

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

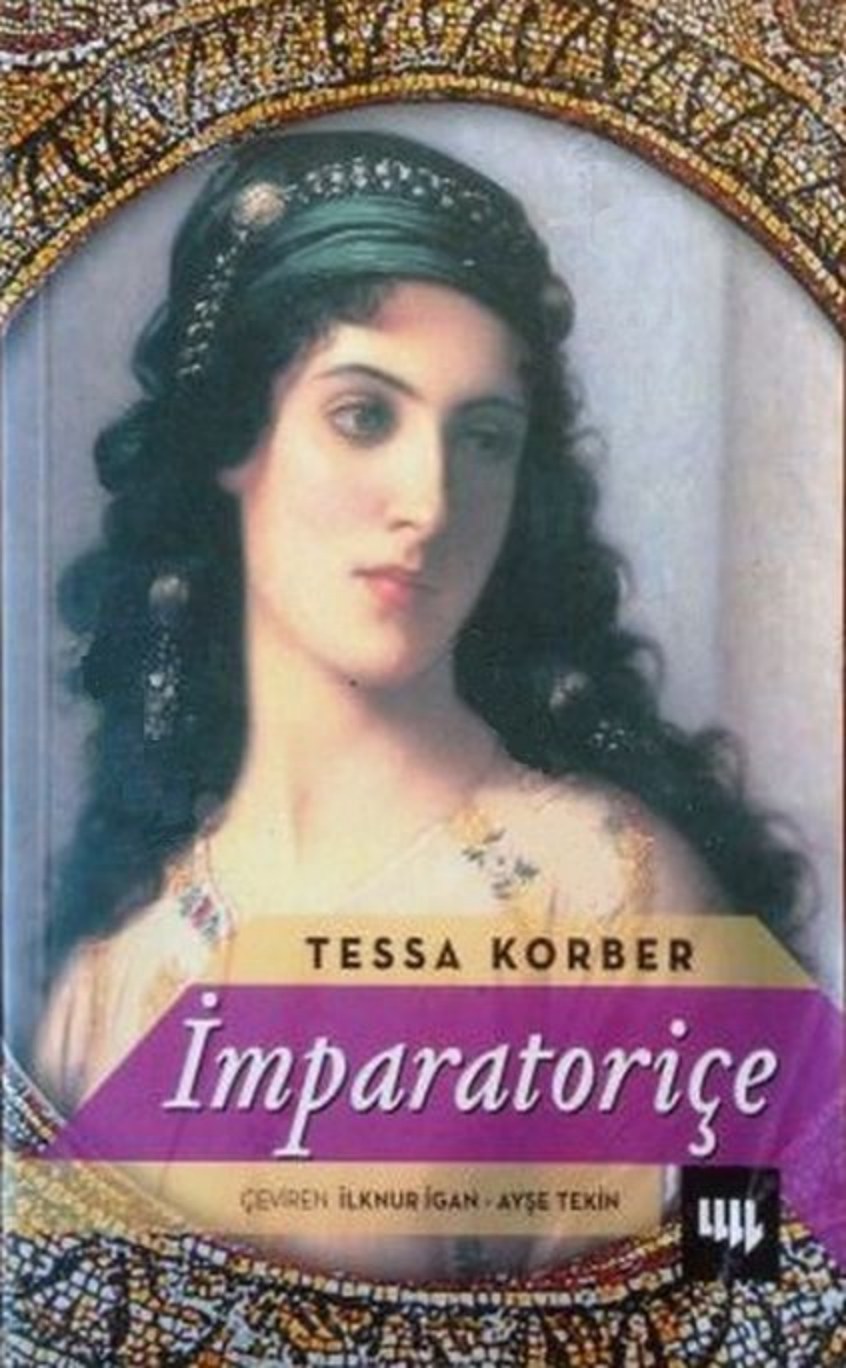
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TESSA KORBER

İmparatoriçe

ÇEVİREN İLKNUR İĞAN - AYŞE TEKİN

İMPARATORİÇE TESSA KORBER

TARİH
 içinde
ROMAN
 içinde
TARİH

LİTERATÜR
TARİHSEL
ROMANLAR
DİZİSİ

TESSA KORBER

İmparatoriçe

ÇEVİREN

İLKNUR İGAN

AYŞE TEKİN

İMPARATORİÇE

Tessa Korber

Kitabın Özgün Adı:

Die Kaiserin

Çeviren

İlknur İgan - Ayşe Tekin

Yayın Yönetmeni

Abdullah Yılmaz

Yayına Hazırlayan

Gökçe Çiçek Çetin

Dizi Tasarımı

Yetkin Başarır

Baskı Öncesi Hazırlık

Emel Atik

Birinci Basım, Aralık 2003

İkinci Basım, Şubat 2004

Baskı ve Cilt:

Mart Matbaacılık

Tel: (0212) 321 23 00

ISBN: 975-04-0245-6

© Copyright Pendo Verlag GmbH, Zürich, 2001

© Copyright 2003, Literatür: Yayıncılık

Bu kitabın yayın hakları ONK Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla

Literatür: Yayıncılık, Dağıtım, Pazarlama San. ve

Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Kitabın tamamı veya bir bölümü hiçbir biçimde çoğaltılamaz, dağıtılamaz, yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

LİTERATÜR

Yayıncılık, Dağıtım, Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

İstiklâl Caddesi, No: 133 Kat 2 Beyoğlu 34433 İstanbul

T 0(212) 292 4120 PBX

F 0(212) 245 5987

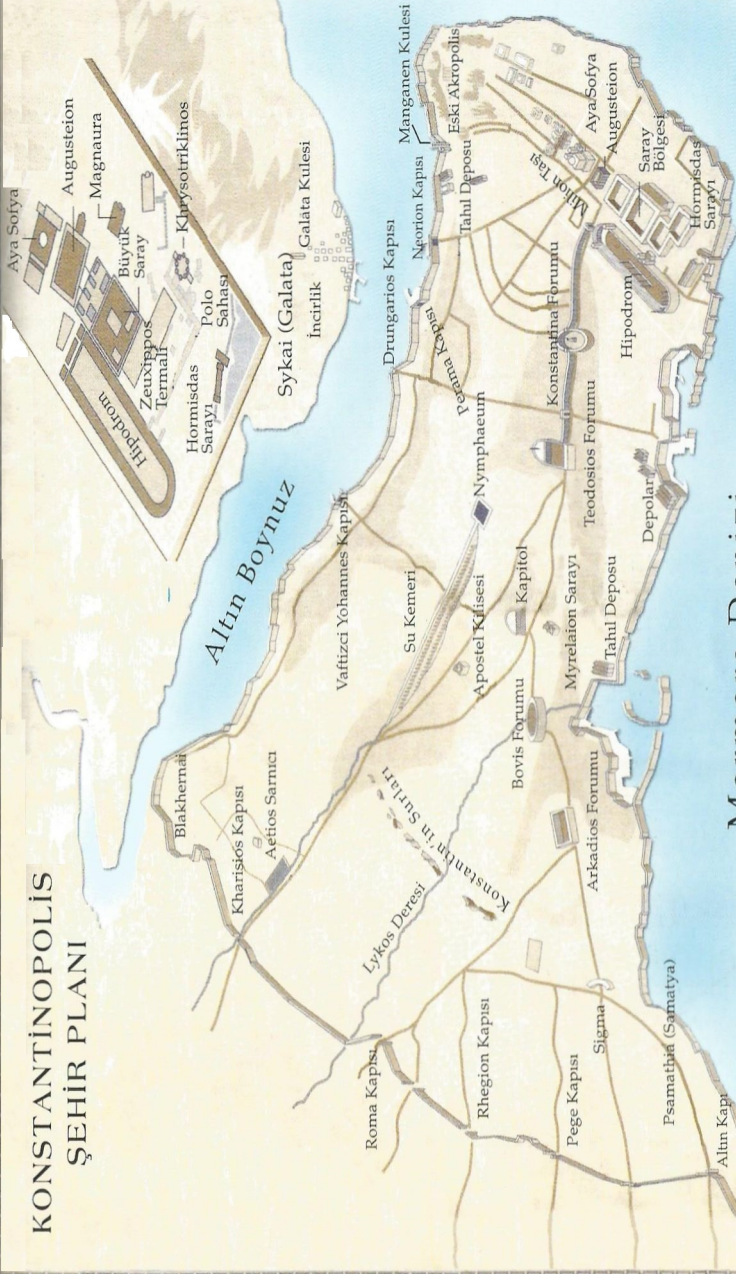
E literatur@literatur.com.tr

www.literatur.com.tr

KONSTANTINOPOLİS ŞEHİR PLANI

Altın Boynuz

Marmara Denizi

Ravenna'daki San Vitale Kilisesi'nde bulunan bu mozaikte Teodora bir tavanlığın önünde ayakta duruyor. Erguvani pelerinin

üzerindeki işlemede İsa'ya bağlılık bildiren krallar adak verirken resmedilmiştir; kendisi de aynı biçimde adak sunmaktadır.

Aynı kilisede bulunan başka bir mozaikte Bizans İmparatoru Justinian resmediliyor.

PROLOG

Hepimiz Öleceğiz

Gökyüzü, yaylanın üzerinde uçuk pembeye dönüştü. Boyunları kabarıp inen kertenkeleler, günün sıcaklığını sindirmiş beyaz lekeli yuvarlak kayaların üzerinden, güneşin zeytin ağaçları ve meşeleri gölgeler içinde bırakarak ağır ağır batışını izlediler.

Otların kokusu ve ağustos böceklerinin sesleriyle yüklü hava yumuşaktı. Gittikçe basan karanlığın içinde hâlâ, bir çilek fundalığının çiçekleri pırıldıyordu.

Tapınağın kapıları açılıp ayin alayı dışarı çıktığında, sayısız kertenkele kuyruğu kuru çalılıkların içinde hışırdayarak gözden kayboldu. Meşaleleri taşıyanlar, önden yürüyerek taş duvarların sağında ve solundaki menhirlerin, yuvalarından uğramış gözleriyle bakan ifadesiz taş yüzlerine uçucu bir ışık dalgası düşürdüler. Alevler, yağ içirilmiş kıtık topaklarının içinden başıboş ve huzursuz devinimlerle kurtularak, karanlık gökyüzüne ateşböceklerine benzeyen kıvılcım serpintileri gönderiyordu.

Meşaleleri rahibeler izliyordu; iki kadın, biri yaşlı biri genç. Bellerinde kısık sesler çıkaran küçük bronz çanlarla bezeli kemerler ve alınlarında yılan biçiminde bronzdan taçlar taşıyorlardı. Yaşlının boğazında, meşalelerin değişken ışığında canlıymış gibi gözükten kara bir şey da-

ha vardı; alnında da ardıc suyuyla boyanmış bir işaret. Kırışıklarla dolu yüzünü çevreleyen buz grisi saçları sanki bir kutsal hale, ışıktan bir bulut gibi duruyordu. Onun arkasından, saygı işareti olarak bırakılmış belli bir mesafede yürüyen genç olanının elinde, bir sepet vardı. Kaygan, parlak ve kalçalarına kadar uzanan mavimsi siyah saç örgülerinde alevlerin yansımaları dans ediyordu.

İki kadını, bir avuç insandan oluşan kabile halkı izliyordu. Önde, aydan aya bir hazine gibi akan kanamaları kesilmiş, şimdi belleğin bekçileri olan en yaşlılar gidiyordu. Buruşukluklar içindeydiler; mantar meşeleri gibi eğilmişlerdi ama bir o kadar metanetliydi. Arkalarından çocuklu kadınlar geliyordu, sonra genç kızlar ve en sonda erkeklerle oğlanlar.

Güttükleri keçilerin, domuzların ve adanın küçük sarı ineklerinin, makilikler ve alçak meşe ormanlarında bulduklarıyla yetinen, yamaçların kızgın güneşinde kavrulmuş, yoksul ve inatçı çobanlarıydı bunlar. Kaba doğal ketenden yapılmış, omuz ve belden ince derilerle tutturulan giysileri basitti. Ayakları kayaların ve dikenli çalılıkların arasında yürümekten eski bir deri gibi parçalanmış ve nasır tutmuştu.

Şarkılarını başlattılar. Onlara eşlik eden bir enstrüman yoktu; sesleri de yumuşak değil, aksine metal sertliğinde, kulakları tırmalayan tizlikteydi ama ustalıkla birbirine bağlanıyordu. Yürüyüşçülerin korosu; vurgularını uzatarak söyledikleri, genizden, monoton ama yine de ince nüanslarla dolu şarkılarıyla batan günü titretti.

Arkalarındaki tapınağın kapısı açık kalmıştı; kenara çekilmiş perdeyle en kutsal mekanını gözler önüne seren basit, boş bir taşlık. Perdenin arkasındaki mağara benzeri odanın karşı duvarındaki karanlık delik, toprak ananın

kucağına gider gibiydi. Geride kalan meşalelerin ışığında, deliğin önündeki kaya bloğunun kurnasında, ayinlerle yücelttikleri en değerli şeyleri pırıldıyordu: Su. Bu taş hücredeki hazinenin bekçisi ise küçük bronz bir figürdü; pek ince işlenmemiş de olsa, ifadesiz yüzündeki kocaman gözleriyle bakanı tutsak alan, kucağında genç bir erkeğin cesedini taşıyan bir kadın heykeli. Onu öldürmüş müydü yoksa yasını mı tutuyordu? Kutsal çizgileri sır vermiyordu.

Çıplak ayaklarıyla birbirlerini izleyerek yuvarlak kayaların arasından kıvrılan dar çamur yolu çiğneyen alay, vadiye vardı. Tek başına göğе uzanan silueti belli belirsiz görünen dev akça ağaçtan, bir yarasa sürüsünün havalandığı hırçın kanat çırpınışlarından anlaşılıyordu. Ayin alayı, bastıran gece karanlığında hedefini, yani biraz ötedeki büyük siyah deliği neredeyse görmüyordu. Pek göze çarpmayan, bir metreden daha geniş olmayan bir delikti bu. Gür eğrelti otları, böğürtlenler, mürver çalılarıyla çevrili deliğе yaklaştıkça, sarp yamaçlardan aşağıya düşen taşlar adeta sonsuz derinliğе yuvarlanıyordu. Ne kadar derin olduğunu kimse bilmiyordu. Aşağıdan gelen nemli, soğuk gecenin ılıkliğına karışıyordu.

Alay geleneğе uyarak deliğin batısında durdu. Şarkıları bitmişti; şimdi yeni bir melodiye başladılar, bu kez ritmik ve heyecanlı. İçlerinden biri sesini yükseltiyor, koro onu izliyordu.

Kadınlar kalçalarını oynatmaya, ayaklarını melodinin ritmine uydurmaya başladılar. Elleri, göğе uzanan yılanlar gibi kıvrılıyor, şarkının üstünde adeta hipnotize eden bir çizgi oluşturunlardı. Gruptan ayrılanlar dans ederek deliğin ucuna kadar gidiyor, sonra geri dönüyordu. Şarkı yavaş yavaş tüm grubu etkisine aldı; artık tüm kal-

çalar sallanıyor, başlar arkaya düşüyor, eller göğ'e uzanıyordu. Gittikçe yayılan bu esrimenin ortasında sadece rahibeler hareketsiz dimdik duruyordu.

Uzun bir zaman sonra yaşlı rahibe deliğ'e yaklaştı ve tiz bir çığlıkla boynundaki şeyi eline alıp göğ'e uzattı. Şimdi herkes görüyordu, elindeki canlı bir yılanı. Melodik şarkı birdenbire kesildi; yerini kısık, iç'e işleyen, sır dolu bir uğultu aldı, arada bir ufak çığlıklar duyuluyordu. İnsanlar geri çekilip bir yarım daire oluşturdular. Ortada genç rahibeyle yanına itilen genç adam kaldı.

Gencin başına meşe yapraklarıyla bezenmiş boğ'a boynuzları takılmış, beline de bir boğ'a kuyruğ'u bağlanmıştı. Çok gençti; cildinin altındaki güçsüz kasları gençliğini ama aynı zamanda zayıflığını gözler önüne seriyordu. Daha on altısında bile değildi ve kıvılcımlar saçan kara gözleri boş boş bakıyordu. Çıplak vücudu parlıyordu.

Bu gecenin tek seçilmiş'i, Büyük Ana'nın sevgilisi O'ydu. Zihni hâlâ içirdikleri ilacın etkisiyle bulanıktı. Dün gece ve bütün gün tapınakta kalmıştı; rahibeler vücudunu ballı sularla yıkamışlar, zeytinyağıyla ovmuşlar ve dua etmişlerdi. Kutsal odada sembolik olarak mihraba asılmış, elleri başının üstünden bağlanmıştı; ayak uçları yere ancak değiyordu. Bu, artık kendisine değil, her şeyin yaratıcısına, yaşam veren ve alan O'na, Büyük Ana'ya ait olduğunun sembolüydü. Kendi arzusuyla gelmiş, bu dünyanın gönüllüsü olmuştu. Umma'nın ona içirdiğ'i bitkiler ve mantar suyundan yapılmış şurup direncini kırması değil, aksine Büyük Tanrıça'nın evrenine girebilmesi için ruhunu hafifletmeyi amaçlıyordu. O'nu görmüştü bile.

Yaşlı rahibe, genç adam önüne getirilinceye kadar bekledi, sonra ellerinde tuttuğ'u yılanı yavaşça gencin ka-

sıklarına doğru uzatarak dikkatlice cinsel organına dokundurdu, ardından karanlığa doğru geri çekildi.

Yılan miskin miskin dilini oynatıyordu; gencin penisi dokunmanın etkisiyle büyümüş ve sertleşmişti. Dua etmek için kaldırdığı kollarıyla uçurumun kenarında, her şeyi kucaklayan O'nunla birleşmek için arzuyla karışık özlem duyan bir insanın ta kendisiydi oğlan şimdi. Spermleri, meşalelerin ışığında parıldayan taneciklerden oluşan bir yay çizerek kara deliğe aktı. Sonra öne doğru bir adım attı ve sessizce kayboldu.

Grupta rahatlama sesi duyuldu. Nihayet gitmişti. Bu yılın kurbanını kabul eden Büyük Ana'ya teşekkür etmek için bir çember oluşturarak yeniden şarkı söylemeye ve dans etmeye başladılar. Gerilimin yerini keyifli gülüşler almıştı.

Birden bir çılgılık duyuldu. O zamana kadar ayinlerden sonra hiçbir sesin gelmediği delikten şimdi seslenen, çırpınan, inleyen birinin sesi geliyordu. Hem de çok yakından.

Yeni başlanılan şarkı birden kesildi. İnsanlar huzursuz fısıltılarla ne olduğunu anlamaya çalışıyorlardı. Uçuruma yaklaştılar ama korkudan ileri gidemediler; kimse ne olduğunu anlamak için uçurumun kenarına kadar gide-miyordu. Losa, çobanların başkanı olan eşi Garoppu'ya korkuyla baktı. Tüm bunların ne anlama geldiğini bilmi-yordu ama huzursuzluğu artıyordu.

“Anne?”

“Şişşş!” Küçük Ittiri'nin sorusu böylece susturuldu. Ruhların dikkati çekilmemeliydi. Bir şey yanlış olmuştu, tamamen yanlış.

Yaşlı rahibe endişeli bakışlarını gence çevirdi. Gencin kehribar rengi, ışıltılı, iri gözlerinde hiçbir şey anlamadığını gösteren bir ifade vardı.

“Umma?” Sesinde bir soru vurgusu vardı. İhtiyara, kabilenin tüm üyeleri gibi “anne” diye sesleniyordu; bu onun onursal adıydı. Cevap vermek yerine “Sepeti getir Berhidda, çabuk!” dedi.

Berhidda’nın uzattığı yılanı aldı, çabuk ama özenli hareketlerle sepete yerleştirdi. Hızlı hareket etmeleri gerektiğini anlamıştı; korkunç bir şey olmak üzereydi.

İki kadın dikkatlice uçurumun kenarına doğru ilerlediler; kararmış çıplak ayaklarının altından ufak taşlar kayıyor, sesleri duyulmaz olana kadar kayalara çarparak aşağıya yuvarlanıyordu. İniltiyi tekrar duydular; ama uçurumun yankısıyla birlikte değil, inilti çok yakınlarından geliyordu. Umma yere yattı ve sürünerek uçurumun kenarına doğru ilerledi ve felaketi gördü.

Genç adam hemen altlarında, belki üç adam boyu aşağıdaki kaya çıkıntısının üstünde yatıyordu. Aşınmış kenardaki dayanıklı bir ardıç çalılığı, düşmesini engellemişti. Hareket edip toparlandı ve başının üstündeki karanlık gökyüzüne baktı. Yaşlının yüzünü meşalenin ışığında açıkça görmüş olmalıydı.

“Yardım edin” diye mırıldandı, şaşkınlıkla bir yerlere tutunmaya çalıştı. Uyuşturucunun ve şarkının heyecan veren etkisi geçmiş, yerini ölüm korkusu almıştı. Dik yamacın çorak toprağını yokluyor, tutunacak dal arıyordu. Tekrar yukarıya, onlara doğru baktı. Umma, gecenin karanlığında soluk ama güzel yüzünün korkudan çarpıldığını gördü.

Arkasındaki Berhidda, “Büyük Ana” diye kekeledi, “Büyük Ana kurbanımızı kabul etmedi mi?” Sesinde panik vardı. “Ne yapacağız, Umma?”

“Her gün güneşi doğuran Büyük Boynuzlu adına, atla.”

Umına'nın emreden sesi arkasındaki insanların huzursuz mırıltılarını kesti. Ama Umma, aşağıdaki gencin korkudan kendisini duymadığını anlamıştı.

“Atla!” diye bağırdı tekrar, aynı zamanda göz ucuyla etrafına bakınıyordu. İlerde ele gelir bir kaya parçası vardı. Kaymamak için ayaklarını bir köke sardı ve taşı göstererek seslendi:

“Berhidda!”

Genç kadın işareti hemen anlamıştı ve taşı getirdi. Umma kuru kollarıyla taşı başının üstüne kaldırdı, sonra uçuşuma saldı. Hedefi iskalamış, gencin üstüne sadece biraz toprak dökülmüştü. Berhidda hemen bir başka taş alarak, bu kez kendi fırlattı.

“Yardım edin, n’apıyorsunuz, yardım edin, kurtarın beni buradan! N’olur kurtarın!” Genç şimdi bağılıyor, yalvarıp yakararak çalılığa tutunmaya çalışıyordu. O sırada diğerleri de, ellerinde taşlarla uçuşuma yanaşmaya cesaret ettiler. Artık bir taş yağmuru başlamıştı; irili ufaklı pek çok taş uçuşumun kenarına çarpıyor ve kayboluyordu. Herkes, kendilerini bekleyen tehlikenin korkusuyla nefret ve panik içinde bağırmaya başlamıştı.

Genç birden ayağa kalktı; tutunmak istercesine ellerini onlara uzatıyordu, sonra yana devrildi ve kolları iki yana açık, solgun bedenini bir anda yutan koyu karanlık içinde kaybolup gitti. Ortalığa çöken sessizliğin içinde boğuk bir hırıltı duyuldu, sonra ateşböceklerinin zırlıtısı. Hiç ses çıkarmadan sunak yerini terk ettiler.

Umma ile Berhidda yine uçuşumdan ve tapınaktan uzaklaşan alayın başını çekiyorlardı. Umma, yaşlı ve kısık sesiyle yeni bir şarkıya başladı; diğerleri çekingendi, ama birden hissedilir bir rahatlama oldu. Sonuçta her şey yolunda gitmişti, değil mi?

Kısa süre sonra akşam kalacakları yere ulaştılar; ortasında yuvarlak kayaların çevrelediği üç sığ gölcük bulunan, zeytin, sedir ve mantar ağaçlarından oluşan, alçak bir koruluktan bu. İlk yıldızların ışıkları suyun yüzeyine yansımaya başlamıştı. Ak kayaların üzerindeki geniş koyu şerit, su yüzeyinin olması gerekenden ne kadar düşük seviyede olduğunun göstergesiydi. Yaşamsal önemdeki ıslaklık bir ayak boyu derinlikte bile değildi. Su seviyesi bu mevsim için çok düşüktü, olağanüstü düşük. Yazı atlatılmak için çok çok düşük.

Kalabalık, meydana kaldı; biraz önce yaşananların etkisiyle çok daha tutkulu bir dansa başladılar. Bal şarabı dağıtıldı; genç kızlar mersin ağacı dallarından yaptıkları taçlarını gençlere fırlattılar ve ilk çiftler birbirinin peşi sıra kayaların ardında ya da otların vadinin diğer yerlerine göre çok daha bol ve yumuşak olduğu çayırlarda kayboldular.

Umma ve Berhidda yalnız başlarına kıyı boyunca yürüdüler. Berhidda, öğleden sonra Losa, Madedda, Ittiri ve diğerleriyle birlikte yuvarlak taş kulübelerinin serin gölgesinde oturup sohbet ederken, ördüğü mersin dallarından tacını sıkıntılı biçimde parmaklarının arasında gezdirdiyordu. Mersin dallarından yapılma taçlar, eskinin yerine gelen yeni yaşamın sembolüydü; bu gece birçok kadının rahmine yaşam ekilecekti. Hayatta kalabilmeleri için, Büyük Ana'nın da vadinin bağrını uyandırması gerekiyordu.

Karanlıktan arada bir, büyük ihtimalle rüya gören ineklerin sesleri geliyordu. Çalılığın içindeki çiftten ürken bir domuz öfkeyle homurdanıyordu. Suyun öte yanından şakalaşma ve gülüşme sesleri duyuluyordu.

“Kurbanımız kabul edildi mi, Umma? Büyük Ana, yakarışlarımızı duyup bize biraz daha su bağışlayacak

mı?” Berhidda’nın sesi, bu kez daha huzurlu, sorusu daha rahattı. Sonuçta kurban verilmiş ve ayin tamamlanmıştı.

Umma cevap vermek yerine genç kadına dikkatlice baktı. Uzun saçları karga tüyleri kadar kara ve pırıl pırıldı; çıkık elmacık kemikleri ve iri dudaklarının bezediği ince, gururlu yüzü ve açık renk gözleriyle etkileyiciydi. Hiç kuşkusuz Berhidda, uzun yaşamındaki sayısız öğrencilerinden en güzeliydi. Küçük kabilelerine gönderilen bu olağanüstü güzelliğin ne anlama geldiğini soruyordu kendine Umma. İşgalciler atalarını dağlara sürdüğünden bu yana, bir avuç yoksul çoban sülalesinden öte bir şey olmadıklarını düşündü. Bunun bir anlamı olmaydı.

Rengi altına çalan bir cilt, ince belinden kalçalarına kadar inen, eğimli, bal akan arı petekleri gibi dolgun ve gözalcı baldırlar... Tüm bunların bir anlamı olmalıydı. Berhidda, atalarının buralara yerleşmek için muhteşem gemilerle Uzak Doğu’dan gelen asil bir halk olduğuna dair anlatılan eski öykülerin ispatı gibiydi. Aradan ne kadar zaman geçmişti? Gerçekten asil olan bir yanları varsa, o da Berhidda’ya verilmiş olmalıydı; bu konuda emindi.

Berhidda, eski geleneklere göre Tanrıça’nın aşkını paylaşmak için tapınakta erkekleri kabul ettiğinde, her seferinde gerçekten Tanrıça’yı kucaklamış gibi sarhoş bir şekilde ayrılıyorlardı yanından. Genç kızlar da, kutsalın ve vücutlarının sırlarını öğrendikleri ve kadınlık mertebesine ulaştıkları “yırtık perde” gecelerinden sonra, sevgiyle onun adını mırıldanıyorlardı.

“Umma?” Berhidda’nın soran sesi yeniden zihninde yankılandı. “İyi misin?”

“Biz” dedi Umma ve o anda ürpererek, kendisininin yerine geçen ötekinin sesini fark etti. “Hepimiz öleceğiz.”

Göllere yansıyan yıldızlar titreşmiyordu.

Denizden İyi Bir Şey Gelmez

“Hey, Garoppo, yakala!”

“Ağı tut, be adanı, sıkı tut!”

“Berhidda, bak, ne kadar büyük!”

Nehirden keyifli gülüşlerin sesleri geliyordu; çamurlu sular kabile üyelerinin esmer bacaklarının darbeleriyle dalgalanıyordu. İlerde beyaz dalgalar kaynıyordu. Bunlar yumurtlamak üzere denizden gelen yılanbalıklardı. Bambu çubuklarından kurulan hain tuzaklardan kayarak geçmişler, şimdi geri dönemiyorlar ve ağların önünde bekliyorlardı. Arkalarındaki garip, huzursuz edici ses kitleler halinde ağlara sürüklenmelerine neden oluyordu.

Güçlü kollar, kaygan, titreşen, sıkışık topaklar halindeki balık gövdelerini ağdan çıkarıp hazır bekleyen kasalara atıyordu ve balıklar burada da karmaşık yumaklar halinde iç içe geçiyorlardı. Balıkları ağa girmeleri için kovalamakta büyüklere yardım etmeyen Ittiri gibi küçük çocuklar, kasaların içindeki kaygan gövdeleri yakalama oyunu oynuyorlardı; balıkların kurtulmak için verdikleri büyük mücadeleden dolayı onları tüm güçleriyle bastırmaları gerekiyordu.

Yılanbalıklarının mücadelesi sessizdi; çocuklarsa neşelerini sakınmadan gösteriyor, çığlıklar atıyordu. Anne babalar da mutlulukla gülümsüyordu. Çok balık tutmuş-

lardı; iyi bir yıl olmuştu. Kimse kurban ayını sırasındaki aksilikten söz etmiyordu.

Berhidda ağrıyan sırtını gerip, elindeki ağı tutması için yanındaki kadına verirken, parıldayan nehrin ötesinden denize bakmak için ellerini gözlerine siper etti ve “Umma’nın tahmini çıkmayacak gibi görünüyor” diye düşündü.

Uzun bekleyişten sonra yağan yağmur, depoları doldurmuştu ve sürülerin şimdiye kadar olmadık bollukta yemi vardı. Balık avlamak için uzak kıyıya her yıl yaptıkları yolculuğun önünde hiçbir engel yoktu. Sürülere bakmak için geride kalanlar dışında tüm genç erkekler ve kadınlar yola çıkmıştı.

Gökyüzü bulutsuzdu ve güneş mavi denizin üstünde pırıldıyordu; dün başlarının üstünde tepinen fırtınanın izi bile kalmamıştı. Böyle günlerde içine sığındıkları yoksul taş kulübelerinin üzerinde şimşekler ve gök gürültüleri dans ederdi. Kulübeleri, denizden gelen fırtınadan korunmak için, kumsaldan sonra uzanan geniş bir sazlığın ve nehrin ardındaki tepeye kurmuşlardı. Terkedilmiş kulübelerdi bunlar; birileri denizden gelen saldırganlara karşı korunmak için yapmış olmalıydı. Çevreye hakim tepeden, denizden gelen her şeyi görmek mümkündü; etrafları güçlü bir duvarla çevrilmişti.

Bu, uzun zaman önce olmalıydı. Neden kıyıda bu kadar görülebilen bir yere yerleşmişlerdi; denizden iyi bir şey gelmeyeceğini bilmiyorlar mıydı? Fenikeliler, Etrüskler, Romalılar, Gotlar ve Vandalların gemileri; hepsi yüzyıllar boyunca talan için kıyıya çıkmışlardı. Kıyıda yaşayanlar da dağlara kaçmışlardı; çoraktı dağlar ama limanların köle pazarlarından ve yabancı gümüş madenlerinin ölüm cehennemlerinden uzakta ve güvenliydi. Bu-

ralarda yaşayanlar bunu bilmiyorlar mıydı? Sonra nereye gitmişlerdi, denize mi madenlere mi?

Berhidda'nın ataları balık avlamak için mükemmel olan bu yeri keşfettiklerinde evler yıkıntı halindeydi ve merkezdeki büyük kule bile sadece yılanların yaşadığı bir taş yığınınına dönmüştü. Umma, hep yanlarında taşıdıkları sepet içindeki kutsal yılanın oraya yerleştirilmesini istemişti.

Tepenin kenarında dikenler, katırtırnakları ve süpürge otlarının arasında, üzerlerine güneşin resmedildiği büyük taş kapaklarla örtülü bazı mezarlar bulmuşlardı. İçi boş mezarların kapakları kırılmış olarak yanlarında yatıyordu; teknelerin içinde kekikler büyümüştü, buna rağmen yanlarından fısıldayarak geçerlerdi.

Oralarda ne olduğunu bilmek mümkün değildi; var olan her şey görünmezdi ki...

Ama bu güzel havada kimse mezarları düşünmüyordu. Berhidda yıkıntılardan dumanlar yükseldiğini fark etti. Tütsü ateşi yakılmıştı; günün rızkını bekliyorlardı.

“Berhidda!” Umma'nın çamurlara bata çıka kendisine doğru geldiğini gördü. Berhidda, son zamanlarda beli yaşlılığından başka nedenlerle de bükülmüş, çamurlu zeminde zar zor yürüyen yaşlı rahibeye doğru ilerledi. Onu, sevgiyle tutarak kıyıya çıkardı. Ne kadar küçülmüştü ve ne kadar zayıf görünüyordu.

“Biraz yürüyelim mi Berhidda?” Umma'nın soruları hiçbir zaman rica değildi. Onlar geçerken başlar saygıyla eğildi. Erkekler bacaklarını açarak oturmuş, baldırları arasındaki sivri bronz şişlere yılanbalıklarının boğum boğum geçiriyorlardı. Canlı Eskulap* asalarına benzer şişleri akşama kızartılmak üzere kenara istifliyorlardı.

* Eskulap: Tıbbın simgesi olan yılan sarılı asa.

“Günaydın Umma” diye seslendi Enkiddu; işine ara vermiş elindeki balığı sıkıca tutuyordu. “Günaydın Berhidda, güzel bir gün olacak, kısmetimiz bol.” Şişi kenara bıraktı, diz çöktü ve törenle ayaklarını öptü. Sonra ayağa kalktı, baldırlarındaki toprağı silkeledi ve beyaz dişlerini göstererek güldü.

“Günaydın Enkiddu. Av iyi oldu, haklısın” diye cevapladı Berhidda; Umma ise dalgın, başını sallamakla yetindi.

Enkiddu arkalarından bakakaldı. Ona, kucaklamalarıyla Tanrıça’ya yakınlaşmasını sağlayan orgazmı bağışlayan Berhidda ne kadar tatlıydı. Ya yaşlı kadın? Ondan babası bile korkardı. Umma kaç yaşındaydı acaba? Bu küçük kemikli yaratıktan neden bu kadar korkuluyordu? Enkiddu kol kaslarını oynattı. Bugün sudan sepetler dolusu balık çıkarmıştı. Akşam yemeğinde keyfine varacaktı hepsinin; yaşamak güzeldi. Dizlerine kadar suyun içinde duran Garoppu el sallıyordu. O da neşeyle cevap verdi; esmer yüzünü güneşe çevirdi, hızlı hareketlerle balıkları şişe geçirirken bir şarkı tutturdu.

Umma ve Berhidda tütsülenecek balıkların temizlendiği sinek dolu yerlerden kaçındılar; cirit atmayı dene-yen bir grup gençten uzaklaştılar ve kıyı boyunca ilerlediler. Her iki ucunda sarp kayalıkların yükseldiği beyaz kumlu sahil parlak bir yarım ay gibi önlerinde uzanıyordu. Kumulların arasından ilerleyen nehir, dik bir eğimden akarak denize kavuşuyordu. Nehir ağzındaki kumlukta, büyük, bal kokulu, çanakları sarı çiçek tozuna bulanmış beyaz zambaklar açmıştı. Denizin rüzgarıyla бүкүlmüş birkaç bodur meşe, kuma sokulmuştu ve yüksek saparnaların hışırtıları duyuluyordu. Umma, her zaman olduğu gibi geleceğe dair konuşuyordu.

“Ama” diye itiraz etti Berhidda “sürüler hiçbir zaman bu kadar çok kuzu ve keçi doğurmamıştı. Aksine sanki ödüllendiriliyoruz, Umma.”

Yaşlı kadın sadece başını sallamakla yetindi.

Berhidda gördükleri karşısında heyecanlanarak, “Umma” diye bağırdı, “yanına sepeti almışsın. Nereye gidiyoruz?”

Umma kısa bir süre duraksadı, soruya kulak verir gibiydi. Sonra yine başını salladı.

“Bir yere gitmek istiyordum. Demin... demin. Ah, evet gel mağaraya gidelim. Cevapları orada bulacağız, inan bana.”

Öğretmenini bu kadar yaşlı ve dalgın gören Berhidda dudaklarını ısırdı. Bir süredir herhangi bir kehanetten çok Umma’nın durumu onu endişelendiriyordu. Arkasından gitti.

Mağara, köklerin kumu engellediği kumsalın yamacında, kayaların içinde, ancak birkaç insanın sığabileceği kadar küçük bir boşluktu. Özelliği, derinleşen arka tarafında, nehrin tatlı suyunun oluşturduğu yeşil ve berberak küçük gölcüktü. İçerdeki hava, girişin üstünden sarıkan beyaz zambaklar yüzünden sarhoş edici tatlılıktaydı.

Umma, Berhidda’ya bu tür yerlerin Büyük Ana’nın kutsal yerleri olduğunu öğretmişti. Ayinler ve meditasyonlar için mükemmeldiler. Berrak gölcükler düşüncelerin aynası olabilirdi. Bu yüzden sadece belli kişiler tarafından ve saygıyla ziyaret edilebilirdi.

Mağaranın diğer taraftaki girişine ulaşmak için sığdeltanın çamurlu suyunu bir kez daha yalpalayarak geçtikleri sırada, bir şey Berhidda’nın dikkatini çekti. Kumluğun üstünde, dalgaların yaladığı kıyının biraz ilersin-

de, büyük siyah bir şey yatıyordu. “Kıyıya vurmuş bir yunus balığı olabilir mi bu, Umma?”

Berhidda gözlerini kısarak ne olduğunu anlamaya çalıştı ve o tarafa doğru yürümeye başladı. Büyük balıkların eti lezzetliydi, üstelik günlerce yeterdi.

Yürürken, “Hayır, Umma” diye seslendi; adımları hızlandı. “Bu yunus değil, bu, bu....” Genç kadın artık neredeyse koşuyordu.

Nihayet Berhidda’ya yetişen yaşlı kadın cümleyi tamamladı: “Bir insan, evet.” Nefes nefese kalmıştı. Çıplak adama baktılar. Dalgaların bacaklarında bıraktığı kumaş parçalarından iyi giyimli olduğu anlaşılıyordu; hatta onlar için çok değerli bir kumaştandı giysisi. O kadar inceydi ki, onların dokuma tezgâhlarında böylesi dokunamazdı, üstelik erguvan rengindeydi.

Adam, uzun boyluydu, güçlü adalılardan çok daha uzundu ve bir savaşçı kadar adaleliydi. Berhidda omzuna bile gelmezdi. Şimdi yaralı ve kızarmış olmasına rağmen cildinin alışılmadık beyazlıkta olduğu belliydi. Sadece ötekilerden biri olabilirdi, bir yabancı.

“Yaşıyor mu?” dedi, Umma. Denize bakıyordu. Dün geceki fırtına gemisini batırmış olmalıydı; ama hiçbir yerde tahta ya da batık parçaları görünmüyordu.

“Nefes alıyor” diye heyecanla cevapladı Berhidda; yere çökmüş, elini göğsüne koymuştu.

Yaşlı rahibe, “O zaman onu deniz perilerine geri vermeliyiz” diye kararını bildirdi. “Bir kere denize verilmiş bir insanın ellerinden kaçmasını sevmezler.”

“Umına...”

“Başka yolu yok, çocuk. Biliyorsun, tanrıların dileği...”

“Umma!” Kızın sesi bu kez düşüncelerini böldü. Berhidda’nın parmağıyla gösterdiği yere baktı ve korktu.

Baygın adamın yanına geldiğinde, kumsalda hızla yürümekten yorulmuş, elindeki sepeti kenara bırakmış, o zamandan beri de onu unutmuştu. Şimdi Berhidda o tarafa bakmasını istiyordu. Umma sepetin kapağının yükseldiğini ve içindekinin dışarıya kaydığını gördü.

Yeşil çizgili üçgen kafa bir şey arıyormuş gibi kalktı, miskince dilini oynattı ve yavaş yavaş adama doğru kaymaya başladı. Düz karnının üstüne kolayca tırmandı, yuvarlanarak yattı ve orada kaldı. İki kadın birbirine baktı.

“Tut bakalım, çocuk!” Yaşlı kadın, Berhidda’nın kendisinden ummayacağı bir güçle yabancıнын koltuk altından tutmuş, onu sırtüstü mağaraya doğru çekmeye başlamıştı. Berhidda yılanı aceleyle yine sepetine yerleştirdi ve ona yardım etmek için koştu. İki kişi de olsalar, baygın vücudu kumlu, kuru mağaraya taşıyana kadar uzun zaman geçmişti. Onu yere yatırdıklarında nefes nefese kalmışlardı.

Umma derhal suyun başına gitti, mırıldanarak ve şarkı söyleyerek uzun bir süre orada kaldı. Berhidda, hâlâ kendine gelmeyen kazazedeye su içirmeye çalışıyordu.

Elbisesinin ıslak kenarıyla yavaşça kollarındaki ve baldırlarındaki tuzları sildi; şimdiye kadar tanıdığı bütün erkeklerden daha güçlü görünüyordu. İki metre boyunda olmalıydı; saçlarındaki kumları silmek için ellerini dikkatlice üzerinde gezdirdiğinde, şaşkın bir halde, saçlarının kuruduklarında neredeyse altın rengine bürüneceklerini fark etti. Ilık rüzgarın alnının üstünde dalgalandırdığı perçemin rengi altın parlaklığındaydı. Bir kez daha suyla ıslattığında kurumuş dudakları aralandı. Teni inanılmaz beyazlıktaydı ve neredeyse hiç kıllı yoktu; apış üstündeki altın yumak ve göğsündeki ince tüyler dışında. Onları yavaşça okşadı.

“İyi yapıyorsun, Berhidda, ona yakınlaş.” Umma’nın birdenbire arkasından gelen çatallaşmış sesi Berhidda’nın toparlanmasını sağladı. Kızarmıştı.

“Ben sadece... ne oldu... meditasyonu bitirdin mi?”

“Evet” diyerek güldü Umma, “Tanrıça benimle konuştu.” Bu cümleyle birlikte yeniden ciddileşmişti. “Şimdiye dek olmadıgı kadar açık biçimde benimle konuştu ve şimdi işaretin ne olduğunu biliyorum.” Huzursuz gidip geliyordu. “Hepimiz, yok olacaktık Berhidda. Evet, evet itiraz etme” diye genç kadını susturdu. Biliyorum keçiler ve koyunlar bol doğurdu ama yine de.” Kısa bir süre sustu. “Tanrıça bağışlayıcı Berhidda, hak etmediğimiz halde kurtuluşumuzu gönderdi: Bu adamı, senin adamını.”

“Ama...” diye kekeledi Berhidda.

“Aması yok. İşareti görmedin mi? Yılanın başı kalçalarına doğru değil miydi? Çocuk onun spermelerinden doğacak, senin doğuracağın, bizi ileriye götürecek altın çocuk.”

“Ama Umma.” Berhidda itirazına devam etti: “O bir yabancı, gemileriyle denizden üzerimize saldıranlardan biri. Nasıl seçilmiş olduğunu söylersin? Sonra neden çocuk istiyorsun?” İnanılmaz dercesine başını salladı. Sesi titreyerek devam etti: “Sen bizi yönetiyorsun, Umma ve ben...”

“Ben sonsuza kadar var olmayacağım çocuk, çok uzun yaşayacağım bile söylenemez. Kanın tadını aldık çocuk ve sen...” Berhidda’ya yaklaştı, kuru kemikli elleriyle çenesini tuttu, onu gözlerine bakması için zorladı. Berhidda’nın canı acımıştı ama yerinden kıpırdamaya cesareti yoktu; Umma kulağına yaklaşarak sıcak nefesiyle fısıldamaya başladı.

“Kendine bak çocuk, sen güneş ışıĝısın, balsın; insanlar kollarında yaz güneşinin sıcağındaymışcasına mutlu oluyorlar. Sen Tanrıça’nın aydınlık yüzüsün. Ben kışım, korkuyum, iktidarım. Onları kanlı yasalarla yönlendiriyorum, Tanrıça’nın bendeki yüzü koyu kırmızı. Sen hiçbir zaman böyle olamazsın. Emir veremezsin. Sen sevgisin; ben gücüm. Dışarıdaki insanlar, bizim insanlarımız, yaşayabilmek için ikisine de muhtaçlar.”

Kazazedenin yanında yere yığılmış, sessizce ağlayan Berhidda’yı orada bıraktı. Adam usul usul inliyordu.

“Ona git, onu içine al ve çocuğunu bize getir. Senin kızında ikisi de olacak: Güç ve Sevgi. Onun sayesinde biz de yaşayacağız. Saygılı ol.”

Kıvılcımlar saçan gözleriyle Berhidda’ya bir kez daha baktı ve topallayarak mağaradan çıktı.

Berhidda ne yapacağını bilmez halde oturuyordu. Göz ucuyla bakmaya cesaret ettiği baygın adam titremişti demin. Yanındaki vücut görmezlikten gelemeyeceği kadar yakın, açık ve canlıydı. Hem de ayak parmaklarının tırnaklarını, cildindeki delikleri görebileceği kadar yakın... İnlediğinde ona doğru döndü. Gözleri açılmıştı. Berhidda’yı görür görmez elini uzatıp kolundan kavradı, aynı zamanda sağ eli kalçasına gitti, sanki kılıcını arıyordu. Berhidda, korkuyla mümkün olduğu kadar geri çekildi; adam kolundan sıkı sıkıya yakalamıştı. Adamın gözlerinin deniz kadar mavi, soğuk ve yabancı olduğunu gördü.

Yeni bir baygınlık nöbeti elini gevşetene kadar konuşmadan öylece durdular. Berhidda, derin uyuduğuna emin olana kadar bekledi, sonra onu temizlemek, yaralarını sağıaltmak için ihtiyacı olan malzemeyi almak üzere dışarı çıktı.

Karikles gözlerini kırptırdı. Üzerine doğru sarkanın ne olduğunu anlayamamıştı. Gözlerini kapadı, tekrar kocaman açtı; evet, gerçekten sarkanlar kök olmalıydı. İnce dallarıyla kumlu bir tavandan aşağı iniyorlardı; bir yerlerde su olmalıydı, tavanda ışıltılı yansımalar vardı. Yerin altında mıydı? Eğer öyleyse, cehennemde olmalıydı! Bilinçsizce istavroz çıkardı. Aynı anda acıdan inledi. Sol tarafı, üzerine geminin direği düşmüş gibi ağrıyordu. Dikkatle ağrıyan yerini yokladı. Kumaş gibi bir şeye değdi eli; ıslaktı ve göğsüne doğru gidiyordu. Son bir gayretle başını kaldırmaya çalıştı. Bir sargı gördü; kuşku yoktu, birisi basit bir kumaşla yaralarını sarmıştı. Yeniden ıslak yere elini uzattı ve parmaklarını kokladı; hoş bir bitki kokusu geldi burnuna. Nefesini vererek arkasına uzandı ve kaslarını gevşetti.

Bir sargı, bitki merhemi ve ağrı. Tüm bunlar hâlâ yaşadığının işaretiydi. Ama neredeydi? Hafızasını yokladı; sadece baygınlık duygusunu hatırlıyordu. Bir de üstüne uzanan bir kadın yüzünü; ince, esmer, Suriyeli Meryem Ana tasvirleri gibi iri gözlü bir yüz. Hayal görmüş olmalıydı. Karikles başını yana çevirdi, kustu ve yeniden uyudu. Dalmadan önce, bir mağara, diye düşündü; bir mağarada olmalıydı. Sonra kendini karabasanların kucağına bıraktı.

Birkaç saat sonra yeniden uyandı. Üstünde hâlâ kökler sallanıyordu; mağaranın tavanı, diye düşündü. Sargıları yerindeydi, canını yakan ağrılar da. Yüksek sesle sövdü. Bir hışırtı duyunca sesini kesti ve yana döndü. Köşede birisi ayağa kalktı, bir kadın, hayır bir genç kız; basit giyimli olduğunu fark etti. Uzun değildi ve çok gençti; ama

kalçaları dolgun, yuvarlaktı. Uzun saçları serbestçe salınıyor; esmer yüzündeki inanılmaz iri gözleri sinirli ve çekingen bakıyordu. Karikles, yaklaşıncı onun uzun ince bacaklarını ve kirli ayaklarını gördü.

Yarasını saran o olmalıydı. Bu mağarada mı yaşıyordu? Kendisi nasıl buraya gelmişti? Fırtınayı hatırladı, yıkılan seren direğini ve üstüne düşüşünü. Denizin kamçı gibi dalgaları hâlâ kafasında yankılanıyordu. Denize sürüklenmiş olmalıydı sonra da bu kahrolasınca adanın kıyısına, neydi adı: Sardunya? Bu kadın da, buranın vahşi yerlilerinden biri olmalıydı.

Eh, pek korkutucu görünmüyordu. Hiç değilse yara bakımından anlıyordu. Göğsünü, karnını yokladı, sanki yara bandını yoklar gibi yapıyordu. Hayır, silahları yanında değildi. Ya karaya vurduğunda kaybolmuşlardı ya da bu yabancı onları alıp saklamıştı. Karikles gözleriyle onu izledi, yanına geldiğinde elinde bir tas vardı. Ellerinin ince uzun olduğunu fark etti.

“Kimsin sen?” diye sordu ama sorusuna cevap alamadı. Yabancı yanına diz çökmüş, sargısını yeniden yeşil bir sıvıyla sıvamaya başlamıştı. Bildik bir bitki kokusu geldi burnuna, gülümsedi.

“Bu işten anlıyor gibisin.”

Genç kız da gülümsedi ve işine devam etti. Parlak saçları yüzüne düştü. Karikles saçlarını kenara iterken fark ettirmeden onları kokladı. Burnuna gelen koku, dünyanın hiçbir suyunun çıkaramayacağı bir aromaydı: Keçi sütü.

Bir çoban kızı demek. “Yoksul dağlılar” diye düşündü küçümseyerek, aynı zamanda büyük göğüslerini cömertçe sergileyen basit elbisesine göz attı. Kız da çekinerek ona baktı ve bir kez daha gülümsemeye karar verdi.

“Gördün mü? Korkmana gerek yok. Sonuçta pek fazla hareket edemiyorum. Bu kadar tehlikesiz olduğum zamanlar azdır.”

Dişlerini sıkarak biraz toparlanmaya çalıştı. Dalgalar onu kumun üstünde bir o yana bir bu yana fırlatmış olmalıydı; her tarafı çürümüş gibi acıyordu.

“Pek konuşkan değilsin, ha? Bir adın var mı?”

Karikles onu kolundan tutmuş kendisine bakmaya zorluyordu. Az duyan bir insanla ya da bir çocukla konuşur gibi yüksek sesle ve heceleyerek “Adın ne?” diye sordu tekrar. Ama genç kız sadece başını salladı, parmaklarını dudaklarına yapıştırdı ve onu yatağına doğru itti. Karikles inleyerek uzandı.

“Yunanca bilmiyorsun, ha? N’apalım. Dilsiz kadınların da çekiciliği vardır. Hah tam orası, biraz daha sola, oh bu iyi işte.”

Gözlerini kapadı ve kadının acılı eklemelerini rahatlatan yumuşak masajının keyfini çıkarmaya başladı. Kaslarını ısınyordu.

“Mmm, bunu gerçekten iyi beceriyorsun. Bir çoban kızı için oldukça beceriklisin. Su? Evet, teşekkür ederim.”

Karikles, kızın verdiği tası aldı ve içindeki suyu içti. Mağaranın sessizliğinde kendi sesini duymak, ona iyi geliyordu.

“Güzel sayılmazsın. Ama denizin dalgalarından henüz kurtulmuş birisinin daha fazlasını beklememesi gerek, değil mi?”

Kızın tutuşları gevşemiş, okşamaya dönüşmüştü; elleri vücudunda dolaştıkça içinde başka bir sıcaklığın yükseldiğini hissetti. Onu kendisine çekti.

Hayır, iri dudaklı bu esmer yüze güzel denemezdi. Elmacık kemikleri çok çıkıktı, gözleri iriydi; ama sanki arkaik bir maske gibi kavisliydi. Kalçaları çok genişti, yani

tam zevkine göreydi. Bir de şu saçlar... Serbest eliyle parlak siyah saçları tuttu. Odun ateşi ve balık kokusu geldi burnuna. Önce isteksiz bir tay gibi boynunu çevirdi, sonra yüzünün kendisine yaklaşmasına izin verdi.

“Büyük göğüslü, keçi kokulu çoban kadınlardan pek hoşlanmadığımı söylemedim değil mi?” diyerek şaka yapmaya çalıştı. Ama kızın dudakları açık ağzına yaklaşmış, sıcak dili içine girmişti; demircinin tavındaki metal gibi eridi. Ağrılarını unutmuştu. Ani bir hareketle üstüne çıktı ve içine girdi. Adeta kızgın çeliğe dönüşmüş belkemiğini içine boşalttı. Kadın kolları ve bacaklarıyla sıkı sıkıya sarılmıştı, her hareketiyle onu daha derine çekiyordu; ağaç köklerinin toprağa girmesi gibi kucağına daldı. Beyni, kasları, kemikleri sıvılaşmış dışarı akıyorlardı; eridi gitti. Bir sonraki orgazmda dişlerini kadının boynuna geçirdi; yükselen çığlıkları büyük bir dalga gibi taşıyordu onu. Kendi spermlerinin kabarcıklarında, bir kez daha derinliklerine indi kadının.

Umma, mağaranın üstündeki yükseltide oturmuş, içerden gelen sesleri dinliyordu. Pek bir şey duyamıyordu; mavi denizden esen rüzgar parlak beyaz saçlarını dalgalandırıyor, sesleri de bastırıyordu. Aşağıda Tanrıça'nın isteğinin yerine getirildiğini anladığı zaman gülümsedi. Kılıç üstüne indiğinde hâlâ gülümsüyordu.

Kaptan Kosmas ve ekibi bütün gün Subay Karikles'i aramıştı. Gecenin bir vakti güverteden denize uçtuğunu anlayınca, gemiyi bir demir çıpayla sağlama almayı başarmışlardı. Sabah ortalık sakinleşince bir koyda olduklarını anlamış ve sandalları suya indirerek kıyıya çıkmışlardı. Kısa bir ayinle Tanrı'ya teşekkür ettikten sonra iki gruba ayrılıp kıyının kuzey ve güney yakasında subaylarını aramaya başlamışlardı.

Kosmas huzursuzluğunu gizlemeye çalışıyordu. Bir süre önce Vandalların kontrolüne geçen bu adaya çıkmak planları dahilinde değildi. Üstüne üstlük Sardunya'nın vahşi kıyıları, kendini bilen hiçbir Hristiyan için iyi bir yer sayılmazdı.

Buralarda hâlâ kurtarıcıyı tanımayan, küçük çocukların etini yiyen, insanları kurban eden vahşi kabilelerin olduğu söyleniyordu. Bu bölgede medeni yerleşimler yoktu; sadece liman ve madenlerin yakınında birkaç barışçı köy vardı. Adanın güneydoğusunda neredeyse kimsenin kalmadığı söyleniyordu; köle olarak gönderildikleri madenler onları yiyip bitirmişti. Kentlerin yakınında yaşayan bir avuç yerli Sardunyalı ise zararsızdı; alkol bağımlısı olmuşlar, yeni hastalıkların pençesinde kıvranıyor, fahişelik ya da günlükçülükle yaşamlarını sürdürmeye çalışıyorlardı.

Bunları Sicilyalı tanıdıklarından duymuştu; onlar böyle şeyleri bilirlerdi. Ama aynı zamanda, yerli halkın medeniyetin nimetlerinden yararlanmak istemeyen, gerçek kurtarıcıyı reddeden akılsız ve isyankar bir kesiminin, geçit vermez dağlara kaçtığı söyleniyordu. Sicilya'daki ticaret merkezi Lilybaion'dan Stephan zaman zaman bu gruplara rastlandığını, hatta onları bulabilmek için köpeklerle birlikte adanın içerilerine keşfe çıkıldığını anlatmıştı. Bu kolay bir iş değildi; adanın doğası çok sertti ve vahşiler mücadelede dayanıklıydılar. Bu turlardan sonra medeni yaşama geri götürülecek pek kimse kalmazdı hayatta.

Kosmas, dağların karanlık yamaçlarına kuşkulu bir bakış fırlattı; bunlar sanki karanlığın kalbiydiler ve başlarına kötü bir şey getireceklerdi. Kararını vermişti, Karikles'i kıyıda bulamazlarsa, içernelere girmeyecekti.

Kosmas ve yanındakiler bir kayalığı dönünce, yükselen dumanı gördüler. Bir sonraki kumulun arkasına eğilerek kıyısından etrafı gözetlemeye başladılar.

“Tütsü ateşi” dedi askerlerden biri. “Balıkçılar olmalı bunlar, muhtemelen yukarıdaki köydendirler.” Kılıcının ucuyla, tepelerinde yuvarlak taş evlerin bulunduğu yerleşimi gösteriyordu.

“Ama sanki terkedilmiş gibi gözüktüyor.”

“Köy mü?” diye mırıldandı Kosmas, “Haritaya göre burada köy falan yok. Peki oradaki ne, hortlak mı?”

Asker gözlerini kıstı. “Tahtadan bir figür” dedi, sonra duyulacak kadar yüksek bir sesle yutkundu. “Bir put belki. Kocaman göğüslü hamile bir kadın gibi görünüyor.” Konuşurken neredeyse fısıldıyordu.

Arkadaşları istavroz çıkardılar. Yamyamlar! Gerçekten de yakındaydılar.

“Kitapsızlar!” dedi kaptan ve yere tükürdü.

“Ne yapacağız şimdi?” Herkes öfkeyle silahına sarıldı. Kınlarından çıkardıkları kılıçların hışırtısı bile korkutmuştu onları.

İnce bir ses, “Tam isabet Noraxxu” diye bağırdı ve bir cirit ayaklarının dibinde yere düştü. Hemen ardından kumulun arkasından görünen kafa Kosmas’ın kılıcıyla karşılaşp, daha bir çocuğa ait olduğu anlaşılmadan kuma düştü. Noraxxu’nun arkadaşı korkunç bir çığlık kopardı; hemen arkasından onun da başı uçtu. Korkudan bembeyaz kesilmiş yüzüyle ayaklarının dibindeki iki küçük cesede bakan Kosmas, balıkçıların orada bir hareketlenme olduğunu gördü. Adamlar paniğe kapılmışlar ve “hücum” çığlıklarıyla tepeden aşağı koşmaya başlamışlardı.

Biraz sonra, balık meydanından yükselen yağlı, siyah duman, artık tütsü ateşinin dumanı; nehirdeki suya karışan kızılık da balık kanı değildi.

Nehrin kıyısındaki yükseltide hareketsiz duran ince bir siluet, talancı askerleri yeniden kıyıya çekti. Ama buldukları yaşlı bir kadından başka bir şey değildi; kılıç bedenine değer değmez, çürümüş bir yaprak gibi kenara düştü. Garip bir şekilde gülümsüyordu.

Hızlı soluk seslerini fark edince mağarayı ve Karikles'i buldular. Karikles, bir hayvan gibi çıplaktı ve çığlıklar içinde önündeki kadının içinde gidip geliyordu. Önce arkadaşlarını tanımadı bile. Kadının kalçalarını ellerinin arasından kurtardılar ve ondan uzaklaştırdılar. Ama Karikles azgınlığı içinde, kadının kafasını oracıkta kesmelerini önledi.

Siyah saçlı kadın mağaranın arkasına kaçmış, eline bir sepet almıştı. Ona, sepeti bıraktırmak mümkün değildi. Karikles arkadaşlarından ödünç aldığı elbiseleri giydi. Yeniden Berhidda'nın elini tuttu ve ötekilerin küfürlerine, "büyücü" diye tükürmelerine aldırmadan kadını arkasından çekmeye başladı. Birisinin başından geçirdiği, ucunda haç takılı, ucuz, soğuk zincir göğüslerinin arasındaydı sallanıyordu.

Balık meydanı hâlâ yanıyordu. Enkidu kolları ve bacakları açık, meydanın ortasında yerde yatıyordu. Yılan-balıklarının geçirdiği şiş göğsüne saplanmıştı. Biraz ötede Garoppu'yu gördü; her zaman neşeli Garoppu, küçük kıızı Ittiri'yi vücuduyla korumak istemişti. Losa birkaç adım ötedeki deniz kıyısına kaçmaya çalışmış ama darbenin etkisiyle düşüp kalmıştı. Hiç kimse, hiç kimse kıpırdamıyordu. Berhidda bunu dehşetle fark etti. Kaba yabancıların elleriyle itilip kakılarak, yalınayak yürüdüğü, ölüm

tarlasına dönüşmüş kumsalda, aklının alabileceğinin ötesinde bir şeyler olmuştu.

Kosmas, Karikles'i kenara çekti. "Onu burada bırakalım" diye mırıldandı, "ötekiler gibi." Çenesiyle sığ kıyıda, hâlâ ellerinde duran ağlarda yüzen genç kız cesetlerini işaret etti. Karikles hızla başını salladı ve, "Bizimle gelecek" dedi. Daha sonraki itirazların hiçbirini fayda etmedi.

"Gemide kadın uğursuzluk getirir" diye söylendi Kaptan Kosmas. "Üstelik bir kitapsız. Mürettebat isyan edecek."

Karikles bir an düşündü. Gözleri yarı çıplak haldeki Behidda'yı taradı. Kalçaları çok geniş diye düşündü, keçi sütü kokusuna da hâlâ alışamadım. Ne var bu kadında? Ama teninin sıcaklığını hâlâ hissediyordu.

Sonunda, "Onu gemide vaftiz ederiz; bu diğerlerini yatıştırır. Adı Magdalena olsun" dedi.

Ve köy geride kaldı. Artık sadece denizin sesi duyuluyordu.

Gemi

"Nasılsın Kosmas?" Karikles küpeşteye, kaptanın yanına çıkmış, birlikte Tiran Denizi'nin rüzgar olmamasına rağmen inip kalkan karanlık yüzeyine bakıyorlardı. "Konstantia" dalganın inişine her rastladığında, direklerin iniltisi duyuluyordu. Martı çığlıkları yakında bir liman olduğuna işaret ediyordu. Yolculuk beklediklerinden sakın geçmişti; başka bir fırtına çıkmamış, güverte-deki huzursuzluk da günlük işlerin yoğunluğuyla sakinleşmişti. Magdalena deniz suyuyla vaftiz edildikten sonra

bir daha güverteye çıkmamıştı. Karikles, kış güvertedeki, onlara yuva olan küçük kulübeye mutlulukla baktı. Neyse ki Magdalena temiz hava almaya ya da denizi görmeye meraklı değildi.

Kosmas, cevap vermek yerine, Karikles'e dönüp, kaba bir ses tonuyla, "Neden illa onu da yanına almak zorundaydın?" diye sordu. Kızgınlığı yüzünden okunuyordu.

Karikles gülümsemeye çalışarak, "Ne istiyorsun, Kosmas, her şey yolunda, herkes sakın, deniz sakın..." dedi.

"Evet, sakınlar" diye homurdandı Kosmas. "Şikayet etmiyorlar. Ama şarkı da söylemiyorlar. Sanki bir ölü gemisindeyiz." Gittikçe açılıyordu. "Gemiye kadın yakışmaz, adamlar içten içe köpürüyorlar. Üstelik bir yerli orospu. Üstüne üstlük kitapsız! Lanet olsun Karikles, bir anlık zevk için değer mi buna?"

Karikles gözlerini denizden ayırmadı ve son soruyu duymazlıktan geldi.

"Vaftiz edildi" diyerek kestirme bir cevap verdi. Biraz durduktan sonra, "Hem senin lostromo Josef onunla yatmak istediğinde, bağırıp karşı çıktı. Bu da orospu olmadığının ispatı."

Karikles sustu, Kosmas omuzlarını silkti. Bir süre ikisi de konuşmadı; sadece başlarının üstündeki martıların çığlıkları duyuluyordu.

Beklenmedik bir anda "Sen hiç evlenmiş miydin, Kosmas?" diye sordu Karikles.

Kaptan sadece homurdandı.

"Ben evlenmiştim" diye devam etti subay, "bir kez, Halep'te, Bizans sarayının muhafız kıtasına yazılmadan önce. Güzel bir kızdı, iyi bir Hıristiyan aileden. Babası bana vermeye razı olduğu için şanslıydım. Teyzeleri böyle diyordu." Karikles suya tükürdü.

“Düğünden sonra büyük gürültülerle odamıza uğurlanmıştık ki, cazip gülüşüyle bana, bekaretimizi korursak ikimizin de azizlik mertebesine ulaşabileceğimizi söyledi. Dindar çocuk, bunu rahiplerden birinden duymuştu herhalde. Onu ikna etmeye çalıştım tabii, önce dostça; ama bu fikri kafasına sokmuştu bir kere. Bir kere dokunmama bile izin vermedi, kahrolasınca. Sonunda kızıp, bunu evlenmeden önce neden düşünmediğini, niçin evlenmeyip yalnız kendisinin bakire kalmadığını sorduğumda, ne dedi, biliyor musun?”

Karikles, Kosmas'ın cevap vermesini beklemedi: “Bana ‘Ama Karikles, sevgilim’” gözlerini kırıştıtırıp, sesini incelterek, eski karısını taklit etmeye çalışıyordu; “direncin büyüklüğünün, cazibenin gücüyle ölçüldüğünü bilmiyor musun?” dedi. Rekor kırmaya kararlıydı, anlayacağını.”

Kosmas bu konuda kadınlarla ilgili her şeyi bildiği anlamına gelecek bir ses çıkardı. Karikles sakın bir şekilde anlatmaya devam etti:

“Aslında bu zavallının suçu değil, küçüklüğünden beri bu tür hikayeler duymuş. Belki de nikahımızı kıyan rahip özellikle bu öğüdü vermiştir kıza. Tüm tören boyunca hasetle bakmıştı bana.”

Kosmas güldü. “Sonra” diye sordu, “n’oldu karın?”

Omuz silkme sırası Karikles’deydi. “Geri yolladım babasına ve büyük şehre kaçtım, Bizans’a. Teyzelerine de selamlarımı gönderdim.”

Kahkahalara boğulup, nefes alacak kadar kendilerine geldiklerinde Karikles düşünceli bir şekilde:

“Erkeğin ihtiyacını giderememesi Tanrı’nın arzusu olamaz bence. Sen ne dersin Kosmas?”

Kaptan itiraz eder gibi ellerini kaldırdı: “Tanrı hakkında bir şey bilmek istiyorsan, rahiplere sor.”

İkisi de dingin denize doğru döndüler.

Bir süre sonra sakinleşen Kosmas sordu: “N’apıcaksın kadını?”

“Evleneceğim sanırım, Kosmas, orduyu da bırakacağım.”

“Üniformasız mı gezeceksin? Buna inanmıyorum.”

“Evet, evet Kosmas. Bu evsiz-barksızlık yaşam değil. Magdalena’nın halkının cesetleri, gördüğüm son cesetler olsun.” Kararsız bir şekilde sözleri ağzında yuvarlıyordu. “Tanrı izin verirse.”

Kosmas hâlâ inanmayan gözlerle başını sallıyordu. Karikles sırtıttı ve keyfini yerine getirmek için omzuna vurdu.

“Merak etme dostum. Benim sirk partisi, Yeşiller, ahırlarda çalışmamı istiyorlar.”

Kaptan hayranlığını ifade eden bir ıslık çaldı: “Ünlü şampiyonlarının bakımından sorumlu olacaksın.”

Karikles, başını salladı. “Seçim ve yetiştirmeden de. İstersem Afrika’ya gidip sirk için yabani hayvanlar satın alacağım.”

“Ama istemiyorsun?” Kosmas kaba kıllı kaşlarından birini yukarı kaldırarak sordu.

“Hayır, Kosmas. Huzur istiyorum, bir ev, çocuklar, belki...”

“Hah” dedi Kosmas, “bunları muhafız kıtasının en çalgınından duyuyorum.” Ama dostunun gülüşüne katılmadığını görünce ciddileşti. “Ve bu, yani” kafasıyla kabinini gösterdi; “o mu olacak?”

“Genç değilim Kosmas, yakışıklı da değilim...”

“Yoksul da değilsin.”

“Kosmas! Konstantinum Forumu’ndan herkesle yatmış bir orospuyu mu alayım? Magdalena en azından... eh bana bağlı bir kadın.” Yüzü kızarmıştı.

Karikles'e bir göz atan Kaptan itirazlarından vazgeçti. Utançla sakalını kaşdı ve sözü değıştirdi: "Güzelliğine güzel, eh sen de istiyorsan" konuyu böyle bağlamayı becerdiği için mutlu, "o zaman hayırlı olsun, Karikles." Güvertedeki turuna çıkmadan önce ekledi, "Sakın Yunanca öğretmeye kalkma, böylece aptal isteklerinden kurtulursun."

Karikles, güverteye neden çıktığını ima etmek için yemek taslarını göstererek, "Şimdi onu besleme zamanı" dedi.

Kosmas'ın omzuna dostça vurdu ve gülerek geminin kışına doğru yollandı. Arkada, geminin dışında tuğlalarla çevrili ve dikkatle korunan ocaktaki ateşin kıvılcımları görünüyordu. Gemiciler sudan çok ateşten korkuyorlardı. Yine de ocak iyi havalarda mürettebatın yemeğini hazırlamak için kullanılıyordu. Karikles bir kaptı ısılatılmış mercimeklerden biraz aldı, soğan ve sarmısakları doğradı, hepsini ateşin üstüne koydu. Birisi ince pideler pişirmiş ve soğuması için kenara bırakmıştı. Bir tanesini aldı, pişirdiği yemeği içine koydu ve bir tasla Berhidda'nın kaldığı kabine taşıdı.

"Magdalena?" diye seslendi. Her seferinde onlara ayrılan kabinin deri perdesini kenara çekmeden önce, onun geldiğini anlaması için sesleniyordu. Yatağında, adeta kaybolmuş gibi bir kenara büzüldüğünü gördü. Biraz önce Kosmas'a anlattıklarını gerçekleştirmeye karar verdi. Onunla evlenecekti.

"Yemeğini getirdim."

Yanına uzandı, dirseklerine dayanarak yükseldi, başını ellerine dayadı. Damlayan soslu pideyi yiyişini mutlulukla seyretti. Kosmas'ın söylediği doğru değildi. Ona Yunanca öğretmesi gerekiyordu. Kadın bakışlarına soru so-

ran gözlerle cevap verdi. Erkekliği ona her dokunuşunda olduğu gibi yine sertleşti. Hemen dikkati dağılmadan derse başlamalıydı.

“Yemek” dedi, elindeki ekmeği göstererek. Kadın anlamadan bakıyordu. “Yemek” diye tekrarladı ve yeme taklidi yaptı.

“Yemek?” Soru soran bir ifadeyle tekrarladı genç kadın ve erkek onaylayana kadar tekrarladı. “Yemek. Yemek!”

“Çok iyi!” Uzandı, onu kendine çekti ve öptü. Berhidda sıkı sıkı sarıldı ona ve elini penisinin üstüne koydu. Karikles inledi.

“Fallus” dedi boğuk bir sesle. Bir kelime daha öğretelimirdi.

Kadının elini kendisinininkiyle birlikte bastırdı.

Berhidda’nın kalın sesini duydu: “Fallus”

“Evet” diye cevapladı heyecanla.

“Fallus.” Öğrendiklerini tekrarlıyordu: “Yemek. Fallus. Yemek. Fallus. Yemek.” Kelimeleri nefes almaksızın birbiri ardına sıralıyordu. Karikles aklına gelenden etkilenererek titredi.

“Evet” diye cevapladı, tüm vücudu yanıyordu; kelimeleri tekrarladığında neredeyse sesi kısılmıştı: “Fallus yemek!”

Kıvılcımlar saçan gözleriyle kadına baktı ve kadının başını beline doğru yavaşça eğerek tekrarladı: “Fallus yemek!”

Daha sonra, kadının yanında uzanırken, dalgaların yavaşça salladığı geminin varacağı limanda onu bekleyen evi düşündü. Filoxenos Sarnıcı yakınındaki küçük adada, zemin katta küçük rahat bir dairesi vardı. Mütevazı mozaik tabanı, Amida seferinde satın aldığı yontma tahta

dolabı, köleleri Filemon ve Baucis'i hatırladı. Magdalena onların hanımı olacaktı. Yeşillendirilmiş bir avluları bile vardı. Şimdilik burada komşu mozaikçinin kovaları, mozaikleri, kamaları, iskele tahtaları duruyordu ama, burası çocuklar için bir cennet olabilirdi.

Magdalena'nın nefes alışsı sakınleştı. Karikles, duygulanarak ne kadar narin olduğunu düşündü; ne kadar narin ve incinebilirdi. Sevgiyle sarıldı genç kadına. O andan itibaren yaşadığı her gece böyle sarılabılırdi ona.

"Magdalena" diye fısıldadı ve uykuya daldı.

Berhidda uyanmış, tahtaların arasından görünen ışık çizgisine bakıyordu. Görünen gökyüzü mü yoksa denizin köpükleri mi bilmiyordu. Deniz! Denizden iyi bir şey gelmezdi ki!

İlk geceler rüyasında hep öldürülen soydaşlarının yüzlerini görmüştü. Açık gözleriyle Balık Meydanı'nda nasıl yattıklarını düşündü. Gökyüzüne bakan ama onu bir daha göremeyecek gözlerinde sinekler uçuşuyordu. Sanki donmuş gibiydi, tamamen içine kapanmıştı. Sadece deniz, onu avutmak istercesine kollarında sallıyordu. Bu yüzden sürekli kusuyordu. Ama Umma'nın emrini unutmamıştı: Çocuk. Çocuk doğmalıydı. Adamın çocuğu olacaktı ve o doğuracaktı, başka kimse değil. Tanrıça böyle istiyordu ve Berhidda emre uyuyordu.

Kötü bir adam değildi Karikles; onu böyle çağırıyorlardı. Ona, Tanrıça'nın yakınına kadar götürecek zevkler yaşatmasını bile becermişti. Ama çılgındı, tamamen çılgındı! Ona geldiği zaman saygılı bir insan gibi önünde eğilip, ayağını öpüyor muydu? Hayır! Ona her şeyi bağışlayan, bu mutluluğu tatmasına aracı olan Tanrıça'yı tanı mıyordu. İnançsızdı, barbarın tekiydi. Hepsi barbardı. Günler önce yatağına girmek, ona tecavüz etmek isteyen

o adam. Böyle bir günahın cezası onun kabilesinde taşlanarak ölmekti!

Berhidda gökyüzündeki ince çizginin yavaş yavaş turkuvaz ve altın rengine dönüştüğünü gözledi. Batmadan kısa bir süre önce, yakıcı akşam güneşi tam yatağının kenarındaki açıklıktan bir ışın gönderdi ona. Geminin kıcı bir sonraki dalgada dansa başladığında, ışın da kayboldu. Ama Berhidda Tanrıça'nın bu kez ona hediye vermeyi kararlaştırdığını biliyordu.

KİTAP I

HİPODROMUN MERKEZİNDE

Büyüyüp olgunlaşınca sanatçıların arasına katıldı ve normal metreslerden biri oldu. Ne flüt çalabiliyordu ne de lavta; dans dersi de almamıştı. Mesleğini daha çok güzelliğini ve vücudunun tüm çekiciliğini kullanarak yapıyordu... Utanmak nedir bilmiyordu, onu hiç utanmış gören de olmadı; en ahlaksız isteklere bile çekinmeksizin cevap vermeye hazırды ve o kadar karaktersizdi ki, dayak yese ve tokatlansa bile kahkahası ve keyifli şakaları eksik olmazdı.

(Prokopius: Anlatı, Kitap IX)

Atlar

“Teodora! Teodora!” diye bağırdı ince yaşlı bir ses. Ufaklık cevap vermek yerine koşmaya başladı, avluyu geçti, kapıdan çıktı. “Teodora!” Bir kez daha ismini duydu; ses bu kez kızgındı. “Annen çağırıyor!”

Çağırsındı. Neredeyse 70 yaşındaki Baucis, gutlu bacaklarıyla nasılsa ona yetişemez ve babasıyla gezme keyfini çalamazdı! Anında sokağa ulaştı ve küçük eliyle babasınınkini kavradı. Teodora gururla Karikles’e baktı.

“Hipodroma* mı gidiyorsun?”

Babası başını salladı. “Hmmm. Bakalım yolu biliyor musun?”

Hıh! Sanki bu yolu yüz kere beraber gitmemişler gibi. Gururla uzun saçlarını arkaya attı; zift gibi kara, düz ve parlak saçları sırtında sallanıyordu ve Teodora babasını çekiştiriyordu. Artık yedi yaşındaydı.

Oturdukları Zeytinağacı Sokağı Bizans’ın merkezindeydi; ama merkezde olduğu pek belli olmazdı. Kent yönetiminin şart koştuğu büyüklükte, en az dört metre genişliğinde bile değildi; ilk katlardaki karşılıklı balkonların tahta korkulukları neredeyse birbirine değiyordu. Kurumaya serilmiş çamaşırlar ve çok sayıdaki saksı çiçe-

* hipodrom: MS 2. yüzyılda yapılmış oval yapı. Burada araba yarışları ve sirk oyunlarının yanı sıra, politik toplantılar da yapılırdı. 30-50 bin kişinin toplanabildiği yapının girişi kuzeyindeki Kalke kapısından. Ölüler Nekra Kapısı’ndan dışarı çıkarılırdı. Hipodromun duvarlarına yaslanmış sayısız tahta teraslarda sirk çalışanları için barakalar, lokaller ve banyolar vardı. Yıllarca taşocağı olarak kullanılan hipodromdan geriye bugün sadece bir duvar kaldı.

ği ışığı engelliyor, yumuşak bir aydınlık yaratıyordu. Sokak sessizdi; arada bir oynayan çocukların sesi, kafesteki bir kuşun ötüşü ve komşu fırıncının dükkanını süpürürken çıkardığı ses duyulurdu. Karikles adamı kibarca selamladı; Teodora babasının arkasından, fırıncının nefret ettiği kızı Maria'ya dil çıkardı.

Yüz metre gidince bu görüntüden eser kalmadı. Sakin sokak burada, aynı isimdeki limandan başlayıp eski kente ve hipodroma giden büyük dükkanlarla dolu Bukelion Caddesi'ne açılıyordu. Bukelion Caddesi gece gündüz hayat kaynıyordu ve babayla kızını, güneşin altındaki kaldırıma adım atar atmaz yutmuştu.

“Hey, bebek!” Teodora, Karikles'in parmağını sıkıca tutmuştu; az daha ceplerinde yevmiyeleri, akıllarında Doğu'nun bu en görkemli liman kentinde muhteşem bir akşam geçirme planlarıyla şarkı söyleyerek kol kola giden Mısırlı tayfalarla çarpışacaktı. Babası onu son anda geri çekti. Kaldırımdan akan yayalar, onlar geçer geçmez yeniden hızlandı.

“Şalını almalıydın” diye homurdandı Karikles, “böyle utanmaz kadınlar gibi saçların açık gezeceğine.”

“Ah baba.”

Karikles derin bir nefes aldı ve yay gibi kaşlarının çevrelediği iri gözleriyle kendisine gülümseyen kızına baktı. İmkani yoktu, ona kızamazdı. Ne kadar güzeldi bugün yine! Baucis, bol kollu basit pamuklu giysisini, boyundan başlayıp ayak bileklerine varan etek uçlarına kadar, çiçeklerle işlemişti. Renkli çiçeklerin arasında altın simler parıltıyordu, neredeyse günahkâr bir lükstü bu; ama bu bileşim, siyah gözleri ve saçlarıyla tezat oluşturan cildinin mat altın rengini iyice ortaya çıkarıyordu. Başka birisi bu renklerle solgun gözükürdü. Ama onun kızı, fildişi bebekler gibiydi.

“Eğer uslu durursan... hey!” Kızı kabaca kenara iten askerler Karikles’in bağırışını duymadılar bile. Aralarından biri, bir an arkasını döndü, sarkık bıyığının üstünde parlayan çekik gözleriyle kızı süzdü, eli sanki tesadüfen olmuş gibi hançerine gitti. Pis bir gülümsemeyle yeniden arkadaşını takip etti.

“Hunlar” diye söylendi Karikles huzursuz. Kutsal Tekla Misafirhanesi’nin kapısında, yeni gelenleri karşılamak için duran rahipler de, askerlerin arkasından endişeyle baktılar. Suriye’den gelen misafirler, saraydaki memurlardan biriyle konuşabilmeyi umuyorlardı.

“N’olucak baba, uslu durursam?”

“O zaman, eee...” Karikles söyleyeceğini unutmuştu. “O zaman gemiyle Pera’ya geçebiliriz, ne dersin; Sütunlar Azizi’ni ziyaret ederiz”

“Hıh!” Teodora burun kıvırdı. “Ne yapıcaz orda. Sıkılı-
rım ben. Orda durup duruyor işte, hep dua ediyor. Üstelik”
diye zafer kazanmışçasına ekledi, “sütun çiş kokuyor.”

“Teodora! Adam bir aziz.”

“Şu karşıdaki gibi mi?” diye fısıldadı Teodora.

Süt beyazlığındaki penceresiz, pürüzsüz mermer duvarlarıyla itici bir görünümü olan Ioannis Sarayı’nın yakınındaki bir kalabalık, yolu kesmişti. Mozaik havuzlarla süslü yeşil avlulardan dışarıya hiçbir ses sızılmıyordu; duvarın önünde, uzun saçları tiftikleşmiş yaşlı adamın kalabalığa verdiği vaaz hakkında içeridekilerin ne düşündüğünü gösteren hiçbir işaret yoktu.

Adamın üstündeki birkaç parça giysi de kirliydi. Kalabalığı yararak yanına yaklaşan Teodora’nın söylediği gibi kötü kokuyordu; kuru kollarındaki kırışık cildinin arasında kara kir izleri görünüyordu. Elindeki boğumlu bastonla hem kendine yer açıyor hem de ilgi uyandırıyordu.

Etrafını saran, siyah giysiler içindeki bir grup genç rahip, bir yandan ilgisini çekmek istiyor öte yandan da saygılı bir mesafede etrafında duruyordu. Onun öğrencisi olmayı ne kadar isterlerdi! Otuz yıl boyunca yıkanmamak, saçlarını kesmemek ve tırnaklarıyla topraktan çıkardıklarından başka hiçbir şey yememek. Bundan daha büyük kutsallık olabilir miydi?

“Efendi, Efendi” diye seslendiler.

Karikles de bir kez daha kızını çağırdı, “Teodora.”

İhtiyar, vaazını kesmeye niyetli değildi.

“Şehvet ve sefahat” diye bağırdı, “cüz zam gibi yapışmış üstünüze!” Bastonuyla karşıdaki meyhaneyi ve kerhaneyi gösteriyordu. “Baküs’ün Göbeği” adlı binanın asma dallarıyla sarılı, kavisli kapısının üstündeki altın rengine boyanmış tabela, meyhanenin adını aldığı, gülümseyerek elindeki dolu kupayı kaldırırken resmedilmiş, inanılmaz şişmanlıktaki şarap tanrısını gösteriyordu. Servis yapanlar arasından iki meraklı kadın, derin yırtmaçlı kolsuz tunikleri ve ellerindeki tahta testilerle kapıya çıkmıştı.

“İşte ordalar, cehennemın kızları” diye bağırdı salyalar saçarak yaşlı adam, “ateşte yansınlar, şeytanın kızgın ızgaralarında kızarsınlar.”

Arkalarındaki çardakta, uzun masalarda oturan askerlerin ve denizcilerin kışkırttığı iki genç kadın, ona okkalı küfürlerle cevap verdiler.

“Senin meyhanen hakkında söylediklerini duydun mu, Baba?”

Karikles, sürekli konuşan ve burnunu merakla her şeye sokan kızına cevap vermeden onu kolundan çekti.

Hayır, annesi ne derse desin, bir liman kentinde oturmak büyük keyifti! Bizans, dünyanın en büyük metropo-

l , Doğu Roma'nın başkenti, renkli, çok dilli, yaşam kay-
nayan Bizans... Teodora için bu kent çok güzeldi.

Biraz sonra gidecekleri yere vardılar.

“Eveet.” İşyeri önlerine çıkınca Karikles'in sesindeki gu-
ruru hissetmemek mümkün değildi: Hipodrom. Kalabalı-
ğın arasında durdu ve koluyla, önlerinde yükselen, yirmi
kattan oluşan kemerli sıralarıyla birdenbire göğe uzanan bi-
nayı işaret ederek bir kavis çizdi. Adeta bir geminin, taştan
yapılmış dev bir geminin burnu gibi duran, yarış pistinin
güneyindeki ince d neme le önlerine çıkan yapı zaten bir
tepenin üstüne kurulu olduğu için, kentteki her binayı açı-
yor, önlenemez bir görkemle gökyüzüne doğru uzanıyordu.

Sağ tarafına mermer saraylar, teraslar, merdivenler,
bahçelerle tepeden denize doğru akan bir nehir gibi saray
bölgesi dayanmıştı. Teodora bu görkemi bir kere boğazda
gezinti yaptıkları tekneden görebilmiş ama içine hiç gir-
memişti. Aklında kalan altın bir sisin arkasındaki parıl-
tılı bir rüya imparatorluğuydu.

Hemen önlerinde ise bir başka mimari yapı vardı. Sta-
dın d neme inin altındaki tepe kayalık değildi. Aslında
Üzerlerine tahta barakalar kurulu sayısız terastan oluşu-
yordu. Tepenin derinliklerine girilebilirmiş gibi bir etki
yapan tahta kemerler, karşıdaki binanın görkemiyle kar-
şılaştırılamayacak kadar basitti.

Elle yazılmış bazı tabelalar, kapılarının önündeki kir-
li küplerde peynir, zeytin ve soğan turşusu duran, ekşi şa-
rap ve sirke suyu dolu hortumların sarktığı, yıkık-dökük
d kkanelerin reklamını yapıyordu. Bir fırından gelen ta-
ze ekmek kokusuna daha sert kokular karışıyordu: Man-
gal ateşi, ter, sidik ve hayvan gübresi.

Karikles, Teodora'nın burun deliklerinin kabardığını
gördü.

“Acıktın mı?” diye sordu. “Mese’ye* gelene kadar bekle, Philippa’dan zeytinli ekmek alalım, en iyisi onda bulunur. Hipodromun çevresi yemek için temiz bir yer değil. Her türlü hastalığı kapmak mümkün buradan.”

“Ama benim canım susamlı galeta istiyor!”

Saray Mahallesi’nden daha vaatkâr ve yasak bir yer daha varsa o da halkın deyiimiyle hipodromun kalbindeki gizemli labirentti. Aslında burası hipodromun kalbinden ziyade karnıydı; ne kadar garip insan varsa burada yaşıyordu: Tiyatrocular, yarışlar ve oyunlarla ilgili herkes; ünlü olmayan başarısız ve beceriksiz araba yarışçıları, tiyatroların küçük orospuları, homoseksüel tiyatrocular, hayvan bakıcıları, falcılar, ayı oynatıcıları, gladyatörler, köpek eğiticileri, fıkra anlatıcıları, dansçılar, yemek satıcıları, aşk iksirleri hazırlayanlar, yankesiciler. Teodora’nın oturduğu yerdeki mahalle halkı, burada putperestlerin olduğunu bile söylüyordu. Komşularından hiçbiri çocuklarını buraya göndermiyordu.

Teodora omzunun üstünden, terasların önündeki meydanda tahta tekerlekler ve kaymak taşlarla bağıra çağıra oynayan, üstü başı yırtık, bir grup çocuğa merakla baktı.

Muazzam kapının orta kemerinin gölgesinden hipodromun meydanına girdiklerinde, güneş Teodora’yı bunalıttı. İki kanatlı bronz kapı ardına kadar açıktı. Sağında ve solunda insanın gözünü kamaştıran parlaklıkta kumdan kulvarlar uzanıyordu. Yarışçılar ortada uzanan zafer anıtları ve dikili taşların bulunduğu spinanın** etrafını

* Mese: Kentin ana caddelerinden biri. En büyük üç Forumu; Augusteion, Konstantin ve Theodosios Forumlarını birbirine bağlardı.

** spina: Keskin viraj.

dönmek zorundaydı. Kulvarın kenarındaki mermer sıralar o kadar yüksekti ki, başka hiçbir bina tarafından aşılmıyordu. Hafif rüzgarla birkaç bulutun salındığı geniş gökyüzünü bölüyorlardı. Güneşliğin iyi bağlanmamış bir parçası, uzun beyaz bir kumaş rüzgarla sallanıyor, merdivenlerdeki karga sürüsü birkaç kırıntı için kavga ediyordu. Onların çığlıkları neredeyse içeriye yansıyan tek sestti.

Teodora bu sessizliğin içinde sokakların ne kadar gürültülü olduğunu fark etti. Babasının aldığı ballı, susamlı galetayı kemirirken, Karikles ona yarış arabalarının uzun kulvarı kaç kez dolanmaları gerektiğini, başlangıç ve bitiş noktalarını, seyircilerin yarışın galibine doğru dalgalanan alkışlarını, İmparator'un birinci olan yarışçıya galibiyet tacını takışını ve onu istavroz çıkararak kutuşışını anlatıyordu.

“Eğer araban dönemeçte devrilirse ve atlar enkazla birlikte seni de sürüklerse, o zaman ancak hemen dizginleri keserek kurtulabilirsin!” Yarışçının bıçağını çıkarıp dizginlerin kayışını nasıl kestğini taklit etti. “İşte böyle, sonra arkadan gelen araba seni ezmeden, hızla yuvarlanarak kendini kulvarın dışına atman gerek, yoksa öölürsün!”

Teodora babasını alkışladı. Sanki yarıştaymış ve gerçekten bu sahneleri görüyormuşçasına gözleri parlamış, heyecandan yüzü kızarmıştı. Hâlâ anlatılanların etkisinde, “O zaman onlar kurban edilemez mi?” diye sordu.

“Kurban etmek mi?” Karikles şaşırmıştı. Sıkıntılı bir sessizlik oldu. Karikles, uzun yıllar sonra bile karısının davranışlarından dolayı duyduğu huzursuzluğun yol açtığı ve bir süredir hissettiği kızgınlığın kabardığını fark etti. Yunanca öğrenmeyi reddetmesi, kendi küçük çevresinin dışında olan biten hiçbir şeyle ilgilenmeyişi, evden

neredeyse hiç çıkmaması ve onun duymadığını sandığı zamanlarda çocuklarıyla kendi barbar dilinde konuşmaktaki ısrarı; tüm bunlar Karikles'i endişelendiriyordu. Kızları üzerinde kötü bir etkisi olduğunu düşünmekten kendini alamıyordu. Karısına, kızlarıyla ana dilinde konuşmasını yasaklamıştı. Düşünceli bakışlarını büyük kızına yöneltti, güzelyüzü kararmıştı. “Çok şükür” diye düşündü, “gözleri annesininkiler gibi değil.” Teodora'nın gözleri saçları kadar siyahtı. Kara inciler gibi büyük ve yuvarlak gözleri, babasının arkasında bir yere dikkatle bakıyordu.

“Teodora!” Eğildi ve küçük kızın omuzlarını tuttu. “Sen benim tatlı küçüğüksün, değil mi? Ve Tanrı'nın yalan söylemeyi yasakladığını biliyorsun.” Şimdi kızın yüzüne ciddiyetle bakıyordu. “Söyle babana bakalım, annen ne yapıyor, ben evde...”

Rampanın ucundan gelen bağırtılar konuşmasını böldü.

“Porfirios!*” Teodora sorulardan kurtulduğuna sevinmişti; Karikles de ellerini gözlerine siper ederek doğruldu. Bir grup işçi tahtalara dayanan ağır bir taş kabartmayı doğrultmaya çalışıyordu ve birisi hararetle onlara el sallıyordu. Karikles, “Tanrı adına” diye mırıldanarak, kızının ardından gruba doğru ilerledi. Belki de sormamak ve bilmemek daha iyiydi. Ustabaşı, “Haydi hoop!” diye bağırdı. Halatlar gerildi. Anıt göğe doğru yükseldi, kuru bir gıcırdamayla bir kez daha sallandı ve durdu.

* Porfirios: Ünlü araba yarışçılarından biri. Adına çok sayıda zafer anıtı dikildi. İlki çok genç, sonuncusu da epeyce yaşlı döneminde. Hem Yeşiller hem Maviler için yarıştırdı.

“Sonsuza kadar duracak” diye bağırdı Karikles memnuniyetle. “Hey, Porfirios, kaç yaşında oldun sen, on beş?”

Seslendiği kişi ona doğru döndü. Anıta bakarken duyduğu memnuniyeti gösteren gülümsemesi hâlâ yüzündeydi. Gerçekten çok genç olan yuvarlak yüzünde, gülümserken parlayan iri dişleri ve çıkık burnunun üstündeki yaz çilleri dikkat çekiyordu.

“Karikles, eski asker. Merhaba, ufaklık!” Heyecanla sol koluna asılan Teodora’ya göz kırptı, serbest olan sağ kolunu dostça Karikles’in omzuna koydu. Bu güçlü kol ve Porfirios’un antrenmanlı, tıknaz bedeni, Karikles’in sözlerinin iyi niyetli bir şaka olduğunu gösteriyordu. Ama hareketleri bir gencinkileri andırıyordu. Omuzlarına kadar inen ve ense-sinde birkaç örgü yaparak topladığı saçlarına dolanan altın sırmalarla süslü deri bağ da, çocuksu bir süs düşkünlüğünün göstergesiydi. Teodora’yı en çok heyecanlandıran ise, her seferinde hayran kaldığı saç süslerinden çok, genç yarışçının, kendisiyle aynı meslekten olan herkes gibi giydiği, bacaklarını yukarıdan aşağıya saran kumaş pantolonuydu.

“Eee, ne diyorsunuz?” Porfirios, gururunu açığa vuran bir heyecanla konuya girdi. Onlara dönük tarafında, bir araba yarışı sürücüsünün resmedildiği, küçük bir sütun olan anıtı gösterdi. Araba cepheden resmedilmişti ve dört nala giden atları sütundan fırlayacakmış gibi görünüyordu. Yarışçı sol eliyle dizginleri tutuyor, sağ elinde zafer çelengini sallıyordu. Altındaki yazılar genç kahramanın tanrılara yakışan zaferini ilan ediyordu.

“Oğlum, o kadar şişinme patlayacaksın” diye babacan bir tavırla güldü Karikles.

“On sekizinde olup da, bir anıtı olan ilk yarışçı benim” diye açıkladı Porfirios heyecanla, “Kassiodoros bile daha yaşlıydı.”

Teodora sevinç ve heyecanla lastik bir top gibi oradan oraya zıplıyordu.

“Tamam, tamam.” Karikles onunla övünürcesine omzuna vurdu. “Ne zaman yarıştın? Muhafızlar yarışını mı kazandın?”

Porfirios, evet dercesine başını salladı.

“Peki, Asterios’un bu onuru sana bahşetmesini nasıl başardın? Yoksa onunla dövüştün mü?” dedi Karikles genç yarışçının atak yanını kastederek.

“Hiçbiri” dedi Porfirios sırtarak. “Maviler için yarıştım.”

“Karşı taraf için mi yarıştın?”

Karikles sözüne devam edemeden, Porfirios inatçı bir tavırla sözlerini sürdürdü:

“Asterios, sirk müdürü olarak herkesin ona itaat etmesini sağlamak için önümü keserse, kendi bilir; ben kim olduğumu biliyorum. Onun kışını yalamayacağım. Göreceksin şimdi o gelecek ve benimkini yalayacak. Yeşiller’in babaları da... Gelmezlerse de...”

Porfirios’un hareketi, eğer Yeşiller’in başkanları onu kabul etmezse, neler yapabileceğini gösteriyordu.

“Rahat dur Teodora!” Karikles kızmıştı. Derin bir nefes aldı ve Porfirios’a döndü:

“Ne yazık ki çok inatçısın. Hemen karşı tarafa geçiverdin. Oysa ben, sana son keşfimi göstermek için sabırsızlanıyordum”.

Sustu ve bekledi, sözlerinin yarattığı etkiden memnundu. Uyarılarına rağmen Porfirios’un elini tutmuş, zıplayıp duran kızına göz kırptı.

“Ooo” dedi, önemsiz bir şeyden söz eder gibi, “Trakya’daki otlaklarda besleniyor şimdi; ama Yeşiller’in hesabına ve gelecek baharda...” düşündükleri Karikles’i he-

yecanlandırmıştı, “gelecek baharda hipodromun sansasyonu olacak. Sahi hangi dörtlü ile yarıştın?” Konuyu değiştirmek ister gibiydi, “Gene yaşlı Olimpos’u mu yutturdular sana?”

Porfirios gözlerini kocaman açtı. “Deli misin? Dönemeçte ürken bir atı bana bir daha kakalamalarına izin verir miyim sanıyorsun ha!”

Porfirios, hâlâ zavallı Olimpos’a kızgındı. “Önde Radyator ve Eutinikos vardı; ikisinin de sinirleri bacaklarındaki kaslar kadar güçlüdür. İçerde Nikopolemos koştu, ona güvenilir. Ve Palestiniarkes; biliyorsun anne tarafından İspanyol kanı taşıyor ve hepsini ateşlendirdi...”

Teodora, tam bu sırada elinin bırakıldığını hissetti ve sıkıntıdan ofladı.

Bundan sonra konuşulanlar, her gerçek Bizanslı’nın heyecanlanacağı cinstendi. Kent sakinlerinin hepsi yarış hastasıydı. Yarışlar ve yarışçılar hakkında bilmedikleri yoktu. Sokaktaki her çocuk, Porfirios’un bu yıl hatta bir önceki yıl, konsül yarışlarında hangi atlarla yarıştığını nefes almadan sayabilirdi. İki yıl öncesininkini bile... Atların soyağacını Pegasus’a kadar biliyorlardı; en sevdikleri yemi, hastalıklarını ve zayıf yanlarını. Eğer Maviler’in ahırının yıldızı Radyator talim sırasında her zamankinden daha zayıfsa, Agusteion Forumu’nda fısıltılar yükselir, profesyonelce tahminlerin ardı arkası gelmezdi. İki ay önce arka bacaklardaki örselenmeyi hardal sargısıyla tedavi etmek hata mıydı? Yarıştan önce hayvan elma diyetine sokulduğunda bir kahine danışılmalıydı. Geçen yıl Antakyalı taraftarların ahır yönetimine verdiği, elinde efendimizin haçından bir parça bulunan kutsal bakire nazarlığının atın başlık takımına iliştilmesi unutulmuş olabilir miydi? Yoksa Yeşiller yemine zehir mi katmışlardı?

Maviler'in veterinerinin kardeşinin yeni bir metresi vardı ve bu kadının kuzeni Zeugma Mahallesi'nde bir fırıncıyla ile evliydi; fırıncı da Yeşiller'in sempatzanıydı. Bu kadarı bile, veterinerin Bovis Forumu yakınlarındaki muayenehanesini talan etmek için yeterliydi! Her kendini bilen Bizanslı, sirk partilerinden birinin taraftarıydı ve partisini yumruklarıyla savunmaya hazırdı. "Kahrolsun Yeşiller! Yaşasın Maviler! Sonsuza kadar Mavilerle-yiz! Nika!* Zafer bizimdir!"

Porfirios ve Karikles, atların toynak yükseklikleri, adım frekansları, dayanıklılıkları üzerine konuşurken dünyayı unuttular.

Onların heyecanlarını paylaşmayan Teodora, çoktan sıkılmaya başlamıştı. Ayak parmağıyla kumda delikler açıyor ve yeni heyecanlar, eğlenceler arıyordu.

İşçiler halatları toplamış, yeni anıtın sahibine üç kere "çok yaşa" diye bağırdıktan sonra çekip gitmişlerdi. Parlak beyaz sütun, alt taraflarında araba yarışlarının resmedildiği; ancak üst tarafları anlaşılmaz işaretlerle dolu diğer iki dikili taşla birlikte orada yükseliyordu.

Anıtların arasında bir de üstünde bir kase bulunan sacayağı vardı. Kaseyi taşıyan ayaklar Teodora'yı her seferinde derinden etkiliyordu: Üç yılan göğsüne yükseliyor ve sacayağını oluşturunuyordu. Eliyle kıvrımların izini sürdürdü, yılanların kaslı sırtlarını okşadı. Karikles, bunun putperestlerin anıtı olduğunu söylemişti ona. Yüzlerce yıl önce, Yunanlıların Plataya'da Perslere karşı kazandığı zaferin anısına yapılmıştı. Hristiyanların talanı seven imparatorları, eski tanrıların ve güçlerin, yeni Hristiyan Roma'ya boyun eğdiğini ve birlikte yaşadığını göstermek için onu şehre getirmişlerdi.

* Nika: Zafer.

Ama Teodora için eski Yunanlılar ya da imparatorlar önemli değildi. Onun için bu anıt, annesinin kutsal yılının simgeliyordu. Berhidda yedi yıl önce bu şehre gelip ilk kez hipodroma girdiğinde, saygıyla ve mutluluktan titreyerek bu anıtın önünde durmuş, Tanrıçası'nın gizli adını fısıldamış ve Bizans'ta konuşulan 72 dile bir yenisini, 73.'sünü eklemişti. Bizans ya da kocasının dediği gibi Büzans, ne olursa olsun, merkezinde bu yılın durdukça, onun dünyasının dışında olamazdı. Kızına da eski geleneklere göre yılanı saygı göstermeyi öğretmişti.

Teodora sessizce, gizli işareti sacayağının altındaki kuma çizdi ve duasını mırıldanmaya başladı. Bir yandan da göz ucuyla babasının hâlâ meşgul olup olmadığını kontrol ediyordu. "Enkidde ma..." diye fısıldadı. Gizli bir şeyi bilmek çok güzeldi. Ona özel bir güç veriyordu ve...

"Teodora!" Oh hayır! Bu annesiydi. Suçunu bildiği için hemen toparlanarak ayağa kalktı. Annesi seslendiği zaman hemen itaat etmesi en iyisiydi. Annesinin bir Tanrıça olması yaşamını zorlaştırıyordu.

"Magdalena, ne arıyorsun burada?" Karikles'in sesinde, işyerinde rahatsız edilmek istemeyen bir adamın hırçınlığı vardı.

Eteklerinde yeşil palmiye yaprakları işli mor giysisi ve saçlarını örten aynı renkteki örtüsü, belinde kaygısızca taşıdığı küçük kızı Anastasia ile yanlarına gelen Magdalena, onu ve Porfirios'u başıyla selamladı, sonra asık bir suratla yaklaşan büyük kızına döndü. Bakışları her türlü sözden keskindi. Elindeki boş sepet, yapmayı unuttuğu görevini hatırlatıyordu. İtaatle sepeti aldı. Sonra kollarını özlemle kendisine uzatan kızkardeşini kucakladı -oda, kendisine fazlalık gözüyle bakan ve pek ilgilenmeyen annesinden çok Teo'yla olmayı seviyordu-, cesaret ver-

mek için kendisine göz kırpan Porfirios'a sıkıntılı bir gülümseyişle veda etti ve yola koyuldu.

Berhidda, arkasından "Ekmek de al!" diye seslendi

Arkalarından bakarken, "Asi kız" diyerek bıyık altından gülümsedi Karikles. Kimse ona cevap vermedi.

Berhidda, kendine özgü sakın bir tavırla, "Uzun zamandır bize gelmedin, Porfirios" dedi.

Porfirios utangaç bir şekilde gülümsedi ve Berhidda'nın sandallarına, aralarında kulvarın kumlarının pırıldadığı ince esneler ayaklarına baktı. "Aslında o kadar güzel de sayılmaz" diye düşündü. "Çok işim vardı" diye cevap verdi, sonra sustu.

"Görüşürüz..."

Karikles, Porfirios'un huzursuzluğunu fark etmeden devam etti: "Evet, Porfirios!"

Genç adam neredeyse utanarak gözlerini kaldırdı. "Evet?"

"Asterios'a hâlâ şansı olduğunu söyleyeyim mi?" Porfirios'un cevabında rahatlama ve zafer coşkusu yeniden hissedildi: "O atı istiyorum Karikles, Purros'u, Trakya'nın sihirli atını. Asterios'a da söyle, gelip kıcımı öpsün. O zaman yine sizin için yarışırım. Nika! Yaşasın Yeşiller!" Boş tribünlere doğru öyle bir bağırdı ki, sıraları temizlemekte olan birkaç köle hayretle aşağıya doğru baktı.

Çömlekçiler Mahallesi

Teodora'nın yolu uzundu, gideceği Çömlekçiler Mahallesi, büyük duvarın Altın Kapısı'nın* arkasındaydı.

* Altın Kapı: Şimdiki Yedikule.

Çeşitli forumları birbirine bağlayan ve kemerlerinin arkasında dükkanların bulunduğu kentin can damarı Me-se'yi takip ederek neredeyse bir uçtan öbürüne yürüyecekti. Hipodromun yakınındaki bronz ustalarının, dükkanların kapılarına çingırdayan salkımlar gibi astığı çanaklar, kupalar, aynalar güneşte kırmızı-sarı ışıltılarla pırıldıyordu. Teodora çanakların yüzeyine yansıyan görüntüsünü izleyerek ilerliyordu, bir çanaktan diğerine, bir yüzeyden ötekine; her yerde alışveriş telaşı vardı.

Konstantin Forumu da kalabalık ve canlıydı. İmparator Konstantin'in diktirdiği ve kendisini Güneş Tanrısı Helios gibi gösteren bronz büstünü taşıyan elli metre yüksekliğindeki somaki taşından sütunun merdivenlerine oturan yorgun ziyaretçiler, yemeklerini çiğniyorlardı. Öğlen saati olduğu için, her yeri kemerlerin aralarında kurulan küçük tezgâhlardan çıkan yemek kokuları sarmıştı. Kızarmış soğan ve ızgarada pişen kuzu şiş ya da sakatat kokularının çekiciliğine dayanamayan Teodora, sıcak ve baharatlı iki böbrek şiş satın aldı ve dinlenenlerin aralarından geçerek sütunun dibine oturdu. Yemeğini yerken elini dev kızıl taş dayadı. Güneşten iyice ısınmıştı. Babası sütunun içinde bir sürü kutsal şeyin olduğunu anlatmıştı ona: İsa'nın gerildiği çarmıhın parçacıkları, Nuh'un baltası, Musa'nın kayaya vurarak su çıkardığı taş ve Truvalı kahraman Eneas'ın kurtardığı Yunan Tanrıçası Pallas Athena'nın kutsal resmi. Teodora kulağını sütuna dayadı. Belki bir gün içerdeki baltanın sesini duyabilirdi. Tabii babasının pazar günleri okuduğu tüm bu öyküler doğru ise...;

Böyle zamanlarda annesi iskemlesinde oturur, çamaşırları yamar, sökükleri diker ve sesini çıkarmazdı. Babası gittiği zamansa annesi, dünyanın yaratılışı ve Tanrı'ya

ilişkin bambaşka öyküler anlatırdı. Onun Tanrısı bir kadındı, her şeyi doğuran ve sonra geri alan güçlü bir Tanrıça. Gerçekten de O'na insanlar kurban edilirdi. Bu çarmanın altında duran, seyreden ve ağlayan Bakire Merem'den başka bir kadındı.

Annesi, çok özel anlarda, Teodora'nın da Tanrıça olabileceğini söylerdi. O zaman, gizem zamanı boynunda canlı bir yılan taşırdı, tıpkı annesi gibi... Ah, yılanı tamamen unutmuştu. Aslında kaybedecek hiç vakti yoktu, Altın Kapı'ya kadar daha uzun bir yolu vardı.

Teodora düşüncelere dalmış olarak yola devam etti. Annesi gizemi devam ettiriyordu. Teodora, Porfirios'un ya da Baucis'in, Filemon'un veya bir başka komşunun annesini ziyarete geldiklerinde buna bizzat şahit olmuştu. Önce dualar edilirdi, sonra da. Arada daha çok hızlı nefes alıp vermeler duyulurdu; bu o kadar da ilginç değildi. Ama sonra hepsi çok mutlu olurdu, annesinin ayaklarını öperler ve yılan için bir hediye bırakırlardı. En fazla hediyeyi Porfirios verirdi.

Annesi onu kurban etmeyi de denemişti. Ama korkak adam son anda vazgeçmiş ve fena halde öfkelenmişti. Bunun üzerine annesi yılanı danışmış ve ona öyle bir şey vermişti ki, ağır bir şekilde hastalanmış ve Antakya'ya kaçmıştı. Bir yıl boyunca oradaki yarışlara katılmıştı; şimdi de hiçbir şey olmamış gibi davranıyordu. Annesinin bir gece, başındaki taç ve beline bağlı boğa kuyruğu dışında çıplak olarak, canını kurtarmak için kaçan Porfirios'u, kentin duvarları boyunca elinde bıçakla kovaladığını duymak babasının hoşuna gitmezdi mutlaka. Ne yazık ki Teodora'nın da törene katılmasına izin verilmemişti!

Teodosios Forumu'nda, koyun pazarının her zamanki karmaşasıyla karşılaştı; keskin koku başını döndürdü. Bi-

raz sonra kemerli çarşı sona erdi, cadde sakinleşti; küçük villalar ve yeşillikler arasında uzayıp giden bir sokağa dönüştü. Manastırların, çöplüklerin ve bir koruluğun yanından geçti.

Yakındaki limandan mal yükleyen ve indiren vinçlerin sesi geliyordu; yolun bir yanında, üzüm bağları ve tarlaların ortasında, küçük bir çiftlik huzurla denize uzanıyordu. Sağ tarafta Valens Su Kemerı'nın yuvarlak hatlı silueti gözükmeye başlamıştı. Sevgili Porfirios'un bir zamanlar koşup kaçarken dibinden geçtiği duvara az kalmıştı. Likos Deresi'ni aşınca Arkadianai Sarayı'nın beyaz sütunlar dizisi parlaklığıyla gözünü kamaştırdı. Artık yol denize doğru kıvrılıyordu, Psamathia'nın* tek tük evleri cadde boyunca dizilmişti.

Nihayet büyük duvarı gördü. Bu surlar Marmara'dan Haliç'e kadar uzanıyor ve yarımadanın üzerindeki kenti, arkadan gelebilecek olanlara karşı koruyordu. Babası duvarın onları vahşi Hunlardan koruduğunu söylemişti. Üç kemerli kapının ortadaki büyük geçişi imparatora ayrılmıştı ve kapalıydı. Teodora sol kemerin altındaki kuyruğa doğru yürüdü. Kapının üstünde bereket boynuzlarıyla resmedilmiş altın Tanrıça Tyche'ye bir kez daha baktı, sonra başını eğerek bekçilerin kontrol alanına girdi; şansı vardı, geçmesine izin verdiler.

Teodora, hipodromdan çıktıktan neredeyse iki saat sonra kentin dışında, Çömlekçiler Mahallesi olarak bilinen ama birkaç kulübesiyle aslında bu namı pek de hak etmeyen bir yerdeydi. Mahalle sakinleri çömlekçilikle geçimlerini sağlayamadıkları için başka işlerle de uğraşıyorlardı; ancak kentin dışında yapılabilecek işlerle... Za-

* Psamathia: Bugünkü Samatya.

ten Teodora da bunun için gelmişti. Ama buralara Hunlar da gelebilirdi.

Her zaman olduğu gibi biraz tedirgin makiliklere göz attı; ardıçlarla laden çiçekleri arasında zararsız görünen küçük siyah lekeler olabilir miydi? Babasının anlattığı gibi, sonradan hızla yaklaşan, dörtnala ve çığlıklar atarak gelip, eğri kılıçlarıyla ortalığı kasıp kavuran barbar atlılar çıkabilir miydi? Ama hafif rüzgarda sallanan yoncalardan ve dikenlerden başka bir şey görünmüyordu. Yine de Sofia'nın kulübesine kalbi çarparak yaklaştı.

“Ah, Teodora.” Sofia onu bekler gibiydi ama bunda şaşılacak bir şey yoktu; o bir falcıydı ve her şeyi bilirdi. Yıldızların neler söylediğini, Porfirios'un karnının nasıl artırılacağını ve nasıl büyü yapılacağını. Ne yazık ki, bir yerlerde altın dolu bir hazine olup olmadığını bilmiyordu. Bir keresinde Teodora bunu sorduğunda çok kızmıştı.

Sofia'nın yüzü hep külle kaplıydı; çünkü geleceği yanmış kemiklerin küllerinden okurdu ve yıkanmayı da pek sevmezdi. Bu yüzden Teodora onun ne gerçek yüzünü ne de dumanlı kulübesinin dışına çıktığını görmüştü. Sofia'nın saçlarının rengi de kirden seçilemiyordu ve onları örtmeyi gerekli görmezdi. Yanında bir ziyaretçisi vardı.

Şişko bir köylü, bir yandan burada görülmüş olmaktan huzursuz, Teodora'ya kızgın bakışlar fırlatıyor; öte yandan Sofia'nın söylediklerini yapmaya çalışıyordu. Teodora da köylünün huzursuzluğunu fark etmişti; ama bakışlarını çevirmek yerine ilgiyle onu izlemeye koyulmuştu.

“... sonra eşeğin karnını sol elinizin başparmağını ve iki küçük parmağınızı kullanarak ovacaksınız, anlaşıldı mı?”

Köylü kafasını salladı, nasıl yapacağını göstermek için istemeden de olsa karnını ovdu.

Sofia köylünün hareketini onayladığını gösterircesine başını salladı. “Evet öyle, sonra şunları söyleyeceksiniz, şimdi dikkat edin: Denizin ortasında bir ağaç vardı.” Müşterisinin söylediklerini tekrarlamasını istedi.

Adam öfkeli bakışlarını Teodora’dan ayırmadan –bu çocuk da neden çekip gitmiyordu sanki– mırıldandı: “Denizin ortasında bir ağaç vardı.”

“Ağaçta eşek bağırsaklarıyla dolu bir testi asılıydı” diye devam etti Sofia.

“Ağaçta eşek bağırsaklarıyla dolu bir testi asılıydı” diye tekrarladı adam.

Yaşlı kadın devam etti: “Üç bakire dolanıyordu; ikisi bağlıyor, biri çözüyordu.”

Adam uslu bir çocuk gibi bunu da tekrarladı, sonra hepsini yeniden söylediler hep birlikte.

Sofia sonunda müşterisini uyardı: “Dilinizin sürçmesi ve kekelememeniz gerek, bu çok önemli. Bu karın ağrısına karşı çok güçlü bir büyü. Eğer insanlar için söylemek istiyorsanız, ‘eşek bağırsağı yerine insan bağırsağı dolu bir testi’ diyeceksiniz” dedi ve ekledi, “Dört folleis* vereceksiniz.”

Sofia kirli elini uzattı, adamın saydığı parayı penceresiz kulübenin yetersiz ışığında görmeye çalıştı, sonra kirli eteğinin kıvrımları arasında bir yere sakladı. Köylü hızla kulübeden çıktı.

“Şimdi sana gelelim, sirk prensesi” dedikten sonra kulübenin arkasında bir yerlere gitti ve etrafı karıştırmaya başladı. Teodora kadının kendi kendine, sabırsızca söy-

* folleis: Roma para birimi, yaklaşık 32 assen. 180 folleis bir solidus ederdi.

lendiğini duyuyordu: “Keçi boku, sirke, rezene suyu, örümcek, eee, şeyler nerde, hangi sepetin içinde kahrolasıcalar... hah burada.” Bir iple birbirine bağlı sepetleri peşi sıra ardında sürükleyerek geldi. “Herhalde burada” diye söylendi ve kahverengi beyaz lekeli bir sepetin kapağını açarken ekledi: “Hepsi yeni aydan 17 gün sonra yakalandı.” Sonra ani bir hareketle sepetin kapağını kapattı: “Lanet olsun. Kedi yılanıydı, zehirlidir; görmek ister misin?”

Teodora bir an durdu, sonra hayır anlamında hızla başını salladı. Sofia’nın elindeki sepet dans eder gibi hareketliydi; ürpererek bacaklarını biraz daha karnına doğru çekti. Kulübenin karanlık köşesinden garip bir şeyler kendisine doğru geliyor gibiydi. Sofia kıkırdadı.

“Gerçek bir senatör karısı ısmarladı. Kiralık tahtırevanlardan biriyle geldi, üç kulübe ötede tahtırevanı durdurdu, yüzünü de peleriniyle örttü. Sanki tüm bunlar, her şeyi bilen birisini etkilemiş gibi... Onun kim olduğunu çok iyi biliyorum ama sana söylemeyeceğim.”

“Nakliyecilerden birinin karısı olmalı” dedi Teodora. Yine de etkilenmişti. “Ne yapacaktı kedi yılanını?”

“Ne mi yapacak, seni çok bilmiş? Kocasını kendinden uzak tutmak için büyü yapmamı istiyor. Bir ısırık, sonra da bir şurup; sonu belli. Bugün gene gelecek.”

Teodora, Sofia’nın ciddi olup olmadığından emin değildi. Yaşlı kadının dişsiz ağzını açarak gülüşünden bir şey anlaşılmıyordu.

“Annemin yılanı nerde?” diyerek bu tatsız konuyu değiştirdi.

“Ya bunda ya da bunda” dedi Sofia her iki sepeti de göstererek. “Eskisi ne büyüklükteydi?” diye sordu.

Teodora elleriyle yılanın büyüklüğünü gösterdi.

“O zaman bunu al, zar yılanı; öbürü sizin için çok büyük. Sonra babanın önüne çıkıverir falan.”

Teodora kadının sesindeki alaycı vurgudan hoşlanmamıştı.

“Senin annen” diye devam etti Sofia “bu kentin surları içinde pagan tapınağı işletmeyi başaran, tanıdığım tek kişi.” Tüm iğneleyici tavrının ötesinde, sesinden annesine saygı duyduğu da anlaşıyordu.

Teodora muzaffer bir tavırla kadının söylediğini düzeltti: “Annem tapınağın kendisi!”

Sofia pek etkilenmemişti. “Para getirdin mi?” diye sordu.

Teodora başını salladı ve altın solidusu uzattı. Kulübenin karanlığında parıldayan para sanki buraya ait olmadığını gösteriyordu. Sonra koyu benekli dişi yılanın, Sofia’nın sepetinden kendi sepetine geçişini izledi. Annesinin öğrettiği duayı mırıldandı, kutsal işareti yaptı ve sepetin kapağını kapattı. Sofia ilgiyle onu izliyordu; dudakları sanki Teodora’nın söylediklerini tekrar edermiş gibi kıpırdıyordu. Başını memnuniyetle salladı. Onu anlamış olabilir miydi? Annesi bu dili sadece üçünün anladığını söylemişti: Kendisi, Teodora ve Anastasia. Başka hiç kimse bilmiyordu. Ama Sofia konusunda emin değildi.

“Falına bakayım mı, tatlım?”

Sofia bir yandan onu gözetlerken bir yandan da birkaç kemiğin yandığı köze elini uzattı. Parmaklarının yanmaması inanılmazdı!

Teodora bir an duraksadı. “Kaç para?” diye sorarken bir yandan da arta kalan paralarını sayıyordu.

“Oh sana ucuza bakarım, ufak Mari, eee...”

“Benim adım Mari değil” diye öfkesiyle karşılık verdi Teodora, “bunu sana kaç kere söyledim.” Parasını saymış

ve yetmeyeceğini anlamıştı. “Hem kemiklerde ne göreceğini biliyorum; uzun bir yola gideceğim ve iri, esmer bir adamla karşılaşacağım. Bunu herkese anlatıyorsun zaten!”

“Hey, utanmaz kız, dilini tutsan iyi olacak” diye diklendi Sofia; ama Teodora kapıdan çıkmıştı bile. Yarı keyifli, yarı kızgın, ateşten aldığı kemiklere döndü, şöyle bir baktı ve bu sefer gerçekten kızarak geri attı hepsini. “Ufaklık, kahin olacak” diye söylendi.

Teodora nefesi kesilmiş, kalbi çarpar bir halde sur kapısından içeri girdi. Atlı Hunlardan ve Sofia’nın kötü bakışlarından kurtulmuş, nihayet Bizans’ın güvenilir kaldırımına ayak basmıştı. Kolundaki sepet hafiften sallanıyordu. Bir anda başının üstünde bir karaltı gördü ve yukarı baktı. İşte gelmişlerdi: Binlerce olmalıydılar; zarif boyunlarını uzatmış, açık kanatlarıyla gökyüzünde kara bir bulut tabakası halinde ilerliyorlardı. Hızlı kanat çırpışlara çığlıkları karışıyordu. Leylekler gelmişlerdi. İsa’nın doğumundan sonra 507. yılın Ağustos ayıydı.

Kanlı Oyunlar

Aslan hiddetle yelesini sallayarak ki şöyle bir uzatmış, canını sıkan mızraklı siperin arkasına yollamıştı. Gösterişli hayvan geri döndü, pençelerini uzattı, gerindi, postunun karın bölgesindeki kırmızısı tüm görkemiyle ortaya çıkmıştı, sonra döndü ve dişisine doğru yollandı.

Ne var ki, adam ısrarlıydı. Siperden çıktı ve gerilerek fırlattığı mızrak, titreyerek aslanın böğrüne saplanıp kaldı. Hayvan kükredi. Öfkeli sesi mermer koridorlarda

yankılandı. Pençesiyle böğrüne acı veren tahta mızrağı kenara fırlattı ve birkaç yumuşak sıçrayışla adama saldırdı. Ancak rakibi yine tahta kulenin arkasında kaybolmuştu. Hayvanın tırnakları tahta üzerinde derin izler bıraktı; kızgın hırlaması siperin arkasındaki saldırganın nefesini kesmişti.

Balkonlardaki seyircilerden bir yaygara koptu. Bir grup ürkmüş devekuşu, koşarak uzaklaştı. Alkışlar dindi. Kuşlardan birinin üstünde, İmparator'un maiyetinden bir cücenin oturduğu anlaşılmca seyircilerin taşkınlığı arttı. Açılış töreninden kalmış olmalıydı. Cüce, aslanların kendisini ve üstüne bindiği kuşu görmemesi için dua ediyordu.

Genç bir aslan kafasını sallayarak tırısı kalktı. Önündeki mızraklı gladyatör, köşeye sıkışmış, titreyen bıyıklarıyla tıslayarak karşısındakini korkutmaya çalışan siyah bir panteri alt etmeye çalışıyordu. Sırtında yeni beliren yelesini titreten kıvrak, genç hayvan, pençelerini sıçrama pozisyonuna getirerek atıldı. Daha havadayken uzaktan gelen kargı vücuduna saplandı; bacakları kırılmış olarak yana düştü ve bir daha da kalkamadı.

Ölümün bıçağı ensesine saplandığında yarasını yalamaya çalışıyordu. Panter yavaş yavaş yerinden çıktı, aslanın biriken kanının kokusunu almıştı; sanki bir mancılık tarafından fırlatılmış gibi ileri sıçradı.

Yaralanan hayvanların iniltileri kaplamıştı arenayı; kan kokusu diğerlerini deli ediyordu. Bu kargaşanın içinde, tahta kulelerin kapılarının çarpan kanatlarının sesi duyuluyordu. Avcılar, daha doğrusu kasaplar, arada bir kendilerini kurtarmak için kulelere sığınuyordu ve vahşi hayvanı hep birlikte köşeye sıkıştırdıkları zaman atıklarını çığlıklar kulakları tırmalıyordu.

Konsül Areobindus* tüm bu olup biteni izlediği locasında memnuniyetle başını sallıyordu. Dar omuzlarındaki togasının** kıvrımlarını düzeltti, vücudunu doğrulttu. Görevine başlaması onuruna yapılan gösteriler görkemli olmuştu. Arenada yirmi aslanla birlikte en son ne zaman dövüşülmüştü? Hayır, hayır karısı gerçekten de memnun olmaması için bir neden. Yan tarafına göz ucuyla şöyle bir baktı; karısı donuk bir ifadeyle, dimdik oturuyordu.

Aorebindus, Karikles ve Yeşiller'e güvenmekle doğru yaptığını düşündü. Apion da çok yardımcı olmuştu. Beş suaygırı yollaması büyük bir jestti.

Hayvanları Mısır'ın güneyindeki topraklarında yakaladığını söylemişti. Bu hediyeye nasıl karşılık verileceğini en iyi Julia bilirdi.

Evet, her şeyi şöyle bir düşündüğünde bugünün tatmin edici olduğu söylenebilirdi. Önce kentte bir geçit töreni, sonra arenada hayvan dövüşleri yapılmıştı. Öğleden sonra da araba yarışları olacaktı.

Yeni göreve başlayan konsül, sinirli hareketlerle bugün için özel olarak giydiği mor tören togasının ceplerini karıştırdı. Mappasını nereye koymuştu. Hemen bulmalıydı; araba yarışlarını başlatma zamanı geldiğinde elinde mappası olmazsa ne yapardı? Nereye girmişti şu kahrolasınca işaret bayrağı?

Sinirli hareketleri karısı Julia Anicina'nın*** dikkatini çekmişti; bir süre soğuk bakışlarıyla onu izledi, sonra bir

* Aerobindus: Senatör, Julia Anicina'nın eşi. Halkın çağrısına rağmen 512 yılında Anastasios döneminde tahta çıkmayı reddetmişti.

** toga: Konsüllük pelerini.

*** Julia Anicina: Romalı asil kadın; babası Olybrius 472'de kısa bir süre Batı Roma İmparatoru oldu, annesi Placidia Batı Roma İmparatoru III. Valerian'ın (425-455) kızıydı. Büyükannesi de Doğu Roma İmparatoru II. Theodosius'un kızıydı. Bizans'ta çok sayıda kilise yaptırmıştır.

kelime bile söylemeden kocasının oturduğu koltuğun altına uzandı ve beyaz işaret bayrağını alıp eline verdi. Bir kez daha, onun gibi ataları olan bir adamın, Filozof Seneca kadar bilgili, Jül Sezar kadar yakışıklı birinin, bu kadar ufak konularda insanı sinir edecek kadar çaresiz kalmasını anlamasının hiçbir zaman mümkün olamayacağını düşündü.

Areobindus kumaş parçasını kaptı ve alnındaki ter damlacıklarını sildi. “Marifetmiş gibi” diye düşündü; onun da karısı gibi atalarının arasında iki imparator bulunsaydı, mendilini hemen bulması genlerine yerleşmiş bir beceri olurdu. Ama bu konuda hiçbir şey söylemedi.

Julia dişlerinin arasından “Dik dur!” diye tısladı. “Halk konsülünü izliyor.”

Onu izlemek! Halk başka şeyle meşguldü. İşte! Niha-yet timsahlardan biri kendisine atılan cesedi yemeğe niyetlenmişti. Ne yazık ki, tüm çabalara rağmen suaygırlarıyla kavgaya tutuşmaya yanaşmamışlardı. Hıh, suaygırları! Onlar da suni gölün içine yayılmış duruyorlardı, verilen para karşılığında bütün yaptıkları nilüferleri ez-mek ve arada bir burunlarından su fışkırtmak olmuşt-u. Ama ayaktakımı bundan bile hoşlanmışa benziyordu. Oraya bakıyordu halk, konsüle değil. Konsül zaten bu oyunları düzenlemek ve bu arada kendini iflasa sürük-lemekten başka bir işe yaramazdı. Areobindus, klasik filo-zoflardan duruma uygun bir alıntı bulmayı denedi bula-madı, kızdı. O an istediği tek şey çiftliğindeki huzurlu kütüphanesinde olmaktı; aynı anda karısının tekmesiyle kendine geldi, az daha işaret bayrağına burnunu siliyor-du.

İşaret bayrağını elinden bıraktı ve doğrulurken, sirk müdürü Asterios’un yanında, kaygılı gözlerle kendisine

bakan Yeşiller'in hayvan alıcısı Karikles'i gördü. Keyifle o tarafa doğru bakıp gülümsedi ve elini salladı.

Karikles'in yüzündeki çizgileri yumuşadı. Konsül memnun görünüyor, diye düşündü. Son derece gergin olan Areobindus'un, daha çok da karısının isteklerini yerine getirmek kolay olmamıştı. Devekuşlarının yarısı yolda ölmüş, diğerleri de cesetlerin leş gibi kokusuyla limana varmıştı. Karikles, felaket diye düşünmüştü. Hayvanları temizlemek ve şımarık cüceler ekibini üstlerine binmeye ikna etmek için büyük çaba harcamışlardı.

Afrika'nın sır dolu derinliklerinden getirildiği iddia edilen büyük siyah maymunlar da sorun yaratmıştı. Şu Mısırlı zengin bu hayvanları nereden bulduğunu sadece Tanrı bilirdi; ama bunlar oyunların organizatörü için gerçek bir mücevherdi. Hayvanlar önlerine konulan her türlü eti yemeyi reddetmişlerdi. Karikles bile en taze bonfileleri kendi elleriyle yedirmeye çalışmış; dev hayvanları ikna edememişti. Goriller sadece kafeslerinde uyuklamışlar, bir parça et bile yememişlerdi.

Sonunda siyah devleri altın zincirlere bağlayıp ara gösterisi olarak sunmak zorunda kalmışlardı. Ama arenaya girdiklerindeki suskunluk bile etkileyici olduklarının göstergesiydi. Tanrı bunları yaratırken ne düşünmüştü acaba? Gösteriden hemen sonra girişin altındaki ahırlarda öldürülmüşlerdi. Karikles, dev maymunların cesetlerini kentin çöplüğüne taşıyan kölelerin yerinde olmak istemezdi.

Arenanın kumu kırmızıya döndü. Güçlü vahşi kedilerden ayakta kalan çok azdı. Avcılar siperlerin arkasında bekliyor ve son kalanların üstüne gruplar halinde saldırıyorlardı. Ardından temizleme ekipleri geldi. Seyirciler alkışı kesip yiyecek ve içecek tezgâhlarına yöneldi.

Koridorlara can gelmişti; bir arı kovanı gibi vızıltılıydılar.

Öğlen molası verildiğinde ne yazık ki hava bulutluydu ve güneş seyircileri ısıtmıyordu. Ancak, beyaz bulutlardan süzülen ışık bugün daha da göz kamaştırıcıydı. İmparator Anastasios'un şimdiye kadar oyunları izlemeye gelmemesinin nedeni bu olabilirdi. Son zamanlarda yaşlı adamın gözlerinden rahatsız olduğu söylenmişti, belki de bu yüzden gözlerinin kızarıp yaşarmasına neden olabilecek parlak ışığa çıkmak istemiyordu. Öğleden sonra araba yarışlarına gelmesi gerekirdi; yarışlardan önce bu yılın yeni konsülünün teşekkür konuşmasını dinlemeli, sonra da galip yarışçının zafer tacını giydirmeliydi.

Karikles karışmış kumların arasında gezinerek, hayvan cesetlerinin bir an önce kaldırılması için emirler verdi. Günün en çok konuşulan konusu Porfirios'un yine Yeşiller için yarışacak olmasıydı. Onun idaresindeki sevgili atları, yarış sırasında mükemmel bir kulvar bulmalıydı. İçindeki isteği bastıramadı ve bir kez daha ahırlara, atlara bakmaya gitti; yeni genç aygırın formunda olup olmadığını kontrol etti. Gözleri pırıl pırıldı; siyah derisi adeta ayna gibi parıldıyordu ve tüm hareketleri koşmaya hazır ve hevesli olduğunu gösteriyordu.

"Brrr, ha! Tamam çocuklar, tamam!" Porfirios dört atının da bacaklarını ovdu, kulaklarına sevgi dolu sözler fısıldadı; o da onlar gibi arenaya çıkmak için sabırsızlanıyordu. Böyle zamanlarda Karikles'in içinden onları öpmek geliyordu!

"Hadi mücevherlerim, hadi uçun da göreyim sizi!" diye bağırdı arkalarından; kanatlanmış gibi hızla dışarı koşarken koridorda zırhlı bir adama çarptı.

“Özür dilerim” dedi, bir an tereddüt etti: “Justin?*” dedi çekinerek; tören üniformasına saygıyla baktı ve bir kez daha sordu: “Toresuimli Justin?”

“Karikles? Tabii ki, Karikles!” diye karşılık verdi Justin.

“Justin! İnanmıyorum! Ne kadar oldu görüşmeyeli?” İki adam sevinçle birbirlerini selamladı.

“Şimdi söyle bakalım, yoksa bu senin oğlun mu? Lupicina** ne zaman doğurdu?” Karikles, yanlarında duran ve sıkıntıdan bulunduğu yerde iki yana sallanan genç erkeği işaret etti. Kirpi gibi sarı saçları ve yuvarlak köylü yüzüyle gerçekten de Justin’e benziyordu.

“Petrus Sabbatius” diye takdim etti onu Justin ve genç adama dönerek babacan ama öfkeli bir tavırla, “İyi günler desene” dedi.

“Kızkardeşimin oğlu, Toresium’dan” diye açıkladı kim olduğunu ve bu arada kolunu genç adamın omzuna koydu. “Onu yanıma aldım, böylece benim gibi başarılı olabilir” diye ekledi gururla. “Henüz iyi Yunanca konuşmıyor, anadili Latince biliyorsun, benimki gibi.”

Karikles, “Böylece yönetimde kariyer yapmak için en iyi koşullara sahip” dedi candan bir tavırla.

Kentte genelde Yunanca konuşuluyordu ama yönetim ve mahkemelerin dili imparatorluğun geleneğini korumak için Latince olarak kalmıştı; yükselmek isteyen herkesin bu dili bilmesi gerekiyordu.

* Justin: 518-527 arasında Roma İmparatoru. Toresium’da bir köylünün oğlu olarak dünyaya geldi; Bizans’taki kariyerine asker olarak başladı. 470’de Exkubitor’lara dahil oldu, İmparator Anastasios’un ölümünden sonra mükemmel bir darbe ile imparator seçildi. Prokopius onu cahillikle suçladı.

** Lupicina: İmparator Justin’in eşi, eski fahişe. İmparatoriçe olunca adını Euphemia olarak değiştirdi. Kurallara gösterdiği özenle tanındı.

“Yaşlandıklarında bile bir mevki daha ilerleyebilmek için Latince öğrenmeye çalışan çok eski asker gördüm. Sum, es, est, summus, estis, sunt...”

Karikles, Latince fiil çekimiyle genç adamın gülümsemesini sağlamıştı.

“Demek ki seni de aile özlemi sardı eski asker. Oh, bak birisi sana sesleniyor.”

Karikles, kibar, mavi renkli, ipek tuniğiyle imparatorun locası katizmanın* altındaki şeref locasından onlara el sallayan adamı işaret etti.

“Oh, Proklos bu” dedi Justin.

“İmparator’un başkahini? Onu tanıyor musun?”

Justin ve yeğeni, Karikles’in hayranlığından memnun sıırıttılar.

“Sana bir yerlere geldiğimi söylemişim” dedi Justin. “Şu sıralar kariyer yapmak mümkün.” Bir süre suskun yürüdüler, sonra Justin devam etti: “Proklos bana güveniyor, eh biraz gururlanayım, başka birkaç önemli insanın da güvenini kazandım. Magister Officiorum** Celler’le bile aram iyi.” Sesindeki gururu fark etmemek imkansızdı. “Artık Exhibutor’ların*** komutanıyım; böylece sarayda süslü üniformalar taşımak dışında, gerçekten savunma görevi yapan tek birliğe komuta ediyorum.”

* katizma: Hipodromun uzun tarafındaki, saray mahallesinden bir merdivenle doğrudan ulaşılabilen imparator locası. Locanın damını, bugün Venedik’teki Markus Kilise’sinin damında görülen zafer arabasını çeken dört at süslüyordu. Dört atlı bronz araba, 1402 yılında Bizans’tan kaçırılarak Venedik’e götürülmüştür.

** magister officiorum: İmparatorluk sarayının, bütün kabullerde imparatora refakat eden ve asker ve sivil memurlar üzerinde geniş yetkileri olan, üst düzeyde bir devlet görevlisi.

*** Exhibitor: Sarayda imparatoru korumakla görevli askeri birlik. Rakipleri sarayın atlı birlikleriydi. İmparator Justin kariyerine bu birliklerde başlamıştı.

“Tebrik ederim” dedi Karikles

“Ayrıca vir clarissimus* unvanına sahibim ve Bizans sokaklarında iki atın çektiği arabayla gezebilirim! Saraydaki büromda, imparatorun resminin süslediği bir masam var ve on kiloluk altın yazı takımı kullanma hakkına sahibim.”

Justin unvanlarını ve haklarını saydıktan sonra konuşmıadan memnun sustu.

Gerçekten de Toresium'dayken ufak bir dağ çiftçisi olan ve eski bir orospuyla evlenen bir adam daha ne isteyebilirdi. “Bak, şimdi de aşağı iniyor!” Karikles buna hayret etmişti. Uzun boylu, ateş kırmızısı saçları olan bir adam, bir gurup hadımın eşliğinde hızla onlara doğru geliyordu.

“Justin, sizinle acilen baş başa konuşmam gerek.”

Proklos fısıldayarak konuşuyordu ama sesinden kendini kabul ettirme konusunda bir sorunu olmadığı anlaşıyordu.

“Neden” dedi asker “Yine Jüpiter, güneşe muhalefet mi ediyor, yoksa başka bir şey mi var? Şakamı bağışlayın” diyerek sırttı ve Proklos'un omuzlarına vurdu; adamın mavi ipek tünüğü dalgalandı. Karikles, yıldızlar ve onların konumlarını belirten figürler işlenmiş giysiyi ilgiyle seyreliyordu.

Proklos huzursuz bir ifadeyle gülümsedi ve sinirli bir şekilde alnına düşen saçları arkaya attı; hemen yine eski pozisyonlarına döndüler. Burnunu kıvırdı ve gözlerini kırptırdı. Karikles konuşma sırasında adamın tiki olduğunu anladı.

* vir clarissimus: Seçkin bir kişiye verilen, resmi olmayan unvan.

“Hayır, hayır, kafamda bir sorun var, eee...”

Hadımlar grubuna bir göz attı ve eliyle uzaklaşmalarını istedi, sonra Karikles ve Petrus Sabbatius’a kuşkulu bir bakış fırlattı.

“Eski bir dostum” dedi Justin, çenesiyle Karikles’i göstererek ve kılını bile kıpırdatmadan.

Proklos bu kez kızgın, elini omzuna atarak onu bir köşeye çekti.

“Söz konusu olan İmparator’un bir rüyası” Proklos, dışlerinin arasından tıslamaya benzer bir ses çıkararak.

“Ama, kuşkusuz” diye mırıldandı Justin.

Proklos bunu duymazlıktan geldi. “Anastasios’un, bana sonradan anlattığı kadarıyla rüyasında bir kartal görmüş. Kartal Magnaura Sarayı’nın damına yuva yapmış ve içine üç yumurta koymuş. Ben de bu rüyayı yorumladım.” Yeniden burnunu kırıştırdı ve gözlerini kırptı. “Bence bir hanedan kurması gerekiyor ve üç yeğeni var; Ilipatios, Pompaio ve Probos.”

Justin dindar biri gibi, “Tanrı’nın dediği olur” cevabını verdi ve Karikles’e göz kırptı. Karikles bıyık altından gülümseyerek başını yana çevirdi.

“Evet” diye karşılık verdi. Dikkatini anlattıklarına öyle bir yoğunlaştırmıştı ki, karşısındakinin alaycılığını fark etmedi bile.

“İmparator da Tanrı’nın dileğini kabul etmeye ve kendisinden sonra tahta çıkacak olanı seçmeye karar verdi. Tabii ki zamanı geldiğinde.”

Hemen ardından istavroz çıkardı. Justin’in sabırla dinlediğini görünce devam etti.

“Üç yeğenini de akşam yemeğine davet etti; bir düşüneyim, üç gün önce galiba ve...”

“Yeğenler yemeğe geldi...”

“Ne dedin? Ha, evet yeğenler; ne kadar sinir bozucu değil mi?” Bu arada burnunu kırıştırıyor, durmadan göz kırpiyordu.

“Evet, Anastastios üçünü de akşam yemeğine davet etti ve bir neden uydurup sarayda gecelemelerini istedi. Üç yatak hazırlanmıştı, anlıyor musunuz ve yataklardan birinde, üstünde İmparator’un resmi olan bir yüzük vardı; buraya kadar anlaşıldı mı?”

Justin, Karikles ve Petrus Sabbatius başlarıyla onayladılar.

“Evet, uzatmayayım, üç yeğen, ne demiştim, her neyse” kollarını açıklamasına paralel olarak sallıyor ve burnunu kırıştırıyordu.

“Sonuçta, o gece en fazla iki yatakta yatıldığı anlaşıldı. Şimdi lütfen, neyin, nasıl olduğunu sormayın. Ama içinde yüzük olan yatağa dokunulmamıştı. Düşünebileceğiniz gibi imparatorun canı sıkkın. Anastasios benden günlük falına bakmamı istedi. Ama yıldızının doğduğu noktanın durumunu ona anlatmak istemiyorum. Belki siz onunla konuşabilirsiniz. Sizi seviyor.”

Bunları söylerken bir yandan seyrek saçlarını arkaya doğru atıyor, gözlerini kırıştırıp duruyordu. Sonra Karikles’e döndü ve sanki onu ilk kez algılıyormuş gibi, “Siz sirkensiniz değil mi?” diye sordu. Karikles saygıyla başını salladı.

“Umarım bugün için güzel bir şeyler hazırlamışsınızdır. Neşelenmeye ihtiyacımız var gerçekten. Yeşiller’den misiniz?”

Karikles yine saygıyla başını eğdi.

“Güzel. İmparator Yeşiller’i seviyor. Onların...” derken yine, yeniden burnunu oynatıp gözünü kırptı.

“Onların Maviler gibi, senatörlerin oğullarını dövme türünden kötü alışkanlıkları yok.” Ardından uzaklaştı. “Geliyor musun Justin?”

Kahin, Maviler’i kötülerken, Karikles, Petrus Sabbatius’un gözlerinin kısıldığını fark etti. “Demek onlardan yana” diye geçirdi içinden. Muhafız birliğinde olmak da fark etmiyordu demek. Yarıştan sonra büyük ihtimalle arkadaşlarıyla birlikte “Zafer” çılgınlıkları atarak, sokaklarda Porfirios’la dövüşmeye kalkışacaklardı. Ermenistan ya da Mezopotamya; bundan sonraki savaş nerede olacaksa orası için iyi bir talim olabilirdi bu; ama kendisi böyle şeyler için artık yaşlanmıştı.

“Evet” diye cevapladı diplomatik bir şekilde, “ben de atlarıma döneyim.” Vedalaşmak için Justin’e elini uzattı.

Arkadaşının elini kavramak için uzanan Justin dalgındı. “Ah, Konsül Aerobindus için düzenlenen yarış...” Justin, şimdi hatırlamıştı, şeref locasına doğru baktı ve Karikles’e döndü.

“Sana bir dost öğüdü Karikles...” Onu kendine doğru çekti ve kısık ama ciddi bir sesle devam etti: “Onlara kanma, Aerobindus ve size para bağışı yapan diğer kibar senatörlere aldanma. Aerobindus’un tahta çıkması söz konusu olamaz. Karısının imparator soyundan ataları bile bunu sağlayamaz. Artık soylu bir aileden gelmek ve atalarından kalan paranın gücüyle birkaç sirk şakşakçısını satın almak yeterli değil tahta çıkmak için. Bu şehirde ancak yetenekli insanlar bir yerlere gelebilir!”

“Evet” diye sözünü kesti kibarca Karikles, “bunu daha önce de söylemiştin.”

Justin başını salladı ve bir an durdu. Her şey söylenmişti; vedalaştılar.

Zeugma'daki Cinayetleri Kim İşledi?

Yeşiller'in başkanı Asterios, "Bak, geldiler" diye mırıldandı. Gerçekten de İmparator'un locasında hareketlenme vardı. Yerine dönen Karikles de katizmaya doğru baktı; çatının pervazındaki dört atlı zafer arabası parlak gökyüzüne doğru simsiyah uzanıyordu. Bir figür itinayla tahta oturtuldu ve libellarius,* imparatorunun törensel sesi olmak için öne çıktı. Aerobindus, elinde işaret bayrağı, karısına bir bakış fırlattı ve ayağa kalktı.

Katizmanın sol tarafındaki sıralardan beklenmedik bir ses yükseldi: "Üç kez güçlü imparatorumuzun şerefine!"

Asterios, "bu da kim" diyerek tıslar gibi konuştu ve öne doğru eğildi.

Ses onun partisinin sıralarından, bugün Porfirios'u zafere götürmek için tutulan şakşakçıların ve sözcülerin oturduğu yerden geliyordu. Kuşkusuz imparatoru yüceltmek geleneksel haklarıydı, ama...

"Henüz değil!"

Sirk Başkanı sinir krizi geçiriyordu. Büyük bir skandal. Julia Anicina'nın kadınlar locasının oyma kafesinin arkasında, hırsla ayağa kalktığı görüldü. Ama artık çok geçti.

"Üç kez güçlü imparatorumuzun şerefine!"

Bizans halkı, haykırılan sözcükleri melodik biçimde tekrarlamaya başlamıştı bile ve dualara devam edildi.

* libellarius: Resmi törenlerde imparatorun sesi olarak onun adına konuşan memur. Bizans seremonileri hükümdarı olabildiğince geride tuttuğundan halkın, imparatorun sesini duyabildiği durumlar enderdi. Çoğunlukla libellarius konuşurdu.

“Tanrı’nın oğlunun ve kutsal ruhun adına, çok yaşa imparatorunuz...”

Uğultu halindeki cevap ancak ritminden anlaşılabilirdi.

“İnancımızın koruyucusu, ışığımızın kaynağı...”

Karikles dudaklarının geleneksel cümleleri bilinçsizce tekrarladığını fark etti.

“...Sonsuz bilgeliğin sahibi...”

Göz ucuyla Aerobindus’un yerine oturmuş olduğunu gördü. İmparator’un locasında başlar birbirine doğru eğildi. Libellarius öne çıktı. Kollarını kaldırdı ve bilinen prosödürü tekrarladı. Sonunda, “Dileğiniz nedir?” sorusu geldi.

Yeşiller’in sözcüsü oturduğu yerden kalkarak şikayetlerini dile getirdi: “İmparatorun memurları bize haksızlık yapıyor. Kent yönetimi bize büyük haksızlık yapıyor.”

“Ne haksızlık yapıldı size karşı?” diye sordu libellarius.

Asterios sandalyesine çöktü ve elleriyle yüzünü kapattı.

“Bu çılgınlar” diye dişlerini gıcırdattı, “bu aptal çılgınlar. Bugün biz kazanacaktık.” Sonra birden yerinden fırladı ve bağırdı: “Kimse bu aptalları susturmayacak mı?”

Etraflarındaki fısıldaşmalar artmıştı. Karikles dudaklarını ısırdı.

“Kalopodios’un katilleri bizim arkadaşlarımız değil. Onlar suçsuz yere tutuklandılar. Deri tüccarını bizimkiler değil, Maviler öldürdü.”

Asterios, ellerini göğsüne kaldırdı. Sanki, “Biliyordum, işte buyurun, şimdi belanızı buldunuz” der gibiydi.

Hipodromda huzursuz bir kıpırdanma oldu; tek tük bağrışlar, tiz ısıklar duyuldu. Libellarius, tekrar “Zeugma’daki deri tüccarını kim öldürdü?” diye sordu.

“Deri tüccarını biz öldürmedik, onun katili Yeşiller!”

Bu kez sıra Maviler’in sözcüsündeydi, o da ayağa kalkmıştı. Etrafındaki yandaşları onu hararetle alkışladılar.

“Zeugma’daki deri tüccarını siz öldürmediyseniz kim öldürdü?” diye sordu, Yeşiller’in sözcüsü. “Siz değilseniz, kim Zeugma’daki cinayetlerin sorumlusu? Epagathos’un oğlunu kim öldürdü?” diye devam etti.

Maviler’in tarafından, “Tabii ki siz” cevabı yükseldi. Partilerin tribünleri arasında ilk nesneler uçuşmaya başlamıştı bile; seyirciler hararetle tartışıyorlardı.

Karikles’in partisinin yordakçıları, “Yeşiller’i serbest bırakın, katil Maviler’i yakalayın” diye bağırmaya başladılar. Karikles’in gözü bir noktaya takılmıştı, doğru mu görüyordu? Ama yuvarlak kask tüm kuşklarını giderdi: Yarış giysileri içindeki Porfirios Yeşiller’in sıralarındaydı.

“Yeşilleri serbest bırakın!” Karikles, Porfirios’un sesini ayırt edemiyordu ama genç yarışçının heyecanlı bağırması sonuna kadar açılmış, köpükler saçan ağzının hareketlerinden anlaşılıyordu.

“Katiller, katiller, katiller!” Artık kimin kime bağıracağını anlamak mümkün değildi. Libellarius, katizmanın balkonundan geri çekilmiş, İmparator ve çevresindeki memurlarla durum değerlendirmesi yapıyordu. Karşıdan fırlatılan bir şişe, Karikles’in oturduğu sıranın korkuluklarına çarparak parçalandı. Cam parçaları yaralamasın diye yüzünü kollarıyla kapattı. Karşıdaki sırada sözcünün etrafında toplanan genç erkekler yabani bir dansa başlamışlardı. Karikles bunların, Yeşiller’in sokak gruplarının en acımasızları olduklarını, moda olan garip, geniş kollu giysilerinden ve Hunlarınkı gibi uzun sarkık bıyıklarından fark etti. Astreios da, hazırladığı oyunları garip bir

panayıra çevirmek üzere olan bu yabancı-yerli gruba kızgınlıkla bakıyordu.

Libellarius yeniden katizmanın korkuluğunda gözük-tü. Sesini duyurmaya çalışıyordu.

“... cezaevinde kalacaklardır...” gibi bir şey duydu Ka-rikles; sonra ses daha net duyuldu:

“Yakalandılar ve yargılandılar. Artık kimse onların kaderlerinde yazılı olanı değiştiremez.”

O anda bir taş kafasına çarptı! Taşın yardığı yer kana-maya başladı! Libellarius kendisini korumak için katiz-manın içinde çömeldiği sırada, birinci sınıf vatandaşlar için ayrılan sıralardan bir korku çılgılığı yükseldi. Diğer taraflardan gelen haykırışlar ise, kitlelerin heyecanlandı-ğını gösteriyordu. Katizmaya doğru taşlar yağdı. Karikles İmparator’un yüzünü gördüğünü sandı; sanki buruşuk eliyle alnında kanayan bir yeri bastırıyordu. Görkemli giysileriyle bir grup soylu, birbiri ardına sarayın kapısın-da kayboldu.

Bir süreliğine boş kalan katizmaya ağır küfürler eşli-ğinde çürük elmalar ve taşlar yağdı. İki partinin de en yü-rekli kavgacıları locaya tırmanmaya çalıştılar; diğerleri hipodromun sıralarından yarış kulvarlarına indiler. Bir süre sonra kum kulvarlar itişip kakışan insan kalabalı-ğından görünmez oldu. O sırada katizmanın altındaki bronz kapılar açıldı ve birlikler meydana çıktı. Hipodro-mun sıralarından üstlerine yağın taşlardan ve diğer şey-lerden korunmak için kalkanlarını başlarının üstüne kaldırmış ve kılıçlarını çekmişlerdi. Asterios, Karikles’in bileğini tuttu, “Çabuk, çıkışlar kapanmadan gidelim” de-di.

Kaçan seyircilerin aksi yönünde, eskiden ölü gladya-törlerin dışarı taşındığı Nekra Kapısı’na doğru kendileri-

ne yol açmaya çalıştılar. Bu kapıdan bugün, atletler ve bakıcılarıyla birlikte hayvanlar arenaya giriş yapmıştı. Kavga spinanın öteki tarafında büyük bir gürültüyle devam ediyordu ve kalabalıktan yükselen “cezaevine” çığlıkları ise hiç de hayra alamet değildi.

“Bu delilerin işi uzun bu akşam” diye söylendi nefes nefese Asterios. Hipodromun altındaki ahırlara ulaşmışlardı. Terk edilmiş taş koridorlarda adımları yankılanıyordu.

“Gece yarısı valilik binasının alevler içinde olduğunu söylerlerse hiç şaşırmam.”

Karikles gayri ihtiyari istavroz çıkardı, aklından Justin’in uyarısı geçti. Bütün bunlar gerçekten de yarış delisi genç erkeklerin çocuksu kavgalarının ötesinde şeyler olabilir miydi? O zaman halleri dumandı!

“Yüce Tanrım” diye mırıldandı, “beş sene önceki gibi olmasına müsaade etme.”

Asterios homurdanarak onu onayladı. Biraz sonra Porfirios’un ahırına geldiler. Atlar tüm koşu takımlarını donanmış, öylece bekliyorlardı. Kalın duvarların ardından gelen düşmanca sesler ve yarışçıların olmayışı hayvanları huzursuz etmişti. Purros’un ön ayakları uzun dizginlere dolanmıştı. İkiisi birlikte bağlandıklarından, Cursor hareket ettikçe, ayakları sıkışmış hayvan onunla birlikte sıcıyordu.

“Kutsal İsa” diye bağırdı Asterios, öfkeyle, “bu hayvanın fiyatı bin solidus ve şimdi boynunu kıracak! Karikles kurtar şunu. Porfirios’u bulur bulmaz hesap soracağım. Bu... bu tamamen sorumsuzluk.”

Biraz ilerdeki çıkış kapısından gelen metal sesleri, bir dövüşün işaretiydi. Asterios, hızla uzaklaşmadan önce “haydi Karikles” diye bir kez daha seslendi:

“Burada işini bitirince de evine git ve kapıları kilitle! Yarın görüşürüz!” Sonra görünmez oldu.

Karikles küfretti. O da atlar gibi huzursuzdu. Tehdit edici seslere kulak verdi. Uzaklaşıyor muydu, yoksa yakına mı gelmişti? Elini kemerinin sağ tarafına, kılıcının asılı olduğu yere attı. Boştu. Cursor’un bir hamlesiyle ayakları sıkışmış olan Purros acı dolu kişnedi. Bu ses Karikles’in kendine gelmesini sağladı. Birbirine dolanmış dizginleri eline aldı, dört atı sakinleştirmek için boyunlarını okşadı ve etrafına baktı.

“Tamam, tamam. Şimdi çözeriz. Nereye koydu şu bıçağı Porfirios; bulur bulmaz kurtaracağım sizi.”

Karikles

Anastasia ciddi bir yüz ifadesiyle bakışlarını odada gezdirdi, parmağını ağzından çıkardı ve ocağın üstündeki rafta duran tuzlanmış zeytin testisini göstererek: “Senin görmediğin bir şey görüyorum, rengi kırmızı” dedi.

“Bravo Anastasia, çok iyi” diye övdü kızkardeşini Teodora, “gözlerin bir kartal kadar keskin.”

“Bir kartal kadar” diye tekrarladı ufaklık ve güldü. Her gün genişleyen kelime haznesine mükemmel bir kelime daha katılmıştı.

Ocağın ateşiyle ilgilenen Leukippa, “Mavi bir şey de görüyor musun?” diye sordu.

Üçüncü katta oturan komşuları sık sık onlara gelir, elişini onlarla birlikte yapardı. Evdeki adı genelde ipek tüccarının karısıydı; ama bunu hak ettiği söylenemezdi. Çünkü ipek tüccarını gören olmamıştı daha. Berhidda bu konuda soru sormazdı, komşuların ne yaptığı onu hiç il-

gilendirmemişti. Belki de Leukippa bu yüzden onlara geliyordu; sokağın diğer kadınları ise Berhidda ile komşuluk etmekten kararlı bir şekilde kaçınıyorlardı.

“Ah, Leukippa, bu çok kolay!” diye itiraz etti Teodora.

Gerçekten de Anastasia’nın parmağı, Leukippa’nın kucağında sökülmeğe üzere duran gök mavisi ham ipeği gösteriyordu bile.

Leukippa, ince ipi dikkatle tahta çubuğa sararak kenara bıraktı. Söktüğü ipekleri daha sonra kaliteli pamuk ipliğiyle karıştırıp yeniden dokuyor, böylece Bizanslıların pek sevdiği, aynı zamanda makul bir fiyatı olan yarı ipek bir kumaş elde ediyordu. Leukippa’nın bu kadar pahalı bir ipek kumaşa sahip olması bir mucizeydi; çünkü bu pahalı kumaş ancak birkaç sınır kentindeki özel izin sahibi tüccarlar tarafından ithal ediliyordu. Hemen hemen tamamı, ipek işlemeciliğinin tekeli elinde tutan imparatorluk atölyelerine gönderiliyordu. Leukippa’nın kucağındaki gök mavisi güzelliğin nereden geldiği belli değildi, büyük ihtimalle kaçaktı; ama bu ne Berhidda’nın ne de kızlarının umurundaydı. Leukippa’nın onlara yakın olmak isteyişinin bir nedeni de bu olabilirdi.

Bu kez Leukippa, Anastasia’yı övdü: “Aferin, evet kumaş mavi. Gözlerin açıkken bunu görmek kolay, ya kapalıyken, o zaman ne görüyorsun?”

Teodora derin bir “off” çekti. Şu yetişkinler garip sorular sormaya bayılırdı. Ama Anastasia soruyu garipse-memişti: “Desenler ve rüya balıkları diye cevap verdi.” Sonra karşı köşedeki bebeğinin yanına gitti, bugün bebeğinin doğum günüydü.

Teodora iki kadının ayaklarının dibine oturdu, gözleriyle ateşin annesinin saçlarındaki yansımalarını izledi, ocağın kenarında uyuklayan yaşlı Baucis’in horlamasını

dinledi ve Leukippa'nın geçmişe dair öykülerinden birini anlatmasını beklemeye başladı. Öyküleri çoğu kez “kocamla birlikte ipek yolunda ilerlerken” diye başladılar. Fazla beklemesine gerek kalmadı.

“Hiç Palmyra’ya* gittin mi, Teodora?” diye sordu Leukippa, bakışlarını el işinden ayırmadan.

Küçük kız beklediği gibi “hayır” anlamında başını salladı. Elbette gitmemişti, daha bu kentten hiç ayrılmamıştı ki.

“O zamanlar çölün ortasında görkemli bir kentti, mermeri ve renkli boyalı sütunlarıyla göz doldururdu. En azından hâlâ yıkılmamış yerlerinde.” Leukippa bir an durdu ve güçlü dişleriyle ipliği kopardı. “Doğu’yla ticaret uzun zamandan beri resmen Batnae üzerinden yapılıyor ama yine de kârlıydı. Bir zamanlar bir kraliçe hükmedermiş Palmyra’ya, akıllı ve çok güzel bir kadın... Şimdi adı aklıma gelmiyor.” Yardım istercesine yanlarında oturup giyecekleri yamayan Berhidda’ya baktı. Teodora’nın annesi sadece başını salladı. Öyküler, isimler onun için önemli değildi. Onun kendi öyküleri vardı, dünyanın Büyük Ana tarafından yaratılışını anlatan çok anlamlı öyküler. Diğerleri çocuklar için anlatılan hoş öykülerdi; arada bir ismi hatırlanmasa da bir şey fark etmezdi.

“Peki, ismi önemli değil.” Leukippa öyküye devam etmeye karar vermişti, “Her neyse, kocam bana sesleniyor...”

Filemon içeriye daldı, “Yangın var, efendim!” dedi bağırarak. Nefes nefese kalmıştı, anlaşılan koşarak gelmişti. “Hipodromun yakınlarında yangın var. Üstelik Maviler’in, İmparator’u öldürdüğü söyleniyor.”

* Palmyra: Suriye’de bir kent.

Filemon'un sözlerinin yarattığı sessizlikte sadece Anastasia'nın bebeğine söylediği doğum günü şarkısı duyuluyordu. Ocaktaki ateşte yanan odunlar çatırdayarak çöktü.

"Babam?" diye sordu Teodora.

Filemon omuz silkti. "Daha gelmedi. Mese üzerinden hipodroma gitmeye çalıştım ama her yere barikatlar kurulmuş. Baküs'ten ise çığlıklar geliyordu."

El hareketiyle onu oraya göndermek istiyorlarsa, bunu yaşlı birisi için fazla bulduğunu ifade ediyordu. Yine sessizlik oldu. Sonra hepsi uzaktan gelen çığlıkları ve kavga seslerini duyar gibi oldular.

Leukippa, "Belki, Karikles gelene kadar, yukarıya, bana gelmeniz daha iyi" dedi. Çocuklara baktı ve beş yıl önceki limanda Kotoskalium Rıhtımı'nda yangınla başlayan ayaklanmayı hatırladı. Yağmacılar dükkanlara ve giriş katındaki evlere dalmışlar; sahipleri ertesi gün sadece kırıklarla ve yanmış eşyalarla dolu, sidik kokan yerlerle karşılaşmışlardı.

"Teodora, Baucis'i uyandır! Anastasia!"

Küçük kız kendisini oyunundan ayıran Leukippa'ya karşı çıktı. "Hayıır! Bebeğim!"

Leukippa onu dinlemedi bile ve hâlâ tam olarak uyanmamış Baucis'in kucağına veriverdi.

Teodora merdivenden aşağıya inen annesine baktı. Berhidda'nın en değerli hazinesini, yılanı düşündüğünü biliyordu. Onu saklamak için iyi bir yer bulacak ve dua edecekti. Annesi, kalabalıktan nefret ederdi. Teodora'ya heyecan veren kentteki renkli yaşam, Berhidda için karanlık bir denizden başka bir şey değildi. O deniz şimdi dalgalanmıştı ve dualarla yatıştırılması gerekiyordu.

Leukippa'nın evine çıkınca pencerelere koştular. Filemon haklıydı, hipodromun kapılarında yangın vardı, alevlerin ışığı gayet iyi görülüyordu. Mese'yi göremiyorlardı ama kırılma ve şangırtı sesleri alışveriş caddesinde olup biten hakkında fikir veriyordu. Biraz sonra diğer mahallelerden de dumanlar yükselmeye başladı.

“Zeugma!” diye bağırdı Leukippa.

“Ve liman” diye fısıldadı Baucis, gri gökyüzüne doğru yükselen dumanı işaret ederek. Gittikçe çöken karanlık, farklı mahallelerde yükselen alevlerin daha iyi görülmesini sağlıyordu. Teodora, “harika bir manzara” diye düşündü.

Hunlara özgü bıyıkları ve geniş kollu elbiseleriyle kimlerden oldukları belli bir grup genç, bağırarak onların sokağına saptı. Başlarını içeri çektiler. Ellerindeki sopalarla evlerin duvarlarına vuruyorlardı; bir yerlerde unutulmuş bir tencere şangırdayarak parçalandı. Zafer şarkıları yaklaştı, sonra uzaklaştı ve sonuçta duyulmaz oldu. Leukippa tahta kepenkleri kapadı; evin kölesi de ateşi yakmaya koyuldu.

Heyecanını bastırmaya çalışan bir neşeyle, “Birer bardak şarap içelim de rahatlayalım” dedi. Isıtılmış, baharatlı şaraptan bir kereliğine kızlara da verildi. Kızlar kıkırdayarak, renkli kumaş parçalarından oluşan iki yığının arasına çekilip, başka zaman içmeleri yasak olan içeceği yudumladılar. Teodora, Anastasia'ya ince kumaş artıklarını örerek nasıl renkli bantlar yapılacağını gösterdi; sonra birbirlerinin saçlarını taradılar. Arada bir, koşan bir grubun ayak sesleri, şangırtılar, komutlar, çığlıklar duyuluyordu.

“Bu neydi?”

“Önemli değil, canım, korkmana gerek yok.”

Teodora korkmuyordu. Annesi tanrıça olan birisinin korkmasına gerek yoktu. Annesi gülümser, birkaç sihirli sözcük söyler ve her şey yoluna girerdi. Böyle zamanlarda onları kucağına alsaydı, çok daha iyi olurdu tabii. Kararlı bir şekilde kardeşine sarıldı, iyice sokuldu. Anastasia'nın kulağına, "Görünmeyen bir ülkedeyiz" diye fısıldadı, "kimse bizi göremiyor; çünkü annemiz bizi görünmez yaptı." Bu oyun Anastasia'nın hoşuna gitmişti, Teodora öyküsüne devam etti; kaynağın yakınındaki mağaranın önünde bekleyen altın yılanı, mağaranın başka bir ülkenin girişi olduğunu anlattı. Yetişkinlerden hiçbiri gelip uyumaları gerektiğini söylememişti henüz. Teodora ve Anastasia saçlarını renkli bantlarla süslemişlerdi. Çok güzel bir geceydi.

Uykuya dalmak üzere olan Anastasia, "Teo?" diye mırıldandı, "Orospuluk yapmak ne demek?"

"Neden soruyorsun?"

"Maria, annemin orospuluk yaptığını söylüyor."

Anastasia derin bir nefes aldı; bu uykuya daldığının göstergesiydi. Teodora soruyu cevaplamaktan vazgeçti. Orospuluk yapmak, her ne demekse, iyi bir şey olmadığı kesindi. Teodora orta parmağını işaret parmağının üstüne koydu ve fırıncının kızı Maria'nın vebaya yakalanması için beddua etti; göz kapakları ağırlaştığında gülümsüyordu.

Uzaklardan birisinin "valilik yanıyor" diye seslendiğini duydu, sonra beyaz mermerlerin arasında dans eden alevlerle birlikte çok güzel bir rüyaya daldı.

Ertesi sabah yağın ince yağmur kızgın külleri söndürürken, Teodora, sokaklarındaki üç evin yerinde olmadığını fark etti. Maria'nın babasını kömüre dönmüş simsiyah bacaklarıyla fırının yıkıntıları arasından çıkardıkla-

rını görünce, bir gece önceki bedduasının tuttuğunu anlasa da içi sıkıntıyla doldu. Buna rağmen inatla çenesini yukarı kaldırdı ve “Ne yapalım” diye düşündü, “Tanrı-ça’ya laf etmenin sonu budur, Maria da orospuluktan söz etmeseydi.” Ne var ki, daha kendi babası da eve gelmemişti.

Bir süre sonra İmparator’un yaşadığı haberi geldi, sadece alnından yaralanmıştı. Barikatları derhal terk eden herkes affedilecekti.

Barikatlar boşaldı. Valilik de yanmamıştı; sadece beyaz mermerler biraz kararmıştı.

Kalabalıktan bir kadın, “Bunu nasıl beceriyorlar, anlamıyorum” diye söylendi. “Ben ocağı yakmak için bazen saatlerce uğraşıyorum, saatlerce... Ne idiği belirsiz bu işe yaramazlar bir an ortaya çıkıp ayaklanıyorlar ve hop, orası burası yanmaya başlıyor...”

Kimse onu dinlemiyordu. Teodora, Anastasia ve annesiyle birlikte valiliğin önünde durmuş, Karikles’in dün gece tutuklananlar arasında olup olmadığını öğrenmeye çalışıyorlardı; hayır tutuklanmamıştı. Sonra eve gelmeyenleri arayan diğer kadınlar gibi barikatların ve yakıp yıkılmış yerlerin arasında dolaştılar. Yağmur yağmaya, Anastasia hapsirmeye devam ediyordu. Babaları hiçbir yerde değildi; ne barikatlarda ne de Mese’de. Hipodrom açıldığında da babalarını aramaya gittiler, kumlu kulvarlarda değildi, koridorlarda da; ama atların yanına vardıklarında buldular onu. Porfirios kavgaya giderken yanına aldığı için bıçağı bulamamıştı; dizginleri kesmeye çalıştığı cam parçası elindeydi, kafatası kırılmıştı. İşte bu olmaması gereken bir şeydi.

Berhidda ağlamıyordu, doğal olarak; Teodora bu yüzden Anastasia’ya ağlamamaları gerektiğini söyledi. Ka-

rikles'i eve getirttiler, yatağına yatırdılar; Baucis efendisini yıkadı.

Anastasia hâlâ bir köşeye kıvrılmış, babasının her zaman olduğu gibi ayak parmaklarından birini oynatmasını bekliyordu. O sırada Teodora içinde kutsal yılanın bulunduğu sepetle birlikte geldi ve annesine umutla baktı. Artık yalnız kalmışlardı, annesini engelleyecek hiçbir şey yoktu ve her şeyi yoluna koyabililirdi. Ama umduğunu bulamadı; annesi ona bir tokat attı, Anastasia ağlamaya başladı ve Teodora, artık hiçbir şeyin yoluna girmeyeceğini ya da eskisi gibi olamayacağını anlamaya başladı.

Hipodromun Kalbinde

“Eee, evet, eee, şimdi...” Asterios bu gibi durumlardan nefret ediyordu. Öldürülmüş araba yarışçılarından annelerine oğullarının bir daha hiçbir zaman dizginleri tutamayacaklarını anlatmak yeteri kadar zordu. Ama şimdi karşısında, ağlayan üç kadın birden vardı, bu gerçekten de tahammül edilmez bir durumdu. Üstelik kızların ciddi bakışları onu huzursuz ediyordu. Cebindeki altın solidus dolu deri torbayı okşayınca rahatladı.

Aerobindus adam tavsiye etmekte gerçekten de ustaydı. Yeşiller'in yeni ahır sorumlusu Filippus, yeni işi sayesinde hakkı olan evi görmek için onunla birlikte gelmişti. Ama şimdi ayak parmaklarına bakmaktan başka bir şey yapmıyor ve Asterios'un hakkını alabilmesi için kendisine yardımcı olmasını bekliyordu.

Asterios derin bir nefes aldı. “Eveet...” “Bütün bunlar çok üzücü tabii, evet, ama...” cümlesine ara verdi, “eminim, yakında çok daha iyisini bulacaksınız, yenisini, yani ...”

Cümlesini tamamlayamadı. İki adam aslında kadınların onları anlayıp aradan çekilmelerini istiyordu. Ama Berhidda sadece susuyor ve seyrediyordu. Ne bakıyordu ki, böyle? “Eğer siz, yani...”

Asterios, elleriyle konuşmayı sona erdirmek istediğini belirten bir işaret yaptı. “Köleleri satacağız. Yoksa onları tutmak istiyor musun, Filippus?”

Asterios, Filippus’a döndü; ama o başını sallamakla yetindi.

“Onlar kocamın.” Bu Berhidda’dan duydukları ilk cümleydi.

“Evet, ama kocan, yani öldü değil mi?” Arayı bulmaya çalıştı Asterios.

“Bana miras değiller mi?”

Bu kadarı da fazlaydı. Daha doğru dürüst Yunanca öğrenmemişti ama ona hukuki incelikleri hatırlatıyordu. Aerobindus ona bunun için para vermemişti.

“Eee, şimdi, ‘kocam’ demek ne kadar doğru? Siz gerçekten evlenmemiştiniz değil mi?” Asterios tatlı tatlı gülümsüyordu. “Yani resmen evlenmemiştiniz, buradaki kilisenin rahibinde evlilik kaydınız yok, her halükârda.” Her şeyden önce bunun aksini ispatlasındı bakalım.

“Bu durumda sen cariyeye konumundasın ve onlara da, bilindiği gibi, miras kalmaz.”

Sözlerini böyle noktaladı. Artık söylenecek her şeyi söylemişti. Filippus mükemmel bir el işçiliğinin eseri olan sandığın yanına gitmiş içindekileri görmek için çaktırmadan kapağını kaldırmıştı.

“Burada evlenmedik.”

Kadın niye bu kadar yaklaşıyordu? Neredeyse kokusunu duyacaktı. Farklı bir şey kokuyordu... Asterios’un diz-

lerinin bağı çözüldü. Bu kadar yakın. Dokunmak çok hoş olurdu, yumuşak ve sıcaktı mutlaka.

“Limandan uzakta evlendik.”

Kadının derinden gelen sesini duydu. Kasıklarında birtakım kıpırdanmalar oluyordu; düşünceleri ise çıldırmış gibiydi, başı döndü. Bir sarılsaydı ona, tuniği kenara itip... Parmakları kumaşın içinde sert bir şeye değdi. Para kesesi! Asterios derin bir nefes aldı ve geri çekildi. Kadının sarı gözleri hâlâ düşüncelerini etkiliyordu ama kendine güveni yeniden yerine gelmişti. Hayır, Aerobindus ona bu iş için para vermemiştir. Hızla etrafına bakındı. Filippus, sandıktaki eski, değerli ve bakımlı silahlarla meşguldü; köleler ise başları önlerinde dikiliyorlardı. Kadının kehribar rengi gözleri yine eski sakın bakışlarını almıştı. Özellikle güzel sayılmaz, diye düşündü Asterios. Rahatlamış bir şekilde alnındaki terleri sildi, bir de şu küçük kızların bakışlarından kurtulabilseydi.

“Evet, tabii ama, uzakta kelimesi tam olarak bir yer ifade etmiyor, değil mi?” dediğini duydu. Nefesini kontrol altına alabilmişti. “Bu yüzden ne yazık ki evliliğinizi resmen kabul etmemiz mümkün değil, eee, bunu kanıtlayacak bir şey yok.”

Doğru yolda olduğunu hissediyordu. Filippus yeniden yanına gelmiş, küçük toplantılarına katılmıştı. “Evet” diye ayağa kalktı Asterios, artık bitirmeliydi:

“Ben kötü bir insan değilim, yarın sabaha kadar kalabilirsiniz. Hayır, hayır, hayır; adil olmak gerekli değil mi?”

Sözünü kesmeye niyetlenen Filippus’a dönmüştü; sesini alçaltarak, “Buradan hiçbir şey eksilmeyeceğine ben güvence veriyorum” dedi. Sonra yine kadınlara döndü. “Cenazenin kaldırılmasını Yeşiller üstleniyor; bunun

için bize borçlu değilsiniz. Yarın sabah evi terk etmiş olacaksınız. Tamam mı?” Sesini yükseltmişti; ama kızların bakışlarıyla karşılaşınca cevabı beklemeden geri dönüp evden çıktı.

Dışarıda bir kez daha derin nefes aldı ve yavaş yavaş açılmaya başlayan gökyüzüne baktı. Hipodromun yarısını yeniden düzenlemeleri gerekiyordu; Porfirios yaralanmıştı ve yarışlar yarın öğlen yeniden başlayacaktı; üstüne üstlük Karikles’in karısıyla kızlarını evden atma işini vermişlerdi ona. Ne gündü ama. Yorgun bir halde Filippus’un omzuna vurdu. İşimiz kolay değil, demek istiyordu; işimiz kolay değil. Sonra birlikte caddeden aşağıya doğru yürüdüler.

Ertesi sabah Baucis, kararlı ve sakin bir şekilde işe başladı. Kızları uyandırdı, onlara banyo yaptırdı. Yeni yıkanmış saçlarını omuzlarında simsiyah parıldayınca kadar fırçaladı.

Teodora saçları kalçalarına kadar uzanıyordu. Leukippa’nın ağlamaktan kızarmış gözlerle ona bakıyor; küçük kız tekrarladığı övgülerden gururlanıyordu.

“Bu kadar güzel çocuklar” diye inledi komşuları “ve bu sefalet.” Baucis’in ricasıyla pazarda bulunabilecek tüm çiçekleri almıştı ve şimdi ağlayarak başlarına takmaları için küçük çelenkler hazırlıyordu. Baucis kızlara bulabildiği en beyaz tunikleri giydirdi, sandaletlerini bağladı. Anastasia artık ağlamıyordu. Cubiculuma*, babasını görmeye de gitmeyecekti artık; kararını vermişti, babası seyahate çıkmıştı ve yakında eve dönecekti.

Baucis, hazırlanan çelenkleri Berhidda ve kızların saçlarına taktı ve onlara bugünün önemli bir gün olduğunu

* cubiculum: Eski Roma’da yatağın bulunduğu dar oda. Yatak odası.

bir kez daha hatırlattı. Neden olduğunu söylememiştir; ama hipodromdakilerin hoşlarına gitmeleri önemliydi. Oraya gitmeli; gülümseyerek seyircileri selamlamalıydılar.

Baucis, Anastasia'nın yumuk ellerini tuttu ve yukarı kaldırdı. Bu çocuğa bir oyunu hatırlattı ve hoşuna gitti. Anastasia gülerек annesinin ve Baucis'in elini tutup dönmeye başladı.

Berhidda son derece ciddi görünüyordu. Leukippa ve Baucis, uzun uzun ona hipodroma gidip ricada bulunmasının önemini anlatmaya çalışmışlardı. Kırık dökük Yunanca'sıyla söylediklerini tekrarlamıştı. Pekala, eğer bu kadar önemli ise, gidecekti; karanlık dalgalar olarak gördüğü kitleden korksa bile. Hem Tanrıça onları korurdu.

Dışarıdan sakın görünüyordu. Kollarını nasıl kaldıracaklarını anlamıştı ve gülümsemeliydiler. Sonra her şey yoluna girecekti. Leukippa, üçünü orada öyle görünce yeniden ağlama krizine tutuldu.

“Gitmelisiniz, bol şans. Yeşiller anlayışlı olmak zorundalar. Başarılar meleklerim.” Dizlerini kırdı ve kızları teker teker kucakladı. “Sizi mutlaka tutmak isteyeceklerdir.”

Anastasia anlamamıştı ama başını salladı ve Berhidda'nın iteklemesiyle dışarı çıktı.

Hızla hipodroma doğru gittiler. Yolu en iyi bilen Teodora, Anastasia ile hâlâ tereddüt içinde olan annesini, sinirli bir şekilde arkasından sürüklüyordu. Girişte sirk partilerinin temsilcileri, o günkü büyük yarıştan önce arenaya çıkmak isteyen ricacıları kaydediyorlardı. Teodora sıraya girdi ve annesinin, bölük pörçük aktardığı Leukippa'nın önerilerini tercüme ederek listeye isimlerini yazdırdı.

İçeriye bırakıldılar... Büyük bir ricacı grubu arasında, oraya buraya iteklenerek beklerken, birisi kaba bir sesle hazırlanmalarını istedi. Önlerindeki tek kollu yaşlı bir adam, partisinin temsilcisi ricasını aktarınca, kapının gölgesinden çıktı ve arenanın içinde kayboldu. Arkasından kuşkuyla baktılar.

Sonunda birisi onları arkadan iterek alana çıkardı. Kızlar dillerini yutmuş gibi hınca hınç dolu, gürültülü, renkli sıralara bakakaldılar. Gördükleri normal bir hareketlilikti; ama içinde değil karşısında olmak bambaşka bir duyguydu. Bir hipodrom dolusu insanın meraklı bakışları biraz sonra onlara yönelecek, bir sel dalgası gibi üstlerine gelecekti! İnce beyaz tuniklerinin içinde titrediklerini fark etmiyorlardı bile; üstlerinde pelerin yoktu. Güneşli bir gündü ama ocak ayıydı ve yağmurdan sonra ortalık serinlemişti. Temizlenmiş gökyüzünde bir çift karga dönüp duruyordu.

Sıra onlara gelmişti ve önlerindeki kumlu kulvar sonsuza kadar uzanıyordu. Teodora, Anastasia'nın dudaklarında umut dolu bir gülümsemeyle, tombul kollarını kaldırarak Yeşiller'in tribününe doğru yürüdüğünü gördü. Babasından şekerleme ya da yeni bir oyuncak istediği zamanlarda yaptığı gibi başını şirinliğini artıracak şekilde yana eğmişti. Dört yaşındaki bir çocuğun tüm cazibesıyla beğenilmek istiyordu.

Teodora, ensesinde çığırtkanın sesini duydu: "Magdalena, Yeşiller'in merhum ahırbaşısı Karikles'in karısı, kendisinin ve kızlarının bakımını üstlenmeleri için ricada bulunuyor."

Adım adım, daha önce kendisine hiç bu kadar büyük görünmemiş mekanda ilerlemeye başladılar. Neredeyse tökezliyor, başı dönüyordu. Kaldırdığı kollarıyla bir şey

tutunmak ister gibiydi. Bir adım, bir adım daha atmak bu kadar zor olabilir miydi; yoksa yabancı bakışların ağırlığı mı dengesini yitirmesine yol açmıştı?

Bu kahkahalar onlara mıydı? Bir ara önlerinde gördüğü şaşkın ihtiyarı aradı ama ortalıkta yoktu. Hayır, şu anda arenada onlardan başka kimse yoktu; sadece onlar ve şu kahkahalar.

Başını çevirmeden göz ucuyla tribünlere baktı; kimse- nin bir şey talep ettiğini zannetmesini istemiyordu. Mor renkli bir saray çardağının altında oturan ve yanındaki güzel giyimli bir kadınla konuşan kibar adamı gördü; o ise onları fark etmemişti bile.

Diğer seyirciler bu kadar kibar görünmüyordu. Gürültünün içinde kaybolup gitse de, kızgın suratların kötü yorumlar yaptığı anlaşılıyordu. Bazıları ricalarının reddedildiğini göstermek için eliyle hayır anlamında işaretler yapıyor; diğerleri baldırlarına vura vura gülüyordu. Teodora, cesaret verici ve görmeye degecek hiçbir şey bulamadı.

Tam o sırada, havada uçan bir şey Anastasia'nın kolu- na çarparak patladı ve Teodora'nın giysisinin eteğini de kirletti. Çürük sebze! Onlara mı atılmıştı? Bunu kim yapabilirdi? Anastasia, bir an sallandı ama sonra yine toparlandı, gülümsemesini dudaklarına oturttu ve kollarını yukarıya kaldırdı. Ama Teodora kızkardeşinin alt dudağının titrediğini görüyordu; gözyaşlarının akmasına az kalmıştı.

Hâlâ hipodromun taş duvarları ve tribünlerdeki yüz- ler boyunca yürüyorlardı; sanki rıhtımdan ayrılmak üzere dalgakıran boyunca seyreden ve sadece nefretin eşlik ettiği bir gemi gibiydiler. Yakında büyük karanlık denize açılacaklardı. Annesi haklı çıkmıştı, tribündekiler korku

veren bir deniz gibiydi; suya batıp, dev dalgalar tarafından yutulacakmış duygusu veriyorlardı. Teodora, dalgaları hissetmeye başlamıştı, yakında onları dibe vuracak, ezcek, parçalayacak, yok edecekti; sonra karanlık sellerle birlikte akıp gideceklerdi. Anne! Annesi neredeydi, nelerden elinden tutmuyordu?

Ama Berhidda'nın iki eli de yılanlı sepeti kavramıştı.

“Anne” diye fısıldadı Teodora. Bağıramıyordu çünkü hıçkırıkları boğazını tıkamıştı. Berhidda arkalarındaydı. Teodora, adımlarını hissediyordu ama hiç ses çıkmıyordu ve onları koruyan bir el de yoktu. O zaman annesinin bu karanlık denizde boğulduğunu ve babası gibi bir daha gelmeyeceğini anladı.

Büyük Tanrıça ölmüştü, devrilmiş bir heykel gibiydi. Belki de babası haklıydı, belki de şimdi gökyüzünde meleklerin yanındaydı. Sevgili küçük melekler! Teodora yaşlı adamla bir pazarlığa girdi ve tüm içtenliğiyle dua etmeye başladı. Nasıldı şu dua? “Göklerdeki efendimiz” diye mırıldandı. Yine bir şey uçtu, yemek artığı! “Adın kutsaldır”

Tribünlerden, “Hey Güzelim” diye bir ses duydu. “Senin yanına geliyorum” diye duaya devam etti, Teodora.

“Benden bir şey rica etmeyecek miydin?”

Anastasia'nın kolları düştü, omuzları yukarı kalktı. Sümüşü titreyen dudaklarına kadar akmıştı. Annesinin silmesini bekliyordu.

“Her istediğin gerçekleşsin...” “Ah, şeytan görsün seni!” Teodora duayı bırakıp titreyen kızkardeşini kucağına aldı, sümüşünü sildi. Koruyucu melekler gelmemişti, denemelerinde başarısız olmuşlardı, artık ne olursa olundu. Alaycı kahkahalar arasında yere çömeldi. Sanki olduğu yerde öleceklermiş gibi hissetti bir an ya da baş-

larınin çaresine bakacaklardı. Tanrı'ya da, tüm kutsal kitaplarına da birbiri ardına lanet etti. Bu iç döküş işine yaramıştı; yeniden ayağa kalktı.

Katizmadaki Justin yeğenine, “Kim bunlar?” diye sordu. “Zavallı yaşlı Karikles’in ailesi mi?”

Petrus Sabbatius, canı sıkkın bir şekilde başıyla onayladı. “Yeşiller evlerinden attılar, yeni ahırbaşı kalmalarına karşı çıktı, züppeler ne olacak.” Keyifsiz bir şekilde karides bisküvilerinden birini ağzına attı, kaşındaki yara bandını yokladı.

Dayısı hareketini görmüştü, yüzünü buruşturdu. “Celer’e talim sırasında yaralandığınızı söyledim” diye homurdandı, “hayatımın en aptal yalanlarından biriydi.” Midesi bulanmış gibi yere tükürdü. “Bu çapulcu sirk takımıyla birlikte olmak zorunda mısınız?” Petrus itiraz etmeye hazırlanırken, “Ah unut gitsin” diye kestirip attı. Bir süre sessizlik oldu.

Petrus, “Dayıcığım” diye başladı söze, “bazen işe yaradıklarını unutma.” Yatıştırmak ister gibi elini dayısının omzuna koydu. “Üstelik her verdiğimi yiyorlar.”

“Dikkat et de, bir gün seni yemesinler” diye karşılık verdi Justin.

Petrus Sabbatius sadece güldü. “Korkma, onlara nasıl davranacağımı çok iyi biliyorum. Hem ikimizin daha çok planı var değil mi?” Sırıtıyordu.

Justin’in kafasına vurmak üzere kaldırdığı eli sadece lülelerine değdi; zaten aslında yaptığı sevecen bir jestti. Yeniden arenaya döndü ve düşüncelere daldı. Aşağıdaki kadın, iki kızıyla birlikte ne kadar küçük görünüyordu. Perslerle yapılan barış anlaşması resmen iki yıl sonra bitecekti. Tauresium’daki küçük çiftliği de düşündü; belki de kızkardeşi hâlâ yaşıyordu. Karikles bu kadında ne bulmuştu acaba?

“Petrus” diye mırıldandı, “iyi bir çocuk ol ve şu işe yaramalarını umduğun Mavi arkadaşlarına git söyle, aşağıdakiler için bir şeyler yapsınlar; sonra karşılığını veririm.”

Petrus Sabbatius şaşkındı, dayısının duygusal yanına hiç şahit olmamıştı. “Bir bildiği vardır” diye söylenerek içini çekti; ama o kadar kısık bir sesle söylemişti ki, dayısı onu duymadı bile. Muhafız alayındakilerden biri ona doğru bakıp, soru sorar gibi kaşlarını kaldırdı; ama Petrus “bir şey yok” der gibi işaret etti, sonra korkulukların kenarına kadar gidip, sirkteki arkadaşlarından birine seslendi.

“Hey, Leonidas, seninkilere söyle, şu üçüne yardım et-sinler.”

Çenesiyle spinanın ucuna ulaşmış olan ve bir kez daha hipodromu boydan boya geçmeye hazırlanan Berhidda ve kızlarını işaret etti. “Dayım karşılığını verecek.”

Leonidas düşünceli bir halde alt dudağını ısırды.

“Çok pahalı olmasın ha?”

Leonidas karşılık olarak bir kahkaha attı.

Petrus Sabbatius yeniden dayısının yanına geldiğinde, “Halledildi” dedi.

“Hmm.” Justin bir süre bir şey söylemedi, sonra “Petrus” dedi, “planlarımız ve ailemiz üzerine düşündüm.”

“Evet?”

“Bundan sonra kendine Justinian* demeni istiyorum. Şu sargılarla oynamaktan da vazgeç!”

* Justinian: Asıl adı Flavius Petrus Sabbatius. Dayısı Justin tarafından Toresium’dan Bizans’a getirildi ve tahta çıkmak üzere hazırlandı. Kaynaklara göre sirk partilerinden Maviler’e olan eğiliminin yanı sıra, politik karşıtlarını öldürtmesiyle meşhurdu. Prokopius onu, tehlikeli ve çelişkili bir karakter olarak tanımlıyor. Hedefi Roma İmparatorluğu’nu yeniden birleştirmektir. Çok sayıda savaş yaparak bu hedefe kısa süreliğine de olsa ulaştı; ancak İtalya’da başarısız oldu. Justinianum Kodeksi olarak anılan sistematik hukukun geliştirmesiyle ünlendi. 527-565 yılları arasında tahtta kaldı.

Teodora, çıkışa yaklaştıklarında Anastasia'yı kucağına almak zorunda kaldı. Heyecandan ve sıkıntıdan titriyordu ve ağlayabilmek için sessiz bir köşe bulmaktan başka bir şey istemiyordu.

“Hayır, hayır küçüğüm, sen yanlış bir şey yapmadın” diye kardeşini avutmaya çalıştı, aynı zamanda çıkışta onları bekleyen grubada korkuyla bakıyordu. Karşılarında bir ayı duruyordu, neredeyse bir adam boyunda boz bir ayı. Yaklaştıkça, postunda bazı yerlerin sürtünmekten dökülmüş olduğunu gördü. Ayının burnuna bir maske geçirilmişti; ucundaki zincir ise kısa boylu, bıyıklı bir adamın eline uzanıyordu. Adam da en azından hayvan kadar zavallı görünüyordu. Sirkin genç kabadayıları arasında moda olan Hun bıyığı onu açlıktan ölecekmiş gibi zayıf ve kaba gösteriyordu.

İkisi arasındaki adam ise Teodora'nın hiç görmediği kadar güçlü birinin izlenimini veriyordu. Porfirios bile bu kadar kaslı değildi. Bileklerindeki deri manşetlerden anesine çizme çıkabilirdi. Sözü dolandırmadan “Ben Leonidas” diye kendini tanıttı. “Maviler’in ahırbaşısı”, yanındaki kısa boylu adamı göstererek, “bu da Akakios, ayı bekçisi. Seninle evlenmeyi ve kızlarını yanına almayı kabul etti, Magdalena.” Küçük adam onaylarcasına göz kırptı. Leonidas sözünü “Maviler’e hoş geldiniz!” diye tamamladı. Hepsini şöyle bir süzdükten sonra oradan uzaklaştı.

Teodora, Anastasia ve Berhidda; ayı ve Akakios adlı adamla yalnız kaldılar. Akakios sinirli hareketlerle dudaklarını yalıyordu; sonra ayıya dönerek bir homurtu çıkardı ve zincirinden çekerek yürümeye başladı. Anlaşılan arkasından gelmelerini istiyordu; bir iki kez çekingen bir şekilde dönüp arkasına baktı. İki kız birbirine sıkıca sarılmış halde, anneleriyle birlikte adamın arkasından yürüdüler.

Akakios bir süre kıkırdayıp, onlara mı yoksa ayıya mı söylendiği belli olmayan bir şeyler mırıldandı. Arkasındakilerde sessizlik hakimdi. Hipodromu bu kez dışarıdan, bir kez daha boydan boya arşınladılar; içerden gelen borazan sesleri yarışların başladığına işaret ediyordu. Sonra eski mahallelerinden geçtiler; sıra sıra evler, sanki kızlar daha önce hiç görmemişler gibi onlara bakıyordu.

Eski tanıdık Baküs'ten gelen sesler bile bir anda yabancılaşmıştı, sanki hiç duymadıkları bir tondaydı. Ama Teodora zaten, herhangi bir şeyin eskisi gibi olabileceğinden yana umudunu kesmişti.

Akakios durakladığında yarış kulvarının güney kanadındaki teraslar önlerinde uzanıyordu: Hipodromun kalbi, babasının gitmelerini her zaman yasakladığı yer. Teodora, eskiden bu yasak yeri keşfetmek için hissettiği merakın birdenbire yok olduğunu fark etti. Ama şimdi içeri girmek zorundaydı, dar tahta merdivenlerden çıktılar, karanlık geçitlerden geçtiler, bazen sokaklardan bazen de geçitlerden yürüdüler. Bir yerlerde hayvanlar vardı; keskin kokuları duyuluyordu.

Teodora bir süre sonra kaç tane köşeden döndüklerini, kaç merdiven çıktıklarını sayamaz oldu. Uzakta, bu labirentin sonunda görülen kızılık, belki bir demirci atölyesinden, belki de bir fırından geliyordu.

Bir kez daha yukarı tırmandılar. Teodora benekli domuzlarla dolu bir ağıl gördü; hemen yanında bir kadın ateşin üstüne iki büküm eğilmiş, bir yandan bir sopayla tenceredekini karıştırıyor, bir yandan da göğsündeki bebeği emziriyordu.

Sonra, arkasından yüksek sesli bir müziğin geldiği kapalı bir kapının yanından geçtiler; sonra bir tavuk küme-

sini arkalarında bıraktılar; sonra karanlık ve sakın bir ev ve sonra bir kapıdan içeri girdiler.

Kumlu tabanının etrafı kalas duvarlarla çevrilmiş, içinde hiçbir mobilyanın ya da süsün bulunmadığı basit bir mekana girmişlerdi. Ayının ortamı tanıdığı belliydi, duvardaki bir delikten yandaki odaya sıçradı. Teodora, asıl evin orada olduğunu düşünerek umutla arkasından gitti. Ama orası da, ilk mekan gibi penceresiz bir yerdi; başka da bir şey yoktu. Hayvan bir köşeye oturmuştu, adeta bir insan gibiydi; sadece siyah burnunu diliyle ıslatıyor ve gözlerini kırıştırıyordu. Teodora geri döndü ve koşmaya başladı.

Acıyla birisine çarpmasaydı, belki de hiç durmadan koşacaktı.

“Merhaba!” İki kol onu sıkı sıkıya tutmuştu. Bu kısık sesin sahibi olan yüze baktı. Açık kahve gözlerin altında morluklar olan, büyük ihtimalle sarışın, yağlı saçların çevrelediği zarif bir yüz.

“Adım Komito” dedi kız. Teodora, onun genç bir kız olduğunu anlamış ve birden kendini güvende hissetmişti. Komito, “Akakios’un kızıyım. Hoş geldiniz. Yorgun olmalısınız” diye devam etti sözlerine.

Teodora’nın daha önce fark etmediği küçük ocakta, maharetle bir ateş yaktı. Alevlerin ışığı yerde duran basit tahta rafın üstündeki az sayıdaki bazı mutfak gereçlerini açığa çıkardı. Arkada görünen karanlık yığın da yataklar olmalıydı. Komito bir çorba pişirdi ve yemeleri için başlarında bekledi, sonra ağızlarını sildi. Sanki bebekleriyle ilgilenen bir anne gibiydi, onları bir süre yalnız bıraktı. Yatmadan önce sokağın sonundaki ortak tuvalete gittiler. Komito işleri bitene kadar yanlarında bekledi, sonra kızları, “Sakın buraya yalnız gelmeyin, hele geceleri asla!” diyerek uyardı.

Anastasia ürkerek sordu: “Neden?”

Komito cevap vermek yerine onları hızla eve soktu, gece için saçlarını sıkı sıkıya ördü ve yataklarını serdi. Gece duası için parmaklarını birbirine geçirdiler ve uysallıkla Komito’nun söylediklerini tekrarladılar. Dua etmeyi daha önce babalarından öğrenmişlerdi.

Berhidda hâlâ, bir saat önce oturduğu ocağın yanındaydı ve hiç konuşmamıştı. Komito çekingen bir şekilde ona da bir yatak serdi ve iyi geceler diledi.

Berhidda’nın kıpırdamadığını görünce, bir kez daha kızların yanına gitti, alınlarına birer öpücük kondurdu. Ve bir süre önce babasının gözden kaybolduğu, yandaki odaya geçti.

Artık, ateşin kıvılcımlarından başka her şey simsiyah-tı. Teodora tahtaların çitirtisini ve Anastasia’nın hıçkırıklarını ve derin iç çekişlerini dinledi. İki kolunu boynuna dolamış kardeşinin uyku sıcaklığını taşıyan kokusu, burada ona yabancı olmayan tek şeydi. Üstündeki örtü kötü kokuyor ve dalıyordu. Üzerinde yattığı zemin canını yakacak kadar sertti. Baucis’in onları nasıl sevgiyle yumuşak yataklara yatırdığını hatırladı. Bugün gözünü bile kırpmadan karanlık denizi aşmış olmasaydı, şimdi ağlayabilirdi. Ama ona artık hiçbir şeyin yolunda olmadığını söyleyecek kimse yoktu; ne dünyanın, ne gökyüzünün, ne yeryüzünün, ne de bu sessiz evin. Tüm çocukluğuna rağmen içinden bir duygu, böyle bir yerde bir hıçkırığın bile tehlikeli olabileceğini söylüyordu. Kim bilir hangi canavarlar gelirdi onu avutmaya?

Teodora iki odayı ayıran deliğe, gözlerinin önünde siyah lekeler uçuşana kadar baktı, sonra bedeni uykuya yenik düştü. Son anda “ayı horluyor” diye düşündü ve sonra uykuya daldı.

Perilerin Öpücüğü

Ertesi gün kaşınarak uyandı, her tarafını pireler yemişti. Ama yeni yatağı hayatlarındaki tek değişiklik değildi. Karikles'in onu gönderdiği okulun masraflarını karşılayamayacakları için günün tamamını bu karanlık evde geçiriyordu. Akakios'un titreyen ellerle yanağını okşayıp, "eşek sütü kadar beyaz" diye mırıldandığı akşam kadar... Ondan sonra iki odadan da mümkün olduğu kadar kaçtı. Dışarıdaysa, vaktiyle babasının güven veren elini tutup yürürken, tekerlek çevirme ve taş atma oyunlarına hasretle baktığı çocuklar vardı. Onlar ise bu yeni kızla oynamak istemiyorlardı.

İlk günlerde, morarmış gözler ve patlamış dudaklarla eve döndü. Annesinin bitkisel ilaçlarını ve sağaltıcı dualarını ise reddetti. Yaralarını temizlemesi için sadece Komito'ya izin veriyordu; o da söylenerek ama sevgiyle yapıyordu bunu. Okuma yazma yerine kavga ve hırsızlığı öğrenen Teodora, Berhidda'nın kendisini hiçbir şeyin değişmediğine nasıl ikna ettiğini anlayamıyordu; ama artık anlamak da istemiyordu. Annesi ne zaman onunla eski dillerinde konuşsa, dudaklarını sıkıca kapatıyor ve sırtını dönüyordu. Anne-kız neredeyse hiç konuşmaz olmuşlardı. Berhidda'nın ondan talep ettiği dini vecibeleri de yerine getirmiyordu.

Buna karşılık Berhidda'nın küçük yandaş grubu onu yine bulmuştu ve Tanrıça'ya ulaşmak için özel dini törene katılmaya can atıyorlardı. Günün birinde, Porfiri-os'un göğesinden kısa bir süre önce, ayısıyla birlikte kapıda görünen Akakios, şaşırmak yerine -kısa bir süre düşündükten sonra- gördüğü manzaradan çok memnun kaldı. Tanrıça'ya getirilen hediyelere el koydu. Ber-

hidda bunlarla, evin havasızlığına tahammül edemeyip ölen yılanın yerine Sofia'dan yeni bir yılan almayı planlıyordu; Akakios ise Teodora'yı köşedeki meyhaneye, o parayla şarap almaya yolladı.

Daha sonra Büyük Tanrıça kültü ufak değişikliklerle sürdürüldü. Akakios tahtadan kabaca bir kadın figürü yonttu. Kadının dev göğüsleri parlak pembeye boyanmıştı ve arasında kıvrılmış bir yılan duruyordu. Bu figür, gelecek yıllarda Berhidda'nın tapınağı olacak yatağın ayak ucuna yerleştirildi. Tapınağa girilmeden önce dua ediliyor, Tanrıça'ya ulaştıktan sonra da Berhidda'nın ayakları öpülüyordu. Akakios sarhoş arkadaşlarına bu kuralların özel bir atmosfer yarattığını anlatıyordu. Hediyeler yerine de, kapıda durup para kesiyordu.

Berhidda'nın yanından çıkanlar, eğer isterlerse Akakios'un ayısının kollarında geleceklerini okutuyorlardı. Bunu sirkte çalışmaya başladığından beri, ufak bir yan gelir elde etmek için yapıyordu. Ama bir Tanrıçayla evlendiğinden bu yana işleri açılmıştı. Teodora ise artık fırıncının kızı Maria'nın haklı olduğunu düşünüyordu; annesi bir orospuydu. Daha da kötüsü, kentin en ucuz orospusuydu; sonuçta akşamları bir tabak yemeği zor buluyorlardı.

Teodora üvey ablasına yemek için yardım ederken öfkeyle, "Baküs'teki kızların bu iş için kaç para aldıklarını biliyor musun? Üstelik kendilerine ait odaları da var!" diyordu.

"Teo" diye mızırdandı Komito; "bezelyeler sol çanağa konulacak, kaç kere söyledim sana?" Giysisinin kollarını yukarı sıyırdı ve bir sonraki biberi aldı.

Teodora heyecanla elindeki bıçağı sallıyordu.

"Ben bu işi yaparsam, on folleisten aşağı olmaz, o kadar." Teodora'nın söylediği rakam sıcak bir akşam yeme-

ğinin karşılığıydı ve mahallenin çocukları arasında bir servet değerindeydi.

“Sen böyle bir şey yaparsan, günahkâr olursun; Tanrı ruhunu korusun.” Komito ıslak elleriyle istavroz çıkardı ve uyarı olarak Teodora’ya bir tokat attı. “On bir yaşında bile değilsin, konuştuğun şeye bak.”

Teodora küskün, bezelyelerle uğraşmaya devam etti; ama kısık sesle de olsa, “Konuşmak zorundayım” demekten kendini alamadı; aynı zamanda zevkle üvey ablasının sessizce ve de hırsla sebzeleri doğramasını seyreliyordu.

“Ben hâlâ bakireyim, Tanrı katında bekaretimi korumasını bildim ve koruyacağım da!” Komito birden öfkeyle ve heyecanla konuşmaya başlamıştı. “Günün birinde iyi bir adam gelecek...” Başladığı gibi aniden sustu. Kendisi de dürüst bir kocanın onu isteyeceğinden emin değildi. “Göreceksin bir gün ne olduğunu, tiyatroda” diye devam etti; “oyundan sonra gelirler, kulağına tatlı sözler fısıldarlar, seni köşelere sıkıştırır, sonra da eline birkaç kuruş sıkıştırırlar.” İnatla dudaklarını kapattı. “Babam her şeyi Baküs’te harcıyor, size bakmak için başka çarem yok.”

“Bakireysen, peki o zaman nasıl yapıyorsun?” diye merakla sordu Teodora.

“Ah!” Komito elini salladı. “Elinle, ağzınla, nasıl olursa. Evet bezelyeler tamam, daha biber var mı Teo?” Utancından gözlerini yerden ayıramıyordu.

Teodora şaşkıındı ve suskunluğu biraz daha uzattı. Bu iş için para alınıyordu demek! Sonunda kısık bir sesle, “Eee, peki, e onunla” diye sordu ve çenesiyle yatak odasını gösterdi. Akakios’a “baba” demek içinden gelmiyordu.

Teodora, Komito’nun elindeki titreyen bıçağa, sıcak gözyaşlarının düştüğünü fark etti şaşkınlıkla. Utançla,

“Bırak” diye mırıldandı, “bırak ben yaparım.” Vicdanı sızlıyordu, dikkatle ablasının elinden bıçağı aldı ve sebze yığınınına girdi.

Komito gözlerini kucağına dikmişti. Boğulurcasına bir sesle, “Ben ne kadar kötü olduğumu bilmiyor muyum sanıyorsun? Tanrı’nın utanç verici kullarından biriyim! Her pazar kiliseye gidip rahibe günah çıkardığıma, ruhu mu kurtarmak için yalvardığıma inanıyor musun? Ha, inanıyor musun?” Giysisinin koluyla burnunu sildi ve sümküdü. Sonra başını kaldırdı. “Hayat böyle n’apalım, kendimi bildim bileli böyleydi. Sabah kalk, su getir, ateşi yak, yıka, temizle, pişir, geberene kadar çalış; sonra tiyatroya git, sizin için para kazan; sonra gecenin bir vakti baban gelsin. Böyle işte, sabahtan akşama kadar. Tanrı şahidim olsun ki, sabırla her şeye katlanıyorum. Bugünden itibaren...” Komito ayağa kalktı, parmaklarını tuniğinin eteğine sildi, “Bugünden itibaren sen de bana yardım edeceksin.”

“Ben... Beni de mi tiyatroya götüreceksin?” Teodora, bu haberin heyecanıyla biraz önce duyduklarını unutmuştu bile. Bir sevinç çılgılığı attı. “Gerçekten beni de götüreceksin mi?” Neredeyse küçük bir kız çocuğu gibi sevinçten zıplayacaktı.

“Evet, artık yaşın geldi, bence.” Komito’nun dudaklarından çıkan cümlede bir nebze nefret de hissediliyordu. “Annenden çok şey almışsın, sahnede etkileyici olabilirsin. Senden hoşlanacaklar.”

Teodora mutluluktan uçuyordu: “Bir yıldız olacağım.” Yüksünmeden Komito’ya yardım etti, bezelyeleri kenara koydu, bulaşıkları yıkadı. Ama düşünceleri başka yerdeydi.

“Saçlarımı nasıl yapayım? Ne dersin? Senin renkli bordürlü elbiseni giyebilir miyim? Ne zaman karar ver-

din buna? Ne yapacağım orda?” Sorular birbiri ardına ağzından dökölüyordu.

“Teo, bu daha temizlenmemiş, yeniden yıka! Hah söyle!” Komito suları damlayan seramik tabakları tahta rafa yerleştirdi, önlüğünü çıkardı ve ayağa kalktı. Küçük kardeşini süzdü; onu gördüğü günden beri böyle adlandırmıştı. Heyecandan kızarmış yanaklarıyla önünde duran kızın simsiyah saçları, sırtında dalgalanarak kalçalarına kadar iniyordu. “Siyah kirazları andıran gözleri, fildişi bir bibloyu andıran yüz hatlarıyla annesinden daha güzel” diye düşündü Komito. Aynı zamanda aralarında açıklanamaz bir benzerlik vardı. Tanımlanamaz, su gibi akışkan, fark edildiğinde insanı titreten bir şey. Teodora’nın gece gibi karanlık bakışı, Berhidda’nın kehribar bakışları gibi çok eski, güçlü bir şeyi hatırlatıyordu. Komito, bir kadın olmasına rağmen, onunla başa çıkmak zorunda olan erkeklerin neler hissedeceklerini anladığını düşünüyordu. Zavallı kız, annesine çok benziyordu.

Onu tiyatroya götürmenin doğru olup olmayacağını, defalarca sormuştu kendine. Aceleyle ile bir kez daha istavroz çıkardı. Sonra inledi. Başka şansı var mıydı? Er ya da geç sokaktaki bir adam tarafından kandırılacak ya da küçük hırsızlıklarının kurbanı olacaktı. Ya kendileriyle gelmesini isteyecekler ya da polisi çağıracaklarını söyleyecekler ve Teodora gitmek zorunda kalacaktı. Hayır, Komito kararını vermişti, bu durumda tiyatrodan gözünün önünde olması daha iyiydi. Yarın... yarın yine gidip rahiplere günah çıkarırdı. Eğer Tanrı yazdıysa, zaten bozulamazdı.

“Üstündeki elbise kalsın, Teo. Hadi, gitmemiz gerek.”

Küçüğün üstüne giymekten yıpranmış, kapüşonlu pelerini geçirdi ve gülümsemeye çalıştı.

Teodora, “Ama bununla bir çocuk gibi görünüyorum” diye itiraz etti ama Komito cevap bile vermedi.

Komito’nun oynadığı grubun tiyatrosu Maviler’indi ve kentteki en eski tiyatrolardan biriydi. Bizans’ın uzandığı yarımadanın en ucunda, İmparator Konstantin’in Hıristiyan dünyası için yeni bir başkent, yeni bir Roma yaratmak üzere buraya gelmeden önce var olan eski Yunan kentinin, Akropolis’in eteklerindeydi. Antik kentten geriye fazla bir şey kalmamıştı: Neredeyse ormanlaşmış tepedeki yosunlarla örtülü mermer kalıntıları, tepelerinde Haliç’in rüzgarının vızıldadığı çam, meşe ve zeytin ağaçları arasında kaybolmuştu; geriye yalnız ufak bir şapelin kaldığı Artemis Tapınağı ve üst katlarından boğazın yanı sıra parıltıyan terasları ve bahçeleriyle Saray Mahallesi’nin muhteşem manzarasının görüldüğü küçük tiyatro vardı sadece.

Sabahın erken saatlerinde, güneşin doğmasından hemen sonra, ilk oyunda yer bulmak için gelen tiyatroseverler, pembe ufukta, Prens Adaları’nın sabah sisinin içinde yavaş yavaş belirişini seyredebilirlerdi. Balıkçı kayıkları limana doğru yol alır, ilk yelkenliler mallarını Akdeniz limanlarına ulaştırmak için rıhtımda halatlarını çözerlerdi.

Vakit geçip, son oyun öncesi tüm meşaleler yakıldığına, yazları günün sıcağını hatırlatan akşam rüzgarı, kışınsa toprağın uyarısı gibi gelen ürpertici soğuk rüzgar, ormanın kokularını taşırdı yukarıya. Çam sakızı, kekik, biberiye kokuları ateşin dumanına karışır, ziyaretçilerin parfüm kokularıyla birlikte karanlıkta uçan bir halı gibi sarayın ışıklarının üzerinden geçer ve Anastasios’un özel limanını aydınlatan fenerle selamlaşır. Oyun bitip alkışlar duyulduğunda, gecenin karanlığında sanki oyuncular değil de, kent ve gece alkışlanıyormuş gibi gelirdi.

Komito, sahnenin arka tarafında bir grup oyuncuyu abartılı hareketlerle yöneten iri adamı işaret ederek, “Bu Petrus, yöneticimiz” diye fısıldadı. Etkileyici, gümüş renkli saçları güneşte parıltıyordu.

“Peki ya şu?”

Teodora ister istemez, saygıdan dolayı fısıldayarak konuşuyordu. Sağ tarafındaki mükemmel korentyen sütunlardan ve solda, boş seyirci sıralarına açılan yuvarlaklığıyla iki katlı sahneden derinden etkilenmişti.

“Uzun saçlı olan mı? O Serapion, bu akşam Medea’yı oynayacak” diye fısıldadı Komito.

“Serapion? Antakyalı ünlü tragedya oyuncusu Serapion mu?” Teodora binanın mükemmel akustiğini anında fark etti. Fısıltıyla yönelttiği soru, seyirci bölümüyle sahne arasındaki dar koridordan yükselmiş, açıkça duyulacak biçimde, seyirci sıralarının sonuna kadar ulaşmıştı.

Bizans sahnelerinin ünlü oyuncusu, kalçalarına kadar uzanan saçlarını büyük bir zarafetle omuzlarının üstünden arkasına atarak dönüp, mükemmel makyajlı gözleriyle baştan aşağı onları süzerken, Teodora kızardığını hissetti. Sivriltilmiş tırnaklarıyla işaret parmağı, yargılar gibi Komito’yu gösteriyordu.

“Ah, süt annemiz gelmiş. Bugünkü oyunumuzun tasarımına katılmak için vakit bulman ne şeref!”

Sesinin tınısı yapmacıklıydı ve “ne şeref” ifadesindeki vurgu, sözlerinin hiç de dostça olmadığına işaret ediyordu.

Komito kendini savunmak için bir şey söylemedi; Serapion’un ısrarlı, insanı neredeyse ısırın alaycılığı yüzünden çöken omuzlarıyla Teodora’nın elini daha da sıkı tutarak, sahnenin önünde, orkestranın durduğu yarım dairenin etrafından dolaştı. Petrus’un ve Serapion’un

önünden geçti. Yayılmış oturan müzisyenler ve diğer oyuncular ise olan bitenden keyif almışa benziyorlardı.

Komito, Teodora'ya "Tabure" diye fısıldadı, "tabureyi ver."

Teodora hiçbir şey anlamaz bir halde, ona beraberlerinde getirdikleri tabureyi uzattı.

Komito abartılı bir terbiyeyle oturdu ve pelerinini örttü, sahnedekileri dinlemeye hazırды.

"Biracı aygırı gibi bir kıç" diye seslendi arkalarından Serapion ve gözlerini kapatan Komito'nun yüzünün kızardığını keyifle fark etti. "Memeler bir süt anne için inandırıcı değil; ama kıç, kıç durumu kurtarıyor değil mi Petrus." Tiyatronun yöneticisi beyaz saçlarını sıvazladı ve gülümsedi. Teodora, Komito'nun meslekdaşlarının kıkırdamalarını duymuştu ve öfkesi artıyordu. Serapion yeni rolünü benimsemiş bir halde devam etti:

"Peki ya bu ne?" İlgiye alışkın bir şekilde önlerinde ileri-geri dans ederken, büyük bir jestle, halka sanki bir katili gösterir gibi Teodora'yı işaret etti. Savcı pozuna bürünmüş, ateşli bakışları kıza kilitlenmişti. Teodora, ayaklarının altındaki yerin açıldığını ve içine girdiğini zannetti.

Komito, "Ben... Petrus... Belki..." diyerek kekelerken, Serapion onu dinlemiyordu bile.

"Hmmm, bir düşünelim. Nefes alıyor, belki de küçük bir hayvandır."

Müzisyenlerin sıralarından, "Belki bir sincaptır" diye bir öneri geldi.

"Hayır, zannetmiyorum" dedi, Serapion ve sanki önemli bir şey düşünüyormuşçasına poz aldı, Sonra birden patlar gibi gülerek, "kuyruğu yok" dedi. "Ya da?" Utanmazca kızın elbisesinin eteğini kaldırmaya çalışıyordu.

“Yapma!” Teodora hırlamak istemiş ama sesi viyaklar gibi çıkmıştı.

“Oooh, viyaklıyor!” Serapion şaşırmış gibi davranıyordu. “Arkadaşlar, sanırım aramızda bir kurbağa var. Bu gece Aristofenes oynasaydık, orkestranın üstünden zıplamasına izin verebilirdik. Gel kurbağacık gel, zıpla bakalım, zıpla, zıpla.” Bunları söylerken cesaret vermek istercesine gibi kışına vuruyordu. Teodora onun vuruşlarından kaçmak isterken, sahnenin ortasında zıpladığını dehşetle fark etti. Bazıları gülmeye ve alkışlamaya başlamıştı. Teodora’nın yanakları yanıyordu. Sonunda Petrus duruma el koydu: “Serapion, bugün Medea için ikinci bir oğul aramıyor muydun?”

“Oğlan mı? Bu mu? Bu saçlarla mı?” Serapion, Teodora’nın uzun saçlarını tutup kendine doğru çekti, neredeyse onu yukarı kaldıracaktı. Teodora iki adamın arasında çırpınırken Petrus’un dev karnı kızın burnunun dibindeydi. Uzaktan, Komito’nun dudaklarını ısırıldığını gördü; ama kardeşini kurtarmak için bir şey yapmıyordu.

“O zaman keseriz.” Serapion yumruğundan aşağı doğru akan yığını dalgın bir halde okşadı. “Hem bana bir sonraki İfigenia gösterisi için peruk çıkar. İyi para veririm, ha” diye sesini yükselterek Komito’ya döndü; kadın hareketsiz oturuyordu. Hâlâ sakın sakın gülümseyen Petrus yavaşça başını salladı. Serapion yüzünü buruşturdu ve kızı bıraktı. “Peki kesmeyelim, arkadan bağlayalım, öyle mi? Kimse bu ayrıntılara artık dikkat etmiyor zaten. Ne önemi var ayrıntıların!” Sanki tanrıların bu zor sorulara bir cevap bulmasını bekler gibi kollarını yukarı kaldırdı. Anlaşılan küsmeye kararlıydı, Teodora, Komito’nun kollarına doğru koşarken iki adam sahnenin önünde gidip geliyorlardı. Petrus’un el hareketleri, baş sanatçısını ya-

tıstırmaya çalıştığını gösteriyordu. Sonunda Serapion, ihtiyatla onları izleyen orkestra üyelerine ve bir grup oyuncuya kısa ve kesin bir el hareketi yaptı. Provalara başlayabilirlerdi.

Ebe rolündeki Komito, Teodorayla birlikte bir erkek çocuğunu da alarak orta kapıya geçti. Birisi eline elbiseler tutuşturmuştu.

“Sessiz olun” diyerek çocukları uyardı; sonra fısıldayarak ne yapacaklarını anlattı. “Ben size doğru döndüğümde ikiniz de birer adım öne çıkacaksınız ve kollarınızı bana doğru uzatacaksınız. Bu elbiseleri size vereceğim.”

“Peki , ben ne diyeceğim” diye sordu Teodora fısıldayarak.

“Hiçbir şey. Bizim metnimiz yok.”

Jason’ı oynayacak olan siyah saçlı, yakışıklı, genç bir çocuk yan kulisten yavaş yavaş gruba doğru ilerledi ve Teodora’ya göz kırptı. Önlerinde duran Serapion en azından yirmi santim yüksekliğindeki sahne ayakkabılarını giymeye çalışıyordu.

“Bok ayakkabılar, ah, zavallı parmaklarım!” Sonra ayağa kalktı; artık her santimini aşk ve nefretin kemirdiği yabancı bir büyücüydü. Teodora ona baktı ve Komito’nun elindeki paçavraların, Medea’nın biraz sonra yeni eşi için Jason’a vereceği zehirli gelinliğe dönüştüğünü gördü.

Siyah saçlı oyuncu giriş metnini söyledi. Arkasından Medea olarak Serapion konuşmaya başladı:

“Yalvarırım Jason, biraz önce söylediklerim için beni affet. Öfkemi makul karşılıyorsun, aşkımızın değerini unutmamışsın.”

Bu yakarışın acı dolu tatlılığında, geçmişteki aşka duyulan özlem yatıyordu; Teodora’nın tüyleri diken diken

oldu. Defalarca yaşanan aşağılanmaların yorgunluğu vardı sesinde; ama aynı zamanda, bu gerçek duyguların ötesinde, intikamını hazırlayan ve hakkın yerini bulacağının mutluluğu içindeki bir kadının kötülüğü de hissediliyordu. Jason ise tüm bunları görmüyor, kadının iyi niyetli olduğuna inanıyordu. Teodora onu uyarmak istedi. Ama tehlikeli siren yeniden şarkısını söylemeye başladı:

“Kabul ediyorum, yanlış yaptığımı kabul ediyorum.

Oh, çocuklar, benimle gelin, evi terk edin

Oh, gelin onu kucaklayın, öpün ve ...”

Konuşmanın tatlılığından etkilenen Teodora, bu emri yerine getirmek için gayri ihtiyarî öne doğru bir adım attı.

Serapion’un sesi normalleşti, “Bu da ne demek oluyor?” dedi tıslar gibi ve öfkeyle yüksek topuklu ayakkabılarıyla ona doğru yürüdü. “Bir dans figürü mü yoksa?” Teodora’nın Serapion’un sert parmaklarıyla vurduğu başı acıdı. “Her şeyi baştan alıyoruz, yeni Madonnamız kendini göstermek istiyor anlaşılan. Althea!” Yan girişte sahneyi izleyen yaşlı sarışına işaret etti, “Bu akşam bir numara büyük ayakkabı istiyorum. Daha kaç kere söylememi istiyorsun. Sonuçta ben kadını sadece oynuyorum, değil mi?” Kalçalarını sallayarak yerine geri döndü.

Provaya yeniden başladılar.

Provaların sonunda Althea, Teodora’yı kontrat imzalamaları için Petrus’un bürosuna götürdü. Komito sahnede bekliyordu. Kollarını kavuşturmuş artık boşalmış sahnede bir aşağı bir yukarı yürüyor; sütunların arasından adımlarının yankısı yükseliyordu.

Teodora dışarı çıktı ve garip bir şaşkınlıkla ablasına doğru yürüdü.

“Teo, küçüğüm, her şey yolunda mı?” Komito ona doğru koştu ve onu kucakladı. “Nasılsın?”

Teodora ağzını sildi ve ıslak eline baktı. “Yapışkan” dedi, “ve iğrenç bir tadı var.” Korkudan irileşmiş gözleriyle ablasına döndü. “Komito, şey yapınca oradan bir sıvı geliyor...”

Komito ona acıyan gözlerle baktı ve yanağını okşadı.

“Biliyorum canım, sana söylemeliydim. Ama böylesinin senin için daha kolay olacağını düşündüm.”

Teodora, dinlemiyordu bile. Ağzındakileri tükürmekle meşguldü; boğulacaktı, gözlerinden yaşlar gelmişti.

“Derin nefes al!” diye onu uyardı Komito. “Dur, al şu mendili, hah, yakında geçecek.” Çırpınıp duran kardeşinin dudaklarını ve yapışkan sperm dolu ellerini dikkatle sildi. “Petrus bunu herkese yapıyor, anlıyor musun, burada çalışmamızın karşılığı bu.”

Teodora sonunda kustu. Komito, öne eğilmiş kızın sırtını hafif hafif ovarak konuşmasına devam etti.

“Herkesin bir günü var, hep aynı gün. Jason’ı oynayan Leo örneğin perşembeleri gidiyor Petrus’a. Althea cumaları; Hebe, flüt çalan kız da çarşambaları...” Biraz durdu, “Ben de cumartesileri.”

“Ya Serapion?” diye sordu Teodora. Onun da, Petrus’un kusursuz peygamber görüntüsünün önünde eğilip, bembeyaz tuniğini kaldırdığını düşünmek, Serapion’a duyduğu nefreti azaltacaktı.

Ama Komito başını salladı. “Serapion istediği her yerde sahneye çıkabilir. O artık bunları aştı.”

“Ben de öyle olacağım” dedi Teodora. Hâlâ öksürmeye devam ediyordu, yeniden kusacaktı; ama kararlı bir ses tonuyla, “Yakında.” dedi.

Komito yine başını salladı. “Ne anlatıyorsun, kuzucugum, seni kabul ettiğine dua edelim. Bu sahneye çıkaca-

ğın her gün beş folleis demek.” Kafasından bunun küçük ailelerine katkısını hesaplamaya başlamıştı bile. “Gerçekten” diye devam etti, sesini yükselterek; vicdanını bastırmak istiyordu, “kendini şanslı sayabilirsin. Sen daha bir çocuksun, sen...”

“Salı” diye sözünü kesti Teodora, “ben salıyım.”

Teodora’nın Sahneye Çıkışı

Komito ile Teodora tiyatroya gitmek üzere yola çıktıklarında, gökyüzünde birkaç kızıl bulut kalmıştı; akşam oluyordu ve günün son oyunu Medea’ydı. Komito yarış kulvarına girilen kapının karşısındaki köşede durdu. Burası Bizans İmparatorluğu’nun sınırlarının uzaklığını gösteren Milion Taşı’nın* durduğu yerd. Tüm yoksullar gibi Komito da, altın kaplı bu taşın parlak yüzeyine dokunarak şans dilemeyi ihmal etmiyordu. Değerli metalin sihirli parlaklığının şans getireceğine inandığı için, dokunmanın ardından parmaklarını birbirine sürterken gülümsedi.

“Hadi Komito.” Teodora sabırsızdı ve tek ayak üstünde durmayı deniyordu. Sahneye çıkacağı için heyecanlıydı ve kesinlikle geç kalmak istemiyordu. Yanlarında hipodromun karanlık duvarları göğe yükseliyordu. Mese’deki kemeraltılarında yanan kandillerin sarı ışıkları, akşam saatlerinde gezinmeye çıkanların ve dükkanların önündeki bakırların üzerine yansiyordu. Tavernalardan kahka-

* Milion Taşı: Altın kaplama, kilometre taşı. Bu noktadan, imparatorluğun tüm sınırlarına uzaklık ölçülürdü. Augusteion Forumu yakınlarında, sadece üstü kapalı, dört tarafı açık bir mahfazada dururdu.

ha, müzik ve atılan zarların sesleri geliyordu. Ayasoyfa ile Aya İrini arasındaki Geranion Çeşmesi'nde son kez makyajlarını gözden geçirdiler.

Çeşmeden su içmekte olan kedi yalandı ve gittikçe bastırarak karanlıkta bir çizgi gibi kayboldu. Uzaktan, yakınamayı andıran miyavlaması duyuldu. Diğer kediler çevredeki bahçelerden ona cevap verdiler.

Komito saçlarını ıslattı, şalı tekrar üstüne örtmeden önce düzleşmeleri için elleriyle bastırdı. “Dur bakayım, göz boyan akmış. Bu karanlıkta da bir şey görünmüyor ki.” Görmeden parmaklarıyla Teodora'nın yüzünü sildi. “Bizim gibi figüranlar için ortak bir oda var ve o kalabalıkta hiçbir şey yapmak mümkün değil, diyorum sana. Hiçbir zaman da ihtiyacın olan makyaj malzemesini bulamazsın.” Bir adım geri giderek baktı, tamamdı. “O yüzden sahneye çıkmak için önceden hazırlanmak daha iyi, bunu kafana koy.”

Teodora, çeşmenin yalağına birikmiş suya yansıyan yüzünü görmeye çalıştı. Ama Ayafosya'nın girişini sımsıcak ışılatan sayısız mum, meydanadaki tek ışık kaynağıydı. Suyun üzerinde, biraz önce çıkan birkaç yıldızın ilk parıltıları vardı. Teodora sadece gölgesinin yansımalarını gördü, karanlıktı ve hiçbir şey anlaşılmıyordu.

“Olsun ve onu ikna edeceğime eminim

Eğer o da diğer kadınlar gibiyse”

Jason'ın güven verici sesi salonda yankılandı. Ama gecenin havasını titreten ve herkesin onu, koltuğunun kenarını sıkmaktan acıyan parmaklarıyla olacakların heyecanlı beklentisi içinde dinlemesini sağlayan Medea'ydı.

*“Gösterdiğin çabaya yardımla karşılık vermek isterim,
Sana hediyeler göndereceğim,
Dünyanın en güzel hediyelerini,*

En ince kumaşlardan dokunmuş bir gelinlik ve altın bir taç Hediyelerim karına çocuklar bağışlasın.”

Julia Anicina, her mısrada onaylarcasına başını sallıyordu. O ve eşi Senatör Aerobindus, sahnenin tam karşısında, şeref locasındaki oyma koltuklarda oturuyordu. Euripides de böyle yankılanmalıydı!

Julia Anicina, “Yaklaşan felaketi hissediyor musunuz?” diye fısıldayarak yan koltuktaki misafirlerine doğru uzandı. “Yakında gelin zehirli gelinliğin içinde ölecek ve babası Kral Kreon, intihar edecek.” Bakışlarını derinleştirerek fısıldadı: “Uyanık olmayan kralların başına gelecek budur.”

General Vitalian anlamsız bir hırıltıyla karşılık verdi. Onları izleyen Aerobindus’un alnında endişe çizgileri oluşmuştu.

“Oyunu seyretmek istemiyor musun, canım?” diye fısıldadı eşine. “Sonuçta biletler epeyce pahalıydı.”

“Ben klasikleri her zaman eğitici bulmuşumdur” diye karşılık verdi Julia Anicina ve sonra öfkeli bir sessizliğe büründü. Aerobindus ise iç çekerek arkasına yaslandı. Vitalian’ın ilgili ama kınayan bakışını görmedi bile. Aerobindus, iki kişinin daha ilgiyle onlara baktığını algılamamıştı.

Amcasına ve Lupicina yengesine istemeyerek de olsa eşlik eden Justinian, “Senatörün yanındaki adam kim?” diye sordu.

“Yüzünde yara izi olan mı?” Justin fısıldayarak konuşmakta zorlanıyordu.

Lupicina tıslarcasına onları uyardı ve özür diler gibi bir gülümsemeyle etrafına bakındı. Justin, yeğenine cevap vermek üzere eşinin üzerinden ona doğru eğildi.

“O General Vitalian, Trakya’da görevli. Hunlardan kuşku yaratacak kadar fazla paralı asker topluyor ve onu

dinlemek isteyen herkese İmparator Anastasios'un dinsiz olduğunu anlatıyor. Anastasios, barış sağlamak için ona magister militum* per Trakya makamını verip onu başkomutanlığa yükseltmeyi düşünüyor.”

“Vitalian, ha?” Justinian hayranlığını ifade eden bir ıslık çaldı. Teyzesinden bir tokat yiyince, “Ah, vurma teyze” diyerek şakayla bileğini ovuşturdu. Dayısına doğru eğilip fısıldayarak devam etti: “Adını duymuştum ama hiç karşılaşmamıştım. Bir keresinde İmparator’la birlikte avlanırken bir ayıyı elleriyle öldürmüş, doğru mu?”

Justin “evet” anlamında başını salladı. “Hikayeyi ben de duydum. Tanrı’nın yardımıyla başarmıştır imanlı general.” Birbirlerine gülümsediler.

“Peki, Aerobindus’un Vitalian’la ne işi var? Asil Senatör, kaba generalle hoş sohbeti için buluşmuyor herhalde?”

“Ona değer verdiğini sanmıyorum” diye cevapladı Justin, “Aerobindus ve bizim gibi basit insanlar...” Justinian’ın dişlerini göstererek yorumladığı, anlamlı bir hareket yaptı ve devam etti:

“Vitalian isyankar biri. Etrafa Anastasios’un Monofizit** bir dinsiz ve akılsız olduğunu yayıyor, askerleri de onu dinliyor.”

* magister militum: Başkomutan.

** Monofizitler: Hristiyanlıkta sapkınlıkla suçlanan bir akım. İsa’nın tek bir doğası bulunduğunu savunmakla suçlananlara verilen ad. Monofizitler, İsa’nın tanrısal ve insani doğasını birbiriyle ilişki içinde görürlerdi. Buna göre Meryem, Tanrı’yı doğurmuştu ve Tanrı çarmıhta ölmüştü. Ortodokslar ise İsa’nın insan olarak doğduğuna ve öldüğüne inanmazlardı. Daha çok imparatorluğun doğusunda, Suriye ve Mısır’da yaşayan Monofizitler, Anastasios zamanında takibata uğramış ve Teodora tarafından korunmuştu. Bugün de Suriye’nin batısında, küçük bir Monofizit grubu yaşamaktadır.

“Sonra da...” Tam Justinian sözü amcasının ağzından almışken Lupicina yengesi ikisini de uyardı.

“Susun artık, biraz sonra oyunun en iyi bölümü başlıyor.” Justin onaylar gibi yeğenine baktı ve ikisi de arkalarına yaslanarak dikkatlerini sahneye yönelttiler.

Serapion monoloğunda, Medea’nın oğullarının gelinliği alıp babalarına eşlik edecekleri yere gelmişti.

“Hadi çocuklar, artık varsıl eve gidin.”

Teodora’yı harekete geçirecek söz söylenmişti. Ama o, ne yerinden kıpırdamış ne de gelinliği alınak için kollarını uzatmıştı. Sanki olduğu yere çakılmıştı. Karşıdaki sıralarda seyirciler oturuyordu ve hepsinin gözleri, evet bunu hissediyordu, hepsinin gözleri ona dikilmişti. Düşüncesi bile titremesi için yeterliydi ve kendini birdenbire hipodromdaki yarış kulvarının kumları üzerinde buldu. Yukarıya kaldırdığı kollarıyla Yeşiller’den yardım dilendiği ocak sabahında olduğu gibi titriyordu.

“Karanlık deniz” diye fısıldadı. Onu yutacaktı.

Gerginliğin arttığını hisseden Komito, fark ettirmeden ayağına basmaya çalıştı ama Serapion dişlerinin arasından, “Hareket et çabuk” diye fısıldadı. Bir yandan da göz ucuyla seyircilere bakıyordu. Sessizlik uzamıştı ve biraz sonra huzursuzluk başlayacaktı. Ufaklığı harekete geçirmeliydi. Kısık bir sesle “Ne oluyor” dedi dişlerinin arasından. “Petrus beynini mi becerdi? Yoksa korkuyor musun?”

Teodora’nın bakışı seyircilerden Serapion’a döndü.

Sonra Bizanslılar, Medea’nın oğlunun öne çıktığını, kısa tuniğinin eteğini kaldırarak, hem annesine hem de çok saygın seyircilere ufak, beyaz ama iştah açıcı kıcını gösterdiğini; Serapion yüksek topuklu ayakkabılarıyla onu yakalamak için harekete geçtiğinde ise, orta kapıdan

kaçtığını gördüler. Teodora'nın kaçışına gittikçe kabaran bir kahkaha dalgası eşlik ediyordu.

Aerobindus, eşinin dehşet içindeki yüzünü görünce, kıkırdamasını öksürükle kesmeye çalıştı. Justin ellerini dizlerine vurarak gülüyordu.

“Akşamın en iyisi buydu. Ufaklık bir ateş topu, senin en iyi yıllarında olduğun gibi.” Eşinin yanağına hayranlıkla bir öpücük kondurdu.

Lucipina gücenerek onu itti ve etolünü düzeltti. Tiyatro zamanlarının hatırlatılmasından hoşlanmıyordu. “Hiçbir zaman bu kadar adi olmamıştım” dedi; ama seyircinin genel taşkınlığı arasında sözleri duyulmadı bile.

Teodora sahnenin kapısını kapattı ve yarı karanlıkta kalakaldı. Serapion'un eline geçmemek için nereye gitmeliydi? Sağında bir kaldıracın gölgesini fark etti. Bununla, tanrıların sahnelendiği oyunlarda ölümsüzleri canlandıran oyuncular, gökyüzünden, daha doğrusu sahnenin tepesinden aşağı indiriliyorlardı. Kaldıracın arkasında kullanılmış aksesuarların bulunduğu birkaç oda vardı; ama orada kolaylıkla yakayı ele verirdi. Önündeki merdivenler Petrus'un odasına gidiyordu; midesi bulanıldı. Sola gitmekten başka çare yoktu, koşmaya devam etti. Bir odadan geçti, birinden daha... Sahneden gelen gürültü arttı; birisi kapıyı açmış arkasından geliyor olmalıydı, kaçmalıydı... O sırada bir el bileğinden tutarak kararlı bir şekilde onu kenara çekti. Arkasından bir kapı kapandı.

“Onu buldum, Simon.” Yavaş ve keyifli bir şekilde konuşan kadının sesi derinden geliyordu ve boğuktu. Teodora şaşkınlıkla sesin sahibini aramaya başladı. Önünde kendisiyle yaşıt, çok zayıf, kırılgan bir varlık duruyordu; başından fışkıran, alev kırmızısı, dalgalı saçlarının ağırlığıyla yere yıkılacak gibiydi. Yeşil gözleri neredeyse bir

meleğinki kadar berrak ve masumdu. Ama ağzını açtığı anda yine o garip ses duyuluyordu; özlü, müphem, şehvetli bir ton, sanki bir hayat kadını sevgilisini tavus kuşu tüyüyle gıdıklıyormuş hissini veren bir ses.

“Ben Antonina”^{*} dedi kız ve çocuksu bir şekilde ekledi: “On altı yaşındayım.” Ağzını açmasa taş çatlasa on ikisinde derdiniz.

“Ben Simon, merhaba. Bu da Hebe.”

“Benim adım Hebe değil” dedi şımarık bir ses. Teodora o zaman yerdeki rengarenk kostümlerin üzerinde birisinin oturduğunu gördü. Biraz önce Antonina’nın seslendiği adam, “Bütün kız arkadaşlarımdın adı Hebe’dir” diye cevapladı. Ayağa kalktı, kostümleri ve arkadaşını kenara itti ve yanlarına geldi.

“Mimus İmparatorluğu’na hoş geldin!” diyerek, alaycı bir tavırla, içinde sıkıştıkları dar odayı gösterdi. Üstünde bir mum ve birkaç ucuz boya kutusunun bulunduğu masada makyaj yapılıyor olmalıydı; ayrıca odada iki denge-siz tabure ve çoğu boş bir sürü ucuz şarap testisi görölüyordu. Duvara, neredeyse bir adam boyundaki, üstüne kıtıklaşmış bir peruğun takıldığı fallus şeklinde bir Priapus^{**} heykeli dayanmıştı.

Teodora “ne..” diye konuşmaya başlayacakken, Simon onu susturdu.

“Pısst, geliyorlar.” Hızlı bir hareketle kızı masanın altına soktu ve kenara eskimiş bir soytarı pelerini astı.

* Antonina: Teodora’nın sirk çevresinden arkadaşı; babasının araba yarışçısı olduğu biliniyor. Belisar’la evleniyor ve imparatoriçeyle yakın ilişkisi nedeniyle saraydaki en etkili kadınlardan biri oluyor. Bizans’ın gizli tarihçisi Prokopi-us’a göre, evlatlık oğluyla ilişkisi vardı.

** Priapus: İlk çağda, Marmara Denizi’nin güney kıyısında tapınılan Bereket Tanrısı.

“Hebe! Antonina!” Kapı hızla açıldığında üçü de giyinmekle meşguldüler.

“Burada mı?” Serapion, Medea olarak hiçbir zaman bu kadar korkutucu olmamıştı.

“Kim?” diye sordu Simon, şaşılacak kadar açık renkli olan gözlerine günahsız bir bakış kondurmuştu.

“Ne?” diye sordu Hebe.

“Hı?” diye vurguyu uzattı Antonina ve çıplak göğüslerini elleriyle kapatmaya çalıştı. Yeniden yalnız kalmışlardı.

“Çıkabilirsin” dediklerinde, Teodora yamalı elbisenin altından sürünerek çıktı ve demin şarap dolu olan bir testiği bağırışlarla aralarında paylaşan gruba baktı.

“Ne demiştik, hoş geldin” diye yeniden selamladı onu Simon. “Şarap al.” Teodora bir şey demeden bir bardak aldı.

“Doğu Roma İmparatorluğu’nun en iyi komedyenleri arasında olduğun için kendini şanslı sayabilirsin. Biz tüm sahnelerde oynarız. Büyücü, Günahkâr Köylü Kadın, Bizans’ın Boynuzlusu gibi herkesin bildiği ve sevdiği en eğlenceli komedileri bir oynarız.” Sevinçle Priapus’u okşadı. “Ve senin gibi utanmaz ufaklıklara ihtiyacımız olabilir, değil mi Antonina?”

Kızıl saçlı güldü ve kalçalarını salladı. “Medea’dan ve öteki saçmalıklardan çok daha iyi. ‘Onu ikna etmek için çok çalıştık; ama hiç değilse denedim’” diyerek Serapion’u taklit etti ve ekledi: “Hıh, ben kantolarımdan birini söylediğimde, herkes keyiften bayılıyor, bol bahşiş bırakmayı da unutmuyor.”

“Petrus’un pipisini ne zaman ağzınıza alıyorsunuz?” diye sordu Teodora.

Bir sessizlik oldu. Simon ve Antonina birbirlerine baktılar, sonra kahkahalarla gülmeye başladılar. Biraz sa-

kinleştiklerinde, Simon donuk bir ses tonuyla: “Ben pazarları, o da pazartesi” dedi. Sonra yine gülmekten katılcasına: “Hebe benim için çalışıyor, haftanın her günü” diye ekledi.

Hebe öfkeyle bakarak, “İğrenç şey” diye söylendi.

“Gelelim önerimize, ilgileniyor musun? Her sahneye çıkışında iki folleis; bahşiş ve diğer kazançlar sana kalıyor.” Antonina sallanarak Teodora’nın yanına gitti ve elini omzuna koydu.

“Kabul et kızım, deliler gibi eğleneceğiz.”

Teodora da buna inanmaya başlamıştı.

“Ya Petrus” diye sordu biraz çekinerek. Antonina boş ver gibisinden bir el işareti yaptı.

“Yakında yatıştır. Olmazsa özel bir seans yaparsın.”

Düşüncesi bile korkunçtu; Teodora yüzünü buruşturdu. Odadaki rahatlık verici kargaşa hoşuna gitmiyor değildi. Burası gerçek evi olabilirdi.

“Ne zaman başlayayım?” Bu yetişkin tavırlı insanlarla bir yetişkin gibi konuşmak ve birdenbire onlara dahil olmak garip bir duyguydu. Şimdiye kadar yavaş yavaş içtiği şarabından kocaman bir yudum aldı.

“Bravo” diye bağırdı Antonina ve ellerini çıırttı.

“Ne zaman mı? Hemen” dedi Simon. “Bu akşam karşıda, Sykai’da* bir düğünde oynayacağız. Teknemiz Neorion Rıhtımı’nda bekliyor bile. İşte elbisen. Dudaklarını da boya.” Ona doğru renkli bir paçavra fırlattı.

“Evet, ama...” Teodora itiraz etmeye hazırlanırken, elindeki şarap kadehine rağmen elbiseyi tutmayı başardı. Elbise, şeffaf, mor renkli, pamuklu bir kumaştan yapıl-

* Sykai: Galata’nın eski adı; “incirlik” anlamına gelir.

mişti; sahte erguvanla boyanmış ve epeyce zedelenmiş olmasına rağmen hâlâ parıldayan boncuklarla işlenmişti.

“Ne oynayacağız, prova bile yapmadık ve...”

“Prova önemli değil” diye mırıldandı Antonina, “çoğunlukla oyunu sahnede yaratıyoruz. Değil mi, Simon? Ben birkaç kanto söylüyorum, sonra Simon ve sen, günahsız rahip ve orospu rolünde sahneye çıkıyorsunuz. Sen onu baştan çıkarmayı deniyorsun, o da ufak oyuncuğunu sallıyor.” Priapus’u göstererek, “Ve sanki yapmaması gereken bir şey yapıyormuş gibi oynuyor. Mümkün olduğu kadar çok bacaklarını ve göğüslerini göster, sonra bir fırsatını bulduğunda onun kışına bir tekme savur, seyirciler buna bayılıyor.” Giysilerin üstünde oturan Hebe çılgınlıklar atarak gülüyordu, sonunda arkaya yıkıldı.

“Hadi kalk, tatlım.” Antonina Hebe’nin ayağa kalkmasına yardım etti. “Bu gece daha flüt çalacaksın. Tanrım” diyerek Simon’a döndü, “umarım teknede yine kusmaz.” Simon’un düşünceleriyle başka yerdeydi.

“Seyircileri Priapus ile kutsasam ve salladığım zaman içinden küçük kutsal ekmekler dökülse, ne dersiniz? Buna güleceklerinden eminim.”

“Abartma, büyük usta.” Antonina onu da kolundan çekerek kaldırdı. Teodora’ya dönerek, “Simon’un aklında hep böyle şeyler vardır” manasında bir bakış attı.

“Pekala” diye iç geçirdi Simon; onun parlak fikirlerini anlamıyorlardı.

“Gidelim; ama kutsal Porfirios’a bağışta bulunmadan olmaz.”

“Porfirios?” Teodora şaşırmış bir şekilde kapının yanındaki oyukta konuşmacı pozunda duran ve ayağının altında bir tiyatro dekorunu ezen adam heykelciğini fark etti. Hayır, bu onun Porfirios’u değildi.

“Oh, sanatçıların koruyucusu” diyerek sahte bir duaya başladı Simon ve üstüne birkaç damla şarap döktü. “Tüm meslekdaşlarını eğittiğin, hiçbir zaman iktidar sahiplerinin keyfine göre oyunlar oynamadığın için sağol.” Geçirdi.

Teodora, Antonina’nın kulağına eğilerek, “Ne oynamıştı ki?” diye sordu.

“Dinsiz imparatorun önünde Hristiyanlığını ilan etti” diye cevapladı soruyu Antonina, “Sahnedeki tabii ve kafası uçuruldu.” Eliyle perdeyi göstererek, “Kimse de alkışlamadı” dedi. Kaba bir şekilde güldü. “Eğer değerli Simon’umuz dikkat etmezse, yakında tam tersini yapacak ve galeyana gelmiş dindar seyirciler tarafından anında linç edilecek. Böyle...” Ellerini çırparak, “Hadi, artık gerçekten gitmemiz gerekiyor” dedi.

Teodora, gitmeye hazırlanan grubun yarattığı kargaşanın ortasında öylece kalakaldı. Kafasını toparlamaya çalışıyordu. Biraz önce sahnede Serapion’un karşısındaydı, şimdiyse...

“Ucundan tutar mısın?” Hebe’ye ya da adı her neyse işte ona, enstrümanları çuvala tıkıştırmak için yardım etti. Biraz sonra, gece karanlığında Haliç’i geçmeye çalışan teknede olacaktı.

“Rüyaya mı daldın, ha?”

Teodora, Antonina’nın inanılmaz yeşillikteki gözlerine baktı. Ne kadar güzeldi!

“Hayır, sadece düşündüm, aman boş ver. Geliyorum.”

Teodora bir an için tuniğini kaldırıp seyircilere poposunu gösterdiği ana geri dönmüştü. Kahkahalar yükseldiğinde korkusu da tüm engelleri aşmıştı. Tam da istediği tepkiyi vermişlerdi, yaygara koparıp, bağırmışlardı!

Teodora, Baküs’teki orospularda sık sık gördüğü gibi omuzlarını salladı, eliyle göğsünü tuttu ve bir bacağına

öne attı. Simon bunu gördü, Hebe ve Antonina'ya işaret etti. Üçü de ıslık çalıp bağırdılar. Teodora, sokakların en deneyimli orospusu gibi önlerinde dolandı. Karanlık denizden artık korkmuyordu, hayır, korku bitmişti; bundan sonra onun istediğini yapacaklardı.

İpek Yolunda

Güneş, incir ağaçlarının sanki geçirgenmiş duygusu veren geniş yaprakları arasından şaşırtıcı bir sıcaklık yayarak parıldıyordu. Dalları sallayan hafif rüzgarla dans eden güneş ışınları, susuzluktan çatlamış killi toprakta sarı-yeşil gölgeler bırakıyordu. Makiliğin yakınında, sineklerin ve solmak üzere olan güllerin içindeki arıların vızıltısı duyuluyordu. Birkaç boz eşek sert dudaklarıyla yabani anason çiçeklerini kemiriyor, uzaklara bakarak kulaklarını oynatıyor; aralarından biri de dertli bir sesle anırıyordu.

Teodora bu sesle uyandı. İlk fark ettiği etrafındaki incir yapraklarının yoğun kokusuydu. Gül ve miskten oluşan bir koku bulutu vardı havada. Önce kokuyu içine çekti. İkinci fark ettiği ise yoğun sırt ağrısı oldu. İnleyerek dirseklerinin üzerinde yükseldi. Etrafındaki yeni yoldaşları, Getsemane* Bahçesi'ndeki günahsızlar gibi uyuyordu. Simon horluyordu, eşek yeniden anırdı. Öğlen vakti olmalıydı.

Teodora yeniden uzandı. Düğün de büyük bir alem olmuştu. Hele oyunları. Ufak itişmeleri oynamaya, vuruş-

* Getsemane. Bahçesi: İsa'nın putperestlerin eline geçtiği Kudüs yakınlarındaki zeytinlik.

ları ve yumrukları karşılamaya alışmadığı için her şeyi gerçek bir dövüş gibi yaşamıştı. Erguvan rengine boyanmış elbisesini kaldırıp baldırlarındaki mavi lekelere baktı. Elbisenin eteğindeki boncuklar bacaklarına döküldü.

“Fena değil ama boynundaki emme izleri daha iyi: koyu kır-mı-zı.” Antonina uyanmış ve ağzının kenarına bir lavanta sapı yerleştirmişti. “Akşam boynuna yapışan herif ne kadar ödedi?”

Teodora, boynuna astığı para kesesini yokladı ve rahat bir nefes aldı; parası yerinde duruyordu, sonra gururla “on folleis” dedi.

Antonina ağzındaki sapı tükürdü. “Başlangıç için hiç de fena değil, ufaklık.”

“On bir yaşındayım” diyerek itiraz etti Teodora, “ya sen?”

“On altı” diye cevapladı Antonina, “daha önce söylemiştim ya.”

Simon’a doğru uzandı ve lavanta sapıyla burnunu gıdıkladı. Simon uykusunda hapsirince güldü. Güneş, yaprak sapı, ot ve yonca yapışmış saçlarında kızıl bir alev gibi parladı; etek uçlarından boynuna kadar işli, tuniğiyle yeşil ağaçların altında uyuyakalmış bir orman perisi gibi görünüyordu. Onu şu haliyle gören hiç kimse on yaşından daha büyük olduğuna inanmazdı.

Simon, “Hey Hebe, bacaklarının arasındaki adam kim?” diye seslendi.

Biraz sonra grubun hepsi, elbiselerinin üzerindeki tozu silkelemiş, saçlarındaki yaprakları temizlemiş, guruldayan karınlarıyla akşamki kazançlarını sayıyordu.

Antonina’nın elindeki paraları gören Teodora’nın gözleri kocaman açıldı. “Senin ücretin bu mu? Baküs’tekinden bile çok bu.”

Antonina kendinden emin gülümsedi. Sonra kırılacak incelikteki kalçalarını okşayarak, “Bu mermer kaymağı vücudun fiyatı böyle işte” dedi ve devam etti: “Hayır hayır, akşamki herif elini eteğimin altına sokmaya kalkınca ben de para kesesini çaldım. Böyle bu işler, biraz meşgul edeceksin, sonra...” Parmaklarını şaklattı ve bir sihirbaz ustalığıyla bir folleisi gösterdi, “İşte, buyrun.”

Teodora şaşırmıştı.

“Lanet olsun, hay kahrolasınca herif.” Küfürler Hebe’den geliyordu, ikisi de ona doğru döndü. Aramaktan vazgeçerek para kesesini çalılıkların arasına fırlattı. “Bok herif, biraz önce kaçan herif bütün paramı almış. Yoksul bir kızın parasını çalmak...” Küfrediyor bir yandan da ağlıyordu. Simon onu avutmaya çalışırken, Antonina omuzlarını silkti.

“Dikkat etmek gerekir” dedi Teodora’ya. “En iyisi yanında bir kumbara taşımak. Bak!” Bacağını kaldırıp yakındaki bir incir ağacının dalına bastı, kışkırtıcı bir hareketle tuniğinin eteğini kaldırdı. Küçük kavisli topukları olan zarif kırmızı çizmeleri görüldü. Antonina’nın narin bileğini sarıyor, dizlerine doğru uzanıyorlardı. Deri ipler ve bantlarla karmaşık bir şekilde bağlanıyorlardı. Teodora, “Antakya’nın zarif derisinden” diye düşündü; ama uçları epeyce aşınmış ve grileşmişti.

Antonina, “kullanılmış” diyerek duruma açıklık getirdi. “Bir hayranımdan. Erkekler bana bayılıyor diyorlar sana, üstelik...” Paralarından birini aldı ve çizmenin kenarından içeri bıraktı. “Gördün mü, mükemmel bir kumbara.”

Simon, kolunda Hebe, yanlarına geldi. Dekorlarını topladılar ve kahvaltı için Sykai’a dönmek üzere yola çıktılar.

Bizans'ın altın boynuzunun karşı kıyısındaki küçük kent, incir bağları, mukaddes emaneti saklayan kiliseye yakınlığı ve limandaki mükemmel balık lokantalarıyla ünlüydü. Özellikle hafta sonları Bizans'tan çok sayıda ziyaretçi gelirdi karşı kıyıya... Renkli, küçük bayraklarla süslü gezi motorları Sykai'nin mütevazı rıhtımını doldururdu.

Çarşamba öğlen vakti, Mutlu Yunus Lokantası'nın uzun temiz masalarında dört oyuncudan başka kimse yoktu. Rıhtım birkaç balıkçı teknesi ve o günkü avdan paylarını bekleyen uzun boyunlu, açgözlü karabatakların dışında bomboştu. Simon, Hebe, Antonina ve Teodora taze taze ızgaraya atılmış sübyeleri iştahla yiyorlardı. Fırından yeni çıkmış pideden kopardıkları parçaları sarımsak ve maydanozlu zeytinyağına bandırdılar ve bu lezzetli sosu son damlasına kadar sıyırdılar. Bir yandan da ızgaranın ateşinde ısınıyorlardı. Simon, masaya kadar gelmeye cesaret eden karabataklardan birine tabağındakilerden bir parça attı. Masalarının yakınındaki ızgarada, dumanlar ve cızırtılar arasında balık pişiren lokanta sahibine seslendi:

“Birkaç palamut daha getir. Bugün kutlamamız var.” Ucuz, mavi camdan yapılmış bardağını Teodora'nın şerefine kaldırdı: “Yeni arkadaşımıza!”

Hebe ve Antonina da şerefe kadeh kaldırdılar. Onlarla bardağını tokuşturmaya hazırlanan Teodora'nın gözleri nemliydi; duygulanmıştı. Hebe, Simon'u dirseğiyle dürttü. Simon durumu kurtarmak için taramayı Teodora'nın önüne uzattı: “Biraz daha al şundan, yoksulların yiyeceğidir ama besleyicidir.” Cesaret verircesine gülümsemiş kızı.

“Sışşt, yunuslar geçiyor.” Dalgın ve de düşünceli bir şekilde, ikinci porsiyon balıklar gelene kadar yunusları seyre daldılar.

Palamutlar da son lokmasına kadar silinip süpürüldü. Balık kafaları karabatakların midesine indiğinde, yağlı ellerini elbisesine silen Antonina, “Perslere gelen var mı?” diye sordu. Sonra şaşkın şaşkın bakan Teodora’ya Pers İmparatorluğu’nun Bizans surlarının dibinde bir ticari temsilciliği olduğunu anlattı.

Bu, kale gibi bina, artık kullanılmayan ancak bu kıyıda Haliç’e girişin kontrol edildiği Teodosios Sarayı’nın yakınındaydı. Böylece nöbetçiler arada bir, imparatorlarının ezeli düşmanı olan komşularının ticari temsilciliğini de gözetliyorlardı. Pazarlarda bulunmayan ya da çok pahalı olan bir sürü cazip şey satılıyordu Pers pazarında: ünlü Şam bıçakları, ipekler... Kimse Persler kadar ağır ve pürüzsüz ipek dokuyamıyordu. Ne yazık ki, Suriye’den gelen yolların hemen hepsi Büyük Pers İmparatorluğu’ndan geçiyordu ve Bizans imparatorunun gümrük vergileri, dokumaların fiyatını inanılmaz derecede yükseltiyordu. Yine de lüksün küçük, gizli bir kaynağı Bizans’a akıyordu. Akıtmasını bilenler için.

“Ne kadar yakışıklı değil mi?” diyerek kırıttı Antonina ve salına salına kapıdaki Pers nöbetçiye doğru yürüdü.

“Bu kıvırtılmış sakallara bayılıyorum!”

Adamın sakalını tutmak istercesine elini uzattı. Nöbetçi Antonina’yı bileğinden kavradı. Teodora bir çığlık attı. Bu karanlık bakışlı, yabancı üniformalı, esmer adamlar, onu çok korkutuyorlardı. Ya Antonina’ya bir şey yaparsa! Antonina’nın, bileğini kavrayan nöbetçiye sokulduğunu ve kötü bir şey olmadığını görünce rahatladı. Kısa bir süre sonra pazarlıkta anlaştılar ve çalılığın arkasında kayboldular. Teodora bakışlarını diğer nöbetçiye çevirdi; o da dik dik kendisine bakıyordu.

“Gözlerinin beyazı sarılaşmış” diye düşündü. Ne olacaktı? Teodora bir adım daha attı.

Antonina elinde tuttuğu, bir karış genişliğindeki pembe ipek kurdeleyle oynuyor, dağınık dalgalı saçlarını biçimden biçime sokuyor ve mutlu bir ifadeyle arkadaşına pozlar veriyordu. Oysa Teodora, elindeki kiraz kırmızısı kurdeleyle oynarken biraz düşünceliydi. “Eee, nasıldı?”

“Petrus’unkinden farklı değildi.”

Boğulurcasına gülmeye başladılar. Sonra birbirlerine sarılarak, Simon ve Hebe’nin kiralık teknede, hafiften üşüyerek iki maceracıyı bekledikleri limana doğru yürüdüler. Dönüşte sert bir rüzgar esiyordu; ama dalgaların serpintisinde parlak kurdelelerini gri gökyüzünde uçuşturup, köpükleri yakalamaya çalışarak eğlendiler. Ah, yaşam gerçekten keyifliydi!

“Günün birinde elbisemin tamamı ipek olacak” diye bağırdı Antonina rüzgara: “Evet, zengin olacağım!”

Arkada oturan Simon, “Ben seni zengin edeceğim” diye bağırdı. “İlk büyük turnemizden sonra hepimiz çok zengin olacağız. Göreceksiniz, yakında gideceğiz burardan. Petrus’u da, pazar ve pazartesiye de unutacağız.”

“Ve salıyı” diye ekledi Teodora.

“Evet. Doğu’daki cennet bizi bekliyor!” Rüzgardan ve hayallerinden sarhoş olmuş Simon heyecanlanmıştı.

“Turneye çıkıyoruz, Antakya’ya!”

Kızlar hep bir ağızdan, kararlı bir şekilde bağırdılar: “Antakya’ya!” Adeta bir savaş çılgılığı gibiydi bağırtıları ve kurdeleler küçük ordunun bayrakları gibi sallanıyordu.

Bizans sokaklarının sert kaldırım taşlarına ayak bastıklarında, büyük özgürlük rüyaları da uzak bir geleceğe doğru kayboldu. Teodora, ayının kaşınıp durduğu, annesinin birbiri ardına müşterilerini kabul ettiği ve Akakios'un, karısının kazandığı paralarla içip sarhoş olduğu iki karanlık odadan ibaret evine dönmek zorundaydı. Tiyatroda olanlardan sonra ortadan kaybolmasına öfkelenen Komito'nun, atacağından emin olduğu şiddetli tokatlarını düşündü.

Antonina, ablasının öfkesini dindirmek için bir gece öncesinin kazancından ona da pay vermesini önerince, hiç tereddüt etmedi ve ailenin mönüsünde nadir görülen, insanın ağzının suyunu akıtan pırzolalardan almaya karar verdi. Eve götüreceği et paketi nerede kaldığını açıklayacaktı.

Büyük dükkanlarıyla her zaman kalabalık Neoria Rıhtımı'nda, kendilerine dirsekleriyle yol açmak zorunda kaldılar. Neoria Caddesi'nden yürüyerek Perama Mahallesi'ne geçtiler, bu yol doğrudan Ayasofya'ya çıkıyordu.

Antonina yakınlarda ucuz bir kasap biliyordu. Ana caddeye açılan kapıdan geçip, birkaç merdivenle inilen, üstü kapalı, serin bir sokakta, sadece kasap dükkanları vardı. Hepsinin sokağa bakan vitrinlerinde, taze kesilmiş, ölü bakışlı hayvan kafaları asılıydı. Antonina sayısız satır iziyle dolu yağlı bir masaya doğru ilerledi. Bir düzine kadar koyun kafası, kıllı alınları üzerine yatırılarak, morarmış ana damarlarıyla boyunları müşterilere bakacak şekilde masanın üzerine dizilmişti. Derileri yüzülmüş, vücutları ise tavana asılmıştı. Üzerlerinde bir yığın sinek

gezinen yürek, akciğer ve diğer iç organlarda yerdeki büyük, seramik leğenlerde duruyordu.

Teodora parasının yeteceğinden kuşkuluydu; ama Antonina, elinde kalanla iki pirzola almak için pazarlık edebileceklerini söylüyordu. Uzun sıranın sonuna geçip beklemeye koyuldular. Kasap, müşterilerden biriyle tartışıyordu.

“İsa her zaman vardı, daha dünya var olmadan önce” dedi ve heyecanla devam etti, “iki, üç, dört parça bonfile. Başka bir isteğiniz var mı?”

Sıranın önündeki beyaz saçlı kadın, kasabın sözlerini başını sallayarak onayladı; ancak arkasındaki, zanaatkâr olduğu belli, kırmızı suratlı adam, sesini yükselterek karşı ıktı:

“Onu bir kadın doğurdu, nasıl hep var olabilir ki! Hayır tanrısai doğası sonradan verildi ve...”

“Bu etle kemik gibi bir şey değil ki!” diye itiraz etti kasap, “Tanrısai mı insalsai mı nasıl ayıracaksın?” diyerek itiraz etti kasap ve öfkeyle koyunun böğründen çıkardığı iki parça bonfileyi, metafizik aritmetiğini anlaşılır kılmak ister gibi kendisine karşı çıkan müşterinin burnuna doğru uzattı. Sıranın arkalarından söylediklerini onaylayan bir homurtu yükseldi.

“Bu Monofizit sapkınların söylemi. Meryem bir insan doğurdu, Tanrı’yı değil!!”

Sıradaki yaşlı kadınlardan biri zor durumda kalan ustaya yardım etmek için tartışmaya katılmıştı. Dvşmeye hazır olduğunu gösterircesine sıkılmış yumruklarını kalçalarına koyarak etrafına bakındı kadın. Teodora ile Antonina’nın önündeki iki ev kadını başlarını sallayarak sessizce tartışıyorlardı.

“Teotokos, Teotokos” diye seslendi birisi, alaycı bir ses tonuyla. Kendini göstermemeye çalışan adam, “Tanrı’yı Meryem doğurdu!” dedi.

Yaşlı kadın sesini daha da yükselterek: “Sapkınlık, sapkınlık bu, hah!” diye bağırdı ve sıradakiler itişince, dengisini kaybetmemek için şişman kollarını havaya kaldırdı.

Ev kadınları tartışmalarını bitirmişlerdi ve bağırarak yaşlı kadını onayladılar.

Kasap, “Dükkanımda böyle şeylere izin vermiyorum” diye bağırdı, “üstelik imparatorumuz da benimle aynı fikirde.”

Bu sözleri söyler söylemez sıradaki adamın yumruğu yüzüne indi. İlk yumruk atılmıştı ve herkes birbiriyle kavgaya tutuştu.

“Kahrolsun Anastasios, tahttaki sapkın Monofizit!”

Biraz önce bonfile satın alan yaşlı kadın, “Tanrı’yı doğurdu” deyip duruyordu. Elleri çamaşır yıkamaktan kıpırmızı olmuş, diğer şişman, yaşlı kadın, boğazına sarılmış, “Hayır, doğurmadı” diyerek söylediklerini yineleyordu. Sonra acıyla geri çekildi:

“Ah, kahrolasıcı karı tırmalıyor.”

Kafasından kanlar akan kasap, bir elinde bir kalça kemiği, ötekinde satırıyla birkaç saldırgana karşı kendini korumaya çalışırken, “Tanrı bizim için çarmıhta öldü” diye bağıyor; karşısındakiler ise koro halinde, “O sadece oğuldu, oğuldu” diye karşılık veriyorlardı.

“Değildi!” diyeretti kasap. O sırada bağırsakların bulunduğu çömllekler kırıldı.

Darbelerden ve yerdeki kanlardan kurtulmak için duvarın kenarına sinen Teodora ile Antonina, yaşlı kadının yere düşürdüğü bonfileleri fark ettirmeden alarak ortadan kayboldular. Neoria Caddesi’ne çıktıklarında Antonina kaygıyla kırmızı çizmelerini kontrol etti.

“Puff, bugün ortalık gene felaketti” diye inledi, “neyse ki çizmelerim sağlam.”

“Dertleri neydi?” diye sordu Teodora.

“Hey, ayda mı yaşıyorsun?” diye karşılık verdi Antonina. Teodora’ya şaşkınlıkla bakarken, alnına düşen bir bukleyi üfledi. “Bütün dünya Monofizitlerin mi, yoksa Ortodoksların mı haklı olduğunu tartışıyor.”

Teodora hâlâ anlamamış gözlerle bakıyordu; Antonina açıklamaya başladı:

“Sanırım Tanrı’nın oğlu İsa’nın, aynı zamanda hem Tanrı hem insan olup olmadığını tartışıyorlar. Dur bakalım, evet, iki doğası olduğunu söylüyorlar; hem insan hem Tanrı, evet, iki doğalı diyorlar hep. Monofizitler ise bu iki doğanın birbiri içinde eridiğini; Ortodokslar da aksini, yani tam bir erimenin söz konusu olamayacağını söylüyorlar.” Bir an söylediklerini şöyle bir aklından geçirdi. “Ya da tam tersi ve Monofizitler...” Kafasını salladı. “Ah her neyse. Kısacası, eğer birisi Tanrı’nın çarmıhta öldüğünü söylerse, Tanrı, İsa değil, o zaman hemen oradan uzaklaşmaya bak anladın mı? Çünkü bunu söyleyenler azınlıktalar. Bak ne demiştim!”

Antonina bir subayın arkasından koşarak gelen ve kasaplar sokağına dalan askerleri gösterdi. “Çabuk uzaklaşalım buradan.”

Ertesi pazar, Teodosios Kilisesi’ndeki koro solisti, berak sesiyle “Üç Kez Kutsal” İlahisi’ni söylemeye başladı. Tanrı’ya yakaran ses, mekanı, kandil isinden kararmış tahta tavana kadar doldurdu, yan sahinlerin oymalı sütunlarında yankılandı ve altın renkli zeminde, cemaati Tanrı’nın mutlaklığına karşı uyaran siyah bir haçın resmedildiği apsisin parıldayan mozaiklerinde kırıldı.

İnananlar ilahiyi huşu içinde dinliyorlardı, İmparator bile tütsü kandillerinin dumanları arasında, takılarla süslü başını eğmişti. Seksen yaşındaydı ve artık beli bü-

külmüştü. Suskun Anastasios, renkli camlardan sızan ışığın yeşile boyadığı elinin soluk bir pençe gibi olduğunu fark etti. “Genç değilim, güçlü değilim artık” diye düşündü. Yine de onu güçlü kılan bir şey vardı ve meleksi bir ses ilahinin kelimelerini berrak ve açık biçimde vurgularken, altın simle işlenmiş pelerininin örttüğü sırtı dikleştirdi: “... Bizim için çarmıhta ölen adına.”

İlahinin tam da bu yerinde, sıralar arasından tıslamalar, kadınların oturduğu balkonlardan ise fısıldaşma ve hışırtılar duyuldu. İlk protestolarla birlikte, ilk korkaklar da kapıya doğru yöneldi.

Gürültüden sesi duyulmaz olan solist, endişe içinde ilahiyi kesti, derin bir nefes aldı ve bu kez daha yüksek bir sesle yeniden başladı; ama birkaç kelimedenden sonra durdu. Yardım istercesine, bugünkü ayine bu ilahinin eklenmesini isteyen İmparator’a baktı. Ama Anastasios’un korumaları ve hadımlar tarafından, kilisenin yan kapılarından birinden kaçırılmak üzere olduğunu görünce, ayin giysisinin eteğiyle alnındaki terleri sildi, seyirci sıralarındaki kargaşaya bir göz attı ve kaçtı. Arkasından ilahiye yeniden başladığını duydu; inatçı cemaat birlik olmuş, “Üç Kez Kutsal” İlahisi’ni Ortodoks atalarından öğrendikleri biçimiyle söylüyordu.

Sarayın kapıları, İmparator’u aceleyle getiren grup içeri girince kapandı; ama çok geçmeden, imparatorluk birliğinin dışarı çıkması için yeniden açıldı. Yine de kimse ilahiyi söyleyenleri susturamadı. Sesleri bütün gece, sokaklarda ve mahallelerde duyuldu. Duyulduğu her yerde, kısa bir süre sonra, Monofizitlerin evleri yanmaya başladı. Kasap dükkanındaki kavgaya, ayaklanmaya dönüşmüştü.

Ertesi gün Ortodoksların liderleri Teodosios Kilisesi’nde toplandığında, ortalık o kadar gergindi ki, İmpara-

tor'un birlikleri kalabalığı şiddete başvurarak dağıtmayı denedi. Ancak sürgülenmiş kapılara dayananlar, tahtalar kırılmaya başlayınca kılıçlarını çekip içeri girdiler ve altara* kadar birbirlerini keserek ilerlediler. Onları ancak, sakristayın** önünde, titreyen elleriyle bir haç tutan papaz durdurabildi. Ama çok geçti; arkalarında sadece cesetler vardı.

Binlerce ölü vardı. Bu söylenti hızla sokaklarda yayıldı. İmparator asıl inananları kılıçtan geçirtmişti! Monofizitler karşı tarafın öfkesinden kaçarak hipodroma sığındılar ve katizmaya ellerini uzatarak imparatorlarının onları korumasını beklediler. Ortodoks çapulcular ise ancak öğlene doğru hipodroma girdiler. Sokaklardaki yarık et kokusu dayanılmazdı.

Hipodromun kalbinde de şiddet hakimdi. İsyankar Ortodoks gruplar her yerde dinsiz Monofizitleri arıyorlardı. Kapılar menteşelerinden sökölüyor; kadınlar saklandıkları yerlerden saçlarından çekilerek çıkarılıyordu.

Kardeşini korkuyla göğsüne bastıran Teodora, “Akakios nerede?” diye sordu. Yakıcı bir çığlık hepsini titretti. Teodora ilk kez adamın ve ayının yokluğunu hissediyordu. Korkudan titreyen Komito, ocağın önüne çökmüş ısrarla mısır lapasını karıştırıyor, bir yandan da, “Biz Monofizit değiliz, bu olan bitenle ilgimiz yok” diyordu.

Teodora, nefret dolu bir sesle, “Belki yılana tapanların da değerini bilirler, ha!” dedi.

“Bu öfkeli ayaktakımının ayırım yapacağına inanıyor musun?” Duyulan büyük gürültüden, bir yerin çöktüğü

* altar: Kilisedeki ayin masası, sunak.

** sakristay: Kilisedeki kutsal eşyaların bulunduğu oda.

anlaşıliyordu. Hemen ardından keskin bir duman kokusu duyuldu.

“Bu ne Teo?” diye sızıldandı Anastasia.

“Bu... Duman! Aman Tanrım, yanıyoruz! Komito!” Birbirlerine baktılar. Her yer, hipodromun arkasındaki tepede her şey tahtadandı!

“Çabuk çıkalım buradan!”

“Annen nerede?”

“O kendi başının çaresine baksın” diye bağırdı Teodora.

Anastasia’yı omuzlarına oturttu, birkaç parça eşyasını pelerinine sarmaya çalışan Komito’yu itekledi ve kapıya bir tekme attı. Kesif bir duman içeri doldu ve nefeslerini kesti. Koridor boştu; ama sonundaki merdiveni panikle bağırarak kaçışanlar tıkamıştı.

“Kerhaneye!” diye bağırdı Teodora boğulurcasına.

“Ne yapmak istiyorsun...”

Komito’nun sorusunu “Orası iki katlı” diyerek kesti. Karanlık odalardan el yordamıyla geçerek mekanın ortasından kıvrılarak aşağıya inen küçük merdivene ulaştılar. Isı gittikçe artıyordu, bu da yangına yaklaştıklarının işaretiydi. Çıkışa doğru koşarlarken, ilk alevler başlarının üstündeki tavan kirişlerini sardı. Kirişlerden yağın kıvılcımların saçlarını tutsülediği Anastasia “baba” diyerek bir çığlık attı.

“Sıkı tutun. Aaah!” Teodora, birisi tarafından yakalandığını hissettiğinde kulakları tırmalayan bir çığlık attığını sanıyordu ama aslında acıyan boğazından hiç ses çıkmamıştı. Buna karşılık bıçağın keskinliğini teninde hissediyordu. “Porfirios” diye fısıldadı son gücüyle, bayılmak üzereydi. Araba yarışı sürücüsü bıçağını indirdi ve kızın yüzüne dikkatle baktı. Etraflarında yanan duvarlar, karanlıkta yüzlerini kırmızıya boyamıştı.

Adam, “Teo?” diye mırıldandı nihayet. Rahatlayan kız ağlayarak kollarına atıldı.

“Bizi buradan çıkar Porfirios, lütfen...”

Porfirios’un arkasından heyecanlı bir ses, “Ne oluyor orada?” diye merakla bağırdı.

Araba yarışı sürücüsü ekibine döndü, “Bunlar Mono-fizit değil, her şey yolunda, siz devam edin, hadi!” diye seslendi. Sonra Teodora ve Komito’ya dönüp sert bir sesle, “Sizi burada bir daha görmeyeyim” dedi. Sonra fısıldadı: “Yoksa sizi ben bile kurtaramam.”

Teodora umarsızca arkasına baktı, “Ama yangın...” diye söylenirken, birisinin itmesiyle kendine geldi. Umut-suzluk bacaklarına güç getirmişti, yeniden koşmaya başladı. Duyduğu öksürük sesinden Komito’nun da peşinde olduğunu anlıyordu. Hedefsizce labirent gibi koridorda koşmaya devam ediyorlardı. Bir an yan duvarlardan biri çöktü ve arkasında yanan bir dükkan görüldü; onun da arkasında gün ışığı vardı; bu sokağa çıkabilecekleri anlamına geliyordu; ama oksijeni arsızca yutan, tahtaları çıtır çıtır yok eden alevlerden bir duvar önlerini kesiyordu.

Teodora’nın gözleri öfkeden yaşardı; kurtuluş hem bu kadar yakınlarında, hem de bu kadar erişilmezdi. Bir çatırdama daha duyular ve yıkılan kirişlerden biri düştüğü yerde cızırdayarak kesif bir duman bıraktı. Duman dağıldığında küçük tekneleri gördüler. Bir tabakhane-deydiler.

“Haydi, Komito.”

“Ne bu?”

“Sidik. Deriyi tabaklamak için.” Teodora, itirazlarına rağmen Anastasia’yı teknedeki sıvının içine batırdı, sonra kendisi de iyice ıslanana kadar sıvının içine daldı.

“Tamam mı, Komito?” Komito cevap vermek yerine başıyla korku dolu bir işaret yaptı. Sonra hızla alevlerin içine daldılar.

Sendeleyerek, onlar gibi kaçan kalabalığa katıldılar. Kendilerini itilip kakılmaktan koruyamayacak kadar güçsüzdüler, sonunda kitleyle birlikte sürüklendiler.

“Hipodroma”, “İmparator’a” sesleri duyuluyordu öfkeli kalabalıktan.

Teodora Anastasia’yı göğsüne bastırmış, Komito’nun eline sıkı sıkıya yapışmıştı. Birbirlerini kaybetmemeliydiler! Yanık yaraları, sanki cehennem ateşinden geçmişler gibi acıyordu.

İmparator Olmak...

Senatör Aerobindus’un villasında, Julia Anicina ellerini ovuşturarak bir ileri bir geri gidip gelirken; eşi raf-lardan aldığı kitapları ayırıyor ve yolculuk için hazırlanan sandığa yerleştiriyordu.

“Aerobindus, bunu bana yapamazsın!” Çare arar gibi kocasının seyahat pelerinini sıkı sıkıya tuttu. “Aerobindus, dinle bak!”

İkisi de kulak verdiler. Senatörün çalışma odasının açıldığı avlu sakindi; dışarıdan fısıkyenin şırıltısı ve küçük havuzda bir sinek yakalamak için arada bir zıplayan balıkların suya düşerken çıkardıkları sesler geliyordu. Ama çökmekte olan akşamın kızılığında yangınların dumanını görmemek mümkün değildi. Havada uzaktaki davulların sesine benzer bir gümbürtü vardı. Ayaktakımı, Konstantin Forumu’nda zaferini kutluyordu; meşaleler Nuh’un baltasını saklayan sütunu aydınlatıyordu.

“Duyuyor musun?” Julia Anicina’nın gözleri umutla parladı. “Marcellinus’u oraya yolladım ve döndüğünde yeni bir imparator istediklerini ve senin ismini bağırdıklarını söyledi.” Zafer kazanmışcasına kocasına baktı. “Ah, bak kulak ver!” Neredeyse bir esrime haliyle pencereye yaklaştı. Gerçekten de gürültünün arttığı duyuluyordu; ritmik megafon sesleri yükseliyor, sonra yine duyulmaz oluyordu.

Aerobindus omuzlarını silkti. “Cinayet işliyorlar, Julia.”

Julia Anicina kendi pelerinini öfkeyle köşeye fırlattı. Hırslı adımları bilinçsizce, uzaktaki megafonların ritmine uyum sağlamıştı. O sırada köle kadınlardan biri ziyaretçileri olduğunu bildirdi.

“Ah, Asterios, nihayet!” Julia Anicina, Yeşiller’in sirk müdürüne doğru kollarını uzattı ve onu sanki eski bir dost gibi selamladı.

Aerobindus, eşinin bir gün önce bu adam için “Şu küçük yapışkan herif mi?” dediğini hatırladı. Tepki vermeden kitaplarını ayırmaya zorladı kendini.

“Asterios, onu ikna etmeme yardımcı ol!”

Sirk müdürü birbirlerine bakmak bile istemeyen karı kocanın arasında sıkıntılı bir şekilde duruyordu. Pelerininin altındaki elleri sinirli hareketlerle para kesesini çeviriyordu. Birdenbire aklına söyleyecek bir şeyler geldi:

“Bu iş için küçük bir hazine harcadık.” Konuşacak cesareti bulmuş olmaktan ötürü ürkmüştü; saygıyla konuşmasına devam etti: “Saygıdeğer eşinizin yardımcıları sayesinde tabii ki. Ve eh, eh, demek istiyorum ki...”

Julia Anicina onu cesaretlendirmek için başını sallıyordu.

“Her şey yolunda. Kitleler sizi istiyor. Adamlarım onları yönlendiriyor. ‘Aerobindus’, ‘Aerobindus’ diye bağırıyorlar. Kontrol neredeyse tamamen bizde, oyunlarımızda olduğu gibi, eee.”

“Ya yarışlarda kıymetli Asterios, orada da kimin kazanacağını önceden biliyor musunuz?” Bunlar senatörün, Yeşiller’in sirk müdürüne söylediği ilk sözlerdi.

Aerobindus döndü ve Asterios’a baktı. Adam terleme-ye başlamıştı.

“Hayır, eee, tabii ki hayır, demek istiyorum ki...”

“Gördünüz mü! İki araba yarışa çıkıyor ve sonunda kimin kazacağını kimse bilmiyor. Anastasios yaşıyor, bir örümceğin ağında oturması gibi sarayında oturuyor ve siz ne yaparsanız yapın, ben, sokaklara çıkıp sonucu ayaktakımının seçimine bırakılmış bir yarışa girmeyeceğim.”

“Ah, korkak herif.” Julia Anicina kendini tutamamıştı sonunda. Öfkesine yenilip, söylediklerine şahitlik edecek birinin varlığını bile unutmuştu. Kocasının üzerine saldırdı ve göğsünü yumruklamaya başladı. “Sefil korkak. Benim babam imparatordu, büyükannem ve annem imparator kızlarıydı. Hatta senin babana da tahta çıkmasını önerdiler. Sen şimdi hakkın olan şeyi almak için ayağa kalkmaya korkuyorsun. Sen...” Sövgüsü hıçkırıklarla kesildi, son yumruğu kocasının çenesine geldi.

Aerobindus, tek eliyle karısını uzaklaştırdı; ötekiyle ise çenesini ovuşturuyordu; yumruk beklemediği kadar canını acıtmıştı. Küçümseyen bir bakışla ve ter içinde, ağırlığını bir ayağından öbürüne geçirerek bekleyen Asterios’u süzdü.

“İmparatorluğu bu boş hayaller için iç savaşa sürüklemeyeceğim. Evet, ertesi sabah başını ayaklarının arasında

selamlayan, tek gecelik, deli bir imparator olmak istemi-yorum. Ben çiftliğimde mutlu olacağım. Marcellinus!”

Kölesi kapının ardında bekliyormuşçasına hemen göründü ve seyahat için hazırlanan sandığı aldı.

“Hoşça kal Julia.” Senatör Aerobindus, Asterios’a başıyla selam verdi ve odayı terk etti.

Julia Anicina, eşinin çalışma masasının arkasındaki koltuğa çöktü. Bir süre sonra eşinin kitaplarından birini karıştırdığını fark etti. İmparator Mark Aurel’in toplu eserlerinin bir cildi-di. Kitabı duvara fırlattı.

Asterios, “Ben, eee” diye kekelemeye başladı.

“Hâlâ burada mısın?”

“Adamlara ücretlerini ödemem gerek. Başka masraflarım da oldu efendim ve...”

“Para, para...” Julia Anicina öfkeden köpürmüştü. “Tüccar ruhlarınız başka bir şey düşünmez mi sizin?” El hareketiyle dışarı çıkmasını sağladı. Yalnız kaldığında çalışma masasının somaki taşından yapılma pürüzsüz yüzeyini okşadı.

Somaki, imparatorun taşıydı; Mısır’ın kan kırmızısı taşından sadece imparatorların heykeli yapı-lırdı. Doğu Roma imparatoriçeleri tahtın varislerini duvarları somaki taşıyla kaplı odalarda doğururlardı ve imparatorun Tanrı’ya yaklaşmak için kat ettiği yol, Ayasofya’nın eş-iğinden saraya ve Krisotriklinum’un girişinden üzerinde haç asılı tahtına kadar olan yol, somaki taşıyla döşeliydi. Bu masa büyükbabası İmparator III. Valerian’dan kal-maydı; bu masada oturmuş ve fermanlarını imzalamıştı. Şimdi eşinin çalışma masası olmuştu; o ise bu masada yüksek felsefi etütlerini yapmakla yetinmişti. Yeniden öfkeyle ağlamaya başladı. Ah, ondan ne kadar nefret ediyordu! Ama, vazgeçmeyecekti. Julia Anicina masayı öf-

keyle yumrukladı, hedefine ulaşacak, imparatoriçe olacaktı. Bu onun hakkıydı, o kadar!

Bakışları, son doğum gününde eşine hediye ettiği özel gümüş mürekkep hokkasına takıldı. Taş kalemi aldı, hokkaya batırdı ve önüne çektiği kağıda bir şeyler yazmaya başladı. Son olarak bağışladığı kilisenin duvarına kazınacak yazı için taslaktı bu. Her imparatoriçenin yaptığı gibi o da, kiliseler bağışlıyordu. Bu kilise de onun mührünü taşıyacaktı. “Julia’nın adını bilmeyen var mı?” diye yazdı. “Her kent, her ülke çağırır adını ve bilir atalarının ününü sevaplarıyla çoğalttığını.” Yazının geri kalanı gözyaşlarıyla silindi.

Asterios, Konstantin Forumu’yla hipodrom arasındaki Mese Caddesi’nde eğlenen ayaktakımının arasında, kendine dirsekleriyle yol açarken küfrediyordu. Kalabalık arasına belli aralıklarla yerleştirilmiş adamları Aerobindus’un ismini bağırıyorlardı. Bir süre önce hipodromda durum kontrolden çıktığında olanları hatırlamak bile istemiyordu. Ajanlarını bulduğu her yerde tuniklerinden çekiştirip, onlara ortadan kaybolmalarını ve eve gitmelerini söyledi. Senatör, imparator olmayı istemiyordu ve durum kontrolden çıkmak üzereydi Her köşede karnına bir bıçak saplanabilirdi! Sinirle para kesesine dokundu, sonra elini çekti ve etrafına baktı. Birisi, bu gece yanında taşıdığı paranın miktarını bilseydi!

Ama yapacak bir şey yoktu, hipodroma gitmek zorundaydı. Porfirios ve ekibi orada İmparator’un katizmaya çıkması için bağırıyorlardı; görüldüğü anda tahttan çekilmesini isteyeceklerdi. Ama Aeorobindus tahta çıkmak istemediğine göre onları susturmak zorundaydı. Anastasios olan biteni duyarsa elit birliklerini yollayıp kenti ele geçirebilirdi; o zaman sadece en iyi yarışçısını kaybetmekle kalmaz, aynı zamanda birisi ihbar ederse, kendi

başı da uçurulabilirdi. Başka birisini de yollayamazdı ki, gitmekten başka çaresi yoktu.

“Hey, yol verin!” Nefes nefese, ter içinde ilerlemeye çalıştı. Yağmacılar, Mese’nin sonundaki imparatorluk kütüphanesinin kitaplarını sokağa dökmüş yakıyorlardı. Alevler yarış pistinin kapısını ürkütücü bir kırmızıya boyamışlardı.

Hipordomun içi kaynıyordu. Porfirios ve adamları katizmanın altındaki şeref localarına tırmanmışlar, bir şekilde birkaç dev davulu da oraya çıkarmayı becermişler, hipnotize edici ritmik vuruşlarla kitleyi kontrol altında tutuyorlardı. Uzun, sarı saçlarıyla birkaç Got genci, tuniklerini çıkarmış, mavi dövmeli vücutları ter içinde, vahşi bir kılıç dansı yapıyorlardı. Dans bitince rampaya çıktılar, kılıçlarını kaldırdılar ve bağırmaya başladılar: “A-nas-ta-sios!”, “A-nas-ta-sios!”

Aşağıda toplananlar, davulların tok ve yüksek sesine rağmen bağrıışları duymuşlardı. Yumruklar havada, heyecan yüksekti; kitle kan görmek istiyordu.

Teodora ve Komito, kaygan duvarlarına tırmanamadıkları spinanın yakınında sıkışıp kalmışlardı. Anastasia’nın başı ablasının omuzları üzerinde sallanıyordu.

Teodora, “Bayıldı hemen su bulmamız lazım!” diye bağırды, Komito’nun kulağına eğilerek,

“Nereden bulacağız?” diyerek çaresiz etrafına bakındı Komito. Etraflarında sadece omuzlar, boyunlar, kafalar vardı; vücutların sıcaklığı ve ter kokusu nefeslerini kesiyordu; beyinleri davul sesinden uyuşmuştu.

“Bilmem ki, belki...”

Localarda yabani bir dans gösterisi sunan küçülmüş figürler, bir serap gibi gözlerinin önünde uçuşuyordu. Bir anda katizmanın ışığı üzerlerine düştü.

“Oooo!” Kitleden ortak bir inleme sesi duyuldu. İmparator, İmparator geliyordu! Herkes öne doğru itişmeye başladı.

“Tanrım, ezecekler bizi Komito, boğulacağız!” Teodora, ablasının sıkı sıkıya tuttuğu terli elinin, elinden kaymak üzere olduğunu hissediyordu.

Justin’in askerlerinin adımları boş koridorlarda yankılanıyordu. İki kanatlı yüksek bir kapının önünde durdular; oyma ustaları kapıyı, korku içindeki hayvanların avcıları gözledikleri orman sahneleriyle bezemişlerdi. Mevkilerini gösteren gümüş çubuklarla iki silentarius* kapının önünde nöbet tutuyordu. Bu memurlar sürekli imparatorun çevresinde bulunur ve bu tanrısal insanın huzurunu sağlardı. Ancak otoriteleri, hipodromdan gelip Dafne Sarayı’nın** yüksek tavanlarında yankılanan dizginlenemez gürültüyü durdurmaya yetmiyordu. Görevlerini yapamamanın verdiği şaşkınlıkla, muhafız kıtası komutanını durdurmaya kalkışmadılar.

Justin kararlı adımlarla, saray hamamının yuvarlak kubbeli girişini arşınladı; koyu yeşil ipek perdelerin arkasına geçmek üzereyken Proklos ve bir grup hadım aceleyle onu durdurdular. İmparatorun falcısının kızıl saçları bugün tehlike işareti gibiydi.

Arkada, içinden gül kokulu buharların yükseldiği, yeşim taşından, yuvarlak, mermer küvetin içinde Anastasios oturuyordu; eski bir silentarius, Tanrı’nın izniyle seksen

* silentarius: İmparatorun ve ailesinin çevresinde sükuneti sağlamakla görevli memurlar. İmparator Anastaios, kendinden önceki imparatorun dul eşi Adriane’yle evlenmeden önce bir silentariustu. Bu memurlar her an imparatorun yakınında oldukları için, güç sahibiydiler. Unvanları vir spectabilis idi, mevkilerinin işareti ise gümüş çubuktu.

** Dafne Sarayı: İmparatorun özel odaları ve ailesinin asıl evi. Hemen yanında saray kilisesi olarak hizmet veren Stefan Kilisesi bulunurdu.

yaşında olmasına rağmen hâlâ Doğu Roma İmparatorluğu'nun tahtında oturan, saydam derili, buruşuk bir ihtiyar...

Proklos, “Justin” dedi dişlerinin arasından tıslar gibi. Fısıldarken bile sesindeki otoriteyi kaybetmediğini göstermek istiyordu; “Şu an kesinlikle hiç uygun değil.”

“Aksine, daha uygun bir an olamaz” diye karşılık verdi eski asker sakın bir tavırla. “Ya şimdi halkın karşısına çıkacak ya da tahtını kaybedecek.”

“Anastasios yıkanıyor” dedi Proklos öfkeli bir şekilde “Ve ben ona bu çapulcuların karşısına çıkmasını söylemeyeceğim.” Alnına düşen saçı geriye doğru itti; ama itatsiz perçem hemen, yine yüzüne düştüğünde gözlerini kırıştırdı.

“Neden söylemiyorsun?” diye sordu Justin. Sonra, “Tamam kızma!” diyerek Proklos’un omzuna vurdu; kahinin pelerinindeki yıldızlar oynamaya başlamıştı sanki. Justin onu kenara itti ve bir çırpıda hızlı adımlarla hama girdi.

Parfüm kokusuyla iyice ağırlaşmış buhar, nefes almasını zorlaştırdı. İmparator’un ölü bir balık kadar beyaz vücuduna karşılık, gittikçe açılan, ıslak saçlarının arasından taze, pişmiş bir ıstakoz pembeliğindeki kafa derisi uzaktan ışıldıyordu.

Justin saygısını göstermek için, karşı duvarı kaplayan deniz ilahlarından Triton biçimindeki çeşmeden havuza akan sudan gözlerini ayırmadan, törenlerde olduğu gibi ellerini pelerininin bir kıvrımında tutarak, İmparator’un konuşması için izin vermesini bekledi. Hiç ses yoktu. Justin boğazını temizledi.

“Kutsal İmparatorumuz” diyerek sabırsızca dikkat çekmeye çalıştı. “Tanrı size uzun ömür versin. Dinimizin koruyucusu, muzaffer komutanımız!”

“Hiç bu kadar mükemmel bir inci gördün mü?” Yaşlı, yabancı bir ses yüksek kubbede yankılandı.

Justin öksürdü ve bakışlarını yavaşça aşağıya indirdi.

“Sanki içinde pembe bir ışık varmış gibi parıltıyor, eşsiz bir parça.”

Justin, İmparator’un kendinden geçmiş bir halde parmakları arasında çevirdiği inciye baktı. Korkudan aklını mı yitirmişti?

Anastasiois devam etti: “Bu inci bir zamanlar, bir midyenin içinde denizde yüzüyordu; ardında ona ümitsizce aşık bir fok balığı vardı. Sonra onu bir balıkçı gördü ve güzelliğini kralı Perozes’e anlattı.”

Bir sessizlik oldu; Justin siyah mermer duvarlardan süzülen damlaların sesini duyuyordu. Dışarıda, hipodromdaki yangın devam ediyor olmalıydı...

“Kral, balıkçıyı inciyi almaya zorladı. Balıkçı midyeye doğru daldı ve onu tutunduğu yerden kopardı. Karaya doğru yüzmeye başladı, tam ayağı kıyıya basacaktı ki, fok balığıyla burun buruna geldi ve...”

“Haşmetlim!” Justin ses tonuyla durumun aciliyetini anlatmaya çalışıyordu ama Anastasios sözünü kesti.

“Balıkçı denizin dibine doğru çökerken, inci Perozes’in ayaklarının dibine yuvarlandı.” Anastasios, sanki inciyi yuvarlandığı yerden alıyormuşçasına yukarı kaldırdı. “Sonra incisini Hunlarla yaptığı savaşta kaybetti.” Anastasios’un sesi titriyordu, sanki öyküsünün sonunun ne olacağından emin değildi.

Justin, havuzun kenarına diz çöktü, büyük bir saygıyla İmparator’un elindeki inciyi aldı ve fısıldadı: “Ve siz incinizi kaybetmek istemiyorsanız, efendim, şimdi benimle gelmelisiniz.”

Anastasios içini çekti. Biraz sonra giyinmiş, katizmaya doğru yürüyordu.

“İmparatorumuz ne yapmak istiyor?” diye sordu. Proklos.

Justin ve Justinian’ın komutasındaki muhafız alayından güvendikleri bir askerle birlikte Anastasios’a yetişmeye çalışıyorlardı. Yaşlı adam koridorları hızla arşınlarken, arkasında, ona yetişmeye çalışan askerlerin pelerinleri uçuşuyordu; İmparator sanki o bildikleri ihtiyar değildi.

“Bilmiyorum” diye aynı tonda, tıslar gibi dişlerinin arasından konuştu Justin, “ama temposu iyiye işaret, bekleyip göreceğiz.”

Anastasios, locaya çıkan döner merdivenin başında soluklandı. İmparatorluğun nişanı olan tacı dikkatle başından aldı, seyrelemeye başlayan dağınık saçlarını düzeltti. Saçları meşalelerin ışığında, gümüş bir sis gibi başının etrafında parıldıyordu; aşağıda, ağızları açık onu izleyen adamlara sanki kutsal bir hale gibi geldi. Birbirlerine baktılar. Sonra İmparator’un kapıyı açıp ardında kaybolduğunu gördüler; onlar da dar merdiveni hızla çıkarak ardından gittiler. Bir an, gürültünün kocaman ağzında kaybolacaklarını sandılar. Proklos, istemeden pelerinin ucunu yüzüne tuttu.

Justin’in kulağına eğilip, “Beceremeyecek” dedi.

“Becereceğine iddiaya girerim” cevabını aldı.

Kalabalık bağırmaya devam ediyordu. Ancak karışık saçlarıyla yaşlı titrek adam, acı veren bir gülümsemeyle katizmanın korkuluklarında görüldüğünde, birdenbire gürültü kesildi. Ortalığa sessizlik hakim oldu. Anastasios, değerli taşlarla dolu tacı başından alıp korkuluklara dayandığında, neredeyse altının mermere dokunduğunda çıkardığı ses bile duyuldu.

“İmparator” fısıltıları dolaştı aşağıda, “İmparator!” Kalabalık dalgalanıyor ve ormandaki gece rüzgarı gibi adını fısıldıyordu. “İmparatorumuz geldi!” Yere çöküp, istavroz çıkaranlar bile vardı. Teodora, yanındaki adamın dua etmeye başladığını duydu. Yeniden bir sessizlik oldu. Sonra ilk haykırışlar duyulmaya başladı. “Taç! Tacı başında değil!” Huzursuzluk yayıldı. Tacı olmayan bir imparator ne anlama geliyordu? O anda Anastasios başını yana doğru eğdi ve adeta yaralarını gösteren İsa gibi kollarını iki yana açtı. Bu harekette hem kalabalığı insafa davet eden, hem de onları kucaklayan bir anlam vardı. Anlamıyorlardı, kendisi için mi yoksa onların kaybolan ruhları için mi dua ediyordu? Arkasındaki kapı aralığından yansıyan ışıktaki, kutsal bir gölge gibi duruyordu. Çeneler öne düştü...

“Tanrım, bakın; şu yaşlı adama bakın.” Kadının sesi heyecandan neredeyse ağlamak üzere olduğunu hissettiriyordu. “Peygamber gibi değil mi?” Gözyaşlarını mendiline akıtmaya başladı.

Porfirios’un çevresindeki gruptan, “Monofizit dinsizi taşıyın!” diye bir ses yükseldi. “Kahrolsun Anastasios!”

Sloganlar, halkın buğday tarlasındaki başaklar gibi dalgalanmasına neden oldu. Ama kalabalığın içinden başka sesler de duyuluyordu: “Ne kadar lütufkâr!”

“Şu mütevazılığa bakın!” Kalabalık birdenbire, merhametli imparatorlarının karşılarında bu kadar alçalmasına, tacını çıkarmasına dayanamadı. Şimdi, artık tacı takması için bağıryorlardı. Bu slogan, kurumuş yaprakları saran alevler gibi yayıldı, kulakları sağır edecek bir çığlığa dönüştü: “Tacını tak!”

“Teo?” Anastasia kendine gelmiş, ablasının adını mırıldanıyordu.

Teodora kollarındaki hareketlenmeyi fark edince sevinç çılgılığı attı: “Anastasia? Oh, Anastasia! Benim küçük kuzum, yaşıyorsun!”

Kalabalığın, imparatora sevgi gösterisi devam ediyordu. Teodora kardeşini göğsüne bastırdı ve üvey ablasına seslendi: “Komito! Nerdesin?”

Etrafındakiler, “Tacını tak!” diye bağıırıyordu. Tüm hipodrom bu bağırışı dinliyordu.

Porfirios, imparator yanlılarına kızgın bir bakış fırlattı; etrafında, kararsız bir şekilde duran adamlarına vahşi danslarına devam emrini verdi ve davulun tokmağını kendinden emin bir şekilde kaldırdı. Tam o sırada Asterios kolunu tuttu.

Araba yarışı sürücüsü şaşkın bir şekilde bakakaldı: “Ne oldu? Nereden geliyorsun?”

“Sorma.” Sirk müdürü yüzü kanlanmış, elbiseleri yırtılmış vaziyette karşısında duruyordu.

“Tamam çocuklar, toplanın ve eve gidin.”

“Ama, tam da şimdi..” diye itiraz etmek istedi Porfirios.

“Şimdi yapacak hiçbir şey yok” diye sözünü kesti Asterios. “Aerobindus gitti. Biz kaybettik. Karısı da bir folleis bile ödemiyor.”

“Lanet olsun!” diye kızgınlıkla tokmağı davula indirdi Porfirios; gergin deri adeta patlayacaktı. Bir an durdu, sonra kararlılıkla, “Ama iyi bir kavgayı kimse engelleyemez dedi.”

Bir işaret, grubundaki dansçıların katizmanın altındaki hortlaklar gibi ortadan kaybolmasına ve onunla birlikte öfkelerini kentin başka bir yerinde dindirmek için yola çıkmalarına yetmişti.

Yukarıda, katizmada duran Anastasios, yavaşça tacını kaldırdı ve aşağıdaki kalabalığın sevinç gösterileriyle başına oturttu.

Proklos, “Şu kahrolasınca yaşlı tilki” diye fısıldadı hayranlıkla ve fark ettirmeden Justin’e bir altın solidus verdi. Justin parayı mutluluktan sırtarak cebine soktu.

İlk Çarpışma

“Utanmıyorsunuz değil mi? Ucuz tiyatro orospuları!” Yaşlı kadın nefretle istavroz çıkardı ve tükürdü. Tükürük temmuz sıcağında kızgın tozların içine düştü ve kırmızı deriden, bağcıklı, yarım çizmeler içindeki dört küçük ayak sıçrayarak üzerinden geçti. İlerlediklerinde iki kızın, aynı ritimle sallanan dar kalçaları görüldü. Parlak kırmızıya boyalı bir çift dolgun dudak, alaycı bir gülümsemeyle aralanmıştı. Bembeyaz bir omuz yukarı kalktı ve zaten çok ince olan pamuklu kumaşı biraz daha aşağı düşürecek biçimde indi. Sırtında salınan uzun siyah saçlarının oluşturduğu ipek örtüde, güneşin gümüşü yansımaları görüldü. Yaşlı kadının midesi bulanmıştı:

“Hiç değilse saçlarınızı örtün, fingerdekler!”

“Sen yüzünü ört asıl, birisi korkudan ölmeden önce!” cevabını aldı.

“Neee, bu, bu... bu utanmazlık!” Yaşlı kadın çevresindekilerden onay almak istercesine etrafına bakındı.

Teodora ve Antonina sabah provalarına giderken, Bizans sokaklarına konuşulacak çok konu bırakıyorlardı.

Biraz sonra tiyatronun ilk sıralarında oturuyorlardı. Sıcaktan bunalmış, bacaklarını açmış bir halde eteklerinin ucuyla yüzlerini yelliyor ve Serapion’un sabah sean-sındaki Ödipus pozunun bitmesini bekliyorlardı.

“Bir dâhi olduğunu kabul etmek zorundayız” dedi Teodora ve sahneyi gösterdi: “Şu jestlere bak!”

Havada şekiller çizen ellerinin zarif hareketlerini hayranlıkla izliyordu. Giysisinin ellerini örten uzun kolları, dans eden bir kızın taşıdığı tül gibi her hareketine uyuyor ve onu daha edalı gösteriyordu. Ünlü sanatçının giydiği her şey saray kadınları ve züppeler arasında moda oluyordu. Üstelik kalçasını aşağıdaki Antakyalı kadar mükemmel hareket ettirebilen bir başkasını tanımıyordu. Belki deniz kızları ya da balıklar bu kadar uyum içinde olabilirdi.

“Pöh!” Antonina pek etkilenmemiş görünüyordu. “Domuzun teki!”

“Bu dâhi olmasını engellemez” diye cevapladı arkadaşı. “Hatta aksi mümkün değil denilebilir.”

Antonina sahte bir iç çekişle karşıdan geleni gösterdi:

“Bak şu kibar adam her zaman orta sınıf bir yetenek olarak kalacak.” Sahneden, bakışlarıyla seyirci sıralarını tarayan ve el edip onlara yönelen Simon’u gösteriyordu. Güldüler.

Bunun üzerine Simon’un dudaklarındaki gülümseme kayboldu ve alnında soru çizgileri oluştu, “Bir şey mi var?”

“Hayır, hayır” diye mırıldandı Antonina, “şimdi seni övüyorduk da...” Omzunu okşadı.

“Evet” diye kıkırdadı Teodora, “aynen” ve bir kahkaha tufanı daha koptu. Simon çaresiz öylece kalakalmıştı.

“İyi, iyi” diye mırıldandı biraz şaşkın, “Size anlatacaklarım var, Hebe nerede?”

Arkalarından, “Burada” diye zayıf bir ses duyuldu, “geciktiğim için özür dilerim.” Hebe, saçlarını tarayıp sıkı bir topuz yapmıştı, buna rağmen sağlıklı, kirli yeşil rengini fark etmemek mümkün değildi.

“Hebe!” İki kız, arkadaşlarının etrafında dönüyorlardı. Saçlarını ezilmiş sardunya köküyle boyamaması için onu defalarca uyarmışlardı!

“Sadece sokak köpeği sarısı rengini değiştirmek istemiştım” diye yakındı Hebe.

“Sardunya kökü?” Simon atılıp onu kollarına aldı ve öptü. “Sardunya kökü! Şaşkın çocuk! Dünkü kargaşada yanlış gördüğümü sanmıştım.” Kızın iki elini de elbisesinin altına soktu.

Antonina can sıkıntısıyla tırnaklarına baktı.

“Provalara başlamıyor muyuz?” Teodora sabırsızlanmıştı. “Hem ne anlatacaktın demin bize?”

“Leo...” Simon nefes nefese kalmıştı. Hebe işine biraz ara verdi. “Leo da gelecek birazdan. Şimdi Petrus’un bürosunda. Çünkü bugün perşembe.”

Manidar bir ifadeyle omuz silkti. Sonunda, küçük ekibinin tüm üyeleri bir araya geldiğinde, biraz önce çıtlattığı iyi haberi anlatmak üzere pozisyonunu aldı.

“Çorak temmuz bitiyor, yakında ağustos başlayacak, “Mutlu Gemiler”* ayı ve donanma İskenderiye’den geri gelecek...”

“Her yıl olduğu gibi” diye sözünü kesti Teodora, “bunda yeni olan ne?”

“Taş gibi Mısırlı tayfalar” diyerek iç geçirdi Antonina. “Bütün kazançları ceplerinde.”

“Tayfaları unut, Nina.” Simon gülüyordu. “Bu yıl daha yükseklerde olacağız.” Heyecanı artırmak için sustu. “Yarış aralarında hipodromda sahneye çıkacağız.”

Bir an sessizlik oldu. Simon: “Ah, kızlar lütfen hepiniz birden beni kucaklamaya kalkmayın.”

* Mutlu Gemiler: Her yıl ağustosta, Mısır’dan tahıl yüklü olarak gelen gemiler. Metropolün yıllık gıda ihtiyacının büyük bir kısmı bunlardan karşılanırdı.

“Aralarda sahneye mi çıkacağız?” Sözcükler Teodora’nın ağzından fısıltıyla çıkmıştı. Şaşkın tekrarlardı: “Aralarda sahneye çıkacağız!”

Sevinç çılgınlıkları atmaya ve sıraların üzerinde dans etmeye başladılar. Gürültüleri sahnede trajik bir monoloğu prova eden Serapion’un dikkatini dağıtmıştı; ellerini gözlerine siper ederek, dikkatini dağıtanların kim olduğunu görmeye çalıştı.

“Çenenizi tutun, utanmaz aptallar” diye bağırdı.

Sesi, sıraların arasında kırıntı arayan kargaların korkuyla uçuşmasına neden oldu. Cevap olarak Leo’dan gü-rültülü bir osuruk geldi.

Gök gürültüsü kadar güçlü bir osuruk

Bir zamanlar Tanrılar Tanrısı Zeus Baba’nın

Sayırsız düşmana karşı hiddetle savurduğu cinsten

Benim osuruğum ve demir şiddetindeki sesi bile yeter

Bizi dört bir yandan tehdit eden düşmanları ezmeye

Kıçımdan çıkan bu asil silahın

“Karition”dan bir bölümdü bu, prova etmeyi planladıkları oyundan. Köle Stupidus olarak bu dizelerle, kendince, efendisine, kızkardeşi Karition’u Barbarların elinden nasıl kurtaracağına dair taktik veriyordu.

Yabancılar tarafından kaçırılan ve Azize Selene olarak insanları kurban etmeye zorlanan Prenses Karition rolünü, Teodora oynuyordu. Sunak törenlerinin bir yerinde, kurban edilecek bir gencin çırpınıp durduğu sahnede, onu hipnotize etmek için, üzerinde sadece saçlarındaki gümüş çember ve kalçalarında küçük bir kemer kalana kadar yaptığı striptiz oyunun zirvesiydi. “Mutlu Gemiler” ayı vesilesiyle hipodromdaki eğlencelerde sahneye çıkma onurunu, belki de bu sahneye borçluydular.

“Hey, Leo, ne oluyor, uyuyor musun?” Simon öfkeyle bakıyordu; Leo metnini tekrarladı:

*“Efendim Karition, eğer fırsatını yakalarsan, Tanrı-
ça’ya adananlardan bir kısmını yanına almayı ihmal etme.”*

Teodora büyük bir jestle devam etti:

*“Tanrıça korusun, sus! Kurtulmayı bekleyen
Tapınağı soyarak Tanrıça’nın öfkesini çekemez
Tanrıça’nın bazinesine dokunulmaz!”*

Cevap Simon’dan geldi:

“Tamam sen dokunma. Ben hallederim.”

Simon, elinde tuttuğu rol kitabındaki metinleri içinden okuyor ve başını sallıyordu. Her kelimeyi sessizce tekrarladığı dudak hareketlerinden belliydi.

“Teo, sevgilim” diye seslendi, “bir fikrim var.”

Teo, elleri kalçasında ona doğru döndü. Seyirciler sırasında oturan Antonina gözlerini gökyüzüne çevirdi.

“Bu sahnede, yavaş yavaş soyunmaya başlasan diyorum ve...”

“Simon!” Hepsi birden bağırıldılar, “Yeter artık!”

Johannes Lydos*, Philadelphia’lı asil ailenin oğlu, Milion Taşı’nın durduğu sunağın duvarına yaslanmış, Me-se’de öğlen gezintisine çıkanları seyrediyor; arada bir de mutlulukla içinde on iki altın solidius bulunan para kesesini okşuyordu. Bu kadar şanslı olduğuna neredeyse inanmıyordu.

Yüksek okulu bitireli henüz bir yıl olmuştu ve şimdi bir mevki sahibiydi! Ailesinin dostu olan prefektus pre-

* Johannes Lydos ya da diğer adıyla Philadelphus Lydos: Lidya’daki Philadelphia’dan gelen bir ailenin oğlu. Atinalı Agapius’n okulunda Aristoteles ve Platon felsefesini öğrendi, memur olmak için Bizans’a geldi. Bir memleketlisinin vasıtasıyla girdiği valilikte Adiutor mevkiine kadar yükseldi.

torio* çok sayıda genç ekseptör** ile birlikte onu da valilik emrine almıştı.

Şimdilik annonae*** maaşı alıyordu ve bu gıda maddeleriyle diğer ihtiyaçların yanı sıra yılda dokuz solidius ediyordu; ama yaptığı her işten alacağı rüşvet de eklendiğinde halinden memnun olabilirdi. Bu küçük bir gelir olsa da, onun gibi küçük bir katip, bir ekseptör için iyiydi.

Ama yakında onu daha fazlası bekliyordu. Olası başarısının gülümsemesi şimdiden dudaklarına oturmuştu. Üç yıl içinde augustalis sıfatıyla bir üst makama yükselecek, o zaman davalara katip olarak girebilecek, ayrıca çok farklı imkanlara sahip olacaktı. Dokuz yıl sonra adiutor**** olduğunda, yılda bin solidius olan maaşına, çalışkanlığıyla iki katı kadar da rüşvet geliri ekleyebilirdi.

Annesi onunla gurur duyuyordu. Valiye, himayesine uygun bir teşekkür için yazdığı ve onu heybetli Apollon'a benzettiği şiir, adamı o kadar memnun etmişti ki; açık gönüllülüğünü göstererek ödül olarak her dize için idarenin kasasından bir altın solidus almasına izin vermişti. Mutluluğunu taçlandıran bu olmuştu; yüzündeki gülümsemenin nedeni de buydu.

* prefektus pretorio: İmparatorluk valisi, sivil yönetimin en yüksek memuru ve taht konseyi üyesi. Vir Illustris unvanı sahibi. Görevleri arasında vergi toplamak, posta ve ulaşım hizmetleri, asliye ve ceza mahkemeleriyle gizli haber alma servisini yönetmek bulunuyordu.

** ekseptör: Valilikte en alt düzey memurluk.

*** annonae: Beş yılda bir alınan vergi. Bunun yanı sıra her yıl, ordunun ihtiyaçları için malzeme tahsil edilirdi. Bir "lugum" mülkü olan herkes, vergi ödemeye mecburdu. Bir "lugum" bir adamın tek başına işleyebileceği toprak miktarıydı.

**** adiutor: Valilikte üst düzey memuriyet. Dokuz yıl ekseptör olarak çalışan herkes, iyi bir aileden gelmesi, klasik eğitim almış olması ve Latince bilmesi halinde resmen adiutor olabilirdi.

Johannes Lydos, dikkatle bir kez daha saydı: Dokuz, on, on bir, on iki. Şiirinin on iki dizesi vardı. Gerçekten de parlak bir kariyerin başlangıcında olduğu söylenebilirdi. Şimdi bu akşam ne yapacağını düşünmeliydi.

“Geliyor musunuz, güzeller?” İki genç adam, parmaklarının arasından güçlü bir ısıkla bugünkü fetihlerinin ardından seslendi. Senatonun güçlü duvarlarını taşıyan Augusteion Forumu’nun* kibar atmosferinde, parfüm dükkanlarından taşan pahalı kokuların arasında rahatsız olmuşlardı. Yeniden Baküs’e dönüp zar atmayı tercih ediyorlardı; ancak ayak uçlarıyla sabırsızca taşlara vurarak, vitrinin önünde oyalanan kızları beklediler.

Antonina, sakinleşmeleri için yavaş ve aldırılmaz bir hareket yaptı; Teo ise elini, öpmeleri için uzatır gibi yaparken, güneşli öğlen vaktine rağmen, sayısız gümüş lambayla aydınlatılan vitrinde sergilenen ipek elbiseye döndü. Lambalar vitrindekileri sihirli eşyalar gibi gösteriyordu.

“Hey, sizin gibileri iki folleise her köşede buluruz.” İki kavalye çirkin ifadelerle kızların yanından ayrılıp kalabalığın arasına karıştı.

Teodora ellerini kalçalarına koymuş, uzun bir küfür tiradına hazırlanıyordu ki, Antonina onu sakinleştirdi.

“Bırak şunları, zavallı köleler, baksana!”

Düşünceli bir halde, uzun lülelerinden birini kıvrarak dudaklarının üstüne götürdü. Bunu bir şeye hayran kaldığı zaman hep yapardı. Bu kez, topuklara kadar uzanan, olgun şeftali rengindeki bir tunikti bu. Eteği giyenin ayak-

*Augusteion Forumu: Bizans’da, saray mahallesinin hemen yakınındaki senato binasının bulunduğu forum; kuzeyinde Ayasofya, güneyinde Zeuxippos Termalleri ve güneybatısında hipodrom vardı.

larına dolanacak kadar geniş ve volanlıydı; kollar bileklerle doğru, her el hareketini adeta bir kuyruk gibi izleyecek biçimde genişliyordu. Antonina şimdiden, tuniği giymiş gibi hareketler yapıyordu. Elbisenin önünde, yakasından eteklerine kadar, palmyeler, papirüs yaprakları ve arılarla, Mısır stilinde işlenmiş, altın sırmalardan ağırlaşmış bir bordür uzanıyordu. Yaka ayrıca erguvan, kiraz kırmızısı ve sarı renklerle bezenmişti. Giyenin boynunda yakut, lal ve kehribardan oluşan bir kolye varmış gibi duracaktı. Gerçekten de kehribarlar yaka uçlarına birer çiçek gibi işlenmişti. Elbiseyi taşıyan mankenin üstünde bir altın kemer ve yine değerli taşlarla bezenmiş bir etol vardı.

“Kızıl saçlarına ne kadar yakıştırdı” diye fısıldadı Teodora. Ama aslında kendini elbisenin içinde görmek istiyordu; hem de altın tokalarla topladığı kalın örgülerinin üstüne parıltılı şalı örterken... Onun üstüne, gerçek erguvan rengi bir pelerin hayal ediyordu. Tiyatrodaki ucuz, terlediğinde insanın derisinde kırmızı lekeler bırakan cinsten değil, hayır, imparatorluğun erguvanından olmalıydı; okyanuslarda yaşayan dikenli deniz sümüklüsünden damıtılarak elde edilen erguvan renginden. İçine de Mısır pamuklusundan plise bir etek giyerdi, içini gösteren incelikte ve tuniğin eteklerindeki dalgaların altından adeta köpükler gibi fışkıran...

“Üç folleis, tatlım” diye fısıldadı bir ses, kulağının dibinde.

Teodora, ter kokusuyla irkildi ve konuşanı bakmadan eliyle itti. “Defol!”

Kaç para olabilirdi şu elbise, bin solidius, iki bin solidius?

Antonina hayaller içinde, elbisesinin kolunu okşadı. “Bak, hani bir zamanlar Pers pazarından aldığımız ipek

kurdele vardı ya, kol ağzına işledim onu, nasıl buluyorsun?”

Teodora, aradan geçen üç yılda aşınmış, pembe ipeğe baktı. Antonina'nın basit kahverengi yün tuniğinin kollarına işlediği ince şerit, terden ve üzerine bulaşan balık çorbasını içine çekmekten yumuşamış, saçaklanmıştı.

“Perişan” dedi tek kelimeyle.

“Ha, ha, ha, perişan! Çok şakacısın güzelim ama sahnede değilsin şu an.”

Teodora, Antonina'yı dinlemedi bile. “Günün birinde” diye kendi kendine söz verdi, “günün birinde bu dükkandan alışveriş edeceğim.”

Antakya'dan geri gelip ünlü ve zengin olduklarında.

“Antakya” diye mırıldandı mutlulukla.

“Ne?” Antonina ona hâlâ kızgındı.

“Antakya. Büyük turnemizden geri döndüğümüz zaman bu dükkana gireceğim ve şu burnu büyük hadımlar bana hizmet edecekler.” Çenesiyle, dükkanın kapısına çıkmış, vitrinde fazla oyalandıklarına inandığı kızlara endişeli gözlerle bakan, yeşil, ipek giysiler içindeki şişman Persli'yi gösterdi.

“Ah, Antakya hayalleri” diye kabaca sözünü kesti Antonina; dolgun dudaklarıyla dükkan sahibine uzaktan bir öpücük gönderdi. Teodora'yı itirazına rağmen kolundan çekti, kalçalarını sallayarak oradan uzaklaştı.

“Simon seyahat paramızı, her gün meyhanede bitiriyor. Hepimizi Hindistan'a götürecek kadar para kazandık aslında; biraz tutumlu olsak, fena olmaz öyle değil mi?”

Birdenbire çığlıklar atarak, arkadaşını küçük bronz aynaların satıldığı bir tezgâha doğru sürükledi. Tutaçlarında pullu kertenkeleler bulunan, döküm aynalar, Suri-

yeli sanatçıların yaptıklarının ucuz taklitleriydi. Yine de on beş folleis fiyatlarıyla Teodora için erişilmezdi.

“Ne kadar sevimliler değil mi?” Antonina satıcıyla pazarlığa başlamıştı bile.

“Nerden bulursun bu kadar parayı” diye mırıldandı Teodora.

“Oh, müşteriler” diye dalgın bir şekilde cevapladı Antonina. Çünkü meşgüldü. “Gözünü açacaksın” diye ekledi.

Teodora, Antonina’nın tuniğinin kol yenindeki gizli para yerine kuşkuyla baktı.

“Evet. Mesela” bir an başını kaldırdı; “şuradaki.”

Teodora parmağın gösterdiği yöne doğru baktı. İri gözleri, alnına düşen dalgalı saçlarıyla Augusteion’un kemerleri arasında, kendi kendine gülümseyerek dolaşan genç Suriyeli’yi kast ediyordu.

“Ah, o şehre yeni gelmiş bir öğrenci” dedi Teodora küçümseyerek.

Antonina itiraz etti: “Ayakkabıları yeni, bembeyaz togası da. Ah ne sevimli Tanrım; bana sorarsan büyük hayalleri olan küçük bir akademisyen. Ama bir memuriyet sahibi olduğuna bahse girerim. Hadi, ne duruyorsun?” Arkadaşını caddeye doğru itti.

“Ya sen?”

“Sonra Baküs’te buluşuruz” diye seslendi Antonina ve el salladı: “İyi eğlenceler!”

“İyi eğlenceler, iyi eğlenceler” diye içinden mırıldanarak yürüdü Teodora. Sonra kendini otomatiğe aldı. Gence yaklaşırken sahnedeki gibi kışkırtıcı ve havalı yürüyordu. Bir elini kalçasına koydu, gece siyahı saçlarını tek bir baş hareketiyle omuzlarından arkaya attı; saçları onu iyice baştan çıkarıcı hale sokuyordu. Alev alev yanan kır-

mızı dudakları, soluk yüzünde iyice belirginleşen siyah gözlerindeki cilveli ve gizemli bakışıyla gence yaklaştı:

“Hey, ağzıma vermek ister misin?”

Johannes Lydos, ona yaklaşan bu sihirli varlıkla yaptığı teklifi birbiriyle bağdaştıramadı bir an. Şaşkın ama sevimli bir gülümsemeyle, şimdiye kadar gördüğü en güzel kıza bakıyordu. Fildişi bir ten üzerinde, kanat gibi kıvrılan, kömür karası kaşlar uzanıyordu. Johannes’in kalbi uçmayı yeni öğrenen bir yavrunun çırpınışları gibi çarpmaya başladı. Ona yaklaşan bu varlık gerçek bir tanrıçaydı; ama basit bir liman orospusu gibi konuşuyordu. Kızın simsiyah gözleriyle buluştuğunda dizleri titremeye başladı. Lafı fazla uzatmadan birlikte termale gitmelerini önerdi.

Teodora alt dudağını çiğneyerek avını baştan aşağı süzdü. Ona daha hiç kimseyle gerçekten yatmadığını söylemek istemiyordu. Şimdiye kadar yaptıkları tiyatronun duvarının dibinde ya da bir çalılıkta el-ağız hizmetlerinden öteye gitmemişti. Yakasını düzeltir gibi yapıp açarak vakit kazanmak istedi. Kötü birine benzemiyordu, kibar ve büyük ihtimalle günahsızdı, hatta parfüm kokuyordu. Sarhoş değildi, şiddete yatkın da gözüküyordu. Büyük ihtimalle bu işi bitirmek için bundan iyi bir fırsat bulamam, diye düşündü Teodora. “Bu sana pahalıya mal olur ama” dedi sesini yükselterek.

Bu tür durumlara alışkın olmayan Johannes kızardı ama onaylarcasına başını salladı. Sonra kesesinin içinde ne kadar para olduğunu göstermemeye çalışarak, bir altın solidus çıkarıp Teodora’ya gösterdi.

“Zeuxippos Termali’ne gidelim.”

Altının pırıltısından gözleri kamaşan Teodora itiraz bile edemedi.

Saray Mahallesi'ndeki termallerin Johannes için alınılmış, Teodora içinse dizlerinin bağına kesecek kadar güzel ihtişamını ikisi de doğru dürüst göremedi. Johannes, bir hamamcı bulup da gereken hazırlıkları yaptırmak için önden fırladı.

Teodora sinirli hareketlerle soyundu, parasını Johannes'in ödediği havluları, sabunu ve masaj yağını aldı, önüne konulan takunyaları giydi ve koridora çıktı. Temizlenmiş, güzel kokular içindeki havuz bölümüne girdiğinde, yüzlerce ziyaretçinin kubbede yankılanan sesleriyle irkildi. Havuzun etrafı antik tanrılar ve kahramanların dev heykelleriyle süslüydü. Kentli müşteriler, turistler, bakıcılarıyla birlikte kür için gelen hastalar, müşteri avındaki metresler, mürit arayan peygamberler, sıkı sıkıya bastonlarına tutunmuş, ölmeden önce mümkün olduğu kadar fazla çıplak ve güzel vücut görmek isteyen ihtiyarlar, onları rahatsız etmiyordu. Teodora, sadece saçlarının örttüğü vücuduyla önlerinden geçtiğinde istavroz çıkardılar.

Timsahları, suaygırlarını ve sazlar arasındaki balıkçı teknelerini ya da ördek avcılarını gösteren yer mozaiklerine hayran kalmıştı. Perilerin uçtuğu duvar fresklerini, kubbedeki altın kaplama süsleri ağzı açık seyretti. Etrafındaki zenginlikten o kadar etkilenmişti ki, kalçalarını sallamayı bile unutmuştu. Johannes onu kendinden geçmiş bir halde köşede dururken buldu ve hazırlattığı küçük hamam odasına doğru hızla çekti.

Turkuvaz-altın renkli mozaiklerle kaplanmış, daha çok bir banyo teknesi küçüklüğündeki havuz onları bekliyordu. Oda sıcak suyun buharıyla kaplanmıştı; banyonun kenarları mumlar ve konfetilerle süslenmişti; bir kenarda şarap testisi ve bardaklar duruyordu.

Teodora, sanki tüm bunlar önemsizmiş gibi davranarak suya girdi; saçları bir bulut gibi vücudunu sarmıştı.

“Önce para” dedi.

Johannes Lydos, küçük ıslak göğüslerinin arasına bir solidus bıraktı.

Pırıltılar içinde bir altın solidus, onun solidusu. Teodora inanamıyordu, daha önce eline hiç solidus almamıştı. Ağzı boynuna doğru uzandığında, Johannes’in tıkanır gibi nefes aldığını duydu; oğlan oradan sıcak göğüs uçlarına doğru indi. Dudaklarındaki hafif direnç önce onu korkuttu, sonra pembe tomurcuklara yumuldu ve emmeye başladı. Vücudu parmak uçlarına kadar heyecanla doluydu, kıza sarıldı.

Teodora göğsündeki hazineyi eline aldı ve yumruğunu kapadı. Bir solidus, bir altın solidus!

“Bu yıldızlarda görünmüyordur, büyük ihtimalle!”

Proklos, Justinian’ın alaycı ifadesine kızdığını gösterir gibi dudaklarını ısırды. Generalin yeğeni ileri gidiyordu.

“Av köpeğinizi geri çekin, Justin” diye homurdandı, “yoksa İmparator Anastasios’un onu Vitalian’a karşı savaşacak ilk gemide kürekçi yapmasını sağlarım.”

Gözlerini kırptırdı, alnına düşen saçı geriye itti ve balkonun korkuluğunun üstünden, İmparator’un limanında duran ve hepsinin seyrettiği gemileri gösterdi. İsyankar General Vitalian’ın gemileri sessizce ve tüm haşmetleriyle hiçbir engelle karşılaşmaksızın, Anastasios’u tahtından etmek ve kenti ele geçirmek için Haliç’e girmişlerdi.

İmparator’un mabeyincisi Amantios, inanmaz bir tavırla başını salladı. “Hiç haberimiz olmadan bu kadar gemiyi nereden topladı?”

“Gerçekten habersiz olduğunuza inanmak çok güç!”
Bu kez duyulan Proklos’un iğneleyici sesiydi.

“Ne demek istiyorsunuz, kahinbaşı?” Hadımın sesi ifadesizdi; yine de insanın tüylerini diken diken etmeye yetiyordu.

Proklos, soğuk bakışlı, kel kafalı mabeynciyi boş yere kızdırmamak gerektiğini biraz geç hatırladı. Hadımların kadınlara daha yakın oldukları söylenirdi; ama Amantios ona daha çok bir yılanı anımsatıyordu. Önüne düşen saçı bir kez daha geriye attı ve gözlerini kırıştıtararak denize baktı; Amantios’un bakışlarını üzerinde hissettiği ensesi kaşınıyordu.

“Şimdiden yirmiden fazlalar!” diye bağırdı heyecanla. Justin yeğenine kaçamak bir bakış fırlattı, sonra hidetle yine hainin gemilerine döndü. Balkonun çiçekli vazolar ve bereket boynuzlarıyla süslü demirlerine yaslanan elleri yumruk halindeydi.

“Karadeniz’de toplamış olmalı” diye fısıldadı, öfkesini zar zor bastırmaya çalışarak.

Sesini neredeyse sadece Justinian duydu.

“Üstelik aylardan beri, kahrolasıca!” Pervazı yumrukladı.

Ortalığa suskunluk hakimdi.

“Proklos!” Justin yüksek sesle düşünür gibiydi, “Atinalı profesörün aylar önce anlattıklarını hatırlıyor musunuz? Sanırım adı sizinkiyle aynıydı. Yeni buluşunun adı da...”

“Yunan ateşi, evet” diye devam etti Proklos. “Kükürt, petrol ve...”

Amantios kimyasal formüllerin heyecanı ile kendini kaybeden kahinbaşının sözünü kesti, “Bu gizli bir formül. İmparator’un hazinesinde saklı. Onu bildiğiniz şüphesine yol açmamanız sizin için daha iyi.”

Amantios kahinbaşına bir adım daha yaklaşmış, gözlerinin içine bakıyordu. Proklos terlediğini hissetti.

“Ben, ben bilmiyorum” diye korkudan kekeledi, “sizin ya da o konuşmayı dinleyen diğerlerinin bildiğinden başka bir şey bilmiyorum, aksi şeytan! Sizin bilmediğiniz bir şey söylemedim ki.” Yüzü de saçlarının rengini almıştı.

“İşe yarayacak mı?” diye sordu Justin kısaca, diğerlerine, tartışmacılara bakmadan.

Bu sözü üzerine hemen ona doğru döndüler.

“Ne yapmayı düşünüyorsunuz?” Amantios heyecanlanmıştı.

“Justinian!” Justin’in sesinde buyuran bir ton vardı ve yeğeni derhal esas duruşa geçti.

“Proklos’un önerdiği gibi” kahine doğru alaycı bir reverans yaptı, “komutan olarak ilk gemiye bineceksin. Donanmayı ben yöneteceğim.”

Bu sözleri söylerken, Magnaura Sarayı’nın arkasına giden korkuluksuz merdivene doğru yürümeye başlamıştı. Kırmızı pelerini, denizden esen rüzgarla havalanmıştı.

“Hey, bir dakika, ne yapmayı düşünüyorsunuz?” diye arkalarından seslendi Proklos. Ama yaşlı general tavus kuşu biçiminde kesilmiş çalılıkların arasında kaybolmuştu bile; yeğeni de arkasından. Kahinbaşının sorusuna Amantios cevap verdi:

“Onları yakacak.” Çenesiyle Vitalian’ın gemilerini işaret etti.

Proklos, hayranlığını ifade eden bir ıslık çaldı: “Cesur bir adam, bunu kabul etmek gerek. Ama...” Bilinçsizce Justin’in sorusunu tekrarladı, “İşe yarayacak mı gerçekten, Yunan ateşi? Yanılmıyorsam, profesörün gösterisi sırasında, eeee, bazı sorunlar çıkmıştı.”

“Yıldızlara sor Proklos” diye cevapladı Amantios, “ben de gidip İmparator’a haber vereyim.”

Yüzündeki ifadeyi değiştirmeden ipek pelerinini vücuduna doladı ve gitti, ayak sesleri bile duyulmuyordu.

“Arkanı dön, lütfen” dedi soluk soluğa Johannes, heyecanının doruğundaydı, “lütfen, yalvarırım, oh Tanrım...”

“Ama bunun ekstra ücreti...” Teodora daha cümlesini tamamlamadan, ikinci altın solidusu cildinde hissetti. Onu hemen kapıp diğer avucuna aldı ve arkasını döndü.

Annesinin bir zamanlar Karikles için Sardunya’nın kumlarında yaptığı gibi dizleri ve elleri üzerinde yükseldi ve dişlerini sıktı.

“Evet, evet, oh evet!” Johannes suları sıçratarak Teodora’nın ıslak kalçalarına saldırdı ve kıcını kaldırdı. İçine girdiğinde çığlıklar atıyordu.

“Oh, Tanrım, Tanrı benim şimdi, Tanrı benim!”

O sırada Vitalian’ın mancınıkları, Bizans’ın surlarının üzerinden bombardımana başlamışlardı.

Küçük gezi teknesindekiler korkudan çığlık çığlığa bağırıyorlardı; ama Vitalian’ın dört sıra kürekli gemilerinin gıcırtısı ve dalgaların sesi arasında onları duyan yoktu. Büyük gemilerin Haliç’e girmesine alışkın olmadıklarından, küçük, rengarenk boyalı teknelerini kurtarıp kıyıya yanaştıramamışlar; şimdi hızla hareket eden dromon*ların yarattığı dalgalarda sallanıp duruyorlardı. Teknedekiler, büyük gemilerin arasında bir oyuncağı andıran yelkenlerin, komutan gemisinin küreklerine takı-

* dromon: Ortaçağ’da, dört sıra kürekçilerin hareket ettirdiği, hızlı savaş gemileri.

lışını dehşetle izlediler. Geminin gövdesindeki kürek deliklerinden, meşalelerin kırmızı ışığında terleyen adamları gördüler. Sanki cehennem ateşini görmüşlerdi; bir sonraki dalga tekneyi sürükledi. Çığlıklarını bu kez de duyan olmadı; başlarının üstünde mancınık ateşinin cızırtılı, siyah izleri görülüyordu.

Neorion Rıhtımı'ndan kalkan ve hızlı kürek çekişleriyle körfezin ortasına doğru ilerleyen ince dromon, kaçıyor izlenimi veriyordu. Belki rıhtımda bağlıydı ama şimdi çaresizce parçalanmak tehlikesinden kaçıyordu. Ne var ki, bu pek anlamlı sayılmazdı; çünkü yönü Haliç'in derinliklerine doğruydı. Hızlı savaş yelkenlisi, kürekçilerin tüm çabasına rağmen rüzgara karşı zorla yol alıyordu; ama bu yol sadece yok olmasını geciktirecek bir çıkmaz sokaktı. Vitalian'ın komutanları da bu manevrayı başlarını sallayarak izliyorlardı. Sonunda dromonu ciddiye almamaya karar verdiler. Ondan yana bir tehlike söz konusu olamazdı.

Böylece Justinian'ın gemisi, düşman donanmasından güvenli bir uzaklıkta pozisyon alabildi. Vitalian'ın gemileri Haliç kıyısına dizilmişler ve saldırı ateşini hızlandırmışlardı. Justinian, bomboş uzanan güverteyi arkasına almış, bacaklarını iki yana açmış bir halde, tek başına dururken, rüzgâr, tepesindeki direğe yarıya kadar çekilmiş kırmızı flamayı sallayıp uçuşturuyordu.

“Komutan?” Sesindeki soru ifadesiyle çekinerek ona yaklaşan kaptandı. “Adamlar aşağıda huzursuz, neden aborda ekiplerini gemiye almadığınızı soruyorlar?”

Geminin korkuluklarına baktı; şimdi orada ellerinde kalkanlarıyla, zırhlar içinde dövüşe hazır adamların olması gerekiyordu. Gözleri kuşkuyla boş aborda köprüsünde gezindi. Bir düşman gemisine yanaştıklarında,

adamların hızla üzerinden geçerek karşı gemiye atladıkları köprü, adeta bir öksüz gibi gökyüzüne uzanıyordu. Ucunda, düşman gemiye bindirmek ve tutmak için uzun keskin bir demirin bulunduğu, ağır, siyah kalastan başka bir şey değildi; ama bu kez sıkı sıkıya bağlanmıştı ve gölgesinde kaptanın hiç tanımadığı, deri yelekli, yoksul görünüşlü birkaç adam vardı.

“Savaş kulelerinde bile adam yok. Üstelik yelkenlerimiz neden açık değil?”

Justinian, daha iyi görebilmek için kısıtıldığı gözlerini mangan kulesinden ayırmadan cevapladı: “Aborda savaşına girişmeyeceğiz, Kosmas.”

“Aborda etmeyecek miyiz?”

“Hayır. Yelkenleri de yanmasınlar diye açmadık.”

Cevap kaptanın şaşkınlığını artırmıştı; ama yeni sorular sormasına fırsat kalmadan komutan hareketlendi.

“İşte! Kuleye kırmızı bayrak çekildi. İşaret verildi. Amcam pozisyonunu aldı.” Durumdan memnun kaptana döndü: “Kosmas, kürekçilere emir ver, son sürat yol alıyoruz. Mancınıkların atış alanına girince durun!”

“Mancınık mesafesi, son sürat” diye tekrarladı Kosmas emri. Sonra geri döndü ve istavroz çıkardı.

Vitalian’ın atış alanı içine giriyorlardı ve kısa bir süre sonra parçalanabilirlerdi.

Justinian’ın gemisinin etrafındaki durgun sular hareketlendi; dört sıra kürekçiler tüm güçlerini küreklere vererek karanlık suları yarmaya başladılar. Vitalian’ın abordu ekiplerinin zafer şarkılarını duyacak kadar yaklaştıklarında gemi titreyerek durdu.

“Mancınıkları hazırlayın!”

“Mancınıklar hazır” cevabı geldi Kosmas’ın adamlarından. Gerilen tahtalar gıcırdıyordu.

Justinian gemideki yabancılara yanaştı. En yaşlısının omzuna vurdu. “Şimdi becerinizi gösterin. Biliyorsunuz, İmparator eğer yarın hâlâ tahtında olursa, size ve ailelerinize şanına yakışır ödüller verecek. Ama şimdi sıra sizde.”

Adamlar istekle başlarını salladılar. Başkanları, titreyen elleriyle torbaları ve sandıkları açarken bir şey söylemeye çalıştı. Ama sadece anlaşılmaz sesler çıkardı. Justinian’ın omzunun üstünden adamlara bakan Kosmas, korkuyla, nemli ağızlardaki, taze kesilmiş dillerden geri kalan kırmızı parçayı gördü.

“Seninle ben kenara çekilelim daha iyi” dedi Justinian ve kaptanı çekti. “Bu gizli bir görev ve bazı şeyleri görmesek daha iyi.”

“Şeytan işi” diye fısıldadı Kosmas ve yeniden istavroz çıkardı.

“Hayır” diye güldü Justinian hırsla. “Bilim. Ama şansımız yaver giderse, biraz sonra karşıdaki dostumuz Vitalian yeryüzünde cehennemi yaşayacak.” Gergin bir şekilde küpeşteye yaslandı.

“Hazır mısınız?” diye mancınığa doğru seslendi. Daha önce anlaştıkları gibi bakır çan çalındı.

“Mancınık, ateş!” Mancınığın kolu büyük bir gürültüyle yukarı uçtu ve içindeki şey düşman gemilerin çok yakınında suya düştü. Tutturamamışlardı! Kosmas hayal kırıklığı içinde olduğu yere çöktü. Ama, ne oluyordu? Düşmanın bordasının önünde bir alev duvarı oluşmuştu; ateşin sıcaklığını hisseden kürekçilerin bağrıışları duyuldu. Ardından rüzgarla yükselen kıvılcımlardan alev alan yelken, ışıklar içinde yanmaya başladı.

“Ama, ama...” Kosmas heyecandan kekeliyordu. “Suya düştüğünü gözlerimle gördüm, suya. Sıçrayan suları kesinlikle gördüm.”

Başının üstünden bir top daha vızıldayarak geçti ve biraz ilerde denizi ateşe verdi. Bir süre sonra, tehlikeli alevlerden kaçmak için toparlanmaya çalışan Vitalian'ın gemileriyle aralarında ateşten bir duvar oluştu. İki dev yelkenlinin manevra sırasında çarpışıp birbirine girmesiyle çatırdayan tahtanın sesi duyuldu. Kürekleri alev alan üçüncü gemi uzaklaşmaya çalışıyordu. Yelkenler panik içinde toplanıyordu.

“Rüzgar arkamızdan geliyor” diyerek hırsla gülümse-di Justinian. “Şimdi boğaza doğru kaçacaklar ve orada da onları dayım bekliyor.”

“Ya rüzgar dönerse?” diye sordu Kosmas. “O zaman biz tuzağa düşmüş olacağız.”

“Tabii eğer dönerse” diye cevapladı Justinian.

İlk alev alan gemiden suyun üstünde kalanlara bakı-yordu; yangın suda da devam ediyordu. Bazılarının ya-nan gemiciler olduğunu fark etti; çığlıkları gökyüzüne kadar ulaşmıştı, kaçmaya çalışan gemilerin omurgasının altına giriyor ve sönüp gidiyorlardı.

“Kürekler” diye bağırdı Justinian. “Geri çekilelim bi-raz.”

Batan güneş gökyüzünü kızıla boyamıştı; sanki ufuk da yanmaya başlamış gibiydi.

“...Evet, sonunda o kadar etkilendi ki, hemen beni yar-dımcısı olarak valiliğe aldı.” Johannes Lydos, rahatlamış, banyoya uzanmış, şarabını yudumluyordu. “Bu kolay bir iş değil, yani, demek istiyorum ki, sonuçta gizli servisi yö-netiyoruz. Her gün casuslar ve sivil polislerle çalışıyoruz.”

Yanındaki genç kız, ki çok genç olduğunu görüyordu; şimdi, ıslak saçlarıyla karşısında yatmış, suyun içinden çıkardığı ayak parmaklarıyla oynarken kendisine hak et-

tiğini düşündüğü saygıyı göstermese de, o akşam kendisi kendi öneminin farkındaydı.

“Dokuz yıl sonra adiutor olacağım, anlıyor musun?”

Böyle sonsuza kadar anlatabilirdi; ama yakındaki büyük havuzdan gelen heyecanlı sesleri merak ettiği için bakmaya gitti. Açılan kapıdan loş, küçük banyoya dışarının gürültüsü girdi.

Teodora oynamak için ağzına aldığı suyu fışkırttı ve banyodan çıktı. İçeriye ulaşan seslerden anladığı kadarıyla bir çatışmadan söz ediliyordu. “Ben kendimi zaten yeterince parçalanmış hissediyorum” diye düşündü. Ama hazinesi, biraz önce fethettiği iki altın solidus avucundaydı. Kapıya şöyle bir baktı ve aceleyle giyindi.

Müşterisi onun ortadan kaybolduğunu anlamadan küçük banyodan ve termalden çıkmıştı. Hâlâ nemli saçlarıyla sokağa çıktığında, heyecanla itişip kakışan kalabalık tarafından sürüklendi.

Dedikodu mutfağı hızla kaynıyordu: Kimisine göre Neorion Rıhtımı’ndaki silolar yanıyordu ya da Trakyalı bir general, tahıl getiren donanmanın önünü kesmiş ve ateşe vermişti. Gerçekten de havada yanık kokusu vardı. Teodora, dirsekleriyle kendine yol açarak eve doğru ilerledi. Sadece küçük kırmızı botlarının içindeki iki altın solidusu düşünüyor ve kalbi Bizans’taki herkesten daha fazla çarpıyordu. Gerçekten onun olan iki gerçek solidus...

“Buyur” diyerek düşünceli ve abartılı bir jestle iki parayı birbiri ardına Komito’nun avucuna koydu. Daha önce annesi ve Akakios’un nerede olduğunu anlamaya çalışmış ve ayıyla birlikte Samatya’daki panayıra gittiklerini öğrenmişti; gece yarısından önce eve gelmezlerdi.

Anastasia, karşıdaki şiltenin üzerine oturmuş, eski bir elbiseden yapılmış bebeğiyle oynuyordu.

Büyük yangından sonra yeniden inşa ettikleri evlerinde hâlâ taze tahta kokusu vardı. Tahtalar yeteri kadar kurumamıştı ve hâlâ yapışkanlıydı. Geceleri genişirken, bazen onları uykudan uyandıracak kadar çatırdıyorlardı.

“Baküs’e giderken yanımda olmalarını istemiyorum, sen sakla onları.” Bu sözlerle, şaşkınlıktan ağzı açık kalmış ablasının içinde iki solidus bulunan avucunu kapattı.

“Biriyle bize yiyecek alırsın, belki Anastasia için biraz pasta, ha?” Aklından geçen diğer düşünceyle birden yüzü aydınlandı: “Öteki Antakya için.”

“Antakya” diyerek burnunu kıvırdı Komito; “senin şu hayallerin!” Aynı zamanda düşünceliydi. “Nasılsın, sen?” diye sordu ve Teodora’nın gözlerinin içine baktı.

Kız derhal tiyatroydaymış gibi poz aldı, elini kalçasına koydu, saçlarını arkaya attı ve “Hey beni görmeliydin” dedi. Sonra eli düştü ve yine on beş yaşında, korumasız bir kız gibi gözüktü; zaten o yaşıydı.

“Bilmiyorum.” Dudakları titremeye başlamıştı.

“Mutluyum galiba.” Hemen ardından Komito’nun kucağına uzanıp ağlamaya başladı. Derin iç çekişleriyle ağlıyor, kesik kesik nefes alıyordu.

“Ne oldu, Teo?” Anastasia oyuncağını bırakmış, yanlarına gelmişti, o da Komito’ya sarıldı.

“Teo, artık büyüdü, onun için üzülüyor, canım” diyerek durumu açıkladı Komito.

Anastasia ciddi ciddi başını salladı; o zaten uzun zamandır, çocuk olmanın çok daha iyi olduğunu düşünüyordu.

İçe işleyen bir ses tonuyla, “Masallar anlatılır ve yorulduğün zaman kucağa alınırsın” diyerek bunun nedenini açıkladı.

Teodora gözyaşları içinde gülmeye başlamıştı, küçük kardeşini kollarına aldı.

“Biliyor musun Teo, Komito bugün ikimize birden masal anlatsın.”

Anastasia Teodora’yı kucakladı. “Seni seviyorum, Teo.”

“Ben de seni seviyorum, ufaklık” diye mırıldandı Teo ve yeniden ağlamaya başladı.

Komito masal anlatırken bir yandan da Teodora’nın saçlarını tekdüze hareketlerle okşamaya devam etti; aslında onu hiçbir şeyin avutamayacağını biliyordu. Ellerinin altındaki bu kızın kafasının nasıl da makine gibi çalıştığını hissedebiliyordu. Yeniden zırhını kuşanıyordu, sahnede ya da sokaklardayken taşıdığı zırhı.

Komito üvey kardeşini iyi tanıyordu; kızlığını yitirdiği için ağlamıyordu aslında. Termalde yaşadıklarını tıpkı saçlarındaki damlalar gibi savurmuştu; geri kalanı ise her gün makyajyapar gibi takındığı saldırgan ve hafifmeşrep tiyatro maskesinin altında, çok derinlere gömmüştü. Kendisi dahil hiç kimse, Teodora’yı orada saklı olanlar için gözyaşı dökerken göremezdi. Onu zayıflatan ve böyle korumasızca ağlatan, birbirlerine olan yakınlıklarıydı.

Akakios ve Berhidda ayıyla birlikte geri döndüklerinde üç kızı birbirlerine sarılmış uyurken buldular.

Bizans Geceleri

Hey, köle, neden heyecanla gözlerini kırptırıp duruyorsun öyle? Çık yukarı!

Geel, gel yanıma it herif! Buraya gel, ne dolanıp duruyorsun?

Gömlüğünün beli nerede? Beli dedim! Her türlü hizmetini bekliyorum!

Teodora kendinden geçmiş bir halde giysilerini yırttı, inledi ve sahneyi boydan boya geçerek, Simon'u yakalamaya çalıştı.

Zavallı bir köle olarak hanımının gece zevklerinden kurtulmaya çalışan Simon, takılıp düşüyormuş gibi yapıyor; kalçalarını ayıp bir şekilde hareket ettiriyor, parmağıyla Teodora'yı gösterip, başını anlayışsız bir adamın tavrıyla sallıyor, sonra sahneden kaçıyordu. Seyirciler çıldırmış gibi gülüyor, ayaklarıyla yere vuruyorlardı.

Ön sıralardan gelen cesaret verici sözler de işe yaramadı: Köle rolündeki Simon koşarak kulise kaçtı, Teodora da yarı çıplak arkasından gitti. Bu oyunun ikinci bölümünün sonuydu.

Nefes nefese kabinine girdi Teodora: “Yeniden görüşme sahnesi için peçem nerde? Biraz daha pudra lazım bana, hadi biraz sonra devam ediyoruz, hadi, hadi!” Aceleyle soyundu.

Hanımının kıskançlığından çok çekmiş köleyi oynayan Hebe, kireç beyazı makyajını hâlâ yüzünde, durduğu köşede, sakın sakın ağzına attığı birkaç bademi çiğniyor ve çok çirkin bir sokak köpeğini okşuyordu.

“Sahne, ağacın altındaki ölü sevgilinin yanında yatman gerekiyor muydu, senin?” diye bir şeyler geveledi Teodora; ağzındaki saç tokaları yüzünden söyledikleri anlaşılmıyordu.

“Bu ne böyle?” Çenesiyle köpeği gösterdi. “Pis kokuyor!”

Hebe ilk soruyu cevaplamadı. “Bu bizim bir sonraki numaramızın yıldızı. Bir kızın bakire olup olmadığını anlıyor, eğer değilse üç kere havlıyor.”

Köpek Teodora'ya havladı, o da istemeden saydı.

“Sen söylemişsindir bunu.”

“Çok zor bir şey değil tahmin etmek, bir köpek için bile.”

Teodora, pudra ponponunu şakayla karışık bir kızgınlıkla arkadaşına fırlattı ve sahneye koştu. Biraz sonra yükselen alkışlar, oyunun bittiğine işaret ediyordu.

Seyirciler, Teodora'yı defalarca orkestranın kıyısına çağırdılar; o da defalarca eğildi, sahneye atılan hediyeleri, paraları, ucuz nazarlıkları, çiçekleri topladı; hayranları için bir kez daha kalçalarını salladı ve gözden kayboldu. Arkasından Antonina sahneye çıktı ve tayfaların aşkını anlatan avam şarkısını söylemeye başladı; kulislerde ise toparlanma başlamıştı bile.

“Davet var mı?” Teodora makyajını tıpkı sahnedeki oyunu gibi maharetle siliyordu. Yedi yıldır tiyatroydaydı ve bazı çevrelere göre tüm kentin tanıdığı bir oyuncu olmuştu.

“Mutlu Gemiler” ayında, hipodromdaki oyunlarda artık sadece onlar sahneye çıkıyordu ve Petrus grubu sık sık, büyük paralara kentteki diğer tiyatrolara kiraliyordu.

Maviler için “Onların Teodora”sı neredeyse bir sembol olmuştu; Bizans'ın en ağız sulandıran kalçaları ve en tehlikeli küfürleri ondaydı. Liman Mahallesi'ndeki kiliselerde verilen vaazlarda, rahiplerin ondan uzak durulmasını istedikleri biliniyordu.

“Hmmm” diyerek şöyle bir durmuştu Hebe. Okuması vardı ve davetiyeleri kontrol ediyordu. “Flabios Anastasios, önceki yılın konsülü seni küçük bir cümbüşe davet ediyor, arkadaşlarını da getirmeliymişsin. Bana sorarsan fena değil. Yanında da şu vardı.” Tıka basa dolu deri bir keseyi kaldırdı.

“Önceki yılın konsülü...” Teodora düşünüyordu. “Başka bir şey yok mu?”

Hebe karıştırdı. “Var, var, şurada: Justinian, Muhafız Birliği Subayı, özel eğlence. Amcası saraydaki büyükbaşlardan biri. Bildiğim kadarıyla kendisi de Maviler’in vurucu kuvvetlerini yönetiyor. Gerçek bir talip, büyük ihtimalle.”

Teodora kaşlarını kaldırdı. “Davet amcasından gelse daha iyiydi. İçinde bir şey var mı?”

Hebe, anlamlı bir ifadeyle, ona ateş kırmızısı bir gelincik çiçeğini uzattı.

Teodora önem vermediğini gösterir şekilde pufladı. “Eh o zaman Flabios. Altmışın üstünde bir adam olmak, bir grup sarhoş subayla uğraşmaktan daha iyidir.”

“Vahşi subaylar mı?” diye sordu Antonina; o an içeriye girmiş, bir taburenin üstüne çökmüştü.

“Ah, şimdi tam da bu lazım bana.” Puslu, derin bir kahkaha attı, yüksek topuklu ayakkabılarını çıkarıp ayaklarını ovmaya başladı.

Hebe, Flabios’un adresinin yazılı olduğu mumlu davetiyei ona uzattı:

“Şansın yok. Bugünkü mönüde eski konsüller var.”

Antonina inledi. “Oradakilerin hiçbirisi yetmişin altında değildir, ne boktan iş!” Biraz düşündü, “Teodora!” İkona etmek ister gibi yumuşacık bir ses tonuyla konuşarak arkadaşına sokuldu, “Tatlım!”

Teodora etkilenmemişti: “Antakya’yı düşün.”

“Antakya’nın ne faydası var, şöhret ve para...” diye yakındı Antonina dokunaklı bir ses tonuyla. “Biraz eğlenemedikten sonra, amaan peki!” Yelkenleri suya indirdi ve çatırdatarak kızıl saçlarını fırçalamaya başladı. “Ama önce Baküs’e eğlenmeye gidiyoruz, tamam mı?”

“Tabii hayranlarımızdan kurtulabilirsek!” diye ekledi Hebe. “Dışarıda, mutlu ölebilmek için Teodora’nın en kıymetlisini bir kere ellemek isteyen bir, hatta iki tabur dolusu adam var.”

Teodora omuzlarını silkti, dudaklarına biraz daha renkli boya sürdü, lekeli aynada kendine kıpkırmızı bir öpücük verdi.

“Bir tekmeyle en öndekinin kaburgasını kırın ve ilerleyin” diye buyurdu. “Birisi para uzatırsa alınacak. Ah, Hebe, şu köpeği burada bırak!”

Simon, Baküs’te, her zaman oturdukları masaya geldiğinde üçüncü şaraplarını içiyorlardı. Servis yapan kız, Simon’un onu boynundan öpmesine gülerek razı olmuş; bu arada meyhanenin devamlı müşterilerinden, kısa etekli bir grup asker ise iyice parlatılmış masalarından ona doğru bakıp selam vermişti. Simon hâlâ omzuna sarılmış vaziyette durduğu yabancıyı, en keyifli haliyle arkadaşlarına tanıştırdı. Adamın yüzü gençti ama saçları beyazlamıştı; hâlâ siyah olan kaşları, aynı renkteki gözlerinin üstünde biraz sert duruyordu; ince aristokrat bir burnu vardı. Ama giysisi yoksuldu; tuniğinin üstündeki başlıklı pelerin lekeli bir yünden dikilmiş ve sanki sahibiyile birlikte çok fazla yolculuk yapmış gibi yıpranmış görünüyordu; defalarca yamanmıştı. Yaklaştığında, pergoladan sarkan üzüm yapraklarının arasında oynaşan huzursuz ışıktaki, çökük yanaklarında derin gölgeler oluştu.

“Bu dostum Keleos” diye tanıştırdı onu Simon mutlulukla.

Keleos bakışlarını diğerlerinin üzerinde gezdirdi ama gülümsemedi.

“Ne zaman tanıştınız Simon, beş dakika önce mi?” Soruyu soran Antonina’ydı.

Simon bu buz gibi yorumu duymazlıktan geldi, Keleos'u kızlara doğru itti, "Yer açın dostuma, hah şöyle" diyip kendisi de karşıya oturdu.

Hebe usulca fısıldadı: "Ne kadar içtin sen yine?" Simon bunu da duymazlıktan geldi ve tipik heyecanıyla onlara son planlarını anlatmaya koyuldu.

"Dostum Keleos çok bilgili bir adam. Onunla konuştukça bin tane fikir geliyor insanın aklına. Hey!" Bir el hareketiyle iki bardak şarap ısmarladı. "Geçenlerde, değil mi Keleos?" Onaylamasını bekler bir halde suskun, adamın omzuna vurdu. "Geçenlerde bana Yunan mitolojisinden bir şeyler anlattı, çok iyi malzeme çıkar, hah, şarap da geldi. Hmmm, Nil Deltası'nın güzel üzümlerinden!" Üzerinde üzüm kabartması bulunan kupasındaki koyu sıvıyı kokladı, Keleos'a doğru kaldırdı ve büyük bir yudum aldı. "Peh!" Olduğu gibi tükürdü. "Rezil bir şey bu. Hey kızlar, ağzımı mahvetti bu." Servis yapan kızlardan birini çağırdı ve uzun bir tartışmaya başladı.

Hebe saçının bir tutamını ağzına almış çiğniyor, Antonina elbisesinin kurdelelerinden biriyle oynuyor, Teodora ise yabancıyı inceliyordu.

Simon nihayet onlara dönüp anlatmaya devam etti: "Tanrıların öyküleri diyordum, şimdi onlardan biri şu Tanrıların Tanrısı Zeus; sevgililerinin birini bırakıp öbürünü alıyor." Simon iki elini de anlatısına katmıştı. "Io, Avrupa, Leda, değil mi, Keleos?" Cevabı beklemedi bile. "Ve her seferinde bir hayvan maskesiyle geliyor, onları... Bu aklıma bir fikir getirdi. Hipodromdaki gösterimiz için çılgınca bir numara olabilir: Teo, Leda olacak; Zeus da kuğu maskesiyle üstüne çıkacak, ya da ördek... Buna gülmekten kırılacaklar. Antonina, Zeus'un kiskanç eşi olarak elinde bir süpürgeyle onu kovalayacak,

küfürler ederek dövecek.” Alkış bekler gibi etrafına bakındı.

“Sonra da ben Avrupa olacağım” dedi Antonina ve keyifle gerindi. “Keleos” diye seslendi masanın diğer yerinden, “bunu önermenin tek nedeni, beni bacaklarımın arasında bir boğayla görmek değil mi?” Keleos’tan cevap gelmedi; ama masadakiler kahkahalarla güldüler.

Sessizliği Teodora bozdu: “Galiba arkadaşın bizden hoşlanmadı.”

Bunun üzerine Keleos ilk kez konuştu. Düzgün, güzel bir sesi vardı. “Bu Simon’un önerisiydi, benim değil.” Sonra yine sustu. Sessizlik uzun sürdü.

“Bu adam espri yapabiliyor” dedi Teodora, “belki ona da bir rol buluruz.”

“Tabii ki, Antakya’ya da gelecek bizimle!” diye açıkladı Simon keyifle. “Her şeyi konuştuk biz; o öyküleri anlatacak, ben sahnelemeyi üstleneceğim.”

“Ona Antakya’ya gideceğimizi mi anlattın?” Antonina kulaklarına inanamıyordu. “Şimdi mi?”

“Neden olmasın?” Simon yanlısının farkında, şarap kupasını masaya koydu.

“Başarılıyız, hazırlıklarımızın fazla uzun süreceğini sanmıyorum.”

“Benim başarımdan söz ediyorsun herhalde!”

Keleos ciddi bir tavırla, bir kez daha konuştu. “Gelmeyi çok istiyorum.” Elindeki deri heybeyi sıkıca kavradı, sanki seyahat için tüm hazırlığını yapmıştı.

Antonina tiz kahkahalarla güldü. “Antakya! Senin sevgili dostun Simon, en az üç kez Hindistan’a gidip gelinebilecek bir parayı meyhanelerde bitirdi.”

“Antonina!” Teodora kızmıştı. “Böyle konuşmamalısın!” Bir gün yola çıkacakları umudunu yitirmek istemi-

yordu. Nihayet Petrus'tan ayrılacak kadar ünlü olduklarında, seyahat ve sirkin onları bırakması için ödenecek depoziti biriktirdiklerinde, bir gün eğer... Teodora'nın aklına, arkadaşlarıyla birlikte onları bekleyen eski konsül geldi. Ayağa kalktı, kadehteki son yudumuda içti, giysisini düzeltti.

“Görev zamanı, değil mi, kızlar?”

Antonina'da ayağa kalktı ve barışmak niyetiyle yanına bir öpücük kondurdu.

“Sen bir meşale gibi yolumuzu aydınlatmasan aç kalırız.”

Simon arkalarından atıp tutmaya başlamıştı bile, “Bu akşam Petrus'a gidip konuşacağım, göreceksiniz. O da, Maviler de bizi bırakmak zorundalar, o...”

Kızlar, üzüm salkımlarının süslediği kapıdan çıkmışlardı bile.

Karşılarında hipodromun yüksek duvarı, geceden daha karanlık uzanıyordu. Burada durduğu zaman hep bir sızı hissediyordu Teodora; küçükken, eli babasının elinde duvar boyunca yürürken nasıl hoplayıp zıpladığını hatırlıyordu. Çocukluğunu geçirdiği sokak şuradaydı; bir gün babasıyla birlikte giderken, Baküs'ü göstererek yakınan rahibin kaldığı yolcu hanı da ötede; biraz ilerde, eski oyunlar sırasında ölen gladyatörlerin çıkarıldığı, babasının da yaşamının son gecesinde ulaşmayı başaramadığı, ahırlara giden Nekra Kapısı.

Babasının, eski lokaline şimdi kendisinin gitmesini hiçbir zaman onaylamayacağını düşündü. Okuma yazma öğrenmek için okula gitmemesine üzüldü, sahneye çıkmasını kabullenemezdi. Akşamları Anastasia'yı kucağına alır, dualarını ezberleyip ezberlemediğini sorardı. Teodora yutkundu.

Antonina, “Etrafta garip bir sessizlik var değil mi?” diye sordu.

Teodora, onu üzen düşüncelerinden uzaklaşıp geceye geri döndü. Gerçekten de Bizans için alışılmadık bir sessizlik vardı ortalıkta. Baküs’ten hâlâ gürültüler geliyordu ama başka bir şey duyulmuyordu. Ne farklı dillerde konuşan insan kalabalığı, ne şarkı sesleri... Cırcır böcekleri bile susmuştu. Her zaman eğlence düşkünü tayfalarla ve asillerin oğullarıyla dolu Hipodrom Sokağı da; önlerindeki karanlıkta can sıkıcı bir sessizlikte uzanıyordu.

Birdenbire, kalkanlara çarpan kılıç sesleriyle birlikte, asker adımları ve sert bir emir duyuldu. Teodora’nın tüyleri diken diken oldu; gözünde kötü bir anısı canlanmıştı. Buluta girmekte olan ayın son ışıkları, sert adımlarla geçen grubun silahlarını ve beyaz pelerinlerini aydınlatıyordu. Teodora ve Antonina yandaki evin duvarını siper alıp askerlerin geçişini beklediler.

“İmparator’un muhafız alayı” diye fısıldadı Antonina, “özel birlikler.”

“Nereye gidiyorlar acaba?” Şu şık davetiyeyi gönderen subay Justinian’ın eğlencesi iptal olmuştu mutlaka. Antonina’nın şansı yoktu. Aynı anda, “Neden böyle aptalca şeyler gelir aklıma” diye düşündü, sonra yüksek sesle sordu:

“Ne oluyor yahu?”

“Daha duymadınız mı, küçük aptallar?” Ses yanlarındaki pencereden geliyordu.

Sıkı sıkıya kapalı tahta pervazların arasında karanlıktan başka bir şey görünmüyordu; ama arkasında, etrafı gözetleyen biri olmalıydı. Her kimse, birisi, kısık bir sesle onlarla konuşuyordu.

“İmparator öldü” diye fısıldadı ses, “şimdi de Monofizit yandaşlarını kesiyorlar. Evinize gidin, yaramaz çocuklar, kapıları kilitleyin, evinize gidin.”

Ses kesildi, tahtaların arasında hiçbir şey görünmüyordu.

“Antonina!” Teodora’nın sesi endişe doluydu. “Şu partiden vaz mı geçsek, ne dersin?”

Antonina’nın sıcak kolları boynuna dolandı ve yanına hafif bir öpücük kondurdu.

“Eve git tatlım, parti yoktur artık.”

“Evet, ama...”

“Kardeşlerine kavuş ve kapını sıkıca kapat.”

“Ya sen?” diye soracaktı Teodora; ama Antonina’nın topuk sesleri, hızlı adımlarla Meze’ye doğru uzaklaştığının işaretiydi.

Bir İmparatorun Ölümü

“Öldü mü?” İmparator’un cubiculumunu saran sessizliği bölen Kahinbaşı Proklos’du. Kimse cevap vermedi. Proklos ayak uçlarında yükseldi, generallerin zırhla kaplı omuzlarının üzerinden, bir silentariusken Tanrı’nın inayetiyle imparator olan Anastosios’un ölüm sürecini yaşadığı yere baktı.

Marmara Denizi’nde şiddetli bir fırtına vardı. Rüzgar kapalı camları zangırdatıyor, her şeye rağmen içeri girip ağır perdeleri hareketlendiriyor, adeta üzerlerindeki altın işlemeli aslanları harekete geçiriyordu. Şimşekler, koyu mermer duvarları yansımalarıyla ışılatıyor ve ardından gelen gök gürültüsü yaşlı adamın sesini bastırıyordu.

Saatlerdir, üzerinde geceliği, saç baş dağınık bir halde odada dört dönüyor, pencereleri açıyor, dışarıdaki fırtınayı seyrediyor ve bunu Tanrı'nın dinsizlere cezası olarak algılayıp bağırıyordu.

“Dövüoor beni” diye bağırdı bir kez daha, yağmur ve rüzgara karşı. “Ateşli kırbaçla vuruyoooo. Oh, Tanrım.” Şimşek çakınca yine koridora kaçtı.

Odadakiler de onu izliyorlardı. Sessiz adımlarla, suskun, odadan odaya İmparator'un peşi sıra gidiyorlardı. Mabeyinciler, odabaşları, muhafızlar, silentiariuslar ve tellallar. Onların arkasında muhafız alayının iki komutanı Celer ve Justin, Kahinbaşı Proklos ve Başmabeyinci Amantios vardı. Hepsi sırdaşları tarafından alelacele çağrılmış ve hemen gelmişlerdi. Her biri, aralarından birini tahta çıkarabilecek bir ölümü bekliyordu. Eğer fırsatı kullanmasını becerebilirlerse...

Ama Anastasios daha nefes alıyordu. Birkaç saat sonra yatağında, altın işlemeli, erguvan yastıkların üstüne uzanmış, kurumuş ellerini titreyerek kaldırmış, dudakları sessizce çalışır durumda, ondan başka kimsenin duymadığı, hayal bile edilemeyecek kadar korkunç bir şeye kulak kesilmiş gibi duruyordu. Yatağının etrafında toplananlar çırpınışını yukarıdan izliyorlardı.

“Justinian?” Genç subay kulağının dibinde donuk bir ses duyunca korkarak döndü. Arkasındaki cubiculumun ağır oyma kapısının açıldığını fark etmemişti. Başmabeyinci Amantios önünde duruyordu. Kel kafası loş koridorda parıldıyordu.

“Biraz dolaşalım ve konuşalım mı?” Amantios'un sesinden söyleyeceklerinin önemli olduğu anlaşılıyordu.

Justinian uyuyan subaylardan birini uyandırdı ve kapıdaki nöbeti devretti, sonra hadımın arkasından gitti.

Uzun koridor boş ve sessizdi; sadece onların adımlarının sesi duyuluyordu. Soldaki pencereler iç avluya açılıyordu; avludaki ağaçların her birine fantastik hayvan figürleri oyulmuştu. Sağdaki duvar mozaiklerinde, yaban eşeklerinin ve geyiklerin kovalandığı bir av sahnesi vardı. Justinian, “Vurulan geyik içerde” diye düşündü; av köpekleri terinin kokusunu aldılar ve av başladı.

Amantios, “Komutanınız General Celer” diye söze başladı, “sizden övgüyle söz ediyor. Güvenilir bir subay olduğunuzu ve zaman zaman onunla amcanız Justin arasında çıkan anlaşmazlıklardan etkilenmediğinizi söylüyor.” Durdu ve Justinian’a döndü.

Genç subay, bal sarısı ve yeşil renkteki beşgen mozaiklerin yıldızlar ve çiçeklerden karmaşık bir desenle işlendiği mermere, çizmelerinin ucuna bakıyordu. Daha aşağıda adlandırılmayan bir karanlık vardı.

Saray Mahallesi’ndeki tüm binaların altında olduğu gibi Magnaura’nın haşmetli yapısının altında da uzun ve sayısız zindanlar vardı. Bunu biliyordu. Hepsinin numarası yoktu, bazılarına adliye memurları da giremiyordu, hatta çoğunluğunun özel olduğu söylenebilirdi; buralar güvenilir elemanlar sayesinde gizli sırların ve güvenilmez kişilerin, adları unutulana kadar saklandığı karanlık köşelerdi.

Justinian, Amantios’un da bu zindanlarda birkaç köşesi olduğundan emindi. Şimdiye kadar kimsenin güveni ya da hırsı ona buraları gösterecek kadar yönelmemiştir. Tek bildiği şey, ki bundan emindi, saraya girenlerin sayısının çıkanlardan daha fazla olduğuydu. Kendi deyimiyle acılar imparatorluğu, onun için şimdiye kadar herkesi bir köşede kıştırabilecek karanlık bir korkuydu. Ama şimdi bir şeylerin değişme zamanının geldiğini hissediyordu, öyle ya da böyle, bunu biliyordu. Gerçekten de zin-

danlara şu andaki kadar yakın olmamıştı. Ayaklarının altındaki yer kırılđan ve boştu.

Basit bir askerin sayđılı, sessiz tarzıyla, “Ben” dedi, dayısından öğrendiği gibi, “ben bir muhafızım, imparatorun kuluyum. Başka bir şey istemem.” Başını kaldırıp, yuvarlak çocuksu yüzüyle başmabeyinciye baktı.

O da gencin yüzüne dikkatle bakıyordu; dalgalı sarı saçları, doğasından dostluk akan çizgileri, yarı açık ağzıyla, hâlâ hayrete dűşebilen ve yaşamın zevklerini seven saf bir genç adamdı.

Amantios yavaşca başını salladı. “Senden bir şey isteyeceğim. Bu kese...” Giysisinin kıvrımlarından bir para kesesi çıkardı, “bu kese Senatör Fokas’a gidecek. Sen götüreceksin ve hiçbir şey söylemeyeceksin, sadece keseyi kimden aldığını söyleyeceksin. Anladın mı?”

Justinian ciddiyle başını salladı ve eğildi. Tekrar kalktığında koridorda yalnızdı. “Kahrolası yılan” diye mırıldandı. Sonra sallanarak cubiculumun kapısındaki arkadaşlarının yanına döndü. Denemek için keseyi havaya attı, tutarken ağırlığı elinde hissedince sayđıyla bir ısılık çaldı.

“Hey, Ioannes!” Justinian muhafızlardan birine seslendi. “Senatör Fokas’ın nerede oturduğunu biliyorsun değil mi?”

Ioannes merakla başını salladı.

“şunu götürüver benim için ona. Hiçbir şey söyleme, sadece kimden aldığını söyle, tamam mı?”

“Tamam, Justinian. Hey!”

“Ne var?” Justinian kalbi çarparak geri döndü.

“Senden bir alacağım var!”

İçerde, Proklos, İmparator’un kaskatı kesilmiş parmaklarının arasına bir altın haç sıkıştırıyordu. Celer ve Justin, saraydaki muhafız birliklerinin iki komutanı, ce-

sedin yanında karşılıklı duruyorlardı. Başucundaki gölgede Amantios'un keli ışıldıyordu. Tahta kimin çıkacağı-nı saptamak için Senato'nun toplanması gerekiyordu; Anastasios'un çocuğu yoktu ve yeğenlerinden hiçbirini varis olarak atamamıştı. Ama odadakilerin hepsi, Senato'nun seçimi etkileyen pek çok faktörden biri olduğunu biliyordu. Senatörler büyük salonda toplandığında, dışarıda muhafız alayının birlikleri yerlerini almış olacaktı ve kılıçlar boş yere ses çıkarmayacaktı.

Seçilen kim olursa olsun, dışarı çıkıp Altın Kapı'daki tören alanında ordu birliklerinin onayını isteyecekti; kabul edilirse, kalkanlar havaya kaldırılacaktı. Sonra hipodromda sirk partilerinin galeyana getirdiği kitlelerin önüne çıkacaktı. Kentin kalbi orada atıyordu ve ritmi iki parti belirliyordu: Yeşiller ve Maviler.

Bu üç provayı da başarıyla atlatan, senatörlerin, ordu komutanlarının ve sirk fraksiyonlarının onayını alan, yaşamını tehlikeye atmadan tahta oturabilirdi.

Adamlar yatağın etrafında kıpırdamadan duruyorlardı; ama onların adamları kentin bir ucundan ötekine yıldırım hızıyla gidiyor, villaların, eğlence yerlerinin ve karargâhların kapılarını çalıp, kendi sadık adamlarını harekete geçiriyorlardı. Uzun zamandır kurdukları ağ, gelecekte iktidarın ince ipine kararlılıkla adım attıklarında, onlara güven duygusu vermek için geriliyordu.

“Senato toplantıya çağrılmalı.” Konuşan Celer'di. Kimse karşı çıkmadı. “Askerlerim Kalke Kapısı'nı* ve gi-

* Kalke Kapısı: Augusteion Forumu'ndan Saray Mahallesi'ne açılan kapı ön kısım, giriş bölümü ve nöbet alanı olmak üzere üç mekandan oluşurdu. Nika Ayaklanması sırasında tahrip oldu ve Justinian tarafından yeniden inşa edildi. Yeni kapının tavanında Justinian ve Teodora'nın Vandallara karşı zaferini gösteren bir fresk vardı.

rişi her ihtimale ve huzursuzluklara karşı güvence altına aldı.”

Odada bulunanların tüyleri diken diken oldu; ipek hırsırtısı duyuldu. General Celer’in söyledikleri sarayın kontrolünü ele geçirdiği anlamına geliyordu. İçerdekilerin hiçbirisi, onun onayı olmaksızın dışarı çıkamazdı. Bu açık bir tehditti.

Justin, “Benim askerlerim de” diye ekledi, “Büyük Salon’u güvence altına aldılar.”

Böylece cepheler belirlenmişti. İki komutanın Senato’ya gitmesi konusunda anlaşmaya vardılar ve dağıldılar. Kimse erguvan yastıkların üzerindeki soluk cesede bakmadı bile. Herkes bir sonraki adım için acele ediyordu.

Justinian amcasının anlattıklarından sonra dişlerini gıcırdattı: “Tuzağa düştük, kahrolasıcı. Umarım benim ulak vaktinde kapıdan çıkmıştır.”

“Hangi ulak?” Justin heyecanlanmış, bir açıklama bekliyordu.

“Oh” diye sıırıttı Justinian, “yarınki oylamada fraksiyonuna seni önermesi için Senatör Fokas’a rüşvet yolladım.”

“Çıldırırdın mı çocuk? Hangi parayla?” Justin kızmıştı.

“Amantios’un parasıyla” diye cevapladı Justinian. Amcası şaşırmıştı, sonra gülmeye başladı. “Kahrolasıcı köpek, halbuki hadımlara taht yolu kapalıdır.”

Justin hızla koridorun duvarına doğru yürüdü, topuğunun üzerinde bir tören dönüşü yaptı ve bu defa öteki duvara kadar yürüdü; aynı hareketi birkaç kez tekrarladı. Justinian, kılıcına dayanmış, rahat bir pozisyonda onu izliyordu.

“Dışarıda bir adamı vardır belki” dedi amcasına.

“Unutsun” diye cevapladı Justin, “ordu onu istemiyor. Subaylarla pazarlık ettim. Sadece buradan çıkıp hipodroma gitmemiz gerekiyor.”

Yürüyüşünü bozmadan düşünceli ve kuru bir ifadesiyle adım adım ne yapacaklarını anlattı yeğenine. Justinian gittikçe artan bir öfkeyle onu dinliyor ve aynı zamanda ona hayranlık duyuyordu.

“Sonra giysileri düşünmemiz gerek. N’oluyor çocuk, terliyor musun yoksa?” İlk kez başını kaldırmıştı.

“Ne? Saçma!” Justinian toparlandı. Ayaklarını bastığı yerin altındakileri kafasından atmaya çalıştı. Amcasının dikkatini başka yöne çekmek için “Ne giysisi” diye sordu.

Justin sabırla tekrarladı: “Taç giyme töreni için. Tacın yoksa, pelerinin yoksa, taht da yok; anlaşıldı mı? İmparatorluk simgeleri olmadan kimse seni yeni imparator olarak kabul etmez. Ayrıntılar, oğlum, hep söylerim, ayrıntılar önemlidir!”

Justinian, hafif titreyen elleriyle terli alnını sildi. Ayrıntılar; amcası ne kadar çok söz ederdi ayrıntılardan. Kendin yapamayacağın, önemli hiçbir işi başkasına yaptıрма, ipleri hep elinde tut ve ayrıntılara dikkat et. Bu üç ilkeyi bir dua gibi tekrarlardı. Bazen meyhane arkadaşlarıyla içki turlarını bitirip, gecenin bir vakti karargâhına döndüğünde onu orada kendini beklerken bulur ve dersini yapıp yapmadığını kontrol eder gibi, ilkeleri tekrarlardı.

Bir defasında, “Orada burada sürtme” diye uyarmıştı onu amcası.

“Sürtmüyorum, amca” diye cevaplamıştı saygıyla.

“Bu adamlardan ne istediğini biliyor musun?”

“Evet, onlarla ne işim olduğunu biliyorum.”

“Onları kullanıyorsun.”

“Evet, onları kullanıyorum, amca.”

“Söylediğin ve yaptığın her şeye dikkat et! Onların söylediği ve yaptığı her şeye dikkat et! Her şey önemli anlıyor musun, her ayrıntı!”

“Her ayrıntıya dikkat ediyorum, amca. Hiçbir söz ağzımdan boşuna çıkmıyor. Hiçbir gülüş, hiçbir dokunuşum amaçsız değil. Kontrolümde olmayan hiçbir şey yok, amca.”

Şaraptan ağırlaşmış kafasıyla sorulara cevap verirken, sirk arkadaşlarının kaba şakaları, eğlence ve dövüşten aldığı haz uçup gidiyordu. “Her şey kontrolüm altında, en ince ayrıntısına kadar.”

Derin uykudan uyandırsalar bile bunları söyleyebilirdi; kanına işlemişti amcasının ilkeleri. Ama şimdi, tehlikede, bu yılan deliği saray ve onları boğabilecek entrikaların ortasında, henüz bir adım bile atmamışlarken, güven verici, kurtarıcı bir halata dönüşmüşlerdi. Alnındaki teri koluyla sildi.

“Ayrıntılara dikkat edeceğim, amca.” Sonra iki adamıyla birlikte İmparator’un giysi odasına yollandı. İçinden, “Tanrım, bize yardımcı ol” diye dua ediyordu. “Yarına kadar bizi yalnız bırakma, her ayrıntıya dikkat edeceğime söz veriyorum, sadece bu gece, bu geceyi geçirmemize yardım et.”

Magnora Çamı Çalıyor

Teodora menteşenin gıcirtısıyla uyandı. “Komito?” diye uykulu bir ses tonuyla seslendi. “Komito sen misin?” Ama Antonina’yı görünce çok şaşırdı, arkadaşı sessiz olması için ona işaret ediyordu.

“Tanrım, nereden çıktın? Saat kaç?” Teodora yüreğinin çarptığını hissetti.

Ailesi dün akşam saatlerce yataklarına girmeye cesaret edememişti. Sokaklardaki gürültü öyle ürkütücü, öyle vahşiydi ki, gözlerini bir daha açamamaktan korkmuşlardı. Ayı bile köşesinden kıpırdamamıştı ve Teodora annesinin dudaklarının kıpırdadığını görmüştü. Büyük Tanrıça’ya dua etmişti ve bu uzun zamandır yapmadığı bir şeydi. Sonunda yorgunluktan yatağa düşmüşlerdi.

Şimdi korlaşmış kömürlerin ışığında, Komito ve Anastasia’nın uykudaki masum yüzlerini seçebiliyordu. Kalkmaya çalıştığında kollarının ve bacaklarının ağırlaştığını acıyla fark etti. Korku insanın tüm gücünü alıyordu! “Korkmaktan nefret ediyorum” diye düşündü. Antonina’nın sürpriz gelişi ise sıkıntısını yeniden artırdı.

“Dışarısı nasıl?” Sesi kupkuruydu, bilinçsizce su testisine uzandı. “Sen iyi misin?”

Antonina dilini şaklatarak cevap verdi; bu idare eder demekti. Teodora’nın suyu içmesini bekledi, sonra kendisi de bir yudum aldı.

“Caddelerin çoğu boşaldı. Ama Zeugma ve Psamathia kaldırımları hâlâ boğazı kesilmiş insanlarla dolu. Tanrım ayakkabılarım ne kadar kirlendi.”

Mutfak ateşinin yanına gitti ve korun ışığında çizme-lerini inceledi.

“İşe yaramadı.” Kısa bir süre sonra vazgeçti. “Çok karanlık. Evet, sokaklar asker dolu tatlım, bu kadarını hayatında görmemiştir.”

“Antonina!” Teodora dirseklerinin üzerinde kalktı. “Neden geldin?” Lafı gevelemek arkadaşının hiç tarzı değildi.

“Oh, tiyatroda bazı sorunlar çıktı. Bir yudum suyun daha var mı? Teşekkürler.” Antonina elinin tersiyle ağzını sildikten sonra devam etti. “Herhalde, sahnede yağmalayacak bir şeyler bulabileceklerini düşündüler.” Kadife sesi karanlıkta yumuşak ve hoppaydı, sanki rol yapıyordu. Teodora, neredeyse bir sokak şarkısı söylemeye başlayacağını sandı. Anlattıklarını anlaması bu yüzden biraz uzun sürdü.

“Petrus mu? Öldü mü?” Şaşkınlıkla soruyordu. “Peki ama Simon...”

Antonina, hafif bir öfkeyle sözünü kesti: “Simon’un bu işle bir ilgisi yok, biraz önce anlattım. Tesadüfen oradaydı, Petrus’la seyahatimizi konuşmak için.” Boş vermiş bir tavırla ellerini kucağına koydu. “Tabii ki kütük gibi sarhoştun, tanıyorsun Simon’u. Baküs’ten tiyatroya giderken olayları fark ettiğini bile sanmıyorum.” Antonina derin puslu sesiyle güldü. “Şimdi de korkudan kekeliyor.”

“Sen ne arıyordun peki?” Teodora şaşkıındı.

“Bak canım” diye sözünü kesti Antonina, “olay çıkarma. Kimse bunun olmasını istemezdi ama oldu. Hem Antakya’ya gitmekten söz eden sen değil miydin? En çok isteyen. Artık Petrus bizi engelleyemez. Teo!” Antonina’nın sesi özendiriciydi. “Artık özgürüz. Bu geceden daha iyi bir fırsat bulamayız.”

Antakya! Bu kelimeyi duyar duymaz Teodora’nın kafasındaki düşünceler çiçekler gibi açmaya başlamıştı; hayallere daldı, gümüşü ve mavi hayaller... Cildinde sıcak rüzgarı hissediyordu, faytonunun küçük çanlarının sesini duyuyordu. Görüntüler bir Girit freski kadar canlıydı: Antakya!

“Ama Maviler bizi takip etmez mi?” Birden çan sesleri sustu.

“Neden etsinler? Onları arkamızdan kışkırtacak Petrus yok artık. Hem bu geceki ceset yığınının sonra, yarın kimin ölüp kimin kaldığını da, bizi de soran olmayacaktır.”

“Ama...” Antonina, Teodora’nın ellerini sıkı sıkıya tuttu. “Teo” diye etkileyici bir sesle fısıldadı, “yemin ediyorum, Simon katil değil.”

Teodora garip, metalik bir koku hissetti.

“Ne bu?” diye havayı kokladı.

“Oh, kahrolasica, ayakkabılarımdaki kanın kokusu!” Antonina yine çizmeleriyle uğraşmaya başladı. “Neyse, şimdi yapacak bir şey yok. Gitmem gerek.” Bir kez daha arkadaşına döndü. “Simon bir öküz arabası bulacak ve tiyatro dekorlarımızı yükleyecek. Ayın zamanı Valens Su Kemerî’nin orada, Nimfeum’da buluşacağız. Geliyorsun değil mi? Teo?”

Teodora karanlığın içinde başıyla onay verdi. Sonra kalbi çarparak, “Geliyorum” dedi.

Antonina gittikten sonra yine sessizlik çöktü, sabah olmasına daha çok vardı. Teodora yine de kalktı ve hızla toparlanmaya başladı. Odanın içinde ona ait eşyaları aradı. Arada bir duruyor ve heyecanla etrafı dinliyordu; ama hızlı soluğunun sesinden başka bir şey duyulmuyordu.

İşi uzun sürmedi: Topladıklarının hepsi, iki iç elbisesi, saç bantları, bir adet yeni yün tunik, kapüşonlu bir pelerin ve ucuz ipekten, pliseli bir elbiseden ibaretti. Elbiseyi sevgililerinden biri bırakmıştı, ayrıca hayranlarından aldığı birkaç gümüş takı, birkaç şişe ve sonsuz sadakati simgeleyen iç içe geçmiş iki sağ el figüründen oluşan bir yüzük vardı; ama onunki bir gecelik sadakat olmuştu. Hepsini yatak örtüsünün üstüne koydu ve bir bohça yaptı.

Uzun zamandır biriktirdiği paraları eline aldığıında, oturdu ve düşündü. Cefakârca kazandığı solidusları bir elinden öbürüne geçirdi. Odadaki az ışıktaki bile gizemli bir parıltıları vardı. Antakya'ya seyahat parası! Kararlı bir şekilde üç tanesini çizmesinin içine soktu. Gerisini Komito'nun eline koydu ve hâlâ uyuyan kızın parmaklarını kapadı. Sonra Anastasias'nın uyku sıcaklığındaki yavaşlığını kokladı. Ne güzel kokuyordu ufaklık! Teodora yutkundu ve kalktı. Geri gelecekti, hem o zaman...

“Nereye gidiyorsun?”

“Anne!” Teodora korkuyla kapı pervazındaki gölgeye döndü.

“Buna izin vermiyorum!” Berhidda, battaniyesini, bir senatörün, önemli bir konuşmaya başlamadan önce togasını giyinmesi gibi omuzlarına sardı. Siyah saçları ve solgun yüzüyle kızına her zamankinden daha çok benziyordu.

“Anne!” Teodora'nın sesinde eski gerginlik belirmişti.

“Senin sorumlulukların var çocuğum, sen herhangi birisi değilsin.” Berhidda sesine emir tonu vermeye çalışıyordu ama boşunaydı. Neden Umma gibi olamıyordu? Yaşlı kadın her zaman gereken sözleri bulurdu. “Büyük Tanrıça senin...”

“Ne?” dedi dişlerinin arasından tıslarcasına Teodora ve annesini dışarıya, koridora çekti; artık daha yüksek sesle konuşabilirlerdi. “Ne bekliyor Büyük Tanrıça benden, ha?” Bastırmaya çalıştığı öfkesi sesini titretiyordu.

Berhidda kararlılıkla devam etti: “Halkım seni bekliyor.”

“Ah!” Teodora artık dayanamayacaktı. “Akdeniz'in herhangi bir adasında oturan, adını bile bilmediğin bir avuç zavallı çoban mı? En azından 'medeni bir dilde adı

olmayan. Ah, şimdi rahatladım, bu gerçekten önemli bir görev!”

Neredeyse bağıırıyordu. Sanki sahnede, aldatılmış eş rolündeydi. Koridoru arşınıyor, elini kolunu hareket ettiriyordu. Teodora bunun farkındaydı ama duyduğu utanç onu iyice öfkeliendiriyordu.

“Gerçekten rahatladım, biliyor musun? Ben de sanmışım ki, Akakios’un içki parasını kazanmak için senin yerine yatıp bacaklarımı açmam gerekiyor.”

Berhidda’nın burnunun dibinde durmuştu ve kehribar renkli gözlerinin ısrarı karşısında direniyordu.

“Ben bir rahibeyim” diye söze başladı kadın. Ama kızı onu dinlemedi bile.

“Evet, tabii ve her düşkün sarhoş, senin için beş folleis ödemekten çok memnun.”

“Bir rahibe” diye tekrarlardı Berhidda titreyen sesiyle, “benim yaptığım bir ayin.”

“Ne ayini, iğrençlikten başka bir şey değil!” diye cıyıkladı, Teodora. Bütün vücudu titriyordu.

“...Büyük Ana’nın tüm gücünü kavramaları için. Biz güçlüyüz kızım. Bu yüzden...” Berhidda söylediklerinin ispatını bulduğu için rahatlamıştı. “Bu yüzden ayağımızı öpüyorlar, anlıyor musun?” Kızına neredeyse yalvarır gibi bakıyordu.

Bu kadarı da fazlaydı. “Hem de nasıl” diye söze başladı Teodora kısık bir sesle; ama hemen yükseldi sesi, “hem de nasıl öpüyorlar ayaklarını, kim öpmez ki, bu kadar ucuza becerebildiği için. Hatta Akakios bütün yaşamı boyunca tabanlarını yalamalı senin, bu kadar istekle şarap parasını kazandığın için. Hayır şimdi ben konuşuyorum, anne.” Elini kaldırmıştı. “Bana güç sahibi olduğumuzu anlatmaktan vazgeç. Gördüm ne kadar güçlü olduğunu. Asterios bi-

zi köpekler gibi evden attığı zaman, hipodromda üzerimi-
ze çöp fırlattıkları zaman! Unuttuğumu sandın değil mi?”

Çocukluğundaki tüm hayal kırıklıklarının öfkesi bo-
şalmıştı ve tüm şiddetiyle Berhidda'ya saplanıyordu.

Teodora, öfkesinin kızıl perdesinin arkasında, kendi-
sini hipodromdaki yılanlı sacayağının önünde, garip for-
müllerden oluşan duasını mırıldanırken gördü. Gözyaş-
larının yanaklarına aktığını fark etmemişti. “Babam öl-
dü” diye devam etti, “ve ona kendisini ne kadar sevdiğimi
bile söyleyemedim; çünkü sen, sen bana onun bir çılgın
olduğunu anlatmıştın!”

Berhidda başını salladı: “O seni hiçbir zaman anlama-
dı, senin kim olduğunun farkında bile değildi.”

“O beni seviyordu.” Teodora artık yüksek sesle ağlıyor-
du; “Bana ‘Tanrı’nın armağanı” diyordu. Anastasia’ya da
büyük saygı duyduğu İmparator’un adını vermişti. O bizi
seviyordu” diye tekrarlardı ve aradaki sessizlikte ağzından
usulca ama döküm bir çanın keskinliğinde, “ama sen sev-
medin” sözleri döküldü.

“O çılgından da beterdi, çok daha beter!” Berhidda’nın
sesi de öfkeliydi. “O bir katildi. Halkımın cesetlerinin
üzerinden sürükleyip getirdi beni buralara. Senin halkı-
nın, Teodora!”

“Bu doğru değil, doğru değil, inanmıyorum.” Teodora
başını o kadar şiddetli sallıyordu ki, örgüleri adeta kırbaç
olmuştu.

Berhidda suskun bir halde onu seyrediyordu. Elini kal-
dırdı ama geriye kaçan kızına dokunmaya cesaret edeme-
di; sadece çıplak omuzlarındaki battaniyeyi daha sıkı örttü.

“Hem eğer bu doğruysa...” Teodora uzun bir sessizlik-
ten sonra nefret dolu bir sesle devam etti, “Neden onunla
gittin o zaman?” Annesini affetmeye hazır değildi.

“Benim görevim vardı” diye cevapladı Berhidda, yumuşak bir sesle, “altın çocuğu, seni...”

“Ah, evet, sahi...” Teodora alaycı bir sesle nedeni hatırladığını belli etti; “mutlaka beni doğurman gerekiyordu! Kutsal bir iş!”

“Sen benim için hep özeldin.” Berhidda kızına yaklaştı. “Bildiğim her şeyi sana öğrettim.”

Bakışı derinleşmişti; Teodora’nın başı dönmeye başladı. Derine doğru indi, nereye gittiğini bilmiyordu. Bir sarılabilseydi, çok iyi tanıdığı o tenin kokusunu bir kez daha içine çekebilseydi, eskisi gibi... Birden annesini omuzlarından tutup sertçe itti.

“Denemeye kalkışma” diye bağıırıyordu, “bende denemeye kalkışma ucuz büyülerini. Ben seni becermeye gelenlerden biri değilim.” Yaptığından korkarak geri çekildi.

Berhidda duvara çarpmıştı, elleriyle inanmaz bir halde tahtaları yokluyordu. “Sana bildiğim her şeyi öğrettim” diye mekanik bir şekilde tekrarlardı. İçinden Umma’ya sesleniyordu, “Umma onu kaybediyorum, ne yapmalıyım, Büyük Tanrıça?”

“Ah, evet, teşekkür ederim” diye cevapladı Teodora alaycı bir ses tonuyla. Aniden uyanmış gibi gözyaşlarını sildi. Öfkeyle bohçasında bir mendil arandı, bulamadı, bir yandan konuşurken bir yandan giysisinin koluyla yüzünü silmeye devam etti: “Bu yüzden de Bizans’ın en becerikli metreslerinden biriyim. Teşekkür ederim, anne. Ama hiçbir zaman senin gibi liman orospusu olmayacağım; her süprüntü için bacaklarını açan ve bunun kutsal olduğunu düşünen biri, hayır ben böyle olmayacağım.” Parmağıyla sert bir şekilde göğsüne vuruyordu. “Benim fiyatım yüksek olacak, kendim de yükseklerle çıkacağım;

bir gün ayaklarımı öperlerse, onları ezebileceğimi bildikleri için öpecekler.” Bu sözleri söylerken bohçasını aldı. “Çekil yolumdan.”

Berhidda hâlâ hareketsiz önünde duruyordu; Teodora onu kenara itti ve gitti. Ardında sessizlik kaldı. Merdivendeyken çocukluğunun gizli dilini hatırlatan bir fısıltı duyduğunu düşündü. Gözlerinin önüne gelen kuyruğunu ısıran yılan görüntüsünü eliyle sildi.

“Çocukça işler” diye mırıldandı ve merdivenden inmeye başladı.

Dışarıda gecenin karanlık mavisini, sabahın kırmızısına dönüşmeden önceki saydamlığındaydı. İlk uyanan kuşlar balkonlardaki kafeslerinde cıvıdamaya başlamışlardı bile. Antonina haklı çıkmıştı, sokaklar asker kaynıyordu. Teodora onların meşalelerinin aydınlattığı, talan edilmiş, yağmurdan hâlâ ıslak sokaklarda, yıkıntılar ve kırıklar arasından güvenle yürüdü. Nimfeum’daki su fıskiyelerinin önüne geldiğinde gökyüzündeki turkuvaz ve soluk erguvan rengi kuşaklar, günün aydınlanmakta olduğuna işaret ediyordu.

Teodora terli yüzünü yıkamak için çeşmeye doğru eğildi. Çocukken de, suları keçi ayaklı, ilâh figürlerinin ağzından ve büyük, midye şeklindeki süslemelerden akan, aralarında perilerin oturduğu ve kaygısızca altın toplarıyla oynadığı bu çeşmeyi çok severdi. Güçlü bir nehir tanrısı kemerden gelen suyu koruyor ve üç ucu parlayan altından mızrağını sabah göğüne doğru savuruyordu.

Teodora eskiden yaptığı gibi gülümseyerek, heykelin dev dizine şaplaklar indirdi. Beyaz mermer işlendiği zaman ne kadar kaygan oluyordu. Süt beyazlığındaki parlak kütlede en ufak renkli bir damar bile görünüyordu. Düşüncelerini damarlar üzerinde, caddelerde gezdirir gi-

bi gezdirdi. Teodora'nın yüzünde, dört yaşındayken duyduğu hayranlığın izleri okunuyordu.

Arkadaşları geciktiği için endişelenmeye başlayacaktı ki, Likos Caddesi'nden öküz arabasının sarsıntısı duyuldu; araba geldi ve önünde durdu. Teodora çevik bir hareketle bohçasını kasaya attı ve arkasına bakmadan kendisi de arabaya bindi. Nehir tanrısının gönderdiği selamı görememişti.

Hantal arabaları, kentin dışına doğru, Blahernay Mahallesi'nin geceki huzursuzlukları duymamış, sessiz, sakin caddelerinde hopluyordu. Yazlık villaları, uykudaki çiftlikleri geçtiler. Arkalarında sadece birkaç havlayan sokak köpeği vardı; arada bir tekerlekleri ısırmaya çalışıyorlardı.

Dış surların içindeki Karisius Kapısı'ndan hiçbir engelle karşılaşmadan geçtiklerinde Magnaura Sarayı'nın çanı çalmaya başlamıştı ve kentteki herkesi, her insanın Tanrı'ya olan borcunu ödeyen, yeryüzü imparatoru Anastasios'un anısına saygıya çağırıyordu.

İhtişamlı Bizans birkaç dakika için sessizliğe gömülmüştü ve kapının dışına çıkmış olan öküz arabası sarsılarak yoluna devam etti.

KİTAP 2

İŞIK DOĞU'DAN GELİR

Zevkin her türlüüne böylesine düşkün bir kadın daha bulunamazdı. Şehveti gündelik iş haline getirmiş, güçlerinin doruğunda on veya daha fazla genç erkekle birlikte, sık sık ortak düzenlenen şöenlere gider ve sonra bütün gece boyunca sırayla konukların tümüyle yatardı. Hepsi de yeter dedikten sonra bu kadın, bu sefer onların, sayısı otuzu bulan kölelerini de ziyaret eder ve tek tek her birinin yatağına girerdi. Ve buna rağmen ablaksızlığa doymazdı.

(Prokopius, Anekdotlar, cilt IX)

Bitinya Turnesi*

“Lanet olası sis” diye soluk soluğa söylendi Simon. Sandaletlerinin içine dolan soğuk çamurun içinde bata çıka yürürken, arabayı ağır balçıktan kurtarabilmek için öküzleri hızlandırmaya çalıştı.

“Sis de tam bastıracak zamanı buldu” diye kendi kendine yüksek sesle söylendi. “Daha eylüldeyiz! Kuraklık dönemi aslında!”

Günlerden beri sessiz ve sürekli biçimde üstlerine inen çisenti halindeki yağmur da aslında bu mevsime uygun değildi. Bu kötü havanın onları Prusa** ve Pergamon*** arasındaki bu bereketli topraklarda yakalayıp yola devam etmelerini engellemesi doğanın bir kaprisiydi.

Islaklıktan koyulaşıp parlamaya başlayan deri kukuletasının altına saklanmış olan Keleos, arabanın arkasına dayanmış sessizce ve hiç yakınmadan itiyordu. Simon küfretti ve dikleşti. Deri bir kemere bağlayarak yanında taşıdığı şişenin mantarını çıkarttı ve içindeki şaraptan büyük bir yudum aldı. Sonra bağırdı: “Kızlar, arabadan inin! Devam edemiyoruz!”

“İnmek mi?” Antonina inanmakta zorlanarak balçık zemine baktı; kırmızı çizmelerinin bağcıklarına kadar çamura gömüleceği kesindi.

* Bitinya: Anadolu’nun kuzeybatı bölgesinin Helenistik dönemdeki adı.

** Prusa: Bursa kentinin Helenistik çağdaki adı.

*** Pergamon: Bergama’nın Helenistik çağdaki adı.

Teodora da keyifsiz bir ifadeyle çevreyi gözden geçirdi. Yağmurla yıkanıp parlak bir yeşile dönen asma yapraklarında biriken sular, iri damlalar halinde düşüyordu. Bağların içinde uzun sıralar halinde dizili asmalar, az ötede sisin içinde gözden kayboluyorlardı. Yolun diğer yanında gri, kıvrımlı gövdeli zeytin ağaçları, boşanan yağmurun içinde birbirlerine eğilmiş, bükülmüş dallarıyla kucaklaşarak dans eden kız kardeşler gibiydiler. Ve daha gerilerde...

“Bu dağın yolumuzun üzerinde olması normal mi?” diye huzursuz bir şekilde sordu Teodora. “Bu dağdan hiç söz etmemiştin Simon.”

“Hangi dağ?”

Yanıtı, bir an için aralanarak bir tepenin silüetini ortaya çıkaran sis verdi.

“Lanet olsun!”

Kısa bir süre, yapraklardan düşen incecik damlaların sıpırtısından ve isteksiz öküzlerin homurtularından başka ses duyulmadı. Sonunda aşağı inen Antonina, öküzün başını yana iterek Simon’un şişesinden büyük bir yudum aldı.

“Ah keşke Prusa’daki Olimpos olsa” diye iç geçirdi, “onu görmek için olduğumuz yerde dönüp durmaya razıydım.” Titreyerek silkindi. “O muhteşem termal kaynaklarını hatırlıyor musunuz?”

O an herhalde hepsi o kaynakları düşünüyordu. Nikomedeia* ve Nikaia’dan** sonra Prusa, para kazanmak için durdukları üçüncü kent olmuştu ve kaldıkları kentler içinde Bizans’a o kadar yakın olmayan ilk kentti. Diğer

* Nikomedeia: İznik kentinin eski adı.

** Nikaia: İzmit kentinin eski adı.

kentlerden, sirk partileri arkalarından casuslarını gönderip kendilerini tekrar Bizans'a dönmeye zorlar korkusuyla iki üç gösteriden sonra ayrılmışlardı.

Teodora, Simon'a duygularını anladığını gösterircesine gülümsedi. Yolculuk boyunca yalnızca Simon'a karşı değil, ekipteki diğer herkese karşı da, eski ortak şakalarının ve çekişmelerinin ötesine geçen yepyeni bir bağlılık duygusu gelişmişti içinde. Uzun ve hiç de tehlikesiz sayılmayacak bir yolu birlikte geride bırakmayı düşündüğü bu insanları, yeni ailesi olarak seçmişti ve şimdi onlara belli bir yakınlık hissetmeden bakamıyordu. "Savaşta çadırlarını paylaşan askerler de buna benzer şeyler hissediyor olmalılar" diye düşündü, "ya da sürü halinde birlikte ava çıkan genç aslanlar." Sadece her zaman arkadaşı olarak gördüğü ve şimdi daha da yakınlaştığı Antonina'yı değil, hepsini birden seviyordu.

Gösteriden sonra sık sık Antonina'yla el ele tutuşup ya da birbirlerine sıkıca sarılıp yeni tanıştıkları şehri dolaşıyorlardı; hayat dolu, güzel bir çifttiler. Teodora, böylesine hayranlık verici bir şeyin parçası olmanın tadını çıkarıyordu. Kendini bazen, Antonina bu gezintilerden birine tek başına çıktığında ya da onu bir meyhane masasında Hebe'yle birlikte baş başa vermiş gülüşüp konuşurken gördüğünde, kıskançlıktan içi sızlarken yakalıyordu. Ya da Antonina, herhangi bir sebep göstermeden, sessizce ve yoğunlaşarak yeşil gözlerini Keleos'a diktiğinde aynı kıskançlığı duyuyordu; ki Antonina bunu sık sık yapıyordu.

Yine de Prusa'daki günleri harikaydı. Bu küçük, şık kaplıca kenti, her türlü eğlenceyi bir ölçüde sunuyordu ve halkı rahat para harcayabiliyordu. Özellikle de, termal banyoların giriş salonunda yaptıkları küçük revüde çok başarılı olmuşlardı. Afrodit'in doğuşundaki gibi hepsi

birden bir havuzdan çıkmışlar ve bedenlerine yapışan ipek giysileriyle kapanış kantosunu söylemişlerdi. Daha sonra birkaç genç çapkın da, onlarla birlikte tekrar suya düşmüştü. Ah, gerçekten çok başarılı gösterilerdi.

Simon, Keleos’la birlikte, demir içeren sıcak su dolu bir banyo teknesinin içinde oturup, metal kokulu buharı içine çekerek yeni arkadaşının anlattığı söylenceleri ve hikayeleri dinlemişti. Düşünceli düşünceli boşluğa baskarken, yuvarlak, düşük ve hantal omuzları kızarmış; su kadar açık renkli gözlerini çevreleyen kızıl sarı kirpiklerinin ucunda küçük damlacıklar birikmişti.

“Hannibal’in önerisi üzerine kurulmuş diyorsun, ha?”

“Evet” diyerek başını salladı Keleos ve arkasına yaslanırken o da derin bir soluk aldı.

“Bu da bir görüş” diye mırıldandı Simon, “belki de Prusa’nın tarihi hakkında bir oyun hazırlamalıyız.” Havaya girerek devam etti, “Gözümün önünde harika bir skeç canlanıyor.”

“Kapa çeneni Simon!” diye koro halinde neşeyle bağıştılar. “Yine o parlak fikirlerinden biri mi geldi aklına?”

“Pöf!” Teodora elini burnunun ucuna götürerek havada salladı. “Bu ne biçim bir koku böyle?”

“Demir” diye açıkladı Simon. “Hadi siz de gelin, sağlığınız için birebir. Keleos anlattı bana. Biliyor musunuz başka neler...”

Antonina müstehcen bir tavırla onun alnındaki ıslak saçları geriye itti. “Boş ver bunları, Simon! Haydi bize şarap ısmarla.”

“Aman, çok dar burası!” Hebe, pembeleşmiş yüzüyle yükselen buharın içinden onlara baktı. “Burada sıkışıp kaldığımızı sanacaklar.”

Ama bundan en ufak bir şekilde rahatsız olmuş gibi görünmüyordu.

Teodora da keyifle arkasına yaslandı. Beyaz buhar bulutlarının arasından seçebildiği kadarıyla, Keleos bile rahatlamış görünüyordu. Sonra şaraplar geldi ve Teodora başını teknenin kenarına dayayarak tavan mozaığının yavaş yavaş başının üzerinde dönmeye başlamasını seyretti. Mozaikte birkaç peri, bir kaynağın başında oynuyorlardı; el ele tutuşup halka oluşturarak dans ediyorlardı. Teodora yavaş yavaş müziği duyduğunu sanmaya başladı. Bu Antonina'nın şarkılarından biriydi.

“Bu yüzden acı çekmek istiyorum sevgilim” diye mırıldandı alçak sesle ve şaraptan bir yudum daha aldı. Bu çok güzel ve hüzünlü bir şarkıydı; uygulanan Teodora'nın yanaklarından süzülen yaşlar, sıcak sudan dolayı ısınan teninin üzerinde yuvarlanırken sanki aniden soğuyorlarmış gibi bir his yaratıyordu. Teodora gülümsedi; ne akşamdı ve ne arkadaşlardı. O an, yüreğinde hepsine karşı beslediği sevgiyi hissetti.

Yağmur dinmeyecek gibiydi ve Simon'un kirpiklerinde bugün parıldayan damlaların soğukluğu hoş değildi. “Ben de bunun Prusa Olimpos'u olmasını dilerdim” diye mırıldandı yolda uyumuş olan ve tentenin altından daha yeni dışarı çıkan Hebe. Karmakarışık saçlarını örerken özlemle konuştu, “Hava açık olduğunda tepesinden Bizans görünürmüş.”

“İyi ya” diye kestirip attı Teodora. Çok şey ifade eden bir tavırla ve kararlılıkla hayvanın koşumlarına asıldı. “Haydi, ben söyledığım zaman asıl!”

“Ama, ama burada çok fazla alan var” diye karşı çıkmaya çalışan Hebe, sonunda Teodora'nın gösterdiği tekerleğe yüklenerek itmeye başladı.

“Sen yardım etmeyecek misin, prenses?” diyerek şarap şişesini alıp bir kenara çekilmiş olan Antonina’yı iğneledi Simon.

Antonina, “Bir kere ben bir doğa çocuğu değilim” diye boğuk sesiyle kışkırtıcı bir tonda karşılık verdi. “Bütün bunlar...” Eliyle belirsiz bir hareket yaparak etraftan fısıkıran yeşilliği işaret etti; ama cümlesini bitirmedi.

“Aslında kıyı yolunu izlemeliydik” diyerek Teodora onu desteklemeye çalıştı. “Bilmem bu o kadar iyi bir fikir miydi, buraya...”

Simon bütün gücüyle arabaya yaslanırken, “Yıllık panayırlar” diye sıkılı dişlerinin arasından homurdandı. “Ben panayırları gözümle gördüm. Hasat şenlikleri, bağbozumu şenlikleri.” Yüzü kıpkırmızı olmuştu. “Burada ovada, çok büyük araziler olmalı, anlıyor musun? Günlerce yürüsen geçemeyeceğin bağlar ve zeytinlikler. Aralarında da, o yalnızlık içinde bir parça kültürel etkinliklerle karşılaşmayı dört gözle bekleyen taşra soylularının zengin villaları...”

Antonina, “Şunlardan mı bahsediyorsun?” diyerek sisin içinden çıkıp yanlarına doğru gelen silüetleri gösterdi.

Belli ki bunlar çiftçiydiler; kısa boylu, koyu renk saçlı, çuval gibi basit giysiler giymiş, yalınayak adamlardı. İçlerinden birkaçı parmaklarıyla yabancıları gösterip aralarında heyecanla konuşuyorlar; diğerleri ise gözlerini küçük gruba dikmiş bakıyorlardı.

Tiyatrocular doğrulup beklediler. Simon öksürdü. Hebe korkuyla onun koluna girdi, Teodora da onlara yaklaştı. “Ne söylediklerini anlıyor musun?”

Simon hayır anlamında başını salladı ve yardım istemesine Keleos’a baktı; o da sesini çıkartmadan anlamadığını işaret etti.

Antonina, “Bilginimizden bu kadar” diye tespitte bulundu. “Herhalde Hannibal zamanından kalma eski bir Bithnia* diyalektidir. Şerefe!” Sonra yine şişeyi kafasına dikti.

“Belki de bir şeyler söylemeliyiz” dedi Teodora fısılda-
yarak.

“Bana çok kötü bakıyorlar” dedi Hebe korkuyla.

“Belki de seni bir koyun sanıyor ve üstüne çıkmak istiyorlardır” dedi Antonina.

“Sarhoş olunca çok adileşiyorsun” diyerek terslendi Hebe.

“Ben mi sarhoşum?”

“Şimdi kavga edecek zamanımız yok” diyerek idareyi ele aldı Simon.

“Teo, onlara şu Salome numarandaki şarkılardan birini söyle; ben de giriş bölümünü okurum.”

Ama ne Simon’un grubun arasına dalarken yaptığı abartılı jest, ne de mütevazı oyunculukları için izleyicilerden anlayış rica ettiği teatral sesi, çiftçilerde bir kıpırtı bile yaratmadı.

Simon yaylanarak hayali bir togaya sarındı ve ona tereddütle baktıktan sonra omuzlarını silkerek şarkısına başlayan Teodora’ya yer açmak için geri çekildi. Teodora şarkıyı söylerken dalgalanan adımlarla bir aşağı bir yukarı yürüyor, işveli bir şekilde parmağını sallıyor, göz kırptıyor, nakaratlarda dans ediyordu ve sonunda karşısındaki kıpırtısız suskunluk duvarı karşısında ümitsizliğe kapılarak susup kaldı. İzleyicileri donuk duruşlarını bozmamışlardı.

* Bithnia: Bugünkü Bursa ve çevresinin eski adı.

“Simon” diye gülümsemesini bozmadan yarım ağızla konuştu, “bir şeyler yap.”

Kendisine tepki vermeyen ve kışkırtıcı hareketlerine rağmen kontrol altına alamadığı kalabalık karşısında, bir zamanlar hipodromda yaşadığı eski çocukluk korkusu geri gelmişti.

Ancak Simon karşılık vermedi. O sırada sessizliğin içinde, arabanın arkasından itişip kakışarak, kavga ederek ortaya çıkan Antonina’yla Hebe’nin sesleri duyuldu.

“...Sen her zaman bizden daha fazla para alıyorsun” diyordu Hebe.

“Çünkü ben şarkı söyleyebiliyorum, çocuğum, insanlar buna para veriyorlar” diye karşılık verdi ona Antonina kayıtsız bir alaycılıkla.

“Aynı zamanda hem şarkı söyleyip hem ağzına almayı bile beceremezsin sen” dedi Hebe.

Bunun üzerine Antonina’nın tokadı Hebe’nin yüzünde patladı. Köylü grubunda bir kıpırtı oluştu, yine aralarında mırıldanmaya başladılar. Adamın biri, iki kadını işaret ederek güldü.

Simon’un bakışları dikkatle iki grup arasında gidip geliyordu.

“Hey, Antonina” diye bağırdı, “şunu bir daha yapsana!”

“Neyi?” diye sordu Antonina “bunu mu?” ve Hebe’ye bir tokat daha attı.

“Ah, seni kaltak, bunu kasten yaptın” diye haykırdı Hebe ve iki elini birden kendini korumak için kaldırıncı şarap şişesini düşüren Antonina’nın üzerine yürüdü. Bithnia’lı seyircileri giderek onlara ısınıyorlardı; kavga eden kadınların bu halinin onları epey eğlendirdiği anlaşıyordu. Simon hızla başını salladı.

“İşte oluyor, bunu biliyordum zaten. Teodora, çabuk, *Sadakatsiz Bağcı Güzeli*’den kıskançlık sahnesine geç, hem-
men!”

Az sonra bütün ekip, birbirine yüksek sesle şaklayan ama can yakmayan tokatlar atmaya, ellerini kollarını savurarak saç saça baş başa girişmeye ve küfürler savurarak birbirini tekmelemeye başlamıştı. Tekmeyi yiyen doğaçlama ortaya çıkan bu sahneden fırlayacakmış gibi oluyor, burun üstü çamura yapışmadan son anda toparlanıyordu. Keleos, heyecanla oyuncuların etrafında hopluyor, Simon’un ona son haftalarda öğrettiği gibi parmaklarını ağzında şaklatıp kalçalarına vurarak uygun sesleri çıkarıyordu. Yalnızca Antonina’nın sahne biterken Hebe’ye attığı ve kızı balçığın içine uzatan tekme gerçektir ve bir taraflarının moraracağı kesindi. Ama yaşlı bir çiftçi Simon’un yanına yaklaşp omzuna vurup gülmeye ve hararetle, anlamadığı bir şeyler söylemeye başlayınca kavga bitti; belli ki, adam onları yakınlardaki köyüne davet ediyordu.

Köye vardıklarında yağmur nihayet durmuştu ve karanlık bulutların arasından ilk yıldızlar görünmeye başlamıştı. Beş arkadaş, anlamadıkları konuşmaların ortasında hâlâ tedirgin, dört bir yanlarına nezaket gülücükleri gönderiyor; takılarını veya giysilerinin süslerini yoklamaya çalışan meraklı ellerden uzak durmaya çabalıyorlardı. Toprak kaplar içinde kendilerine sunulan otlu çorbaları büyük bir iştahla yediler.

“Afiyetle yiyin!” Bu orada duydukları ilk Yunanca cümleydi. Ateşin başında karşılarına geçip kendisini rahat bir tavırla yere bırakan iri yarı adama şaşkınlıkla baktılar. Köylüler onu omzuna vurarak selamladılar; o da onlara kendi dillerinde karşılık verdi. Uçuk sarı saçla-

rı ateşin ışığında bir hale gibi parılıyordu; yüzünün kırışıklıklar ve derin yara izleriyle dolu olduğunu gördüler.

Eski bir asker olabileceğini tahmin ettiler. Yabancı bunu doğruladı. Memleketi Tuna Nehri'nin diğer yanında, adını hemen unuttukları bir bölgedeydi; Bizans ordusu tarafından esir alınmış ve Hunlarla savaşmak için on yıllık askerlik hizmeti karşılığında tekrar serbest bırakılmıştı.

Lokmasını çiğnerken, "Tam anlamıyla vahşiydiler, böyle bir şey görmemişsinizdir" dedi.

Antonina çenesiyle ev sahiplerini işaret ederek, "Teşekkürler, bana bunlar da yetiyor!" dedi.

Cermen başını salladı. "Arkadaşlarım ve ben ordudan ayrıldıktan sonra buraya yerleştirildik. Hepimize toprak ve tohum verildi; ayrıca on yıllık vergi muafiyeti tanındı. Beş yıl önce huzursuzluklar çıktı. Nedenini anlamadım, dili o zamanlar o kadar iyi bilmiyordum. Bir akşam tarlamdan döndüğümde bütün arkadaşlarımı gırtlakları kesilmiş olarak kulübelerinin önünde yatarken buldum. Herhalde beni kurtaran karımın ricası olmuştu. O da bu köydendi ve hamileydi."

Teodora, iştahının kaçtığı belli olan Hebe'nin elini okşayarak, "Karın nerede şimdi?" diye sordu.

"Çocuğu doğururken öldü; ama bu arada ben, kendimi burada iyi hissetmeye başladım" dedi ve uzun uzun Teodora'nın gözlerinin içine baktı.

Hebe anlamlı bir ifadeyle tekrar çorbasını içmeye koyuldu. Antonina, "Teodora'yı çiftçi olarak gözünüzün önüne getirin! Tavuk kümesini temizlerken büyüleyici görüneceğinden eminim, tatlım!"

Bir grup delikanlıya, içi tahıl sapıyla doldurulmuş deri toplanlarla hokkabazlık yapmayı öğreten Simon, onlardan ayrılarak yanlarına geldi ve oturdu.

Simon, “Biz Pergamon’a gitmek istiyoruz” diye girdi söze ve yeni ahbabına bir testi şarap uzattı.

“Bu sıkı bir şarap” diye kadınlara açıklamada bulundu Simon. “Arkada, kulübelerin arasında toprağa gömdükleri kapların içinde mayalıyorlar.” Bu sırada karanlığın içinde bir yerleri gösterdi.

“Şarabın yolunu her zaman bulur” derken çenesini Simon’un omzuna dayayan Antonina, Cermen’e kışkırtıcı bir ifadeyle baktı.

“Ama Pergamon yolu... Bu bir kılıç yarası mı?” diye sözü değiştirerek parmaklarını yara izinin üzerinde gezdirdi. Adam şimdi bakışlarını Antonina’ya çevirmişti.

“Size yolu gösterebilirim” dedi Simon’a, gözlerini Antonina’dan ayırmadan.

“Sen de bize katıl” diye içten bir öneride bulundu Simon. “Bir güç gösterisi pekala işimize yarayabilir. Sen zincir kopartabilirsin değil mi?”

Birisi kaval çalmaya başladı. Tınıları, gecenin içinde gidip gelerek aksetti; şarap keyfinin en ala noktasında olan Simon, hâlâ kırgınlığı geçmemiş olan Hebe’yi kavala katılması için boşu boşuna ikna etmeye çalıştı. Hebe az sonra uyumak için arabaya gitti; Teodora da onu izledi. Erkekler eğlenmeye devam ettiler. Küçük grubun şamatası, yün battaniyelerine iyice sarınmış, ayrı ayrı gökyüzünü seyreden iki kıza, daha uzun süre ulaştı. Antonina yavaşça yanlarına tırmandığında ortalık sessizleşmişti. Teodora’nın uyanık olduğunu fark ettiğinden, onun yanına süzülüp koynuna sokuldu.

Antonina elini kaldırıp ay ışığında parmağındaki yüzüğü inceledi. Ortasında bir taşı olan, işçiliği kaba, bakırdan yapılma bir yüzüktü; taşlaşmış bir beyne benzeyen,

kaygan ve kıvrımlı taşın mat kahverengi yüzeyinde ay ışığı bile bir pırıltı yaratamıyordu.

“Bunu o hediye etti” diye fısıldadı Antonina. “Bir kan taşı. Askerlerin bunu bir tılsım olarak yanlarında taşıdıklarını söyledi.” Bir an için sustu. “Bana kızdın mı?”

Teodora alçak sesle gülerek başını “hayır” anlamında salladı.

“Öylesine uçuk bir fikirdi sadece. Her sabah kulübeden çıktığımda ve güneş enseme pişirdiğinde kendimi nasıl hissedeceğimi hayal ettim. Çeşme, tarla ve tozlu yolun üzerinde, sandaletlerin içindeki esmerleşmiş ayaklarım olacaktı orada. Sadece çalışmak, her gün aynı şey ve akşamları onun bana sımsıkı sarılışı. Her şeyin bir yeri var, biliyorum merak etme” diyerek Antonina’nın itirazını engelledi, “öylesine aklımdan geçirmiştim sadece.”

Antonina karanlıkta elini uzatarak onun alnını okşadı, “Kendinden tümüyle vazgeçmeden de yerini bulacaksın korkma” diye mırıldandı. “Öyle yerler de var.”

Her ikisi de sessizce kendi düşüncelerine daldılar.

Asklepios’un Ülkesinde

“Şuraya bak, nehir binanın altından geçiyor!” Hebe elini uzatarak Pergamon Kaplıcası’nın, üstü kapalı giriş bölümü gerçekten de Selinus’un* üzerine kurulu olan devasa kırmızı binasını gösterdi.

Çay, üzerinde günlük çarşı ve hamam tezgâhlarının kurulduğu yapay kemerinin altında sakince akıyordu; buraya küçük bir kilise bile sıkıştırılmıştı. Ama kumpan-

* Selinus: Pergamon Çayı’nın eski adı.

yadan hiç kimse buna dikkat etmedi; hepsi de, bulundukların yerden dört yüz metre yükseklikte, iki nehir yatağının arasındaki dik tepeye kurulmuş, güneşin soldurduğu bir mercan kayalığı gibi yükselen, mermerden krallık şehrine gözlerini dikmişlerdi. Daha aşağıda ise, yapay taraçaların üzerine kurulmuş ahşap ve tuğla yapılarıyla modern Pergamon'un, Kral Eumenes'in yaptırmış olduğu eski kent duvarlarından çoktan dışarı taşmış olan ve önlerinde ovaya doğru yayılan evleri fışkırıyordu. Kalabalık, onların küçük turne grubunu da yol boyunca sürükledi ve çarşının bu renkli karmaşasının ortasında kalan öküz arabalarının, artık işlevini yitirmiş olan eski kent kapısından geçtiğini neredeyse fark etmediler bile.

Büyük kavislerle dik yamaca tırmanan ana cadde, cadde denilebilecek tek yoldu. Evler bunun iki yanındaki antik kalıntıların içinde ve arasında, yoğun ve yabanıl bir biçimde kurulmuştu; eski taş döşeli yolların, ara sokakların, arka avlular ve evler arasında kaybolduğu noktada, evlerin arasından geçişi sadece çamurlu patikalar sağlıyordu. Burada şehir halkının çoğu suyunu çeşmelerden veya avlulardaki sarnıçlardan sağlıyordu; çünkü eski su kemerleri sistemi de artık işlemiyordu. Eski kanalizasyon sisteminin çökmesi de şehri biraz daha bakımsızlaştırmıştı. Yeni Pergamon'un eskisini geçtiği tek nokta, hayatın engelsiz ve kaygısızca devam ettiğine dair güvenilir bir işaret olan pislik ve gürültüydü.

Gözlerini tapınağın taraçalarından ayıramayan Simon, "Etkileyici, çok etkileyici" diye mırıldandı ve Keleos'tan edindiği bilgilerle caka sattı: "Zeus Sunağı, Trayan Tapınağı, Demeter Mabedi, kütüphane. Bugün hepsi yıkıntı halinde, hepsi. Parşömen sözcüğünün Perga-

mon'dan geldiğini biliyor muydunuz” diye sordu sonra damdan düşer gibi.

Antonina kendini kaptırmış tırnaklarını törpülerken, Hebe sıkıntıyla, “Ah, Simon” diyerek arkadaşının koluna girdi. Ama bu da, onun yeni edindiği bilgilerle hava atmasını engelleyemedi.

“Mısır Kralı Ptolemaios, Pergamon Kütüphanesi'nin İskenderiye'deki kendi kütüphanesinden daha büyük olmasını kıskanıyordu elbette ve buraya papirüs gönderilmesini yasakladı. O zaman Pergamonlular yazı yazmak için başka bir şey aradılar ve parşömeni buldular, değil mi?”

Keleos hafifçe başını sallayarak Simon'un anlattıklarını doğruladı.

“Pergamonlu bütün beyler, her alandaki kültürel gelişimi coşkuyla destekliyorlardı...” diyerek, Simon tekrar hararetle konuşmaya başladı.

“Ama benim karnım acıktı” diyen Teodora'nın ısrarlı sesi duyuldu tentenin altından.

Kısa bir sessizlik oldu; sonra Keleos'un çekingen sesi duyuldu:

“Eğer bu seni ilgilendirirse, bazıları da deneyimli zehir karıcılarıydı. Kral III. Attalos'un en sevdiği uğraş şifalı otları ve zehirli bitkileri denemektir ve deneylerinde suçları kesinleşmiş mahpusları kullanıyordu.

“Gerçekten mi?” diye sordu Simon heyecanla. Son hezimet unutulmuştu bile. “Hebe, Teodora, duydunuz mu? Yarın *Zehirci Kadın*'ı oynayacağız. Metnin üzerinde biraz çalışmalıyım sadece. Yeni bir fikrim var.” Bakışlarını düşünceli bir şekilde Pergamon'nun yamaçlarında dolaştırırdı. “Dağın tepesindeki eski amfitiyatro hâlâ kullanılıyor mu?”

Arabaları böylece sallana sallana Aziz Tekla Hanı'na vardı ve burada barınmak için ucuz bir yer buldular, öküzlerini de ahıra yerleştirdiler.

Hebe, kumpanyasının oyununu sergileyebilmesi için yetkili memurlarla görüşmek üzere hemen belediyeye gitti; Keleos ise her zamanki gibi deri çantasını yanına alıp gizli işlerini halletmeye... Teodora, Antonina ve Simon da handakilerin önerdiği meyhaneye gittiler.

“Neşeli Oğlak”tan dışarıya namına yaraşır kokular yayılıyordu. Ortadaki açık ateşin üzerindeki şişte dönen, otlarla baharlanmış kızarmış etin üzerindeki camlaşmış ballı sos parıldıyordu. Et pişene kadar beklemeye karar verdiler.

Simon hemen yanına büyük bir testi şarap, bir lamba ve yazı malzemesi alarak, *Zebirci Kadın*'ı Pergamon koşullarına uyarlamak üzere, en dipteki nişin altındaki kirli ahşap masaya yerleştirdi.

Teodora oturduğu masadan, Simon'un kıpırdanan dudaklarında sözcüklerin dolaştığını ve divitin papirüsün üzerinde kaydığını görüyordu. Karşısında oturan Antonina ise parmağını şarap damlalarına sokarak şekiller çiziyor ve kendisini eğlendirecek bir şeyler arayarak çevresine bakınıyordu. Ama görünüşe bakılırsa ortalıkta ilginç bir şey yoktu.

Duvarlarda, ahşap üzerine beceriksizce boyanmış tablolar asılıydı; bunlar çevreden kır manzaraları, bir sineği bile bir saniye yanıltamayacak et parçaları ve üzümlerle dolu natürmortlar, çocuk elinden çıkmışçasına naif aziz resimleriydi. Resimlerin altındaki masalarda, sanki kendi evlerindeymiş gibi bir tavırla oturan erkekler vardı; belli ki gerçekten de öyle hissediyorlardı. Hareketlerinin rahatlığı ve çalışanlarla ilişkileri, her akşam alıştıkları

masalarında oturup şaraplarını içen, bu çevreden sürekli müşteriler olduklarını belli ediyordu. Etrafta duran bir yığın hatıralık eşyayı, boyanmış şişeleri, oymalı bakır tabakları ve hac bölgelerinden hatıra paralarını onlar getirmiş ve sevgili mekanlarını süsleyip biraz daha fazla sahıplenebilmek için buralara yerleştirmiş olmalıydılar.

Tezgâha yakın bir masanın süsü de, meyhaneciyi çağırmaq için kullanılan, üzerinde “vefakârlar” yazılı top- rak bir çandı.

Meyhaneci kadın o sırada ortalık fazla kalabalık olmadığından masaların arasında zemini süpürüyor, ara sıra iki çift laf etmek için sıvalı kolları ve kızarmış yüzüyle bir masanın başında duruyordu. Sonunda süpürdüğü her şeyi açık duran ön kapıdan dışarı attı. Dışarıdan içeriye, mekanın içinde asılı duran beyaz duman katmanlarını aydınlatan gün ışığı giriyordu.

“Ah, başkentten hanımlar, bunu hemen anlarım!”

Ses, ateşe yakın, komşu bir masadan gelmişti. Antonina ve Teodora aynı anda çenelerini dikerek ve gözlerini boyalı kirpiklerinin altında ağır ağır çevirerek, konuşana doğru kibirli bir ifadeyle baktılar.

“Ah, öyle miiiii?”

“Tarzınız, havanız.. Ben de başkenttenim, izin verir misiniz?”

Yeni ahbabları yanıt beklemeden yanlarına gelip oturdu ve anlatmaya başladı. O ana kadar, Pergamon’da sını- kıntıdan patladığı anlaşılıyordu. Aslında önemli bir adam olduğunu iddia ediyordu adam; yeni İmparator’un tasvirini, burada sergilenip geleneklere göre şehrin yeni efendisi olarak onurlandırılabil- sin diye Pergamon’a getiren ulaktı kendisi. Ya da en azından fildişi tabletteki İm- parator portresini buraya getiren memura eşlik eden me-

murun yardımcısıydı. Bizans'taki taç giyme törenini kendi gözleriyle izlemişti; alkışları hatta bütün o inanılmaz hikayeyi bizzat yaşamıştı.

“Halk dışarıda ortalığı inletirken ben saraydaydım. Dışarıda bir sokak savaşı vardı, savaş diyorum size. Korkudan titreyerek evine kapanmayan herkes sokakta yağmadaydı. Hipodrom kaynıyordu. Elli bin kişi vardı, ah ne elli bini; yüz bin, alanın alabileceğinden çok daha fazlası. Kum insanlardan kararmıştı. Oraya dolmuş yeni İmparator'u görmek için haykırıp bağışıyorlardı. Yana-bilir ne varsa yanıyordu. Ve biz...” Bilerek bir süre duraksadı. “Biz sarayda hapsedilmiştik! Kuşatılmıştik!”

İsrarla önce Teodora'nın, sonra Antonina'nın gözlerine baktı ve bıraktığı etkiden hoşnut bir şekilde arkasına yaslandı.

“Hey, meyhaneci, biraz daha şarap getir. Size şunu söyleyeyim ki” diye devam etti, “orada bazı eski askerler bile sınırdan terledi. Hatta General Justin'in titrediğini gözlerimle gördüm. Ama eski tüfek yine de olayı taş gibi atlattı. General Celer'le iki kurt gibi karşı karşıya geldiler, neredeyse dişlerini çıkartmış ve postlarını kabartmışlardı. Yeğeni Justinian ise oradan oraya koşturup durdu. Bir oraya, bir buraya gidip gelerek dizginleri kontrol altında tuttu ve...”

“Justinian mı?” diye sordu Antonina ve bir an Teodora'ya baktı.

“Evet” diye yeniden anlatmaya başladı yeni ahbapları, “Justin'in yeğ...”

Ama Antonina onu dinlemedi. “Bu seni akşam yemeğine davet etmek isteyen o hoş subay değil mi, canım?”

Teodora canının sıkıldığını belli ederek başını salladı. “O çiçek düşkünü, evet. Ama hatırlıyorsan davetine gitmemiştik.”

Antonina düşünceli düşünceli başını salladı. Yeni arkadaşları bir süre sonra tekrar kaldığı yerden anlatmaya başladı.

“Sonra Celer, dışarıya, hipodroma bir imparator adayı gönderdi. Onu katizmadan dışarı attılar. Kanlar içinde geri döndü. Ayaktakımı ortalığı inletiyordu. Sonra Justin dışarıya bir adam gönderdi. Onu neredeyse öldüreceklerdi. Justinian durmadan ortalıkta dolanıyor, etrafa paralar saçıyor ve sirk partileriyle pazarlık ediyordu. Sonunda ihtiyar Justin, ‘Kendim gidiyorum!’ dedi. O bunu söyler söylemez sirkte adının yankılandığını duyduk. ‘Justin! Justin!’ diye adı bir sel gibi kükrüyordu. Celer’in yapacağı bir şey kalmamıştı. Belki de Justin, dışarı çıkar çıkmaz onu parçalayacaklarını umut ediyordu. Fakat Justinian bütün seremoni kıyafetlerini, kaftanı, tacı toparlayıp getirdi. Nereden buldu bilinmez ama bu iyi bir oyundu! İhtiyar, katizmaya inen dar, döner merdivenlerde bunları son anda üstüne geçirdi; ayakları kuşağına dolandığından neredeyse merdivenlerden yuvarlanacaktı. Ama dışarı çıktığında gerçekten bir imparator gibi görünüyordu. Arkasında, üniforması içinde parlak bir veliaht olarak yeğeni duruyordu; artık anasının babasının kim olduğuna kim bakar. Buyrun!”

Bardağını tekrar kaldırdı ve Antonina’yla Teodora’yı da tatlı şaraptan içmeleri için teşvik etti. Az sonra tabakların içinde, dumanları tüten etler geldi. Gayet iyi pişmiş ve baharatlanmışlardı. Dışarıda yoğun bir akşam kızıllığı başlıyordu ve iki kız kendilerini yavaş yavaş anlatılanlara kaptırıyordu. Bizans’ın tanıdık sokakları ve hipodrom yeniden gözlerinin önünde canlanmıştı. Orayı, kralın ulağının anlattığı hikayenin yollarında izlemeye devam ettiler.

Justin ve yeğeni katizmanın parmaklıklarına ellerini dayadılar, etraflarında muhafız üniformaları içinde te-zahürat yapan sadık subayları vardı. Onları ve olayları zorlukla takip eden vakur senatörler, ancak locanın arka taraflarında, zar zor ayakta durdukları bir yerlere sıkışa-bildiler. Aşağıdakilerin “Justinus Basileus! Justinus Basi-leus!” çığlıkları kulakları sağır eden bir gümbürtü halin-de yukarı yükseliyordu ve anlamlı bakışlarla omuz silk-melerin dışında bir anlaşma yoluna izin vermiyordu. Bu şekilde anlaşmaya çalışanlar da az değildi. Herkes aza-metle togasına sarınmış, dişlerini sıkmış, sanki önlerinde adsız bir keçi çobanının oğlu ona verilen imparatorluk onurunu teatral bir jestle reddedip halkın heyecanını kaynama noktasına getirmiş gibi ilerilere bakıyordu.

Kısa tunikleri içindeki zanaatkârlar kumun içinde diz çöktüler; omuzlukları dalgalanan rahipler mırıldanarak dualar okudular; geniş yenli giysilerini dalgalandıran genç sirk partizanları, Hun modası sakalları bastırdıkları isteriyle titrerken haykırdılar: “Justinus Basileus!” Sonun-da Justin kaderine razı oldu. Tavrı, “bunu siz istediniz” der gibiydi. “Öyleyse bu yükü taşıyacağız” diye haykırdı.

En eski saray birliğinin campidoctor’u*, dev yapılı Got Godila, Justin’in başına yılanlı tacı oturttu, sonra kalkan-ların üzerinde havaya kaldırıldı ve en yüksek rütbeli ko-mutan olarak halkı, orduyu ve hükümdarlığı selamladı. Hipodromdaki birlikler imparatorluk locasının dibinde tek bir adam gibi flamalarını ve sancaklarını kaldırdılar ve Doğu Roma bir kez daha şaşaalı gücünü ve zenginliği-ni zafer çığlıklarıyla ilan etti.

* campidoctor: İmparatorluğun silahlarından ve askerlerin eğitiminden so-rumlu komutan.

O zaman katizma hareketlendi, askeri ihtişamın arasına, yeni ve parlak renkler de katıldı; askeri bir birlik ve kentin önde gelen ruhanileriyle birlikte patrik de gelmişti. Üzerlerinde tüm aksesuarları ve cüppeleriyle, parmakları altın nişanelerine kenetlenmiş, ter içinde; ağır ahşap kapıların ardından gelen sesleri dinleyerek, kapıları yağmacıların mı açacağını yoksa kendilerini saraya götürmek üzere gelen muhafızların mı çalacağını bilmeden Aya Sofya'nın levazım odasında hep birlikte bu anı beklemişlerdi. Seremoninin ilk cümlesi duyulduğunda nasıl da ayağa fırlamışlardı, ipek giysilerini savurarak büyük, üç kanatlı kapıdan nasıl geçmişler, karanlık koridorlar ve merdivenler boyunca yollarına devam ederek nihayet dışarıya, ışığa, onun; Tanrı'nın tahttaki temsilcisinin, bir Ortodoks'un yanına çıkmışlardı. Böylece putpe-restlik son bulacaktı! Patrik, yılanlı tacın yerine imparatorluk tacını takarken maiyeti büyük bir coşkuyla "Üç Kez Kutsal" İlahisi'ni, sonundaki Monofizit inancına uygun ilaveyi okumadan söyledi. İktidarın kutsal ayini böylece devam etti.

İmparatorun sesi, libellarius öne çıkarak konuşmaya başladı:

"İmparator Caesar Justinus Victor semper Augustus..."

Halk ritüelsi ritmle karşılık verdi: "Yeryüzünün zenginliği, nasıl yaşadınsa öyle hükmet..."

"Aslında bunu Celer'in okuması gerekmez miydi?" diye Justin belli etmeden sordu yeğenine. "Magister Officiorum nerede?"

"Bacağından hafifçe yaralandı" diyerek Justinian da aynı şekilde fısıltıyla cevap verdi. "Ciddi bir şey değil. Sadece zararsız bir tekme." Parmaklarının ucunda yükselele kalabalığa baktı.

“Yüce Tanrı’nın inayetiyle...”

“Baş katipten valilik kasasının dosyalarını aldın mı?” diye sordu Justinus fısıldayarak.

Libellariusun, “Tanrı’nın iradesiyle ve hepimizin isteğiyle imparatorluk onuruna ulaştık ve şimdi Tanrı’nın inayeti için yakarıyoruz...” diyen sesi etrafı çevrili yuvarlak taş platformda yankılandı.

“...Peki gizli casusların dosyaları? Biliyorsun ki her...”
“...ayrıntı önemlidir.”

“Biliyorum, amca, buna dikkat ediyorum.” Justinianus eliyle pelerinine dokundu. “Arşivin anahtarı burada.”

“...Ülkemize bereket. Gökyüzündeki kralımız, yeryüzünü koru. Justinus Augustus, zafer senin olacak. Yeni Konstantinus çok yaşa. Hepimiz İmparator’un hizmetkârlarıyız” diyen halkın, ilahi ritminde söylediği sözler yankılandı. Katizmadan yükselen tütsü dumanları ağır ağır aşağıya doğru çöküyordu. Yeni bir methiye başladı.

“Askerlere beş altın ve yarım kilo gümüş dağıtılacak” diyen hükmü okudu libellarius ve sonra İmparator’un, tebaasından herkese gösterdiği sonsuz koruyuculuğu sayıp dökmeye başladı. Bu bölüm, Tanrı’ya yakarıyla sona erdi ve armağanlara boğulan halk, “İmparatorumuz sen üçlü kutsallığın onurunu taşıyorsun, sen hükümdarlığın onurunu taşıyorsun, sen kentin onurunu taşıyorsun” diyerek hâlâ dizleri üzerinde methiyeye devam ederken Justin, görkemli maiyetiyle birlikte taç giyme töreni için Aya Sofya’ya doğru yola çıktı.

Mabeyinci Amantius, onu orada, takdis salonunda bekleyecek, krallık tacını başından alarak ellerine teslim edecek ve Justinus Basileus da tacı minberin üzerinde Tanrı’ya sunacaktı. Justinian, önünden geçen amcasının

hoşnut gülümsemesini hayra yorduysa da, Justin o anı yaşamaya can atıyordu. Saray koridorlarındaki yürüyüşü, sanki ömrü boyunca erguvani taşlar üzerinde yürümekten başka bir iş yapmamış gibiydi!

Oysa o sırada emirberler yanına yaklaştılar. Justinian hararetle balmumu tabletlerin üzerine emirleri yazarak, telaşlı bir şekilde talimatlar vererek onları dört bir yana dağıttı. Sonra koşar adımlarla, kusursuz beyaz togaları içinde, heyecanla tartışarak imparator maiyetinin ardından gelen senatörlerin grubuna katıldı. Burada konuşulanları bilmek önemliydi. Orada, kalabalığın arasında iteklenen şu ince yapılı, kara saçlı adam da kimdi acaba? “Evet, Aerobindus” dedi kendi kendine. İçlerinde en rahatlarından biri oydu; bu açıkça görülüyordu. Ama Justinian daha yaklaşımadan Vitalian’ın adını duydu. Bu yaşlı general herhalde ona asla rahat vermeyecekti. Justinian, bu kez ona, gerçekten yüksek düzeyde bir devlet görevi vermeyi aklının bir köşesine yazdı. Sonunda Kalke’ye gelmişlerdi ve giriş koridorunun devasa demir kapıları, yeni efendilerine hararetle karşılık veren kente doğru açıldı.

Antonina ve Teodora, ıslıl ıslıl parıldayan gözleriyle masanın başında oturmuş, uçlarından yağlar damlayan parmaklarını yalıyorlardı. Justinus, yüceler yücesini hizmetkârı olarak onurlandırmak üzere, tacını değerli taşlarla süslü diğer kıymetli eşyaların yanına koyarken, minberi kaplayan bütün o altınları, binlerce mumun ışığında parıldayan kilise hazinesini gözlerinin önünde görür gibi oldular. Küçük alevlerin ışığında kıvılcımlanan ipek giysiler, tütsü dumanlarının pahalı kakmaları bir tül gibi sarışı gözlerinin önüne geldi. Korobaşının sesi, sanki kendisi daha değerli bir metalden dökülmüşçesine, sayısız avizenin arasından altın kaplamalı kubbeye bir

çan sesi berraklığında yükselecek ve ilk tınılarıyla birlikte minberin üst kısmındaki zümrütler ve yakutlar, her şeyi göksel bir parıltının içinde eriten kutsal bir ateş gibi, yoğun bir ışımayla parlayacaklardı.

Teodora'nın anısında, bir zamanlar Justinian'ın gönderdiği yemek davetiyesindeki yarı solmuş gelincik çiçeği bile bir mücevher gibi parıltıyordu. Antonina'nın aklından geçenleri tahmin edebilmesi için, onunla tek kelime bile konuşmasına gerek yoktu. Arasından her şeye neredeyse bir parça dokunmuş oldukları tül öylesine inceydi, neredeyse...

Yüksek sesle atılan bir çığlık onu düşüncelerinden uzaklaştırdı. Simon, çığlık çığlığa bağırarak garson kızın ayaklarının dibine yığılmış hırıldıyordu. Diviti hâlâ elinde tutuyordu; düşerken devrilen bardağındaki şarap, bir şeyler yazdığı papirüsün üzerinden akarak mürekkeple karışıyor, aşağıya Simon'un üzerine damlıyordu.

“Simon!” Kızlar telaşla onun yanına koştular ve onu doğrultmaya çalıştılar. Kirpikleri, belermiş ve sadece akı görünen gözlerinin çevresinde küçük sinekler gibi amaçsızca titreyordu.

“Soluk almıyor!”

“Bir doktor! Bir doktor bulmalıyız!” Müşterilerden birkaçı yanlarına gelip arkadaşlarını taşımaları için onlara yardım etmeye çalıştı. Ama Simon sert hareketlerle titreyip sırıyordu. Elini kolunu etrafına savuruyor, hırıldayıp ağzından köpükler saçıyordu. Etrafındakiler çaresizlik içinde kalakalmışlardı. Buz gibi terleyen Simon ağır ağır soluyarak sakinleştiğinde ve derin bir baygınlığa düşmüş gibi görüldüğünde meyhaneci kadın onları hemen kapı dışarı etti. Geç gelen birkaç akşamcı onlara bir doktorun yerini tarif etti. İki genç kadına arkadaşla-

rını taşımaları için yardım ettiler ve akşamın giderek koyulaşan karanlığında doktorun kapısına vardıklarında hiçbir şey söylemeden yanlarından ayrıldılar. İçeride ışık yanmıyordu ve kapıyı ısrarla çalınaları üzerine ancak üçüncü katta bir pencere açıldı.

“Doktor meşgul. Paranız var mı?”

Teodora tam, “evet” diye bağırarak üzereydi ki, Antonina onu uyararak, az önce Simon’un cebinden çektiği boş para kesesini gösterdi.

“Ama Prusa’da kazandığımız onca para!” diyerek tedirgin bir şekilde fısıldadı Teodora. Pencerede anlamlı bir sessizlik oluşmuştu. Şaşkınlık içindeki Teodora, Antonina’nın omuzlarını silkip eliyle içki içtiğini gösteren bir işaret yaptığını karanlıkta zar zor gördü.

“Simon’u tanıyorsun” dedi bir süre sonra alçak sesle. Az sonra pencerenin gürültüyle çarpılarak kapatıldığını duydular.

“Hayır, tanımıyorum” dedi Teodora ve küp gibi içmiş, inleyen Simon’a baktı. İçinde bir öfke yükseldi. “Ama tanımaya başlıyorum.”

“Her halükârda onu burada bırakamayız, haydi tut.” Solukları tıkanıp küfürler savurarak, baygın durumdaki Simon’u hana kadar taşıdılar.

Orada, saatler sonra geri dönen Hebe’yle karşılaştılar. O da, pislik içinde, kırıptısız yatan ve sadece ara sıra bir iniltiyle göğsü inip kalkan arkadaşlarına, ne olduğunu anlayamadan öylece baktı. Ağzının kenarında rengi koyulaşmış bir kan sızıntısı vardı. Hebe, öfkeyle kanı sildi. “Siz hiçbir şey yapmadan öylece beklediniz mi? Bunu nasıl yaparsınız?” diyerek parladı.

Antonina yattığı yerden, “Biz en azından ortak paramızın hepsini içkiye yatırmadık” diye sakın sakın cevap verdi.

“Sen, sen hiç konuşma” diye söylendi Hebe ve Antonina’nın önüne dikildi. “Senin her zaman paran vardır, nereden geldiğini de kimse bilmez. Paran var ama onları ortaya çıkartmaya niyetin yok senin!” diye öfkeyle sesini yükseltti.

Teodora, “Hebe, Hebe, lütfen!” diye araya girmeye çalıştı; ancak heyecandan titreyen parmağıyla sadece Antonina’yı gösterebildi.

“Onda para var, onda para var, diyorum. Haydi Antonina, bize çizmelerini göster!”

Antonina, “Bu çok gülünç” diyerek kendini savundu ve bir köşeye kurulup oturdu.

Teodora gözlerini kaçırdı. Çünkü, buna karşı çıkamazdı, Antonina gerçekten de her zaman gizli kaynaklardan para bulabiliyordu. Diğer yandan, eğer parası varsa bunu Simon’dan kaçırmaması ise olacak şey değildi... Teodora öksürerek arkadaşına baktı. Ancak bir şey sormaya cesaret edemedi. Antonina bakışına karşılık verirken ağzını küçümser bir ifadeyle yamulttu. Sonra tek bir söz bile etmeden sağ çizmesinin bağcıklarını çözdü, çizmenin iç kısmını gösterdi. Bir şey yoktu. Sadece bir iplik sessizce yere süzüldü.

Hebe, “Asklepieion!” diyerek aklına gelen ismi haykırdı birdenbire. “Simon bundan söz etmişti, hatırlıyor musunuz? Şu tapınaklardan biri. Bir tedavi merkezi.” Yepyeni bir coşkuyla bu delice fikre sarıldı.

Teodora ve Antonina hâlâ birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı.

“Belki hâlâ hizmet veriyordur” diye umutla konuştu Hebe.

“Harabe, hepsi harabe” diyerek bir oyundan alıntı yaptı Antonina. Omzunun üzerinden alaylı bir ifadeyle, hâlâ Teodora’nın gözlerinin içine bakıyordu.

“Hadi canım!” Hebe yine ümitlenmişti. “Ben daha burada, içine bir yenisi yapılmamış olan tek bir eski yapı görmedim.” Büyük bir coşkuyla bu fikri kafasında geliştirmeye başladı. “Yerinde bugün de mutlaka bir doktor, bir tıp manastırı veya hastane vardır, ya da...” Bu arada öküzlerin koşumlarını takmak için dışarı fırlamıştı bile.

Dışarıya çıkan Hebe’nin cümlesini, “... ya da bir sütçü” diye Antonina tamamladı. Bakışları Teodora’nın üzerinde, gülerek ayağa kalktı. “Ne olduğunu öğrenmek için sen de geliyor musun, canım?”

“Peki, ya sol çizmen?” diye içinden geçirdi Teodora. Bunu neredeyse duyulacak kadar yüksek sesle düşündü ama dilinin ucuna bir türlü getiremedi. Sonra Hebe geldi ve Simon’u ahıra götürmek üzere onları dürtükleyerek harekete geçirdi.

İyileştiren Tanrı

“Demek ki sütçü değilmiş” diyen Antonina’nın kışkırtıcı sesi karanlıkta çınladı.

Önlerinde bir tapınak kalıntısının kara silueti yükseliyordu. Buraya kadarki yolu gelmek bile çok zor olmuştu; öküz arabaları, karanlık, eski ve düzgün zeminin bozulmuş taşları arasından fırlayan köklerle dolu yollarda, zor ilerlemişti. Araba birçok kez, yolun her iki tarafına da yayılan ve tekerleklerin arasına giren böğürtlen ve yabangülü çalılıklarının arasına takılıp kalmıştı.

Öküzler tapınağın sütunlu girişinde, açık bir merdiven kalıntısının önünde durdu. Önlerinde geniş bir alan uzanıyordu. Beyaz mermer zemin, ay ışığını soluk bir ışımayla yansıtıyordu; gecenin, soğuk taşların üzerinde do-

lanan serin esintisini hissettiler. Sütunlu galeriler, gözün görebileceği ölçüde, gecenin karanlığında dört bir yana uzanıyordu. Bu sırada, bir gece kuşu öttü.

“Evde kimse yok herhalde” diye mırıldandı Teodora huzursuzlukla ve bakışlarını yıkık sütunların üzerinde gezdirerek. Tentenin altında yatan Simon, inleyerek yan döndü.

“Quod erat demonstrandum” diye başladı söze Antonina, “şu uğursuzluktan nihayet sıyrılabilir miyiz ve...”

“Ama orada bir ışık var!”

“Yani, Hebe sen de” dedi Antonina, “umut etmek iyi de, ama...”

Ama ışık gerçekten de vardı. Gecenin karanlığında sarı renkli ve alevli bir pencere gibi görünüyor, bir ara kayboluyor, sonra bu küçük ve titrek ışık yeniden gözüküyordu; sonunda ışık gecenin sessizliğinde yankılanan adımlarla birlikte onlara yaklaştı. Üç kız da birbirlerine tutundular.

“Hayır, bu doğru olamaz” dedi Antonina. Sesi, olanlara neredeyse kayıtsızmış gibi çıkmıştı; ama tırnakları hâlâ Teodora’nın koluna gömülüydü. Sonra ışık arabalarına yaklaştı.

Teodora, “Keleos!” diye bir çığlık attı.

Şaşkın yol arkadaşları, meşalesini kaldırarak her üçünün de yüzüne doğru tuttu. İsterik bir şekilde gülmeye başladılar. Tanrım, ne kadar korkmuşlardı ve şimdi böyle gülmeleri ne kadar da aptalcaydı.

“Simon hasta” dedi Teodora doğrudan ve o an kendisini budala gibi hissetti.

Ama Keleos sadece başını salladı. “Gelin!” dedi ve öküzlerin dizginlerini tuttu.

Teodora, Keleos’un onları içine çektiği yapıyı iyi görmiyordu; ama girdikleri geniş bölme oldukça sağlam gi-

biydi. Köşedeki küçük ateş, etrafa zayıf bir ışık veriyor ve mekanın yüksek tavanını karanlıkta bırakıyordu. Keleos, Simon'u kucağına aldı ve bir zamanlar üzerinde bir heykelin bulunduğu belli olan bir kaidenin önüne gelene kadar yürüdü. Kaidenin arkasından bir adam daha çıkınca, Teodora bir çığlık daha atmamak için kendini zor tuttu. Beyaz giysisi ve onun üzerindeki aynı renk pelerini adama tuhaf, neredeyse ruhani bir görünüm veriyordu.

Heyecanla arkadaşının kolunu çekştirerek, "Antonina" dedi, "sence o eski bir şifa dağıtıcısı mı? Bir..." Heyecandan sesi kısıldı.

"Burada, harabelerin içinde hayatta kalmış putperest bir Asklepios rahibi mi?" dedi Antonina o bildik kısıp sesiyle.

"Zannetmem cancağızım. Sanmıyorum ki, sonsuz yaşamın sırrını bulmuş olsun." Giysisinin kenarını heyecanla buruşturup duran Hebe'ye yan yan bakarak sözlerine devam etti: "Bu kadar harabe romantizmi de pek sağlıklı değil. Gelin, şuna bir bakalım. Bizim pek tanımadığımız dostumuz Keleos'un kimlerle düşüp kalktığını çok merak ediyorum doğrusu."

Keleos, muayene etmek için çoktan Simon'un üzerine eğilmiş olan yabancıyı, "Bu Trallesli Alexander" diye tanıttı.

Alexander, hastanın terli, soğuk alnına dokundu; parmaklarıyla yoklayarak ne durumda olduğunu anlamaya çalıştı, durumunu inceledi, gözkapaklarını aşağıya doğru çekti, nefesini kokladı ve diline baktı. Sonunda başını Simon'un göğsüne yaslayarak hızlı kalp atışlarını dinledi. Sonra giysilerini sıyrarak dikkatli ama sert dokunuşlarla uzuvlarını yoklamaya başladı. Simon hafifçe inledi; Hebe iç geçirdi.

“Alexander doktordur” diye devam etti Keleos. “Efes’e giderken burada, Pergamon’da mola vermesinin nedeni...”

Trallesli Alexander, “Nedeni, Büyük Hekim Galen’in başarılı çalışmalar yaptığı yeri yakından tanımak” diyerek sakin bir sesle onun sözünü kesti. “Galen, Pergamonludur ve birkaç yıl burada çalışmıştır. Korkarım bir harabe romantizmi nöbeti.”

“Harabe romantizmi” diyerek düşünmeden tekrarladı Teodora. “Bu lafı az önce kim kullanmıştı?” Az önce onlara hitap eden o sakin ve derinden gelen sesin etkisini silmek için hatırlamaya çalıştı. Bu ses ona, Simon’un bedeninin üzerindeki ince yapılı eller kadar sağlam, güven verici ve koruyucu gelmişti.

Alexander başını kaldırıp onlara baktı. Kırışmaya başlayan saçları çok kısa kesilmişti. Kemerli burnunun ve sert yapılı çenesinin yüzüne güzellik kattığı söylene-
mezdi. Bir doktordan ziyade bir gladyatörü andırıyordu. Gözleri birbirine yakın ve tuhaf bir eğrilikteydi. Alnında da bir çıkıntı var gibiydi. İnsan bu adamda kendisinin neyin etkilediğini bulamıyor ve sonunda bakışlarının bu adama, Trallesli Alexander’e çakılıp kaldığını fark ediyordu.

İnsan nasıl hem böyle bir sese sahip, hem de aynı zamanda bu kadar çirkin olabilirdi? Evet, Teodora onu böyle tanımlıyordu; çirkin. Alexander, sanki düşüncelerini yüzünden okumuş gibiydi. “Anlarsa anlasın ne olmuş!” diye aklından geçirdi Teodora ve kollarını göğsünde kavuşturdu. Ama Alexander gayet sakin bir şekilde Simon’un bileğini tutmuş içinden nabzını sayarken, etrafındaki küçük topluluğu kayıtsızlıkla izliyordu. Bakışları kendisine yöneldiğinde Teodora serkeşçe başını dikti ama

bu hareketinden derhal pişmanlık duydu; çünkü Trallesli Alexander gülümsüyordu.

“Bir doktor” diyen cılız bir ses, sessizlikte cınladı. “Asklepieion’da gerçekten bir doktor bulduk.” Bu, durumu yavaş yavaş kavrayıp, artan bir coşkuyla konuşmaya başlayan Hebe’ydi. “Bu bir mucize, değil mi? Bu bir mucize!”

“Mucize.” Alexander, Hebe’yle daha fazla ilgilenmeden tekrar hastasına yoğunlaştı. Keleos, kadınları yavaş yavaş şöminenin yandığı tarafa doğru iterken, onlardan işini rahat yapabilmesi için doktoru yalnız bırakmalarını istedi.

Sadece Hebe orada kaldı. Tek başına, ışıklı alanın kıyısında durup Simon’la ilgilenen iki erkeği izledi. Sarı saçları titreşen ışıktaki pırıldıyordu; başı özlemle yana eğilmişti.

“Şuna bir baksana!” Antonina, Teodora’ya bakarak anlamlı bir şekilde başını salladı. “Belki de harabe romantizminin güzelleştirici bir etki yapmasını bekliyor.”

Teodora, “Densizlik etme Antonina, Simon’a gerçekten çok bağlı ve onun için endişeleniyor” diyerek Hebe’ye arka çıktı.

Antonina burnundan soluyordu. “Başının duruşunu ve jestlerini görmüyor musun?” Çenesiyle Hebe’yi gösterdi ve öfkeyle kızıl saçlarını topladı. “Iphigenie’nin ikinci perdesinin ilk sahnesine çıkar gibi.”

Teodora dikkatlice bakınca arkadaşına hak verdi. Bu poz ona da yabancı değildi. Acaba bu kendisi için de geçerli miydi, yani tiyatronun hayata ağır basması. Örneğin öne doğru çıkartılan çene; kim bilir kaç zayıflık anında kendisi de böyle durmuştu? Öte yandan, gerçeği yansıtmak gibi bir zorunluluğu var mıydı? Bunu sadece kendisine borçluydu. Alevler gözlerinin önünde dans ediyordu.

Keleos tekrar yanlarına geldiğinde, “Alexander elinden geleni yapıyor” diyerek düşüncelerini böldü. “Simon herhalde bir epilepsi nöbeti geçirdi. Eğer onu bir keçi boynuzuyla tutsüleyebilseydik, daha fazla bilgimiz olurdu. Saralıların bu durumda mutlaka bir nöbet geçirdiklerini söylüyor Alexander; ama bunu yapmadan da teşhisten oldukça emin gibi.”

“Kutsal hastalık” diye fısıldadı Hebe huşu içinde.

“Bilemiyorum” dedi Keleos sıkılarak; “pek kutsal değil herhalde; aslında Hipokrates bu konuda gerekli her şeyi zaten söylemişti. Alexander için hiçbir hastalık kutsal değildir.” Hebe’nin yüzündeki hayal kırıklığını görünce onu teselli edercesine devam etti, “Ama hastalığın oluştuğu beyin öylesine değerli ve de öylesine kutsaldı ki, hastalık da kutsal kabul edilebilir.”

“Ama Simon’un durumundaki bir kişi için bu geçerli değil” dedi Antonina.

“Bana niye öyle bakıyorsun, Teo? Yoksa beynine boşalttığı alkol şişelerinin sayısı, orayı bir tapınak olarak kabul ettiğinin bir işareti mi sence?”

Keleos, üç kadın arasında yeni bir kavganın alevlenmekte olduğunu hissedince tıbbi açıklamalara sığındı.

“Alexander, önce Keleos’un başını ovacak ve sıcak bezlerle saracak. Sonra bedeninde birikmiş olan posaları müshillerle, ter atıcılarla ve balgam sökücülerle temizlemeye çalışacak; boynuz otu ve defneden yaptığı kendi hapları var. Gece onu burada tutmak istiyor.” Eliyle, kendilerini çevreleyen mekana doğru belirsiz bir işaret yaptı. “Burası eskiden bir hastalığın iyileştirilmesi için tanrılardan işaret almak amacıyla insanların uykuya yattığı bir yerdi. Bütün şifa arayanlar ilk gece, Asklepios’un gönderdiği, hastalıklarının doğasına dair bir özelliği ele veren

bir rüyayı görmek için buraya gelirlerdi. Heykeli oradaki kaidenin üzerinde dururdu. Şifalı su veren çeşme de o zamanlar buradaydı. Alexander, kaplıcalara çok önem veriyor. Biz de geleneğe uyalım.” Sanki küçük bir şakadan dolayı ona anlayış gösteriyormuşçasına gülümsedi. “Şimdi gidip yatalım ve bu gecenin neler getireceğine yarın bakalım.”

Teodora, yüzüne dökülen saçları çekti ve tepedeki Pergamon Kalesi’ne doğru baktı. Derin bir nefes aldı ve bu kadar neşeli olmasını neye borçlu olabileceğini düşündü. Nedeni bu inanılmaz gün, en uzaktakiler de dahil, her şeye dokunabilirlik duygusu veren bu berrak hava mıydı? Yoksa insanın tenini ürpertip, kendisinin nerede bittiğini, dünyanın nerede başladığını unutturan bu pervasız esrik rüzgar mıydı? Rüzgar doğruca insanın zihninin içinden geçer gibiydi; öyle ki, bulunduğunuz yer Pergamon mu, yoksa aydınlık bir düşün, beyaz kalkerli, esintili mekanlarında mıydınız, karıştırmaya başlıyordunuz.

Teodora, sokaklardan uyurgezer gibi geçerek tepeye tırmanmıştı; sonra yarı yıkık, sütunlu bir galeriyi geçerek geniş bir taraçaya çıktı. Burada da bir tapınak ve bir sunak vardı; geçen onca zaman parlak rengini silmiş, rüzgar ve hava koşullarıyla solgunlaşmıştı. Sunağa çıkan basamakların dibinde de terk edilmiş bir yapı alanı vardı. Dağılmış bir ahşap çıkırık, halatların, kalasların ve mermer bloklarının üzerinden sarkıyordu. Kurumuş harç etrafa saçılmış; ama asla düşünülmediği yerde kullanılamamıştı.

Teodora, gezintisine devam etti ve taraçanın kuzeydoğu kesiminde tiyatroya benzer bir yer buldu. Dokuz diziyeye ayrılan taş sıraların bin kişilik izleyiciye yer sunabileceğini tahmin etti deneyimli gözleriyle. Ama sahne neredeydi? Rüzgardan korunmuş yerlerden birine otururken,

acaba burada insanlara ne tür oyunlar sergiliyorlardı, diye düşündü Teodora.

Gözlerinin önünden, birbirleriyle çok da bağlantılı olmayan bir dizi rengarenk görüntü geçti: Küçük, kırmızı çizmeleriyle Antonina, lambayı tutan Keleos, kendinden geçmiş Simon, sütun dizileri, boynuna bağladığı beyaz bir keçiyi sürükleyen, gözyaşlarına boğulmuş Hebe, meşaleli insanların yürüdüğü uzun ayin alayları... Buna düşünmek denemezdi; sadece izlenimler içinde edilgin bir sürükleniş; böylesi bir rüzgarın estiği bu olağanüstü günün ötesinden gelen bağlantıların bir çağrışımı... Bu rüzgar, insana yanağını sıcak bir taşa dayamasını söylüyor, içindeki kristallerin mermerin üzerinde pırıldadığı gün ışığından bir tül yayıyordu; parmağınızla dokunduğunuz bu küçük ışık benekleri taşa dayanmış yüzünüzün önünde aniden dev bir manzara kadar büyüyordu. Taşların da bir kokusu var mıydı?

“Buradasın demek!” Keleos, dostça başını sallayarak az ötedeki bir taş koltuğa oturdu. Alexander’in istediği otları; dereotunu, çördük otunu vb., pazarda bulduğunu belirtmek için eliyle heybesinin üzerine vurdu; sonra o da başını geriye yasladı ve gitmek için en küçük bir hareket bile bulunmadı.

Teodora, sorusunu yanıtlamamaya karar verdi. Aslında söyledikleri de bir yanıt gerektirmiyordu zaten. Yolculukları boyunca daha önce Keleos’la hiç yalnız kalmamıştı; en azından böyle; bilerek isteyerek kalmamıştı. Şimdi onun bu beklenmedik varlığından sıkıntı duyduğunu hissediyordu.

Keleos, “Şu anda nerede oturduğunu biliyor musun?” diye bir soru yöneltti ve eliyle üzerindeki tüm yapılarla birlikte taraçayı gösterdi.

“Kıçımın üzerinde oturduğumu sanıyordum” diye yanıtladı onu Teodora. Saldırganlığının ne kadar aptalca, yapmacık ve ham olduğunu kendisi de fark etti ve bu yüzden Keleos’a bakamadı. Eğer kendisiyle konuşmaya çalışıyorsa, bu onun sorunuydu.

Keleos gülümsedi. “Burası Demeter’in, büyük Ana Tanrıça’nın kutsal alanı...”

“Ana Tanrıça!” Teodora’nın kafasında bir yığın alarm çanı çalmaya başladı.

Keleos, Teodora’nın saldırgan tavrına şaşırmış bir şekilde, “Evet” dedi, “Tanrıça Demeter. O, buğdayı ve kadınların rahmini korur. Bereketliliği ve yaşamı düzenler. Yine de yeraltına aittir; başaklar ve yılanlarla yeraltından çıkan ve uğruna tuhaf kurbanlar adanan bir toprak Tanrıçası.”

“Yılanlar” diye mırıldandı Teodora zayıf bir sesle. Onu buraya sürükleyen bir rastlantıdan başka bir şey olamazdı. Kan çekmesi diye bir şey olamazdı herhalde?

“Yılınlarda ne gibi bir terslik var?” diye sordu Keleos sevecenlikle.

Ama Teodora bir el işaretiyle onu susturdu ve dikkatini dağıtmak için, “Sen dün gece bu tapınakta ne arıyordun?” diyerek hesap sordu.

“Ah, şey, ben Alexander’i eskiden beri tanırım; Tralles’deki retorik okulundan beri. Ben Efesliyim, oraya çok yakındır. Şaşırtıcı biçimde onunla burada karşılaştığımda ve bana Asklepieion’u araştırma planından söz ettiğinde...”

“Araştırmak mı?” diye onun sözünü kesti Teodora. Demeter’in zavallı yılanları gözünün önüne gelmişti ve bir an önce kendisini üstün hissetme ihtiyacı duydu. “Bu fırsattan faydalanıp Tanrı’ya çiçek beyazlığında bir koç kurban etmediniz inşallah?”

Keleos, oturduğu yerde, huzursuzlukla sağa sola kıpırdandı.

“Günümüzde bu alışılmış bir şey değil artık” dedi cevap olarak ve sonra sustu. Teodora’yı sıkıntılı bir şekilde yan gözle izledi.

Huzursuzluğu nedensiz değildi. Uzun zamandan beri putperestlerin izlenmemesinin nedeni, putperestlerin ya da resmi ağızla Helenlerin kökünün kurduğuna inanılmasıydı. Şaraphanelerde Baküs’ün anılması veya eskiden Satürn’e tapanların şenlikleri gibi bazı olayları görmezden gelme lütfu gösteriliyordu. Eğer sahte bir duvarın ardındaki gizli bir odada, bir zamanlar İskenderiye Akademisi’nin ortasında olduğu gibi, hâlâ putperest bir sunak bulunursa, bu epey heyecan uyandıran ciddi bir olay oluyordu.

Bu putlar herkesin gözü önünde yakılıyor; rahipler aşağılanıp vaftiz ediliyordu. Sonra gündeme devam ediliyordu. Bazı köylüler için İştâr, İsis, Demeter ve Meryem arasındaki fark net olmasa da, önemli olan kilisede Meryem’i onurlandırmasıydı.

Putperestlik ise, bir taraftan yüksek tabakanın antik dönemin felsefi geleneğiyle olan kültürel bağıyla, diğer yandan da, hipodromun arka bölümlerinde olduğu gibi muska satanların, kahinlerin, büyü bozucuların faaliyetleriyle sürüyordu.

“Ah” dedi Teodora gevşeyerek ve gülmemek için kendini zor tuttu. “Bugün neler olup bitti, duysan kulaklarına inanamazsın.” Keleos, ona hayretle baktı. Teodora sözlerine devam etti. “Sen de, eğer sirkten birkaç budalayla birlikte yolculuk edersen, onların durumunu fark edemeyeceğini çünkü çok aptal olduklarını düşündün değil mi?”

Şimdi Keleos da gülüyordu. “Tam da böyle değil” dedi. “Sirkten birkaç budalayla birlikte yolculuk et” bir an duraksadı; sonra Teodora’nın kasti olarak tercih ettiği bayağı konuşma stilini taklit ederek devam etti, “nasılsa böyle şeyleri iplemezler bile, diye düşündüm açıkçası.”

Şimdi ikisi de gülüyordu. Aylardır süren yolculukları boyunca, ilk kez Keleos’la aralarında bir içtenlik oluşmuş gibiydi. Teodora’nın soruları üzerine Keleos, ona Antakya’nın kuzeyinde bir kent olan Karrhai’ye gitmek istediğini anlattı; orada hâlâ büyük bir putperest cemaatin olduğunu duymuştu.

“Onlar için birkaç kutsal kitap aldım yanıma, bak!”

Her zaman özenle koruduğu deri heybesinden bir papirüs tomarı çıkarttı. Deri mahfazaları yağlanmış ve yıpranmıştı; ahşap tutamakları da çok kullanılmaktan parlaklaşmıştı; güneşin altında açtığı papirüsün kendisi de lekeli ve kırıktı.

“Muhteşemler öyle değil mi? Buradaki” bir tanesini yaydı ve parmağını özenle satırlarda gezdirmeye başladı. “Aslında kökeni burası, Pergamon Kütüphanesi, Antonius, kütüphaneyi Cleopatra için bir armağan olarak İskenderiye’ye göndermeden önce...”

“Öf, yeter ama. Bu lanet olası mihmandar bilgilerinle ancak Simon’u etkileyebilirsin sen.” Teodora hızla, tekrar arkasına yaslandı ve kollarını göğsünde kavuşturdu.

Keleos, bu ani değişim karşısında şaşırarak onu süzdü. Teodora bakışlarını kaçırды. “Sen okumasını biliyor musun?” diye sordu Keleos sonunda. Ama bir yanıt gelmedi. “Tabii, elbette bilmiyorsun.” Keleos onun yanına gitti ve üzerine doğru eğildi. “Oyunların metinlerini sana Simon okuyor, hayranlarından gelen notları da Hebe, pek de rahat sayılmaz değil mi?”

“Bundan sana ne?”

“Bak, şu senin ilgini çekebilirdi.” Keleos, bunları söylerken tomardan başka bir papirüs çekti. “Bu, aşk sanatı üzerine bir tartışma. Bak, sosyetik bir metresin sözleriyle başlıyor...”

Teodora’nın vuruşuyla papirüs rulosu yere düştü.

Keleos bir yorum yapmadan papirüsü yerden aldı, özenle sardı ve deriden borunun içine yerleştirerek tekrar heybesine kaldırdı. Sonra Teodora’ya döndü. “Haklısın, daha basit bir metinle başlamalıyız.” Bunu söylerken çömelerek yerdeki tozun içine bir “alfa” harfi çizdi. “Bu alfabenin ilk harfidir, aynı zamanda da senin adının son harfi, bak.” Sonra alfanın yanına bir de “Teodora” yazdı.

Teodora karşısındaki işaretleler dizisini hayranlıkla seyretti.

“Böylece anlaşmaların altına imza atabilirsin. Hatta anlaşma metinlerini de okuyabilirsin. Vergi listelerine göz atıp o bölgenin en zengin adamının kim olduğunu öğrenebilirsin. Belki de günün birinde benim yazılarımı da...”

“Kapa çenenii!” diye bağırdı Teodora. Ama artık laf olsun diye terslendiği çok açıktı. Onun yanına çömeldi. “İkinci harfi de göstere.”

Keleos yine gülümsedi ve onun ayaklarının dibine bir de “beta” harfi çizdi.

Taşraya Mektup

Julia Anicina’dan Değerli Apion’a,

Seni selamlıyorum ve afiyetler diliyorum. Vefakâr dostlarımızın çoğu gibi senin de bugün uzakta olduğunu bilmek

bizi üzse de, yolculuğunun iyi geçmesine, malını mülkünü sağlam ve dokunulmamış bulmana sevindik. Aynı şey bizim için her yerde geçerli değil!

Doğrusunu istersen yeni efendiler Bizans'ı talan ettiler, gerçekten de değerli, iyi ve güzel olan ne varsa aldılar. Bizim aramıza girdiler ve bütün değerli insanları birbiri ardına sürgüne gönderdiler. Bu rezaleti daba fazla seyretmeye yüreği dayanmayan kocam, Kapadokya'daki çiftliğimize çekildi. Ama orada da, benim acımı paylaştığını biliyorum.

Tanrı yanımda olsun; ama şu eskimiş ismimle artık o kadar gururlandığım söylenemez! Ancak, tanrısal inayetin ve ibtişamlı gelenegın, yeryüzündeki iktidarı ve imparatorluğu temsile layık gördüğü yegane kişinin, bir barbar köyündeki keçi ağılında dünyaya gelmiş biri olmasını ONUN iradesiyle istediğine de inanmıyorum! Asla! Justin! Justinian! İsimler bile kendilerini belli ediyor. İçlerinden biri, kendi ismini yazmasını bile bilmiyor!

Bunları sana duyduğum güvenle ve mektubu kişisel bir ulak getireceği için söylüyorum: Justin, Roma İmparatorluğu'na hükmediyor ve altın mürekkebi kullanarak kendi eliyle imzalamayı bile beceremediği imparatorluk fermanlarını mühürlüyor. Kendi adını bile yazamıyor, değil ki üstünde yazılı olanları okusun! Her şeyi yeğenine okutuyor. Akli evvel bir memur da ona adının yazılı olduğu bir kalıp çıkartmış, papirüsün üstüne koyup divitle içinden geçerek her yazının altında bavalı bir "Justineus Basileus" imzası atıyor. Saraylarımızın o altın parlaklığındaki ibtişamı içinde, o ibtiyar keçi çobanı oturuyor ve dikkatini toplarken dilini dişlerinin arasına sıkıştırıp isminin yazılı olduğu kalıbı boyayıp duruyor!

Şu isim kalıbını bulan küçük uşak gibilerini şimdilerde her yerde buluyorsunuz. Gizli deliklerden, isimsiz aileler-

den, taşradaki unutulmuş köşelerinden çıkıp saraya yerleşiyorlar. Orada, bu tiplerden yeni insanlar yaratıyorlar, yeni payeler veriyorlar, yeni giysiler giydiriyorlar, yeni evler—taze boyalarındaki renklerin çiğliği gözlerini acıtacak kadar yeni evler— satın almaları ve lüks içinde yaşamaları için ceplerine para koyuyorlar. Yeni makamlardaki yeni yöntemler, asla yaşamayı tercih etmeyeceğin bir dönemin geldiğini sana hissettiriyor.

Bunlardan biri de Kapadokyalı Johannes dedikleri birisi. Ne isim ama! Orijinleri, barbarsı ihtişamı seviyor. İçindeki doymak bilmez uçurum, yakında Bizans çevresindeki tüm denizleri kurutacak; hizmetkârları pazarlarda bulunan iyi ve pahalı ne varsa hepsini sarayına taşıyorlar. Evet, doğru işittin, onun sarayına.

Hamamlarda her iki cinsten gençleri taciz ediyor, geceleri sokaklarda çirkin naralar atarak dolaşıyor. Ana babasını tanımıyor bile, elbette eskileri de, hem zaten niçin tansın? Justinian'ın kefaletiyle valiliğin mali dairesinde sayman oldu ve bayağı içgüdülerinden başka hiç bir şeye ihtiyaç duymayacağı bir makam bu. Bu köpek, soyluların kapılarını çalıp vergileri hatırlatmaya cüret ediyor. Senatörlerin, çiftlik arazilerinden elde ettikleri gelirleri ona beyan etmeleri gerekiyor! Biz patrisyenler devletin direkleriyiz; o adama hesap vermemiz olacak şey mi? Ona dostça, vergi tahsilatının kamçısına ihtiyaç duydukları bilinen çiftçilere ve zanaatkârlara eski usule göre davranmasını öğütlediğinizde yüzünüze karşı küstahça sırtıtmaktan başka bir şey yapmıyor. Herhalde taşrada tiksindirici bir hastalık gibi dolaşmıyor olmalı.

Kocamın yeğenlerinden biri, onun makamına çağrıldığını, herhangi bir yükümlülüğü bulunmadığını asil bir şekilde belirttiğinde ve vergilendirecek bir şeyi olmadığını ona

mantıklı bir şekilde bildirdiğinde ise, yasalara aykırı bir şekilde orada alıkonulduğunu anlattı. Orada, vergi dairesinin bodrumunda başına gelenlerdense şimdiye kadar henüz söylemedi. Ama Kapadokyalı'nın adamları kısa bir zaman sonra evine gidip, kapılarını zorla açarak korku içindeki hizmetkârları silah tehdidiyle sindirip, doğruca mücevherlerini sakladığı sandığa el atmışlar.

Ah, Apion, o harika bir koleksiyondur. İçinde, Sultan Süleyman'ın tacını süslediği söylenen bir akik vardı. Bir de, Troya'nın düşüşünden sonra İtalya'ya ilk ayak bastığında Aeneas'ın üzerindeki giyside bulunan oymalı bir yeşim taşı. En küçüğümüze düğününde armağan edilen paha biçilmez zümrüt taç!

Böyle zamanlarda insanı sevindiren fazla bir şey olmuyor, dostum. Evet, Monofizitler bir araya toplandı, ateş ve kılıçla başkentten sürüldüler. Yeni kardinalimiz, yaşamlarının sonunu Suriye çöllerinde sürünerek getireceklerini söyledi ve haklı da.

Geçenlerde yeni bir kilise vakfı kurdum. Bu arada çok sevgili dostumuz Vitalian –putperest Anastasios'un gemilerinin üzerine giden cesur komutanı hatırlayacaksın– General Vitalian da magister militum praesentalis'liğe getirildi ve tüm ihtişamıyla saraya yerleşti. O, orada ayrıcalıklı bir onurlandırılma yaşarken, biz de onun varlığının verdiği rahatlamayı yaşıyoruz.

Ancak sarayda olması, aynı zamanda İmparator'un yeğeni şu Justinian'ın hiçbir şeyi kaçırmayan gözlerinin de sürekli üzerinde olması anlamına geliyor. Justinian tarafından bir dostluk tazeleme yemeğine davet edildikten sonra bir daha kimsenin göremediği zavallı Amantios'un tüyler ürpertici akıbetini hatırlayınca insan kendi kendine, acaba bu ne kadar hayırlı, diye soruyor. Saray bölgesi zaman za-

man birilerini yutan bir labirent gibi ve yüzü her zaman gülen, her zaman insanın sırtını sıvazlayan, pembe yanakları ve yuvarlak yüzüyle her zaman dostça ve uyumlu görünen Justinian da bu sarayın en ürkünç tiplerinden biri; bu sözlerimi sakın unutma. Biraz ilerdeki Hormisdas Sarayı'nı konut olarak ele geçirdi ve orada, etrafında mubafızları ve sirkten dostlarıyla ağın kenarındaki örümcek gibi oturuyor. Beyinsiz halk elbette bir şeyin farkında değil; sadece o eski yapıyı nasıl öylesine ihtişamlı bir hale soktuğuna şaşırıp ağzı açık seyrediyor. Sirkteki yandaşları önünde, sürekli Zeus'u görmüşçesine eğiliyorlar.

Şimdi biraz da güzel şeylerden söz edelim. Üstün yeteneklerini ortaya çıkartacak, durumlarını iyileştirip destekleyecek bir koruyucunun dikkatini hak eden ve gelecekte vatanımız için en değerli adımları atacakları belli olan genç adamlar da var hâlâ aramızda. Sana bu mektubu getirecek olan Caesarea'lı Prokopius'un bunlardan biri olduğuna inanıyorum ve ona sıcak bir dostluk göstermeni öneriyorum. İtibarlı bir aileden geliyor, aralarında Berytus Üniversitesi'nin de bulunduğu en iyi hukuk okullarında okudu ve şimdi layık olduğu kariyer için uğraşıyor. Ama sirkteki ayakta-kımının tahtın himayesinde sokaklarda neredeyse at koşturduğu ve bir cabilin bile taç giydiği bu günahkar kentte asil bir insan için yer mi var? Bu nedenle Prokopius'a tedbirli davranmasını, işini önce başkentten uzakta yapmasını ve onursuzlara öncelik tanıyıp, eğitilmiş insanları küçümseyen bir İmparator'dan bir mevki rica etmek için sıraya girmemesini önerdim. Bu yüzden ona, eğer incelik ve beceriyle yerine getirilirse hem bize, hem de kendisine ün sağlayacak bir misyon vaat ettim: Putperest Arap'ın bir süre önce tutsak aldığı iki subayın özgürlüğünü satın almak için Lakmiden Kralı II. Mundbir'le pazarlık... İmparator'un bu iş için ken-

disine yakın bir presbiteryenle bir misyon ayarlamak istediğini biliyorum. Ama arasının iyi olduğu Aretha'nın himayesindeki Gazani Araplarının arabuluculuğuna mahkum. Bir atlı savaşçılar ordusunun başındaki bu kral, öncelikle Monofizit ve bu da Ortodoks presbiteryenler için bir başka sıkıntı. Kısacası, mesele çıkmazda ve kimin yüreği pekse şanonun olacak.

Ab, kurtarılmış subaylarla Bizans'ın sokaklarında Aya Sofya'ya doğru yürüdüğümüzü ve orada bir şükran ayini düzenlediğimizi şimdiden görür gibi oluyorum; ardından da halkın dilinden uzun süre düşmeyecek hokkabaz oyunlarını...

Apion, bu genç adama iyi bir donanım, doğru bir yol gösterici ve gereken ilişkileri sağlayacağını konusunda sana güveniyorum. Bu girişimin, davamız için ne kadar önemli olabileceğini vurgulamama gerek yok sanırım. Gazze'deki mülklerimin yöneticisine, seni parasal yönden desteklemesi için direktif verildi. Zaten yüreğim de her zaman dostlarımla yanındayım. Hoşça kal.

Unutmadan: Kuzenlerimden biri nisanda konsül olacak ve göreve başlarken düzenleyeceği oyunlar için timsah ve aslanlara ihtiyacımız var. Aslan, diyorum, Apion, anladın mı? Bu sefer de tuhaf maymunlar gönderme lütfen.

Julia Anicina, diviti memnun bir ifadeyle elinden bıraktı ve yazdıklarını gözden geçirdi. Gerçekten de her sözcük doğruduydu ve elindeki kağıtta yazılı olanlar parmaklarını yakacak kadar da tehlikeliydi. Mektubu alelacele katladı, mühürledi ve giysisinin içine soktu. Kocasını içeriye girdiğinde ise, pencerenin kenarındaki nakış kasağının başındaydı ve ona bakarak gülümsedi. Arkasında yazı masasının görkemli ahşabı bomboş ve sanki hiç kullanılmamış gibi pürüzsüz bir şekilde parıldıyordu.

Simon'un gözyaşları, titreyen parmaklarının arasında tuttuğu şifa muskasının üzerine damlıyordu ve gözyaşları bile şarap kokuyordu. Antonina, onun kesik kalsedundan yapılmış muskayı nasıl hararetle tuniğine bastırıldığını görünce öfkeyle başını çevirdi. Şeffaf pırıltılar yayan mavimsi yeşil taşın üzerinde, ışın demeti içine kazınmış aslan başlı bir yılan vardı; bunun Simon'un alkolizmden dolayı çektiği mide ağrılarına ve sarasına iyi geleceği düşünülüyordu.

Tralles'li Alexander, bu taşı onlara tedaviyi bitirirken vermişti ve Simon taşı bir daha elinden bırakmamıştı. Yine de kilo vermiş ve yüzü kırışmıştı; cildi de sapsarı olmuş sağlıklı görünüyordu. Bunların nedeni de Alexander'in sıkı sıkıya tembih ettiği diyetle de, alkol yasağına da uymamasıydı.

Antonina, onun şarap tulumunu tekrar ağzına götürüşünü göz ucuyla izledi ve öfkesi büyüdü. Böyle giderse, dünyadaki hiçbir sihirli taş onu kan kusmaktan koruyamazdı!

Antonina, inatçı öküzleri hizaya sokmak için dizginleri çekti ve bu arada öfkeyle deri kayışların narin ellerini nasıl zedelediğini düşündü. Elleri, daha Efes'i geride bırakmadan yaralar ve iltihaplarla kaplanacaklardı; iddialı bir aşk kadını için bu, işini engelleyici bir durumdu.

"Kes artık yakınmayı, lanet olasınca" diye Simon'u azarladı.

Simon, Antonina karşısında teselli ararcasına, "Hebe" diye inledi.

Bu durum Teodora'nın da dikkatini çekmişti. Son zamanlarda sık sık yaptığı gibi Keleos'la birlikte oturmuş

okuma alıştırmaları yapıyordu. Pergamon'la Efes arasındaki yolculukları sırasında alfabenin tümünü ele almışlardı ve şehirdeyken Teodora buranın nefes kesen hareketliliği içinde öğrenmeye pek vakit ayıramamış olsa da, şimdi doğuya uzanan askeri yolda ilerlerken kendi adını ve arkadaşlarının adını yazabiliyordu. Yönlerini güneye çevirecekleri Kilikya Kapısı'na geldiklerinde su gibi okumaya başlamış olacağından emindi. Antakya kentinin kapısına, kente girdiklerini kendi eliyle kazıyacaktı.

Onca zamandır yanında bir yabancı olarak yolculuk ettiği Keleos'u şimdi kendine diğerlerinden daha yakın hissediyordu. Ama onu terslemekten hâlâ vazgeçmemişti. Ne var ki, Keleos bunlardan etkilenmedikçe, sabrı karşısında duyduğu öfke bu farklı insana duyulan bir merakla dönüşmüştü ve Keleos da onu şaşırtacak kadar merakına karşılık vermişti.

Teodora önceleri çekinerek, ama sonra daha önce hiç yapmadığı biçimde kendi isteğiyle annesinden, Komito'dan ve küçük Anastasia'dan söz etti. O zaman Keleos ona, ailesini arayıp aramadığını, gelecekteki yaşamını nasıl hayal ettiğini, denizi sevip sevmediğini, ufukta şekillenen uzaklardaki uçuk mavi dağ silüetini kendisi kadar güzel bulup bulmadığını sordu.

Teodora hayret ediyordu. Bu adamın aklından ne tuhaf şeyler geçiyordu! Şimdiye kadar hiçbir erkek ona fiyatından başka bir şey sormamıştı. Çoğunlukla bunu bile doğrudan doğruya kendileri yapamayacak kadar çekingen davranmışlardı. Ama Keleos böyle bir şeyi asla yapmazdı. Kaçamak en küçük bir dokunuşu bile olmamıştı. Teodora onun kara gözlerindeki bakıştan tedirgin oluyordu; bunun nedeni bir erkeğin yüzüne açık ve maskesiz bakmaya alışkın olmayışındı. Onun varlığına alışmaya başladı. Ak-

şamları küçük çadırında tek başına oturup ağustosböceklerinin sesleriyle çevrili bir ortamda, tuhaf, eski kitaplarını okurken yanan lambasının ışığı huzur vericiydi.

Simon hastalandığından beri arabada, kadınların yanında uyuyordu. Hebe gidince yeterince yer açılmış, dolayısıyla, Antonina'yla Teodora buna karşı çıkmaktan vazgeçmişlerdi. Ama Efes'ten ayrıldıktan sonra Simon, yakınmalarıyla Antonina'yı deli etmeye başlamıştı.

Teodora, "Yine mi kavga ediyorsunuz?" diye sordu, oturduğu yereden kalkmaya çalışarak. Fakat Antonina'nın hırsla dizginlere asılmasıyla birlikte araba aniden durunca, tekrar sert bir şekilde yerine çakıldı.

"Senin neyin var Tanrı aşkına?" diye bağırdı Teodora. Ama Antonina tek bir söze bile tahammülü olmadığını gösterircesine parmağıyla sinirli bir şekilde bütün bu gerilimi hiç fark etmemiş gibi görünen Simon'u işaret etti.

"Hebe" diye inliyordu hâlâ. "Nişin içindeki taş divanın üzerindeki o ipek yastıkların ortasında ne kadar güzel görünüyordu. Penceredeki renkli camdan süzülen kan kırmızısı ışık beyaz tenine yansıyor. Freskteki İlkbahar Tanrıçası bile benim Hebe'm kadar güzel değildi." diyerek içini çekti.

Antonina manalı bir ifadeyle Teodora'ya baktı; sonra gözlerini gökyüzüne doğru çevirip arabadan atladı. Ortalıkta yayılmış dürülüş boğmaların arasında telaşla bir şeyler aramaya başladı.

"Nereye soktum şunu..."

"Sen ne yapmaya çalışıyorsun?" diyerek ona doğru eğildi Teodora.

"Bu ezeli kaçık, durumu hâlâ göremiyor mu?" diye patladı Antonina. "Hebe'ye durmadan mızızlanıp Keleos'un adını ettiği otoritelerden birinin..."

“Asklepiades’in” diye Keleos söze girdi ama Teodora’nın delici bakışları karşısında hemen geri çekildi.

“...yatmanın epilepsiye iyi geldiğini söylediğini tekrarlayıp durmasının da bir faydası olmadı” diye sözlerini aldırmaz bir tavırla sürdürdü Antonina. “Hebe artık hasta bakmaktan bıkmıştı ve bu yüzden de genelevde kaldı. Doktor olacak o Tralles’li ucubenin elleri de memelerindeydi. Seni de” diye sesini yükselterek Simon’a döndü; “kıçına bir tekmeyle sokağa attırdı. Eğer unuttuysan hatırlatayım: Suratin Hebe’nin ayak yıkama teknesinin içine girmişti ve Bayan Venüs, sütununun tepesinden seni gülerek seyrediyordu. Sokaktan geçenler başına toplandı! Lanet olasıca!”

Antonina’nın umutsuz bakışları, yoncaların, lavantaların, fundalıkların ve dikenlerin üzerinde dolaştı. Aralarda bir karaçalı veya ardıç kökü dikenleriyle yayılıyordu. Ancak çok uzaklarda, Menderes boyunca uzanan yabancı meyve ağaçları ve palamut meşeleri görünüyor, bir cevizlik serin gölge vaat ediyordu.

“En azından” diye mırıldandı Antonina, “ayak yıkama teknesi mermerdendi. Şimdi Hebe’nin düzenli bir geliri var. Ah ne budalayım ben!” diyerek mavi göğe karşı içten bir çığlık attı ve bohçasını çekti.

“Antonina, sana orada ne yaptığını sordum!”

Şimdi Teodora da, üzüntüsünden çökmüş durumdaki Simon’u teselli etmeyi Keleos’a bırakarak arabadan aşağıya inmişti. Antonina aradığını bulmuş ve oflayıp puflayarak onu arabadan indirmeye çalışıyordu.

“Ne mi yapıyorum? Efes’e geri dönmeye çalışıyorum, evet.”

Tüm varlığını içinde taşıdığı gergin bohçayı zorlanarak omuzlamaya çalıştı.

“Lanet olsun, kendimi akşam oyundan sonra sütunlu galerinin oradaki zeytin ağacının altında otururken görüyorum. Batmakta olan güneş mermer sütun dizilerini pembeyle boyamış ve galeri bir ışık denizine dönüşene kadar sütunların arasında teker teker meşaleler yanmaya başlıyor.” Antonina bunları söylerken neredeyse coşkuya kapılmıştı.

Sanki içindeki bu hararetli arzuyla kentin silüetini çizibilirmiş gibi boş ufka baktı. “Her tarafta gezintiye çıkmış insanlar, boşta gezenler, yeni talipler. Pahalı mağazalardaki parfümlerin kokusu bana kadar ulaşıyor. Hatta birisi bana bunu hediye etti, evet. Bak işte.”

Gece mavisi rengindeki, camdan küçük bir şişeyi muzafer bir edayla yukarı kaldırdı, tıpasını açtı ve içindeki parfümden biraz boynuna sürdü. Tütsü, sandal ağacı ve gül karışımı güçlü bir koku, dili tutulmuş gibi duran Teodora’ya kadar ulaştı.

“Günde dört oyun oynadım ve sahneye mücevher bile attılar. Ya agoranın arkasındaki meyhanedeki deniz ürünleri ezmesi. Deniz ürünlerini seviyorum, içinde yıkanabilirim bile. Her gün olsa yemeye bıkmam.” Parmagını suçlarcasına arkadaşlarına çevirdi. “Ve bütün bunları yapacağım.”

Bunları söyledikten sonra arkasını döndü ve azimle yürümeye başladı. Bu arada öfkeyle omzundaki iyi düğümlememiş bohçayı düzeltmeye çalışırken, içinden bir şey kurtulup parıldayarak toprağa düştü.

Teodora birkaç adımda oraya varıp düşen şeyi yerden aldı. Üzerine, yaralı bir domuzu kovalayan avcılarının ve köpeklerin en ince ayrıntılarına kadar nakşedildiği som altından bir kupaydı bu.

“Bunu nereden buldun?” Yanıt gelmedi. “Bunu nereden buldun?” diye tekrarlardı Teodora. Antonina tırnak-

larına bakıyordu. “Niye soruyorum ki bunu sanki.” Teodora’nın sesi duyduğu öfkeyle giderek yükseliyordu.

O kupayı gayet iyi tanıyordu. Efes’te, Hebe’nin kaldığı genelevin karşısında yükselen tepedeki villanın sahibi, sık bir davet olarak adlandırdığı eğlenti sırasında, onlara bu kupanın içinde kendi elleriyle şarap ikram etmişti.

“Demek ki beni o eğlenti sırasında ortada bırakıp gitmenin nedeni bu boktan şeyi evden gizlice çıkartabilmektir.”

Öfkeye kapılarak ayağının ucuyla vurduğu kupayı, Antonina derhal iki eliyle birden kavrayarak korumaya aldı.

“Hanımefendi sükseli bir şekilde ortalıkta görünüp sonra beni sap gibi bırakarak çekip gidince hepsi benim başıma kaldı ve ardından iki gün boyunca vücudumun bütün delikleri acıdı.” Teodora söyleyecek söz bulamıyordu.

“Benim güzel olana karşı derin bir ihtiyacım var” diyerek bir alıntıyla cevap verdi Antonina.

Teodora, karşısında hiç istifini bozmadan dikilen Antonina’ya hayretle baktı. Sadece ateş kızılı saçlarını sıkı bukleler halinde büküp dudağının üstüne götürürken titreyen parmakları isterisini ele veriyordu.

“Eğer onu yanımızda bulsalar, bu zaafın hepimizin birer eline mal olabilirdi.” O kadar öfkelenmişti ki, neredeyse haykırıyordu. “Bu gerçekten olacak şey değil! Pergamon’da Simon’u para yüzünden ortada bıraktın, Efes’te beni ve... ve... sürekli Keleos’un etrafında dolanıp duruyorsun!”

“Senin Keleos’unla ilgilendiğim yok!” diye bağırdı Antonina. “Ona iyi davran. Nihayet anneni anlayabilen bir erkekle karşılaştın.”

“O benim Keleos’um değil” diye bağırarak karşılık verdi Teodora.

İkisi de sustu; sessizliğin içinde bir çaylağın bağıışı duyuldu.

Arabanın içimdeki Simon’un “Artık beni sevmiyor” diye Simon’un arabada yakındığını, sonra Keleos’un teskin edici sesiyle ne olduğunu anlayamadıkları bir şeyler mırıldandığını duydular.

“Suratsız!” Antonina, Simon için çaba göstermenin boşuna olduğunu belirtircesine elini salladı ve tekrar bohçasını yüklenirken Teodora’ya bakmamaya çalıştı.

“Beş kez oyuna çıkmadın!” Teodora’nın sesindeki suçlama sertti.

Antonina tekrar durdu. “Demek beş oyun! Bir düşün lütfen, o rahip sahneyi taşıdıktan sonra!” Fanatik dindarın çığlıklarını taklit ederek, “Günahkarlar! Günahkarlar!” diye bağıırıp sonra yine kayıtsızlıkla devam etti: “Ve bu bağıışları duyduktan sonra rahibin beni parçalamasına izin mi vermeliydim?”

Teodora öfkeyle başını salladı. “Eğer rahip o skandalı çıkartmasaydı, beş oyun daha oynamamız için teklif gelmezdi. Hem sen ne zamandan beri bu kadar pinpirikli oldun?”

“Ben mi pinpirikliyim?” Antonina o bildik, boğuk kahkahasını attı. Ama tınısında bir acılık vardı. “Ama o genelev için yırtınacak kadar iyiyim öyle mi? Bunun kolay bir şey mi olduğunu sanıyorsun sen? Şeytan götürsün!” Küçük yumruğunu yanağına vurdu. “Lanet, Lanet! Lanet! Orada kalmalıydım. Bizim sıradan Hebe’miz aslında o kadar da aptal değil.”

“Orada kalmak ha!” diye köpürdü Teodora. “Bizi ortada bırakıyorsun demek? Durmadan Antakya’ya gitmek

isteyen kimdi? Bunu siz istediniz. Sen ve şu...” Teodora o tarafa bakmadan arkasındaki arabayı işaret etti “ ... şu enkaz! Benim fikrim miydi sanki? Şimdi sırt mı çeviriyoruz?”

Antonina sıkıntıyla onun gösterdiği yöne, sonra da soru soran bir yüz ifadesiyle yanlarına yaklaşıp Teodora’nın arkasında durarak ellerini sakınleştirtircesine omuzlarına koyan Keleos’a baktı.

“Taze çiftin mutluluğuna!” Antonina bunları söylerken altın kupayı Teodora’nın elinden alıp onların şerefine kaldırmış gibi yarı alaylı bir şekilde yukarı kaldırdı, sonra da tekrar kendi eşyalarının arasına soktu. Üç gün batımından sonra, yaya olarak kendisi için ulaşılmaz görünen Efes’in ardındaki gökyüzüne son bir defa baktı.

“Tanrım, bu şehri özleyeceğim.” Kırgın bir ifadeyle birleşen gülüşü pek iyi şeyler söylemiyordu. “Pekala o halde Antakya’ya gidelim bakalım.”

“Hangi amaçla kente girmek istiyorsunuz?” diye sordu nöbetçi sertçe. Teodora, anlamlı bir ifadeyle Antonina’ya bakarak başını salladı. Küçük kumpanyalarının Efes’ten ayrıldıktan sonra dolaştığı bir yıl boyunca, bu soruya yanıt arayacak yeterince zamanları olmuştu. Yolculuk günbegün arabalarında, donanımlarında ve yüzlerinde kendini belli ediyordu. Öküz ve Simon sıskalıkta birbirleriyle yarışıyorlardı; Teodora’nın bir zamanlar renkli olan tuniğindeki delikler artık hiç de çekici görünmüyordu ve Antonina’nın en ucuz pudrayla beyazlaştırdığı yüzünü çevreleyen saçları sanki bir daha tarak giremezmiş gibi görünüyordu.

Sürekli başarısızlığa uğramış değillerdi aslında; örneğin Laodikea’da coşkulu bir izleyici topluluğunun önün-

de oynamışlardı; ancak Apameia'da kent azizinin doğum yıldönümü için yapılan büyük kutlamaların hemen ardından oynadıkları için, pek güçlü bir tepki alamamışlardı ve kazanç da fazla olmamıştı. Ikonio'da, artık Teodorasız yaşamak istemeyen o yaşlı hakimle tanışmışlardı. Adam Teodora için bütün oymalı, değerli taş koleksiyonunu satmıştı. Sonradan onları şehirden attırmış olmasının ne önemi vardı.

Tarsos'ta, Simon bile tekrar sahnede görünmüştü; her şey neredeyse eski günlerdeki gibiydi. Simon, dahiyane bir fikirle, *Zeus'un Sevgilisi* revüsüyle nihayet her zaman hayal ettiği gişe rekorunu kırmıştı. Stadyum, Teodora'yı üzerinde sadece ateş kırmızısı bir tül ve bacaklarının arasındaki kazla, Leda ve Kuğu sahnesinde görmek isteyenlerle günde üç kez dolup boşalmıştı.

Erkekler yolda Teodora'ya rastladıklarında, ağızlarıyla kinayeli kaz sesleri çıkartıyorlardı; bazıları da, kendi Danae'si olması halinde onu altın yağmuruna tutacaklarını söylüyorlardı. Antonina'nın başına o sarhoş genç soyluyla yaşadığı olay gelene kadar Tarsos'ta güzel zamanlar geçirmişlerdi. Ama o olay hakkında da sonradan konuşulmamıştı.

Şimdi, Zeus numarası için kulladıkları kazı ve çaldıkları birkaç tavuğu kesecek kadar düştükleri uzun ve sıkıntılı Kilikya sahilini geçtikten sonra, Antakya kapılarının önündeydiler. Arkalarında, köylülerin sebze yüklü öküz arabaları uzun bir kuyruk oluşturuyordu. Yükleri ağır develer başlarını sallayarak koşumlarını kemiriyordu. Katırların çektiği rengarenk boyanmış küçük arabalarda yolculuk eden tüccarlar, geçişlerini hızlandırmak umuduyla kapı muhafızlarına rüşvet vermek için kölelerini ve kahyalarını gönderiyorlardı. Tulumlarıyla sucu-

lar, parlak, sulu karpuz dilimlerini taşıdıkları tepsilerle çevik delikanlılar, dilenen çocuklar kalabalığının arasında dolaşıyorlardı. Rehberler tiz çığlıklarıyla kendilerini tanıtıyorlardı; hancılar çığırtkanlarını göndermişti ve potmatlanmış parlak bukleleri, esmer tenlerinin üzerinde pırıldayan altın kolyeleriyle pezevenkler, kandırarak taşralı kız bulmak umuduyla çevrelerine bakınıyorlardı. Antakya kapılarını sonuna kadar açmıştı. Ama herkes için değil.

“Biz seyyar hokkabazlarız, biz...”

“Şimdilerde herkes bunu söylüyor, tatlım” diye Teodora’nın sözünü kabaca kesti nöbetçi ve çenesiyle arkalarındaki uzun kuyruğu gösterdi. Teodora ve Antonina onun işaret ettiği yöne bakarak aslında çoktan görmüş olmaları gerekeni gördüler: Kuyrukta, yanlarında duran adam oyma tahta lobutlarla hokkabazlık numaraları yapıyordu. Daha gerilerde bir kız, bir yandan öküzüne yem verirken bir yandan dans adımlarını tekrarlıyordu; adımları önceden aklından geçirirken dudakları kıpırdıyordu. Kapının gölgesinde yaşlı, şişman bir kadın, elindeki tüy yelpazeyi sallayarak serinlemeye çalışıyor ve eğitilmiş köpeklerini salta durduruyordu; kendisini de, dört ayaklı sevgililerini de sırayla kurabiyelerle şımartıyor ve bekliyordu.

Parlak ateş kırmızısı giysileri, duyulan keskin koku ve numarasını bir kez başaramamış olanların yaralı yüzleri, diğer nöbetçiyle hararetli bir tartışmaya girmiş olan bir grup erkeğin ne kadar profesyonel olduğunu gösteriyordu. Bunlar ateş yutanlardı. Az önce izin çıkarmayı başarıp hopluya zıplaya Antakya’ya giren bu adamlar, rengarenk, bir halka halinde asılı, gülen tiyatro maskalarıyla sanki Teodora ve Antonina’yla alay eder gibiydiler.

“Hepsi de Büyücüler Şenliği’ne katılmak istiyor” diyerek onlara durumu açıkladı nöbetçi. “Bütün bu güruh.” Sonra söylediklerini pekiştirircesine yere tükürdü.

Teodora bunu görmezlikten geldi. Bakışlarını uzaklarda, uzun soğan tarhlarının arasında salınan palmyelerde dolaştırdı; derin bir soluk aldı ve sonra son kozunu oynadı: “Biz dansöz Makedonia’nın ekibindeniz.”

Antonina farkına varmadan onun elini kavradı. Makedonia bir efsaneydi, Doğu’nun en ünlü dansçısı ve elindeki bu değeri diğer metropollere karşı azim ve başarıyla koruyan Antakya’nın incisiydi. Makedonia, burada oldukça güçlü olan Maviler’dendi.

Teodora, Porphyrios’un Maviler’in sürücüsü olarak Antakya’da geçirdiği o vahşi dönemlerden coşkuyla bahsedişini hatırladı ve partiden birinin haklarında bilgi edinmesi halinde başlarına gelebilecekleri dehşetle aklından geçirdi. Petrus’un hayaletinin peşlerini bırakmayacağı kesindi. Hayır, gerçekten de Maviler’den hiç biriyle ilişkiye girmemeliydiler. Sadece Makedonia’nın adını bu saraya girmek için anahtar olarak kullanmakla yetinmeliydiler. Nöbetçi gerçekten de etkilendiğini belli ederek pejmürde ekiplerini şüphe dolu bakışlarla süzer ve diğer nöbetçiye fikrini sorarken, Teodora neredeyse dua edecekti. Antonina, yüzünde eski baştan çıkarıcı gülümsemesiyle yanlarına sokuldu. Tenindeki, tütsü, sandal ağacı ve gül karışımı koku da hâlâ etrafa yayılıyordu.

“Eğer sizin gibilere ihtiyacı varsa, Makedonia’nın durumu pek de iyi olmamal!”

Asker, büyük yıldız karşısındaki bu saygısızlığı yüzünden arkadaşına şakadan bir yumruk attı ve ötekilere lütfekâr bir tavırla geçmelerini işaret etti. Şehre girmelerine izin verilmişti.

“Burası Mese’nin akşam halinden de beter!”

Gerçekten de Antakya’nın caddelerindeki kalabalık tarif edilir gibi değildi. Her köşe başında profesyonel masalcılar ve cambazlar insanları yanlarına çekmeye çalışıyor ve böylece ortalıkta biriken insanların arasından geçmek imkansızlaşıyordu.

Teodora, “İleride bir han var, Keleos!” diye seslendi.

Öküzleri dizginlerinden çekerek ilerletmeye çalışan Keleos, başını zorlukla sallayabildi. Antonina belli etmeden arabadan aşağıya eğildi ve pazar tezgâhlarının birinden, bir avuç dolusu, parlak kahverengi hurmayı avuçladı. Hurmaları, ağzı açık, telaşla ve de iştahla çiğneyerek, çekirdekleri yoldan geçenlerin üzerine tükürdü. Çekirdeklerin yere ulaşacakları kuşkuluydu.

“Oda yok! Oda yok da ne demek?” Teodora ve arkadaşları gittikleri beşinci handan da geri çevriliyordu. Sütunlu galeriler boyunca asılı meşaleler ve kandiller yakılmıştı bile; ama sokaklardaki gürültü bir parça olsun azalmamıştı. Meyhanelerden müzik ve kahkaha sesleri geliyordu; arkalarındaki kalabalık itişip kakışıyor ve kulakları sağır eden bir gürültü çıkartıyordu; öküzleri susuzluktan böğürüyor ve yavaş yavaş huysuzlukları artıyordu.

Teodora tam hancının yağlı tuniğine yapışıyor ki, adam daha hızlı davranıp kapıyı suratına kapattı. Kapatırken, “Bir de Daphne’yi deneyin” dedi.

“Daphne mi?”

“Yaklaşık sekiz kilometre güneyde bir banliyö; manzarası güzel, şifalı suyu var, eski Apollon Tapınağı” diye kısaca açıkladı Keleos.

Teodora dudaklarını ısırdı. “Bir banliyö mü? Tekrar çıkmak için mi Antakya’ya girelim diye bu kadar dolaplar çevirdik” diye homurdandı.

Kısa kırmalı etekleri içinde bir grup Mısırlı dansöz arkalarından itişerek geçtiler; kollarının üst kısımlarındaki geniş halkalar pırıldadı; içlerinden altın şeritler geçirilerek örülmüş kara saç örgüleri hareketlerinin ritmine uyarak önlerinde sallandı ve kafilenin peşinden gelen müzik grubunun tiz sesli flütleri kulaklarını sağır edencesine çınladı. Teodora'nın temiz, iyi beslendikleri her hallerinden belli, düzgün ve katlanılamayacak kadar iyi görünen grubun üzerine atlamasına ramak kalmıştı.

“Şehre bu sabah gelen Bizanslı oyuncular mısınız?” Derinden gelen bu sesle yerlerinden sıçradılar. Karşılarında duran kadının teni, akşamın son ışıklarını emmişcesine koyuydu. Buna karşın küpeleri ıslıl ıslıl parıltıyordu. Zeus'un yıldırımları gibi salkımlar halinde omuzlarına kadar inen bu altın serpintileri yüzünün dikkat çekici uzun ovalliğini daha da vurguluyordu. Gelincik çiçeği desenli parlak bir ipek giysinin üzerine, giysisini ısıltılı bir balıkçı ağı gibi örten ve dizlerine kadar uzanarak, fazlasıyla ince bedenine elbiseyi iyice yapıştıran, renkli boncuklardan örülmüş bir pelerin atmıştı. Parlak kırmızı, mavi ve altın renginin hakim olduğu şalındaki karmaşık örgü deseni bileziklerinde de tekrarlanıyordu. Değerli taşlarla süslü çubuklarla sıkı bir topuz halinde toplanmış kara saç örgülerini gelincik çiçekleri süslüyordu.

“Efendim, Makedonia sizleri bekliyor. Bana Euphrosyne diyebilirsiniz.” Başka bir şey söylemedi; tek bir sözcük bile. Ürkmüş haldeki dört oyuncuya, uzun parmaklarıyla yol göstererek kendisini izlemelerini işaret etti. Elinin bir hareketiyle Bizanslıların iki yanına dizilen ve onları takip eden tek tip kıyafetleri içindeki bir grup kadın, her türlü firar düşüncesinin boşuna olduğunu kanıtlar gibiydi.

Teodora, korkudan körelmiş titreyen bacaklarıyla harekete geçti. Sağ tarafındaki Antonina'ya baktı, arkasında Keleos'u ve onun desteğiyle yürüyen Simon'u fark etti ve aklından hep aynı şeyi geçirdi: Petrus hakkında hiçbir şey söyleme sakın, Petrus'un adını bile anma. Tanrım, o bileziğin üzerindeki hakiki zümrüt mü?

Antakya'nın merkezinde fazla bir şey görmedi. Üzerinde Suriye Valisi'nin sarayının yanı sıra Teodora'nın Bizans'tan beri hayalini kurduğu hipodromu da barındıran Nehir Adası da, soldaki Orontes* sahiline yayılan şehrin sınırları içindeydi. O hipodromda sahneye çıkmak ve alkışlarla sarhoş olmak istiyordu ve oyundan sonra eğlenmek için şehre giderken kendisini selamlamasını istediği, fillerin çektiği zafer arabasıyla taçlandırılmış, Keleos'un ona bazen anlattığı büyük tetrapylon** da oradaydı. Ama yolları onları, son depremde sonra yeni yapılmış, hâlâ boya ve ahşap kokan, önlerindeki inşaat artıkları hâlâ temizlenmemiş evlerin caddenin iki yanında sağlı solu sıralandığı dış mahallelere götürdü.

Antakya'nın surları, geniş bir bölgeyi çevreliyordu; yakınlardaki Staurion Dağı'nın yaklaşık beş yüz metre yüksekliğindeki zirvesi, geniş yeşil alanlar, yamaçlar ve parklar surların içinde kalıyordu.

Sonunda, sessiz refakatçileri de adımlarını oraya, yamaca doğru yönelttiler ve Teodora da onları izledi. Dip dibe girmiş yeni yapıları kalabalığını kısa sürede geride bırakıp yeşilliklerin içine daldılar. Kuş cıvıltıları yankılanıyordu ve çınarlarla çevrili bir yolun ardında, şaşkın bakışlarının karşısında bir villalar mahallesi belirdi. He-

* Orontes: Asi Irmağı'nın Helenistik dönemdeki adı.

** tetrapylon: Dört kuleli kapı.

men sol taraflarında ihtişamalı bir bina grubu yükseliyordu. Mazgallarla çevrili ilk terası, iki bronz aslan bekliyordu; ardındaki açık merdivenin sağında ve solunda, düzgün budanmış ağaçların çevrelediği kanallarda balıklar yüzüyordu. Ardından yükselen ikinci terasın yüksek surlarında, emaye kaplanmış tuğlalarla örülmüş, parlak mavi bir su kanalı ışıldıyordu. Bu ikinci surdaki kapının ardında bir binanın varlığı hissediliyordu; ama her şey gizliydi; sadece mazgalların arasından yükselen birkaç firavun inciri görünüyordu. Limon ağaçlarının keskin kokusu tüm havayı sarmıştı.

Bronz aslanların arasından geçerek mermer merdivene yöneldiler. Ardından başka merdiven dizileri, salonlar, rengarenk mozaikler, geniş mekanlar, aydınlık alanlar geldi. Teodora bunların pek azını tam olarak algılayabildi. Sonra iç avluya girdiler. Çevresindeki sütunlar Mısır tarzıydı; çatlamak isteyen tomurcuklar gibi kabarıyorlardı ve sütun başlıkları lotus çiçeği biçimindeydi. Bir incir ağacı havaya baharlı kokular salıyor; bir su şıpırtısı kulağı okşuyordu. Gözlerinin önünde uzanan keten çadırın altında, altın yaldızlı bir kerevet, ayakları sedir ağacından oyulmuş bir bronz masa ve bir yastık yığını görülmüyordu. Hepsi de, lambaların ışığında parıldayan beyaz ketenle kaplanmıştı. Diğer avlu ise artık neredeyse karanlığa gömülmüştü; ancak hayal meyal birinin kıpırdadığı hissediliyordu. Dans eden biri olabilirdi ama müzik sesi gelmiyordu.

Birisi neredeyse hiç ses çıkartmadan, sadece kendi nefesinin fısıltısı eşliğinde, ışık hattı boyunca daireler çiziyor, sıçırıyordu. Bir atlayış hissedildi, sonra düşerken hafif bir çığlık duyuldu, sonra bunu çıplak ayakların zeminde çıkarttığı seslerin eşliğinde diğerleri izledi. Bekle-

yiş, bir düşüş, hayır; bir bacak, gerilimli bir titremeye gökyüzüne doğruldu, bir kol yıldızlara uzandı, aşağı düştü; kayan dönüşler, sağdan ve soldan yıldırım gibi geçişler, bir el şakırtısı, dans edenin güç almak amacıyla yüksek sesle attığı bir çığlık, karanlıkta simsiyah bir dönüş, sonra sessizlik... Sonunda ayak sesleri duyuldu, rahat ve ritimsiz adımlar; sonra Makedonia ışıktaki göründü. Hizmetçisine egzersiz yaparken kullandığı gülleleri uzattı; sonra yüzünü havluyla kuruladılar ve üzerine, bedenini süt beyazı bulutlar gibi saran, kemersiz ve tokasız, pamuklu bir kaftan giydirmeleri için kollarını uzattı. Sonra kerevete yerleşti ve tek bir söz bile söylemeden konuklarını süzdü.

Saçlarına altın tozu serpilmiş olabilirdi; her halükârda parlak kehribar rengindeki gür kıvrırcık saçları, çalışırken perçemleri yüzüne düşmesin diye bir Artemis gibi alnına oturttuğu altın çemberin pırıltısını rahatça bastırıyordu. Ten rengi ise koyuydu; hizmetkârlarınıninkinden daha açık olmakla birlikte yine de saçlarının düşündürdüğünden daha koyuydu. Doygun bir bronz rengindeydi.

Gözkapaklarına sürülmüş altın tozunun altından merakla bakan ve karşısındaki sefil görünüşlü konukları inceleyen iri, yeşil, kedi gözleri bu tenin üzerinde bir o kadar çarpıcı görünüyordu. Makedonia, elini meyve tabağına uzatarak bir incir aldı ve onu uzun tırnaklarının ucuyla tutup soyarak teklifsiz bir tavırla çiğnedi. Teodora, tırnaklarının da altın yaldızla boyanmış ve değerli taş kırıntılarıyla bezenmiş olduğunu gördü. Avuç içindeyse, indigo mavisi dövmeden süslemeler vardı.

Teodora bakışlarını tekrar yumuşak kavisli, iddialı bir burnun böldüğü bombeli, yüksek alınlı yüze çevirdi. Ama Makedonia bakışlarını ona çevirince Teodora gözle-

ini kaçırdı. Çadırın ortasından sarkan lambanın, korkunç başlı, kuyruğu pullarla kaplı tuhaf bir hayvan şeklinde olduğunu gördü.

“Bir deniz canavarı” dedi Makedonia onları şaşırtarak. “Pek çok Suriye efsanesinde vardır. *‘Ve gürz Baal’in elinden fırladı/ parmaklarının arasından kurtulan bir kartal gibi./ Prens Jamn’ın kafasına / iki gözünün arasına oturdu. / Jamn sarsıldı ve yere yığıldı. / Eklemleri titriyordu. / Ve bedeni çözüldü’*” diyerek bir alıntı yaptı Makedonia.

Keleos’un “İlginç” dediğini duydular; “Perseus’un deniz canavarıyla mücadelesini anlatan Troya efsanesi buradan kaynaklanmış olabilir mi?”

Makedonia ona bir kedi sevecenliğiyle gülümsedi, “Olabilir” diye cevap verdi ve gülümsemesi bir an yüzünde öylece kaldı. Gülümsemeye devam ederek, “Adımın söylenmesinden hoşlanmam” dedi birdenbire.

Korkudan donmuş gibi duran gruptan bir yanıt gelmedi. Sessizlikte sadece Simon’un hafif öksürüğünün sesi duyuldu.

Makedonia bakışlarını hepsinin yüzünde gezdirdi. “Pekala. Bu konuyu hallettiğimize göre, oturun ve akşam yemeğine kalın.”

Davetkâr bir hareketle ayağının dibindeki yastıklara vurdu. “Euphrosyne!” Ellerini çırpı ve hizmetkârları masayı, hepsinin gözlerinin yuvalarından fırlatan nefis yiyeceklerle donattılar. Şişe geçirilmiş karidesler sarımsak kokuları yayarak masaya getirildiğinde Makedonia,

“Akşamları hafif şeyler yemeyi seviyorum” dedi. “Limon sosundan alın. Ekmekler için de kusura bakmayın; ama fırıncılar şu sırada grevde, beş yıllık vergi yaklaştığında her zaman olduğu gibi... Şimdi ekmeği mecburen kölelerim pişiriyor.”

Antonina bir yorum yapmadan dumanı tüten beyaz pideleri bölerek ağzına tıktırdı. Pidelerde nefis bir susam ve çörekotu tadı vardı.

“Ah evet, bunlar da harikadır” derken Makedonia erguvan renkli bir sosla marine edilmiş nar tanelerine uzandı. Bunları Teodora’nın ağzına tepti sonra da dudacağının kıyısından sızan suları yumuşak bir hareketle sildi. Bu arada parmağını düşünceli bir tavırla Teodora’nın alt dudacağının kıyısında dolaştırdı. “Bu benim memleketimin bir spesiyalitesidir.”

Üçüncü şaraptan sonra eski hoşsohbetliği biraz olsun geri gelen Simon, “Memleketin neresi?” diye sordu. Ama bir yanıt alamadı.

Yemekte, birkaç servis geçtikten sonra Simon ve Keleos, *Perseus ve Andromeda*’yı yeniden uyarlayarak sahneleme olanakları üzerine konuşmaya başladılar: Teodora ıslak saçlarının örttüğü bedeniyle, bir kayaya zincirli dururken, Keleos, Perseus olarak deniz canavarıyla savaşacaktı. Makedonia’dan, bu oyunun buradaki Caesar Tiyatrosu’nda ilgi görüp görmeyeceğini öğrenmeye çalıştı.

Makedonia ilk kez güldü. “Canavarı tek başına sen gayet güzel oynayabilirsin.”

Herkes kahkahalar atarken Teodora, sadece hafifçe gülümsedi.

“Ama kızların” diye sözlerine devam eden Makedonia, Teodora’ya döndü ve siyah saçlarını incelercesine parmaklarının arasında çevirerek, “onları illa ki ıslak göstermek istiyorsan Büyücüler Şenliği’ne katılabilirler.”

Teodora, bedenine hem bu kadar yakın olup hem de dokunmadan onunla oynayan bu elden, ter ve tarçın kokusu aldı. “Bilmiyor musunuz?” dediğini duydu Makedonia’nın, “dansözler geceleri sarnıçlarda çırlıçıplak yüzer-

ler. Su iyi aydınlatıldığında muazzam bir gösteridir bu. Benim ekibim de şenliğe katılacak ve eğer isterseniz siz de katılabilirsiniz. Ayrıca Yahudi Mahallesi'ndeki tiyatrodan da sizin için bir şeyler ayarlayabilirim.”

Simon iyice havasına girmişti yine. Tekrar arkasına yaslanan ve portakal dilimleriyle dolu bir tepsiyi seçici bir tavırla gözden geçirmekte olan Makedonia'ya hararetli sözlerle kumpanyasını övmeye başladı.

“Antonina'mız bir bülbül gibi şarkı söyler ve Teodora'yı Leda rolünde görmelisiniz, tam bir sanatçı...”

“Görmeyi isterim.”

Bu sözcükleri başka kimsenin duymayacağı bir şekilde, Teodora'nın kulağına fısıldamıştı; hatta bunları söylemiş olduğundan kendisi bile emin değildi. Teodora, anlayamadığı bir nedenden ötürü kızardığını hissetti. Sahnede bütün ayaktakımı tarafından görülmedik yeri kalmamıştı. Bizans'ta arsızlığıyla ünlüydü. Bakışlarını Makedonia'nın kenara bırakılmış egzersiz aletlerinin, kaslı bedeninin ve bir koronun disiplinli ve şık görüntüsü içindeki refakatçılarının üzerinde dolaştırdı. Makedonia'nın sanat anlayışının Simon'unkinden farklı olduğunu düşündü.

Az sonra Simon şarkı söylemeye başladı. Makedonia'nın evinden ayrıldıklarında sarnıç şenliğine katılmaları kesinleşmişti. Ceplerinde Yahudi Mahallesi'ndeki tiyatronun empozaryosuna verilecek bir tavsiye mektubu vardı ve bir köle elinde meşaleyle, Makedonia'nın adının kapalı kapıları açacağı bir hana kadar onlara eşlik edecekti.

Dansöz de surların üzerine çıkmış, acınası görünümlü grubun ardından bakıyordu; hizmetkârları, batacağı kehanetinde bulundukları bir kenti kasvetli bakışlarla sey-

reden rahibeler gibi iki yanına dizilmişlerdi. Euphrosyne, hanımının yanına yaklaştı.

“Sırf o kara saçlı güzel yüzünden bu haşarat takımıyla düşüp kalkmanız doğru mu?”

Cevap gelmedi; sadece ağustosböceklerinin sesi duyuldu. Euphrosyne küçümseyerek başını salladı.

“Size şehvetinizi dizginlemenizi öneririm, efendim.”

Teodora nemli saçlarını tararken neşeyle ıslık çalıyor ve dışarıdan gelen müzik sesine uyarak olduğu yerde sallanıyordu. Hayır, Makedonia’nın gönderdiği kızla çalışmak pek de zevkli olmamış; aksine öyle özel bir yeteneğinin olmadığını bir kez daha ortaya çıkartmıştı. Ama böyle bir görünüme sahip olduktan sonra yeteneğe ne gerek vardı. Dudaklarını büzüp aynadaki görüntüsüne bir öpücük gönderdi. Sonra pırıltılı kara saçlarını sıkı bir topuz halinde toplayıp Euphrosyne ve diğer kızlarda gördüğü gibi altın çubuklarla, gerçek altından çubuklarla tutturdu. Bunu Makedonia’nın lütufkârlığı mümkün kılıyordu.

Teodora ıslığı kesip yüksek sesle şarkı söylemeye başladı. Diğerleriyle birlikte bir meşale denizinin içinde, havuzların arasından geçerek güneş sarısı ipek bulutunu tek bir hareketle üzerinden sıyrıp, sadece el ve ayak bileklerindeki geniş altın halkalarla kaldığında bir tanrıça gibi görünmüş olmalıydı. Sonra gece siyahlığındaki sarnıçlara atlayıp hep birlikte, deniz kızları gibi dönerek yıldızların ılık suyun üzerine düşen yansımalarını dans ettirirken, gizli bir koro sirenlerin sesine benzeyen müziğiyle onlara eşlik etmişti.

Teodora, putperestlerin tanrıları hâlâ var olsaydı, o gece onları kendileriyle birlikte gökyüzüne çıkartmak için aşağıya inmiş olacaklarından emindi.

Bir köle kız kapıyı çaldı ve başı önde içeriye girdi. “Efendim, adam tekrar geldi.”

“Hangi adam?” diye sordu Teodora, arkasına bakmadan. Makedonia’nın bir ulakla göndermiş olduğu dövme altından şakak süsleri neredeydi? Üzerlerine arı desenleri nakşedilmişti. Dalgın bir şekilde tuvalet masasının üzerine karıştırdı.

“Dün ve evvelsi gün de gelen adam, efendim. Üzerinde şık bir toga vardı ve bunu size vermemi istedi.”

Teodora’ya fildişinden, minik bir kutu uzattı. Teodora merakla kapağını açıp içindeki esansı kokladı ve onu da diğer ıvır zıvırın arasına attı.

“Evvelsi gün şarap, dün yüzükler, bugün koku. Bunlara alışabilirim. Ona aynı şeyi söyle: Beklesin.”

Bunu söyledikten sonra tekrar şakak süslerini aramaya koyuldu. Bu arada kapının arkasından kapandığını duydu. Şakak süslerini bulamamıştı...

“Simon!” Hâlâ dışarıdan gelen şenlik müziğinin ritmine uyarak dans edencesine bir hareketle yerinden kalktı ve yandaki odanın kapısını açtı. “Simon, sen...” Ufak tefek bir sarışın telaşla ona çarpıp yanından geçince Teodora tam, “Hay aksi şeytan, bu da kim?” diye söyleniyordu ki; lafı yarıda kaldı. “Hey! Bir dakika!” Artık şarkı söylemiyordu. Yabancı kadının başında gördüklerinin neredeyse kendi şakak süsleri olduğunu söyleyebilirdi. Hemen koridora çıkan kapıyı açıp sağına soluna baktı. Boştu, böyle bir parsayla elbette tabanları yağlayacaktı. “Lanet olası bok!” Kapıyı çarparak kapattı ve divanın üzerine uzanmış, güç bela kendisine bakan Simon’un yanına gitti.

Simon’un, rengi insanı şaşırtacak kadar açık olan gözleri kanlanmıştı. Simon ona bir şeyler söylemek istedi ama dilinin peltekliğinden dolayı bir şey anlaşılmadı.

“Simon, Tanrı’nın cezası, niyetin ne senin?” Teodora neredeyse barışçıl bir ruh hali içindeydi. Ta ki duvarın dibindeki kapağı açık ahşap kutuyu görene kadar. Bu kutuda, son günlerin pek de az sayılamayacak kazancı, Macedonia’nın ve diğer hayranlarının armağanları, Antakya’daki ünlü kuyumcular çarşısında içindekileri paraya çevirdikten sonra sakladıkları birkaç gösterişsiz bez kese vardı. Orada altın soliduslardan oluşan küçük bir hazine olmalıydı ama şimdi yoktu. “Simon!” Teodora öfkeyle adını haykırdı.

“Hebe’ye o kadar benziyordu ki” diye güçlkle konuştu Simon ve çökük yanaklarından aşağıya neredeyse tamamıyla şaraptan ibaret gözyaşları yuvarlandı. “Ah, Hebe’m benim, tatlım benim.” Bir yudum daha şarap aldı.

Teodora onun üzerine bir tabure fırlattı. Taburenin omzuna çarpıp canını yakmasına ve elindeki toprak kupaı parçalamasına aldırmadı bile. Simon’un kirli tuniğinin üzerine şarap ve toprak parçaları yağdı. Teodora esip gürlemeye devam etti, masanın üzerindeki çanak çömleği kırdı, Simon’u sarstı, ona vurdu. O ise sadece biraz daha şarap istiyor ve Hebe’yi sayıklayarak inliyordu.

Teodora sonunda, “Antonina!” diye haykırdı. Tüm olanları arkadaşına anlatıp öfkesini onunla paylaşmalıydı; yoksa hırsından çatlayacaktı. İlk yatak odasının kapısını açtı ve çıtırdayan kırıklar üzerinden kararlı bir şekilde yürüdü. “Antonina biliyor musun, Simon...” Sarmaş dolaş bir şekilde minderin üzerinde yatan ve korkuyla kendisine bakan Keleos ve Antonina’yı görünce öfkesi de cümlesi de havada kaldı. Teodora önce derin bir soluk aldı, sonra arkasına dönüp kendi makyaj odasına koştu. Antonina’nın gırtlaktan gelen kahkahası onu izledi. Telaşla, elde kalan değerli şeyleri toplamaya çalıştı. Fildişi

kutuyu, yüzükleri, bunları neye sarmalıydı? Evet, bu örtü olurdu. İpekli sahne kıyafetini parmaklarıyla yokladı, sonra kolunun üzerine attı. Allık karmak için kullandığı makyaj takımı malakittendi, onu da aldı.

Aceleyle etrafına bakındı, tam o sırada kapıda Keleos göründü. “Teodora, lütfen.”

Teodora eline ne geçerse ona doğru fırlattı. “Kendini boşuna yorma, sonuçta benim malım değilsin. Sırf seninle sohbet ettim diye sanma ki...” Bir hıçkırık boğazda düğümlenmek üzereyken sustu.

“Teodora, o kadar yalnız ve çaresizdi ki. Antonina...”

“Antonina mı? Çaresiz mi? İyi espri!” Bu arada düşünüyordu, işlemeli eşarp, turkuvaz iğne, hepsini almış mıydı?

“Tebrikler, Doğu Akdeniz’in en büyük orospusunu yakaladığını hasedinden çatlayanlar bile inkar edemez.”

Keleos’un ikinci kez adını haykırdığında çoktan koridora çıkmıştı. “Teodora!” İçgüdüsel olarak sahne çıkışına yöneldi. Ön taraf çok kalabalık oluyordu. Kalabalığın da canı cehennemeydi, hepsinin canı cehennemeydi. Nereye gitmek istiyordu aslında? Üzerinde pek de düşünmemiş olmasına rağmen yanıtın kafasında hazır olmasına şaşıtı. Makedonia’ya gidecekti; duyguları açık bir şekilde, orada öncelikle iyi karşılanacağını söylüyordu. Şimdiye kadar hiçbir kadınla beraber olmamıştı ama tanıdığı hiçbir kadının da parası olmamıştı. Bu kadınsa paraya fazlasıyla sahipti. Makedonia’nın gizemi ve üstün yeteneğiyle de baş etmeyi becerirdi. Teodora dışarı çıktı.

“Ah, gözlerimin yıldızı, tutkumun alevi, benim ürkek ceylanım, nihayet kendisini gösterdi!”

Teodora şaşkınlıkla durdu. Bunları söyleyen adam karşısına geçmiş ve yolunu kesmişti. Göğsündeki altın

zinciri şıkırdatıp, kulağındaki lacivert taşından küpeleri neşeyle hoplatacak bir abartıyla önünde eğildi.

Örölmüş sakalının ucunda değeri taşlarla süslü bir kap-sül asılıydı. Aralarındaki mesafe o kadar azdı ki; Teodora sakalı kadar özenle dalgalandırılmış saçlarının da insanın nefesini kesecek kadar parfümlenmiş olduğunu duydu. Hiç de çirkin denemeyecek bir yüzü vardı ve misket yuvar-laklığındaki kara gözleri neşeyle kendisini süzüyordu.

“Sen...” diye duraksadı Teodora.

“O tapılası kollarında gördüğüm armağanları sana gönderenim” dedi ve alelacele yapılmış bohçadan dışarı çıkan fildişi kutucuğu gösterdi.

“Sensiz geçen yalnız gecelerde aya uluyan köpeğim ben. Öğlen rüzgarı Staurion Dağı’nın ormanlarında esti-ğinde, hışırdayan yapraklarla senin adını mırıldanarak yarışanım ben. Bu dünyayı öylesine lüzumsuz şekilde dolduran bütün yüzlerde senin suretini arayanım ben. Ben...” Bir adım daha yaklaştı ve sesi bir fısıltıya dönüştü; “İzin verirsen seni ellerimin üzerinde taşıyarak gökyüzü-ne çıkaracak olanım. Ben...”

“Bir evin var mı?”

Adam bir kahkaha attı. Evet, gerçekten de çirkin de-ğildi.

“Tam olarak söylemek gerekirse, valiliğini yaptığım Pentapolis’te bir sarayım var. Orada sahip olduğum her şeyi ayaklarının dibine sermek isterim, canım benim, Af-roditim benim. Sana oraya kadar sunabileceğim şeyse, içinde yolculuk edeceğimiz arabam.”

Yabancı, bir el hareketiyle ipek perdeleri akşam rüzga-rında dalgalanan, altın kakmalı bir arabayı gösterdi.

Teodora, içerideki değeri fildişi süslemeleri görebili-yordu. Tavanda sallanan tavus kuşu biçimli bir lamba,

yastıkların üzerine yumuşak bir ışık yansıtıyordu. Pencere pervazlarından altın püsküller sarkıyordu; bu gezgin hazine sandığının içindeki aksesuarların üzerinde değerli taşlar parıldıyordu. Yabancı el işaretiyle onu tekrar davet etti. Teodora arabaya yaklaştı. Sandal ağacı kokusu ve hoş aromalarla sarmalandı. Küçük yolculuk masasının üzerindeki şarap kupaları gerçek incilerle bezeliydi.

“Küçük bir sofrada hazırladım” diye fısıldadı arkasındaki ses. “Girit şarabı, incir ve zeytin, yanında da Hint baharatlarıyla pişirilmiş oğlak eti, hem zevkine, hem damağına uygun. Tadına bak.” Bardağına nar rengi şaraptan doldurdu.

Teodora şarabı büyük yudumlarla içti ve iç geçirdi. Kupanın kenarındaki incilerden her birini dudaklarında hissedebiliyordu.

“Ee, hoşuna gitti mi?” diye fısıldadı adam ıslak dudaklarıyla ve onu ensesinden öptü. Teodora’nın yüzü hem şaraptan hem öfkeden yanıyordu. Adamın ellerinin kalçalarından yukarılara doğru çıktığını hissetti. Teodora şaraptan bir yudum daha içip derin bir nefes aldı. İçinden bir ses, niçin olmasın, diyordu. Burada para vardı, her şey açıktı. Onun için şarkı söylemek ve dans etmek zorunda değildi. Bardağındaki şarabın hepsini içti, bardağı geriye doğru fırlattı ve arabaya bindi.

Keşiş

Teodora etrafına bakmak için başını kaldırdı ama kızgın güneşi görünce gözlerini tekrar kapattı. Hayır, bu olamazdı; bu gerçek değildi. Bu içtiği onca şaraptan sonra gördüğü kötü bir rüyaydı ya da hâlâ ayılamamıştı. Ba-

şı bu yüzden korkunç ağrıyordu ve boğazı kupkuru olmuştu. Sadece elini uzatıp kaynak suyuyla dolu gümüş sürahiyi alması yeterliydi; ama parmaklarına sadece kum geldi. Bütün görebildiği de aynı şeydi, kum. Güneşin altında, insanın gözünü alarak parlayan kum ve kumun üzerinde kaynayan su gibi gibi titreşen bir hava.

O, Tanrı'nın belası domuz! Şarabın yratdığı şu sersemlikten bir kurtulabilseydi. O zaman belki de o boktan herifin kendisini düpedüz arabadan attığını kavrayabilecekti; yakıcı sıcakta, o gösterişli abanoz sandığın içinde zamanının çoğunu kurularak geçirdiği gibi yarı çıplak vaziyette hem de. Ayrıca adam her fırsatta üzerindeyken niye giyinecekti ki. Ya da en azından bir yere kadar öyle olmuştu. Kavga mı etmişlerdi yoksa?

Neler söylediğini hatırlayamıyordu. Evet, son haftalarda çok sıkılmış ve epeyce içmişti; daha doğrusu zamanın çoğunu içerek geçirmişti. Bu yüzden de şimdi nerede olduğunu bile bilmiyordu. Hizmetkârların onu dışarıya çıkarttıkları ve hanın önünde kustuğu son şehrin adı neydi? Gazze mi? Teodora emin değildi. O köpek herif! Kendisine verdiği onca armağan! Neredeyse bütün arabayı vermişti! Yemek bittikten sonra ise iyice sıyrılmış bir kemiği atar gibi fırlatıp atmıştı onu. Giysilerini ve kendi eşyalarını bile bırakmamıştı.

Bu müthiş haksızlık karşısında duyduğu öfkeyle doğrulup oturdu ve kafasının içi uğuldayarak, etrafında dönüp duran çevreyi görmeye çalıştı. Karşısında mavi gökyüzü ve sonsuz kum dalgaları vardı; kah sarı kum, kah gri çakıllar görünüyordu. Ne bir ev silueti, ne bir duvar, tekdüze ufku bölen tek bir tozlu palmiye gölgesi bile yoktu. Fildişi kutuyu da götürmüştü, hayvan herif, ipek giysisini, yüzükleri, hatta altın saç tokalarını!

Zorlukla ayağa kalkıp bacaklarına yapışmış karıncaları silkeledi. Ayağa kalkınca da manzarada değişen bir şey yoktu. Teodora yavaş yavaş, asıl sorununun altın saç tokaları değil de, en yakın çeşmeyi ne kadar mesafede bulacağını olduğunu kavradı. Hâlâ şarabın ekşiliğini taşıyan dili damağına yapışmış ve dudakları çatlamaya başlamıştı. Teodora alt giysisinden geri kalan paçavralara sarınarak, nereye gittiğine pek aldırmadığı için doğruca kızgın güneşe doğru sallanarak yürümeye başladı. Farkında değilse de ters yöne, Mısır'a doğru, Sina Çölü istikametinde gidiyordu.

Pelagius, çölün ortasındaki bu dağ geçidinde, ne kadar mümkünse o kadar serinlik hissi veren ılık bir rüzgar estiğinde uyandı. İnzivaya çekildiği hücresinde, keşiş bunun gecenin, kavurucu sıcaklığın bir anda sileceği son soluğu olduğunu biliyordu.

Odasının duvarlarını oluşturan, balçıkla sıvanmış delikli dal örgüsünün arasından içeriye bir kertenkele süzüldü ve Pelagius, bacaklarını yatağından sarkıtıp sabah ibadetini yapmak üzere basit tahta haçın önünde diz çöktüğünde karşısında durdu. Dua ederken ağır ağır başı sallanıyordu.

Pelagius budaklı sopasına uzanınca, kertenkele ortadan kayboldu. Keşiş eğilerek kapıdan geçti ve vadiyi seyretti. Burası çölün kumları arasından şaşırtıcı bir şekilde yükselen bir kayalıktı; uzun zaman önce, ender görülen fırtınalardan birinde yağmur suyundan oluşan sel yatağının çökmesi sonucu ortaya çıkmış olmalıydı. Cemaati buraya yerleşip yarık boyunca çeşitli taraçalara yayılan kulübelelerini kurduktan sonra buradan bir daha su akmamıştı.

Bu keşiş cemaatinin mütevazı kaynağının nerede olduğunu inatçı bir palmiye belli ediyordu. Eğitim ve dua

etmek için kullandıkları küp biçimli küçük taş mekan, yelpazeleriyle gölgelenmişti ve bahçesi de küçük bir sebze tarhından ibaretti.

Pegalius, güneşin durumuna baktı; gölgenin sınırı Suskun Flavianus'un kulübesine kadar çekilmişti. Eğer vadi tabanını hızla geçer ve yamaca ulaşırsa, gölgenin koruyuculuğu sayesinde, birkaç günlüğüne perhiz ve ibadet için çekilmeyi düşündüğü, kenardaki mağaraya varabilirdi.

Pelagius, sopasını yere vurarak yola koyuldu, bir yandan da Tanrı'nın ona herhalde sınamak için gönderdiği güneşin kızgınlığından kaçmayı düşünüyordu. Bu arada işlediği günahın affedilmesi için dua ederken dudakları kıpırdıyordu. Ama yıkanmadan, kahvaltı etmeden yola çıkıp, günleri dimdik, diz çöküp dua ederek, ara sıra kendisini ziyaret edecek kardeşlerinin vereceği birkaç damla sudan başka bir besin almadan geçireceğini düşünmek, kendisini kötü hissetmesini önlüyordu.

Saatler sonra mağarayı akreplerden temizlediğinde, kafasını bulanık düşüncelerden arındırdığında ve dizlerini sert kayaya dayadığında ruhu mırıldandığı dualarla birlikte, tütsü dumanının renkli kilise camlarının ışığında süzülüşü gibi hafiflemişti.

Mağaranın girişinde, dışarıdaki dünyanın parıltıları titreşiyordu. Ve işte buradan, gümüş bir perdeden geçmesine şeytanın iğvası içeriye girdi: Üzerinde güneşten kararmış bedenini örten keçeleşmiş saçlarından başka bir şey olmayan çıplak bir kadın. Sonra kadın yanına geleerek, içinde kirli düşünceler uyandırmak için ona dokundu. Pelagus haç çıkarttı ve daha yüksek sesle dua etmeye başladı. Kuluna bu sınavı değer gördüğü için Tanrı'ya şükretti ve şeytan karşısında coşkuyla, kendine olan güvenini ilan etti.

Yaratık, ağzından dökülen duaların eşliğinde, yerde iğrenç bir şekilde kıvranıyor ve kendi cehennemsi lisa-myyla bir şeyler söylüyordu.

Pelagius, bu tür mücadelelerden galip çıkan Aziz Antonius'a yakardı ve bu kötülük mahsulünün orada erimesini, buharlaşmasını veya bir şekilde ortadan kaybolmasını bekledi. Ama artık hiç hareket etmeyen, kötü bir şekilde hırpalanmış bu yaratık orada kaldı. Pelagius, sıkıntı içinde ve artık kendi zaferinden de pek emin olamadan, uyuşup katılaşmış bacaklarını hareket ettirdi ve ona doğru yürüdü. Bu gerçekten de bir kadındı; cildi yanıklar içindeydi ve derisi soyulmuştu; gözleri bir ölü kafatasındaki kadar çukura kaçmıştı ve şimdi anlıyordu ki, fısıldadığı sözcük de “su”ydu.

Acıma duygusu, Pegalius'un hayal kırıklığına ağır bastı. Biraz daha düzgün görünmesini sağlamak için, keçeleşmiş saçlarını utana sıkıla düzeltti. Sonra arkasında bir toz bulutu bırakarak yamaçtan aşağıya doğru koştu.

Pelagius, sopasını salladı. “Flavianus, Symeon, Agapet” diye bağırdı, “bir mucize, bir mucize! Çabuk!” On yıldan beri kesilmemiş sakalı, bir coşku bayrağı gibi arkasında dalgalanıyordu.

Kardeşleri arasında bir tür başkeşiş olarak kabul edilen Symeon, üç hafta sonra kirli sakalını sıvazlayarak Pelagius'la konuştu: “Bak, durum pek iyi değil.”

Pelagius etrafına baktı ve vadinin canlanmış olduğunu gördü. Onca zamandır ibadet mağaralarına çekilmiş, ortalıkta görünmeyen, oruç zamanlarında hayattalar mı, değiller mi bilinmeyen din kardeşlerinin hepsi şimdi cemaatin topraklarına gelmiş, çapa yapan veya yabancı ot ayıklayan diğer kardeşlerine bahçe işleri için önerilerde bulunuyorlardı. Normalde günlerini dua ederek ya da

günahkâr bedenlerini değnekleriyle terbiye ederek geçiren bazılarıysa, şimdi çeşmenin takılan çıkırığını onarmaya çalışırken, bir yandan da Teodora'nın yerleştiği cemaat odasına göz atıyorlardı.

Teodora, tekrar kendine geldiğinden beri, şifalı otları iyi tanıyan Keşiş Agapet'in yönlendirmesiyle kendisini iyileştirmeye başlamıştı. Agapet'in bilge öğütleri ve sohbeti o zamandan beri olağanüstü bir rağbet görüyordu. Birkaç yüz metrelik çember içinde, işine yarayıp yaramayacağını ve -adıyla anmaya cesaret edilmeden- bedeninin hangi bölgesine iyi gelebileceğini sormak için kopartılıp da Agapet'e götürülmeyen tek bir ot bile kalmamıştı. Pelagius kaygıyla başını salladı.

“Belki de içe yoğunlaşmaya hazırdır. Keşişbaşı Zosimos, bir zamanlar böyle bir kadına rastlamış ve çıplaklığını örtmesi için ona kendi hırkasını vermişti. Kadın çöle gitti ve kırk yedi yıl boyunca üç ekmekten başka bir şey yemedi, aralıksız çile çekti ve Meryem Ana'mıza dua etti.”

İkisi de bakışlarını tekrar etrafı sarılmış eve çevirdiler.

Keşişbaşı, “İçimden bir ses, bu kadının içe dönmek için yaratılmadığını söylüyor” diye karşılık verdi. Bakışlarını düşünceli bir şekilde etrafta kaynaşan çilekeşlerinin üzerinde dolaştırdı. “Sanırım onu buradan göndereceğim. Çok eskiden tanıdığım, ona daha faydalı olabilecek bir dostum var.”

Pelagius, ruhani liderine sorarcasına baktı. O da herkes gibi Agapet'in aydınlanıp çöle gitmeden önce zengin ve eğitilmiş bir adam olduğunu, hatta Akademi'de ders verdiğini duymuştu. Ama daha fazlasını bilmiyordu.

“Onu nereye göndermek niyetindesiniz, Peder?”

“İskenderiye Patriği Timoteus'a; eski şeyleri ve sokak kedilerini toplar. Belki bu buluntu da ilgisini çeker.”

“Lanet olsun, yine başaramadım!”

“Ah, yapmayın genç dostum, kendinize karşı bu kadar sert olmamalısınız.”

Apion, sakinleştirmek amacıyla genç bilginin omzuna vurdu. Keyfi son derece yerindeydi ve her şeyi bağışlama-ya hazırdı.

Kaptan Kosmas Indikopleustes, sonunda ünlü Hindistan seferlerinden birinden dönmüş ve gelirken kendisi için de fildişi, ödağacı, karanfil, misk ve sandal ağacı getirmişti. Malabar’dan gelen karabiber ve Seylan’dan gelen yakutlar depolarına girmiş ve onu eskisinden daha zengin bir adam haline getirmişti. Bu durumda lütufkâr olmak kolaydı.

Apion, gözlerini neşeyle kırıştıtarak ellerini gözlerine siper etti ve etrafında, az önce zarif liburner*lerden oluşan bir filoyu da Eunostos Limanı’na üfleyen hafif bir rüzgarın kaldırdığı cam yeşili dalgaların çalkalandığı deniz fenerine doğru baktı. Hayat muhteşemdi.

“Kendimizi kandırmayalım!” Prokopius acı çekmekte kararlıydı. Bileğinde gümüş bir bilekliğin takılı olduğu elini yumruk yaparak İskenderiye’nin rıhtımındaki taşlara doğru salladı.

“Bok herif! Beni bir kez bile kabul etmedi. Emir meşgulmüş. Ben ki Suriye’nin en iyi ailelerinden birindenim, Berytus Üniversitesi’ni takdirle bitirdim, İmparator’un yeğeninin gözdesiyim ve ayrıca dünyanın en kudretli hükümdarlığının temsilcisiyim.” İki elini birden şikayetle

* liburner: Büyük yelkenli, hafif ve hızlı tekne.

yukarı kaldırıp tekrar aşağı indirdi. “Bir halının üzerinde oturup naneli çay yudumlarken güneşten kararmış, beli kuşaklı birkaç yontulmamış odunun kılıçlarının ucuyla tırnaklarını temizlemesini izledim sadece!” Genç adam öfkeden titriyordu.

“Hadi, hadi” diye Apion onu sakinleştirmeye çalıştı. “Siz Araplar zorlu bir halksınız, bu güç bir misyon elbette. Sizi en başında uyarmıştım.”

“Ama benim bunu halletmem gerekirdi” diyerek Prokopius tavrında ısrar etti.

Apion başını sallayarak, umutsuzluk içindeki genç adamı yoluna devam etmesi için yönlendirdi. Düzgün zeminli yol az sonra sona erdi; depolar geride kaldı ve ayakları gevşek, parlak kumla gömüldü; rüzgarda eğilen zambakların baş döndürücü kokusu deniz havasına karışıyordu. Bir grup köle çocuğu, uzakta çığlıklar atarak doğanın oyununu izliyordu; deniz ritmik hareketlerle kıyıya vurup gümbürdeyerek geri çekiliyordu.

Apion, Prokopius’un bunların hiçbirinin farkına varmadan sadece kendini suçlamakla meşgul olduğunu gördü. Julia Anicina da, bu neredeyse hastalıklı bir hırsın esiri olan genci nereden bulmuştu acaba? Bu da yine bir iddialılık simgesi gibiydi: Yakışıklı, uzun boylu, bir Moritanya yarış atı kadar huzursuz, soylu bir aileden gelen, bu arada kariyer yapma ve dünyaya kendi önemini kanıtlama hırsıyla yanıp tutuşan bir genç... Bizans’ta bunlardan düzinelerce görmüştü; memleketlerinden ayrılıp başkente gelmiş, sürekli sarayda dolanıp kendileri için önemli olabilecek birilerinin huzuruna kabul edilmeyi bekleyen, en iyi beyaz togalarını giyip kapalı kapıların önünde dolaşarak methiyeler çiziktirip selamlama konuşmalarını tekrarlayan, rüşvet paralarını gizlice sayan,

yere serilmiş avdan pay almayı çok isteyen; ama büyükle-
rin homurtusuyla geri çekilen yavru aslanlara benzeyen
genç adamlardı bunlar. Hepsinin hayali de yaver, yöneti-
ci veya maliye memuru olmaktı. Hem kim bilebilirdi ki,
düşlerin kanatları olduğu söylenirdi; belki de bir gün un-
van sahibi, ünlü, dikkate değer biri olabilirlerdi. Duyduk-
larına göre İmparator'un yeğeni Justinian «şanlı, muhte-
şem» gibi yeni makamlar önermişti. Evet, başkaları İm-
parator'un tasvirini bürosuna asma, altın yazı takımı kul-
lanma ve beyaz katırların çektiği bir arabayla Mese'de
dolaşma ayrıcalığını elde ederken, onların yaptığını ni-
çin kendileri yapamamıştı?

Apion, güzel hayallerinin yıkılmasıyla karamsarlığa
bürünen Prokopius'un, dalgaların kırıldığı noktaya dik-
tiği kasvetli bakışlarını görünce başını bu kez daha hızlı
salladı.

Bu kederli genç, güzel görünüyordu. Apion onun ide-
allerini ne kadar küçümsese de, gözlerini ondan alamı-
yordu. Kara saçları iki bukle şeklinde alnına düşüyor,
oradan da hem dağınık, hem duyarlı bir salınımla şakak-
larına uzanıyordu. Gerginlikten on parmağını birden
saçlarının içinden geçirdiğinde, geride iki karga kanadı
gibi kapanıp ardından tekrar öne düşüyorlardı.

Gizli bir korun kıvılcımları sezilen kömür ocaklarına
benzeyen gözleri, çok şey ifade ediyordu. Bu gözleri iki
kanat gibi gölgeleyen gür kaşları, olduğundan daha so-
ğukkanlı bir etki bırakmasını sağlıyordu.

Julia Anicina'nın himayesine aldığı gençleri seçerken
dış görünüşlerinden etkilenip etkilenmediğini düşündü
Apion. Eğer etkileniyorsa, bu herhalde dile getirilmiyor,
tensel çekimin üstü örtülüyor, yeraltında gizli kalmış bü-
tün o ateş, kariyer planlarının kanallarına akıtılıyordu.

Apion alçak sesle güldü. Sonra kolunu Prokopius Caesariensis'in omzuna atıp dostça sıktı.

“Cesaret, dostum! Bizans’a döndüğünüzde her şey yoluna girecek. Babanız size hoş bir makam ayarlar, bunun için yeterli parası var. Arkadaşımız Julia sizin için uygun bir eş bulur ve her şey iyiye gitmeye başlar. Yakında Bizans’a gemiyle aslan ve timsah göndereceğim. Eğer isterseniz bu gemiyle siz de gidebilirsiniz ve göreceksiniz; her şey düzelecek.”

Prokopius bu vaatlerle canlandı. “Evet” diye düşünceli bir şekilde başını salladı; “eğer babam bu kadar kayıtsız olmasaydı, ben hakim olmayı yeğlerdim. Bir avukat veya üniversitede profesörü olmaktan daha iyi. Bütün kürsüleri İmparator kendisi dolduruyor. Aralarında pek çok putperestin olduğunu duydum ve İmparator’un yeğeni bundan rahatsızmış. Belki de bir dilekçe hazırlanırsa ve bunları...”

Apion nazikçe başını sallayarak, depolarına giren yeni yakutların sayısını hesaplamak üzere kendi düşüncelerine daldı. Prokopius’un üniversiteler hakkında anlattıkları bir kulağından girip öbüründen çıkıyordu. Uzaktan Batı Mezarlığı görüldü ve ağaçlarının davetkâr kıpırtısıyla onları selamladı.

O sırada Prokopius sağ yumruğunu sol avucunun içine indirerek konuştu. “Ama önce Julia Anicina’ya onurumu kanıtlamalıyım!”

Apion içini çekti; ama Prokopius ona bir an bile fırsat tanımadı.

“Bana Bedevilerden söz edin” diye onu zorladı.

“Ah, gerçekten de bilmiyorum ki...”

“Eğer oraya gerçekten bir ekip gidiyorsa ben de katılmalıyım!”

Apion bu kadar abartılı bir kararlılık karşısında geri çekildi.

“Bedeviler, Yukarı Mısır’ı uzun zamandan beri baskınlarıyla huzursuz ediyorlar. İmparator Diokletian, kendi döneminde buna, onlara belli miktarda altın vermekten ve Filae Adası’nda Bedevilerin, Mısırlıların ve Romalıların birlikte ibadet edecekleri ve kendi rahiplerini bulunduracakları bir Isis tapınağı kurmalarına izin vermekten başka çözüm bulamamıştı. Bildiğim kadarıyla bugün bu, Mısır topraklarındaki son putperest kült. Gerçi rahipler artık eskiden olduğu gibi kadın değil ama aynı giysileri giyiyorlar.”

Bu eğlenceli konu Apion’u canlandırdı ama Prokopius sabırsızlıkla elini salladı. Onu sadece politik durum ilgilendiriyordu.

“Baskınlar ne durumda?”

“Şimdi, Bedeviler vermeden alıyorlar. Hiç bir zaman tam olarak sükunet sağlanamadı, özellikle de vahanın çevresindeki bölge onlardan çok çekiyor. Ama şimdi bu yeni olasılık söz konusu. Komşuları ve rakipleri olan Nobadlar, ruhani öğütlerini almak üzere İskenderiye Patriği’ne elçi gönderdiler. Eğer onları Hıristiyanlıktan ve Bizans’tan yana kazanabilirsek...”

“... o zaman Bedeviler, güneyde Nobadlar ve kuzeyde Mısırlılar arasında sıkışır” diye Prokopius cümleyi tamamladı. Hararetle Apion’a döndü. “Bu görüşmelerde mutlaka İmparator’un bir temsilcisi bulunmalı. Bu sadece ruhani bir sorun değil. Ben...”

Apion onu sakinleştirmek için iki elini birden kaldırdı. “Ben her şeyle ilgilendim. Bu akşam Piskopos Timoteus’a davetliyiz. Onunla konuşun, onu ikna edin. Çok makul bir insan olduğunu göreceksiniz. Ve o zamana ka-

dar...” Konuşurken sürekli olarak heyecanlı hareketlerle sözünü kesmeye çalışan Prokopius’un ellerini tuttu; “Sakin olun, genç dostum. Şu güzel güne bir bakın!” Elleriyile geniş bir yay çizerek bulutsuz gökyüzünü, etraflarında arıların uçtuğu çiçekleri, içlerinde yoğun bir şekilde ve bereketle topraklanan safran rengi çiçek tozlarını ve su köpüklerini etrafa serpen hafif bir rüzgarın, çalkalanan dalgalarıyla oynadığı yeşim rengi denizi gösterdi.

Gözlerini güneşe karşı kırpıştırarak güvensiz bir halde Apion’un el hareketini izleyen Proropius, bakışlarını bu yabancı sahilin üzerinde dolaştırdı. O zaman suyun kıyısındaki esmer, ince kadını gördü. İnanılmaz uzunluktaki siyah saçları oyun oynarcasına uçuşuyor ve yüzünü kıskançlıkla örtüyordu. Prokopiusun baktığı süre içinde kadın elini uzatıp saçlarını geriye itmedi.

Apion, “Prokopius” diyerek onun değişken düşüncelerini böldü; “beni dinliyor musunuz? Timoteus’la görüşürken kesinlikle değinmemeniz gereken birkaç konu var.” Mısırlı bunları bir bir sayarken parmaklarını kullanıyordu. “Birincisi kedileri...”

Prokopius alnına vurdu. Kediler! Derin bir nefes aldı ve Apion’u tekrar dikkatle dinlemeye başladı; onaylarcasına mırıldanıyor, başını sallıyor ve soru soruyordu. Daha sonra da, bu önemli akşam yemeği için hazırlanmak üzere geri dönmeyi teklif etti. Yabancı kız gitmişti; ancak ne önemi vardı. Kara saçları, titreyen her yaprakla, uçuşan her tülle birlikte hâlâ tuhaf bir şekilde sahilin üzerinde dalgalanıyordu.

“Gel, Isis, gel, Sekh met, siz benim en sevdiklerimsiniz. Bundan hoşlanıyorsunuz, hıı? Evet, geriniyorsunuz değil mi? Oooh.”

İskenderiye Patriği Timoteus kedilerini okşadı ve sonra kucağından atlamalarına izin verdi.

İki kedi de önce gerindi; sonra sırtlarını kamburlaştırdılar ve pencerenin pervazında, sokağın gürültüsünden üç kat uzakta, keyifle kıvrılıp yatacakları güneşli bir köşe aradılar. İkisi de kum rengi kısa tüyleri, uzun, güçlü kuyrukları olan iri hayvanlardı. Yuvarlak kulakları ve iri gözleri, kedilere bir dişi aslan ifadesi veriyordu. Uzun, kaslı bacaklarıyla odada dolaşırken hiç de ev kedilerine benzemiyorlardı. Kurumlu, mesafeli edalarının ardından aniden yumuşayan devinimleriyle zorlu ev arkadaşlarıydılar; ama yine de kusursuz güzellikleriyle Timoteus’un dikkatini sürekli üzerlerine çekiyorlardı.

“Hıristiyan bir ruhani liderin hayvanlarına putların isimlerini vermesi tuhaf değil mi?” diye amiyane bir tonda soran bir kadın sesi duyuldu.

Teodora içeriye girmişti ve Timoteus bir kez daha onun kedilerine ne kadar benzediğini düşündü; aynı mükemmellikte ve aynı esneklikteydiler. Onu tam ehli-leştirdiğinizi düşünürken şaşırtıcı bir şekilde tırnaklarını geçiriyordu size ve hayretle tırnak izlerine bakıp öfkenizi bastırmaktan başka bir şey gelmiyordu elinizden. Timoteus gülümsedi. Kedileriyle olduğu gibi onunla da ne kadar gurur duyduğunu fazla belli etmemekte yarar vardı.

Teodora, yine kalçalarını kışkırtıcı biçimde sallayarak odada dolaştı; vicdani rahatsızlığın ete kemiğe bürün-

müş hali gibiydi. Aslında Timoteus'ta kendisine karşı erotik bir eğilim uyandırma çabasından çoktan vazgeçmişti.

Timoteus, bu kızın sıradan bir ilgiyi olduğu gibi kabullenememesi için başından neler geçmiş olabileceğini sordu Tanrı'sına. Gururla kedilerinin mırıltılarına kulak verdi. Onlara disiplin ve istikrarla, kendilerini okşayan eli ısırılmalarını öğretmişti. Vahşileşmiş bir insanda da bu başarılabilir miydi?

Yine ne yapmıştı ki, böyle meydan okur gibi, aksi ve kendisini öfkeliendirmeye çalışarak ortalıkta dolanıyordu?

“Dün taşralı birkaç yoksul rahibin Rhakotis bölgesinde rahatsız edildiğini duydum?”

Bu bir soru değildi aslında ve Teodora da yanıtlamadı. Etrafta gezindi; sanki zamanı geldiğinde fırlatmak üzere uygun bir şey arar gibi mobilyalara, vazolara, kitaplara dokundu.

“Bir düşün, rahipler genç bir kadının, tek bir kadının eşliğinde dolaşan bir grup sarhoş gençle karşılaşıyorlar. Gürültü patırtılarından biraz ürkererek bir kapı girişine sığınıyorlar ve bu günahkâr yarattığı tasvip etmediklerine tanık olması için Tanrı'ya sesleniyorlar. O zaman kadın onlara yaklaşıyor ve yanlarına oturuyor. Düşkün bir yaratık, bir günah balçığı olduğundan yakınıyor ve düzelmek istediğini söylüyor.”

Timoteus yuvarlak, köylü başını yana eğdi ve Teodora'ya sevecenlikle baktı. Teodora bakışlarını onun mavi gözlerinden kaçırdı. “Rahipler” diye devam etti Timoteus, “bu sözleri duydukları için mutlu oluyorlar.”

“Mutlu olmakmış!” diye onun sözünü kesti Teodora, “Sana şunu söyleyeyim; resmen zırvalıyorlardı.”

Timoteus bunu duymazlıktan geldi. “Düşküne cesaret vermeye çalıştılar, pişmanlık getirmesini ve ruhunu Tanrı’ya açmasını istediler. O zaman kadın arkadaşlarının bağıışları arasında giysisini rahiplerin karşısında kaldı-
rarak ruhunun orada olduğunu söyledi ve rahipler...”

“... koşarak kaçtılar, evet, çöldeki deliklerine geri döndüler.”

Teodora kendisini bir sandalyenin üzerine bıraktı, rahatsız edici bir şekilde güldü ve sonra gözyaşlarına boğuldu.

Timoteus ağır hareketlerle onun yanına gitti ve karışık saçlarını okşadı. Teodora isteksizce kenara kaçtı ama Timoteus gerilemedi.

Teodora küstahça, “Günün birinde bana sevecenlik göstermekten vazgeçeceksin” dedi. “Vazgeçeceksin ve çekip gideceksin. Keleos da gitti. Hepsi gittiler.” Bir hıçkırıyla sarsıldı.

“Bütün insanlar bir gün giderler.” Timoteus’un sesi sakin ve kararlıydı. “İnsanlar kusurludur ve ölümlüdür. Gitmeyen bir Tanrı’dır.”

Uzun süre bir yanıt alamadı; ama hıçkırıklar hafifledi.

“Ah, Timoteus” diyerek sonunda konuştu, “bana karşı çok iyisin. Bunu hiç hak etmiyorum. Ben...”

Timoteus birden kederlenerek, onun ipek saçlarının arasındaki bir zamanlar yaptığı ağır işlerden kalınlaşmış parmaklarına baktı. “Bana verdiğin yazıları bile anlayamıyorum.”

“Okumakta mı zorlanıyorsun?” diye dostça sordu Timoteus. “Eğer istersen okuma üzerinde daha çalışabiliriz.”

“Hayır, bu değil, yani okuduklarımı kavrayamıyorum.” Bir an eski dik kafalılığı geri döner gibi oldu ve başını pişmanlıkla Timoteus’a yasladı.

“Meryem’in siz Monofizitler için, Ortodokslar için taşıdığından daha fazla önem taşımasını anlıyorum, ona daha fazla değer veriyorsunuz.”

“Bu annenin de hoşuna giderdi mutlaka” diye Timoteus onu rahatlatmaya çalıştı.

“Annem hoşlanırdı, evet.” Teodora gülümsedi. Dostunun annesini bağışlayabilmesi kendi içindeki eski hidde-ti biraz olsun yumuşatmıştı. “Ama” diye devam etti; “İsa’nın aynı sanda insani ve tanrısal özelliklerinin olmasının niçin o kadar önemli olduğunu bir türlü kavrayamıyorum ve birinin ya da diğerrinin biraz daha ağır basıp basmadığını da kafam bir türlü almıyor. Ben Bizans’ta insanların bu sorun yüzünden birbirlerini kestiklerini gördüm. Sokaklar kan gölüne dönmüştü ve hiçbir açıklaması yoktu. Bunun anlamı ne?”

“Bir insanın o kadar iyi, o kadar mükemmel, Tanrı’nın iradesini o derece üstlenmiş olduğunu ve böylece tanrısallaşabileceğini, onu içinde barındırabileceğini hayal edebiliyor musun?” diye sordu Teodora’ya.

Teodora hızla başını salladı; bu varsayım bütün deneyimleriyle çelişiyordu. “İnsan bir domuzdur” diye fikrini açıkladı. “Bana inanabilirsin.”

Timoteus yorum yapmamak için kendini zor tuttu.

“Ama o zaman, eğer aramızda kudretli Baba’mızın tanrısallığından bir parçayı, insani olanı tümüyle kavrasın, köreltsin, hatta bu baskın ve üstün parıltının içinde kendini silsin diye lütfettiği ve onda içselleştirdiği insan bedeninde bir Tanrı dolaşıyorsa, bu daha aydınlatıcı değil mi?”

Timoteus, bu tasavvurun etkisinde kalarak sustu.

Bu kendini silme düşüncesine Teodora da kendisini kaptırmış gibiydi. Zaten az önce, güneşin suyun üzerine

pırıltılı bir ağ serdiği, patlayan dalgaların camısı bedenlerini, şeffaf ama çok yoğun renklerle gözlerinin önünde yükselttikleri denizin kıyısında oturmuş ve bu görüntünün etkisiyle bir deniz tanrısının çıkıp kendisini de birlikte götürmesini istemişti. O zaman alglerin salınımı gerçekleşirken veya içindeki son damla çekilirken, kumun çıkarttığı fısıltı haline gelecekti.

Timoteus, “İsa Tanrı’dır” diyerek inancını, bütün ruhban meclislerinin aşırı bulacağı ama kendi içten inanışına uygun düşen bir formülle ifade etti. “Tanrı, Bethlehem’de doğdu; çilekeş ve ebedi varlık, bizim için bedeninde acı çekti ve öldü.”

“Bu insan bir Tanrı’ydı” diye mırıldandı Teodora dalgınlıkla.”Yani annem gibi mi?” diye sözlerine devam etti ve başını hararetle iki yana salladı.

Timoteus, her zamanki gibi, “Eh, şimdi” diye kekeleyemeye bile fırsat bulamadı.

Teodora onun kilolu, küçük bedenini beklenmedik bir şiddetle kucakladı. “O, benim budala kafama girmek istemiyor, Timoteus. Herhalde bir Tanrı’nın nasıl olabileceğini hayal bile edemiyorum. Ama sen iyisin” diye çarçabuk devam etti. “Bana karşı öyle iyisin ki...” Gülmekle ağlamak arasında gidip geliyordu.

Timoteus önünde oturan, hâlâ saçlarını okşadığı kıza baktı ve bu patlamaya sevin sin mi üzülün mü bilemedi. En önemli konuları anlamaktan henüz çok uzaktı. Ve yine de... Timoteus, onun içinde öncelikle sevme ihtiyacı olduğunu hissediyordu; bir şeyi tümüyle kucaklamak ve yutarcasına sahip olmak ihtiyacı. Bu, kızın etrafındaki havayı resmen titreşme noktasına getiren bir güçtü. Bu ihtiyaca cevap verip sonra da bütünsel bir sağalma için onu efendisine ve Tanrı’sına bırakıp bırakmama konu-

sunda hâlâ kendi kendisiyle kavga halindeydi. Bazen bunu büyük bir esrime içinde hayal ediyordu. Böylesi bir sevmeye gücü azizler yaratıyordu! Sonra yine duraksadı. Bunun için yeterince gücü var mıydı? Bu kız sert kavgalardan geçecekti.

“Saçların karmakarışık olmuş” dedi sesine neşeli bir ton katarak.

“Deniz kenarındaydım” dedi Teodora uysal bir tavırla.

Timoteus azarlar gibi onun dolaşık perçemlerini düzeltilti. “Bu akşamki yemekte bu saçlarla görünmen mümkün değil. Berbere git.”

Bunu söylerken haçın altında duran, sedir ağacından yapılmış ahşap kutunun yanına gitti ve oradan, işlemeli bir keten kese çıkartarak Teodora’ya fırlattı.

“Via Canopus’la Via Mareotis’in köşesinde çok şık bir Yunanlı berber olduğunu duydum.”

Teodora keseyi maharetle yakaladı ve neşeye güldü. Keseyi açarak içindekileri saydı. Yüzünden yine bir güvensizlik bulutu geçti.

“Bu akşam beni birine yamamak mı istiyorsun?”

Timoteus iç geçirdi. “Ben senin kendi kendini beğenmeni istiyorum.” Teodora’nın kafasının karıştığını görünce devam etti. “Elbette ben de gururlanma zaafından arınmış değilim. Eğer Tanrı böylesi güzel bir şey yaratmışsa, onu övmekten de kaçınılmamalı diye düşünüyorum.”

Teodora onu kucakladı ve bir çocuk gibi hoplaya zıplaya evden çıktı. Timoteus beklemeye ve dua etmeye karar verdi.

Teodora, akşam göz alıcı saçlarından rahatsız oldu. Yunanlı gerçek bir mucize yaratmıştı. Saçları ağır, ipek iplikler gibi yumuşak ve parlak, sırtına dökülüyorlardı.

Saçlarını düzeltmek için makas kullanmaktan özellikle kaçınmışlar, kürek kemikleri hizasında gevşek bir örgü halinde örmüşler, sonra içe doğru döndürmüşler ve karmaşık bir küçük örgüler sarmalı halinde tekrar alınının üzerinden dolamışlardı; şimdi yüzü ağır saçların yükünden kurtulmuş, yalın bir şekilde ortaya çıkmıştı. Ama eğer konukların en sıkıcısının bütün gece ona yapışıp kalmasına neden olacaksa, bu ihtişamın ne yararı vardı?

Tam karşısında oturan, bölgedeki üniversitenin ruhani başkanı Johannes Filopomos, hiç olmazsa, üniversitenin orta yerinde, uydurma bir duvarın ardında putperestlere ait bir tapınak ortaya çıkartışlarına dair heyecanlı bir hikaye anlatmıştı. Bunun dışında, renksiz olmakla birlikte temkinli ve nazik bir adam olduğu belli oluyordu.

Arazi sahibi, zengin bir adam olan Apion, yaşamayı ve yemek yemeyi seviyordu. Toplum kurallarına uygun bir şekilde davranarak yemeğini iştahla yiyor, büyük bir ilgi duymasa da anlatılanları nezaketle dinliyor ve sofraya getirilen her yeni yemeği yüksek sesle övüyordu.

Teodora onun gibi erkekleri tanıyordu. Eğer huyları iyiye onlarla başa çıkmak kolaydı. Ama bu katlanılmaz Kosmas Indikopleustes'in yanında oturmak zorunda kalmıştı. Onun ünlü bir Hindistan seyyahı ve coğrafyacısı olduğunu Timoteus'tan duymamış olsaydı bile bir kaybı olmazdı; zaten birkaç dakika içinde son yirmi yolculuğunu tüm ayrıntılarıyla öğrenecekti. Az önce Teodora'ya, yola doğru bir zamanlamayla çıkmanın ne kadar önemli olduğunu anlatmıştı.

“Berenike'den Bab el Mandeb ve daha da ileriye, Ocelis'e gidecektik. En küçüğüne kadar tüm yelkenler açılmıştı; bu mutlaka gerekiyordu.” Parmağıyla, tıpkı bir karabatağın balığa doğru süzülüşü gibi masanın üzerinde

dolaştı. “Çünkü güneybatı musonundan yararlanabilmek için 31 Ağustos’tan önce Ocelis’ten yola çıkmamız şarttı. güzelim. Geri dönüş içinse...” Kadehini bir gemi gibi masanın üzerinde kaydırды, “kuzeybatı musonundan yararlanılır ve eylülde yola çıkılır; Apion’a ufak tefek birkaç şey getirmek için benim de yaptığım gibi.”

Erkekler gülerek kadeh tokuşturdular. Teodora önündeki kaseden bir zeytin almadan önce zeytinlerin hepsini uzun uzun inceledi.

“Ah, işte Prokopius!” Apion, o sırada gelen genç bilgiyi selamlamak için ayağa kalktı. “Geç gelir ama gelir.” Hafifçe başını eğip gözünü kırparak Prokopius’a masadaki erkeklerin arasından ev sahibi olarak kimi selamlaması gerektiğini belirtti.

Prokopius’un şaşkın bir hali vardı ve nefes nefeseydi. Yüzü kıpkırmızıydı. Geciktiği için utanmış, patriğin desteğini kazanma şansını kaçırdığını düşündüğü için de umutsuz, kapıda durmuş soluklanmaya çalışıyordu. Elinde amfora dolusu şarapla onun ardından merdivenleri çıkan hizmetkâr, sıkıntıyla onun yanından içeriye süzül-meye çalışıyordu.

Prokipus, “Ah, pardon” diye özür dileyerek kapının pervazına yapıştı. Umutsuzluk içinde etrafa bakınarak bir destek arıyordu ve bakışları Teodora’da sabitlendi; korkarak bir adım daha attı ve ona döndü. Dünya sanki etrafında dönüyordu ve Prokopius, rahibin indirdiği darbeye yığılan bir sunak hayvanı gibi çöktüğünü hissetti.

“Prokopius Caesariensis, sizi İskenderiye Patriği Timoteus’la tanıştırayım!”

Prokopius şaşırmış bir halde, dünyanın yerli yerinde olduğunu fark etti ve kendisi de hâlâ ayaktaydı. Apion kolunu sımsıkı tutup belli etmeden ona destek verdi. Pro-

kopius, hazırlamış olduğu selamlama konuşmasına bir de geciktiği için özür cümlesi eklemeyi başardı ve kendini toparlayarak masadakilerin keyifli gülüşmeleri arasında yerine geçti. O sırada masaya ardıçkuşu servisi yapılıyordu.

“Uzun yolculuklarınızdan, değerli hazinelerin dışında yeni coğrafi bilgiler de getirdiniz mi?”

Kosmas İnditopleutus kendisine yöneltilen bu soruyu sırtarak karşıladı. Bu, en sevdiği sorulardan biriydi.

Johannes Philopolmos’la üniversite sorunları üzerine hararetli bir tartışmaya girmiş olan Prokopius, bu yeni konuya biraz çekinerek katıldı. Çünkü Kosmas’ın yanında oturan... Yutkundu. Sağ tarafında oturan kadına bir daha bir kez olsun bakmamıştı. Orada oturan, homurdanarak dişlerini gösteren bir aslan olsaydı, onun varlığını bu denli hissediyor olamazdı. Orada, başının sağ yarısında ürpertiler yaratan bir alev yığını vardı; hiç sesini çıkarmasa da tüm aklına el koyan bir suskunluk duvarı vardı. Görmezden geldiği kadının, varlığını daha fazla hissettirmesi mümkün değildi. Ona, “Tanışıyor muyuz?” diye sormayı aklından geçirmiş ama neyse ki vazgeçmişti. Sonra diğer konuklarla yaptığı zekice sohbetlerle onu etkilemeyi ummuştu ama bütün bunların bir yararı olmamıştı; tamamıyla kayıtsız görünüyordu ve bütün gece tek bir söz bile etmemişti. Kendisini fark etmiş miydi acaba?

Teodora şaşırmıştı. Erkeklerin ısrar sınırına dayanan ilgilerine alışkın olduğu için Prokopius’un masanın altından dizini tutacağını sanmıştı. Üç beş kuruşa her şeyin mümkün olduğunun farkında değil miydi? Aslında bu, bakışları tedirginlikle Timoteus’a kaydı, artık geçerli değildi. Kendini satmak geçmişte kalmıştı. Ama o zaman

kendisinden ne bekliyordu? Ya kendisi ondan? Sanki orada bir cevap bulabilirmiş gibi, onun yüzünün ve bedeninin her santimetre karesini inceledi. Gözünün alt tarafında, çıkık elmacık kemiklerinin hemen üzerinde, yumuşaklığı hissedilen ve dokunmaya davet eden, gülümsemeyle oluşan ilk kırışıklıkların görüldüğü bir yer vardı. Sık sık gülüyor muydu acaba? İnce dudakları ve güçlü eğimiyle Suriyeli burnu fazla bir şey anlatmıyordu. Ağzının kenarları sanki her zaman küçümseyici bir ifadeyle aşağı doğru kıvrımlı gibiydi. Bu kollar tarafından kucaklanmayı kendini tüketircesine arzulamak bir olasılık olabilir, diye düşündü Teodora. Bir an için bunu belirgin şekilde hissetti: Arkasından kendisine doğru yaklaştığını, bedenini kendisinininkine bastırıp, kollarıyla sararak sıkıca kavradığını hissetmeden önce duyumsadığı kokusunu hissetti.

Teodora gözlerini yumup boynunu uzattı. Sonra kendine geldi ve panik halinde şarap kadehine uzandı. Ama kimsenin kendisine dikkat ettiği bile yoktu. Prokopius da ona dikkat etmiyordu. Hâlâ kendisini görmezden gelerek şu kaptana bakıp duruyordu. Aralarında sadece, kendisine bu bağıllık duygusunu veren şu duvar gibi, elle tutulur lanet olası bir sessizlik vardı. Bu bir dokunuş kadar aşikâr, bir o kadar mahrem ve aslında bir o kadar da gerçek dışıydı... Ayağa kalkıp gitse hiçbir şey olmazdı. Onun dokunuşuna duyduğu özlem, bir olasılığın hissedilmesinden, kenarında durduğu bir uçurumdan başka bir şey değildi. Ama atlamasına gerek yoktu!

“Beyler, Ptolemaeus bir deliydi!” Kosmas Indikopleutes, en sevdiği fikrini ispatlamak için masanın üzerindeki hararetle bir kenara itti. “Dünya kesinlikle bir küre değildir. Bana inanın çünkü yeterince gezdim, gör-

düm ve onun tezlerini inceledim. Hepsi de sadece bir hiç!” Kolunun kenarıyla bir öbek ekmek kırıntısını kenara itti. “Dünya daha ziyade...” Muzaffer bir edayla eline bir bıçak alıp onu bir işaret çubuğu gibi havaya kaldırdı, “... bir dikdörtgendir, elbette! Bakın!” Dünya’nın kontürlerini, elindeki bıçakla masanın beyaz örtüsünün üzerine net biçimde beliren gölgeler halinde çizmeye başladı. “İkiye bir oranına sahip bir dörtgen, büyük okyanusun içinde bir ada.”

Herkes heyecanla, resmin üzerine eğilerek tartışmaya başladı. Prokopius, üniversitelerde edindiği temel bilgilerden taviz vermekten hiç hoşlanmadığı için birçok defa söylenenlere itiraz etti. Ama Kosmas onun gerekçelerini hemen bir kenara itti.

“Yeni bir dönemdeyiz. Artık antik çağın bilgilerini Hıristiyanlaştırmaktan vazgeçip kendi bilimimizi yaratmalıyız!”

“Olgulara dayandığı sürece” diye söze girdi Prokopius.

“Olgular, olgular” diye homurdandı Kosmas Indikopleustes. “Olguları abartmayalım.” Göz ucuyla Timoteus’un başını salladığını gördü; bıçağını haritasının ortasına sapladı ve konuşmaya son noktayı koydu: “Bu dünyayı Tanrı yarattı, bu bir olgu.”

Tartışmanın hararetiyle yanaklarına al basan Prokopius, “Peki, bu dörtgen adanızın üzerinde, dünyadaki farklı iklim kuşaklarını nasıl açıklayacaksınız?” diyerek onu sorularıyla sıkıştırmaya devam etti.

“Gayet basit” Kosmas, “yükseklik farklarıyla... Kuzeybatıdan güneydoğuya doğru bir yüzey eğimi var, işte böyle.”

Masanın bir kenarını biraz yukarı kaldırdı. Masanın üzerindeki çanaklar ve tabaklar kaydı, ardıçkuşlarının

durduğu tepsi Teodora'nın şarap kadehine çarptı, içindeki şarap bacaklarına aktı.”

Kosmas Indikopleustes, bir yandan Teodora'dan özür dilerken, bir yandan da telaşıyla ilgili bir espri yaparak ortalığı temizlemesi için hizmetkârı çağırdı ve sonra açıklamalarına devam etti.

Prokopius, hemen bir peçeteye uzanmış, Teodora'yla aralarındaki görünmez duvara alnıyla çarparak, her ikisinin de kulaklarını sağır eden bir gürültüyle bu duvarı yıkmış ve onun kokusunu sarsıntıyla içine çekerek kucağına doğru eğilmişti. Peçeteyi tutan parmaklarının şarap lekeleri üzerinde dolaştığını ne kendisi fark etti, ne de Teodora; geçirdikleri şok çok büyüktü. Aniden bir oka hedef olan av hayvanı gibi donup kalmıştı Prokopius.

Teodora onun ensesinden aşağı doğru baktı, belkemiğinden aşağılara uzanan dar çukurluk, bir uçurum gibiydi; neyse ki, atlamak zorunda değildi. Onun, sonsuz derinlikteki zeminde durduğunu gördü; yer yarığının çeperleri başını döndürerek karşısında duruyordu. Atlamak zorunda değildi, değildi. Bu derin bir kayış, sonu gelmeyen bir düşüştü ve ellerini yumuşak bir şekilde onun saçlarına bıraktı. Sohbet devam ediyordu.

Yemekten sonra diğer konuklar çekildiğinde Apion, Prokopius'un sabırsızlıkla beklediği şeyi gerçekleştirmiş, Patriğin huzuruna kabul edilmesini sağlamıştı; kendisi ise vedalaşıp oradan ayrıldı.

Timoteus, çok dostça davrandı; bir sanat ve teknik şaheseri olan Gazze'deki mekanik saat üzerine yaptığı betimlemeyi övdü; Prokopius bu saatin edebi bir betimlemesini yaparak onu kolayca etkileyebileceğini düşünmüştü. Timoteus, Apion'un geçen hafta Prokopius adına kendisine ilettiği ince parşömen tomarının üzerine

memnuniyetini ifade eden bir şekilde vurdu. Genç adam saatin üzerindeki, sayısız heykeli, burç simgelerini ve medüz masklarını eksiksiz anlatmakla birlikte, işleyişi hakkında tek bir sözcük etmemiş olsa da, buna hiç değinmedi. Timoteus kendine, bunun genç adamın çağrışımlarının ve düşüncelerinin yüzeysel olduğu anlamına gelmediği yönünde telkinde bulundu. O halde ona kuşkuyla bakmaya gerek yoktu. Timoteus yine de, onun yanındayken içinde bir huzursuzluğun, hatta korkunun yükseldiğini hissediyordu.

Kedilerden biri gelip Timoteus'un bacaklarına süründü. Timoteus, onu kucağına alıp çenesinin altını okşamak üzere eğildi. Kedi altın rengi gözlerini keyifle kapattı, sonra aniden tekrar açıp bakışlarını yabancı konunun üzerine dikti. Prokopius, Apion'un uyarılarını hatırlayarak, sessizlikte yüksek sesle mırıldayan hayvanı görmezlikten gelmeye çalıştı ve Blemyer ülkesinde kendisini bekleyen misyon hakkında konuşmaya hazırlandı.

Timoteus ondan önce davrandı. Kemikli yapısıyla dikkati çeken, ihtiyar adam, ellerini çıtırdatarak kedisinin tüylerini okşarken mırıldandı: "İki tür kedi vardır, okşanmalarına izin verenler ve vermeyenler. Ayrıca aynı şey insanlar için de geçerlidir."

Prokopius, yerli yerine oturtamamakla birlikte önemli bir şeyler söylendiği duygusuna kapıldı. Patriğin himayesindeki kızıdan söz edeceği yönünde bir umut bile besleyemiyor, hatta onun ismini aklından geçirmekten bile çekiniyordu: Teodora...

Karnı karıncalanarak geri çekildi ve iki elini birden saçlarının arasında gezindirdi. Uygun bir yanıt vermeye çalışarak, "Ama onları yine de ehlileştirebilirsiniz; kuca-

ğınızdaki de aslında yabancı ve bağımsız bir öze sahiptir herhalde.”

Timoteus onaylarcasına başını salladı. “Ben onları Tanrı’nın bir yaratığı olarak kabul ettim ve sevdim. Evet, şimdi onlar da beni seviyorlar ve ben de yaşamımın bir yanıyla onları sürekli koruma sorumluluğunu taşıyorum. İnsanın kendisine alıştırdığı şeylerle ilişkisi böyledir. Ama mobilyalarım da” daha alçak bir sesle devam etti, “yanımda çalışanlar da çoğunlukla bundan pek hoşnut değiller.”

Çok uzun bir sessizlik oldu.

Timoteus, “Ayrıca eski Mısırlılar” diye teklifsizce devam etti, “onları Tanrı olarak onurlandırırırlardı; ama hangi isimle bilmiyorum.”

“Bastet” diye yanıtladı Prokopius; ağzı kupkuru olmuştu.

Timoteus memnuniyetle başını salladı, “Ooo, konuyu bilen bir adam.”

Prokopius tedirginlikle, “Bu Tanrı, Filae’de de bazı tapınakları bezemiş olmalı” diye konuya geri dönmeye çalıştı.

Timoteus güldü ve kedisini kucağından yere indirdi. Hayvan sanki tavır takınır gibi mırılayarak kölelerin derleyip toplamış olduğu yandaki odanın karanlığında gözden kayboldu.

“İnatçısınız genç dostum. Ama bu iyi. Dediğiniz gibi, böyle katı Ortodoks bir imparatora destek vermek belki de İskenderiye Patriği için de fena olmayabilir. Hayır, hayır” diyerek Prokopius’un içindeki sıkıntıyı dışa vuran itirazını engelledi, “sizi yanlış anlamadım. Sorun yok.” Sonra, yardımcı olacağını vaat etmesiyle birlikte birden gözleri parlayan konuşunu uğurladı.

Timoteus, daha sonra çok düşünceli bir şekilde yatak odasına gitti. Bu kuşkusuz iyi eğitim almış; ama fazlasıyla tedirgin ve hırslı genç adamın isteğini geri çevirmeliydi; onda bir diplomatın özelliklerini görememişti. Belki bir resmi tarihçi olabilirdi. Gazze'deki saati hoş bir şekilde be-timleyişi aklına geldi. Belki kendini destekleyecek uygun insanlar bulabilirse, bunu yapabilirdi. Ya şimdi ne olacaktı?

Timoteus, Teodora'nın sakin ve sessiz geceyi selamla-yan odasının önünden geçti. Hayır, diye düşündü, eğer yapabilirse bu genci, kendisinin de o kadar istediği Fi-lae'ye gönderecekti. Filae yeterince uzaktaydı.

Prokopius aşağıda, sokakta durup aya baktı. Bu hiçbir şey ifade etmeyen yeryüzü üzerinde ne Filae'yi ne de baş-ka bir yeri düşünüyordu. Yangınlar içindeki zihninde, bu evi; onun oturduğu ve yaşamın tüm ölülüğü içinde canlı tek çekirdek olan bu evi, yarın niçin bir kez daha ziyaret etmesi gerektiğine dair düşünceler ve gerekçeler kaynaşı-yordu. Başka hiçbir şeye yoğunlaşamıyordu, başka hiçbir şey onda bir istek uyandırmıyordu. Uyuyamayacaktı, bu-nu hissediyordu; yüreği tekrar çarpana, kanı tekrar eski-si gibi akana kadar işkenceler içinde dönüp duracak, bir bir dakikaları sayacaktı.

Gizli Oda

Neredeyse büyük stadyumun gölgesinde kalan Rhako-tis Mahallesi'nin kıyısında, üzerinde bir kasabın, bir çömlekçinin, önünde tamir edilecek kovaların, kapların ve çanakların durduğu bir lehimcinin ve dükkanın üze-rindeki iki odayı kiraya veren sarı boyalı bir fırının bu-lunduğu sakin bir sokak vardı.

Lehimcinin güneybatı köşesindeki küçük bir odadan bakıldığında, tozlu palmyeler, fıstık ağaçları, limonluklar, zeytinlikler; komşu bahçelerdeki soğan, marul ve karnabahar tarhları görünüyordu.

Uzaktaki çeşmenin yanında boy atan sazlar her rüzgar esi inde hı ırdıyordu. Dizginleri kıvrık boynuzlarına sarılı bir öküz, sürekli bir çember içinde dönerek, çeşmenin, ahşap di lileri suyu çeken makaranın di lilerine g cirtıyla giren  ıkrı ını döndürüyordu. Buna bağlı toprak testiler ilerliyor, suyu alıyor, yükseliyor ve yüklerini, az ileride kolları ayrılarak bütün tarhlara ulaşan ahşap bir kanala bo altıyorlardı.  arklar g cirtıyor, testiler ilerliyor ve sıcak tozun üzerinde salınıyorlardı.

Odanın tavanından renksiz bir kumaş parçası sarkıyordu. Bu bez parçasından duvardaki bir kancaya uzanan liflenmi  bir kordon, bunun bir zamanlar burada yaşayanlar için serinletici bir yelpaze düzeneği olu turdu unu d   nd rtebilirdi.şimdi a ınmi  ve odadaki diğer her şey gibi beyaz bir un tabakasıyla  rt lm  t . Ucuz ahşap masa, örme tabure, minder ve üzerinde uzanmi  uyuklayarak sevi menin rehavetinden sıyrılmaya çalışan iki bedenden de aynı unla kaplanmı tı.

Teodora parmağını yumuşak bir dokunu la Prokopius'un sırtında dola tırdı; ter damlacıklarının esmer teninin üzerinde bir çizgi oluşturmasını izledi.  zerine dikey bir çizgi çekti ve ortaya çıkan "T" harfine gülümseyerek baktı. Prokopius keyifle homurdandı.

"Ne yapıyorsun orada?"

"Teodora yazıyorum. Hey, dur, kıpırdama."

Prokopius'un yuvarlanarak onu kendine doğru çekmesine  aka yollu karşı  ıktı.

“Ben zaten seninim, benim tatlı Afroditim. Mımm, ağzıda bıraktığın bu tat ne, bal mı amber mi?”

“Ter ve un” dedi Teodora gülerek.

“Öylesine muhteşem bir tat ki bu.”

Teodora tekrar gülümsüyordu ama, içindeki huzursuz taraf kıpırdamıştı. Tekrar boğuştu; Teodora kazandı ve ata biner gibi üzerine oturarak onu hayranlık ve de arzuyla seyretmeye başladı.

Birbirlerinin etrafında dolaşarak, tutuk ama bir büyü gibi geçen haftaları, ilk ateşli sevişmeyi, ilk kavgayı geride bırakmışlardı. Teodora ona eskiden fahişelik yaptığını anlattığında Prokopius haince veya incitici bir kayıtsızlıkla değil de, korkuyla tepki vermiş; Teodora’nın rahatlaması yerini kemirici bir tedirginliğe bırakmıştı. Yatak odasına kapanıp bir aşağı bir yukarı yürüyerek, sesini kimsenin dikkatini çekmemek için olabildiğince bastırıp bağırmıştı; sanki birileri iç organlarını bedeninden söker gibiydi ve kendisini verdiği her erkek için tek tek pişmanlık duymuştu. Sonra çenesini dikleştirmiş ve Prokopius’a bildiği bütün lanetleri okumuştı; sonra da cesaretini toplayıp onu ziyarete gitmişti.

Prokopius’un kendisini kabaca, neredeyse çaresizlikle kucaklayışını ve aralık nemli dudaklarını kendi dudaklarına nasıl bastırmaya çalıştığını hâlâ hatırlıyordu. Tam onu itmek üzereydi ki, ilk kez bir kadına yaklaştırmaya çalıştığını fark etti ve ona sarıldı. Sonra yavaş yavaş, itirafından sonra kaçınılmaz olarak, sürekli onlarla birlikte yataklarına giren bütün o isimsiz erkekleri yataktan aşağı atmaya başladı. Şimdi sadece ikisi vardı; aralarına giren kimse kalmamıştı. Dokunuşlarının öncesi ve sonrası yoktu. Geride yalnızca küçük bir sakınma kalmıştı ve bazen onun ne düşünmekte olduğu sorusu Teodora’ya acı veriyordu.

Prokopius'un bedenini tanıyordu, terinin kokusunda ki bütün küçük değişimleri, dokunduğunda en ince tüylerinin ürperdiğini; varlığı karşısında verdiği her türlü tepkiyi tıpkı şu anda olduğu gibi çok iyi biliyordu. Kalçalarını ağır ağır kaldırarak onu içine aldı. Prokopius'un aklından o an neler geçiyordu?

Prokopius Teodora'nın yüzünü ellerinin arasına aldı. Niçin bu kadar güzel olduğunu anlamasına yetecek kadar uzun bakamamıştı ona hâlâ.

Teodora yumuşak hareketlerle devinirken, Prokopius alnındaki nemli saçları geriye itti. Teodora gözlerini yumdu ve yanağını onun sıcak ellerine bastırdı. Bir hiyeroglif, diye düşündü bir kez daha; Timoteus'un antikalarının arasında gördüklerinden biri gibi, belki de benim adımlı yazan kutsal bir işaret; sadece benim adımlı,. Teodora'nın dilinin elinin kıyısında dolaştığını hissetti, iç geçirdi.

“Afrodit'im benim. İsis'im benim.”

“Giderken beni de yanına alacak mısın?”

Bu aralarında sıkça dile getirilen bir konuydu; bir araya geldiklerinde birbirlerine fısıldadıkları bir öyküydü; Sezar ve Kleopatra gibi birlikte Nil'den yukarı çıkacaklardı. Teodora onun yanıtını beklercesine bir an hareket-siz kaldı; ama o kalçalarını sımsıkı tutarak, sertçe devam etmesi yönündeki arzusunu hissettirdi ona.

“Rengarenk bir sandalla yol alacağız” diye mırıldandı Teodora, ve sözlerine devam etti, “beyaz bir tentenin altında uzanırken sahil boyunca uzayıp giden palmiyeleri seyredeceğiz.”

Prokopius gözleri kapalı bir halde başını salladı. “Üzüm yiyeceğiz ve ballı şarap içeceğiz. Ve Karnak'ta...” Teodora'yı aşağı çekti ve sarılıp kulağına fısıldayarak de-

vam etti, “seni Sfenksler yolunda kollarımda taşıyarak tapınağın kalıntılarına çıkaracağım. Orada dev lotus sü-tunlarının ve çiçeklenmiş çalılarının arasında gökyüzü alevlenir. Seni zamanın etkisiyle açılmış çatıdan eğimle giren güneş ışınlarının vurduğu sunağın dibine bırakacağım. Güneş bedenine dokunacak; şuraya ve şuraya.”

Teodora dokunuşlarıyla kıkırdadı.

“Peki sonra?”

“Sonra ellerini bağlayacağım.”

Onu yuvarladı, kollarını tuttu ve bir hamlede ellerini yakaladı. Teodora keyifle döndü.

“Ya sonra...”

Birisi kapıyı çaldı. Korkuyla sustular ve birbirlerine sokuldular. Gelen fırıncıydı.

“Az sonra güneş batacak. Odayı sadece gün boyu tuttunuz, hadi artık kaybolun.”

Gülerek kendilerini tekrar yatağa bıraktılar ve giysilerini toplamaya başladılar. Teodora yıkanmak için bir kabın içinde sirke çözeltisi hazırladı.

Akşam onları, girdileri sokakta yüzlerine vuran sıcak havayla karşıladı. Kol kola Teodora’nın evine doğru yürüdüler. Eski Serapion Tapınağı’nın önüne geldiklerinde, uzaktaki pembe gökyüzüne karşı, alanı bölümlere ayıran eski, kerpiç tuğla karışımı duvarın üzerinde duran kara silüetler gördüler. Sopalarla duvardan büyük parçalar koparıp aşağı itiyorlardı. Aşağıda bekleyen kadınlar ve çocuklar, sağlam kalan tuğlaların eski sıvasını temiliyor, başlarının üzerinde taşıdıkları sepetlere doldurup gidiyorlardı.

Prokopius, küçümseyen bir tavırla burnundan soludu; ağzının kıvrımları biraz daha aşağı sarktı. Kendisi Hristiyan olsa da, eskiden kutsal olan yerlere ayakta kımı tarafından zarar verilmesine katlanamıyordu.

Koluna girmiş yürüyen Teodora omuz silkti. “Onlar yoksul insanlar.”

Yola devam etmek istedi; ama Prokopius öfkelenmişti.

“Yoksulluk, yoksulluk... Bu ahlaka ve sağduyuya aykırı davranmak için bir gerekçe olmamalı.”

“Antonina ve ben de kötü zamanlarımızda melekler gibi davranamamıştık.”

“Tahmin edebiliyorum” diyerek kısık sesle homurdandı Prokopius.

Teodora söylediklerini duymuştu. Duymamış bile olsa Prokopius’un aniden sertleşen tutumu her şeyi yeterince açıklıyordu.

“Hayır, senin gibi bir patrisyen oğulcuğunun bunu tahmin edebileceğini sanmıyorum!” Teodora şiddetle kolunu çekti. “Şu lanet olasıca kibirin...”

“Tamam, tamam, belki ben kibirliyim ama... bırak da sözümü bitireyim” diyerek Teodora’nın sert müdahalesini yarıda kesti.

“Seni duyan, fahişeliğin gururlanılacak bir şey olduğunu sanabilir.”

Teodora dişlerini sıkarak “Ah!” dedi. Prokopius’tan bir adım uzaklaştı ve kavgaya hazırlanırcasına ellerini beline koydu.

“Peki, senin asil düşüncelerin ne yolda, ha, hadi dökül bakalım.”

Bir balıkçı karısı gibi durmuş nasıl da küfrediyordu! Prokopius yüzü kızararak etrafına bakındı ve o an ölesiye utandı. Herkes ne düşünecekti! Bir fahişeyle pezevengi gibi görünüyorlardı; hem de avans için kavgaya eden en adisinden ayaktakımı gibi.

“Teodora, lütfen, bunu sakın bir şekilde evde...”

“O asil penisini gözlerden uzakta içime aldığım inde demek istiyorsun herhalde.”

“Teodora!” diye bağırdı ama, içinden geçen ona vur-maktı...

“Herhalde arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma bir ayı bakıcısıyla bir liman fahişesinin kızını hiç çekinmeden takdim...” Prokopius duraksadı.

Teodora öfkeyle parlayan gözlerini onun yüzüne dik-mişti.

Prokopius susuyordu. Sonunda zar zor konuşabildi: “Seni seviyorum.”

Teodora, tam ağzının üzerine bir yumruk indirerek itirafını birkaç damla kanla mühürledi.

Prokopius, parmaklarını uyuşmuşcasına dudaklarına götürdü, eline bulaşan kana baktı ve şaşkınlıkla tekrarla-dı: “Seni seviyorum.” Aniden büyük bir ihtirasla kucak-lanınca, bir an olduğu yerde sallandı; sonra Teodora’ya vahşice sarılarak dudaklarını, tuz ve demir tadında son-suz bir öpücükle onun dudaklarının üzerine kapattı.

Kervan Yoluna Devam Ediyor...

Prokopius, Timoteus’un kendisine uzattığı mektubu tutan elini aşağıya sarkıttı ve pencereden dışarı baktı. İs-kenderiye Patriği’nin, düşünceli davranarak arkasındaki küçük bir masada bir şeylerle meşgul olmasından ve böy-lece yüz ifadesini ayarlamak için uğraşmak zorunda kal-mamış olmaktan dolayı çok hoşnuttu; aksi halde zorla-nacaktı.

Julia Anicina, düzgün el yazısıyla her zamanki gibi iyi şeylerden söz etmişti. Gerekli makamlara haber verilmiş,

yolculuk organize edilmişti. Arabistan'daki başarısızlığına hiçbir şekilde değinmeden –ki bu Prokopius için ağır bir uyarıdan daha etkili bir eleştiriydi– yaklaşan kış ayları içinde hemen gerçekleştirmesini istediği, Bedevilerle birlikte girişeceği yeni işle ilgili önerilerde bulunuyordu.

Timoteus, bu noktada “Misyonerlerim yola çıkmaya hazır” diye bir dokundurmada bulunarak, konuğunu yakından izlediğini incelikle belirtti.

Prokopius bunu fark etmedi bile. Bu mektuptaki ifade, onu yazanı tekrar gözlerinin önüne getirmişti. Ona yaptığı ziyaretin her ayrıntısını hâlâ zihninde canlandırabiliyordu; ona bakmaya cesaret edene kadar gözlerini diktiği, savaş sahnelerinin resmedildiği zemin mozaikleri, lambaların ışığının üzerlerinde yansıdığı, obsidyenden, baklava biçimindeki duvar süslemeleri hâlâ gözlerinin önündeydi. Gözlerini uzun süre duvarlarda dolaştırarak, hamisinin bir zamanlar güzel olduğu belli sert yüzüne; bu yüze hakim olan, eskiden mutlaka ceylan gözlerine benzeyen, şimdiyse kertenkele yeşili boyanmış çukurların ardına çekilmiş iri gözlere bakmaktan kaçınmıştı. Hâlâ dolgun olan ağzının kenarlarından çenesine kadar uzanan sert, derin kırışıklara küskünlük sinmişti. Mak-yajı da gülümseyişi kadar özenliydi ve konuştuğunda kulaklarındaki sallantılı küpeler kararlı daireler çiziyordu.

Prokopius, bir şeyi asla gerçekleştiremeyeceğini bir anda kavradı: imparatorluk hanedanından gelen asalet payesine hafif bir parfüme bürünür gibi bürünen ve küçümseyişiyle onları yerin dibine batıracak bu kadının karşısına Teodora'yı asla çıkaramayacaktı.

Onu yakında en sevdiğinden –bir anda Teodora'nın kokusunu duyduğunu sandı– ayıracak olan ve aynı zamanda büyük gelecek umutları vaat eden papirüse keder-

le baktı. Sayfayı elinde kararsızlıkla çevirdi. Teodora'yı yanında götürmesi mümkün değildi; bu çok açıktı. Böyle bir yolculuk bir kadına göre değildi; bunu kendisi de görecekti. Rengarenk sandallar ve sarı üzümler, yatakta geçirilen akşamüstlerine dair hayallerdi ve kendisi bunlara rahatlıkla veda edebilirdi. Teodora'nın da bu kadar gerçekçi davranacağını umut ediyordu, ancak... Genç bilgin alt dudağını ısırıldı.

Timoteus'un, yanında durarak kendisine uzattığı şarap kadehini düşünmeden, teşekkür ederek aldı. Şarabı yudumlamak yerine kadehi parmaklarının arasında döndürdü. Yola çıkmadan önce yoluna koyulması gereken çok şey vardı; düşünceler zihnine üşüştü ve onları güçlkle uzaklaştırabilirdi. Teodora'ya metresi olmasını teklif etmeye karar verdi. Bu ona belli bir güven duygusu verirdi, hem... öyle bir geçmişi varken başka ne bekleyebilirdi, diye kendi kendisini cesaretlendirmeye çalıştı. Daha altı ay öncesine kadar limanda dans ettiğini ve parasını ödeyen herkesle rıhtım duvarlarının dibinde yattığını kendisi anlatmıştı. Prokopius bir yudum aldı, sonra bir yudum daha. Evet, ona yol parasını verecek ve Bizans'ta bir ev tutacaktı; kendisi geri döndükten sonra... İçindeki bir şeyler Julia Anicina'nın bu çözümü de pek onaylamayacağını söylüyordu. Eğer uygun bir bağlantıyı kabul ediyorsa, bir metresin büyük bir yük getirmeyeceği açıktı; ama Julia Anicina'nın -tekrar son görüşmelerini hatırladı- yapısında tahakküm eden bir yan vardı ve böyle bir durumu hoş görmeyeceği kesindi. Belki de böyle bir sonuca, parmaklarında yüzüklerin ısıldadığı damarlı eliyle yanağını okşayıp iyi dileklerde bulunurken gösterdiği tavırdan varmıştı. Prokopius şaraptan bir yudum daha aldı. Belki de Bizans'a başarılı bir sonuçla dönerse, daha karar-

lı bir çıkış yapabiliirdi. Bu mümkündü, hatta bundan giderek emin oluyordu ve içini açıklayamadığı bir mutluluk duygusu sardı. Evet, eğer Bedevi bölgesinden bir başarıyla geri dönerse, Teodora'ya metresi olmasını teklif edecekti. O zamana kadar... O sırada Teodora içeriye girdi.

Teodora Timoteus'u yanaklarından öptü ve Prokopius'a doğru neredeyse uçtu. Koltuğunun önünde durup gülümseyerek onu selamladığında, çevresindeki hava meraklı bir bekleyişle neredeyse titreşiyordu.

Prokopius, ayağa kalkacak durumda değildi. Ne kadar da güzeldi! Kara saçları parıldayarak kalçalarına doğru uzanıyordu; dalgın bir hareketle yüzündeki saçları geriye itti ve dudagina yapışan birkaç teli parmaklarıyla çekti. Ah o dudaklardan... Prokopius, kucağındaki sıcaklığın kumaştan süzölüp yüzüne vurduğunu hissetti; ateş derhal onu da sardı.

Prokopius Teodora'ya sert bir tepki verdi ve tuhaf bir şekilde bundan rahatsız oldu. Alt dudagını huysuzca sarkıtmış, şarap kadehini titreyen elleriyle kavramış orada oturuyor ve o taptığı kadına öfkeyle bakıyordu. Teodora'nın bakışlarında ne biçim bir ifade vardı öyle! Lanet olsun, kendisine böyle bakma hakkını nereden buluyordu? Sert bir hareketle saçlarını geriye attı.

“Caesarea'lı dostumuzun iyi haberleri var” diye yumuşak bir sesle konuştu arkalarında duran Timoteus. “Önümüzdeki günlerde güneye doğru yola çıkacak.”

Kimseden bir tepki gelmedi.

“Ah, dikkat edin sevgili Prokopius, şarabı döktünüz.” Timoteus kaygıyla başını salladı. “Leke kalacak, durun, Maria'yı çağırayım halletsin.” Doğrularak sürüklenen adımlarla kapıya gitti.

“Hayır, istemez, yani teşekkür ederim, hayır. Hayır!” diye tekrarladı Prokopius, neredeyse bağıırıyordu.

Timoteus sustu. Teodora, topuklarının üzerinde dönüp kapıdan fırlarken, saçları onun tenine değdi.

Timoteus’un Teodora’yla “Tanrı” hakkında konuşmaya cesaret edebilmesi için bir haftadan fazla bir zaman geçmesi gerekti.

Teodora ilk günleri odasına kapanıp, aynada ağlamaktan harap olmuş ıslak yüzüne bakarak ve dişlerini gösterip Prokopius’a bildiği bütün küfürleri sıralayarak geçirdi. Öğürdü ve kustu. Çeşmenin çarkını döndüren öküzleri düşündü ve Prokopius’un bu çarkın ahşap dişleriyle ağır ağır iç organlarını söktüğünü hissetti. Eline geçirdiği her şeyi duvarlara çarptı ve bir devenin üzerinde Nil Nehri boyunca sallanarak giden Prokopius’u düşündükçe boğuk çığlıklar attı. Kokusunun hâlâ durup durmadığını anlamak için inleyerek kendi teninin kokusunu içine çekti. Saçlarından tutamlar koparıp tutuşturdu ve ateşin cızırdayarak onları eritmesini sessizce seyretti. Prokopius’u annesinin dilinde lanetledi.

Teodora sık sık geceleri evden dışarı çıkmaya, abartılı makyajı akmış, sarhoşluktan dili peltekleşmiş ve bitkin bir halde eve geri dönmeye başladı. Bunlar hakkında hiç konuşulmadı. Yine böyle bir gecede, Teodora, Timoteus’un yanına gitti ve yüzünü dizlerine gömüp ağladı. Timoteus saçlarını okşayıp ona hoşgörüden, sevgiden, güvenden söz ederken, ihtiyar adamın gözleri yaşlarla doldu.

Teodora, yüreğindeki acıdan başka içinde ne kalmışsa, hepsini ona yöneltmeye karar vermiş gibiydi. Birlikte İncil’i okudular. Uzun yürüyüşler boyunca Tanrı’nın iyileştiriciliğinden söz ettiler. Timoteus’un aklına, ona azizle-

rin yaşamlarını anlatmak geldi; o anlatırken Teodora da ayaklarını altına alıp oturuyor ve Timoteus için, Maria'nın öğrettiği gibi bir minder örer veya dokurken onu dinliyordu. Yemeklerden önce evin içinde dualar işitiliyor, akşamları da Timoteus onun odasında şarkı söylediğini duyuyordu. Teodora artık dışarıya yalnız çıkmıyor, sokağa çıkarken saçlarına bir tül örtüyor ve yürürken de bakışlarını İskenderiye'nin yollarındaki kızgın tozlara dikiyordu.

İskenderiye Patriği, onu her zamankinden daha büyük bir gururla izliyordu; ama yine de bu mutluluğun yanı sıra bir parça korku da hissediyordu. Çünkü Teodora'nın cansızlaşan saçları artık parlamıyordu; cildi pürüzlenmiş, gözlerinin altı kararmıştı. Bir zamanlarki pırıltısı sönüp gitmişti. Bunların hepsi ardındaki asıl değerli kişiliği saklayan yüzeysellikler, diyerek kendini avutuyordu Timoteus. Ayrıca eğer bir manastırda Tanrı'nın adını yüceltmek için uğraşıyorsa, güzellik gibi bir gösterişe ne diye ihtiyacı olabilirdi?

Teodora uzunca bir süre sürekli çöldeki bir manastırdan söz etmişti. Teodora bu konuyu artık açmamaya başlayınca Timoteus rahatlamış, onun varlığından vazgeçmenin katlanılmaz bir şey olacağını kendi kendine itiraf etmişti. Duygularındaki değişimin nedeniniyse ona sormuyordu. Ama neden gayet basitti: Teodora hamileydi.

Teodora, iyi bir Monofizit olma çabası içinde kanamasının iki kez geciktiğini görmezlikten gelmişti. Dua ediyor ve bu düşüncüyü kafasından uzaklaştırıyordu; neredeyse Tanrı'nın kendisinininki gibi saf bir niyeti sorunlarla gölgelemeyeceğine inanıyordu. Yoğun bir irade gücüyle Timoteus'un arzuladığı arılığa kavuşabileceğine inanıyordu. Üremek istemiyordu; günün güzel düzenliliği

içinde, ilahilerin içinde, beyaz badanalı manastırın iç avlularının yeşil sessizliğinde kaybolmak istiyordu.

İki ay süren ve bir şey dokuyarak, şarkı söyleyerek, dua ederek geçen oyalanmanın sonunda, gerçeğin değişmediğini kabul etmek zorunda kaldı. Prokopius ona acıyı öğretmişti; şimdi de Timoteus bilmeden ve istemeden pişmanlığın azaplarını öğretiyordu. Yine de gizlice Timoteus'un para kesesini alıp bitkilerden ilaç hazırlayan bir kadına gitti. Teodora'nın elindeki tek şey, Timoteus'un gözlerinde gördüğü ona olan inancıydı; bunu kaybetmek istemiyordu.

O gece Teodora sancılar içinde kıvrandı; içtiği acı bitki suları, salya halinde ağzından ve burnundan tekrar çıkmıştı. Ama çocuğu kaybetmedi. Teodora o sabah yatağında bitkinlikten titriyordu; saçları alnına yapışmış, çarşafı kirlenmişti. İçeriye düşen ilk güneş ışınları buz gibi olmuş ayaklarını ısıttı. Geriye yapacağı ne kalıyordu? Gece masasının üzerinde, cilalanmış gibi parlayan siyah taştan, küçük bir kedi figürü duruyordu. Hayvanın kulaklarında parlak halkalar, boynunda da sarı metalden bir tasma vardı; Timoteus'un bir armağanıydı bu. Yanında da, içinde bir miktar daha para kalmış olan, ondan çaldığı kese vardı. Teodora ikisine de uzun uzun baktı. Sonra kalktı, giyindi, kediye de keseyi de alıp bohçasına koydu. Ders araçlarının arasından çıkardığı bir papirüs parçasına "Üzgünüm" yazdı. Sonra karaladı, "Her şeyi düzelteceğim" ardından, "Yapmamalıydım" en sonunda da, "Pişmanım" yazdı. Sonra hepsini buruşturup pencereden dışarıya attı.

Evdekilerden biri yokluğunu fark etmeden limana vardı. Aynı gün öğleden sonra Antakya'ya bir gemi hareket ediyordu. Bu rastlantıyı sükunetle değerlendirdi ve

giriş parasını ödedi. Elindeki para ucu ucuna yetti. Pharos ve Cap Lochias arasından geçerken rüzgar şiddetlendi; Teodora saçlarındaki örtüyü daha sıkı sardı.

Makedonia

Makedonia'nın villasının duvarlarındaki gök mavisi, süslemeli su kanallarının pırıltısı aynıydı. Kapıyı Euphrosyne açtı ve herhangi bir soru sormadan, yargılamada bulunmadan onu içeri aldı. Rüzgar, limon ağaçlarının arasında uğulduyordu.

Teodora, gölgelik olarak kullanılan bir tentenin bulunduğu iç avluya girdiğinde Makedonia yine çalışıyordu. Ama beyaz bir keten örtüye sarınıp ayak bileğindeki minik çanları şingırdatarak yalınayak yanına geldi. Şimdi karşılıklı duruyorlardı. Makedonia elindeki topları sabırsızlıkla salladı, sonra bir nar aldı ve uzun tırnaklarını kullanarak ikiye böldü. Olgunlaşmış taneler yere saçıldı. Makedonia tek bir söz bile söylemeden, cam gibi parıldayan erguvani taneleri peş peşe ağzına attı.

Teodora lafı gevelemeden doğrudan, “Hamileyim” diye söze girdi.

Makedonia omuzlarını silkti. “Benden değil” diyerek güldü. Ortalıkta yine sessizlik hakim oldu.

“Sadece Bizans’a dönecek yol parasına ihtiyacım var” diye Teodora yeniden konuşmaya başladı, “oraya, ailemin yanına döneceğim ve...”

“... aç kalacaksın!” diyerek cümleyi onun yerine tamamladı Makedonia. “Bana öyle bakma, hakkınızda bilgi topladım. Senin ve o müthiş arkadaşların hakkında.”

“Bilgi mi topladın?” diye sordu Teodora dehşetle ve tedirgin bakışlarını avluda dolaştırdı. Maviler’in zaptiyelerinin kendisini sürükleyerek Bizans’a, tiyatroya götürdüklerini görür gibi oldu. Tiyatroya dönmek istemiyordu; eve, Anastasia’ya ve Komito’ya gitmek istiyordu. Önce onu hırpalasalar da sonra bağırırlarına basacaklarını biliyordu. Timoteus haksızdı; gemide, olup biten her şey üzerine düşünecek onca zaman bulduktan sonra bundan emin olmuştu: Kardeşlerine duyduğu özlem, hidayet yolunda kendisini uzak tutması gereken bir baştan çıkış değildi. Bu, kendini bırakması gereken bir duyguydu. Onlardan başka kimi vardı ki?

“Demek bilgi topladın.”

Kimse yer göstermeden kendini bir taburenin üzerine bıraktı. Makedonia da karşısına oturdu. Gülümseyişine bir zafer ifadesinden çok acıma duygusu hakimdi.

“Korkma, sadece dostlarıma sordum, sirk partilerinin bundan haberi yok.”

Memnuniyetini belli eden bir tavırla içi boşalmış nar kabuğunu bir kenara bıraktı ve ellerini çırparak hizmetkârlarından şarap getirmelerini istedi.

“Gerçi sen ortalıktan kaybolunca birdenbire kapıma dayanıp olay çıkartmak isteyen, birlikte yolculuk ettiğin o nezih çeteyi bununla korkuttum, ama.... Senin burada olduğun gibi bir düşünceye saplanmışlardı. Bunu nereden çıkarttılar?”

Teodora burnundan soluyordu. “Senin şu zevksiz armağanlarından olmalı.”

“Zevksiz ha?” Makedonia gözlerini ona dikti, sonra başını geriye atıp kahkahalarla gülmeye başladı. “Eh, bu büyük bir dostluğun başlangıcı değilse! Euphrosyne!” Tekrar ellerini çırpı. “Teodora’ya odasını göster.” Bir an dur-

du, “Odayı bu şekilde kullanacağın kimin aklına gelirdi?” diye ekledi.

Teodora onun çarpık gülümsemesine karşılık vererek ayağa kalktı. “Makedonia?”

Gitmek üzereyken tekrar geri döndü. Hızla önünden yürüyen Euphrosyne sabırsızlıkla durdu. “Evet?”

“Arkadaşlarım Antonina, Keleos ve Simon. Onlara ne oldu?”

Dansöz omuzlarını silkti. “Yola devam ettiler sanırım. Yani, kır saçlının memleketi buralarda bir yerlerdeydi zaten.”

Makedonia yeni bir antremana başlamak üzere ayağa kalktı. Bacaklarını gerdi ve deneme yapar gibi birkaç kez dizini yere değdirirken bacağının üst kısmındaki kasları dikkatlice inceleyip eliyle sıvazladı. Sonra tam bir konsantrasyonla yükselerek yavaşça döndü.

“Senin için bir yazı rulosu bıraktığı şu anda aklıma geldi. Yukarıda bir yerlerde olacak.”

Tek bacağının üzerinde durarak diğerini kaldırdı ve gergin parmak uçlarını göğse doğru yükseltti, sonra bedeninin üzerine bastırdı. Bakışları Teodora’nın arkasındaki bir noktaya yoğunlaşmıştı.

“Yazılar odanda olmalı.”

Teodora sessizce başını salladı ve yoluna devam etti.

“Makedonia?”

Bir kez daha geri döndüğünde, Euphrosyne’nin öfkeli soluk alıp verişini duyuldu.

“Evet?”

Aralarındaki mesafe dansözün ani dönüşleriyle açılmıştı, öyle ki Teodora fısıldamayı tercih ederken neredeyse bağırarak zorunda kaldı. “Teşekkür ederim!”

Makedonia o sırada uzun saç örgüsü yere degecek kadar geriye doğru eğilmişti ve ona cevap veremedi.

Beş ay sonra Teodora'nın eskiden dümdüz olan karnı gerginleşmiş ve şişmişti ve o, şaşkınlık içinde sürekli bu belirgin yuvarlaklığa dokunuyordu.

Makedonia, Teodora'nın kendi ısınma çalışmalarının ona iyi gelecek belli bölümlerine katılmasını istemişti; bu doğum sonrasında sağlığını ve beden formunu koruması için önemliydi.

Makedonia, ilk günlerde Teodora'nın acınası görünüşüne bakıp, "Ruhu beslemek iyi, güzel de..." diyerek Timoteus hakkındaki sert eleştirisini dile getirmişti. "Ama şu Hıristiyanlar bedenden hiç anlamıyorlar. Sanki biri olmadan diğeri olabilirmiş gibi." Konuğundan cildine iyi gelecek birtakım banyo yağlarını ve esansları kullanmasını istedi.

Teodora kendisini onun yanında iyi hissetmeye başlamıştı. Makedonia'nın kendisine yabancı gelen mükemmelliğinin verdiği rahatsızlıktan ve hepsi de şarkı söyleyip dans eden, bir müzik aleti çalabilen, ezbere şiir okuyabilen, ayrıca bir fidanlık kadar ince ve güzel, Artemis'e eşlik eden superileri kadar zarif kızları karşısında duyduğu tedirginlikten kurtuldu.

Teodora, bir akşamüstü onları tiyatroda bu rolde izledi ve hayranlıkla alkışlayarak ayaklarıyla tempo tuttu. Sanki karnındaki her milim büyümeye birlikte kendisini onlarla kıyaslama isteği de artıyordu. Günün birinde, Makedonia'nın ve kızlarının ellerindeki büyüleyici süslemelerin dövme değil de boyama olduğunu anlayınca, bir gün, küçük resimlerin boyalarını tazelemek için gelen yaşlı Hintli kadına iç rahatlığıyla kendi ellerini de uzattı. Sonra parmaklarına dolanan ve her hareketinde kıpırdıyormuş gibi görünen sarmaşıkları hayranlıkla seyretti.

Gösterilerinin olmadığı öğleden sonraları, Makedonia onunla sık sık yürüyüşe çıkıyordu. Yürüyüşlerinden birinde, Makedonia'nın mülkünün arkasındaki bir tepeye çıktılar. Kentin ve Orontes Vadisi'nin muhteşem görüldüğü, iki çam ağacı ve küçük bir çalılıkla gölgelenmiş bir yerde durdular; beyaz, mermer harebelerin ortasında, sağa sola devrilmiş birkaç sütun, burada bir zamanlar küçük bir tapınağın bulunduğu işaret ediyordu.

Kurumuş çam pürlerinin üzerine yerleştiler. Sıcak gölgede bile neredeyse katlanılmaz olduğunda ise soyunup giysilerinin üzerine uzandılar. Makedonia'nın kölesi, bir torbanın içinde getirdiği kavunu dilimleyerek onlara sundu. Ellerindeki dilimleri sularını akıtarak dişleyip, üstlerinin yapış yapış olduğunu görünce gülüştüler. Böyle, bütün dünyadan uzakta; ama her yer ayaklarının altına serili bir durumda, sırtüstü yatıp ağaçların tepelerini seyrettiler. Teodora ılık havanın bedenindeki yeni çıkıntıyı sarmalamasından hoşnutluk duydu; cildi gergin ve parlaktı. Teodora iç geçirdi; Makedonia da...

“Çırılçıplak yatıp kavun yemek. İşte güzel bir yaz günü böyle olmalı.”

Teodora itiraz etmedi. Güneşin altındaki dalların arasından gelen vızıltılara kulak verdi.

Bir süre kestirdikten sonra Makedonia, “Keleos'un yazılarında seni bu kadar öfkeliendiren şey nedir?” diyerek yarım bıraktıkları sohbeta geri döndü.

Teodora yan döndü, bir koluyla karnını sardı, diğerini ise başının altına destek yaptı. Yanıt vermeden önce düşündü.

“Sanırım büyük bir dava iddiasında bulunmaları. Hatta Keleos bu yazılara ayrıca bir de mektup eklemiş, Ele-

usine* Gizemleri'nin böyle bir tanımlanmasının aslında hiç yapılmaması gerektiğini ve benim için orada büyük bir sır bulunduğunu belirtmiş. Ama bu sır nerede?" Yapış yapış olan elini yaladı. "Ortalıkta domuz yavruları dolaştırıp vajina biçimli kekler yemek; ne anlamı var bunların? Bir şeyler söylüyor, bir şeyler yapıyor ve bunların derin anlamlar taşıdığını iddia ediyorlar, iyi ama nerede bu anlam? Seslendikleri Tanrı nerede? Hiç görüldüğü oluyor mu; sadece senaryo ya da boş laf; mesela 'Başakları gör' deniliyor. Olmayan herhangi bir olay gerçekleşiyor mu? Sonunda iyi aydınlatılmış bir çayıra çıkıyorlar."

Teodora diğer eliyle "boş ver" der gibi bir hareket yaptı. "Tiyatroda bu tür efektleri çok gördüm. Işıkçımız ve sahne tasarımcımız Ptolemaios, bir sihirbaz gibi birinci sınıf günbatımları ve gündeğumları yaratabilirdi; geceleyin ıııklı bir çayır onun için hiç sorun değildi." Kendisini tekrar sırtüstü bıraktı ve omuzlarını ovdu. "Hepsi sadece hile ve gösteri."

Makedonia son kavun dilimini de düşünceli bir ifadeyle ısırdı. "Peki, ama sen bir gösterinin bir şeyleri harekete geçirdiğini hiç yaşamadın mı? Demek istediğim, her akşam aynı şeyi yapıyorsun; ama izleyici bazen öylece oturup bakıyor, bazen de" doğru sözcüğü aradı, "bir şeyler oluyor. Sen bunu hissediyorsun, onlar bunu hissediyor. Havada düpedüz bir şeyler dolaşıyor ve bir şeyler gerçekleşiyor."

"Kamışları kalkıyor."

Makedonia kendini tutamayıp güldü. "Her şeyin bundan ibaret olduğu konusunda beni sen bile ikna edemezsin" diyerek tekrar konuya döndü. "Ki bu da işin bir par-

* Eleusine: Demeter'in diğer adı, bir antik Yunan kenti.

çası. Evet, sertleşiyorlar. Sakallarını çekiştirip, dudaklarını dişliyorlar ve heyecandan saçlarını parmaklarına dolayıp duruyorlar. Ahlayıp çığlıklar atıyorlar, yani etkileniyorlar, Teodora!”

Makedonia kendisini kaptırmıştı. Bir hamlede doğrulup çömeldi. “Bir şeyler onları yakalıyor ve ellerinde olmadan gösteriye onlar da dahil oluyorlar. Ağlıyorlar, gülüyorlar, korkuyorlar ve mutlu oluyorlar. Ve sırf sen sahnede kollarınla ve bacaklarınla önceden çalışılmış hareketler yaptığın için.”

Göstermek için kolunu kaldırdı ve birkaç rutin kıvrıma hareketi yaptı. “Bir olay onları sürüklüyor ve bu sana da geri dönüyor, daha önce hiç dans etmediğin gibi dans ediyorsun ve hepinizi, seni ve izleyiciyi yakalayan şey...” Yine doğru sözcüğü bulmakta zorlandı “... daha üst bir şey.”

“Bir Tanrı mı?” diye sordu Teodora alaylı bir ses tonuyla.

“Sen alay et. Sabah akşam bir Tanrı’yla konuştuğunu duyuyorum. Bunu yaparken az önce anlattıklarına benzer bir şeylerin gerçekleştiğini söylemeyecek misin?”

“Hayır” dedi Teodora duraksayarak. “Aslında hiçbir şey olmuyor. Kendi sesimi dinliyorum ve yalnız olduğumu hissediyorum.”

Makedonia sabırsızlıkla başını salladı ve o daha son sözlerini söylerken tekrar konuşmaya başladı. “Ben de bunu söylüyorum zaten. Ama sahnedeyken hissediyorsun, değil mi? Hissetmen gerekir; çünkü bu elektrik sende de var. Hayır” diyerek Teodora’nın itirazını engelledi, “bana her şeyin ucuz seksten ibaret olduğunu söyleme. Eğer bir sanat icra ediyorsan, örneğin benim dansım gibi, bir anlamda kendin de bir sanat eseri sayılırsın. Evet, on-

ları bir esrime içine sokuyorsun; ama bu daha fazla bir şey, anlıyor musun, daha fazla bir şey! Onların yaşamlarının biraz ötesini görmelerini sağlıyorsun. Bu insanlara her şeyi yaptırabilirsin; en azından bir gösteri için on folleis vermekten fazlasını.”

Makedonia heyecanla sustu ve sıkıntıyla başını çeviren Teodora’nın gözlerinin içine baktı.

“Annem gibi davranıyorsun” diyerek biraz kararsız savunmaya geçti Teodora.

“O zaman bana anneni anlat. Yanına dönmek istediğin o muydu?”

“Hayır.” Teodora başını salladı. “Ben kardeşlerimi görmek istiyorum, Anastasia ve Komito’yu. Ben... Onlar da tiyatrodan oynuyor ve ben yokken zor bir yaşam sürmüş olmalı. Aslında Komito bana annelik yaptı. Annem, Tanrıça adına herkesi sevmekle öylesine meşguldü ki, bana ayıracak zamanı olmadı.”

“Bir rahibe miydi?” diye sordu Makedonia ilgiyle.

Teodora ona yan gözle şöyle bir baktı. Eğer varsa, Makedonia’nın dini inançlarından pek bir şey anlamamıştı. Aslında Makedonia sürekli danstan söz ediyordu ve başka hiçbir şey onun için önemli değildi.

“Adadaki halkının yanındayken, belki. Bizans’ta sadece ucuz bir...” Elinde olmadan durdu. “Timoteus annemi bağışladı” demeyi yeğledi dindar bir tavırla. “O halde ben niye bağışlamayayım.”

Şaşkınlıkla, Makedonia’nın gülmekten iki büklüm olduğunu gördü.

“Onu bağışladı mı? O zaman ne yaptığını bilmiyordu herhalde. Seni anlamadığı gibi anneni de hiç anlamadığı belli. Zavallı kuzucuk.” Şefkatle Teodora’nın yanağını okşadı.

“Hadi, bırak şunu.” Eski sokak serkeşliği depresmişti. “Her halükârda anneminki gibi bir yaşam sürerek Timoteus’u hayal kırıklığına uğratmayacağım.”

Makedonia hâlâ eğlenir gibiydi. “Peki, ne yapacaksın o zaman?”

“Bir kere asla tiyatroya dönmeyeceğim.” Durup düşündü. “Dokuma ve örme biliyorum” dedi temkinlice.

Ama Makedonia artık onu dinlemiyordu bile. Ayağa kalkmıştı; dökümlü, pliseli giysisini üstüne geçirdi ve yola koyuldu. Giderken de omzunun üzerinden, “Sana iyi eğlenceler dilerim” dedi. “Eğer aç kalırsan bana yaz. Eğer böyle değersiz tiyatrocularla tekrar ilişkiye geçmek istersen tabii.”

Hanımını izlemek üzere hizmetkârı da kalktı.

“Hey, lanet olsun, bekle.” Sersemlemiş durumdaki Teodora telaşla alev rengi, keten giysisini giymeye çalıştı. Nihayet yola koyulduğunda Makedonia yamacı yarılmıştı bile.

“Lanet olsun, sen hiç olmazsa dans edebiliyorsun” diyerek tüm gücüyle, öfke ve çaresizlik içinde arkasından bağırdı. Makedonia bir şeyler söyledi ama söyledikleri ne olduğunu anlayamayacağı kadar belirsizdi.

“Peki, sen ne yapabiliyorsun?” dediğini sandı Teodora. Belki de, “Sen ne yapmak istiyorsun?” demişti. Belki de bambaşka bir şey söylemişti.

520 yılının güzel bir Mart gününün öğle saatlerinde, Teodora en azından neyi istemediğini ve neyi yapamayacağını çok iyi biliyordu: Bir kez daha doğurmak. Saatlerden beri haykırıyor ve geldiği aşamayı öven ebeye lanetler yağdırıyordu. Çevresindeki, kendisine cesaret veremeye çalışan herkesten iyimserliklerinden dolayı nefret ediyordu. Bu kadar acı çekerken nasıl iyimser olabilirdi? Ço-

cuğu kendisi istememişti ve Makedonia'yla uzun uzun evlatlık verip vermeme meselesini konuşmuşlardı. Şimdi onu dünyaya getirmek kendisine bu kadar acı verirken başkasına bırakmak, o ana kadar sürdürdüğü beyhude yaşamın tümüyle silinip yok olacağı korkusunu yaratıyordu onda.

Neyi hedeflemiş olmalıydı, zenginlik ve ün mü? Ayaklarını öpmeliydiler! Buna rağmen ayakta kalabilmek tüm gücüne mal olmuştu. Aynı şimdi, daha sonra elleri boş kalmak üzere bir hiç için tüm gücünü harcadığı gibi. Ter içindeki yüzünü yastığın üzerinde, oradan oraya çeviriyordu.

“Geliyor.” Ebe sükunetle karnına bastırdı. “Bir sancı daha geliyor.”

“Hayır, hayır, hayır” diye bağırdı Teodora ve sonra ağrının yükseldiğini hissedince, “Evet, evet, evet!” diye haykırmaya başladı.

“Şimdi ıkın” dediğini duydu ebenin. Birisi alnına, doğuranların koruyucu taşı olan sarı akikten bir parça bastırdı. Teodora çığlıklarının kızıl patlaması içinde ıkındı. Sonra bir başka çığlık duyuldu ve Teodora yatağa yığıldı.

Daha sonra gözlerini açtı ve Makedonia'yı, yatağın yanındaki koltukta, koç başlı, altın yaldızlı kolçaklarına kollarını dayamış otururken ve kucağında tuttuğu kar beyazı örtülere sarılı bohçaya mutlulukla gülümserken gördü. Teodora, Makedonia'nın böyle gülümseyebildiğini bilmiyordu. Bohçayı kolunda sallayışını izledi. Makedonia'nın kucağındakini, onu alıp yanındaki sütanneye vermek isteyen ebeye uzatırken yaşadığı bocalamada bir sahiplenme duygusu vardı.

Teodora bakışlarını, sandal ağacından kakmaları dokunulduğunda hoş kokular yayan, sedir ve limon ağacın-

dan oymalı mobilyaların, aynanın önündeki değerli tuvalet eşyalarının, duvarlara geçme, parlak mermerin üzerindeki mavi cam şişelerin ve gümüş kutucukların, parmaklarının arasında gizlice kıpırdadığı ipek çarşaf takımlarının üzerinde dolaştırdı. Sonra bakışları tekrar o küçük bohçaya kayd; ebenin odadan çıkartmakta olduğu şeye çocuk demekten kaçınıyordu ve buna rağmen gözden kaybolduğunda yüreğine bir acı saplanınca şaşırdı. O sırada Makedonia ona bakmak üzere ayağa kalktı ve Teodora, uyuyormuş gibi gözlerini kapadı.

Tekrar uyandığında ise yalnızdı. Güçlkle doğruldu ve sürüklenerek aynaya kadar gitti. Gözleri, aynada kıpkırmızı parıldıyordu; ıkınırken damarları çatlamış olmalıydı. Gazap içindeki, barbar bir tanrıçaya benziyordu. Meknik hareketlerle yıkandı, tarandı, giyindi. Ev sessizdi. Ama şimdi katlanamayacağını bildiği o sesi duyma tehlikesi, sürekli Demokles'in kılıcı gibi başının üzerindeydi. Bebeği, ona kendisinin bakmayacağını bilmenin verdiği bir güvenle taşımıştı ve şimdi onunla vedalaşmanın bu kadar zor olmasına kendisi de şaşıyordu. Ama artık buna katlanmaktan başka çaresi yoktu. Kendisini de, bebeği de istememiş olan Prokopius'a lanet okuyarak hazırlığını tamamladı.

Sonra dikkatlice koridora çıkan kapıyı açtı. Dışarıda kimse görünmüyordu. Parmak uçlarına kadar gerilmiş bedeniyle panik içinde dışarıya süzüldü; önünden geçtiği bir kapının ardından çocuğunun, daha doğrusu o bohçanın ağladığını duymak, birisinin, kucağında arasından minik bir kolun sarktığı kundakla köşeden döndüğünü görmek; bütün bunların hayali bile suratına inen bir tokat gibiydi. Bakışları gergin bir şekilde etrafta dolaştı. Etrafındaki eşyanın arasında bir kundak, belki bir oyuncak

görebilirdi ve bunun yüreğine işleyeceği kesindi. Teodora kimseyle vedalaşmadan telaşla yoluna devam etti.

Geriye, Keleos'un değerli yazıları arasından kopardığı bir papirüs parçası kaldı. Arka tarafında Teodora'nın bir çocuğunu andıran yazısıyla düştüğü bir not vardı: "Onu al". Birden kıskançlığa kapılmış, "lütfen" kelimesini eklemek içinden gelmemişti. Ayrıca Makedonia, değerli bir bileziğinin kaybaldığını da fark edecekti; bu bilezik limanda Teodora'nın gemiye binmesini sağlayacaktı.

Keleos'un yazılarından arta kalanları, Prokopius'un İskenderiye'den onun için aldığı ucuz emayeden küçük bir kabı, Timoteus'un kedisini ve Makedonia'nın armağanı olan üzerine yunuslar dokunmuş, ipek bir şalı özenle bohçalayarak açıkta güverteden denize fırlattı. Teodora, yanına yolculuk boyunca karnını doyurduğu yiyeceklerden başka bir şey almadı. Hava iyi olduğunda diğer yolcularla birlikte kıçtaki açık mutfığın yakınına yerleşiyordu; çünkü güverte altında, hepsinin birlikte uyudukları ambarlarda ateş yakılması yasaktı. Gemi dalgaya girdiğinde kıpırtıları hissediyordu. Suyla arasında, tenini dalayan ahşaptan başka bir şey yoktu. Bir balık sürüsü suyun yüzeyinden atlayarak bordanın yakınından geçti. Birkaç gün sonra, şaşırtıcı bir biçimde, eskisinden daha mutsuz olmadığını fark etti.

Yeniden Kavuşma Sevinci

"Maydonozu uzatsana." Komito, ince, sarı perçemlerini yüzünden itti. Yulaf pideleri için hamur yoğurmakla meşguldü ve Teodora, baharlı kokusunu etrafa yayan demeti uzattığında ondan yana bakmadı.

Hipodromun altındaki yerleri her zamanki gibiydi. Zemini kum iki oda, ocak, tencere rafı, gündüzleri dürü- lüp kaldırılan minderler... Yalnızca ayı yoktu. Akakios öldükten sonra Komito onu satmıştı ve parasıyla Anasta- sia'yla ikisi, tiyatrodaki görüntülerini biraz düzeltmişler- di.

Anastasia, Akropol'deki tiyatroda Teodora'nın yerine geçmişti. Oradaki yeni yöneticinin adı Damianos'tu ve çarşambaları Anastasia'nın sırasıydı. Anastasia yüzü makyajlı, bol miktarda ucuz takıyla süslenmiş bir halde oyundan sonra eve gelip Komito'yu ve yuvaya dönen ab- lasını yanaklarından öptükten sonra, neşe içinde arka- daşlarıyla "Baküs"e gideceklerini söylediğinde, Teodora, kendi hayatının da tekrar bu kadar basitleşmesini diledi.

"Akakios'un nasıl öldüğünü anlatsana" diyerek Komito'ya ısrar etti.

"Bunu sana yüz kere anlattım zaten... Tuz lütfen. Eh, pekala."

Komito içini çekti. "Onu hipodromda buldular. Her tarafı darmadağın, dışarı uğramış gözleri gökyüzüne çevrili bir halde kumun üzerinde yatıyormuş. Çok yüksek bir yerlerden düşmüş olmalı. İşin tuhaf tarafı, altında bir yılan bulmuşlar; küçük, kahverengi, zararsız bir yılan... Şehrin önündeki makilerde ve çöplüklerde sürünenler- den. Ama burada, kent merkezinde, daha önce hiç gör- memiştim. Hayvan ezilmişti, tam üzerine düşmüş olma- lı."

Bir yılan! Demek ki anneleri, bir zamanlar Porfirios'la yaptığı sonuçsuz denemeden sonra, yine de Tanrıça'sına Bizans'ta bir kurban vermeyi başarmıştı. Teodora, bu dü- şünceyle ürperdi.

"Peki, ya annem?" diye sordu sonunda.

“Aynı gün ortadan kayboldu.”

Komito işini bitirmişti, parmaklarına bulaşan hamuru sildi. Bir çomakla ocaktaki közleri kenara itti, altındaki kızgın kumun üzerine pideleri yerleştirdi ve hepsini tekrar közle örttü.

“Sonradan birileri onu limanda görmüş. Ama gemilerde ne işi olabilir ki? Müşterileri buradaydı.”

Teodora bu konuda farklı şeyler düşünüyordu ama söylemedi.

“Hay aksi, bacağı uyuşmuş.” Komito bacaklarını uzattı. “Bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsun?”

Bu soru kaçınılmazdı. Şu son haftalarda yaşadıkları şekilde devam edemezlerdi. Ayının satışından gelen para bitmişti; ikisinin gelirleri de kendilerine zor yetiyordu. Teodora’nın dokumacı olarak iş bulma yönündeki tüm girişimleri sonuçsuz kalmıştı. Tek besinleri olan bezelye çorbasından bile küçük Anastasia’nın payını almamak için az yiyordu. Daha fazla aç kalamayacağından en kısa zamanda bir şeyler yapmalıydı. Ama Teodora ne yapacağını henüz bilmiyordu. Bizans’ın sokakları gerçi hâlâ aynı sokaklardı; ama eski çevresinden uzak durduğu için insanların çoğu ona yabancı geliyordu. Bazen kendisini Sina Çölü’nde bile, Mese’nin kalabalığı içinde olduğu kadar yalnız hissetmeyeceğini düşünüyordu. Beş parasızdı; asma yapraklarına sarılı ezmelerin nefis kokuları boşu boşuna ağzının suyunun akmasına neden oluyordu ve iyi bir kadın olmaktan başka hiçbir dayanağı yoktu. Komito’nun sorusundan kaçmayı yeğledi. Aceleyle, yürüyüşe çıkacağını söyleyerek yerinden fırladı.

“Teo, bu ne demek? Yemek neredeyse hazır” diye komito arkasından bağırdı. Ama o çoktan dışarı çıkmıştı bile.

Az sonra, hipodromda da her şeyin aynı olduğunu düşündü. Çocukken üzerinde ölüm korkusuna göğüs gerdiği, genç bir kızken kalçalarını sallayarak küstahça zafer duyguları yaşadığı kum aynıydı. Taştan oturma sıraları hâlâ aynıydı; kargalar da aynı kavgalardı. İki babası da burada ölmüştü; üç yılanlı sütun hâlâ spinada duruyordu ve yanında... Bir grup işçi dikkatini çekti. İşçiler oflayıp poflayarak bir palanganın kolunu çeviriyorlardı ve küçük bir dikilitaşın tepesi gökyüzüne doğru dönmeye başlamıştı. Boş arenada, yüksek sesle yankılanan bir gacırtıyla sonunda kaidesine yerleşti. Teodora biraz daha yaklaştı.

“Porfirios?” dedi tereddütle.

Araba sürücüsü, saç örgülerini uçuşturarak ona döndü; yüzündeki gülümseme yerini bir an şaşkınlığa bıraktı ama sonra yeniden canlandı. Teodora sarılıp onu havaya kaldırdı ve bir kez etrafında döndürdü.

“Teodora! Güzeller güzeli yine aramızda, Komito’dan duymuştum. Nasılsın? Yeni anıtım hoşuna gitti mi?” Teodora’yı tekrar yere bıraktı.

“Ah, it herif!” Bunu nefret ve sempati karışımı bir duyguyla söylemişti.

“Bu sefer kim onurlandırdı seni, ha?”

“Maviler, elbette, her zaman Maviler” diye yanıtladı gülerek. “Ah” dedi Teodora’nın başının üzerinden ileriye bakarak, “işte, soylu hayranlarım da geliyorlar!”

Teodora arkasına döndü. Birbirlerinin omzuna vurarak Porfirios’un yanına gelen, erguvan rengi, kısa askeri tunikler giymiş ve üzerine bol işlemeli pelerinler atmış bu iki erkeği tanıımıyordu. Ama gösterişli inci kemerlerle bedenine oturtulmuş deniz yeşili bir ipek rop giymiş kadının bir başkasıyla karıştırılması mümkün değildi.

Altın renkli sandaletlerinden, altın yaldızlı mor atkısına; alev kırmızısı, gürlüğü, incilerle süslü saç tokalarına boyun eğmek istemeyen yukarı toplanmış buklelerine kadar öylesine esnek ve müstehcen olan ve yine de son derece çocuksu görünen bir başkası daha olamazdı.

“Selam, Teo” dedi Antonina buğulu sesiyle.

“Selam, Nina” diyerek sıkıntılı bir şekilde karşılık verdi Teodora ve kurumuş dudaklarını sıkıca bastırdı.

“Seni iyi gördüm, canım.”

Bu, kibirden başka bir şey değildi ve Teodora bunu biliyordu. Saçları tarazlanmış ve bakımsızdı; teni cansızdı ve gözlerinin altındaki halkalar uykusuz gecelere ve para sıkıntısına işaret ediyordu. Üstelik, suskunluğun içinde midesi guruldamıştı; Teodora oracıkta ölebilirdi.

“Görünüşe bakılırsa tutumluluğuna değmiş” diye saldırıya geçti Teodora. “Bunları eski çizmelerini vererek mi aldın? Yoksa Simon’u rehin mi bıraktın?” Bunları söylerken eski arkadaşının ihtişamlı giysisini gösterdi.

“Ah, bu mu?” Antonina katlanılmaz derecede alçakgönüllülük sergiliyordu. “Bunu aslında başka yeteneklere borçluyum. Biliyorsun; alimler arasına karışmadan önce senin de yaptığın şeyler.”

Teodora, bir an için bu sözlerle Prokopius’u kastettiğini sandı ve öfkeden kıpkırmızı oldu; ama sonra Antonina’nın onu tanımasının mümkün olmadığı aklına geldi. Keleos’u kastediyor olmalıydı.

“Evet, bunda da beni taklit etmiştin” diye karşılık verdi.

“Onunla düzüştüm sadece” dedi Antonina. “İkimiz için de çok keyifli olduğunu söylemeliyim.”

Teodora, o zaman da yapmak istediği gibi onun gırtlığına sarılabilirdi. “Zaten ne zaman başka bir şeyi doğru dürüst becerdin ki?” diye homurdandı Teodora.

“Ah!” Antonina’nın sesi yavaş yavaş yükseliyordu. Erkekler onlara doğru dönünce kendisini zorlayarak sesini alçalttı. “Eh, sen daha fazlasını da yaparsın” dedi dişlerinin arasından tıslar gibi. “Makedonia sana o lezbiyenler kulübünde güzel bir...”

Bir tokat cümlesini yarıda kesti.

“Seni bayağı şıllık!

“Bencil paçoz!”

“Kendini beğenmiş inek!”

İkisi de soluk soluğa, karşılıklı duruyorlardı.

“Hadi, ne duruyorsun, yoksa taliplerini ürkütmekten mi korkuyorsun?” diye Antonina’yı iğneledi Teodora.

“Talibim değil, o benim kocam” diyerek erkeklerden daha uzun boylusunu gösterdi.

“Elbette” diyerek onu alaya aldı Teodora. “Yanındaki de İmparator değil mi?”

“Hayır” dedi Antonina, “ sadece yeğeni; ama imparatorun çok daha nazik bir adam.” Tıpkı eski zamanlarındaki gibi başını geriye atarak güldü.

Teodora uyuşmuş gibi karşısında duruyordu.

“Evet, güzelim” dedi Antonina poz keserek. Hep bu anı beklemişti. “Belisar, bu ülkenin sahip olduğu en büyük komutan. Kendi kuvvetleri ve yöneticileri var, yani aslında her şeyi kendisine ait. Neredeyse küçük bir devlet gibiyiz, o ve ben... Bir savaş alanından diğerine dolaşıp duruyoruz; heyecanlı değil mi? Öbürü Justinian.”

Yeni haberler, kendini bir rüyada sanan Teodora’yı sersemletmişti. Solmuş kenar süslemesiyle üzerindeki giysiler çok berbat görünüyor olmalıydı. Saçlarının tıraşlı, yüzünün ise çökmüş olduğunu düşündü. Kabul etmeliydi ki, Antonina’nın zaferi gerçek ve mükemmeldi.

O sırada Antonina'nın sözcük sağanağı kesildi. Birdenbire, "Beni yalnız bıraktın" dedi yakınarak. Küskün bir çocuk gibi yüzünü sarkıttı.

Teodora öfkeyle başını salladı. "Sen hepimizi yalnız bıraktın."

"Ama seni değil. Belki birazcık" diye kabul etti sonradan.

"Ama en azından ben çekip gitmedim."

Kocası ne olduğunu duymadıkları bir şeyler söyledi; Antonina da ne söylediğini bile sormadan gergin bir gülümsemeyle, "Hemen, canım" yanıtını verdi.

Teodora çenesiyle Belisar'ı işaret ederek, "En azından Efes'ten sonra gitmek ister gibi bir halin vardı."

Antonina, onca zaman sonra bu ayrıntıların bir önemi olmadığını belirtmek ister gibi elini salladı.

"Eğer doğru hatırlıyorsam, altın şarap kupasını da bir daha görmedik. Hem de Tarsus'tan sonra üç gün, yiyecek doğru dürüst bir şey bulamamışken."

"Yani üzerimdeki paçavralarla bir kuyumcuya gidip desenini beğenmediğim için çeyizimden bir parçayı boz durmak istediğimi mi söylemeliydim? Herhalde hepimizi tutuklattırırdı."

Şiddetle arkasına döndü, birkaç adım yürüdü sonra tekrar Teodora'ya karşı saldırıya geçti. "Şimdi o kupaların yüzlercesine sahibim, eğer mutlaka istiyorsan bir tanesini alabilirsin. Senin gibi açlıktan nefesi kokan birinin kafamı ütülemesine izin mi vereceğimi sanıyorsun?"

Teodora kollarını kavuşturdu. "Evet, bir zamanlar tanıdığım arkadaşım bu işte!" Bunu söylerken sesi küçümsemeyle alçalmıştı.

"Demek öyle. Bu bana işlemez! Bana sökmez!" Antonina'nın ince bedeni bir saz gibi titriyordu.

“Elbette, sana hiçbir şey işlemez. Sen sıkı karısın. Evet, gözünü bile kırpmamıştın Tarsus’ta...”

Antonina’nın yüzünde, bütün o ağır makyajın altında bile fark edilen, daha önce hiç görmediği bir ifadeyi görünce Teodora sustu. Çaresizlik içinde ellerini kaldırdı. O sırada Antonina hıçkırmaya başladı. Eski arkadaşının yanaklarından aşağıya, iri gözyaşı damlaları pudranın üzerinde izler bırakarak yuvarlanıyordu. İlk kez Antonina’nın ağladığını görüyordu. Antonina ona sarıldı ve Teodora, elinde olmadan kendi boğazının da düğümlendiğini hissetti.

“Yokluğunu öylesine çok hissettim ki” diye Antonina onun kulağına fısıldadı, “seni gerçekten çok aradım.”

Bir süre birlikte ağlaştılar. Porfirios’un anıtının önünde duran üç erkek, ne olduğunu kestiremeden onlara bakıyordu. Sonunda Porfirios, Antonina’yı duygusal çalkantısından çıkartan bir espri patlattı. Antonina yüzü asık, yeniden bulduğu arkadaşını omzundan tuttu ve onların yanına götürdü.

“Gel, Teo! Her şey bu kadar güzelken canları ne isterse onu düşünsünler, vız gelir!” Mutlulukla Teodora’ya baktı. “Alışverişe çıkmamız gerekecek tatlım. Acilen birkaç giysiye ihtiyacın var. Işıltı Evi’ne bir göz atmalıyız, böyle durumlarda en iyisi onlardır. Ayrıca, nerede kalıyorsun? Evimizde tam sana göre birkaç misafir süitimiz var. Tanrım, korkunç görünüyor olmalıyım.” Akmış makyajını sildi.

Teodora onu ancak parmağını ağzına üzerine koyarak susturabildi. Yürürken ona sarıldı. Antonina çocuklar gibi iç geçirerek başını onun omzuna yasladı. Kızıl saçlarının arasından bir perçem kurtulmuştu. Teodora onu eski alışkanlığıyla toplayıp saçların arasına sıkıştırdı.

Rahiplerin ilahileri, ayini kadınlara yaraşır biçimde localardan birinde izleyen Teodora ve Antonina'ya kadar, tütsü dumanlarına karışarak yükseliyordu.

Dileyenler, oyma ahşap kafeslerin ardında durarak, meraklı bakışlardan korunuyordu; ama ikisi olan biteni daha iyi izleyebilmek için locanın kafessiz bir bölümünden aşağı sarkmışlardı. Aslında Teodora ayini izliyordu; Antonina'nın bakışlarıysa imparator maiyetinin başında duran kocasıyla bu göreve uygun yapıdaki diğer genç adamların arasında gidip geliyordu. Teodora'nın yine pırıltılarını saçmaya başlayan uzun saç örgüsü, kırmızı peçesinin altından çıkmış, loca parmaklıklarının üzerinden vaatkâr bir çan halatı gibi aşağı doğru sallanıyordu.

Teodora, billur berraklığındaki sesi bazilikanın içinde çınlayan korodaki oğlanı göstererek, "Bu oğlanın sesi ne harika, değil mi?" diye hülyalı bir edayla sordu Antonina'ya.

"O daha bir çocuk ama" diye karşılık verdi Antonina.

"Ben de sadece sesinin güzel olduğunu söyledim zaten!"

Teodora biraz sabırsız görünüyordu. Bir süre hiçbir şey söylemedi ve Timoteus'un öğretmiş olduğu gibi zihnini toplamaya çalıştı. Sonra başını yine parmaklığın üzerinde kavuşturduğu ellerine yaslayarak, aşağıda gördüğü bütün o ihtişamın içine daldı.

Rahipler değerli sunak duvarının ardında gözden kaybolup ilahiler söyleyerek tekrar ortaya çıkıyorlardı. Sunak duvarı baştan aşağı altınla yaldızlanmıştı ve her şeyi sarı bir ışığa batıran sayısız mumun titreşen aydınlığında, bir başka dünyadaymışçasına parılıyordu. En karan-

lık nişlerden bile bir mozağin altınsı yansımaları sızıyordu. Duvar perdelerinin püskülleri, erguvani dokumaların ucundan akan altın damlaları gibi pırıldıyordu; ağır şamdanlar, gökkuşağının tüm renklerini yansıtarak parlayan değerli taşlar ve altınla bezenmişti. Renkli vitray camlardan geçerken ateş kırmızısı, mavi ve sarıya boyanan gün ışığı demetleri, yakut, safir ve kehribar pırıltılarıyla yarışarak, kutsal kokuları mumların ve kandillerin sıcaklığıyla birleşerek her şeye sızan tütsü dumanlarına büyümlü bir görünüm veriyordu.

İlahi bitti. Bir hapşırık Teodora'nın dikkatini çekti. "Bu adam kim?" diye sordu Antonina'ya ve eliyle bu dünyevi sesin, yaşlı İmparator'la Antonina'nın kocası Belisarius'un hemen arkasında duran sahibini işaret etti.

Antonina, karanlıkta kalan parmaklığın üzerinden, kim olduğunu görebilmek için gözlerini kısıp alnını kıvrıştırarak baktı.

"Durmadan bu tarafa bakan mı?" dedi Antonina, "O Justinian, imparatorun yeğeni. Onu kısa süre önce hipodromda bizim yanımızda gördün."

"Hayır, ben hapşıranı soruyorum, şu..." Teodora adamla göz göze gelince Antonina'nın doğru kişiden söz ettiğini anladı.

"Onu iyi tanıyor musun?" diye sordu biraz tereddütlü ve temkinli bir şekilde geriye yaslandı. Antonina'nın yanıtı, Teodora'yı derhal alarma geçiren, kendinden hoşnut bir baş sallayıştan ibaretti. "Onunla aranda bir şey var mı?"

Antonina öfkeyle, "Onunla ben mi? Ben kocamı seviyorum!" dedi.

Teodora içini çekti. Tekrar dikkatlice öne eğildi, şimdi yabancıyı nihayet rahatlamış bir şekilde arkadan inceleyebiliyordu.

“O halde niçin durmadan sana bakıyor?” diye sordu Teodora.

“O bana bakmıyor, seni masumiyet ilahesi, o sana bakıyor!”

Bunu söylerken arkadaşının saç örgüsünü kışkırtıcı bir hareketle tutarak, sanki bir olta çekermiş gibi yüzünü kızartacak, gösterişli sallayışlarla yukarı çekti.

Teodora telaşla arkadaşının oyuncağını elinden almaya çalıştı; ama Antonina, saç örgüsünün ucundaki püskülü Teodora’nın burnunun ucuna tutarak, “Onun oltaya takılmış balık gibi şuraya takılmış olduğu kesin! Bir zamanlar seni davet ettiğini unuttun mu?”

zerinde kor gibi yanan tek bir gelincik çiçeği bulunan davetiyeyi Teodora elbette hatırlıyordu. Bizans’la vedalaştığı güne denk geldiği için ve her şeyden önce kralın elçisinin Bergama’daki meyhanede anlattıklarından armağanı gönderenin kim olduğunu öğrenmiş olduğu için. O taşra meyhanesindeki tütün dumanlarıyla birlikte ilk karışlaşmaları da yeniden gözlerinin önüne geldi. Justinian yeniden ona doğru dönerken, havayı tütsü dumanları sardı ve çanlar çaldı.

Teodora’nın aklına aniden, Antonina’nın bugün giymesi için Lambalı Ev’de seçtiği ve şu an üzerinde taşıdığı giysinin eteklerinin de, parlak kırmızı, iri gelincik çiçekleriyle süslü olduğu geldi. O an, yanakları da anında aynı rengi aldı.

Antonina, “Kaygılanma kuzucuk” diyerek Teodora’nın kolunu okşadı. “Sonra seni onunla tanıştıracam.”

Bir saat sonra Aya Sofya’nın önündeki meydana indiklerinde artık kaçış yoktu; Belisarius, adı geçen imparator yeğeniyle sohbet ederek dışarıya, gün ışığına çıktı ve etrafına bakınarak hemen karısını aramaya başladı.

İman etmiş kişiler başları önde, dört bir yandan meydana akmaya başladılar. Bazıları girişin yanında diz çökerek, şifa bulmak üzere, hayır dilemek için İmparator ve Patriği bekliyordu. Yoldan haçlarının korumasına sığınmış, kapalı gruplar halinde rahipler geçiyordu. Seyyar satıcılar ve hediyelik eşya satıcıları mallarıyla birlikte Aya İrini Kilisesi'nin karşısındaki gölgelikte bekliyorlardı.

Belisarius, bakışlarını bir başkumandan edasıyla hepsinin üzerinde dolaştırarak Antonina'yı aradı. Ama Teodora onu aceleyle Geranion Çeşmesi'ne doğru sürüklemişti. Havuzun nemli kıyısında oturan Teodora, tedirginlik içinde parmaklarıyla suyun yüzeyini dalgalandırdı ve sureti huzursuz suyun içinde, tıpkı ilk sahneye çıktığı gecedeği gibi yıldızların ışığında belirsizlikle yansıdı. Bugün yüzünde özenle incelenmesi gereken bir makyaj yoktu. Antonina, o yabancı adamla konuşmaya başladığında Teodora, makyajsız ve mesafeli bir ifade takınmış olan yüzünü ona çevirdi.

“Sizi Teodora'yla tanıştırebilir miyim, eski bir arkadaşım.” Tanıştırılmasındaki bu teklifsizliğin bir ayrıcalık olduğunu Teodora'nın da takdir ettiğini belirtmek isteyen bir jestle İmparator'un yeğenini göstererek, “Teodora, bu bey, hepimizin çok değerli Petrus Sabbatius Justinianus'u... Sevgili İmparator'umuzun ve efendimizin, Justin'in yeğeni. Justinian” derken elini, kolunun dalgalanan bir hareketiyle Teodora'ya doğru uzatarak öksürdü ve sesine tümüyle hakim olarak, “İşte büyük Teodora, aslında size takdim etmeme gerek olmayan hipodromlar kraliçesi. Gördüğünüz gibi sizin lütufkâr armağanınızı bugüne kadar unutmuş değil” diyerek Teodora'nın giysisinin eteklerini işaret etti ve gözlerini işbirlikçi bir ifadeyle kırpıştırarak kocasına yaslandı.

Justinian öne doğru çıkarak, “O zamanki davetimi gerçekten de hatırlayacağınızı hayal bile edemezdim.”

Teodora onun yuvarlak, gösterişsiz, bir köylünün ifadesini taşıyan yüzüne baktı ve yer ayaklarının altında sallandı.

“Günün birinde davetimi tekrarlamama izin vereceğinizi umarım.”

Teodora yutkundu, başını salladı, tükürüğü genzine kaçtı, öksürdü.

Antonina, “Ocak ayındaki oyunlar” diye heyecandan incelen sesiyle araya girdi, “Teodora’yı konsüllük gösterileri için angaje etmelisiniz.”

Belisar çınlayan kahkahalarla güldü. “Onu aslanlara mı atsın?”

Teodora’ya neşeyle göz kırptı; ardından Teodora da kusursuz beyazlıktaki dişlerini göstererek hiçbir kinaye taşımayan bu dostça jesti minnetle kabul etti.

“Sizi asla tehlikeye atmam.” Bunu söyleyen Justinian’dı. Öylesine ciddiydi ki, Teodora ona döndü.

Antonina, “O halde anlaştık” diyerek önerisinde ısrar etti.

Justinian yenilgisini kabul eden bir mağlup gibi kollarını uzattı.

Teodora sözcükleri ağzından zorlukla çıkartarak, “Ben artık tiyatro için çalışmıyorum” dedi.

Bu yüzden Antonina’nın kendisini tekmelemek isteğini hissetti. Herkes birden suskunlaştı.

Kısa bir duraksamadan sonra Justinian, “Bunu duyduğuma çok üzüldüm” dedi. Ortama hakim olan tutukluğu fark etmez gibiydi. “Ama teselli ve de telafî olarak akşam yemeği davetimi bu kez kabul etmelisiniz.”

Teodora yine başını salladı, önce ağır ağır, sonra git-tikçe hızlanarak. Böyle bir şey Timoteus’un hiç hoşuna

gitmezdi; bu düşünce içini yaktı. Ama lanet olsun, hayır, elbette olmaz, diye kendi kendini uyardı. Ama buradaki erkek neredeyse imparator sayılırdı; ona yakın olmak neredeyse gökyüzüne dokunmak gibiydi, yanılıyor muydu? Davetini kabul etmek insana muhteşem bir sarayın yolunu açabilirdi; reddetme saçmalığıysa dilenciliğin yolunu. Hem ayrıca...

Karşısındaki erkeği bir kez daha inceledi ve gözlerinin önünde canlanmaya başlayan iç içe geçen mermer odaların, altın yaldızlı banyo küvetlerinin, ilahilerin kucakladığı ayinlerin görüntülerine yüz çevirmeye çalıştı. Bunu tam olarak başaramadı ama gördükleri hoşuna gitti.

Justinian'ın yüzüne bir köylü delikanlısının pembe beyaz güzelliği yerleşmişti; ama gözlerinin çevresindeki ince kırışıklar insanda, deneyimli, esprili, anlayışlı ve sıcak bir erkekle karşı karşıya olduğu izlenimini uyandırıyordu. Bu temkinli ama huzurlu bir güven içinde, açık bir yüzdü. Onu pek basit ve iddiasız görme riskine giren birini –aynı Teodora'ya olduğu gibi– yaşamı, yere sağlam basarak ve hazzı severek kucakladığını belli eden gülüşünün ani çekiciliği yeniden yakalayabilirdi. Bu gülüşle karşılaşanlar da, niçin burada ben de kucaklanmayayım diye düşünürdü. Teodora için de durum farklı olmadı. Justinian'ın, davetinin kabulü karşısında gösterdiği sevincin, sahiciliğin de ötesinde olduğunu hissetti. Hatta Teodora, onun hafifçe kızardığını düşündü.

Az sonra hep birlikte yola çıktıklarında, Antonina geride kalıp ona sarılarak yürüdüğünde Teodora, “Ama onunla yatmayacağım” dedi dişlerinin arasından tıslar gibi.

“Sahneye çıkanlara ödediği paraları düşünürsek yatman da gerekmez” diye karşılık verdi Antonina. “Ama

yatmanı öneririm, tahtın resmi varisi. Ayrıca ne zamandan beri buna karşısn?”

“Sonra anlatırım.”

Antonina kolunu gururla sıktı. “Günün birinde büyük şeyler yapacağımızı sana her zaman söylememiş miydim?”

“Doğru değil, bunu söyleyen hep bendim.”

Teodora’nın neşesi yavaş yavaş yerine geliyordu. Karar verilmişti; bazı şeyler ona yanlış gibi gelse de, yüreği olağanüstü hafifti.

İlk Randevu

Sabah içtımasının başlangıcı olarak sarayın kapıları törenle açıldı. İki nöbetçi, fildişiyle kaplanmış kapıları içeriye, bronz kakmalı kapıları dışarıya doğru açmadan önce, subayların denetimi altında nöbet devri yapıldı. Bunun hemen ardından taht salonunun perdeleri açıldı ve İmparator, yıldızlarla bezeli taht tepeliğinin altında kendini saray halkının bakışlarına teslim etti. Orglar ve koro ilahiye başladı ve tütsü dumanları Justin’i sarmalarken, silentiariuslar, muhafızlar, memurlar, rütbe sahipleri ve ricacılar dizüstü çöküp yeri öptüler ve proskynesis* konumunda kaldılar ve zorunlu övgü sözcüklerini yirmi kez tekrarladıktan sonra ayağa kalkıp tahtın, en üsttekinde İmparator’un erguvani ayakkabılarının görüldüğü, somaki taşından basamaklarının yanındaki dini alaylardan

* proskynesis: Antik Yunan’da tanrıların; daha sonra Bizans’ta imparator ve imparatoriçenin onurlandırılması için, önlerinde diz çökmek ve alını yere sürmek suretiyle yerin öpülmesi.

birine katıldılar. Hepsi de ellerini bağılıklarının, boyun eğişlerinin ve İmparator'un yüceliğinin sembolik ifadesi olarak göğüslerinin üzerinde çaprazlamıştı. Öne çıkıp İmparator'un kutsal bedenini kendi kişisel rütbelerinin izin verdiği şekilde ayağından, dizinden, elinden, sağ göğsünden veya yanağından öpme sırası kendilerine gelinceye kadar, koroyla birlikte sırayla Justin'in iktidarını ve güçlülüğünü övdüler. Sonra yine tam olarak belirlenmiş yerlerine döndüler.

İmparator suskunluğunu bozmadan ayağa kalkarak, taht salonunun doğu nişindeki İsa tasvirinin önünde eğildi ve eliyle işaret ederek libellariustan öne çıkmasını ve katipten sabahki devlet işlerine dair raporu almasını istedi. Raporun içeriğini zaten biliyordu; kararlar kurul tarafından alınmıştı ve libellariusun İmparator'un bir işareti üzerine okuduğu sonuçlar ilk sırada oturan taht konseyinin üyeleri tarafından tartışılmadı; bu törensel sunum sadece bilgi niteliğindeydi.

“Dünya senin adaletinin asası önünde diz çöküyor ve bunun için Tanrı'ya şükrediyor.” Yeni gelen elçilerin öne çıkmasına izin verilmeden önce tekrar ilahi başladı. Tören hiç aksamadan su gibi akıp gidiyordu; politik kararlar ise bu görüntünün ardına gizlenerek farklı yöntemlerle alınıyordu.

Justinian, Daphne Sarayı'nın iç avlusundaki ağaçlı yolda amcasıyla birlikte yürüyordu. Chyrsotrikon'un kubbesi sabah ışığında üzerlerinde pırıldıyordu. Yakınlardaki Stefan Bazilikası'ndan yengesinin de katıldığı sabah ayinin son tınıları geliyordu ve Bukoleion Sarayı'nın çevresinde, yeni düzenlenen parkta avlanan polo oyuncularının uzaktan gelen sesleri, iç avlunun duvarları üzerinden onlara kadar ulaşıyordu. Çalılarının arasından, ta-

vus kuşlarının kuyruklarının yeni sulanmış toprağa sür-
tünürken çıkarttığı sesler duyuluyordu. Kuşlardan biri
ağır ağır yollarına çıktı ve çizmeli, iki çift ayağın yanın-
dan geçerken acıklı bir çığlık atarak adımlarını hızlan-
dırdı. Justinian nemli toprağın kokusunu derin derin içi-
ne çekti.

“Şu tütsü dumanına bir türlü alışamıyorum, her sefe-
rinde başım dönüyor.”

“Alışmak zorunda kalacaksın” diyerek kestirme bir
cevap verdi amcası. “Bu akşam için her şey hazır mı?”

“Ayrıntılarına varıncaya kadar” diyerek başını salladı
Justinian ve yanıtındaki hafif ironinin anlaşılmayacağı-
nı umut etti. “Davetiyeyi kendim yazdım ve subaylarım-
dan biriyle Blahernay’a gönderdim.”

General Vitalien, magister militum praesentalis ola-
rak Bizans’ta bulunan bütün birliklerin komutanı ve do-
layısıyla en yüksek askeri rütbenin sahibi olmasına ve bü-
tün savunma sorunlarında sözünün ağırlığı bulunmasına
rağmen, evinin yerini saray çevresine yakın bir yerden
seçmek istememişti. Bizans’ın diğer ucunda, kent surları-
na yakın bir banliyö olan Blachernay, giderek bir villa
semtine dönüşse de ve zenginler oraya taşınma modasına
uysa da, generalin bu seçimi neredeyse bir istihza olarak
algılanmıştı. Bu karar, İmparator’la eski isyancı arasında-
ki uçurumun, yeni payelere rağmen ne kadar derin oldu-
ğunu gösteriyordu.

“Akşam davette kimler olacak?”

“Subaylarımdan Sittas ve Marcellinus Comes, ayrıca
Belisarius...”

“Paralı askerlerin komutanı mı?” diyerek amcası he-
men sözünü kesti. “Onun bize olan sadakatinden kesin-
likle emin değilim.”

“İşte bu yüzden” diyerek sabırla durumu açıklamaya başladı Justinian. “Onun gelmesiyle durum son derece zarsız görünecek. Ayrıca popüler bir adam. Eğer o da aramızda bulunursa, dışarıdaki insanlar bir art niyet aramayacaklardır; çünkü onun cesur ve dürüst bir adam olduğuna inanıyorlar.”

Justin’in kahkahası öyle hararetiydi ki, tavus kuşlarından birini ürküttü.

“Yavaş yavaş istediğim gibi bir adam oluyorsun. Marcellinus işi halledecek mi?”

Justinian başını salladı. “Hayır, ben halledeceğim. Ona evine kadar eşlik etmeyi önerdiğimde bana güvenecektir.”

“Eh.” Justin’in sesi onayladığını belli ediyordu. Yeğenin yanğını okşadı. “Yine de tedirgin olacaktır. Senin şu masumane yüzün için Tanrı’ya her gün teşekkür ediyorum. Bu kime güven vermez ki?”

Justinian dudaklarını ısırđı ve ardından sempatik bir şekilde gülümsedi.

“Tiyatrodan bir güzele gülümsediğini duydum” diye dokundurdu Justin. “O da gelecek mi?” Düşünceli bir şekilde devam etti, “Yengen de zamanında bir dilberdi. Dans ederken bacaklarını nasıl fırlatırdı...”

İkisi de karşıdaki bazilikaya doğru baktılar.

Justinian, amcasının bu yaklaşımını nasıl değerlendireceğini bilemediğı için duraksadı.

“Hayır.” Sonunda başını sallayarak, “Daha sonra gelecek. Yemeğe ayrıca araba yarışçısı Porfirios’u davet ettim” diyerek hemen konuya geri döndü, “Ortalığa biraz hareket gelsin diye. Vitalien onun hayranlarından. Bir de rüya yorumcusu Proclos gelecek.”

Ellerini arkasında kavuşturdu ve iki erkek birlikte yürümeye devam ettiler.

“Herhalde astroloji ve araba yarışları arasındaki bağ üzerine uzun bir söylev vererek bizi yine sevindirecektir.”

Öyle de oldu.

“Satürn, Merkür ve Venüs, Maviler’le ilintilidir; Güneş, Mars ve Ay ise Yeşiller’le; Jüpiter her ikisine de açıktır. Bu yıldızlardan, evinde bulunan olumlu gezegene bakan bir odak noktasında duranı veya Jüpiter’e ters ya da üçgen bir konum oluşturanı, kendisiyle ilintili olan parthinin zaferini sağlayacaktır. Yeni doğan ve Ay’dan uzaklaşansa, mücadelenin sonucunu gökyüzüne soran araba sürücüsünü belirleyecektir; bu akşam sizin Porfirius’a sorduğunuz gibi.”

Proclos, sıkıldığı gözle görülen genç adamla kadeh tokuşturmak için sözlerine ara verdi.

“Akşam yıldızı” diye devam etti, “ve Ay’a yaklaşan yıldız, rakibin durumunu belirleyeceklerdir.”

Porfirius’un olduğu yerden, Baküs’ün en kalabalık olduğu saatteki gürültüyü bile bastıracak yükseklikte sarhoş kahkahaları geliyordu. Yemek salonunun ahşap kaplı duvarlarında nahoş bir yankı oluşuyordu ve lambaların arasında dizilmiş bekleyen hizmetkârlar dümdüz ileriye bakıyorlardı.

“Senatör Aerobindus ve eşine selamlarımı iletin. Yarın sabah onun koltuk değnekli Yeşiller’inin karşısına yarışçılarımınla çıktığımda, ona Akşam yıldızı da yardım edemeyecek, onu sileceğim.” Onay bekleyerek çevresine bakındı.

Sırıtarak onay veren ve Porfirius’u cesaretlendirip destekleyen Vitalien oldu.

“Haklısınız. Bu noktada bir erkeğe ancak kendi cesareti ve kendi kararlılığı yardım eder, yıldızların durumu değil. Zeka, irade” diye konuşmasını sürdürdü ve bu arada diğerlerine baktı.

Belisarius bunları duyunca ateş aldı. Şiddetle başını sallayarak generalin ağzının içine bakmaya başladı. Paralı askerlerin komutanı olarak general kendi adamlarını farklı ülkelerden topluyordu. Onun birliklerinde Trakyalılar, Galyalılar, Gepidler,* Gotlar ve Hunlar; Lazlarla, Yunanlılarla, Perslerle, Mısırlılarıyla, Nümiyalılarla, Araplarla ve değişik dillerinin, silahlarının yanı sıra değişik dinleri ve batıl inanışlarını da birlikte getiren diğer pek çok farklı halkla yan yana at koşturuyorlardı. Bu karmakarışık renkleri barındıran yığına o, karizmasıyla, genç bir savaş tanrısını andıran etki gücüyle ve savaşta şansın onu asla terk etmeyeceğini aşıl原因an inandırıcılığıyla hükmediyordu. Belisar bunu böyle dile getiremezdi ama, bir paralı asker komutanı için, yeteneğinin yanı sıra şansına da güvenilmesinin ne kadar önemli olduğunu biliyordu. Zaten İskender'i büyük bir komutan yapan da bu ikisiydi ve kendisi de bu yolu takip ederek "büyük" olmak istiyordu. Zeka ve irade aynı zamanda onun da tanrılarıydı. Fakat adamları için, gökyüzündeki bütün yıldızların, tüm ataların ruhlarının ve evrenin tüm büyüğü güçlerinin, Belisarius'un sarsılmaz ünü ve zaferinden başka bir şey fısıldamayacaklarını bilmek önemliydi. Kısa bir süre sonra şiddetli bir tartışma başladı. Justinian daha fazla şarap getirilmesini istedi, ardından güneşin batmaya başladığı pencereye baktı sonra yine konuklarına döndü.

Teodora öğleden sonrayı banyo küvetinin içinde ve makyaj masasının başında geçirmişti. Altın yaldızlı aslan ayaklarının üzerine oturtulmuş küvet gibi, çekmecelerinin üzeri fildişi ve yarı değerli taşlarla işlenmiş egzotik

* Gepidler: Doğu Cermen ırkından bir kabile.

kuşların tünediği ağaçlıkların nakşedildiği, kayın ağacından yapılma zarif masa da Justinian'ın armağanıydı. Antonina'nın hizmetçileri, üzerindeki bronz çerçeveli aynayı her gün özenle parlatıyorlardı. Ama bugün onları sabırsızlıkla göndermişti. Teodora satıcının kendisine uzattığı çeşitli koku şişeciklerini burnuna tutarken, Antonina arkadaşının defalarca kremlenmiş ve parfümlenmiş saçlarını kendi elleriyle fırçaladı.

Teodora, “Hayır” diyerek gümüş yaldızlı, emaye bir şişeciği geri verdi. “Tütsü kokusu olmaz, tütsü kokusuna tahammül edemiyor” dedi Antonina'ya. Parfümcü kadın akikten yapılma küçük bir amforayı ortaya çıkarttı. “Ih” diye onu da geri çevirdi Teodora. Menekşe esansından nefret ederdi. “Daha taze bir kokun yok mu, mesela içinde sandal ağacı ve limon olan. Ağır olabilir ama tatlı olmamalı! Şunun içinde ne var?” Sfenks başı şeklindeki, zümrüt yeşili bir şişeciği gösterdi.

Antonina başını salladı. “Biraz abartmıyor musun? İnsan ilk randevunuz olduğunu sanacak.”

Çiçek demetleri, şekerlemeler ve küçük çekmecelerle dolup taşan odayı hafif alaylı bir tavırla inceledi. Bir koltuğun üzerinde tavus kuşu tüyleriyle kat kat işlenmiş, en iyisinden, turkuvaz renkli, ipek kumaş yığılıydı. İncilerle süslenmiş gümüş bir krem kavanozu setinden yükselen yasemin ve misk kokusu her tarafa sinmişti. Kehribar ve kaplan gözleriyle bezeli bir kılıfa yerleştirilmiş küçük bir defterin içinde, Antonina'ya yüksek sesle okumayı yeğleyeceği, güzelliği üzerine yazılmış şiirler vardı. Ağır ametistlerle bezeli küpeler Teodora'nın tenine göre seçilmişti ama kutularının içinde bırakılmaları da değerlerini azaltmıyordu. Bir çift Çin köpeğini Teodora bir başkasına armağan etmişti ve Justinian'ın onları bir daha sor-

mamasından son derece hoşnuttu. Ama topukları altın ve turkuvazla bezeli sandaletleri severek giyecekti. Yeter ki bu akşam giyeceği kıyafeti onlara göre ayarlayabilsindi.

“Şimdiye kadar gerçek bir randevumuz olmadı” diyerek Teodora arkadaşına bir hatırlatmada bulundu. “Onun yaptırdığı şu kiliseye kadar bir yürüyüş yaptık, sanırım adı Aziz Peter ve Paul Kilisesi’ydi. Bir defasında da beni Laz elçisiyle tanıştırdı. Oradaki kral veya belki de başkan demek daha doğru, Hristiyanlığı kabul etmeyi düşünüyor; bu nedenle bir misyon adına ilk temasları yaptılar. Çok eğlenceliydi.”

Antonina esnemesini bastırmaya çalışarak, “Muhteşem” diye onayladı. Sonra fırçayı kuaförün marifetli ellerine bıraktı.

Köle kız, Teodora’nın parlak, kara saçlarını maharetle toplamaya koyuldu. Aynı anda bir diğeri Teodora’nın iri kara gözlerini rastıkla biraz daha vurguluyordu. O sırada, elinde koca bir gül demetiyle bir haberci geldi.

“Bu kez ne göndermiş?” diye sordu Teodora.

Antonina, pusulanın iliştiğindeki işlemeli kadife keseyi açtı ve hiçbir şey söylemeden benzersiz irilikte ve mükemmel biçimli bir inci damlasıyla birleşen birkaç dizi inci kolyeyi yukarı kaldırdı. Antonina yine başını salladı,

“Bu arada sen geldiğinden beri kışını sahnede bile salamadın, değil ki onun yatağında.”

“Nina lütfen!” Bu sözcüklere eşlik eden gülümsemede kendisinden fazlasıyla hoşnut olduğunu gösteren bir şeyler vardı.

Antonina, “Belki de istemiyordur bile” diyerek arkadaşına takıldı.

Teodora anında ve kendinden emin bir şekilde, “Ah, hayır” diye yanıtladı. O küçük işaretleri pekala görmüştü, hatta isteğin çok şiddetli olduğundan da emindi. Bu iste-

ğ e henüz boyun eğmemiş olmasını, kendine hakim olabilmesine ve Teodora'ya gösterdiği saygıya bağlıyordu. Bu gecenin neler getirebileceğini yanakları alevlenerek düşündü. İlk kez onun sarayına davetliydi, ilk kez gece görüşeceklerdi.

“Belli ki önce diğer konuklarla karşılaşacaksın” diye sanki onun düşüncelerini okumuşçasına uyarıda bulundu Antonina. Ardından altın gonca yapraklarıyla süslü, deniz yeşili bir giysiyi yukarıya kaldırarak, “Şuna ne dersin?” diye sordu.

Teodora bir el işaretiyle öneriyi reddetti. Bu giysi onu yaşlı gösterecek ve sandaletlerle yarışacaktı.

“Diğer konuklar da ne demek oluyor? Niçin yalnız olmayacak?”

“Sevgilim o imparatorun yeğeni, tahtın varisi. Onunla yalnız buluşmak fiilen mümkün değil.” Teodora'nın yüzündeki ürkmüş ifadeyi görünce, “Ayrıca” diye devam etti, “seni sadece hazırlamak istemiştım. Ortalıkta dönen aristokratik hikayeleri henüz bilmiyorsun. Ama ben biliyorum. O halde.”

Arkadaşının Justinian'ın sofrasında kimlerle karşılaşabileceğini bir süre düşündü, sonra isimleri ve yüzleri aklından geçirdi. “Sittas!” diye bağırdı birden, “O da, orada olabilir, onu sen de tanıyorsun.”

Teodora şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı.

“Bitinya'da Hebe'yle kavga ettiğim köyü hatırlıyormusun?”

Teodora başını salladı.

“Yüzünde çekici bir yara izi olan Got'u anımsadın mı?”

Teodora tekrar başını salladı. Elbette hatırlıyordu. Ama adını hiçbir zaman sormamıştı.

“Biz oradan gittikten sonra” diye Antonina neşeyle devam etti, bir yandan da elbise dolabını karıştırmayı sürdürüyordu, “orada onun da canı sıkılmış olmalı. On yıl daha orduda kalmaya karar vermiş. Justinian onu Pers cephesinde keşfetmiş ve subay yapmış. Yeni üniformasıyla harika görünüyor.”

“Onunla hâlâ yatıyor musun?” Antonina’nın kendisine uzattığı güneş sarısı bir elbiseyi başıyla reddetti.

“Bunu da nereden çıkardın?”

“Ondan bahsederken sesinde hissettiğim ateş üç yıl öncesine aitmiş gibi gelmedi.”

Antonina usulca güldü. “Kocamı sevdiğimi sana daha kaç kere söylemeliyim?”

“Onlarca kez. Peki onu kaç kere aldattın?”

“Onlarca kez. Ama bu neyi değiştirir ki?”

Teodora neşeyle tiyatrodaki eski şarkılarından birini söylemeye başladı. Muhteşem odasının atmosferi ona yavaş yavaş tiyatrodaki ortak gardıroplarını hatırlatıyordu.

“İşte bu!” Parmağıyla alt kısmı altın yaldızlı ve sık piliseli mavi bir elbiseyi gösterdi. “İnci kolye ve sandaletlerle harika olacak. Bir yerlerde brokar şeritli eflatun bir etol olacaktı.”

Antonina söz dinleyerek etolü aramaya başladı.

“Kapadokyalı Johannes de orada olabilir” dedi, bir sandığın derinliklerinden gelen boğuk sesiyle.

“Onunla da aranda bir şeyler geçti mi?” diye sordu Teodora.

“Deli misin sen? Timsahlar söz konusu olunca ben bile dururum. Ayrıca onun aşk oyunlarındaki zevki bana kişisellikten uzak geliyor. O bir yutucu. Seni uyarmış olayım. Kapadokyalı’yla öpüşülmez, aynı şekilde, isme yazılmamış bir davetiye ve sır teslim edilmez.” Teatral bir ta-

vırla fısıldayarak, “Mesafeli bir ilişki. Şekerim çok mesafeli. Mükemmel bir vergi tahsildarı olabilir. Ama aynı zamanda da mükemmel bir entrikacı, şantajcı ve alçak bir katil olabilir. Ayrıca işkence tekniklerinde de eşsiz olduğu tasdiklidir. “

“Ay tüylerim diken diken oldu. O da mı Justinian’ın keşiflerinden biri?”

“Hiç kimse kusursuz değildir. Justinian kendisi gibi taşradan, mütevazı koşullardan gelen insanları yeğler.”

“Benim gibi demek istiyorsun herhalde.”

Antonina onu sevgiyle yumrukladı.

“İnsanın nereye kadar gidebileceğini görüyorsun işte.”

Teodora, bronz çerçevenin içindeki aynada, muhteşem görünen bu güzel yabancı kadının suretine, sanki altın zemin üzerine yapılmış renkli bir mozaîge bakarmış gibi baktı. Bir org sesi duyduğunu sandı.

“Hayır dostlarım, sizin asil misafirperverliğinizin keyfine varmayı ne kadar istesem de, ziyaretimi daha fazla uzatamam.”

Vitalien kalktı, Justinian’ın davetlerini geri çevirdi ve yaşlı kemiklerini zamana meydan okurcasına çatırdattı.

“Benim yaşımda artık gün ağarana kadar eğlenilmiyor.”

Belisarius, “O kadar da alçakgönüllü olmayın general!” diyerek neşeyle söze girdi ve gümüş şarap kupasını onun şerefine kaldırdı, “Şerefinize içiyorum eski tüfek!”

“O halde size eşlik etmeme ve Kalke Kapısı’ndaki muhafızlarınıza emniyet içinde teslim etmeme izin verin.”

Justinian gülümsedi. “Benim emir erlerim burada kalabilir. Bu akşam ikimizin arasında konuşulacak bazı şeyler var. Düşmanlığın gömülmüş olmasından çok hoşnudum.”

Yaşlı general kendisine uzatılan eli sıktı ve asker pelerini omzuna atmalarına izin verdi. Diğer konuklar da askeri bir merasimle selamlaştılar ve koridorlarda gözden kaybolan iki erkeğin arkasından baktılar. Az sonra yakın avluların birinden gelen ayak sesleri ve hararetli konuşmaları pencerelerden içeriye kadar ulaştı. Sonra herkes birbirinin peşi sıra ılık gecenin daha iyi hissedildiği bahçeye çıktı.

Teodora, Justinianus'un büyük adımlarla ve tek başına kendisine doğru geldiğini görünce şaşkınlıkla, "Justinian!" diye bağırdı. "Soluk soluğasınız ve heyecanlı görünüyorsunuz. Bir şey mi oldu?"

Justinian hızla başını salladı ve ağzından şu sözler dököldü: "Sadece sizi görmenin sevinci."

Teodora'nın gülümseyişi yarıda kaldı. "Dışarıdan gelen bu çığlıklar da ne?" Teodora, Justinian'ın omuzları üzerinden geride olan biteni görmeye çalıştı. "Niçin bağırıyorlar?"

Kendisini yavaş yavaş tekrar toparlayan Justinian, "Bir kaza" diye açıklama yaptı. "Saray çevresinin orta yerinde bir kavga." Delikanlı edasıyla Teodora'ya gülümsedi. "Belki de amcam haklı, Maviler'in taraftarlarıyla fazla düşüp kalkıyorum. Ama ben, içimdeki bir sesin size iltifat etmemi söylemesinden hoşnudum" diyerek Teodora'nın kolunu tuttu ve yumuşak bir sesle devam etti: "Buradan gidelim."

Justinian'ın elinin kolundaki hafif teması Teodora'nın hoşuna gitti ve karanlıkta, baş döndürücü kokular yayan yaseminlerin arasından Hormisdas Sarayı'na kadar peşi sıra yürüdü. Gecenin sessizliğinde, surların ardından denizin sesi duyuluyordu.

Girişe vardıklarında Justinian gülümseyerek tekrar ona baktı ve parmağındaki kendi kuyruğunu ısırarak yılan

biçimindeki yüzükle meşe kapıya belli bir ritimde vurdu. Kapının kanatları, sanki bir hayalet tarafından açıldı ve onlar yürümeye devam ederken ikisinin üzerinden ateş renkli gelincik çiçekleri yağmur gibi aktı. Kapı tekrar kapandığında görünmeyen bir orkestra çalmaya başladı.

Atrium* renkli camlardan yüzlerce fenerle aydınlatılmıştı ve ışıkları fısıkiyeli havuzun sularında renk oyunları yaratıyordu.

Justinian iç avludaki fenerlerin ışığı altında, “Gördüğüm kadarıyla” dedi ve Teodora’nın her nefes alışında dekoltesinin üzerinde titreşen inci kolyeyi yumuşak bir hareketle tutarak devam etti, “gördüğüm kadarıyla Perozes’in kolyesini takmışsınız. Bu kolye bir zamanlar İran Kralı’na aitti ve bir hikayesi var. Eğer isterseniz yemekte size anlatırım.”

Teodora evet yanıtını verdi.

Sabah saat dörde doğru, saray bölgesinde bir tahtırevanla evine götürülürken, üzerinde düşüneceği çok fazla şey vardı. Justinian’ın yanına kattığı hadımlar taburunun ayak sesleri mermer zemin üzerinde ritmik bir ses çıkarıyordu. Rüzgar denizden sabahın ilk esintilerini getiriyordu; ağaçlardaki ve çalılıklardaki kuşlar sabah şarkılarına başlamışlardı. Henüz alacakaranlığın izi bile yokken ışığın geleceği kesinlikle hissediliyor ve tüm yorgunlukları bir anda siliyordu. Bu Teodora için de geçerliydi. Uyanık, heyecanlı ve tuhaf bir duygu içindeydi; ipek yastıkların üzerinde rüyada gibi oturuyordu. Ne geceydi! Ve o, ne kadar beceriksiz davranmıştı! Onun, pek çok şehri gezip görmüş, seyirciye alışkın bir sahne sanatçısı olduğuna kimse inanamazdı. Bir bakire kadar sessiz ve çekingen

* Atrium: Eski Roma evlerindeki merkezi, geniş mekan.

davranmıştı; hem de belli bir niyeti olmaksızın. Bu erkek, davranışlarıyla onu güvensizleştiriyor ve aynı zamanda etkiliyordu. Bu konuda hâlâ ne düşünmesi gerektiğini kendisi de bilemiyordu.

Justinian yemekten sonra aniden “Size karşı tamamen açık olmak istiyorum” diyerek ona dönmüştü. Belki aniden değil, beklenmedik biçimde demek daha doğrudu. Aslında pencerenin yanında yan yana durmuş çalılardaki ateşböceklerini seyrederken, uzun bir suskunluktan sonra gerilim içinde, hatta katlanılmaz bir gerilimle onun bir şeyler söylemesini bekleyen Teodora’ydı. Ama sonunda söyledikleri...

“Size karşı tamamen açık olmak istiyorum.” Justinian, güzel konuğuna doğru döndü ve yüzüne baktı. Sonra parmağını pencere pervazının kenarında kaydırды. Teodora’nın bakışları onunkileri izledi. “Amcam, o...” Duraksadı, sonunda eliyle çevrelerindeki her şeyi, sarayı, bölgeyi işaret eden bir hareket yaptı. “Bütün bunlar bana insanlara güvenmemeyi öğretti ve...” Tekrar, sanki bazı şeyleri itiraf etmekte zorlanıyormuş gibi utanarak duraksadı. Teodora elini ellerinin içine alma ve ona yardımcı olma ihtiyacı hissetti. “... ve onları kullanmayı.” Justinian nihayet cümlesini tamamlamıştı. Sanki bir itirazı engellemek istiyormuş gibi iki elini de içleri dışa bakacak şekilde uzattı, sonra Teodora’nın ikisinin arasında sinirli bir şekilde oradan oraya gidip gelen ama bir dokunuşu göze alamayan ellerini tuttu ve doğruca gözlerinin içine baktı. “Ama bunların ötesinde insanın güvenebileceği bir kişinin olması gerektiğini düşünüyorum, hayır düşünmüyorum, bundan eminim. Sonuna kadar güvenebileceği, anlıyor musunuz?” Ellerini biraz daha sıktı, Teodora sıkıntıyla başını salladı. “İnsan buna mecbur, Teodora!” Justi-

nian birden Teodora'nın ellerini bıraktı ve düşüncelerini açıklamaya çalışırken gerginlik içinde bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Teodora pencerenin kenarına yaslanarak onu dinledi. Justinian, "İnsan bunu yapmalı, insan bunu yapabilmeli" diyerek konuşmasını bitirdi. "Sadakat, Teodora, sadakat. Anlıyor musun?"

Tekrar Teodora'nın yanına gitti. Teodora onun bütün bedeninin titrediğini görebiliyordu. Bakışları da, sesi de aynı ölçüde içe işliyordu. Öylesine önem verdiği şeyin anlaşılmayacağı korkusuyla doluydular; ama aynı zamanda da umutla... Teodora başını sallayıp eğdi. Justinian'ın öpücüğünü saçlarında hissetti. Sonra Justinian onu yandaki odaya götürdü.

Teodora, sarhoş kahkahaları duyarak tahtirevanın perdelerini araladı. Augusteum Forumu'na gelmişlerdi bile. Lambalı Ev'in gece gündüz ışıklandırılan tezgâhlarındaki pırıltıları görebiliyordu. Üzerindeki elbise bir zamanlar orada asılıydı. Kendini tutamayıp alçak sesle güldü. Antonina'yla birlikte üzerlerinde ucuz çullarla o kapının önünden geçip içerideki inanılmaz lükse hayranlık duydukları zamanlar, Teodora için henüz çok uzaklarda değildi. Yarın Komito'yla Anastasia'yı orada giydirip kuşatacaktı. Ametist küpeleri pekala satabilirdi. Milion Taşı, sallanarak görüş alanına girdi; kendisinin de Bizans'tan uzaklığını ölçmüş olan altın kilometre taşı, her yöne doğru, her metrenin ölçütüydü. Teodora öylesine çok yöne gitmişti ki...

Teodora köleye yavaşça durmasını emretti, tahtirevan-
dan inip taşın yanına gitti. Parmaklarını altın yüzeyinin
üzerinde hafifçe dolaştırdı. Komito bunu her büyük tem-
silden önce yapardı; uğur getireceğine inanırdı. Teodora
düşünceli bir şekilde parmaklarını birbirine sürttü. Justi-

nian, sadakat demişti. Bunu Timoteus da söylemiş olabirdi. Hem ne kadar da heyecanlıydı! Sanki bütün bunların gerçekten bir anlamı varmış gibi, sanki Teodora -bunu düşünürken yüreği daha hızlı çarptı- onun için gerçekten önemli ve değerli biriymiş gibi. Teodora uzak bir geleceğe dair belirsiz şeyler hayal etti ve kendisini yüce, saf ve iyi hissetti.

“Bunun Pisagor’un kuramlarına dayanıyor olması mümkün değil” diyen peltek bir ses yankılandı. Ayak sesleri işitildi. “Hayır ve bir kere daha hayır!” Bir grup sarhoş erkek köşeyi dönerken Teodora hemen tahtirevanına doğru seğirtti. Ama onlar da en az kendisi kadar ürkmüş görünüyorlardı. Hatta en öndeki Teodora’ya tanıdık geldi; erkeğin çocuk yüzünü, özenli togasını inceledi ve duyduğu hafif kaygı rahatlamaya dönüştü.

“Sizi selamlarım Johannes Lydos” diye seslenerek ortaya çıktı. “Bu gece gezintisinin nedeni masumane bir baştan çıkma mı?”

“Ben şimdi saygıdeğer biriyim” diye derhal öfkeli bir yanıt geldi. Teodora’yı ancak o zaman tanıdı; termallerdeki akşamı hatırlayınca yüzü utançtan kıpkırmızı oldu ve bunu bir başka ateş izledi. Gerçekten o küçük fahişe miydi, ya üzerindeki şu giysiler? Johannes Lydos sabahın bu erken saatinde kapıldığı şaşkınlıktan bir türlü kurtulamadı. Teodora’nın giysisinin parıltısı, kilometre taşının meşalemsi yansımalarıyla yarışlıyordu. Elbisesinin maviliği üzerindeki solgun yüzü, değerli bir fildişi oymayı çağırıyordu; serbest bırakılmış saçlarının pırıltısı, incilerinin pırıltısını fazlasıyla bastırıyordu. Ya gözleri; içlerine dalmanın ayıp sayılamayacağı karanlık havuzlar gibiydiler. Sabah rüzgarında uçuşan saçlarıyla bir peri gibi görünüyordu; ormandan, ağaçlardan veya kaynaklar-

dan çıkmış bir peri değil de, bu imparatorluk kentinin ihtişamından çıkmış bir peri gibi. Johannes Lydos ağzı kuruyarak, anısının çok hoş ve anın da vaatkâr olduğuna karar verdi. Arkadaşlarına tanıştıracacağı kadın, esaslı bir kadındı.

“Ah, adı neydi ama? Sana, yani size arkadaşlarımı tanıştırebilir miyim? Bunlar, Trallesli Alexander ve Antemios. Antemios ünlü bir matematikçi ve mimardır. Büyük şeyler gerçekleştirmek üzere Bizans’a geldi ve az önce ona Pisagor’un...”

Teodora, “Hebe nasıl?” diyerek sözünü sert bir şekilde kesti ve kendisine tanıştırılan erkeğin yanındakine döndü. Doktorun, Efes’teki genelevde Simon’a çektiirdiklerini bağışlamamıştı. Trallesli Alexander de olanları hatırladı.

“Bergama, değil mi?” dedi o tuhaf, dokunaklı sesiyle ve eğildi.

Teodora, sanki Alexander, bir zamanlar yıkık tapınakta geçirdikleri aşk gecesini hatırlamış gibi belirsiz bir duyguya kapıldı. Ona duyduğu öfke dağıldı.

“Sanırım Hebe hâlâ Efes’teki o meyhanede oyalanıyor” diye suçluluk duyarak yanıtladı Alexander. “Ya hasta arkadaşınız?”

“Antakya’da sanırım” diye cevap verdi Teodora, “herhalde yanında da yeni bir Hebe vardır.”

Alexander gülümsedi. Teodora bir yüzün bu kadar çirkin olabilmesi karşısında bir kez daha hayrete düştü ve erkeğin sesinin yol açtığı ürpermeyi kollarını ovuşturarak gidermeye çalıştı. Oysa Alexander’ın kardeşi, yüksek alınlı, bir bilim adamını andıran yüzünü çevreleyen soluk sarı saçları, zayıf uzun bedeniyle hiçbir biçimde heyecan verici değildi.

Johannes Lydos, ikisinin önceden tanışıyor olmalarının yarattığı hayal kırıklığını örtmeye çalışarak, “Alexander, Roma’dan bizi ziyarete geldi, eğer adını bu hızla duyurmaya devam ederse yakında oradaki şöhretine kimse ulaşamayacak” diye devam etti ve yanındaki diğer adamı, gölgelikten kilometre taşını aydınlatan fenerlerin ışığına çıkarttı, “Caesarea’dan iyi bir arkadaştır. Yukarı Mısır’da yaşadığı bir talihsizlikten sonra şimdi onu biraz onarıyoruz. Değil mi?” Kolunu, söylediklerine karşı çıkan adamın omzuna dostça attı.

“Prokopius!” diye bağırdı Teodora.

Johannes Lykos, kolunu şaşkınlık içinde tekrar indirdi. Bu kız belki de o kadar iyi bir seçim değildi? Bizans’ta tanıdığı erkekler çok fazlaydı. Johannes Lykos, Prokopius yanında taş kesilmiş gibi dururken, Teodora’ya küçük gezintilerine katılmasını teklif ettiğinde tereddüt içindeydi.

Sadece saray çevresine hizmet eden hadımlar alayından dört Spatharii, karanlığın içinden çıkıp Teodora’nın çevresini sardığında ve Teodora başını sallayarak onları onaylayıp hızla yakında duran bir tahtırevana binip vedalaşmaksızın ortadan kaybolduğunda, Johannes Lydos ağzı açık bir şekilde orada kalakaldı. Az sonra Teodora’nın gerçekten orada bulunmuş olduğundan bile kuşku duymaya başladı. Bunun tek kanıtı, yanık teninin altından bile benzinin atıldığı belli olan ve dişlerini sıkmış hâlâ Teodora’nın gözden kaybolduğu yöne bakmaya devam eden Prokopius’tu.

Johannes Lydos arkadaşlarına, “Haydi” diye el etti, “bu yakınlarda harika bir meyhane var. ‘Altın Baküs’, sirkten müdavimleri ve gerçek dolandırıcılarıyla tam bir sefahat yuvası. İnsan başkenti ziyarete gelmişse burayı mutlaka bir kez görmeli.” Prokopius’u da kolundan tutup peşlerinden sürükledi.

“Senin neyin var?” Antonina duyduklarına inanamıyordu.

“Sakin ol, hay aksi, saçlarına ne yaptın?” Tarağı kararlılıkla Teodora’nın uçları tarazlanmış saçlarından geçirdi.

“Ayy, bu işi hizmetkâra bırakamaz mısın? O bana çok daha yumuşak davranıyor!”

“Her şeyi dinlesin ve dedikodu yapsın diye mi?” Antonina başını iki yana salladı.

“Ama ortada dedikodusu yapılacak bir şey yok, sana az önce söyledim. Sadece sohbet ettik.”

“Bütün gece mi?”

Teodora cevap vermek yerine sadece iç geçirdi.

“Peki, sabahın dördüne kadar hangi konuda sohbet ettiniz?” Antonina hâlâ ikircikliydi.

“Şundan bundan. Ayrıca bana yeni yasalar için hazırladığı taslakları gösterdi. İmparator olduğunda bunları gerçekleştirmek istiyor.” Teodora’nın konuşması hararetlendi. “Hatta benim önerilerimi aldı, anlıyor musun, bu onun için önemliydi. Hem aynı zamanda düşünceleri...”

Antonina dinlemedi bile. “Sabahın dördünde yasa taslakları. Bu adam iktidarsız!”

“Değil” diye karşı çıktı Teodora.

“Bunu nereden biliyorsun” diye itiraz etti Antonina, “sonuçta yatmamışsınız bile. Rahat dur, şurada bir düğüm var!”

“Bana evlenme teklif etti. Ayy!” Teodora yüzünü buruşturdu.

“Sanki bu bir kanıt olabilirmiş gibi” diye Antonina bir saptamada bulundu; ama yaptığı işi bıraktı. Tarağı kenar-

ra koydu ve Teodora'nın gür saçlarını örmek üzere üçe ayırmadan önce inceleyerek gözden geçirdi.

“Üzerinde konuştuğunuz bütün o yasalar arasında bir tanesinin de, senatörlük düzeyindeki erkeklerin ahlaka aykırı mesleklerde çalışan kadınlarla evlenmesini yasakladığından da söz etti mi? Söylemedi mi? Eğer seninle gerçekten evlenmek istiyorsa, önce bu yasayı değiştirmesi gerekir.”

Teodora'nın gözleri büyüdü. Böyle bir şeyden söz ettiklerini hatırlamıyordu.

“Ama onun anlattıklarını dinlemeliydin. Öylesine ciddiydi ki, sanki...”

“Kesin olarak herhangi bir şey söyledi mi, canım?” diyerek arkadaşı Teodora'nın sözünü kesti. “Seni üzmem istemiyorum ama, eğer seni metresi yaparsa bu bile büyük bir başarı olur, gerçekten. Fakat bu yasalar ve evlilikle ilgili tuhaf konuşma huzurumu kaçırıyor. Onu en yakın divanın üzerine atmış olmanı dilerdim. O zaman şimdi hangi noktada olduğumuzu bilirdik. Peki, sana tam olarak ne söyledi?”

“Bu akşama kadar yanıtlımı bekleyeceğini söyledi.”

“Hah ha”, Antonina gülererek, “niçin hemen öğle yemeğinde öğrenmiyor?”

“Haberci ancak akşama doğru geleceği için” diye Teodora ciddi ciddi açıklamada bulundu. “Bana papirüsü ve balmumu mührü önceden verdi. Ve mektubun benden geldiğini anlayabilmesi için mühür olarak kullanacağım bu yüzüğü. Bak!” Kalın altın yüzüğü parmağından biraz zorlanarak çıkarttı. Parmağının ölçüsünü bilmeyen Justinian yüzüğü biraz tereddütle yaptırmıştı.

Antonina şaşkınlıkla ıslık çaldı. Yüzüğün üzerinde sadece Justin ve Justinian'ın kullanabildiği imparatorluk mührü vardı.

“Bu onun mührü Teo” diyerek arkadaşını kucakladı, “bu mühürle kendin de yasalar çıkartabilirsin. Tanrım, Bizans patriğine yüz kızartıcı bir aşk ilanı gönderip tüm Hristiyan dünyasını çalkalayabilirsin bile.” Antonina kı-kırdadı, sonra yine ciddileşti. “Bu onun mührü ve böyle-ce mührünü fiilen senin eline vermiş oluyor.”

Teodora, soru ve onay arasında gidip gelerek “evet” de-di.

O sırada bir köle içeri girerek Teodora’nın ziyaretçisi olduğunu bildirdi.

Antonina alnını kırıştırdı. “Caesarea’lı Prokopius, bu adamı tanıyor musun? Hem de bu saatte!”

“Nina rica ederim, neredeyse öğlen olacak!” Teodora biraz gergin yerinden kalkıp pencereye gitti.

“Tatlım.” Antonina yanına gelmiş şakaklarını okşu-yordu. “Aptalca şeyler yapma, tamam mı?”

Teodora arkadaşını şiddetle kucakladı, başını kızıl buklelerinin arasına gömdü ve “tamam” anlamında başı-nı salladı. Antonina başka bir şey söylemeden ağır adımlarla kapıya gitti, tanımadığı konuğu alaycı bir jestle içe-ri davet etti ve sonra ortadan kayboldu.

Teodora ve Prokopius yalnız kalmışlardı. İki eliyle arkasındaki pencere pervazına yapışan Teodora güven-sizlikle ona doğru döndü ve olabildiğince resmi, bir o kadar da yaralayıcı bir hitap aradı. “Seni lanet olası do-muz” en azından ikinci talebini karşılayabilirdi. Ama daha ağzından bir sözcük bile çıkmadan Prokopius hız-la yanına geldi, önünde diz çöküp başını kucağına göm-dü. Teodora, bacaklarının üzerindeki ipekten sızan sıcak gözyaşlarını ve kendisine çaresizce sarılan kolları hisset-ti ve ellerini kararsızlıkla Prokopius’un başının üzerine koydu.

Prokopius, Teodora'nın ipek elbisesinin içine gömülmüş bir halde, bütün günahlarını, yenilgilerini, değersizliğini itiraf etti. İskenderiye'de, ayrılmalarından önce akıldan geçen alçakça düşünceleri, Teodora'nın kendisinden bir şey beklemeye hakkı olmadığı konusunda kendisini nasıl ikna ettiğini anlatarak, kendi rezilliği için gözyaşları döktü. Kekeleyerek aşkından, sadakatinden ve Teodora'sız yaşamamanın nasıl bir ceza olduğundan söz etti. Bunlar onu sarsmıştı ve alev alev yanan yüzünü Teodora'nın kucığına daha da sıkı gömdü. Prokopius, fırının üzerindeki odada geçirdikleri akşamüstlerinin değerini yeminle onaylayarak, Teodora'nın bedeninin her ayrıntısını ve onlara neler yapmak istediğini bir çılgın gibi tarif etti.

Elleri hâlâ pencerenin pervazında olan Teodora, Prokopius'un kendisine daha da sıkı sarılmak, giysisinin altına girmek, teninin sıcaklığını bulmak isteyen ellerinin ısrarlı teması altında sarsıldı.

“Prokopius!” Teodora'nın soluğu kesilmişti, bakışlarını tavanda gezdirip sonunda Prokopius'un saçlarına çevirdi. Bir esintinin onun kokusunu, öylesine bildik olan o kokuyu kendisine taşıdığını sandı ve derin derin içine çekti. Sonunda ellerini pervazdan çekip yumuşakça Prokopius'un boynuna bıraktığında bedeni çoktan onunkine sokulmaya başlamıştı.

“Harika çocuklarımız olacak.”

Sayısız kucaklaşmalardan sonra, Teodora'nın yatağında, bumburuşuk olmuş renkli örtünün üzerinde, terden sıırılsıklam yatıyorlar ve gelecek planları yapıyorlardı.

“Şehir dışında, Blahernay'da küçük bir evimiz olacak, ben adliyede çalışacağım.”

Prokopius, dirseğinin üzerinde doğrularak parmağıyla Teodora'nın göbeğinde şekiller çizmeye başladı.

“Kara saçlı bir kızımız olsun istiyorum. Elbette bir de oğlumuz.”

Elini tekrar Teodora’nın mükemmel gerginlikte ve düzlükteki karnının üzerine bıraktı.

“Peşlerinden gelecek üç düzine kardeşi peydahlamanın ne kadar zevkli olacağını düşünmemek daha iyi.”

Teodora, kendini tutamayıp güldü. Sonra sustu.

“Sevgilim?”

“Evet.”

“Ah, bir şey yok.” Teodora ona sarıldı, “Hadi evimizi anlat.”

“Yatak odamızın penceresine yabani asma sardıracağım” diye Teodora’nın kulağına fısıldadı. “Ve seni her sabah bir öpücükle uyandıracacağım.”

“Her sabah ama, söz mü?”

“Söz.”

Prokopius, Teodora’yı öptü ve kendisine doğru çekti. Şimdiki gibi, birbirimize sarılıp uyumadığımız, birlikte uyanmadığımız tek bir gün bile geçmeyecek. Ben ne kadar deliymişim.”

“Seni özledim” dedi Teodora ve gözlerinde yaşlar birikmişti.

Prokopius, onu sakinleştirene kadar neredeyse canını acıtacak kadar sıkı sarıldı.

“İyi geceler güzelim” diye fısıldadı sonra; ama elleri uymasına izin vermeye hiç niyetli olmadığını belli ediyordu.

Teodora pencereden baktı, gerçekten de hava kararıyordu. Parmakları telaşla yüzüğü yokladı. Neyse ki hâlâ yerindeydi.

“Ne oldu? Niçin kalktın?”

Prokopius peşinden giderek masanın başında oturan Teodora’yı arkasından kucakladı ve boynunu yumuşakça ısırdı.

Teodora onu sevgiyle iterek uzaklaştırdı.

“Yapma, yoksa düzgün yazamam.” Diviti mürekkebe batırdı.

“Bu mektup ne için?”

Teodora’nın kulak memesini dişledi. Teodora, bir sıçrayışta kendini tekrar yatağa atan ve davetkâr bir tavır takınan Prokopius’a döndü.

“Yapacağımız daha önemli şeyler yok mu?” diyen Prokopius eliyle yatağı patpatlayarak onu yanına çağırdı.

Teodora derin bir nefes aldı.

“İmparator’un yeğeni Justinian bu akşam benden evlilik teklifine vereceğim yanıtı bekliyor.”

Bunu söylerken gururlanmıştı. Sonra içi birdenbire hafifledi. Karar verilmişti. Kağıdı ivedi bir hareketle düzeltti.

“Yanıtın ne olacak?”

Teodora büyük bir hayretle tekrar yatağa doğru döndü. “Hayır, olacak elbette. Onu da Blahernay’a götüremeyiz değil mi?” Teodora güldü. “Eh, hadi bakalım” diye mırıldandı.

Prokopius, “Belki de” diyerek yataktan fırladı, “bu kadar da katı olmamalısın. Yani demek istiyorum ki...”

Teodora’nın bakışındaki şaşkın ifadeyi ve önce soru dolu, sonra kuşkulu bir hâl alan gülüşünü görmedi.

“Sonuçta o İmparator’un yeğeni. Adliyedeki geleceğimi de düşünmeliyiz. Oyalayıcı bir yanıt da verebilirsin. Belki de, ben bir bakabilir miyim?”

Diviti Teodora’nın elinden aldı, hazırladı ve istediklerini tam olarak ifade edecek cümleleri aramaya başladı.

Teodora kalkmış ve yatağa gitmişti. Prokopius, Teodora konuştuğunda ona doğru dönünce tümüyle giyinik olduğunu gördü.

“Senin için herhalde” dedi Teodora alçak bir sesle, “her zaman bir fahişe olarak kalacağım.”

Prokopius, “Efendim?” diyerek dikkatini ona yöneltti. “Ama hayır sevgilim, ben sadece...”

“O halde rezil bir pezevenk gibi davranma!”

“Yine ne yaptım?” Teodora’nın öfkeden titrediğini gördü ve duraksayarak elindeki divite baktı. “Bunun bizim için nasıl bir şans olduğunu kavrayamıyor musun?”

Teodora geri çekildi, tuvalet masasının başına oturdu ve telaşla makyaj kavanozlarının kapaklarını açıp kapatmaya başladı. Prokopius titreyen parmaklarıyla onun omuzlarına dokundu. Teodora, şakaklarına kondurmak istediği öpücükten kaçtı ve sinirle alnını pudraladı.

“Ayrıca Trallesli Alexander’la da yattım.”

“Hayır, bunu yapmadın” diye sükunetle konuştu Prokopius.

Teodora allığa uzandı ve tozun bir kısmını döktü.

“Yattım, o tapınaktaki yıkık sütunların arasında yuvarlandık ve düzüştük, hem de...”

“Yapmadın” diye yavaşça sözünü kesti Prokopius ve ellerini tutmaya çalıştı.

Teodora onu uzaklaştırdı. “Ama Johannes Lydos’la yaptım.”

Gözkapağına düzgün bir çizgi çekmek için boşuna uğraştı. Küçük ahşap çubuğu gözüne kaydırды ve akan yaşlarla birlikte boya tekrar aktı. Lanet okuyarak silecek bir mendil aradı.

“Teodora!” Prokopius’un sesi tümüyle uzlaşmacıydı. “Bütün bunların üzerinden yıllar geçti.”

“Nereden biliyorsun?”

Teodora aynadan, arkasında duran Prokopius’un yüzünün sarardığını gördü.

“Nereden biliyorsun?” diye sertçe tekrarladı. “Ona sordun mu ki, herhalde Alexander’a da sordun. Ve onun zavallı kardeşine de.”

Dudak boyası kavanozunu aldı ve onu aynaya fırlatarak parçaladı.

“Nasıl yaptın bunu, tek tek herkesin kapısını çalıp belli etmeden sorguya mı çektin, yoksa grup olarak açıkça tartıştınız mı? ‘Çocuklar, kusura bakmayın ama, içinizde müstakbel ve eski nişanlımla yatan oldu mu?’ Defol!”

“Ama...”

Teodora onu bir daha konuşturmadı. “Defol buradan, defol evimden. Antonina!”

Teodora’nın içinden fışkıran bu yardım çılgılığı şaşılacak kadar hızla karşılık buldu. Antonina sükunetle içeri girerek korkudan ve acıdan kaskatı kesilmiş olan bilgini dışarı iteledi. Orada giysilerini eline verdi; hâlâ kendine gelemeyen Prokopius sesini çıkartmadan giyindi. Antonina onu sokağa kadar kendisi götürdü. Prokopius olduğu yerde kaldı ve sanki başına gelenler orada yazılıymış gibi akşamın hareketliliğini izlemeye başladı.

Antonina kapıyı dikkatlice kapattı ve kısa bir an kanadına yaslandı. Prokopius en azından kollarında gözyaşlarına boğulmamıştı. Sonra hizmetkârlarına adamı belli etmeden izlemelerini ve komşularından soruşturmalarını emretti. Ayrıca bir daha asla içeri kabul edilmeyecekti.

Teodora’yı mektubun üzerine eğilmiş buldu. Omzunun üzerinden yazdıklarını okudu ve başını salladı. Birkaç damla gözyaşı yazıyı bazı yerlerinde bulandırmıştı; ama Justinian bunu Teodora’nın duygulanmasına yoracaktı. Sonuçta bu gerçekten de geleceğin imparatoruyla eski tiyatro oyuncusunu birleştirecek olan büyük bir belgeydi.

“Sadakat” diye mırıldandı Teodora, “Sadakat, demişti. Tanrım o kadar utanıyorum ki.”

Antonina papirüsü katladı, üzerine balmumunu damlattı, sonra Teodora’nın yüzüklü elini tutup mühürledi.

“Şu andan itibaren geçerlidir kuzucuğum. Ne kadar olabiliyorsa” diye de göz kırparak ekledi.

Ama Teodora böyle bir teselliye karşılık verecek havada değildi.

“Sanırım benim yerim onun yanı, Antonina, yani bana o kadar ihtiyacı var ki. Bunun bir görev olduğunu düşünüyorum. Öyle değil mi?”

Antonina karşılık vermedi. Sadece Teodora’nın saçlarını okşadı ve mektubu aşağı götürdü. Sonra kocasının odasının kapısını çaldı. Onu bir Pers sınır haritasının üzerine eğilmiş buldu.

“Ne zaman gitmen gerekiyor?” diye sordu sadece.

Kocasını cevap vermek yerine ona sarıldı ve başını boynuna yasladı.

“Ben bu kez burada kalacağım” dedi Antonina bir süre sonra ve onun gümüş buklelerini düşünceli bir şekilde parmağına doladı.

“Sensiz mi gideceğim yani?”

Belisar ona şaşkınlıkla baktığı için Antonina açıklamada bulundu: “Kaygılarımız sona eriyor sevgilim. Ben saraya girip çıkacağım ve İmparator’un ne düşündüğünden, ne planladığından haberim olacak.” Ona az önce yukarıdaki odada olup bitenleri anlattı. “Teodora, Justinian’ın en gizli isteklerini bilecek, ben onunkileri, sen de benimkileri.” Kocasını tutkuyla öptü.

“İmparator ve Justinian bana karşı haksızlık ediyorlar. Gösterdiğim onca başarıya rağmen bana güvenmiyorlar” diyerek sık sık yaptığı gibi karısına yakındı Belisar. “Beni

kendileri adına bir savaş kazanmam için gönderiyorlar, kazandığım zaman da kıskançlık, güvensizlik ve fesatlıkla karşılıyorlar. Benden ne yapmamı bekliyorlar?”

Antonina onu yatıştırırcasına parmaklarını saçlarında dolaştırdı; o yakınmaya devam ederken yavaş yavaş başını ovuşturdu. Vahşi ordularını cesur bir gülümseme ve gözlerindeki bakışla idare edebilen, savaşları bir strateji uzmanı gibi planlayan ve bilek gücüyle kazanan, şehrin sokaklarında renkli üniformasıyla dolaşırken halkın bir tanrı gibi onurlandırdığı ama yüreği korkularla daralan bu büyük oğlan çocuğunun; savaş meydanlarının kahramanı olan bu bir doksan boyundaki çocuğun, efendileri tarafından seilmekten başka bir şey istememesi Antonina'yı her zaman şaşırtmıştı. Bütün bunlar onu bir sonuca götürüyordu: Eğer kocası savaş meydanlarının dışında kendisini çaresiz hissediyorsa, ona savaş meydanları sağlayacaktı ve mümkünse zaferler de. Mutlu olmak için gezici paralı askerler devletine ihtiyacı varsa, o zaman bunu onunla birlikte oluşturacaktı. Ve eğer imparatoru tarafından seilmek istiyorsa, maharet ve kararlılıkla bunu da gerçekleştirecekti. Çünkü Belisar, bütün bunlara sahip olduğunda Antonina'yı diğer erkeklerin tümünden daha çok çekiyordu. Zaferler kazansa bile hiç kimse Belisar kadar parlak olamazdı. Antonina onu haritalarıyla baş başa bırakmak üzere son bir öpücük daha verdi.

“Böyle bir günün sonunda Teodora'nın bir şeyler yemeğe ihtiyacı vardır sanırım.”

“Teo mu?” Karısının arkadaşından sevecenlikle ve kısaltılmış ismini kullanarak bahsediyordu “Akıllı bir kız” dedi. “Justinian'ı ehlileştirmeyi başaracağından eminim.” Söylediklerini pekiştirmek istercesine başını salladı. “Hep kederli görünüyor” diye ekledi düşünceli bir ifa-

deyle ardından. “Böylesine güzel kadınlar kederli olmamalı.”

Antonina gülümsemesine engel olamadı. Askerler! Fii-lozof olarak doğdukları gerçekten de söylenemezdi.

Cesedimi Çiğnemedен Asla!

Teodora’nın iştahı yoktu, o akşam da, daha sonraki günlerde de. Bu nedenle, İmparator Justin ve eşi Lupicina’yla tanıştırmak üzere Daphne Saray’ına yapacağı ilk ziyaret, Antonina’yı kaygıya düşürecek biçimde defalarca ertelendi.

Teodora nihayet hazır olduğundaysa, ağır şakak tokalarının ve koyu mor bir peçenin çevrelediği ince yüzü derin siyah gözleriyle gerçekten de fildişi ve altından yapılmış eşsiz bir oymayı andırıyordu. Koyu renk giysisi, işlemeli desenleriyle için için korlanan bir ışıltı yayıyordu. Lal taşlarının karanlık ateşi, kemerinin ve tokasının üzerinde alevleniyordu. Yeşil pelerini, altın sırmayla yapılmış zarif işlemelerle bezeliydi.

“Tanrım!” Antonina hayran kalmıştı. “Hasta olduğumda hep içim dışıma çıkmış gibi görünürüm. Ama sen...”

Teodora donuk bir şekilde gülümsedi.

“Gerçekten de tatlım, bu halinle bir kardinali bile baştan çıkartabilirsin.”

“Bu senin de yüzlerce kez yaptığın bir şey.” Teodora aniden Antonina’yı sımsıkı kucakladı.

“Benim için dua et de, İmparatoriçe bu konunun üzerinde dursun.”

“Dua etmek mi, yapma kızım, umarım bu ruh halinden çabuk çıkarsın.”

Arkadaşının yanağına bir öpücük kondurdu ve sonra dudak boyasının izlerini tekrar özenle sildi.

“En iyisi İmparatoriçe’nin silentariusuna, her akşam varisli bacaklarına masaj yapan şu Ermeni’ye rüşvet vermek. Böylesi daha iyi.”

Antonina bunları söylerken Teodora gülmekten kendini alamadı.

“Hadi şimdi kaybol, daha Sittas bugün huzura çıkacak. Evet, evet, biliyorum. Yakında onu kız kardeşine bırakacağım. Sana söz veriyorum.”

Teodora, Justinian her ne kadar belli etmeden öksürerek yengesinin sesini bastırmaya çalışsa da, yandaki salondan İmparatoriçe’nin etrafta çınlayan sesiyle, “Ancak cesedimi çiğneyerek yapabilirsiniz bunu!” diye avaz avaz bağırdığını duydu. “Cesedimi çiğnemedен asla, bunu size söyleyeyim.”

Justin, Pers Kralı Kawades’e karşı yaptığı son savaşta yaralanan bacağının neden olduğu bir aksamayla ayağını hafifçe sürüyerek geri geldi. Arkalığında imparatorluk kartalının oyması bulunan ahşap bir koltuğa dimdik kuruldu, birkaç tane üzüm kopardı ve Teodora’yı ilgisini açıkça belli ederek inceledi.

Teodora gözlerini kapattı. Antonina ona, artık Euphemia diye anılan Lupicina’nın da tiyatrodan gelme olduğunu hatırlatmanın sadece anlamsız olmakla kalmayıp, uğursuz sonuçlara da yol açabileceğini üstüne basa basa belirtmişti. Justin onunla, henüz tanınmayan düşük rütbeli bir subayken evlenmiş ve hayret verici kariyerini yaparken de ona sadık kalmıştı. Bu Justin’de duygusal olarak tanımlanabilecek tek özellikti. Bir veliahttansa daha başka şeyler bekliyordu.

“Sanırım seni *Zehirci Kadın*’da izledim. Hiç de fena değildi, şu...” Ellerini hayali göğüslerine doğru kaldırarak imalı bir şekilde daireler çizdirdi.

“Amca, biz evlenmek istiyoruz.”

Justinian dimdik duruyordu; ama Teodora şakak süslerinin altından, boncukların arasından, alnında biriken ter damlacıklarını görebiliyordu.

“Evlenmek mi?”

Justin’in bunu itici bulduğunu belli ederek yere tükürdüğü birkaç üzüm çekirdeği, iki köle tarafından derhal ortadan kaldırıldı. Büyük bir ayrıcalık yapılmış yanlarına başka kimse alınmamıştı. Justinus da imparatorluk cüppesini giymemişti ve huzura kabul formalitelerini de uygulamıyordu. Bunu kişisel bir jest olarak da, Justinianus’un ziyaretini böyle bir seremoniye değer bulmadığı şeklinde de yorumlamak mümkündü.

“Evlenmek” diye sözcüğü küçümseyerek tekrarladı, “bu mutlaka gerekli mi? Yengenin tavrını kendin gördün.”

“Biz birbirimizi seviyoruz” diye usulca söze karıştı Teodora.

“Efendim?” dedi Justinus gözlerini kısarak; sanki söyleneni anlayamamış gibi elini kulağına götürdü ve bu gösteriyle Teodora’yı, artık kendisine de gülünç ve çocukça gelen sözcüğü tekrarlamaya zorladı.

“Biz birbirimizi seviyoruz.” Hangi oyunda vardı bu cümle?

“Hah hah ha!” Justinus’un eğlendiği açıkça ortadaydı. Kahkahaları Justinian’ın yüzünün utançla kızarmasına neden oldu.

“Sevmekmiş! Şu tiyatro fahişesine bakın bir. Bu göğüsler karşısında dilinin yere kadar sarkmasını anlayabilirim oğlum; ama onun parandan başka bir şeyle ilgilendiğini ciddi olarak düşünüyor musun gerçekten?” Sonra Teodora’ya dönerek, “Bozuşmuş içgüdülerinin tekrar yü-

zeye çıkması ve tekrar bir Messalina* gibi dolaşmaya başlaman ne kadar sürecek sanıyorsun? Ha?”

“Amca rica ediyorum, bizim ülke için ideallerimiz var, planlarımız, düşüncelerimiz var.”

“Evet” diye söze karıştı Teodora, “yenilikler yapmak istiyoruz, yoksullara, kadınlara yardım etmek...”

“Adil bir vergi sistemi” diye heyecanla konuştu Justinian, “keyfilikten uzak bir adalet...”

“Planlar, idealler, vergi reformları, bana bunları anlatmayın” diye kabaca sözünü kesti Justinus. “Kadınlar, ha! O” eliyle Teodora’yı gösterdi, “O kim olduğunu gayet iyi biliyor, öyle değil mi? Şimdi belki fikirleriyle onun beynini yıkadın...” Sözcüğü alaylı bir şekilde uzattı, “ama kötü kanının ağır basması uzun sürmeyecektir.” Aniden Justinian’a döndü: “Vitalian’ı köşeye sıkıştırırken sana yardım etti mi?”

“Ne?” dedi Teodora şaşkınlıkla.

Justinian onun elini okşadı, “Bir yanlış anlama” diye fısıldadı, “kaygılanma.” Gözlerindeki fke fırtınasından epey eğlendiği belli olan amcasına ısrarla baktı.

Justinus, “Sen ne diyorsun küçüğüm” diye dikkatini tekrar Teodora’ya yöneltti, “tekrar kıızısmış bir kancığa dnşmen ne kadar sürecek?”

“Hiç bir fikrim yok” diye yanıtladı Teodora. “Eşinizde ne kadar sürmüştü?”

Justinian, Teodora’nın elini neredeyse ezecekti; ama artık çok geçti, söylenen söylenmişti. Koskoca mekanda cıt çıkmıyordu.

Gerilim Teodora’nın gırtladığından ilk hıçkırığı çözmek üzereyken Justin kahkahalara boğuldu; Teodora’nın

* Messalina: İmparator Claudius’un karısı; Neron’un karısı.

tekrar kendisini toparlamasına yetecek kadar uzun bir süre yüksek sesle ve katıla katıla güldü.

“O senden daha cesur, oğlum!”

Sonra gülmesi bir anda kesildi ve İmparator tekrar üzümleriyle ilgilenmeye başladı.

“Kendi kulağınızla duyduunuz” dedi ağzı üzümle dolu, “Lupicina da ben de artık kavga edemeyecek kadar yaşlandık. Ancak onun cesedini çiğnerseniz...”

Justinian omuzlarını silkti. Öyleyse öyleydi.

Öyle de oldu. İmparatoriçe olarak gururla Euphemia adını taşıyan Lupicina beş sene sonra öldü ve Justin’in engellemediği bir yasa değişikliğiyle veliaht Justinian’ın eski tiyatro oyuncusu Teodora’yla evlenmesine olanak sağlandı.

Teodora düğün gecesi hakkında hiçbir zaman konuşmadı; Antonina’yla bile. Kısa süre sonra Antakya’da yaşanan ve otuz bin kişinin yaşamına mal olan bir deprem geçmişinin son izlerini de gömdü.

Bir yıl sonra, 4 Nisan 527’de Justinian İmparator seçildi. Bu çaylakların tekrar kentin üzerinde uçtuğu ilk gündü. Maviler bütün sokaklarda kutlama şenlikleri yapıyordu. Justinian, katizmada halkın karşısına çıktığında yanında yeni imparatoriçe Teodora vardı.

Teodora, arenanın bildik beyaz kumlarını bu açıdan ilk kez görüyordu. Her zamanki dikili taşlar ve yılanlı sü-tun, önündeki spinanın silueti üzerinden şaşılacak derecede küçük bir boyutta yükseliyordu. Bu, Bizans halkıydı... Daha önceleri de duymuş olduğu gibi adını haykıran aynı, renkli yüzler mozaikti; ama kendini önlerinde hiçbir zaman bu kadar kendinden emin hissetmemişti. Sağlam mermer tırabzanı tuttu; süslü tören giysileri içindeki muhafızların donanımlarının şıkırtıları duyul-

luyordu. Çevresini saran saray halkının üzerindeki değerli kumaşların ve şalların uçuşmasının; üzerindeki, kendisini ısıltılı bir heykel gibi gösteren değerli taşlarla ağırlaşmış giysinin tadını çıkartıyordu.

Çocukken bu kumların üzerinde kısa kollu giysisiyle koştururdu. Anastasia'nın ağlamaklı çocuk yüzü, ortalıkta maskaralık yaparak soluk soluğa kalmış açık ağzıyla üstüne atlar gibi yapan Simon, flütüyle Hebe, dudaklarını aralayıp elbisesinin omzunu düşürerek kusursuz beyazlıktaki omuzlarını ortaya çıkartan Antonina gözlerinin önüne geldi. Makedonia, prova avlusunda bir piruet yaparken durup ona güldü, bir rahip taş atarak “günah, günah” diye bağırdı ve tiyatro koridorunun duvarı önünde binlerce kez yüzü olmayan erkeklerin önünde diz çöktü. Annesi elinde bir yılanla bir uçurumun kıyısında duruyordu. Ama artık her şey düzelmişti. Teodora olduğu yerde sallandı.

“Bir şey mi oldu sevgilim?” diye Justinian onun kulağına fısıldadı. “Tuhaf bir şekilde mırıldanıyordun.”

Teodora'nın elini sevgiyle sıktı. Teodora sadece başını salladı ve ona minnetle gülümsedi.

Hayır, her şey yolundaydı. Artık, aşağıda duranlardan hiçbir şey rica etmesine gerek yoktu; ne yaşamını, ne geçimini. Bu olağanüstü bir andı ve Teodora bunun tadını çıkartmak istiyordu. Elini fark ettirmeden Justinian'ın elinin içinden çekmeye çalıştı. Ama Justinian bırakmadı.

KİTAP 3

ERGUVANİ AYAKKABILARLA

Bir keresinde seçkin evlerden birindeki bir sefahat aleminde, herkesin gözü önünde yemek masasının üzerine çıktığı ve fütursuzca eteklerini kaldırarak utanmasızlığını açıkça gözler önüne serdiği söylenir. Mesleğini yaparken üç deliğini de kullanmasına rağmen, göğüslerini de bir başka birleşme şekline elverecek şekilde yaratmadığı için doğaya serzenişlerde bulunurdu.

(Prokopius, Anekdotlar, IX. Kitap)

Ocak Ayında Bir Gün

10 Ocak 532, soğuk ve bulutlu bir gündü. Sayısız şöenlerden yorgun düşmüş Bizans, içki alemlerinin havasını ve iç avlularla sokak aralarında biriken çöplerin buharını dağıtan serin rüzgarla kendine geliyordu.

Yeni yılı karşılayan geçit alayları, sokakları eski Roma dönemindeki gibi şamataya boğmuştu. Oyma ahşap yüz-lü çirkin yaratıklar, omuzlarına attıkları tiftikli keçi postlarıyla dans ettiler, çığlıklar attılar ve ellerindeki zil-ler, trampetler ve simballerle patırtı yaptılar. Çığlıklar atan kadınların bellerine sarıldılar ve onları, sokaklarda-ki meşale alevlerinin kızıl bir duman gibi üzerlerinde sü-züldüğü eğlenenlerin arasına sürüklediler. O yılki konsü-lün ve pretorun ilan edilmesi onuruna yapılan yarışları izlemeye gelen elli bin kişinin bağrıışları hipodromu uğuldattı. Bağışlanan yiyecekler ve paralar, yoksulların üzerine sıcak bir yağmur gibi serpildi. Buna karşın zen-ginler votayı* sürekli birbiri ardına verdikleri, şöenlerle kutluyor ve içlerine samimi dileklerini kazıttıkları fildi-şinden diptikonları vererek birbirlerini onurlandırıyor-lardı.

Elbette yine olaylar çıkmıştı; yarış ahırlarının zaferi şansa ve yıldızlara bırakmak istemeyen taraftarları kan-lı kavgalar çıkartmışlar, halkı taciz etmişler ve sokak yağmaları yapmışlardı. Şöenlerden evine dönmekte ge-ciken bazı vatandaşlar, yüzüklerini parmaklarıyla birlik-

* vota: seçim.

te kaybederken; yanlarındaki kadınlar da onurlarını, bazen da yaşamlarını kaybetmişlerdi.

Maviler ve Yeşiller her zamanki gibi hiçbir konuda birbirlerinden geri kalmamaya çalışıyorlardı. Ahırları senatörler ve büyük toprak sahipleri tarafından finanse edilen Yeşiller, onların sürekli kışkırtmasıyla Justinian taç giydiğinden beri her yerde olay çıkartıyorlardı. Maviler ise onları onca şımartan imparatorlarının taç giydikten sonra mesafeli, hatta tarafsız davranmasından duydukları hoşnutsuzluğu ortaya koyuyorlardı. Kafalarını kazıtıp arkada bir saç örgüsü bırakarak ve Hun bıyıkları uzatarak kendi saatlerinin gelmesini bekliyorlardı.

Birkaç gün önce, iki karşıt grubun tesadüfen karşılaşması sırasında valilik yakınlarındaki bir çarşıda yangın çıktığında ve Vali Eudaimon bölgede sükuneti ancak gün yarilandıktan sonra zorlukla sağlamayı başardığında, bu saatin geldiği düşünülmüştü.

Vali, İmparator'a sert önlemler alınmasını önerdi ve o sabahın ürpertici maviliğinde Blachernay'da, kentin büyük surlarının Altın Boynuz'a bağlandığı meydanlardan birinde halk toplandı. Sirk partilerinin taraftarlarından yedi fanatiğin idam edilmesini izlemek isteyenler Via Drongarion boyunca şehirden dışarıya akın etmişlerdi.

Eudaimon, keskin bakışlarını kalabalığın üzerinde dolaştırdı. İçinde kutsal emanetler bulunan bir emaye kabı bir sopaya asılı olarak başlarının üzerinde tutarak fısıltıyla dua eden yakınlardaki Konon Manastırı'ndan birkaç rahip dikkatini çekti. Bu gösteriyi izlemek üzere yakın villalardan gelerek kocalarına eşlik eden kibar hanımların renkli peçeleri, kalabalığın içinde uçuşuyordu. Şehirden, ölümü hipodrom dışında da ilginç bulan pek çok pejmürde insan seyre gelmişti. Bazıları üstlerinde hâ-

lâ keçi postlarını taşıyordu; kiminin kolundaysa bir gece önce tanıştıkları kadın arkadaşları vardı. İdamlardan sonra da, belki bir yarışcının ezilmiş kanlı cesedini görebilecekleri sabah yarışlarına yetişmeye çalışacaklardı.

Eudaimon cellatlara işaret verdi; her şey yolunda gidiyordu.

Zırhlı muhafızların oluşturduğu pırıltılı hattın ardındaki kalabalığın içinde, tipik saç kesimleri ve abartılı, geniş kol ağızlı giysileriyle göze çarpan, kavgacı gençlik grupları görünmüyordu. Eudaimon elini kaldırdı.

İlk suçlu ortaya sürüklendi, başı blok taşın üzerine yerleştirildi, ruhu aceleyle Tanrı'ya emanet edildi ve balta kalktı. Yeşiller'den biri miydi, yoksa Maviler'den mi? Fark etmiyordu; ne de olsa kanı kırmızı akıyordu. Boynundaki damardan fışkırarak taşların üzerine akan kan, bağrıışarak birkaç adım geri çekilen seyircilerin ayaklarının dibine aktı. Henüz sıcak olduğundan ve gözlerinin son gördüğü görüntülerin ne olduğunu artık kimse bilemeyeceğinden, ölümlüğü tuhaf görünen, ağzı açılmış kesik baş, saçlarına doğru yapılan hızlı bir hamleyle, bir çuvalın içinde gözden kayboldu.

Balta üç kez daha indi, kızıl damlalar göle döndü; her sabah adalardan şehre uçarak çöplükleri karıştıran kargalar, boyunlarındaki kıpkırmızı yaralarla öylece duran başsız bedenleri didiklemeye başlamışlardı bile. Parlak siyah kafalarını yana eğerek ve yavaş yavaş zıplayarak cesetlere yaklaştırmaya çalışıyorlardı.

Eudaimon bir sonraki komutu verdi; bu arada kalabalıkta gözden kaçırmıyordu. Bu en kritik andı; artık kan kokusunu almışlardı.

Taze, nemli ağaçtan alelacele bir darağacı kuruldu ve önceden hazırlanmış kaide ayaklarına oturtuldu. Askerler

ağır yükün altında sendeliyor; cellatlar darağacının etrafında dolaşıp yapıyı sağlamlaştıracak kamaları kontrol ediyorlardı. Denemek için kalasları sarsıyorlar, şuraya buraya işaret edip gülüşüyorlardı. Sonunda her şey hazırды.

Son üç mahkum da, abartılı bir hareketle reçineli kireşin üzerinden geçirilen ve şimdi yüzlerinin önünde sallanan ilmeklerin altına getirildi. İpler aniden çekilip mahkumlar boşluğa adım attıklarında, kalabalıktan bir çığlık yükseldi ve darağacı büyük bir çatırtıyla eğilip yana devrildiğinde bir çığlık daha... Üç mahkumun ayakları yere değdi ve parmaklarını boyunlarındaki ipe geçirmiş, hırıldayarak, devrilen kalasların altına yığıldılar. Ortalıkta keskin bir sidik kokusu vardı.

“Mucize!” Bunu söyleyen rahiplerden biriydi. Eudaimon, bunların sorun çıkartacağını anlamıştı. Kalabalığın içinde yükselen huşu dolu mırıltıyı gazapla izledi.

“Bir mucize”, “Tanrı’nın bir işareti.”

Bağrıışlar yoğunlaştı. Birisi avazı çıktığı kadar bağırarak, mahkumların kiliseye sığınmasına izin verilmesini istedi. Sanki bir işaret verilmiş gibi yakınlardaki Maria Kilisesi’nin çanları çalmaya başladı ve askerler, mahkumları yakınlardaki bir sunak yerinde emniyete almak isteyen ilk grubu durdurmak üzere kalkanlarını kaldırmak zorunda kaldılar.

Eudaimon, “Bunlara aldırmayın” diye homurdanarak, soru sorarcasına yüzüne bakan subaya saldırı işareti verince; adamları, subayın verdiği komutla birlikte silahlarını şangırdataarak zincir pozisyonunu aldılar. Böyle durumlarda kiliseye sığınma alışılmamış bir çözüm değildi; bu imparatora bir bağışlama ve böylece dini duyguları harekete geçmiş olan halkın beklentisini karşılama olanağı verirdi.

Eudaimon, gözlerinin önünde yanarak veya ezilerek ölenlerin valiliğın arkasındaki sokağā yığılan cesetlerini düşündü. Hayır, burada batıl inanç ve ılımlılığın hakim olmasına izin vermeye niyeti yoktu. Şehrinde ne pahasına olursa olsun huzuru sağlayacaktı.

Darağacı aceleyle yeniden kuruldu, ipler değıştirildi, hırıldayarak soluklanmaya çalışan zavallılar tekrar ayağā kaldırıldılar. Protesto çığlıkları ve ısıkları arasında ikinci idam girişimi başladı.

İki Mavi ve bir Yeşil, boyunlarındaki parlak kırmızı izler ve ifadesiz yüzleriyle tekrar ölümleriyle karşı karşıyaydılar. İfadelerinin bu denli uygunsuz olması Eudaimon'a tuhaf geldi. Yüzlerindeki bu ifadeyle bir posta istasyonunda öküz arabasını bekliyor da olabilirlerdi. Belki yüzlerinde biraz korku, hatta panik vardı; ama beklediğı dramatik ifade yoktu. Eudaimon, insana büyük son karşısında uygun düşecek ifadeyi kazandıracak hiçbir şey olmadığı sonucuna vardı. Bunun işini kolaylaştırdığını düşündü.

Ancak okunan lanetler ve havada uçuşan çürük sebzeler Eudaimon'un marangozlarını telaşa düşürmüştü. İpler yeniden çekildiğinde darağacı tekrar devrildi. Kalaslar daha tamamen çökmeden atılan ilk taş havada vınlıyarak askerlerin kalkanlarından birine çarptı. İsyancılarla ilerliyordu.

"Tanrı adına ha!" diyerek durumu alaylı bir şekilde karşıladı Eudaimon; ama bir savaşın ne zaman kaybedildiğini biliyordu.

Subaylarının verdiği komutlar meydanın üzerinde cınlıyordu. Toplanın, geri çekilin, canınızı kurtarın. İlk asker çaresizlikle kollarını kaldırarak onu ezip geçen kalabalığın altında kayboldu. Diğerleri kılıçlarını çekmiş

adım adım geriliyorlardı. Eudaimon, haykırarak üzerine gelen bir zanaatkârın suratına, kılıcının kabzasını geçirdi; adam kanlar içinde devrildi.

“Tutukluları kontrol etmeye çalışın!” diye haykırdı. Ama artık çok geçti. Çılgına dönmüş izleyicilerin bir kısmı, mücadele eden adamlarıyla darağacının arasına bir kama gibi girmişti. Bir grup kara cüppeli papazın yıkılan kalasların altını karıştırmasını, tahtaları kaldırıp ilmekleri çözmesini ve sersemlemiş durumdaki üç mahkumu oradan uzaklaştırmasını, dişlerini gıcırdatarak seyretmek zorunda kaldı.

Kısa bir süre sonra, sükuneti sağlayıp sur kapısından geçerek sahile koşturduklarında, koyu karanlık suların üzerinde dans eden küçük bir sandalın, mahkumları, sığınmalarını kabul edecek olan, karşı yakadaki Aziz Laurentius Kilisesi’ne götürüşünü kıyıda tezahürat yapan kalabalığın arasında, dişlerini sıkarak seyretmekten başka bir şey yapamadılar.

Kıyıda duranlar saygıyla fısıldaşarak, haftalardan beri koyda huzur bırakmayan ve sayısız balıkçı kayığıyla gezinti sandalını devirip, içindekileri heybetli kuyruğuyla bir daha çıkamadıkları sulara fırlatan deniz canavarına dair söylentilere rağmen denize çıkmayı göze alan rahiplerin cesaretini övüyorlardı. Bu, daha önce görülmemiş bir bela ve adeta cehennemin yeniden doğuşuydu.

Eudaimon, “Porfirius” diye mırıldandıklarını duydu. Bu, Bizanslıların canavarlarına korkuyla ve saygıyla verdikleri isimdi. Kendi adamlarının yüzünde gördüğü dehşet, onları aynı küçüklükte bir kayıkla kaçanların peşinden göndermeye çalışmanın anlamsızlığını ortaya koyuyordu.

Kayığın gözden kayboluşunu artan bir gerilimle izledi.

Dalgaların beyaz köpükleri, çırpıntılı karanlık suyun üzerinde uzaklaşan bir hale etkisi yapıyordu. Pek çok kişi, zaman zaman karanlık bir gövdenin dalgaların arasında salındığını ve giderek büyüyerek dev girdabında her şeyi yutup götüreceğini sandı. Ama uzaktan görünen siluetlerin başları, dalgaların üzerinde dokunulmadan kaymaya devam ediyordu.

Eudaimon, kaçaklar karşı kıyıya varana kadar beklemeyi. Eğer başarılılarsa daha da kutsallaşacaklardı ve gidip bir an önce bunu İmparator'a bildirmeliydi.

Çok Yaşayın Yeşiller ve Maviler!

Areobindus, iç avlusunun huzur dolu ortamına kavuşunca derin bir nefes aldı. Burada sadece, fısıkiyeli taş havuzdaki su şıptırtıları duyuluyordu. Danseden sulara yaklaştı ve yükselen nabzını serin sularla yavaşlatmaya çalıştı. Su, ayaklarının dibinden, galerinin karşı tarafında dizili sütunların kıyısına kadar uzanan kanalın içinde akmaya devam ediyordu. Balıkların ısıltılı gövdeleri, zaman zaman nilüferleri ve su mercimeklerini dalgalandırıyor, sonra yeşil suların içinde tekrar gözden kayboluyordu.

Areobindus, bir su kaplumbağasının merakla ziyaretçisine doğru uzanan kafasını gördü. Hayvanın köşeli geniş ağzı ve kırışık boynu ona uğursuz bir biçimde Yeşiller'in sirk yöneticisini; bugün öfkeden titreyen şişman vücuduyla ayakta dikilmiş partisinin sloganlarını bağırarak Aeros'u hatırlattı.

“Mahkumları serbest bırakın!” Bütün gün böyle geçmişti. Her yarıştan sonra yeni bir şamata kopuyordu; Yeşiller de Maviler de bu işi sırayla üstlendiler.

İmparator Justinian tarafından haçla üç kez kutsanan ve defne dalından taçla onurlandırılan galip yarışçıyla kimse ilgilenmedi. Aksine, İmparator ne zaman talihli yarışçılardan birine taç giydirmek için ayağa kalksa, bağrışmalar daha da şiddetlendi.

Areobindus, bir Justinian taraftarı olmamakla birlikte, İmparator'un libellarius vasıtasıyla halka seslenmekten kaçınmasını hiç de akıllıca bulmamıştı. Katizmadan dışarı yayılan sessizlik, ortalığa hakim olan öfkeyi daha da kabartıyordu ve sonlara doğru iki düşman parti inanılmaz bir patırtı içinde birbirlerine övgüler düzmeye başlayınca, senatör ortamda bir uğursuzluk sezerek evine döndü. Halkın aşağı tabakasının birliğini kutlayan "İn-sansever Yeşiller ve Maviler çok yaşasın!" bağırışları bir uğursuzluğu haber verir gibi kulaklarında çınlıyordu.

Ayak sesleri Areobindus'u düşüncelerinden uzaklaştırdı. Sütunların arasından, karısının bir konuğu kapıya kadar geçirdiğini gördü. Fısıltıyla konuşulduğunu, ardından kapının kapandığını duydu.

"Julia!" diye karısına seslendi.

Ürkütücü bir sessizlik oldu; ardından mermerin üzerinde yankılanan telaşlı topuk tıkırtıları duyuldu.

"Konuğumuz mu vardı, Julia?"

Karısı özenle yapılmış buklelerin üzerinde, kusursuz bir topuz halinde toplanmış gri saçlarını geriye iterek havuzun başında durdu.

"Ah, Senatör Origenes gelmişti sadece. Eğer eve dönmüş olduğunu bilseydik, seni de görmek isterdi mutlaka."

Areobindus bundan kuşkuluydu. Origenes fesat ihtiyarın tekiydi. Kısa süre önce, senatonun devlet işlerini İmparator'a danışma hakkı kaldırıldığında, cumhuriye-

tin erdemleri ve despotluğun baskısı üzerine hararetli bir konuşma yapmış ve çok alkış almıştı.

Areobindus son derece temkinli davranmıştı; danışma hakkı zaten tartışma ve karar yetkisi vermeyen bir formaliteden ibaretti. Ancak siyasi katılımın bu son belirtisinin de senatonun elinden alınmış olması bir hakaretti elbette. Ama güvenilir kaynaklardan aldığı bilgiye göre; Origenes'in heyecanlanmasının asıl nedeni, bölgedeki köylülere ve yöneticilere tahakküm eden bir özel orduya dayanarak Suriye'de sahip olduğu mülkü yasalara aykırı olarak genişletmiş, hatta imparatorluğa ait bazı toprakları da kendi mülküne katmış olmasıydı. Areobindus bir araştırma komisyonu oluşturulacağını duymuştu. Bu durumda ardına saklanabileceği bir siyasi kargaşa, despotların düşmanı Origenes'in işine gelirdi elbette.

“Ne istiyordu ki?” diye öylesine sordu Aerobindus. O ana kadar kötü bir şeyden kuşkulandıysa da karısının gerginlikle göğsünde kavuşturduğu elleri onu giderek huzursuz ediyordu.

“Ah, önemli bir şey yoktu.” Julia Anicina bir an sustuktan sonra heyecanla konuşmaya başladı. “Yeni yasa değişiklikleri üzerine konuştuk, biliyorsun, ve, ve...” Bir an düşündü, “Şu aşüftenin yasa metninin altındaki imzası.”

Areobindus, “Sen neden söz ediyorsun?” diyerek karısının sözü değiştirme girişimini engelledi.

“Şu kadından elbette!” Julia Ancina'nın öfkesi gerçekti. “Hadi sevgilim, içeri girelim, yiyecek bir şeyler hazırlattım. Şu kadın elbette. Olup bitenlere insanın inanası gelmiyor; bir fahişe nasıl imparatoriçe yapılır? Yoksa bana evliliğine ihanet eden bir kadının öldürülmesini yasaklayan yasanın altındaki imzanın ona ait olmadığını mı söylemek istiyorsun? Ya da bir erkeğin, karısının sev-

gilisini öldürmek istiyorsa önceden üç şahit tarafından imzalanmış bir uyarı göndermek zorunda kalmayacağını mı? Saçmalık bu! Bu yasayı resmen arkadaşı için, şu Antonina için çıkarttı. Eşi Belisar o güzel boynunu kopartmasın diye. Böylece resmen serbest birleşmeyi destekliyorlar ve efendileri tarafından fuhuşa zorlanan kölelerin özgür bırakılmasını sağlıyorlar.”

Julia derin bir nefes aldı.

Areobindus, “Bunda bu kadar öfkelenecek ne var?” diyerek art niyet beslemeden sordu.

“Ama sevgilim, rica ederim! Şimdi kaderine razı gelmeyen her kız en yakındaki rahibe koşup taciz edildiğini öne sürecek, ardından da özgür biri olarak neşeyle çekip gidecek. Bu gidişle yakında tek bir hizmetkârımız bile kalmaz.”

“Böyle bir şey elbette olmayacak, ben geleneklere bağlı bir adamım.”

Julia Anicina kocasının bu sözlerini yorumsuz bıraktı. Yemek odasına varmışlardı ve sofranın başında yerlerini aldılar. Julia’nın el çırpması üzerine ilk yemeğin servisine başlandı.

“İstiridye mi?” diye şaşkınlığını belirtti Areobindus.

“Baiae’den taze geldi. Haydi başla.” Julia Anicina’nın elindeki bıçak limonu keserken hafifçe titriyordu.

“Bana anlatacağın bir şey yok mu gerçekten de?”

Julia gerginlikle kıkırdadı. “Sana anlatmam gereken ne olabilir ki?”

Aerobindus karısının davranışında huzursuzluğun yanı sıra gizleyemediği bir zafer duygusu da sezdi.

“Belki bugün hipodromdaki havanın olağanüstü gergin olduğunu söylersem ne sorduğumu anlarsın. Arkadaşın Asterios’un da bunda payı yok değil.”

“Neden o muydu?”

“Bu bana, İspanya’daki mülklerimizin yöneticisinin kısa süre önce gönderdiği mektupta, oradaki gelirin bir kısmını, daha doğrusu oldukça yüklü bir meblağı çektiğini belirttiğini hatırlattı. Asterios’a birkaç yeni at mı armağan ettin? Yoksa her şey istiridyelere mi gidiyor?”

Bir yanıt alamadı. “Umarım...” diyerek yeniden söze girdi. Ama karısı sert bir şekilde sözünü kesti:

“Beklentilerin beni ilgilendirmiyor.” Heyecanla devam etti. “Senin ve beklentilerimizin yolları uzun zamandır tamamen farklı.” Limon dilimini kocasının tabağına çarptı. Aerobindus’un karşı çıkışını engelleyerek, “Ah, korkma” dedi, “uzun süredir benim planlarıma dahil değilsin.” Bir istiridyenin içini ağzına çekti ve öfkeyle çiğnedi.

“Sorunun nedir, Julia” diye alaylı bir şekilde sordu Aerobindus, “Origenes’in el koyduğu topraklar mı? Meslektaşlarının yine kuralsız bir şekilde fahiş faizlerle borç para verebilmeleri mi? Ekmek fiyatlarının artması mı? Sen ve arkadaşların ne istiyorsunuz?”

“Bizi işbirlikçi budalalar yerine koyma” diye dışlerinin arasından tıslar gibi konuştu Julia. “Eğer gerçekten merak ediyorsan sorun senatonun onuru ve aileye eskiden tanınmış olan haklar. Ama aynı zamanda da Kapadokyalıların yağmaladıkları eyaletlerdeki sefalet. Katledilen memurların miraslarının, vasiyetleri üzerinde oynanarak devlete devredilmesi; devlet kademesindeki görevlerinin yükü altında bocalayan ve genel çöküntünün içinde onlara para artmadığı için hamamları ve tiyatroları ihmal eden kamu görevlerindeki soylular. Teodora’nın himayesinde her tarafa yayılan Monofizit “ayaktakımı. Sorun dinin ve kültürün ölmesi!”

“Demek sorun kültür.”

Areobindus, tabağındaki kaygan hayvancıkların bir tekinin bile, düğümlenen gırtlığından geçmeyeceğini anladı.

“Demek bu yüzden ortalığı kana bulamak ve Sankt La-urentius’a sığınan üç çılgının kaderini bu iş için kullanmak istiyorsunuz. Doğru anladım mı? Sen, Origenes ve başka kim var? Areobindus bekledi. “Başka kim var, Julia?”

Julia’dan ses çıkmadı.

“Pekala” dedi Areobindus. “O halde işi sıkı tutacağız.”

“Hayır!” Julia yabanıl bir tavırla ayağa kalktı ve masanın üzerinden ona doğru eğildi. Küçük yumruğunu masaya indirdiğinde tabaklar şırıltıyordu.

“Ben burada olacağım, eğer ki...”

“Eğer ki ne?” diye aynı şiddetle karşılık verdi Areobindus.

“Şehir ateşe mi boğulsun? İş sıkı tutacağız!”

Bunu haykırarak söyledi. İlk kez sesini yükseltiyordu; kapının arkasından kulak veren köleler büzülüp kaldılar ve daha emir kendilerine iletilmeden yerine getirmek için koşturdular.

Zümrüt Bahçelerinde

“Ah, Antonina yaşam seninle en azından keyifli!” diyerek iç geçiren Teodora, sokak kızları için bir sığınma evi kurulmasını öngören, arkadaşıyla birlikte hazırladıkları belgenin altına son noktayı koydu.

“Sen yanımda yokken, seremoniler beni tüketiyor, burada Pytia’da bile.”

“Burada seninle kaplıcanda olmak, benim için de Pers cephesinde olmaktan daha iyi, inan bana.”

Antonina sırtını ovdu ve içinden tek bir damla bile dökülmeyen şarap testisini hayal kırıklığıyla yerine koydu.

“Yaralıların bitmek bilmeyen bağrıışları, pansuman yerindeki kötü koku ve her gece başka bir çadır, gerçekten de bir keyif değil, sana söyleyeyim.

“Çok ölü gördün mü?”

Antonina elini sallayarak soruyu geçiştirdi. Teodora düşündü.

“Orada bütün gününü nasıl geçiriyorsun?”

“Ben mi? Çadırın içinde kafese kapatılmış kaplan gibi volta atıyorum ve akşamları da içeri girenin düşman bir Arap değil de kocam olması için dua ediyorum. Evet, gerçekten de.” Ellerini kendini savunurcasına yukarı kaldırdı. “Çoğunlukla cephe gerisindeki en yakın şehirlerde kalıyorum ve ikmali organize ediyorum.”

Teodora’nın yüzü kafasındaki soru işaretleriyle allak bullak oldu.

“Evet, yüzüme öyle bakma. Un, yağ, şarap, et. Her asker için, ücretinin bir bölümüne istinaden böyle bir tayın ayrılıyor. Eğer besin azalırsa anlaşılır bir biçimde gerginleşiyorlar. Bu işi subaylara yaptırmaya kalkarsan da pahalıya patlıyor.”

İşaret parmağıyla başparmağını manidar bir şekilde birbirine sürttü. “Herkes kendine bir şeyler yontuyor.”

Teodora şaşırdı. Biraz kilo almış olmasına rağmen sözü edilen paralı askerlerin ağırlığının dörtte birinden bile hafif olan kaprisli Antonina’yı subaylarla ve belediye meclisleriyle pazarlık yaparken gözünün önüne getiremiyordu. Başını salladı. Öte yandan...

“Seni gözümün önüne getirmeye çalışıyorum, altın yaldızlı tahtırevanından inişini, ardındaki vahşi bakışlı on Hun’u, eteğindeki tozları silkeleyişini ve belediye memurlarına ekmegin fiyatını dikte edişini.”

“Aynen öyle, canımın içi. Eğer istediğimi yapmazlarsa, o zaman kırmızı çizmelerimin içindeki ayaklarımı hareket ettirip yana çekiliyorum ki, arkamdaki gerekçeleri iyice görebilsinler.”

Antonina, sözünü ettiği kısa çizmelerin içindeki ayaklarını hoşnutlukla yukarı kaldırdı. Hâlâ kırmızıydılar, Antakya’da işlenmiş, kusursuz kalitede, kadife yumuşaklığında deriden yapılmışlardı; tokaları ve bağları altındandı.

“Belisar onun için yaptıklarının değerini biliyor mu peki?”

“Ah, işte yeni şarap da geldi.” Antonina büyük bir yudum aldı. “En azından şimdilik değerimi biliyor doğrusu. Geri çağrıldığı için son derece incinmiş durumda. Kocan bunu bize nasıl yaptı?”

Teodora durumu dengelemeye çalıştı; Belisarius resmi olarak gözden düşmemiştii, sadece komutanlıktan alınmıştı.

“Orostes’deki yenilgi karşısında yapabileceği bir şey yoktu” diye devam etti Antonina. “Perslilere daha savaşı önermemiştii bile. Ama öncü süvariler yağmaya girişti ve bu işi de kocanın bizi denetlemek için gönderdiği Hermogenes destekledi.”

Öfkeyle koltuğunun arkasına yaslandı. “Eğer Belisar nehirde sallarla geri çekilmeyi o kadar başarılı bir şekilde organize etmemiş olsaydı, bir o kadar asker de boğularak ölecekti.”

“Kulağımıza gelen ölü sayısı doğru mu?” Bunu düşünmek bile Teodora’yı ürpertmişti.

Antonina omuzlarını silkti. “Saymak zordu, çoğu sularla sürüklenip gitti. Tanrım nehir nasıl da kokuyordu. Tam bir cehennemdi!”

İkisi de şaraplarını yudumladılar ve düşünceli bir sessizliğe büründüler.

“Perslerin ölü sayısını nasıl saptadığını biliyor musun?” Yanıt beklemeden devam etti. “Akından önce hepsi, sonsuz sıralar halinde birbirinin ardı sıra taç salonundaki krallarının önünden geçiyorlar ve her biri oklarından bir tanesini orada duran bir torbaya bırakıyor. Torbaların hepsi dolunca mühürleniyor. Savaştan sonra tekrar krallarının karşısına çıkıyorlar. Torbalar açılıyor ve her biri bir ok alıyor. Torbalarda kalan okların sayısı ölü sayısını gösteriyor. Böylece bazı komutanlar, önce kalan oklara sonra da kralın yüzüne bakmak zorunda kalıyorlar.”

İkisi de tekrar suskunlaştılar; her biri kendi düşüncelerine gömüldü.

“Teodora?” Antonina yine kocası için bir ricada bulunuyordu. “Ona bir komutanlık ayarla ki, gecelerimizi beni kucaklamak yerine Antakya’daki üstün savaş düzenini anlatmakla ziyan etmesin; çünkü bir kez daha, ‘Arapları tek başlarına nehrin sol kanadına yerleştirmemeliydim’ derse bağırmaya başlayacağım.”

“Elimden geleni yapacağım meleğim.”

Antonina’nın elini tutarak sıktı. O sırada kapı vuruldu.

İçeriye zayıf ve güçsüz görünümlü bir adam girdi; giysisinin üzerindeki değerli taşların ağırlığı altında neredeyse ezilir gibiydi. Öne doğru fırlak, iri burnu yüzüne tümüyle hakimdi; burnu öylesine kaba görünüyordu ki, üzerindeki espri, deneyim ve zeka kıvılcımları yayan gözleri neredeyse unutturuyordu.

“Ah, Narses içeri gel.”

Hadım asker sadece biçimsel bir şekilde eğildi.

“İmparatoriçeme az sonra değerli taş kesiminin başlayacağını hatırlatabilir miyim? Değerli valimiz, Kapadokyalı Johannes’ten davet gelmişti ve siz de kabul etmişsiniz.”

Teodora iç geçirdi ve ayağa kalktı. Narses’in eliyle işaret ederek çağırdığı odalıklar, kollarını göğüslerinde çaprazlamış bir şekilde içeriye girdiler ve yerlere kadar eğildikten sonra Teodora’ya, süslenmiş bir tasvir görünümü alıncaya kadar mantosunu, atkısını ve peçesini giydirmeye başladılar. Biri, ağzına şarap kokusuna karşı bir defne yaprağı verdi ve Teodora söz dinleyerek çiğneyip kalanları hazır tutulan altın kaseye tükürdü.

Narses’in el çırpması üzerine muhafızlar geldi. Askerler ve odalıklar herkesin yerinin önceden tam olarak belirlenmiş olduğu bir alay oluşturdular. Antonina nedime olarak, Teodora’yla beyaz pelerinli muhafızların arasında yürüyebiliyordu. Sonunda da koridorlarda hepsinin önünden ilerleyen silentariuslar onlara katıldı; altın değneklerini sallayarak ve monoton bir nağmeye uyarak herkesin sessizleşip önünde eğilebilmesi için İmparatoriçe’nin geldiğini haber veriyorlardı. Böylece kayarak ilerlediler. Arkalarında bir yerlerde, bir çocuk korusu bir methiye söylemeye başladı. Teodora göze çarpmayan küçük el hareketleriyle tütsü dumanlarını uzaklaştırdı. Narses bunu fark ettiyse de hiç sözünü etmedi.

Teodora’ya ilk sıradaki fildişi koltuk ayrılmıştı. Yanındaki koltukta oturan erkeğin, hevesle kalkıp kendisini selamlayışını acımayla izledi; sık sık Bizans’tan bu kaplıca şehrine kaçmasının nedenlerinden biri de buydu. Eğer iki bin kişilik bir personelin ve birlikte getirilen

yüklerin oluşturduğu bir konvoyla yapılan yolculuğa kaçmak denilebilirse.

Bazı saray mensupları, konvoyun son kişisi dahi Bizans sınırından çıkmadan, öncülerin Pythia'ya vardığından yakınıyordu. Justinian'ın kudretli şansölyesinin, vergi tahsildarlarının, işkencecibaşının ve istihbarat şefinin de aralarında bulunduğu, şimdi Teodora'nın önünde eğilen Kapadokyalılardan da benzer yakınmalar geliyordu.

Teodora zorlama bir gülümsemeyle yerine oturdu. Johannes de oturdu ve hoş zaman geçireceklerini umut ettiğini belli etti. Teodora onun yüzüne bile bakmadı. O sırada büyük kalabalık karşısında son derece gergin olduğu görülen değerli taş yontucusu, Teodora'nın karşısına geldi ve yerlere kadar eğildi.

“Bugün zaten yeterince eğlenmişsiniz sanırım” dedi Antonina. “Yoksa kazıklamaları güzel havalar yüzünden mi ertelemiştiniz?”

Johannes kahkahalarla güldü.

Yaşlı kuyumcu, o gün yontacağı zümrütü ışıktaki son bir kez daha görmek üzere yukarı kaldırdı. İzleyicilerin neredeyse hepsi iç geçirdi. Taş inanılmaz büyüklükteydi. Yeşil ateşi, yüzyıllar önce inananlarını tapınağının labirentlerinde bakirelerin kanıyla kutsayan efsanevi bir tanrının alnında parlamıştı. Bugünse, titiz ve bakımlı büro mekanlarının arkasına işkence odalarını kurmuş olan, aşırı zengin bir memurun ellerindeydi.

Kapadokyalı Johannes, Teodora'nın kulağına, “Bu taş bir yıldır inceliyor” diye fısıldadı.

“Taşın özüne ulaşması gerektiği yönünde de bir şeyler söyledi. “O kuşakları görüyor musunuz, koyu ve bulutsu yerleri?”

Teodora istemeden başını salladı.

“Onlardan ‘bahçeler’ diye söz ediyor. Gerçekten de cennet bahçeleri olmalılar.”

“Onu nerede buldunuz Johannes? Katlettiğiniz zavallı bir eyalet valisinin bağırsaklarında mı?”

“Herkes cenneti nerede arıyorsa orada bulur değerli Antonina. Ama taşın kaynağı aslında Kızıl Deniz kıyısında, Zabara’daki Cleopatra Madenleri; eğer merak ediyorsanız.”

Taş yontucusu yardımcısına dönüp tezgâhı harekete geçirmesi için işaret verdiğinde herkes sessizleşti. Sonra çırak, ayaklarını altına alarak masanın başına oturdu ve hızlı geliş-gidişlerle mili ve üzerindeki elmas kafayı harekete geçirmek üzere yayı eline aldı. Ustası, hareket hızlı ve düzenli bir hâl alana kadar bekledi, sonra taşı kaldırarak yerleştirdi. Alnında ters ışıktaki pırıldayan ter damlaları birikmişti. Ortamdaki gerilim elle tutulacak gibiydi. Az sonra taş pırıl pırıl yüzeyli iki parçaya ayrıldığında, ortalığa mutlu bir gerdek gecesinin iç çekmelerini andıran sesler yayıldı.

Büyük bir tezahürat yükseldi; kuyumcu titreyen elleriyle terini sildi. Yeni kesilmiş iki parça, pürüzlenmesini engellemek üzere hoş kokulu bir yağa batırılırken; Kapadokyalı Johannes ayağa kalktı ve kendisine, bu taşın iki yarısının, “Yılanları kör edebileceğinin ve onları dilinin altında taşıyana geleceği görme yetisi kazandıracağıının” söylenmiş olduğunu ilan etti. Taşlar sevgili imparatoriçesine bağlılığının bir nişanesi olarak, kemer tokası süsü şeklinde işlenecekti.

Teodora, elbisesinin içine sümüklüböcek girmiş gibi bir duyguya kapıldı. Bu adamdan bir armağan kabul etmek istemiyordu. Tam silentariuslardan birine gerekli teşekkür sözcüklerini söylemesi için işaret ederken içeri

bir ulak girerek önünde diz çöktü. Teodora getirdiği mektubu aldı. Muhafızları, mekanda bulunan herkesi dışarı çıkarttılar. Sadece Narses, Johannes ve Antonina kaldı. Dudaklarını sessizce hareket ettirerek mektubu hızla okudu, sonra ayağa fırladı.

“Derhal Bizans’a dönüyorum. Eşyaya ve eşlikçiye gerek yok. Narses, birkaç tane güvenilir muhafız istiyorum.” Sözlerini bitirdiğinde odadan çıkmıştı bile.

Johannes mektubu parmak uçlarıyla tutarak aldı. Kağıdın üzerinde “Şehir yanıyor” yazılıydı. “Her şey yitirildi, sevgilim, gelme. Neredeyse orada kal.”

Nika!

Zeuxippos Termali, üzerinde dumanlar tüten bir harabeye dönüşmüştü. Havuzun üzerindeki büyük kubbelerin bir kısmı hâlâ sağlamdı ve bir kavis yaparak, iç tarafta kalan altın zemin üzerine siyah mozaikten haçı çıplak gökyüzünün altında kalmaktan koruyorlardı. Lambalı Ev’in bulunduğu yerde artık hiçbir şey yoktu. Her zaman öylesine canlı olan Augusteion’da kimsecikler kalmamıştı; senatonun dış duvarları isten kapkara olmuştu; bir isyanın bile yıkamadığı görkemli sütunlar kurum içindeydi. Pencereleden hâlâ yağlı bir duman tütmekteydi. Kalke, Saray Kapısı, Muhafız Karakolu ve giriş koridoru artık yoktu.

Altın yıldızlar ve tüylerle süslü pırıltılı üniformaları, kan, kir ve yırtıklarla paçavralar halinde uçuşan örtülere dönüşmüş olan saray muhafızları, tuğla yığınlarının oluşturduğu tepeler arasında gerginlikle, omuz omuza duruyorlardı. Hadım askerlerden oluşan küçük muhafız

grubuyla birlikte Teodora'nın geçmesine tereddütle ve yüzlerinde karanlık bir ifadeyle izin verdiler. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte, sol tarafta Aya Sofya'nın kömürleşmiş çatı kirişlerinin yükseldiği görüldü. Yağmacıların heyecanlı çığlıkları oralara kadar geliyordu.

Teodora, Magnaura Sarayı'ndaki devasa ve neyse ki dokunulmadan bırakılmış olan, normalde diplomatların kabul edildiği bazilikanın önünde olup biteni kavrayamadan öylece duruyordu; ortalığa yangından ve yıkımdan geriye kalan koku sinmişti. Zırhlı birliklerin kararlı adımlarının sesleri duyulduğunda Teodora irkilirdi.

"Narses, siz de duydunuz mu?"

Ufak tefek Ermeni, başını salladı ve askerlerine silahlarını hazır tutmalarını emretti. Adım adım ilerlemeye devam ettiler.

"Belisarius!" Köşeden dönen Gotlar birliğinin başındaki subayın Antonina'nın kocası olduğunu fark edince Teodora'nın içi rahatladı. Örgülü sarı saçları sabah rüzgarında uçuşan adamları, mızraklarını dik bir vaziyette tutuyorlardı. Belisar, hafifçe başını sallamakla yetindi; o anda Teodora'nın, Bizans'ta birlikte geçirdikleri günlerden tanıdığı, halkın sevgilisi olan adam değil de, duruma yoğunlaşmış, az konuşan ve saldırı öncesi hazırlıklarla ilgilenen bir generaldi. Bu Belisar'ın, sadece uzak eyaletlerdeki insanların bildiği yüzüydü.

"Eşiniz, İmparator, Daphne Sarayı'nda. Diğer yerler fazla güvenli değil."

"Ya muhafızlar?" Teodora kavrayışını yitirmiş gibiydi. Belisarius ağzındaki bir şeyi çiğneyip tükürdü.

"Umarım bizi geçirirler, hayvan herifler. Hepsi çok gergin. Bütün kapılara kilit vurup kimin kazanacağını

bekliyorlar. İyi tanımadığınız hiç kimseyi yanınıza on adımdan fazla yaklaştırmayın.”

Teodora, Belisarius’un gözlerinde boşu boşuna, bu sözleri bir şakaya dönüştürüp içini rahatlatacak bir gülümseme aradı. Böyle bir ihtimalden eser bile yoktu. Belisar selam verdi ve Kalke’nin yıkıntılarına doğru yürüyüşe devam etti. Teodora, onun kapıda durduğunu, tartıştığını ve sonunda geçtiğini gördü. Belisar’ın adamları Augusteion’un yıkıntıları arasında birer birer gözden kayboldu. Uzaklardan bir kilise ilahisinin hafif melodisi duyuldu, koronun söyleyişinde bir tedirginlik hissediliyordu; ses yıkıntıların üzerinde dalgalandı.

“Ama bu gerçek olamaz!”

Justinian omuzlarını silkti. “Her şeye rağmen katizmanın altındaki bronz kapıyı ve Kalke’yi, dışarıdaki karışmaya karşı koruyorlar.”

“Evet, bu arada önemsiz bir şekilde, bizi de fare gibi hapsedmiş bulunuyorlar.”

Teodora, Daphne Sarayı’ndaki kendine ait odalarda kapana kısılmış bir hayvan gibi bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu. Saray muhafızlarının varlığı içini rahatlatmıyordu.

“Bunlar bir zamanlar senin adamlarıydı. Sen de onlardan biriydin!”

Justinian teslim olmuş bir şekilde omuzlarını silkti.

“Sadakat, Teo!”

İmparator sanki ağlayacak gibiydi.

Teodora, onu yanına gidip kucakladı. Kocasının bir köylü delikanlısını anımsatan yüzünün, bir keşişinki kadar süzölmüş olduğunu fark etti. Justinian’ın, eski canlılığından arta kalan, keskin hatlı kızıl bir lekenin görüldüğü, solgun yanaklarını teselli ederek okşadı.

Bu değişim son günlerde gerçekleşmemiştir. Justinian imparator olduktan sonra değişmeye başlamıştır zaten. Karısından başka hiç kimseye güvenmediğinden küçük-lü büyüklü ne kadar iş varsa hepsini kendisi üstleniyordu. Yeni yasalar çıkartıyor, davalara müdahale ediyor, elçilere yazılacak mektupları kendisi hazırlıyor, gizli servisin sonsuz yazışmalarını denetliyordu. Pers Elçisi'ni kapıda bekleterek, davası görülen bir evlilik sorununa el koyup, özel yasayla durumu kişisel olarak çözümlediği abartılı durumlar da olabiliyordu. En ince ayrıntısına kadar, karar veren ve yöneten olmak istiyordu. Akşamları, muhafızları, silentiariuslar, rahipler ve düşüncü-cuları boş yatak odasının çevresinde bitkinlikten uyuya kalırken o, kapalı kapılar ardında düşünerek ve planlar yaparak bir aşağı bir yukarı yürüyüp saplantılı bir şekilde, “ayrıntıları unutma” diye fısıldıyordu. Teodora ne getirirse onu yiyordu; önündeki yazılı rulolardan kısa bir süre başını kaldırıp tekrar çalışmaya devam ediyordu.

“Her şeyi kendim yapmak zorundayım, Teo” diyor ve diviti mürekkebe batırıyordu. Bir zamanlar yeni yasa tasarıları üzerinde birlikte düşündükleri ve hararetle tartıştıktan sonra iyi bir fikir bulunca birbirlerinin kollarına atıldıkları o güzel günler çoktan geride kalmıştı.

Justinian imparator olmuştu ve Teodora'nın tutkuyla bağlı olduğu planı gerçekleştirmişti. Justinian, diğer meslektaşları gibi taşrada keşfettiği, zarif bir adam olan hukukçu Tribonianus'a bağlı bir komisyon oluşturmuştu. Hakkında sapkın olduğu söylentileri yayılan bu adama karşı Teodora da içten bir sempati duyuyordu. Bu komisyon çalışmaya başladığından beri Justinian bütün zamanını Tribonianus'u ve komisyonu denetleyip izlemekle

geçiriyordu. Bir şeyleri gözden kaçırma endişesi Justinian'ı yiyip bitiriyordu.

Teodora, onun gün boyu gösterişsiz sevecenliğiyle ricacıların kalbini kazanan ve sarayda dört dönen parazitlerin umutlarını canlı tutan, güler yüzlü ve babacan hükümdar olarak kalabilmesini bir mucize olarak görüyordu. İmparatorluk sofrasındaki bir davet sırasında gülümseyerek herkese kadeh kaldırdığında ya da bir konuyu danışacağına, güvenini sağlamak üzere kolunu birinin omzuna attığında, hükümdarlık konseyindeki en yakın kişiler veya dostları bile bu teklifsizlik maskesinin ardında nasıl manik bir kişiliğin gizlendiğini göremiyorlardı.

Belki de sadece casuslarıyla her yerde gözü olan Kapadokyalı bunu biliyordu. Onun da, neredeyse Justinian kadar her şey hakkında bilgisi vardı. İkisi de hırslı, aşırı yorgun, çevreleri kızarmış gözleriyle imparatorlukta her deliği gözlüyorlar ve bütün tebaalarının yaşamını şeffaflaştırıyorlardı; Pythia'daki günleri de dahil olmak üzere kendisinininkini bile... Teodora kocasını kucaklayıp sırtını sıvazladı.

“Güvenmek Teo, insan kimseye güvenemiyor.”

“Pışt, pışt, pışt. Bana güvenebilirsin.” Onu bir çocuk gibi yatıştırdı.

Ama Justinian inatla başını salladı. “Artık çok geç. Valiliği bastılar, bütün mahkumları serbest bıraktılar. Onca emeğim boşa gitti. Şu dışarıdakiler de sadece fırsat kolluyorlar.”

Öfkeyle uzaklaştı, oyma meşe kapıya doğru birkaç adım attı ve kapıyı açtı. Narses'in hadımlar birliği, kordorda her kapıyı, her köşe bucağı göz hapsinde tutarak omuz omuza bekliyordu. Koridoru her kim geçmek isterse, onların silahlarını ve bir çırpıda mobilyalardan kurul-

muş barikatı aşmak zorundaydı. Binanın bu kanadındaki diğer katları da, Belisarius'un adamları ve o sırada tesa-düfen başkentte bulunan İliryalı sadık bir general olan Mundus'un Justinian'ın emrine verdiği birliği koruyor-du. Damlardaki nişancı okçular, Daphne Sarayı'nda avlu-nun emniyetini sağlıyordu. Buna karşın katizma binası-nın suskun arka yüzü düşman bölgeydi; oraya yerleştiril-miş olan saray kuvvetleri şimdilik tarafsız ve sakin davra-nıyordu. Fakat avluyu geçmek ve her iki tarafın da gergin bir şekilde yaylarına sarılan ellerini durduk yere kıskırt-mak pek göze alınacak bir şey değildi.

Koridorun çaprazındaki, eskiden yemek ve kabul salo-nu olan bölmeye, İmparator Anastasios'un rahatlıkla ele geçirilebilecek olan ailesinin tüm bireyleriyle birlikte Se-nato yerleştirilmişti. Bu insanlar orada, mermer duvarla-rın ihtişamının ortasında, "süpürülmemiş yer" mozaigi-nin motiflerindeki, aralarında şımarıkça dolaşan farele-rin ve bir şeyleri kemiren böceklerin de resmedildiği, ta-vuk kemiklerinin, balık kılçıklarının, içi emilmiş incir-lerin, üzümleri yenmiş salkımların ve badem kabukları-nın iştahlarını açıp ağızlarının suyunu akıtan kompozis-yonunu aç gözlerle seyrediyorlardı. İhtiyaçlarını tütsü-lük küplerinde ve çiçek vazolarının içinde gideriyor; ko-ridorda duydukları her ayak sesinde, idama götürülmeyi bekliyorlardı.

İmparator bazen, kendisine akşam yemeğinde arka-daşlık etmeleri için birkaçını yanına çağırıyordu; önce-likle de içlerinden Anastasios'un yeğenleri Probos, Hypa-tios ve Pompeios'u tercih ediyordu. Onlar da sürüklenen adımları, bakımsız sakalları, kirli giysileri ve hepsinden kötüsü terden yapış yapış olmuş tenleriyle davete karşılık veriyorlardı. İmparatorları ve efendileri karşısında diz

çökerek acınası görünüşleri için özür diliyor ve hizmet-kârlarını yakınında ve hayatta tutması için yalvarıyorlardı. Dışarıdaki ayaklanmanın kendilerine kadar ulaşacağını ve halkın onları yeni hükümdarları olarak ilan edeceğini düşünüyor ve böyle bir şeyin sonları anlamına geleceğini çok iyi biliyorlardı.

Probos'un karısı, sirk çeteleri evin beyini evde bulamadıkları ve kendileriyle birlikte foruma götüremedikleri için öfkelenerek evini yaktıklarından sokakta kalmış ve ağlayarak sarayın kapısını çalmıştı. Kötü kokusu ve ricalarının alçakgönüllülüğü Justinian'ı tiksindirmişti; onu gülümseyerek sofrasına davet etmiş, şarap, av eti ve meyvelerle ağırlamıştı. Böylece bu tip insanlar, altın ayaklı şamdanların pırıltısı hâlâ gözlerinde ışıldayarak ve yeni umutlarla dolu olarak, güç kazanmış bir şekilde toplu yatakhanelerinin kötü kokulu kasvetine geri dönüyorlardı.

"İşte, oradaki engerekler" diye tekrarladı Justinian acı bir ses tonuyla, "benim ölümümü bekliyorlar."

Teodora, "Tamam, tamam" diyerek onu tekrar kendine doğru çekti ve saçlarını okşayarak sakinleştirmeye çalıştı; sonra korkuyla açık kapıdan dışarıyı gözledi.

"Belisarius'u adamlarıyla yola çıkarken gördüm. Mutlaka iyi haberlerle geri dönecektir."

Kocası yanıt vermedi; kafasındaki ona endişe veren düşünceleriyle, öylece Teodora'nın kollarında kaldı. Koridorlarda birbiri ardına verilen komutlar yankılanıyordu. Bunların ötesinde, dev bir arı kovanının sesini andıran kötü bir uğultu vardı; her yana öylesine yayılmıştı ki, neredeyse fark edilmiyordu; bu hipodromun, duvarların ötesinden gelen uğultusuydu.

Belisarius, akşam iyi haberlerle dönmedi. Sıkıntıyla kemerini çözdü, kendini bir koltuğa bıraktı ve bağırarak

şarap istedi. Kanlı bir yırtık yanağını şekilsizleştirmiş, sol gözü de şişmişti.

“Lanet olsun!” Bir süre ağzından başka bir laf çıkmadı. İmparator ve İmparatoriçe, Belisarius’un art arda şarap yuvarlayışını huzursuzluk içinde izlediler.

Belisarius’un Gotları, bölgede huzuru tekrar sağlamak, sürekli çıkan yangınları ve yağmayı önlemek için, tam kalkanlarına kapanmış, uzun sıralar oluşturarak kavgaya hazır, yağmaya istekli avam tabakasını Augusteion ve çevresindeki sokaklar üzerinden geri sürmeye hazırlanıyorlardı ki, aniden yakınlardaki Aya Sofya’dan bir ayin alayı çıkarak çatışan tarafların arasına girmişti.

Patrik de, onlar gibi kentte huzuru tekrar sağlama ihtiyacı duymuş, ateş ve kılıç yerine dua ve ilahiyle müdahale etmeye karar vermişti. Uzun değneklerin ucundaki altın kaplar içinde, en ünlü ve etkili kutsal emanetlerin bazılarını taşıyarak, galeyan içindeki halka sergilemişlerdi; öncelikle de bakire Meryem’in mucizevi kemerini. Rahiplerin ilahisi yükseldiğinde savaş çığlıkları susmuştu. Bazı kişiler yüksek sesle dua ederek tozun toprağın içinde diz çökmüş, bazıları işlemelerle süslenmiş, ihtişamlı cüppeleri içindeki rahiplerin oluşturduğu koruyucu engelin ardından Belisar’ın askerlerine yumruklarını sallayarak onları yuhalamışlardı. Böyle bir şeyi sineye çekmekten hoşlanmayan paralı askerler, dişlerini göstererek komutanlarının komutlarını göz ardı etmiş, rahiplerin arasından düşmanlarının yanına kadar varmışlardı.

İçinde İsa’nın haçının çivileri ve kıymıkları bulunan altın bir kutucuk, asılı olduğu uzun değneğin ucunda tehlikeli bir şekilde sallanmaya başlamıştı bile; bu arada halk iç geçiriyordu. Vaftizci Johannes’in saç tellerinin bulunduğu altın kapsül ağır ağır sallanarak durdu ve ar-

dından gelenlerde yığılmaya neden oldu. Kutsal yük taşıyan bir belletmen* bunu bir sancak gibi sallayarak, Belisar'ın kalkanlı doriforlarına** buyurgan bir şekilde çekilmelerini işaret etti. Bir yumruk onu yere yıktı. Azize Anna'nın mummyalanmış eli, emaye gümüş sandığıyla birlikte yere düştü ve Bizanslıların dehşet dolu bakışları altında, kargaşanın içinde toza toprağa karıştı. Kalabalıktan öfkeli bir hayvanın çılgınlığını andıran bir ses yükseldi; kilise mensuplarının ihtişamlı giysileri itiş kakışın kargaşası içinde silinip gitti.

Ağızlarından kan gelen koro oğlanları, çılgınlık atıp çırpınarak kaostan içinden kurtulmaya çalışıyorlardı; altın işlemeli pelerinler paçavraya dönüşüyor, çiçek beyazlığındaki iç gömlekler kan ve çamurla sıvanıyordu. Bir tütsü çömleği yuvarlanarak pis su kanalına düştü ve içindeki korlar ortalığa yayıldı.

İlahiler susmuştu; doriforların komutları bağrış çağırışı boşu boşuna bastırmaya çalışıyordu. En saldırgan gruplardan biri Gotlar tarafından bir yan sokağa sıkıştırıldığında, etrafı sarılan adamların üzerine damlardan kiremitler ve taşlar yağmaya başladı. Sokakta, geri çekilip saldırganları mızrak darbeleriyle bertaraf edecek yeterli alan yoktu. Gotlar kalkanlarını zorlukla başlarının üzerinde tutarak, yetişebildikleri her şeye kılıçlarıyla giriştiler. Ayaklarının altındaki zemin kısa sürede kandan yapış yapış oldu. O sırada açılan pencerelerden savaşçıların üzerine kaynar su kazanları boşalmaya başladı; Gotların haykırıışları ortalığı inletti. İyi nişanlanılarak fırlatılmış bir hançer, testilerini muzaffer bir edayla pencere-

* belletmen: Orta öğretimde etütleri denetleyen kimse, belletici.

** dorifor: Belisar'ın özel mızraklı birliğinin üyeleri.

den boşaltan kadınlardan birinin göğsüne saplandığında kalabalık çıldırmıştı.

“Toplanın!” Belisarius dişlerini sıktı. Bu kahrolası sokaktan kurtulmanın bir yolu olmalıydı!

Belisar, bu görüntüler karşısında yumduğu gözlerini yumruklarıyla ovuşturdu. Herkes sanki dilini yutmuş gibi ona bakıyordu.

“Otuz adamımı kaybettim” diye homurdanarak felaketi özetledi. “Elimizdeki az sayıdaki birlikle sokak savaşlarında şansımız yok.”

Justinian ve Antonina oldukları yerde, donmuş gibi oturuyorlardı. Bu silahsız ayaktakımına karşı nasıl oluyor da bu kadar korunmasız kalabiliyorlardı?

“Hangi şeytan sizi sokaklara sürüklüyor” diye sordu Teodora sonunda, “hipodroma yürüyün, bu felaketi davul zurnayla ilan ettikleri yer orası değil mi? Eğer seslerini orada kesersek, Bizans’ın sokaklarında da sustururuz.”

İki erkek şaşkınlıkla birbirlerine baktılar.

“Orada toplanmış seksen bin kişi var!”

Teodora öfkeyle omuzlarını silkti ve arkasını döndü. Bu homurtu sesleri onu deli ediyordu!

Justinian bir karara varmıştı ve eline aldığı diviti erguvani mürekkebe batırdı. “Taleplerini kabul etmem daha iyi olacak.” Diviti hızla ve kesik kesik hareket ettirerek, Bizans Valisi Eudaimon’un, mali işlerden sorumlu memuru Tribonianus’un ve o sıradaki prefectus pretoriosu Kapadokyalı Johannes’in görevden alınmalarını onaylayan bir yazı yazdı. Neredeyse papirüsü yırtacak kadar abartılı bir jestle imzaladı ve libellarius belgeyi okuyacağı katizmaya kadar eşlik edecek bir muhafız kıtası hazırlamalarını emretti. Saray muhafızları askerleri durdurdu, uzun tartışmalardan sonra sadece İmparator’un sözcüsü locaya bırakıldı.

os'tu. Muhafızlara eşlik eden Belisar'ın, ışığın huzursuz kıpırtıları altında havaya kaldırıp küçümser bir ifadeyle İmparator'la tutsağın arasına fırlattığı şey de, İmparator'un sofrasından alınma gümüş bir meyve bıçağıydı. Teodora korumalarının arasında içeriye girerek duvara yaslandı.

“Bıçakla birlikte koridorda sessizce sürünüyordu” diye bir açıklamada bulundu Belisar.

Justinian bir şey söylemedi; Hypatios ise inliyordu.

“Bununla sadece kapıyı açtım, sadece kapıyı.”

Kimse ona bir karşılık vermedi. “Ben, ben, ben, ben eve gitmek istiyorum.” Bunları söylerken gözlerinden yaşlar akmaya başladı ve yutkundu. “Eve gitmek istiyorum.” Burnu kızarmıştı; gözlerinden ise iri damlalar yuvarlanıyordu. “Tanrı aşkına, bıçak zaten çok kördü.” Aniden doğruldu, sonra yine bütün enerjisini yitirdi. “Çok kördü, çok kördü” diyerek kendi kendine inledi.

Belisarius, onu kirli togasından tutarak doğrulttu.

“Bir yığın insanı neyle öldürdüğümü sanıyorsun sen?”

“Çok kördü, çok kördü” diye mırıldanmaya devam etti Hypatios ve boynunu büktü.

Belisar, Justinian'ın yanına gitti, “Bunu bir akşam yemeğinde masadan çalmış olmalı.”

Justinian hâlâ hiçbir şey söylemiyordu. Hyphatios ve çevresi bunu İmparator'un öfkesi olarak algılayabilirlerdi; ama Teodora bunun koyu bir dehşet hali olduğunu biliyordu. O, gece vakti sessizce karşısına çıkacağını vehmettiği bir suikastçı, Justinian'ın en büyük karabasanıydı.

Teodora yavaşça ayağa kalktı; Justinian'ın, parmaklarına bir mengene gibi sarılan buz kesmiş elini elinin içine aldı. Diğer eliyle de, tenine sıcaklık geldiğini hissedene kadar giysisinin altından ağır ağır kolunu okşamaya

başladı. Soluğunu dinleyerek sakinleşmesini ve derinleşmesini bekledi. Justinian'ın içinde yükselen şiddetli titremeyi ilk hisseden o oldu.

Sıkılmış dişlerinin arasından, “Hepsini öldürün” diye peş peşe mırıldandığını duydu ve cümleyi yüksek sesle tekrar etmek için derin bir nefes aldığını hissetti.

O zaman Teodora, Justinian'ın koluna daha sıkı sarılarak onu yanına çekti. “Hayır” diye sıcak nefesiyle kulağına fısıldadı. “Hayır.”

Justinian bir darbe yemiş gibi sallandı ve Teodora aceleyle konuşmaya devam etti.

“Senin himayeni hak etmiyorlar. Bırak gitsinler. Dışarıya at onları, bu son sınavları olsun. Kimin sadık olup kimin olmadığını yakında göreceğiz. Sonra Tanrı'nın yardımıyla adil bir şekilde cezalarını veririz.”

Saray halkı saygıyla bekliyordu. Gecenin karanlığı içinde Teodora'nın anlaşılmaz fısıltılarından ve yerde yatan İmparator yeğeninin tekdüze iniltisinden başka bir ses duyulmuyordu.

“Git” dedi Justinian kısıp bir sesle. Öksürüp berrak bir sesle tekrarladi. “Git!” Sonra muhafızlarına dönerek: “Bunların hepsini evlerine gönderin. Ama saray çevresini terk ettiklerinden de emin olun.”

Az sonra diğer senatörler de, kaba bir şekilde, bağırışlarla uyandırıldılar. Uyku sersemliği içinde buruşuk, kirli togalarına sarındılar ve silahlı muhafızlar arasında koridoru geçtiler. Teodora ve Justinian, koridorda sallanarak yürüyen tutukluların siluetlerinin birbirinin peşi sıra geçtiğini gördüler.

O sırada içlerinden biri kendisini kapının aralığına attı, muhafızlar tarafından yakalandı ve kapının pervazına sarılarak haykırdı:

“Justinian, imparatorum, efendim. Hyphatios delinin biri ama ben değilim!”

Bu, Anastasios’un diğer yeğeni Pompeios’tu. Telaşla sözlerine devam etti.

“Dışarıda ayaktakımı bizi bekliyor. Bize taç giydirecekler; tıpkı Probos’a da yapmak istedikleri gibi. Evi enkaz halinde, bütün hizmetkârları öldü. Bizi erguvan koftanı giymeye zorlayacaklar, biz istemesek de bunu yapacaklar. Bizi kurban olarak halkın önüne atacaklar ve kurtlar bizi parçalayacak, ah lütufkâr efendimiz.”

Askerler Pompeios’u tutunduğu yerden koparıp sürüklediler.

“N’olur, sana sadık hizmetkârlarını bu kadere terk etme. Beni burada tut, bırak burada kalayım!”

Bir süre daha koridorda yankılanan sesini duydular.

Belisar, Justinian’a yaklaştı. “Bu lütuftan da öte. Köpeğin dışarı çıkınca da, taç karşısında böyle nazlanacağını kim bilebilir?”

“Eğer senatonun katledilmesine izin verdiğimiz duyulsaydı” diye Justinian’ın yerine Teodora yanıtladı, “burayı basarlardı ve” sözcükleri resmen tükürürcesine konuşmasına devam etti, “saray muhafızları da sadece seyrederdi. Eğer güçlü olursak vereceğimiz ceza da güçlü olur.”

Belisar ona baktı ve hiçbir şey söylemedi.

Sonraki günler korkulu bir bekleyiş içinde geçti. Yükselen yoğun duman sanki Aya İrini’den çıkıyordu; ama emin olmak mümkün değildi. Justinian kararını verdiğinde Teodora ona eşlik etmeyi reddetti. Bir kez hipodromdaki kalabalığın önünde durup, ricada bulunmuştu ama işe yaramamıştı. Eğer ayaktakımının yüzüne küstahça bakamayacaksa, eğer güçlü olan kendisi değilse, karşılarına çıkmayı anlamsız buluyordu.

Justinian erguvani ayakkabılarını giyer, diyademini başına geçirir, omuzluğunu ve erguvani pelerinini alırken, Teodora bütün bunları ona anlattı; ama sonuç alamadı.

Justinian, tıraş olmuş, kremlenmiş, taranmış, zümrüt bezeli kuşağını sarınmış, uykusuz yüzü şakaklıklarının süsleriyle çevrili bir halde, tıpkı bir kurban gibi gitmeye hazırdı. Yanında silentiariuslar, rahipler, tütsü kaplarını taşıyan oğlanlar, etekleri yeri süpüren çiçek beyazı kafftanları içinde korumalar ve ellerinde çentikli deriden kalkanlarıyla etraflarını çeviren, atkuyrukları sallanan, dövmele Gotlar olmadan katizmaya doğru yola çıktı. Pencereden bakan Teodora onun avluyu geçtiğini ve saray kanadına geçme talebinde bulunduğunu gördü.

Belisar, “Dışarıya o kadar sarkmayın” diyerek Teodora’yı uyardı ve damları dikkatle gözden geçirdi.

Onu içeri bırakmayacaklar, diye düşündü Teodora içi acıyarak ve neredeyse bunu diledi de. Kendi askerlerine ricada bulunan bir imparator. Ama mucize gerçekleşti, katizmayı kontrol altında tutan muhafız kıtası geçmesine izin verdi.

Sirkte, Justinian’ı serin bir akşam rüzgarı karşıladı. Gökyüzünün rengi hâlâ, çevredeki yıkıntılara konup kalan ve her zamankinden kalabalık olan karga sürüleriyle beneklenen parlak bir eflatundu. Galerilerde yakılmış sayısız meşalenin ışığı, gökyüzünden düşen yortu ateşleri gibiydi. Justinian ilk bakışta, stadyumun normalde aldığı elli bin kişiden daha fazla insanın orada toplanmış olduğunu gördü. Sadece galeriler değil, kumun üzeri de insan karaltılarıyla kaynıyordu; spinanın üzerinde karınca sürüleri gibi yoğunlaşıyor, bütün duvarlardan ve çıkıntılardan sarkıyorlardı. Üst üste yığılmış, yarı hurda halindeki

yarış arabaları, seyirci sıralarıyla arena arasında uydurma geçitler oluşturunuyordu.

Justinian, yemek pişirmek için yakılan ateşleri seçti; burası kargaşanın ortasında gerçek bir kamp yeri gibiydi. Müzik grupları flütler ve teflerle doğaçlama bir müzik çalıyor ve izleyenleri oynamaya davet ediyordu. Hep bir ağızdan söylenen şarkılar meydanın üzerinde çınılıyordu. Birkaç eğlence düşkününü dans eden ayılardan birini, sirkin alt kısmındaki ahırlarda bulunan kafeslerinden çıkartmış, hayvanla kabaca şakalaşıyordu. Justinian, kalabalığın içinde silahlıların sayısının az olduğunu gördü. Ancak tipik bol giysileri ve Hun sakallarıyla sirk partilerinin vurucu güçleri, geçişlere stratejik biçimde yerleştirilmişler, kılıçlar, hançerler ve sivri çıkıntılı muştalarla silahlandırılmışlardı. Bunun dışında silah olarak sadece sopalar, topuzlar, kopartılmış sandalye bacakları, kasap satırları, tırpanlar, kunduracı bizleri ve öbekler halinde yığılı taşlar görülüyordu. Justinian konuşmak için ayağa kalkınca, bunların hangi amaçla yığıldıklarını anladı.

İlk salvo zarar vermeden korkuluklara çarptı ve Justinian'ın "Roma halkı" diye çınlayan sesi akşam alacasında bir kez daha yankılandığında hipodrom sessizliğe büründü. İmparator, oradaydı! O gün, şehrin çanlarının ayin için çalmadığı ilk pazar günüydü. Ama ibadetlerini yapmaları yine de sağlanıyordu. İmparator onlara hitap ediyordu! Vaatleri nefeslerini tutarak dinlediler. Justinian dua etti, halkı yatıştırdı ve yemin etti: Elindeki İncil'i yukarı kaldırarak herkes için af çıkartacağına söz verdi; bütün talepleri dinlemeye hazır olduğunu ilan etti ve fazla suskun kalarak bu acıya ve kargaşaya yol açtığı için kendisini eleştirdi.

İnsanlar dinliyordu, insanlar ses çıkartmıyordu, insanlar bekliyordu. Bizans halkı sessizlik içindeydi.

O sırada ilk haykırış duyuldu:

“Domuz!”

“Yalancı!”

“Az önce yalan yere yemin ettin eşek herif!”

“General Vitalian’a verdiğin sözü tuttuğun gibi tutarsın sen sözlerini!”

Bunları, Justinian’ın önceden duyduğu bir taşlama izledi. “Vitalian’ı sarayda öldüren kimdi?” diye bir soruyla başlıyor ve otuz dizeden fazla sürüyordu. Hep bir ağızdan söylenen şarkının ritmi, zorlukla tutturuldu; ama Justinian’a zaman geçtikçe daha berrak bir şekilde ulaşıyordu. Justinian, kendisini bir kez daha dinletmeyi başaramadan, yirmi ikinci dizeden sonra oradan ayrıldı.

Erguvani Kefen Güzeldir

Senatör Hiphatios, bir grup insan tarafından evinden çıkartıldı. Kollarını, bağırarak peşinden koşan karısına doğru uzatmıştı ki, bir kalkanın üzerine çıkartıldı. Kalabalık ona Konstantin Forumu’ndaki büyük sütunun önünde, ellerine geçirdikleri herhangi bir altın zincirle taç giydirdi. Çiçeği burnunda imparator, ortalığı ayağa kaldıran halkını tereddütlü bir gülümsemeyle selamladı. Senatör Origenes soluk soluğa olay yerine vardı, iki kolunu birden klasik hatip pozunda yukarı kaldırdı ve ahenkli sesini yükselterek herkesi ölçülü ve temkinli olmaya davet etti. İki erkek, kalabalığın başlarının üzerinde göz göze geldiler. Sonra insan seliyle birlikte hipodroma sürüklendiler.

“Domina!” Teodora’nın geldiğini haber veren Narses’in sesinde biraz öfke vardı. İmparatoriçesine bağlı olmakla birlikte, her ne kadar oturum eğreti de olsa, Justinian’ın tahtı biraz yükseltilmiş bir koltuktan ibaret de olsa, üyeler uykusuz da olsa ve Narses, Belisar ve General Mundus’tan başka katılan olmasa da, bir kadının imparatorluk konseyinde bulunmasını uygunsuz buluyordu.

Teodora, sessiz ama kararlı bir biçimde, biraz uzağa yerleştirilmiş fildişi koltukta yerini aldı. Koltuğun oymalarına Teodora’nın kendisi, muzaffer kocasını ve imparatoru, kentin kapısında, tutsak alınmış düşmanların ortasında selamlarken nakşedilmişti.

Erkekler o sırada, saray limanından gemilere binip yanlarına mümkün olduğunca çok altın alarak Heraklia Pontia’ya kaçıp ve orada ortalığın yatışmasını bekleyip beklememeyi tartışıyorlardı. Hipodromdan gelen tezahürat sesleriyle birlikte tartışma kesildi.

“Ne oluyor?”

“Müsaadenizle efendim.” Konuşan Narses’ti. “Casuslarım bu sabah Hypatios’a taç giydirildiğini bildirdiler. Katizmaya varmış olabilir.”

Justinian dudaklarını ısırды. “Üç gemi mi dediniz? Ve Heruller karadan hızlı bir yürüyüşle oraya ulaşabilirler mi?”

General Mundus, sıkıntıyla başını salladı. “Eğer şehri geçebilirsek.”

Belisar’a soru soran gözlerle bir bakış attı. Belisar ise hiçbir şey söylemeden bıçağıyla masanın kenarını yontuyordu. Yenilgilerden nefret ederdi ve şimdi bir yenilgiyle karşılaşacak gibiydiler. Narses pencereden dışarıya baktı.

Teodora’nın ayağa kalkıp onlara doğru ilerlediğini hiçbiri fark etmedi ve ancak konuşmaya başlayınca şaş-

kınlıkla ona doğru baktılar: “Erkekler arasında bir kadının söz almaya hakkı olup olmadığını ve hatta...” Başmabeyincisi Narses’e anlamlı bir şekilde bakarak devam etti, “bu erkekler ne yapacaklarını bilemediklerinde, yol gösteren olup olamayacağını tartışmak şu anda anlamsız.”

Kimse bir şey söylemedi. Teodora bakışlarını, ona dikkat kesilmiş erkeklerin arkasındaki duvarda dolaştırdı. Duvar, zemindeki mask mozaigiyle uyumlu bir şekilde işlenmiş, ortasındaki renkli bir şeridin üzerine çalışılmış tiyatro sahnelerinde, ağızları sonuna kadar açık, kollarının gökyüzüne doğru kaldırmış abartılı pozlarda erkekler görülüyordu.

Teodora’nın tiyatroyken uzun monologları olmamıştı; bununla birlikte canlandırdığı kadın karakterleri arasında pek çok kraliçe vardı. Aklından ezberindeki birkaç dialog geçti. Sesi kendi kulaklarında çınladı. “Sana hizmet edebilmeyi istiyorum.”

Bugünkü metni ise farklı olacaktı ve net bir şekilde gözünde canlandırabiliyordu.

“Büyük bir tehlike içinde bulunan bir insanın yapacağı tek şey, bunu en iyi şekilde atlatmaya çalışmaktır. Bence şu anda kaçmak, bizi emniyete kavuşturacak bile olsa, yapacağımız son şey olmalıdır.”

Artık generaller de, üzerlerindeki uyuşukluğu atmışlardı. Karşılarında, imparatorluk tacının altında süzgün görünen, solgun yüzüne iri kara gözlerin hakim olduğu, narin bir kadın vardı; konuşurken o gözler, karşındakini tümüyle içine çekiyordu.

“Yeryüzünün ışığını görmüş olan hiç kimse ölümden kaçamaz; ama imparator olmuş biri için ölene kadarki zamanını sürgünde yaşamak katlanılmaz bir şey olmalı.

Kendi adıma ben, her tarafa erguvan rengin hakim olduğu bu ihtişamdan asla ayrılmak istemem.”

Teodora dramatik bir tavırla imparatorluk kaftanına biraz daha sıkı sarındı. Söylediği her sözcükte derin bir ciddiyet vardı. İmparatorluğun sokaklarında, o kadar uzun zaman yersiz yurtsuz yaşamıştı ki; söylediklerini kimse romantizme bağlayamazdı.

Birisi kalkıp, en derin sefaletin içinden çıkıp da, birdenbire böylesi gerçekdışı bir ihtişamın içine girmenin nasıl olabildiğini sorsa, vereceği cevap şuydu: Gayet Kolay!

İpek kılıflı, yumuşak yastıklarla dolu yataklarda uyanmakta; etrafında düzinelerce hizmetkâr, üç saat boyunca değerleri bir birliğin yıllık gelirini aşan parfümlerle, kremlerle süslenmekte; ardından Antakya’da dokunmuş, Tyros’ta boyanmış, İskenderiye’de işlenmiş ve Bizans’ta onun için dikilmiş, Çin ipeğinden en değerli kumaşlara bürünmekte hiç zorluk çekmemişti. Odaları gibi bedeninin de altınla bezeli oluşu, onu süsleyen değerli taşların üç kıtadan geliyor olması, sofrasında eriyen buzun uzak dağların tepelerinden kırılıp, erkeklerin ve hayvanların sırtında, sallların üzerinde onca yoldan taşınıyor olması da Teodora için bir sorun yaratmamıştı. Herkesin önünde yerlere kadar eğilmesi; izni olmadan kimsenin ona ne bakabilmesi, ne konuşabilmesi, ne de dokunabilmesi Teodora’ya dinlendirici gelmişti. Bütün bunlara rağmen herkesin onu gözetliyor olması, bütün duvarların kulaklarının, bütün odaların gözlerinin olması ve nöbetçi kapılarındaki, mühürlenmiş ağızlarıyla sarayların bazı bihaberleri, daha çılgılık bile atamadan yutan karanlık midederinin olması da... Ama bu kadarını düşünmek istemiyordu şimdi. Taht salonuna veya Aya Sofya’nın mihrabı-

na giderken nasıl sadece yerdeki somaki taşından kakmaların üzerine basıyorsa, Babil'den gelen derilerden yapılma yumuşak erguvani ayakkabılarını da, ince esmer ayaklarına her zaman aynı özenle giymişti. Yaşamın diğer tarafının kendisini beklediği yere ise, kendi isteğiyle tek bir adım bile atmayacaktı. Teodora o taraftakilerden, bir zamanlar yüzüne tükürmüş olan pek çoğunu, ağır bir şekilde aşağılamıştı. Hayır, kendi adına bu ihtişamdan asla vazgeçmeyecekti.

Teodora kararlıydı ve bu kararlılık onu dinleyenlere de geçiyordu.

“Artık ‘Domina!’ diye selamlanmayacağım günü yaşamak istemiyorum! Eğer sen imparatorum, kendini emniyete almak istiyorsan, buyur! Ama bu sorun yaratmayacak mı? Yeterince paramız var, deniz aşağıda ve gemilerimiz bekliyor! Ama iyi düşün, kendini emniyete alır almaz ölümü böylesi bir emniyete yeğlemeyecek misin? Bana gelince, ben eski bir bilgeliğin yolundan gideceğim: Erguvani kefen güzeldir.”

Teodora sustu; bu ufak tefek kadın yakıcı bir enerji yayıyordu.

Justinian onun elini tuttu, öptü ve içtenlikle serin, nemli alnına bastırdı.

Generallere bir anda hayat gelmişti. “Narses, Hadımlar Muhafız Alayı’nda kaç askeriniz var?”

Başmabeyinci adamlarının sayısını hesapladı. Atmış savaşçısı vardı, hepsi de, deri zırhlarının altına renkli ipek giysiler giyen, iri yarı Ermenilerdi. Ama üstlerinde taşıdıkları silahları maharetle kullanıyorlardı.

Mundus’un Herulleri de, Belisar’ın Gotları gibi savaşlarda sertleşmiş erkeklerdi. Yüzyıldan uzun bir süre önce İskandinavya’dan gelen ve dinsiz krallarının önderliğinin-

de Pannonien'in büyük kısmını ele geçiren Heruller acımasız ve barbar geleneklere bağlıydılar ve onların savaş-taki sert ve sınırsız vahşetini yaşamış olanlar buna inan-makta zorlanmıyorlardı. Kızıl ve sarı saçlarına hayvan postu şeritleri, kuş tüyleri, boncuklar ve yağmalanmış mücevherler örülmüş bu haşin savaşçıların görünüşü bi-le, günler önce onların geçişini izleyen Bizanslıların kor-kuyla karışık bir saygıyla ürpererek fısıldaşmalarına yet-mişti. Bunlar Hıristiyan erkekler değildi; bunların cana-var olduğu kesindi.

“Katizmanın altındaki bronz kapıdan bizi geçirmeyeceklerdir” diye fikir yürüttü Belisar. “Kapıyı buradaki muhafızlar tutuyor. Ana kapıyıysa ayaktakımı içeriden barikatla kapattı. Ama adamlarımla birlikte Kalke'den savaşıarak geçebilirim, orada fazla muhafız yok ve içeri-den dışarıya doğru bir saldırıyı beklemezler. Sonra Augustineum'daki büyük kapıya saldırırız.”

Narses, fazlaca büyük olan başını salladı. “Kalabalığın içindeki casuslarım kapıyı açık bulmanızı sağlayacaklardır.”

Mundus, Herullerini katizmadan geçirerek, oradaki korkulukların üzerinden atlatıp galerilere sokmayı düşünüyordu.

“Hayır” diyerek Belisar başını salladı. “Sizi tek tek karşılayıp daha kılıcınızı oynatacak fırsat bulamadan köpek gibi öldürürler. Dar mekanlara sıkışmaktan kaçınmalıyız. Hedefimiz arena olmalı!”

Belisar yenilgiye uğradığı için Suriye'den geri çağrılmıştı. Kimseye bir zafer daha armağan etmeye niyeti yoktu.

“Başka bir geçiş yok mu?”

“Nekra Kapısı var” diyerek Teodora söze girdi.

Hepsi dönüp ona baktılar.

“Aslında sadece çıkış için kullanılan bir kapıdır; ölen gladyatörlerin cesetleri oradan dışarıya çıkartılır. Ama bu oradan canlılar geçemez anlamına gelmiyor. Bu kapı yeraltındaki kafeslere ve hücrelere açılır, oradan da hipodromun göbeğine sayısız çıkış vardır.”

Teodora, General Mundus’un yüzündeki şaşkınlığı görünce kendini tutamayıp güldü.

“Biz Bizanslılar, hipodromun batı kanadındaki ahşap teraslara bu ismi veririz. Bu sizi içinden geçirebileceğim gerçek bir labirenttir. Ama hizmetkârlarımın bazıları da labirenti benim kadar iyi tanır, oradan gelmedirler çünkü.”

Generaller durumu gözden geçirmeye devam ederken Teodora, Narses’i bir kenara çekti.

“Casuslarınız hâlâ hipodromda mı?”

Ermeni sessizce başını salladı.

“O halde onları yavaş yavaş geri çekmelisiniz. Ama daha önce...” Parmağındaki yüzüklerden birini çıkarttı. Yüzüğün ağır bir altın işçiliği vardı ve üzerine döndürülebilen, oymalı bir taş yerleştirilmişti. Bir tarafında süt beyazlığındaki taşa kazınmış, yarış kazanmış bir araba figürü, diğer yüzündeysen kendi kuyruğunu ısiran bir yılan deseni vardı.

“Maviler’den Porfirios’u ara. Kargaşanın en yoğun olduğu noktadadır. Ona benim, kendisini ve sevdiği her şeyi bu arenanın dışında emniyete almasını istediğimi söyle. Bunu eski zamanların hatırına yapmasını istediğimi söyle.”

Narses yüzüğü aldı, taşı döndürerek oynadı. Yarış arabası, yılan, yarış arabası, yılan; görüntüler gözünün önünde yer değiştiriyordu. Sonra Teodora’ya baktı. “Verdiğiniz başka bir isim yok mu?”

Teodora başını salladı. “Başka kimse yok.”

Belisar’ın kuvvetleri kare bir nizam içinde ve sessizce Augusteion’da dizilir ve Mundus’un yüzlerini maviye boyamış Herulleri, tek tek hipodromun çapraşık merdivenlerinde, bu yeraltı dünyasının paçavralar içindeki sakinlerinin şaşkın bakışları altında kaybolurken; Hypatios, katizmada alnındaki teri silerek, stadyumdaki sarhoşluk derecesinin nasıl ayaklarının dibine kadar yükseldiğini gözlüyordu. Yağmalanmış şaraplar, açık olan Batı Kapısı’ndan el arabasıyla içeri taşınıyordu.

“Origenes?”

“Augustus?” diyerek onu imparatora hitap şekliyle selamladı Origenes.

Hypatios elini sallayarak, “Yavaş yavaş bir şeyler yapmamız gerekmiyor mu artık?”

Şimdi aldırış etmez bir tavırla konuşan Origenes’ti.

“Biz kazandık, daha ne istiyoruz? Kapana kısıldılar ve er geç ya teslim olacaklar ya da kaçacaklar. Eğer sadece beklemek yeterliyse, onları dışarı çıkartmaya çalışarak boşu boşuna kan dökmek niye?”

Hypatios dişlerini giderek daha fazla gıcırdatmaya başladı. Bir yanında Leonidas, diğer yanında Asterios’la, kalabalığa el sallayan Orestes’i inceledi, sonra locanın alt tarafındaki şamatayı izledi. Birisi dans eden ayıyı meşaleyle tutuşturmuştu ve kadın erkek, çoluk çocuk bütün halk, acıdan pençelerini sağa sola sallayan hayvandan neşyle bağrışarak kaçıyordu. Yanan postun dumanı yukarı kadar çıktı.

Hypatios bürnunu tıkayarak arkasını döndü. Gözü bir köşeye büzülmüş, sadık bir köleye takıldı. Yeni imparator aynı şeyi yapabilmek için neler vermezdi. Acil olarak bir divite, mürekkebe ve papirüse ihtiyacı vardı!

Az sonra köle, İmparator'un mesajıyla birlikte, döner merdivenleri koşar adım inerek sarayın iç kısımlarına yöneldi. Muhafızlar elleriyle geçmesini işaret ettiler ve köle yine koşar adım boş koridorlardan geçti. Ayak sesleri mermer zeminde cesaret kırıcı bir tınıyla yankılanıyordu. Ara sıra koyu renk oymalı ahşap kapılardan birini açıyor ve terk edilmiş mekanlarla, kırılmış mobilyalarla, şarap birikintileriyle ve başı bozuk bir asker güruhu ortalığı dağıtmış veya birileri alelacele toparlanmış gibi ortalığa yığılı ıvır zıvırla karşılaşılıyordu. Soluk soluğa ve böğürleri sancıyarak sayısız odaya girip çıktıktan sonra, sonunda kendisine imparator ve ailesinin kaçtığını söyleyen bir köleyle karşılaştı. Elinde artık işe yaramayan yazılmış mesajla öylece kalakaldı. Adımlarını sürüyerek geri dönerken, etrafındaki terk edilmiş, alışılmadık lüksün tadını çıkarttı; seçkin mozaiklerin, duvar resimlerindeki yanıltıcı sahicilikteki kuşların, ağaçların ve yaban hayvanlarının, mükemmel ahşap oymaların, altın kupaların parıltısının keyfine vardı; bir tanesini de yanına aldı. Tekrar iç avluya vardığında, fıskıyeli havuzun başında papirüsü yırttı. Hypatios'un sadece kendisine dayatılan rolü oynadığına dair yeminleri, hipodromun basılması için yalvarırcasına ricaları, parça parça oldu ve havuzun suyunu içine çekerek nilüferlerin arasından ağır ağır dibeye çöktü.

Mundus, susuzlukla haykıran, gürültü ve dumandan son derece hırçınlaşmış hayvanların arasından geçerek Nekra Kapısı'na varmıştı.

Adamları sert hareketlerle arenanın kumuna çıktılar, omuzları ve kılıçlarının kabzalarıyla yer açarak konumlandılar. Etraflarındaki zafer sevinci ve şarapla sarhoş olmuş insanlar, aralarına giren bu silahlı adamların niyeti-

ni önce anlamadılar. Kafayı bulmuş erkekler, dilleri dolanarak, itilip kakıldıkları için söylendiler; kadınlar neşeli bağırışlarla yeni gelenlerin boyunlarına atılmaya kalktılar ama sertçe uzaklaştırıldılar. Ve sonunda kılıçlar çekildi.

İlk öldürülenlerin çığlıkları diğerlerinin gürültüsü içinde eridi. Heruller, sırada ne olduğunu anlayamadan, dehşetle bakan yüzleri dağıtmak için ilk ceset yığınının aşarken; daha gerilerdekiler gülerек dans ediyor ve el sallıyorlardı.

Ölüm, kendi hakkındaki haberlerden daha hızlı ilerliyordu ve başına geleceği sonunda anlayıp haykırarak kurtulma umuduyla kalabalığı yarmak için çaresizce çabalayanlar, daha ilk çığlıkta kılıcı gırtlığında hissediyorlardı. Baltalar sırtlara iniyor, kaburgalar çatırdayarak kırılıyor ve inip kalkan ciğerler bir anda vücudun dışına taşıyorlardı. Kafalar gövdelerden ayrılırken fışkıran kan, daha başsız gövde yere yıkılmadan etraftakilerin üzerine sıçırıyordu. Heruller kısa sürede, bir ceset yığınının ardında avantajlı bir pozisyonda kılıç sallamaya başladılar. Kumun artık ememediği kanın içinde, çizmeleri kayarak, baldırları kızıla boyanmış ilerliyorlardı.

Diğer tarafta da, Belisar'ın Gotları kılıçlarını çekmişlerdi. Onlar Orontes'te, Perslerin Ölümsüzler Tugayı'na karşı savaşmışlardı ve hipodromdaki kargaşa karşısında sadece tiksinti duyuyorlardı. Karşılarında bulunan insanların zırhsız bedenlerinden organlarını ayırmak çok kolaydı; yere yığılan insanların eksilen gövdelerinde açılan deliklerden kan kızıl parıltılarla fışkırıyordu. Kılıçları korunmasız etin içinde o kadar derine giriyordu ki, geriye çıkartabilmek için ayaklarını cesede iyice dayamak zorunda kalıyorlardı. Dehşetle arkalarındakileri çiğne-

yen insanlara kılıç sallarken etraflarına bakmıyorlardı bile. Birbirine girenlerin ortasına kılıç sallayarak, aynı darbeye birkaç kişiyi birden öldürüyorlardı.

İçlerinden beyaz kemiklerin fırladığı organlar, darbenin şiddetiyle havada uçtuktan sonra kuma çarpıyordu. Genç bir kadın üzerine fırlayan şeyi yakaladı; bu bir koldu. Kana bulanarak kucakladığı kolla birlikte diz çökerken, ağzına giren bir kılıç dişlerini dağıttı. Erkekler kutusal hastalığın krizini yaşayan saralılar gibi sırtüstü devrilirken, dışarı fırlayan bağırsaklarını tutmaya çalışıyorlardı ve sonuna kadar açılan gözleri, kopan damarlarının içinden kızıl fıskıyeler halinde gökyüzüne doğru fışkıran kanları artık göremiyordu. Bir zamanlar canlı bir insana ait olan bu bedenler, bir et yığınınna dönüşüyordu. Gotlar, kan ve bağırsakların üzerinde kayarak, bu yığının içinde adım adım ilerliyorlardı.

Beş saat boyunca karşılarına çıkan her şeyi kesip doğradılar, hareket eden her şeye kılıçlarını geçirdiler; sonunda kan saçlarından damlamaya başladı.

Katizmada duran Hypatios, Pompeios ve Origenes, gözlerini, uyuşturulmuş gibi saray muhafızlarının mızraklarına dikmişlerdi. Muhafızlar zamanın verdiği mesajı almışlardı ve eski ama aynı zamanda yeni imparatorları Justinian'ı, önlerinde döner merdivenden aşağı sürükledikleri üçlüyle karşılayarak bir armağan vermek istiyorlardı.

İmparator'u iç avluda, bronz kapıyı koruyan askerlerin cesetlerinin yanında, Narses'in Hadımlar Muhafız Kıtası'nın ortasında buldular. İçeriden, kaçmaya çalışanların kapıları zorlarken çıkarttıkları gümbürtü geliyordu. Herullerin elinden kurtulmaya çalışanlar, bu ölüm arenasından dışarı çıkabilmek için yalvarıyorlardı.

Hypatios diz çökerek, İmparator'u suçsuzluğuna inandırmaya çalıştı. Göz ucuyla, ölü bir muhafızın havuzun kenarından içine sarkan elini gördü. Bu, mesajını saklayan eldi; ama artık herhangi bir kanıt bulması mümkün değildi.

Bir el hareketiyle kaderini belirleyen Teodora oldu. Onun da Pompeios'un da başları kesildi, gövdeleri parçalara ayrılıp çuvallara tıklandı. Cellat, imparatorluk zincirini son anda Hypatios'un kanlı saçlarının arasından çekerek çıkarttı, altını elinde hoşnutlukla tarttı. Sonra çuvalın ağzını bağlayıp denize attı. Kargaların ve yırtıcı kuşların şehrin üzerinde daireler çizdiği oradan bile görülebiliyordu. Justinian ve Teodora şimdi güçlüydüler ve bu güçlerini kullanıp insanları cezalandırıyorlardı.

Yerin Kulağı Vardır

“Şışşt, Prokopius, alçak sesle konuş. Yerin kulağı vardır.”

Johannes Lydos, valiliğin özel kalem bölümünde, sıkıntıyla çevresini inceliyordu. Bütün çalışma arkadaşları başlarını önlerindeki belgelere eğmişlerdi. Uzun sıralar halinde dizilmiş işleriyle meşgul görünüyorlardı; ama Johannes Lydos tartışmayı ilgiyle izlediklerini de biliyordu.

“Haydi gidelim.” Masasını özenle kilitledi ve pelerini uzandı. Kolunu arkadaşının omzuna atarak onu dışarıdaki nisan güneşinin sıcaklığına çıkarttı.

Prokopius, durmadan konuşarak arkadaşını ikna etmeye çalışıyordu.

“Bu adil bir şey değil, yersiz bir şey düpedüz. Böyle bir kararda doğru davranılmış olamaz. Bunu üzerine alma Johannes ama, bu meselede beni atlamak için geçerli bir nedenin yok.”

Ön avlunun sütunlarının dibinde, ışıkla gölge arasında çakılıp kalmışlardı. Johannes Lydos gözlerini gergin bir şekilde kıstı ve sokaktaki hareketi izledi.

“Bir işin yoksa, Antemios’u inşaatında ziyaret edebiliriz. Yapısıyla, bir babanın ilk çocuğuyla gururlandığı kadar gururlanıyor neredeyse.”

“Olur.” Prokopius’un akli karışmıştı. Sözü kesilince bir an düşündü. İki eliyle birden saçlarını geriye itti. “Stoa bazilikasındaki Vergilius Kitapçısı’ndan, Teophrast’ın ‘*Karakterler*’ inin bir kopyasını almak istiyorum.”

“O halde önce bunu halledelim” dedi Johannes, “haydi gel.”

Tekrar harekete geçince Prokopius, yine heyecanlı el kol hareketleri yaparak ve gözü dünyayı görmeden konuşmaya başladı.

“Yani Johannes, söylemeye çalıştığım şu; Dara’daki çatışmalara ben de katıldım. İnsan bir tarihçiden daha fazla ne bekler? Eğer İmparator bu savaşın bir kroniğini istiyorsa, bunu yapacak en uygun insan benim, anlıyor musun? Hayatımda şimdiye kadar bana bundan daha uygun olan bir iş çıkmadı karşıma.”

Johannes onu tüniğinin kolundan tutarak, bir kasap dükkanından dışarı sızan kötü kokulu bir kan birikintisinin üzerinden atlattı. “Dikkat et. Dostum!” Sonra onu, yollarından çekilmek istemeyen bir grup İspanyol denizcinin yanından geçirdi.

Prokopius, bir an şaşkınlıkla etrafına bakındı. Sonra konuşmaya devam etti.

“Seni severim bilirsin, Johannes. Ama benim tarzım da seninkinden kötü değil. Benim deneyimlerim İmparator için ağır basmalıydı!”

“Belki” diye dikkatle yanıtladı Johannes. “İmparator senin komutana karşı yansız olamayacağını düşünmüştür. Dikkat, buradan sola döneceğiz.”

“Yansız olmamak da ne demek?” diye sinirlendi Prokopius. “Onun büyük bir adam olduğu kesin. Belisar, İskender’den bu yana gördüğümüz en büyük komutan. O olmasaydı Justinian’ın durumu zordu.”

Johannes, “Gördün mü?” diye üstüne basarak başını salladı. “Söylemeye çalıştığım da bu zaten.” İşaret parmağını salladı, “İmparator’un duymak istemediği şey de bu işte. Belisar’ın ününün göğşe varmaması için çok özen gösteriyor. Büyük bir adamın karşısında başka büyük adamlara çok fazla hayranlık göstermemek gerekir. Mesela ben İmparator için bir methiye yazdım” diyordu ki;

“Ooo, iyi günler, Origenes, ne güzel bir gün değil mi?” diyerek ona selam verdi. Sonra arkadaşına dönerek, “Gördün değil mi?”dedi.

“Sürgüne gönderileli bir yıl bile olmadan, tekrar itibarı iade edildi ve adam yine şehirde.”

Gördüklerine inanamamış gibi başını salladı. Sonra yan gözle Prokopius’a baktı.

“Koruyucun olan hanımın başına gelenler senin için gerçekten talihsizlik. Onun manastıra gönderilmesi yönündeki emri bizzat Teodora vermiş diye duydum.”

Bu bir soru anlamı taşıyordu ama, karşılık beklemeden devam etti. “Evet, evet, ah şu kadınlar.”

Prokopius, arkadaşının söylediklerini anlaşılmaz bir homurtuyla yanıtladı. Birbirinden çok farklı bu iki kadı-

nın, bir zamanlar farklı beklentilerle planladıkları bu buluşmayı hayal etmekte zorlanıyordu.

Sonunda bu buluşma gerçekleşmişti ama kendisi için değildi. Ağzı bir küçümseme ifadesiyle aşağı doğru kıvrıldı. Sonra tekrar, az önce kesintiye uğrayan düşüncelerine geri döndü.

“İmparator’a hiçbir zaman saygısızlık etmedim. Belisar’ın ona iletmesi için bir methiye de ben yazdım; ne yazık ki boşa gitti.”

Bu hayal kırıklığının anısıyla kaşları birbirine yaklaştı.

“Oysa Güneş Tanrısı’yla özdeşleştirerek yaptığım maharetli benzetme bile tek başına muhteşemdi...”

Prokopius, yine kasvetli düşüncelerine dalıp gitti.

Prokopius’un şiirinin mükemmelliğini ilk kabul eden Johannes Lydos olmuş, hatta çok beğendiği bazı deyişleri kendi şiirinde de kullanmıştı. Önce, İmparator için yazıldığı belli olan bir şiirin kendisine anonim olarak verilmesine şaşırılmıştı. Tütsü, gül ve sandal ağacı karışımı ince bir koku, bir kadın elinin kendisini desteklediğini ve rakibinin yazdığı şiiri asıl alıcısı yerine kendisine gönderdiğini ele veriyordu. Johannes Lydos gözlerini kapatıp burun deliklerini kabarttığında, parfümün kokusunu hâlâ duyabiliyordu. En gözüpek anlarında, eski zamanların anısına İmparatoriçe’nin kendisinin bu onuru ona bağışladığını hayal ediyordu. Adiutor olarak çalışmaya başlamadan önce iş yeminini ederken, İmparatoriçe’nin ayağını İmparator’unkinden daha uzun süre öpmüştü.

Kolunu dostça Prokopius’un omzuna attı. “Hadi, bu kadar üzme kendini.”

Prokopius omuzlarını silkti. “Sıkılmak ne demek. Bu hayatımın fırsatıydı. Şimdi senin, İmparator’un armağa-

nı olarak cebe indireceğın içi para dolu gümüş largition kabını ben böylece kaçırmış oldum, eşek herif,”

Sesine uzlaşmacı bir tını vererek yumruğunu sıktı ve arkadaşının yuvarlak keyif göbeğine hafifçe vurdu. “Bunun anlamı, siz burada Bizans’ta keyfinize bakarken ilk savaşa Belisar’la birlikte benim de gideceğimdir.”

“Kuzey Afrika’ya mı?” diye sordu Johannes Lydos, arkadaşının duygularını paylaşarak.

Prokopius, “Duruma bakılırsa, Kuzey Afrika” diye onu onayladı ve tekrar karamsar bir havaya büründü. “İstilaçı Gelimer, bizim talebimize karşı çıkarak eski kralı serbest bırakmak istemiyormuş. Son gelen haberlere bakılırsa...” Prokopius sesini alçaltarak devam etti, “Hilderich’i astırdığı bile söyleniyor. Bu bilgi güvenilir bir kaynaktan, anlıyor musun?”

Johannes Lydos başını salladı. Bu hareketiyle, benden daha güvenilir kim olabilir, demek ister gibiydi.

“Ah, işte Vergilius’a geldik. İçeri girecek misin?”

Johannes, öğle yemeğinde hep birlikte yemek için, yakındaki dükkanlardan birinden bir şeyler almaya karar verdi. Antemios, inşaat yerindeyken çoğunlukla doğru dürüst yemek yeme imkanı bulamıyordu. Prokopius elinde papirüsten rulosuyla Vergilius’tan çıktığında, Johannes de o sırada güzelce paketlenmiş, yağı sızan, sıcak sosisleri, çörekotlu ekmeği ve sulu turpları pelerininin altına sokmuş keyifle kokluyordu.

Prokopius elindeki papirüs tomarını açarak gün ışığında kalitesini kontrol etti. Eski tarz papirüs tomarını, dikiyerek birleştirilmiş yeni elyazmalarına yeğliyordu. Kala-balığın içinde, kolları havada papirüsü okumaya başladı.

“Şunu dinle bak” diye bağırdı, “Teophrast çok dikkatli bir gözlemcidir.” Sonra metni okumaya başladı: “İçten

pazarlıklı, düşmanına rastladığında nefretini belli edecek yerde sohbete koyulandır. Gizlice saldırdığı düşmanını yüzüne karşı över, eğer kötü duruma düşmüşse duygudaşlık gösterir. Hakkında kötü konuşanları anlayışla karşılar. Burada çok açık bir şekilde ortak bir tanıdığımız tanımlanmıyor mu sence, Johannes?”

Johannes Lydos yutkundu. “Kimden bahsediyorsun?” diye temkinlice sordu.

“Justinian’dan elbette” diye onay beklercesine ona baktı Prokopius.

Johannes rahat bir nefes aldı. “Şu papirüslerini sarartık; yoksa rüzgar değerli Teophrast’ını yırtacak.”

“Haklısın, harika bir meltem var.”

Böylece Aya Sofya’ya doğru yola koyuldular.

Antemios’u, üzerinde sürekli bir kireç ve tuğla tozu bulutunun asılı kaldığı bir şantiyede buldular. Gıcırdayan vinçlerin arasından geçtiler, harç teknelerinin içine bastılar, sırtlarındaki tahtaların üzerinde yeni yakılmış toprak tuğla yığınlarını taşıyan işçilere çarpmamaya çalışarak yürüdüler. Yapılan binanın iskeletinin neredeyse diz boyu yükseldiğini fark ettiler; yüz metreyi aşacak yüksekliğiyle etkileyici bir yapı olacağını biliyorlardı.

Prokopius, duvarcıların bir sihirbaz gibi bir sonraki mekanın sınırlarını çizdikleri, iyice gerilerek sabitlenmiş pereselere takılarak sendeledi ve bir kaba çarparak onu devirdi. Söylenerek nemli harcı pelerinininden silerken, bağırıp çağıran kalfayı görmezlikten gelmeye çalışıyordu. Tam o sırada, Mimar Antemios onları fark etti ve sevinçle el sallayarak yanına çağırdı.

El işçileri, ileride, bazilikanın dehlizini oluşturacak alanda, binanın tüm genişliğini aşan ön avlunun batı kanadında, küçük bir barınak kurmuşlardı. Burada bir oca-

ğın üzerinde mercimek pişirirlerken, gelen sosisleri de sevinçle yemeğin yanına kattılar.

Üç arkadaş, tuğlaların üzerine yerleştirilen bir tahtayla yapılmış sıranın üzerine yan yana oturdular.

Antemios'un iş arkadaşı Miletli Isidoros, duvarcılara bakması gerektiğini söyleyerek özür dileyip dışarıdaki kaosun içine daldı; karınca sürüleri gibi kaynaşan işçilerin arasından geçerek uzakta eflatun ve beyaz giysileri uçuşan, küçük bir ayin alayının görüldüğü yere doğru gitti.

Toz bulutlarının arasından tütsü kaplarının altınsı pırıltısı görünüyordu ve inşaat gürültüsünün kesildiği anlarda hafif bir Kyrie'nin* sesi duyuluyordu.

Antemios başını sallayarak meslektaşının arkasından baktı.

"Hep aynı şey! Her on iki tuğla dizisinde bir, bir kutsal emanet duvara gömülüyor ve bilmenizi isterim ki, bütün bu prosedür dualar ve takdisler eşliğinde yapılıyor. Bu sırada işçiler gölgelik bir köşeye çekilip sonra da bir daha ortaya çıkmıyorlar. Bütün bunlar Isidoros için dertten başka bir şey değil. Hay aksi şeytan, nerede bu?"

Alet kutularını karıştırdı ve sonunda üstü kağıtlarla dolu çizim masasının altında aradığını buldu.

"İşte burada, gerçek falerner** dostlarım! Toza karşı iyi gelir." Arkadaşlarına şarap doldurdu ve kısa bir süre sonra Antemios'un gözüpek mimari planları üzerine hareketli bir tartışma başladı.

* Kyrie: Ayin başında söylenen bir yakarış ilahisi.

** falerner: Kampanya bölgesinde üretilen ünlü bir şarap türü.

Johannes Lydos durmadan başını sallamaktan başka bir şey yapamıyordu:

“Demek elli beş metre yüksekliğinde!”

“Ve otuz üç metre çapında!” diye gururla ekledi Antemios.

“Bundan daha büyük bir kubbe sadece Panteon’da var.”

“Peki ama bu gövde bunu nasıl taşıyacak? Burada gördüğüm bir bazilikanın hatları, öyle değil mi?” Prokopius karınca kovanı gibi devinen şantiyeyi işaret etti.

“Sadece dıştan görünüşü, bakın!” Antemios planları aradı ve önlerine açtı. “İç görünüşü çok başka olacak. Ana yapı kare biçiminde, bu merkezileştirilmiş boylamasına bir kanat aslında, görüyor musunuz? Yan sahınlar bölümlenmiş ve bu birimi desteklemek için merkezi olarak buraya bağlanıyor. Önemli olan, kubbenin üzerinde yükseleceği bu kare biçimli merkez.” Antemios heyecanlanmıştı.

“Gördüğüm kadarıyla sadece dört istinat desteği var.”

“Hayır, uzunlamasına kanatta iki yarım kubbeye daha dayanıyor, bunları da ayrıca yarım kubbeler taşıyor; kuzeyde ve güneyde ağırlığın büyük bir bölümünü koruyucu duvarlar var. İşte bakın!” Projenin karmaşık çizgileri üzerinde parmağını dolaştırdı.

Johannes ve Prokopius, iki boyutlu çizim üzerindeki eğim, ağırlık, basınç ve güç hesaplarını tam olarak anlayamadılar.

Johannes Lydos, Trallesli Antemios’un birkaç matematik formülüyle kendisine anlatmaya çalıştığı şeyi pek kavrayamıyordu; teknik terimler ona fazla bir şey ifade etmiyordu. Buna rağmen, “Ben yine de diyorum ki” diye inatla karşı çıktı, “böyle bir şeyin yıkılması gerekir. Ayrıca eğim de fazla dik hesaplanmış.”

Antemios kaşlarını çattı. “Bırak da eğitim benim sorunum olsun. Yıkılma tehlikesine gelince, onu unut!” Bunu söylerken arkasındaki paletin üzerinde, tencere altlığı olarak duran bir tuğlaya uzandı ve onu arkadaşına fırlattı.

Johannes atılan tuğlayı şaşkınlıkla yakaladı ve sonra onu elinde tarttı. “Hafif bu!” diyerek şaşkınlığını belirtti. “Çok ilginç.”

“Rodos’tan gelme özel yapım bir tuğla” diye açıkladı Antemios istifini bozmadan. “Ağırlığı normal bir tuğlanınkinin çok altında.”

Tuğla elden ele geçti. Prokopius üzerine kazınmış yazıyı yüksek sesle okudu:

“Yapının temelini Tanrı attı, yardımına da Tanrı gelecektir.”

“Demek ki senin anlayışın bu” dedi Johannes.

Antemios pes etti ve gülmeye başladı.

“Sizi inançsızlar! Bakın, benim için önemli olan iki şey var. Ana kubbenin yarım kubbeler üzerinde nasıl ritmik bir salınımla yükseldiğini görüyor musunuz? Ve bütün bunların nasıl gövdenin üzerine bir şapka gibi oturulmayıp içinden çıktığını? Bu kubbe havada süzülür gibi duracak, anlıyor musunuz, süzülür gibi! Işık kubbe kenarlarındaki pencerelerin tepeliğinden içeri girdiğinde kubbe, bir şeyin üzerine dayanırmış gibi değil de, altın bir zincirle gökyüzüne asılıymış gibi duracak!”

“Etkileyici” dedi Prokopius kuşkusunu belli ederek. “Altın bir zincirle gökyüzüne asılmış gibi” deyişini de aklına yazdı. Belki bir gün, bunu kendisi de bir yerde kullanabilirdi.

“Mercimekler pişti sanırım.” Antemios tencereyi ateşin üzerinden aldı ve onlara doğru uzattı. Ağızlarını çörekotlu pideyle silerek tencereye doğru uzandılar.

“Her şey süzülecek” diye bağırdı Antemios lokmasını çiğnerken ve kaşığını coşkuyla gökyüzüne doğru salladı. “Her şey hareket eder gibi olacak. İç mekan ılık dolu ve akışkan olacak. Sütun dizileri ve kemerler optik olarak iç içe geçecekler; bakanın gözlerinin önünde her noktada yeni bir perspektif açılacak.”

Bütün o hayal ettiği ihtişamı, mozaiklerin pırıltısını, gümüş asma şamdanları, değerli taşların yanıp söndüğü mihrapları ve altın yaldız işlemeli ağır perdeleri şimdiden görebilecekmiş gibi devasa şantiyesindeki devinime göz attı. Johannes Lydos hiçbir şey söylemeden ona yarım bir turp uzattı.

“İmparator’un, daha önce hiç görülmemiş bir kilise inşa edilmesini istediği söyleniyor.”

Prokopius çok şey ifade eden bir tavırla burnundan soluyordu. Antemios, ağzındaki lokmayı çiğnerken yeniden şarap doldurdu.

“Gerçekten de her on iki tuğla sırasında bir, kutsal bir emanet mi olacak?” Prokopius inanılmaz bir şey der gibi başını salladı. “Bu kadar şeyi nereden buluyor?”

Antemios, sanki kötü bakışlardan korunmak istercesine ellerini kaldırdı.

“Ben bu konuda bir şey söylemeyeyim. Yerin kulağı vardır. Hey, bu arada kavunumuz da var; kim şöyle sulu bir dilim ister?”

Altın parçacıklarından oluşan bir yağmur Teodora’nın üzerine yağdı, şingirtılarla tahtının basamaklarından kaydı ve gölgeliğinin eteklerine takılıp kaldı. Karşılarındaki, yalnızca bir keçi postuyla örtünmüş, pis kokular yayan, yarı çıplak bir cüceydi. Bir keşişin, Teodora’nın verdiği armağanı geri çevirerek, imparatoriçelerinin yüzüne fırlatışını gördüklerinde, nedimelerinin yüzüne

ateş bastı. Teodora'nın bunun ardından gelen hakaret bombardımanı karşısında beti benzi atmıştı. Muhafızlar beyaz pelerinlerini geriye atarak kılıçlarının kabzasını gösterdiler. Ama imparatoriçe bir işaretle onları durdurdu.

Keşiş Maras elindeki kemik değneği salladı; söyleceklerini daha bitirmemişti.

“Babil fahişesi” diye gürledi, “sen o satılık bedenini adizvler içinde çürüt.” Bir süre böyle devam etti. Antonina arkadaşının yanına oturmuş, can sıkıntısıyla kızıl buklelerinin ucundaki kırıkları inceliyordu.

Teodora'nın yanıtı yatıştırıcıydı. Hatta sonunda bu asi ziyaretçiyi, dairesinin kapısına kadar geçirmek üzere ayağa kalktı; bu, nedimelerin herkesin duyabileceği bir şekilde iç çekmelerine yol açan görülmemiş bir davranıştı. Sonra keşişe sarayda misafir edilebileceğini söyledi; o ise, bu günah bataklığı şehrin surları dışında, kendi basit çadırında kalmayı yeğleyeceğini belirtti. Teodora'nın istediği hayır duasını reddetti ve İmparatoriçe o çıkıp da kapı arkasından kapanıncaya kadar başı eğik olduğu yerde kalakaldı.

Uşaklar derhal ortalığa saçılmış serveti toplamaya giriştiler; nedimeler uzun beyaz mendillerini salladılar, yerlere parfüm serptiler ve kölelere derhal pencereleri açmalarını söylediler. Teodora öfke içindeki maiyetini dışarı gönderdi.

“Ama haklıydılar” dedi Antonina sessizliği bölerek. “Herif bir keçi sürüsünden beter kokuyordu. Bir ara kalkıp ayaklarını da öpeceğinden korktum. Bunu da yapsaydın gerçekten akıl sağlığından kuşku duyacaktım.”

“Ayaklarını öpmek mi? Hayır” dedi Teodora ve açık renk geyik derisinden yapılma, altın tokalı sandaletleri

içindeki kendi zarif ayaklarına neşeyle baktı. Parmaklarını kıpırdattı.

“Bu benim ayrıcalığım olarak kalacak.”

Nika Ayaklanması karşısındaki ortak zaferlerinden sonra kocasının, diz çökülerek ayak öpülmesi ayrıcalığını kendisine de tanımasını sağlamıştı. Bunu sık sık ve severek yaptırıyordu ve kendisini nihayet -bunu itiraf etmek zorundaydı- annesinden üstün hissedebiliyordu. Onun ayaklarını öpenler köleler, kullanılmış giysi satıcıları, kahinler, sucular ve hurma satıcılarıydı. Kendi ayaklarına ise senatörler, diplomatlar, subaylar ve küçük, uzak ülkelerden gelen krallar dudak sürüyorlardı. Teodora, annesinin, rahibelerini ve tanrıçalarını bu şekilde dizleri üzerinde onurlandıran uzaktaki halkı hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyordu. Ama yine de bu büyük bir fark değil miydi?

Antonina, “Bu kadarını düşündüğün için sana ödül vereceğim, Teo” diyerek onu bu hoş düşüncelerinden uzaklaştırdı. Teodora güldü. “Bu kadar tuhaf olan ne bana da söyler misin?” diye sözlerine devam etti arkadaşı. Bu Monofizit süprüntüyü onurlandırma zahmetine niçin giriyorsun? Altınları suratına attı!”

“Aman, canım önce atarlar ama üç kez teklif edildi mi genellikle sonunda kabul ederler. Bu gerçek bir doyum anıdır.”

Teodora tahtının üzerinde dikleşti ve başını geriye attı. Gölgeğin alt tarafındaki resmi inceledi. Bu, merkezinde kendisinin bulunduğu bir evren tasarımıydı. Aynı resim, eşinin tacının üzerine, gökcisimlerini hareket ettiren; tarihi, saati ve yıldızların durumunu gösteren bir mekanizmanın parçası olarak yerleştirilmişti.

“Böyle olayların sonucunu almak kadar tatmin edici bir şey olamaz.”

Antonina başını salladı. “Sonuçta sen imparatoriçesin. Eğer bana soracak olursan bütün bunların hepsi, bir zamanlar Timoteus’un para kesesini çalmış olduğun için yaşadığın, yönünü şaşırmış bir suçluluk duygusu sadece.”

Teodora ani bir hareketle dönüp Antonina’ya keskin bir bakış attı. Antonina çenesini havaya dikti:

“O sıralar şu aziz hikayeleriyle seni gerçekten inançlı kıldığını reddetmeyeceksin herhalde?”

Teodora iç geçirdi. “Bunun üzerinde uzun uzun düşündüm Nina. Evet, o zamanlar ondan böyle şeyler dinlediğimde gerçekten de bir şeyler oldu; bir tür hayranlık, kendinden geçiş, önünde çok farklı şeylerin açıldığı duygusu, birdenbire bazı şeyleri kavradığın duygusu, ama...” Hissettiklerini ifade edebilecek doğru sözcükleri aradı, “Neyi kavramış olduğumu neredeyse unuttum. Onun bir kadının ötesinde bir şey olarak tanımladığı Bakire Mer-yem, bana annemin tanrıçasını hatırlatıyordu.” Elinde olmadan gülümsedi. “Tabii bakireliği göz ardı etmek şartıyla.” Sonra yine ciddileşti. “Daha ulu bir şey tarafından kavranıp dönüştürülmek düşüncesini anlıyorum. Bunu özleyorum. Bu duyguyu hissettiğimi hatırlıyorum. Arı, berrak ve memlekete dair mutluluk verici bir duygu.” Teodora teslimiyet içinde omuz silkti. “Bu düşüncelerin bir şekilde içeriği yok, onları tekrar dile getiremiyorum da, ama...” Biraz düşündü, sonra başını salladı, “Ben gerçek bir Monofizit değilim, haklısın. Yine de Timoteus’un bana iyi davrandığını biliyorum; hem de daha önce hiçbir insanın davranmadığı kadar. Eğer o olmasaydı, ben tükenmiştim. Bunu biliyorum. Bana sevgi ve bağlılık hakkında bir şeyler öğretti.” Kararlılığını belirten bir hareketle cümleyi vurguladı. “Bu yüzden de gerekli olan her türlü çabayı göstereceğim.”

Antonina'nın yüzünde pek ikna olmadığını gösteren bir ifade belirdi.

“Sen Monofizitler için zaten gereğinden fazlasını yaptın” dedi tereddütle. “Sürgün edilen ve sürekli takip edilen bir tarikatlılar, şimdiyse Bizans'ta serbestçe ibadetlerini gerçekleştirebiliyorlar.”

“Evet, ama” dedi Teodora, “liderleri Antakyalı Severus hâlâ buraya gelmeye cesaret edemiyor. Bize güvenmiyor ve ben onu Justinian'la aynı masaya oturtmayı başaramazsam hiçbir şeyin anlamı yok. Bu yüzden Maras için burada bir manastır yaptıracağım.” Konuşmaya devam ederken kararını verdi. “O kutsal kabul ediliyor; o gelirse hepsi gelir.”

Antonina buklelerini savurdu ve arkasına yaslandı. “Eğer insan haftalarca yıkanmayarak kutsallaşabiliyorsa, o yolculuğumuz sırasında ben bu noktaya epeyce yaklaştım.”

“Mucizeler de yarattın mı, peki?”

“Ölü gibi görünen erkekler üzerinde mi? Elbette!” Kırdaştılar.

“Nina, Tanrı aşkına biraz edepli olalım lütfen, burada yerin kulağı var!”

“Ah, o zaman şu yatağının altına sakladığın körpecik aşığından hiç söz etmeyelim, değil mi?” Teodora arkadaşının üzerine erguvan renkli bir yastık fırlattı.

“Ah, Nina, seni özleyeceğim.”

Arkadaşına, sanki uzun zamandan beri görüşmemişler gibi baktı. Antonina'nın yaşlanmaya başladığını daha önce hiç fark etmemişti. Hâlâ incecikti; ama zarif kemiklerinin üzerinde yuvarlak formlar oluşmaya başlamıştı. Çene bölgesinde hafif bir gevşeme görülüyordu; pırıltılı, kertenkele yeşili göz makyajı, oluşan çizgileri ör-

temniyordu ve alnın üst tarafındaki ateş kızılı saçlarında, beyazlaşmaya karşı kullandığı boyanın tam örtemediği turuncumsu ve sarımsı teller belli oluyordu. Onu daha az seven biri, gençliğini yitirdiğini söyleyebilirdi. Antonina egzotik güzelliğini arkadaşı gibi zamanın ötesinde koruyamamıştı. Teodora, içgüdüsel olarak onun şakaklarını okşadı.

“Onunla birlikte Vandallara gitmek zorunda mısın gerçekten? Kuzey Afrika’nın iklimini düşün bir.”

“Ok yağmuru, kılıç şimşekleri ve yağma fırtınası, evet.” Bir an sustu. “Her şey hazırlandı bile. Bana ihtiyacı var, biliyorsun” diye gururlandığını gizleyemeden ekledi.

Teodora onu ilgiyle inceledi. Bütün bu yıllar boyunca Belisar ve Antonina’nın ilişkisini bir türlü anlayamamıştı. Bu parlak komutanın, kendisinden epey yaşlı olan karısında ne bulduğunu bütün Bizans düşünüp duruyordu; ama daha önemlisi, ayaküstü aldattığı bu adamda Antonina’yı çeken ve peşinden dünyanın dört bir yanındaki çöllere sürükleyen şeyin ne olduğu merak ediliyordu. Teodora ona bunları sormak istemiyordu çünkü yanıtı biliyordu: “Kocamı sevdiğimi sana daha kaç kere söyleyeceğim!”

“İaşemizi Kapadokyalı Johannes’in karşılamasını doğru bulmuyorum” diyerek Teodora’nın düşüncelerini bölüdü Antonina, “onun bu savaşa karşı olduğunu biliyoruz.”

“Bunu bana mı söylüyorsun!” diye onu destekledi Teodora. “Eğer bana kalsaydı Nika’dan sonra eski konumuna geri dönemezdi. Ama Justinian bu noktada kör. Yine de gemilere kumanya olarak verilecek peksimetleri, yeni Zeuxippos Termali’nin hamam fırınlarında pişirmek hiç de fena fikir değildi. Beş yüz gemiye yetecek kumanyayı başka hiçbir şekilde, bu hızla aynı anda hazır edemezsin.”

“Ben de onun aptal olduğunu söylemiyorum zaten, sadece ona güvenmediğimi söylüyorum. Biraz dikkatli ol, Teo, olur mu?”

Teodora başını salladı. “Sen de kendine dikkat et, tamam mı?”

Birbirlerini sımsıkı kucakladılar.

Birkaç hafta geçmeden, donanmanın macenta* renkli yelkenleri çekilmişti. Sarayın rıhtımına inen Piskopos Epiphantos, Belisar ve Antonina’yı taşıyan amiral gemisini kutsadı.

Genç bir asker kalabalığın önünde takdis edildi ve gemiye kendi bereketini katmak üzere, alkışlar arasında güverteye çıktı. Yüzünde utangaç bir gülümsemeyle, onu evlat edineceklerini ilan eden komutan ve eşinin arasında yerini aldı. Genç askere Teodosios adı verildi.

Kalabalık tezahürat yapıyordu. Böyle bir şeyden haberi olmayan Teodora’nın gözleri kocaman açıldı. Belisar’ın yüzündeki her şeyden habersiz, gururlu gülümsemeyi ve Antonina’nın, gereğinden fazla yakın durduğu Teodosios’un kahramanlara yaraşır genişlikteki genç omuzlarına sahiplenerek dokunuşunu gördü. “Hayır, Antonina” diye bağırmak istedi, “bunu yapma!” Bağırması mümkün değildi elbette. Antonina’nın bakışlarını yakaladığını, içinden geçenleri okuduğunu ve kendisine gülerek eliyle bir öpücük gönderdiğini gördü. “Nina” diye düşündü Teodora çaresizlik içinde, “kendini mutsuzluğa sürüklemeyi!” Ama bu sahtekârca aile saadeti görüntüsüne daha fazla bakmaya tahammül edemeyip de bakışlarını güvertede dolaştırdığında, daha da korkunç bir şey gördü. Orada, arkalarda bir yerlerde, Belisar’ın süva-

* macenta: adını İtalya’nın Magenta kentinden alan, kırmızı renkli bir boya.

rileri arasında, el sallayıp bağıran doriforların arkasında gizlenen tanıdık bir siluet. Her ne kadar teni güneş yanığından ötürü alışılmadık ölçüde esmer, şehvetli ağzının kenarındaki çizgiler alışılmışın dışında belirgin olsa da, yumuşakça şakaklarına düşen saçlar, aynı saçlardı; şimdi kalın kaşlarının altından kasvetle bakan gözler ise aynı melankolik gözlerdi. Prokopius Caesariensis, Vandallara karşı yapılacak savaşa sevinmeyen tek kişiymiş gibi görünüyordu.

Teodora'nın bütün vücudu bir şok geçirmişcesine titredi. General Belisar'ın amirallik gemisine nasıl binmişti? Orada ne arıyordu? Her zaman bu kadar çekici ve hüznü mü görünürdü?

Palamarlar suda şakladı; gemiler burunlarını ufka çevirdiler. Yolculukları başladı ve Teodora'nın sorularının yanıtlarını da beraberlerinde götürdüler. Geriye, birdenbire canlanarak acı verici bir yoğunlukla üzerine üşüşen anılar kaldı. Teodora herkesi zar zor selamladı, sonra altın tahtirevanına çekilerek arkasına yaslandı, güç bela nefes alarak erguvan renkli perdeleri çekti ve kendisine ağlamayı yasakladı. Burada yerin kulağı vardı.

Vandal Mektupları

Prokopius'tan Trallesli Antemios'a...

Sağlık ve Huzur Dileğiyle Sevgili Dostum!

Bizans'tan ayrılışımızın üzerinden üç ay geçti ve nihayet Afrika toprağına adımızı attık. Şu sırada kampımız, Kartaca'dan çok uzakta olmayan Grasse'de, kral sarayının bahçesinde. Cennet elmalarını doya doya yiyoruz. Bu tanrı

yemişleri kadar tatlılarını daha önce hiç yememiştim dos-
lum.

İlerleyişimiz düzenli ve huzur içinde gerçekleşiyor. İnsanlar bizi selamlıyorlar; posta katarı şefleri yanımıza gelip atlarını bize veriyorlar; valiler şehirlerinin anahtarını teslim ediyorlar. Belisar her tarafa haber salarak öldürmeye ve yakıp yıkmaya gelmediğini, savaş istemediğini, sadece zorbaların iktidarını yıkmak istediğini bildirdi ve Vandalardan çok çekmiş olan Libyalılar da bu mesajı anladılar. Belisar, sadece bir sözülle teslim olan bir ülkede, bir savaş galibi gibi at sürüyor, ne adam ama! Biliyorum, Johannes Lydos bu övgü için beni yine azarlayacak; ama her şey gerçekten böyle. Ona öyle söyle. Ondan daha büyük bir komutana şimdiye kadar hiç rastlamadım.

Rüzgar durduğu an, günlerce demir atıp beklemek zorunda kaldığımız Abydos'a girdikten birkaç gün sonra, Belisar'ın büyüklüğünü ortaya koyan bir olay yaşadık. İki Hunlu fazla uzayan bir sarhoş muhabbetinin sonunda, kendi adamlarından birini öldürdü. Bunlar vahşi ve dizginlenemeyen bir halk; disiplin ve ahlak nedir bilmiyorlar. Eğer Belisar'ın değeri olduğundan biraz daha düşük olsaydı, bu gibi olaylar sürekli yaşanırdı! Önce suçluları kazığa geçirtti, sonra adamlarına, herkesin ruhuna dokunan bir söylev verdi. Şimdi sana bunu aktarmak istiyorum.

Zafer için sadece gücün yeterli olmadığını, bunun aynı zamanda adil olmayı gerektirdiğini söyledi. Çünkü her iki tarafta da ölümlü insanlar savaşıyordu ve kararı veren Tanrı'ydı. Sonra şunları söyledi, kelimesi kelimesine aktarıyorum: "Cesaret ancak adaletle birleştğinde zaferi getirir." Ne cümle ve de ne adam ama! Onu dinlerken yüreğim deli gibi çarptı. Arkasında kazığa geçirilenlerin zavallı bedenleri görülüyordu; ama adamlarının yüreğine inen şeyin bu

acımasız manzaradan çok, onun sözleri olduğuna inanıyorum. Bir daha da benzer bir olay yaşanmadı.

Zorlamak! Belisar'da hayran olduğum şey bu: Sınırsız iradesi karşısında direnemeyen kaderini zorluyor. Benim şimdiye kadar başaramadığım şeyi başarıyor. Bunu başara-bilmeyi çok sık istemişimdir; ama hiçbir zaman yeterince değil. Beni tanıyorsun ve yüreğimi biliyorsun. Ama bu adamın yakınında olmak sanki beni de değiştiriyor. Sicilya'da, Kraliçe Amélasuntha'nın izniyle erzak satın almak üzere Lilybaeum'a vardığımızda, beni -evet, beni!- gizli bir görev için kenara çekti. Resmi olarak satın alacağımız besin maddelerini arıyor olacaktım; ama gayri resmi olarak Kartaca'daki Vandalların savaş hazırlıkları hakkında bilgi toplayacaktım. Sorumluluğu ağır bu görev için beklenti ve heyecan içinde titriyordum. Yüreğim iz süren bir av köpeği gibi koşturuyordu ve bu adamın ruhu bana gerçekten ilham veriyordu! Sana ne söyleyeyim: İyi önsezilerle kanatlanmış gibi güverteden henüz inmiştim ki, yıllardan beri görmediğim ve burada karşılaşacağım aklımın köşesinden bile geçmeyen birine, Berytus Üniversitesi'nden eski bir okul arkadaşına rastladım. Bu da yetmezmiş gibi başka ne oldu dersin: Beni üç gün önce Kartaca'dan Lilybaeum'a gelmiş olan bir köleyle tanıştırdı. Görülmemiş bir heyecanla adamı yakaladım ve gözümü karartıp gemiye doğru sürükledim; derhal palamarları çözmelerini emrettim. Şaşkınlık içinde bakakalan efendisine de küpeşteden seslenerek, kölesini cömertçe mükafatlandırdıktan sonra emniyet içinde ve esenlikle geri göndereceğimi söyleyip para kesemi ona fırlattım. Ne şaka ama! Söyle, benden böyle bir şeyi hiç bekler miydin?*

* Lilybaeum: Sicilya'nın güneybatı ucunda, Kartacalıların kurduğu bir kent.

Tanrı onu mutlu bir sonla mükafatlandırdı; adam bize Vandalların hiçbir şeyden kuşkulandıklarını ve hiçbir savaş hazırlığı yapmadıklarını söyledi. Demek ki seferimizde böylesine uygun koşullar bekliyordu bizi. Yarın Kartaca'nın dış mahallelerine varacağız. Bizi orada çatışmalar bekliyor; belki de çatışmayacağız. Belki de Belisar'ın ismi bütün kapıları kendiliğinden açacak. İçimde, çok uzun zamandır hissetmediğim kadar yoğun bir cesaret var, dostum.

Hoşçakal. Prokopius Caesariensis.

Antonina'dan Teodora'ya

Merhaba Güzelim,

Sana deniz yolculuklarının ne kadar sıkıcı olduğunu daha önce anlatmış mıydım? Rüzgar ilk kez Abydos'ta kesildi ve burada bize sunulan tek değişiklik, olay çıkartıp bir hemşerilerini öldüren iki sarhoş Hun'un kazığa geçirilmesiydi. Bu küçük, sarı adamlar sıkı kafa çekiyorlar ve bu da yine bizim şansımıza; çünkü eğer o sabah, Hunların, Belisar'ın atlı birliğinin başı olan lideri Aigan, ağır bir şekilde akşamdan kalma olmasaydı, bu infazları asla onaylamazdı ve zaten bozuk olan disiplin daha da beter olurdu.

Şu sineklere lanet olsun! Resmen çırpınıp duruyorum! Eğer Libya'nın nasıl bir yer olduğunu bilmek istiyorsan anlatayım: Sıcak ve her yer insanı sokabilen sineklerle dolu; tek kelimeyle korkunç.

Bu aralar, harika bir bahçenin içinde kamp kurmuş durumdayız ve meyve kürü yapıyoruz; sanırım ardından buradakilerin çoğu bokunu tutamayacak. Bu arada sabah Vandallara karşı ilk ciddi çatışma yaşanacak.

Boktan söz etmişken: Şu Kapadokyalı'nın tam bir lağım faresi olduğundan sana söz etmiş miydim? Başından beri içimde böyle bir duygu uyandırdı. Ne yaptığını biliyor musun? Büyük bir çalımla hamam ocaklarında pişirttiği peksimetler, peksimet adını bile hakketmiyorlar; çünkü sadece bir kez fırına verildikleri için içleri nemli kalmış ve bozulmuş. Daba Abydos'taki rüzgarsız günlerde ilk ölülerimizi verdik; bu arada ölenlerin sayısı beş yüze yükseldi ve biz daha savaştık bile. Yapmak zorunda kaldığımız ilave erzak masraflarındansa hiç söz etmeyeyim.

Yollarda yeterince ekme bulabilmek için kışımı yırttım. Açlık ya da karın ağrısı çeken bir Hun ve Cermen sürüsünü savaştık hale getirmeyi denediğin oldu mu hiç? Eğer seni çiğ çiğ yemezlerse kendini şanslı sayabilirsin! Bu nedenlerle Belisar da kocana bir mektup gönderecek.

Eğer kurnazlık edip de su rezervlerimizi cam amforalar içinde saklayıp nemli kuma gömdürtmeseydim, küflü ekmeğin yanında bir de acı su içecektik. Akıllı bir kızım öğle değil mi? Şımart beni tatlım, bunu kaldıracabilirim. Ama sadece laf arasında.

Bunların dışında şimdiye kadar her şey yeknesak bir akış içindeydi. Dört gün önce Syllektos kentini elimizi bile sürmeden aldık. Başlarında komutanlarıyla bir öncü birlik gece şehre yakın bir yolda gizlendi ve sabah dikkat çekmeden pazar yerindeki köylülerin arasına karıştılar. Orada papaz ve eşrafı toplayıp biraz göstererek kılıçlarıyla oynadılar ve böylece bize her şeyi kendi istekleriyle teslim ettiler. Bence Libyalılar ne olacağını görmek istiyorlar. Her halükârda tahıllarını bize elverişli koşullarda verdiler ve el değirmenlerimiz yine çalışmaya başladı. Ama eğer tarlalarından bir şey alan, yalnız bir askere veya köleye rastlarsa, öldürüp kafasını kesiyorlar. Ne zaman biri ortadan kaybolursa, yakın-

lardaki bir mısır tarlasında veya bostanda kafasız bir ceset buluyoruz. Kral –pardon, gaspçı– Gelimer’in kesilen her Bizanslı kafası için ödül koyduğu söylentileri dolaşıyor.*

Korkarım benim kellem şu anda pek büyük bir ödül getirmez. Bir haftayı geçti ve ben hâlâ yıkayamadım ve saç boyamak için Galya sabunu da bulunmuyor. Üstüne üstlük diş fırçalama tozum da bitti. Dünyanın tüm medeniyetlerinde arpa kırığı, tuz ve bal bulunabileceğini düşünür insan değil mi? Bu, burası için geçerli değil. Tuvalet malzemelerimin büyük bir kısmı da gemilerde kaldı. Kartaca’yı ilk akında alırsak hiç de fena olmaz doğrusu, o zaman nihayet doğru dürüst bir banyo yapabilirim; bunu da Gelimer’in sarayında yapmayı tercih ederim.

Ah biri bana en azından çadırın içinde bir kuvvet ayarlayabilse! Sevgili oğlum, bana rahatlatıcı bir banyonun lüksünü sağlamaktan kaçınmazdı mutlaka. Ama yarın sabah Kartaca üzerine yürümeye başlıyoruz ve bu akşam burada geçici bir kamp kurduk sadece. Teodosios, kamp ateşinin başında arkadaşlarını kandırıp bir şeyler buluyor. Oğlan henüz çok romantik. Ayrıca annelik konusundaki bütün uyarıların ve önerilerin için teşekkür ederim; ama oğluyla yakın bir ilişki kurmanın ve onu yalnız bırakmamanın da bir annenin görevleri arasında olduğunu düşünüyorum, öyle değil mi?

Eğer masa kurulabiliyorsa, masanın başında çoğunlukla Prokopius adında tatsız tuzsuz bir adamın karşısında oturuyorum. Adam Caesarea’lı, pek genç sayılmayacak yaşta bir bilim adamı. Bazen mazur görülmesi gereken gizli bir derdi olduğunu düşünüyorum; ama bir yandan da, adam

* Gelimer: Son Vandal kralı (530-533). Hilderik’i devirerek tahta çıktı, Justinian’ın iç işlerine karışmasını kabul etmedi. Belisar’a yenildi.

doğuştan kaybetmeye mahkum bir tip, bu ilk bakışta görülüyor. Bu tür adamlarla düşüp kalkmanın hiçbir zaman iyi şeyler getirmeyeceğini düşünüyorum. Bu arada, laf arasında; çok seçkin bir hukuk eğitimi veren Berytus Üniversitesi'nde okuduğunu söyleyip duruyor.

Onu ekibine almasını bir zamanlar kocama önerdiğimi pişmanlıkla itiraf etmeliyim. O zaman ondan herhalde daha fazlasını ummuş olmalıyım. Evet, Sicilya'dayken değerli bir haber kaynağı bulmuştu. Ama adamı güverteye çıkartmayı nasıl bir olay haline getirdiğini bilemezsin. Hopladı, zıpladı, bağırdı, küpeşteden aşağı sarkarak pazarlık etti ve bütün seyir meraklıları etrafımıza toplandı. Sonunda bütün Lilybaeum kulak kesildi! Belki de ona Bizans'ın sakın bir köşesinde bir çalışma odası ve onu, benim değerli Teodosius'umu koruduğum gibi koruyacak bir analık bulmak gerekir. Kader onu bana verdiği ve inşallah elimde bırakacağı için şanslıyım.

Bu satırları senin için kölem Eudokia'ya yazdırdım. Uslu dur.

Antonina

Prokopius'tan Trallesli Antemios'a

Nihayet sana yeniden yazacak zaman buldum. Vandal Kraliyet Hazinesi'nin teslim edildiği bir yediemin hazineyi, kendisini serbest bırakmamız ve ayrıca bir ödül vermemiz karşılığında bize teslim ettiğinden beri hazineye ait parçaları kayda geçirmekle uğraşıyorum ve işim başımdan aşkın. Bu işte Belisar'ın eşi Antonina da bana yardım ediyor. Kadın titiz bir ekonomist olmasına rağmen yalnız çalışmayı tercih ederdim. Pek çok şeyi Belisar'ın ve kendisinin özel ka-

sası için ayırdığı yönündeki kuşkuğlarım bir yana, kadın son derece itici. Eğer bir hanımın iyi şöbreti, dedikoduyla bozulmaması gereken değeri bir şeyse, onda bozulacak hiçbir şey kalmadığını söylemeliyim. Tanrım, üvey oğlu Teodosios'la yaptıklarını bütün karargâh biliyor. Hatta kocası Belisarius bile; ama bir şey adamın gözlerini, kulaklarını kapatıyor. Onun gibi onurlu, değeri bir adamın kendisine böyle bir şeyi nasıl yapabildiğini bir türlü anlamıyorum!

Bir düşünsene, daha birkaç gün önce burada, hazinenin tutulduğu evrak kayıt bölümünün mahzeninde ikisini sarmaş dolaş yakaladı. Antonina'nın sandıkların arkasından gelen inlemeleri döner merdivenden yukarı kadar rahatlıkla işitilebiliyordu ve alelacele babasının karşısına çıktığında Teodosios'un uçkuru çözüktü. Daha başka kanıt ihtiyacı var mı? Ama Antonina kocasının yüzüne karşı küstahlıkla, sadece İmparator karşısında onun payını korumak için hazineyi saymaya devam ettiğini söyledi ve o da buna inandı! Buna inandı! Buna kim inanır! Neyse ben susmayı tercih edeceğim. Bir keresinde Belisar'ın yanında böyle bir değinmede bulunan bir zenturio*, birkaç gün sonra iş disiplininin yetersizliği gerekçesiyle asılmıştı. Daha fazla bir şey söylemeyeceğim. Ama bu kadın için asil bir adamı öldürmeye değmez. Nasıl bir bozulmuşluğu beraberimizde sürüklediğimizi gördükçe bu haklı savaşın anlamından kuşku duymaya başlıyorum.

Ah dostum, savaş! Altı ay geçti bile ve Pers ülkesinde karşılaşmadığım bir ders çıkardım bundan. Ama benim görmüş olduğumu görmeliydin! Şimdi sırasıyla anlatmak istiyorum. Seni en son Kartaca şehrinin bizim için birkaç gün sonra açılacak kapıları önündeki cennet bahçesinde bırakmıştım.

* zenturio: Yüz kişilik birliğin başı.

Belisar hakkıyla kazandı. Fazlasıyla erken yürüyüşe geçen Vandalların büyük bir kısmını öncü kuvvetlerimiz ezdi, takviye gelenleri de dağıttılar; binicilerini de Hunlarımız sildi süpürdü. Karargâhta kalan asıl ordu, olan bitene karışmadı bile. Ertesi gün bu eski ve onurlu kente ilk girenlerden biri de bendim; çünkü diplomatik yazışmaları, arşivleri ve vergi dökümlerini güvenceye almakla ben yükümlüydim. Orada, meşale ateşinin ışığında kamplarını gördüm. Geride kalan Vandallar, kiliselerinin çevresinde toplanmışlar, kendileri ve aileleri için bağışlanma bekliyorlardı. Yapılı bedenlerini fark etmemek mümkün değildi. Parlak sarı saçlarını örtülerin altında gizlemiş olsalar da, kısa süre öncesine kadar hükmettikleri Libyalıların sevinç çığlıkları arasında saklanmaları mümkün olmazdı.

Kral Gelimer yanında kalan sadık adamlarıyla birlikte kaçarken, biz sarayında karargâhımızı kurduk. Gelimer o sırada peşinden gelmeyenlerin ya ölü ya tutsak olduğunu ve hiçbirisini bir daha göremeyeceğini biliyordu.

Üç ay sonra, son kez savaşmak için karşımıza çıktı. Bu yeryüzünde Vandalların elinde ne kalmışsa, hepsini Trika-maron'daki kamp barındırıyordu: Hazinele ve öncelikle de yaşamları hakkındaki kararı belirleyecek olan savaşı seyretmek zorunda olan kadınları ve çocukları.

Gelimer savaşçılarını cesaretlendirirken şöyle diyordu: "İyi savaşın, yoksa onları bir daha göremezsiniz." Ama kamptaki kadınlardan tek bir yakınma çığlığı bile duyulmadı. Gururla dimdik duruyorlardı. Sadece orada burada birkaç çocuk, kollarını babalarına doğru uzattı belki ve annelerin telkinleriyle yatıştırılan birkaç iç çekiş duyuldu. Sonra savaş başladı. Bizi iki kez püskürttüler; ama sonra piyadelerimiz karşısında daha fazla direnemediler. Sonra yağma başladı.

Dostum, bu şimdiye kadar gördüklerimin içinde en korkunç olanıydı. Kadınların çığlıkları hâlâ kulaklarımda. Kral Gelimer atının başını çevirip Nümidya'ya doğru kendini emniyete almaya giderken, ardında dehşet dolu bir manzara bıraktı. Her şeyi yaklaştırmakta olan kana susamış sürüye terk etti.

Antemios, birlikte şarap içtiğim, zar attığım, yaşam ve dünya üzerine akıllı başında sohbetler ettiğim adamların, bu kadınların üzerine hayvanlar gibi atıldığını, üzerlerinde gidip gelirken bedenlerini yarıdıklarını ve kanlarında yıkandıklarını gördüm. Her iki elleriyle sandıkların ve hazinelerin içine dalıp bulduklarını kapıp sürüklediklerini, bu arada karşılıklarına çıkan boğazladıklarını gördüm. Hunların genç Vandal kızlarını sarı saçlarından tutup atlarının peşi sıra sürükleyerek öldürdüklerini gördüm; her gün gemilerde karşılaştığım, silahlarını temizleyen, gündelik işleriyle uğraşan mert savaşçıların, iyi yürekli adamların çığlık çığlığa haykıran annelerinin ellerinden bebeklerini kapıp havaya fırlattıklarını ve mızraklarının ucuyla "yakalamaya" çalıştıklarını gördüm. Dostum, çok fazla şey gördüm.

Ve Kral Gelimer, halkının sefaletinin bir sureti olarak, üç aylık kuşatmadan sonra pes ederek yanında kalan son sadık adamlarıyla çekildikleri tepeyi bıraktı. İltihaplanmış gözleri yüzünde yanar gibi görünen, dişetleri kızarmış ve çekilmiş, kirli teninin altından kaburgaları fırlamış bir hayalet gibi dolaşıyordu. Sadece ekmek, sünger ve halkının talihsizliğine ağıt yakmak için bir lir istedi. İstediklerini verdik, halinden etkilenmiştik. Eğer komutanımın kazandığı zafer onaylanırsa, o, sen ve ben birbirimizi yakında göreceğiz. Subayları arasındaki hırslı adamlar ona kara çalarak İmparator'a, kuşatmadan sonra kısa bir süre kaldığı şehirde Kartaca tahtına göz koyduğunu bildirdiler. Yani durum yi-

ne aynı, zafer kazansın diye gönderilen güçlü adama galip geldiğinde, gücünü kanıtladığında güvensizlik duyuluyor ve sanki başarısızlığa uğramış olması ve ona verilen misyonu daha kötü temsil etmiş olması tercih edilecekmiş gibi görünüyor.

Yine her şey Tanrı'nın yardımıyla açıklığa kavuşacak ve yakında hepimiz sevinçle bir araya geleceğiz.

*Dostum, hoşçakal,
Prokopius Caesariensis*

Antonina'dan Teodora'ya

Canım, sana öfkeyle ve aceleyle yazıyorum. Ortalıkta kocam hakkında katlanılmaz söylentiler dolaşıyor ve sana yemin ederim ki, hiçbirisi doğru değil! Şehri ele geçirdikten sonra elbette Kartaca sarayına girdi. Başka ne yapacaktı? Orada oturduğu koltuk da herhalde Gelimer'in tahtı olacaktı, ne var bunda? Tanrım, bu bir sandalyeydi Teodora, basit bir sandalye. Yorgundu, savaşmış ve kazanmıştı ve oturmak istiyordu, lanet olsun! Onu en az benim kadar iyi tanıyorsun ve olduğundan fazlasına göz dikmemenin doğasında olduğunu biliyorsun. Bana istedikleri kadar kara çalabilirler, geçmişi benimki gibi olan bir kadın hiçbir zaman seçkinlerin saygısını kazanamaz herhalde. Ama Belisar her türlü kuşkunun ötesinde bir adam, benim için kutsal olan her şeyin üzerine yemin ederim. Senden bu konuda bana katılmanı rica ediyorum. İmparatoru adına bu zaferi kazandı mı kazanmadı mı? Ve bunu yaparken ne kadar üstündü!

Kartaca'nın fethi öncesinde Hunlardan birini önden gönderdi. Adam belli ki, ırkının seçkin bir ailesinden geli-

yordu ve bu ona düşmana ilk saldıran olma hakkını veriyordu. Bunların ne kadar tubaf bir halk olduğunu gösteren bir durum yine. Her halükârda Hun tek başına ordudan uzaklaşp ilerledi; şaşkınlıktan adamı vurmaya bile akıl edemeyen Vandal binicilerinin önünden geçti. Eğer birisi böylesine soğukkanlı olabiliyorsa, ailesinin bu kadar eski bir geleceğe uzanması zor biraz sanırım. Her neyse, gayet kayıtsız bir şekilde tek kişilik geçidini sürdürdü, Vandallara öleceklerini ilan etti ve kısa bir süre sonra gerçekten de ölmüşlerdi. İşte böyle oldu.

Ben de kendimi saraydaki büyük mermer küvetin içine bırakabildim. Umarım senatörler bunu taht üzerinde siyasi hırslarım olduğu şeklinde yorumlamamışlardır. Kesinlikle ikinci bir Dido olmak istemiyorum. Aşk acısı yüzünden kendimi asmamı da boşuna beklerler. Kaçan Gelimer'in üzerine yapılan son akına artık katılmadım, Kartaca'daki tatlı hayatı tercih ettim. Teodosios da yaralıydı ve benim bakımına ihtiyacı vardı. Son saldırı çocuk oyunu gibi oldu herhalde. Çocuklar neşe içinde ve cepleri epey yüklü olarak geri döndüler.

Artık dönüş yolculuğuna başlamamıza az kaldı ve bu arada, eski kral Gelimer'le aynı gemide yolculuk etmeye nasıl katlanacağım bilmiyorum; durmadan lir çalması şimdiden sinirlerimi bozmaya başladı. Anlaşılan sadece hüzünlü baladları çalabiliyor ve bunlara kendi talihsizliğini anlatan doğaçlama sözler uyduruyor sanki ve laf aramızda şarkı söylemeyi de kesinlikle beceremiyor. Ona nefes alma teknikleri konusunda bir şeyler öğretebilirdim ama bu uyanığa ilgi göstermekten kaçınacağım; yoksa sonunda benden bir şeyler koparmaya kalkışabilir. Aslında çok kurnaz biri: Nümibya'ya kaçmak için öylesine acele etti ki, yola çıktığında daha adamlarının cesetleri bile soğuma-

miştı. Bu durumda zahmetli bir kuşatmaya girişmemiz gerekti.

Aldığım bilgilere göre, sanırım adı Papua olan o tepenin üzerindeki Medeos kenti, neredeyse alınmaz bir yermiş. Başabaş bir durum yani; ama elbette uzun vadede kartları yetersizdi. Ancak kuşatma için gönderdiğimiz ilk dorifor emrindeki askerlerden biri tarafından vuruldu; adam körkütük sarhoştı ve bir kuşa nişan alırken zavallıyı boynundan vurdu. Daha o anda kayba uğramamız iyi bir görüntü değildi elbette, ayrıca böyle bir şeyi beklemiyorduk da. Yani bu ikiyüzlü Gelimer; orada kartal yuvası sığınağında oturup elaleme karşı devrik kralı ve değeri bilinmemiş şairi oynarken, bir yandan da Belisar'la ve benimle teslimiyet koşullarının pazarlığını yapıyordu. Sana mektuplarımı gösterebilirim; o kadar yağ çeken bir üslubu var ki, mektubu tuttuğunda el kremi sürmeye ihtiyaç duymazsın. Sonunda kendisi için senatörlük payesi ve Bitinya'da devasa bir çiftlik garanti etti. Sonra resmi olarak isteği şeylerse sadece "biraz ekmek, bir sünger ve bir lir" oldu, hab! Onu öyle elinde liriyle yürürken görünce subaylarımızdan bazılarının gerçekten de gözleri yaşardı. Sana şimdiden söyleyeyim, zafer alayının içindeki görüntüsü muhteşem olacak! Ama eğer yolculuk sırasında sessiz durmazsa, yemin ederim ki, o boktan lirini denize atacağım.

Ah, Bizans'ı ve seni nasıl özledim, bilemezsin canım. Bana bir iyilik yap ve değerli eşine, imparatorumuz ve güneş tanrısına, sadece bir sandalyenin sadece bir sandalye olduğunu ve ayrıca tıpkı benim senin hizmetkârın olduğum gibi Belisar'ın da onun hizmetkârı olduğunu söyle.

Yakında görüşmek üzere

Antonina

Bir Mısır mezarındaki gibi koridorlardan oluşan bir labirentti; dar koridorda kendi soluk alışını işitiyordu. Sonra sağ tarafta, duvarın içinde, sayısız meşaleyle aydınlatılmış bir mekan açıldı. Ortada tavana kadar yükselen değerli mobilyalar, altın kakmalı dolaplar, fildişi koltuklar, içleri değerli taşlarla dolu gümüş bezemeli oyma sandıklar vardı. Her şey aceleyle iç içe yığılmıştı; bir yandan bir masa bacağı, başka bir yandan bir koltuk arkılığı yığından fırlıyordu. Tutamakları halattan kutuların, açık kapaklarının altından, içlerindeki altınların parıldadığı görünüyordu; dünyanın dört bir yanındaki ülkelerin paraları yan yanaydı. Parıldayan taşlarıyla değerli takılar yumaklar halinde hasır sepetlere doldurulmuştu. Altın heykelcikler, oymalı fildişi tabletler ve gümüş kakmalı sofra takımları duvara dayanmıştı. Üzerlerine bir yığın halinde işlemeli saltanat giysileri atılmıştı. Bir kralı zengin edebilecek bolluktaki hazineler tavana kadar yükselerek kıvılcımlar saçan bir labirent oluşturuyordu.

İçeriye girdiğinde ayağının takıldığı kehribardan bir boynuz kupa, tıngırdayarak taş zeminin üzerinde döndü. Kupa olduğu yerde durduğunda, kulpunun kendi kuyruğunu ısırın yılan biçiminde olduğunu gördü. “Som altındanmış” diye dişlerinin arasından tıslar gibi konuştu Teodora ve oradan kayarcasına uzaklaştı.

Değerli mücevherlerin bulunduğu karmaşık geçitlerden sessizce, uçarcasına geçti; köşelerden döndü, bir daha döndü, tekrar döndü; sanki önündeki yolu tanıyormuşcasına hızlı ve hareketliydi. En sonunda karşısına içinde bir yatak bulunan boş bir mekan çıktı. Yatakta Antonina yatıyordu. Kızıl saçları, çıplak bedeninin üstünde dalga-

lanan deniz yosunları gibi yayılarak Antonina'yı sarıyordu; onu ve sarılmış olduğu adamı. İkisi yatağın üzerinde yuvarlandılar ve birbirlerinin içinde kayboldular.

Teodora olduğu yerde durdu. Pırıltılı duvarlar arasındaki yatak uzaktaydı. Adamın yüzü sanki soluklanmak istiyormuş gibi yükseldi. Antonina başını geriye attı ve adamın abanışının altında inledi. Sonra ondan tarafa baktı, inci gibi dişlerini göstererek güldü ve Teodora'yı gösterdi. Hatları Prokopius'a benzeyen adam da ondan yana baktı ve o da güldü. Belki de Belisar olan o kişi bir anda Teodora oldu, bir başkası oldu ve kendi kendisini gördü. Hayır, orada yatakta Prokopius'un gövdesinin altında Teodora vardı. Görüntü uzaklaştı, fildişinden küçük bir minyatüre dönüştü; kendisinin geriye doğru dalgalandığını ve yatağın üzerinde ufaldığını gördü. Kehribar boynuz oradaydı, kapı eşiği oradaydı, orada durdu; kendini hâlâ görüyordu. Artık, orada sarmaş dolaş halde, gülüp gülmediği ya da ağlayıp ağlamadığı anlaşılmayacak kadar uzaktaydı. Kapının ahşap çerçevesi yoktu. Elinin altındaki sıva kabaydı, dokunmuyordu ama iri taneli ve gri olduğunu görüyordu. Sıva, tuğlalar arasındaki aralıklardan taşıdığı yerlerde toprak toprak olmuştu. Taşlar nem kokuyordu ve duvar aşağıdan yukarıya, kapı aralığına doğru yükseliyordu; bir sıra, bir sıra daha, bir tuğla, bir mala harç bir tuğla, bir mala harç... Böylece kapı kapandı. Pırıltılı duvarlar ve yatak birdenbire oluşan beyaz sıvalı yüzeyin ardında kayboldu. Sonra sıvanın içinden birbiri ardına küçük renkli taşlar fırlamaya başladı; tıpkı küçük su kaplumbağalarının başlarının suyun içinden büyük bir hızla ve art arda fırlaması gibi.

Renkli taşlar bir görüntü oluşturdu; başında tacı olan bir adamın görüntüsünü. Şakaklarında ağır, incili süsler

sallanıyordu; gövdesinin etrafında bir azizinki gibi hale vardı. Kara pırıltılarla bedenini saran, altın işlemeli pele-
rinini tutan kanlı ve iri bir yakut, omzunun üzerinde pa-
rıldıyordu. Adamın çevresinde muhafızlar, rahipler, al-
tın zemin üzerine yerleştirilmiş renkli süslemeler vardı.
Hepsi de Teodora'ya sert bir ifadeyle bakıyorlardı; sadece
taçlı adam ona gülümsüyordu. Ona elinde tuttuğu ve
içinden yavaş yavaş Prokopius'un solgun yüzünün çıktığı
altın kaseyi uzattı. Justinian ona ürpertici bir şekilde gül-
dü ve duvarların arkasından çılgılığı duyuldu.

Teodora uyandı, terli parmaklarıyla yatağının başucu-
na dokunduğunda, oymalı sütunları ve üzüm salkımları-
nı hissetti. Sütunlara oyulmuş asma yaprakları ve arala-
rındaki neşeli bağcı figürleri eline geldi. Burada sadece
kaygan cilalı, ahşap vardı; ne harç ne de kaba sıva. Teodo-
ra sadece bir iki kandilin aydınlattığı loş odada gözlerini
açtı. Uyanmıştı. Karşıda gecenin kırmızımsı ışığında ay-
na parlıyordu ve pencerenin önündeki yeşil ipek halı, yu-
muşak gece rüzgarıyla hafifçe kabarıyordu. Teodora göz-
lerini açtı ve odasının huzur verici gerçeklik duygusunu
kaybetmemek için korkuyla tekrar kapattı. Rühayı üze-
rinden o kadar kolay silkeleyip atması mümkün olmayac-
aktı.

Teodora yatağında oturdu, yatağının altındaki Pers
yapımı terlikleri buldu ve ayaklarına geçirdi. Masasında
hâlâ ışık yanıyordu ve gümüş yazı takımlarını aydınlatı-
yordu. Masasına doğru giderken beyaz Mısır pamuklu-
sundan geceliği üzerinde dalgalandı. Kartaca'dan gelen
mektuplar hâlâ sumermerinden masasının üzerinde du-
ruyordu. Onları orada bırakmak düşüncesizlik olmuştu.
Öndeki odada uyuyan nedimelerinin, bedenleriyle eşiği
kapattıklarını; özel korumalarının beyaz pelerinleri

içinde koridorda dolaştıklarını ve iki silentariusun duvara dayanmış, görev yerinde neredeyse ayakta uyukladıklarını biliyordu. Ama bundan ne çıkardı. Yine de birisi, o uyur ve rüya görürken içeri girebilirdi. Mahzenin girişi neredeyse gözleri açıkken de önünde belirir gibi oldu. Teodora başını çevirdi ve zihnini dağıtır umuduyla mektuplardan birini aldı. Az sonra oturmuş ve mektuba dalarak arkadaşının yazdıklarını okumaya başlamıştı. Antonina'nın tanıdık sesi kulaklarına doldu.

Mektubun bir yerinde elinde olmadan gülümsedi; sonra bir başka mektubu aldı ve gayri ihtiyari başını salladı. Antonina birdenbire Teodora'nın kafasının içinde daha yüksek ve gergin bir sesle konuşmaya başlamıştı. Arkadaşı ona, casusları dikkate alarak daha temkinli yazsa da, olağandan daha kaygılıymış gibi geldi. Kapadokyalı Johannes, Justinian'ın kendisi, gizli servisi yöneten ve elbette mektupları elden geçiren valilikteki memurlar hakkında yazılanları çıkarttığına dahi, geriye açık bir kuşkuyla işaret eden yeterince söz kalıyordu. Bunu şimdiye kadar niçin fark etmemişti?

Teodora, önündeki yığından başka bir mektup çekip aldı. Bu Belisar'ın imparatoruna yazdığı ve aynı kaygılardan söz eden resmi bir mektuptu. Evet, kendisinin de casusları vardı; bazen bilgiye ihtiyacı olduğunda, valilikteki Johannes Lydos'un oldukça hevesli bir şekilde emrine amade olmasına hayret ettiği bile oluyordu. Bu mektupta da şu lanetli sandalyeden söz ediliyordu. Ama Antonina'nın mektubunda yazılanlardan daha fazlası söz konusuydu. Bir kez daha arkadaşının ilk mektubunu eline aldı, gözü Prokopius'la ilgili paragrafa takıldı. Antonina büyük bir incelikle, eğer Teodosios'a ve kendisine karşı tavır almaktan vazgeçerse, Prokopius'u Bizans'ta sevgili-

si olarak tutmasını rica ediyordu; Önerideki utanmazlık ve cüret önce Teodora'yı öfkeliendirdi. Ama duruma Antonina'dan farklı bakmak riskliydi de. Sonra şu ikinci hararetle rica. Göstermelik hoppalığının ardında ikinci bir Antonina seçiliyordu; tutkulu ve çaresiz bir Antonina. Teodora ona yardım etmek istiyordu.

Artık tamamen uyanmıştı ve içinde ametist iksiri bulunan cam sürahiyi aradı. Bu içine büyükçe bir ametist parçası atılmış, yumuşak, kırmızı bir şaraptı. İhtiyar Sofia ona, bu içkinin uykusuzları sakinleştirdiğini ve huzur içinde uyumalarına yardımcı olduğunu söylemişti. Teodora bu iksiri birkaç kez kocasında denemişti. Sürahiyi her zamanki gibi başucu sehpasında hazır buldu; mavi camdan bir kupayı ağzına kadar doldurdu, pelerinine sarındı ve kapıyı açtı. Bütün refakat önerilerini reddederek Justinian'ın dairesine doğru yola koyuldu.

İçeriye girdiğinde yolunu kesen kimse olmadı, kimse yanına yaklaşmadı. Karşısında elyazmalarının başında oturan ve varlığını hissettiğinde sert bir hareketle başını kaldıran, gözleri kızarmış, solgun adam gördüğünde bu adamın ne halde olduğunu hemen anladı. Durmadan dişlerini gıcırdatan bu zayıf yabancı onu korkutuyordu. Aralarındaki onca mesafeye rağmen gıcırtiları işitebiliyordu ve kollarındaki tüylerin diken diken olduğunu gördü. Aniden aklına gelen bir fikirle, bu adam bir gün kendisini dostu ve sırdaşı olarak görmeyecek olursa; birilerinin kulağına fısıldadıklarıyla veya talihsiz bir rastlantıyla, kendisinin yanlış bir zamanda söylediği yanlış bir sözcük veya yanlış bir gülümsemeyle onun düşmanları arasına geçivermesi halinde başına neler gelebileceğini düşündü. Çünkü Justinian için dostların ve düşmanların dışında bir seçenek yoktu. Şu anda gerçekleşen artık ger-

çekleşmez olursa, yani Justinian'ın korku dolu yüzü onu gördüğünde rahatlamaz ve sanki kötü oyun arkadaşları yüzünden düştüğü tuzaktan kendisini kurtarmaya gelen annesini görmüş bir çocuk gibi gözlerine özlem dolu bir bakış yerleşmezse, neler olabileceğini düşündü.

“Teodora! Sevgilim!” dedi Justinian sıcak bir ses tonuyla. Teodora içeri girdi. Yazı masasının üzerinde, Teodora'nın ona düğün armağanı olarak verdiği dağ kristalleriyle süslü altın haç pırıldıyordu.

“Sana uykusuzluğunu giderecek bir şey getirdim.”

Teodora, elindeki kupayı sakınarak masanın üzerine bıraktı ve Justinian'ın alnını okşadı. Cam kupadan masadaki belgelerin üzerine titrek, mavi bir ışık beneği düştü. Teodora ilk bakışta Belisar'ın mektubunu fark etti.

“Gecenin bu saatinde hâlâ ne yapıyorsun?” diye temkinli bir ses tonuyla sordu.

Justinian'ın yüz ifadesi ve duruşu bir anda tekrar değişti.

“Bana ihanet ediyorlar” diye mırıldandı. “Hepsi bana ihanet ediyor! O, bana ihanet ediyor!” Sesi yükseldi. “Belisar! Onu dostum kabul ettim, İran'daki başarısızlığına rağmen ona bir komutanlık verdim, ona en muhteşem damızlık aygırlarımdan yirmi tanesini armağan ettim.” Justinian'ın elleri titriyordu, “Ama bunların hiçbirisi ona yetmedi.” Öfkeyle ayağa fırlayıp masanın üzerindeki yazıları bir kenara itti. “O bir taht istiyor, bir taç! Hatta benim tacımı!”

Justinian gergin bir halde bir aşağı bir yukarı yürürken, Teodora hiçbir şey söylemeden öylece bekledi. Justinian durduğunda alçak bir sesle sadece şunları söyledi:

“Ağır bir suçlama.” Bir an sustuktan sonra devam etti: “Bu suçlama kimden geliyor?”

“Herkesten!” diye neredeyse cıyakladı Justinian. “Pek çok kişiden” diye düzeltti sonra. “Dürüst adamlardan, iyi bir ismi olan sadık...”

Çaresizlik içinde Teodora’ya baktı. Teodora hâlâ olduğu yerde duruyordu.

“Bu suçlamayı getirenler Belisar’dan daha mı dürüst?” diye sordu Teodora, “daha mı sadık?” Kocasının yanına biraz daha yaklaştı. “O her zaman sana sadık bir dost oldu” diye fısıldadı.

Justinian yumruklarını sıkı. “Buna güvenemem. Oradaki tahtta oturuyor, şölenler veriyor.”

“Sadece bir sandalye ve sadece bir şölen.”

“Hayır!” Justinian şiddetle başını salladı.

“O kadar emin misin gerçekten?”

Justinian bu soru karşısında iç geçirdi. Birkaç adımda duvara ulaştı ve yanan alnını serin taş dayadı. “Bu konuda emin olmak zorundayım. Buna ihtiyacım var, Teodora, bunu biliyorsun, değil mi?”

Teodora yanına gitti ve arkasından kollarını bedenine dolayarak ona sarıldı. “Sadece Tanrı sonuna kadar emin olabilir.”

Justinian tekrar şiddetle başını salladı. “Buna ihtiyacım var, biliyorsun.” Justinian bir an düşündü. “Dönmesini emredeceğim, ona işkence ettireceğim” diye fısıldadı ardından. “Emin olana kadar tek tek bütün kaslarını kestireceğim. Gerçeği onun etinin içinde arayacağım.”

“Ya sadık olduğu ortaya çıkarsa, o zaman, senin için dostluğu ve sadakati ifade eden bir şeyi kadavra döndürmüş olacaksın.” Ona biraz daha sıkı sarıldı. “Güvenebileceğin o kadar az insan var ki, birini bile kaybedemezsin; bunu hak etmiyorsun.”

Justinian'ın çıkarttığı ses çaresizce bir iniltiydi. Teodora onun kulağına biraz daha yaklaşabilmek için parmak uçlarında yükseldi.

“Onu sına.” Justinian'ın duvara çevirdiği başını tutarak yumuşakça tekrar kendine çevirdi. “Orada savaşın devamında komutayı başkalarına bırakıp Gelimer'i Bizans'a kendisi mi getirmek isteyecek yoksa bir süre daha Afrika'da oyalanmayı mı tercih edecek, bunu öğren. O zaman gerçeği anlarız. Eğer orada kalmayı seçerse...”

Ağzı kuruyan Justinian, “...o zaman bir haindir” diyerek Teodora'nın cümlesini tamamladı. Teodora başını salladı.

“Bu durumda onu devreden çıkartmanın yolunu ve araçlarını buluruz. Ama eğer geri dönerse...” Justinian ona doğru döndü. Bakışlarında hem çaresizlik hem de umut vardı. “Ah, Teodora” diye içini çekerek ona sarıldı. Teodora alnında onun öpücüklerini ve saçlarına karışan sıcak gözyaşlarını hissetti. “Ah, Teo iyi bir hükümdar olmak öylesine zor ki, insan her şeye dikkat etmek zorunda. Ama neyse ki sen varsın.” Justinian Teodora'ya biraz daha sıkı sarıldı. “Neyse ki sen varsın ve bana karşı öyle iyisin ki.” Teodora bunun ardından neyin geleceğini biliyordu. “Bana iyi davran Teo, ne olur bana yardım et, bana yardım et.”

İmparator'un ricası bir iniltiye dönüştü. Teodora kollarını gevşetti, o zaman Justinian da onu bırakarak önünde diz çökmesine izin verdi. Teodora, Justinian'ın erguvan renkli kaftanının eteklerini kaldırdı; astarını el yordamıyla kenara itti ve karşısında zavallı bir şekilde sallanarak dikelmeye çalışan penisini buldu. Onu ağzına aldı. Teodora, bu dünyada bir kadının gelebileceği en yüksek düzeye ulaşmış bir imparatoriçe olarak, bir zamanlar

ucuz bir sokak fahişesi-yken yapmış olduğu gibi kendisini aynı pozisyonda diz çöktüren kaderin ironisi üzerine düşünürken ve bunu büyük bir berraklıkla görürken, Justinian'ın bir esrime halindeymiş gibi çırpınan elleri, bedeninin üzerinde huzur bulmuşçasına sakinleşti.

Zafer!

Belisar, kendisine bir tuzak kurulduğundan son derece emin, karısıyla birlikte Bizans'a döndü. En sadık doriforlarını gece gündüz yanından ayırmıyordu. İmparator onun bir hain olduğunu düşünüyordu ve hainlerin ortadan kaldırılmak üzere huzura çağrıldıklarını tarihin öğretilerinden biliyordu. Eğer bir general, Bizans'ta bir zafer alayı ya da kaybı bol bir çöl savaşını sürdürmek gibi iki seçenek arasında kuşkulu bir seçimle baş başa bırakılıyorsa, çölü seçmek Belisar için sadece hizmet isteğinin bir kanıtı olmakla kalmıyor, aynı zamanda yer olarak çok daha emniyetli görünüyordu. Bu yolculuğa karar vermesinin tek nedeni Antonina'nın sürekli telkinleriydi.

Belisar, daha Porfirios'un ünlü yarış arabasını sürerken kendisini sırtarak ve kayıtsızca selamladığı Nika Kapısı'nın önünde, açık tahtirevanına binmeden önce, üzerine zafer kazananın simgesi olarak palmiye dalları işlenmiş, geniş, beyaz tuniğinin altına deri zırhını giymişti bile. Belisar kapının üzerindeki şans tanrıçası heykelinin elindeki boynuz biçimli altın kupanın altından geçerken korkuyla umut arasında gidip gelerek yutkundu. Adem elması, o an savunmasız olduğu aklına gelen Belisar'ın gırtlığında bir aşağı bir yukarı gidip geldi. Altın yaldızlı tahtirevan ani bir sarsıntıyla yerinden kaldırıldı.

Kentin dış mahallelerinde, surlara yakın yerlerde, zafer alayındaki alışılmamış renk ihtişamını, açık sepet ve sandıklardan taşan hazineleri, silahları, gümüşü sarı saçları ilkbahar güneşinde boğazın üzerinde parıldayan esir Vandalların etkileyici görünümelerini seyretmek için büyük bir kalabalık toplanmıştı. Bütün bir halk, zincirler içinde sergileniyordu. Devrik kralları Gelimer, yanında ailesiyle birlikte önlerinde yürüyordu. En sadık hizmetkârları ona yürürken destek veriyorlardı. Gelimer lir çalarak kendi barbar dilinin kahramanlık türkülerini söylüyor ve göz yaşlarından dolayı utanç duymuyordu. Pek çok kişi, şaşkınlıkla mırıldanarak parmağıyla onu gösteriyordu.

O gün, satılık hayvanların ortalıkta görünmediği Bovis Forumu'nda kalabalık yoğunlaşıyordu. Burada küçük köy evleri ve bağlar azalıyor; evler daha yükseliyor, cadeler daha geniş ve daha gürültülü bir hâl alıyordu. Büyük kenttekilerin ilk tezahürat çığlıklarıyla birlikte Belisar'ın huzursuzluğu dağılmaya başladı. Korkunun alınında biriktirdiği teri sildi, Bizanslıların bayıldığı gülücüklerini etrafa saçarak hayranlarına el salladı.

Pencerelerden, damlardan ve balkonlardan, "Zafer kazanan çok yaşa!" çığlıkları yankılanıyordu. Saray mahalline kadar uzanan sütunlu galerilerin altındaki tribünler tıklım tıklım doluydu. Gelimer'in, yüksek bir kaidenin üzerinde taşınan ve altın kakmaları güneş ışığında parıldayan ve hakkında bolca konuşulan tacı hayranlıkla seyrediliyordu. Kartaca'nın kiliselerinden çıkma, ağır altın püsküllerle bezeli, parlak, eflâton renkli ipeğe sarılmış kutsal emanetler bunu izliyordu. Hepsi Aya Sofya'ya götürülecekti ve Tanrı'nın, tüm azizlerin lütfunun onun yeryüzündeki temsilcisi olan bu kralın üzerinde olduğu herkese ilan edilecekti.

Müzik ve trampetler, bu rengarenk ejderhanın yaklaştığını daha uzaklardan haber veriyorlardı. Çaylaklar, Lykos Deresi'nin yanındaki yüksek firavun incirlerinin üzerindeki yuvalarında tedirginlikle kanat çırpıyorlardı. Kargalar, o gün meraklı seyircilerin doldurduğu ve olayı kutlamak için yaptıkları küçük pikniklerinden artan kırıntıları kuşlara bıraktıkları damların üzerinde, çığlıklar atarak dönüyorlardı. Gözdeleri Belisar yine zafer kazanmıştı. Hayır duaları okunurken, çiçek yapraklarından, pirinçten ve çöreklerden oluşan bir yağmur Belisar'ın üzerine yağıyordu.

Önünden giden Porfirios, dizginleri gererek atları sakinleştirdi. Patırtıya alışkındı; Maviler birkaç hafta içinde kendi adına yeni bir zafer sütunu dikeceklerdi. O zaman bütün tezahürat yine kendisi için olacaktı. Bugün diğer ünlü yarışçılarıyla birlikte bir başkasını onurlandırmak için burada olması, Teodora'ya borçlu olduğu lütuflardan biriydi. Leonidas ve Asterios, Nika Ayaklanması'ndan bu yana neredeyse çürümekteydiler; kendisiyse burada, güneş ışığının altında parlamaktaydı. Porfirios, Belisar tahtırevanından seslenip de onu uyarına kadar, ensesindeki saç örgülerini savurarak kırbacıyla etrafı selamladı.

“Hey, Porfirios, bir insan olduğunu unutma, seni kulağı kesik!” Araba yarışçısı kahkahalarla güldü; Belisar da ona katıldı.

“Çok yaşa galip gelen!”

“Ömrün uzun olsun kumandanım!”

Yükselen çığlıklar, kafesli arabalarının içinde, aslanların geldiğini haber veriyordu. Onları, berberi giysileri içindeki Nübyalıların, altın süslemeli deri tasmalarından tutarak getirdikleri leoparlar izliyordu. Leoparların be-

nekli kürkleri bazı cesaret sahiplerini, ellerini onlara doğru uzatmak için kışkırtıyordu; ancak bakıcının ani kırbaç şaklatışı ve keskin dişlerini gösteren hayvanların vahşi homurtuları genç adamların derhal geriye doğru sıçramalarına neden oluyordu. Kedigillerin ardından boyunlarını sallayarak develer geliyordu. İri ve yumuşak ayaklarıyla, alışkın olmadıkları zeminin üzerinde basacak sağlam yer arıyorlardı. Hantal gövdelerinin üzerinde, ısıltılı brokar kumaşlar sallanıyordu. Develerin binicileri, saçları doğuya özgü tarzda örölüp, örgüleri başlarının üzerinde çaprazlanmış olan seçme Vandal kadınlarıydı. İşlemeli yeleklerinden çıkan çıplak omuzlarının üzerinde küçük maymunlar oturuyordu; bacaklarından, içleri güneş ışığı altındaki kilise camları gibi parıldayan değerli taşlarla dolu torbalar sallanıyordu. İnsanların üzerine parfüm serpiyor ve onlar geçtikleri yerlerde kalıcı ve hoş kokular bırakıyorlardı.

“Büyük ve muzaffer komutan çok yaşa! Ömrün uzun olsun!” Zafer alayı Augusteion’da duraklayıp hipodroma doğru yol aldığı anda Bizanslılar kendilerinden geçmişti. Bir gece öncesinden galerilerdeki balkonlara yerleşip bekleyenler cömertçe ödüllendirildiler. Askerler dalgalanan flamaları ve pırıltılı sancaklarıyla müzikle uyum içinde, uzun sıralar halinde geçtiler. Onları zincirler içinde ihtişamlı köleler ve göz alıcı egzotik hayvanlar izliyordu. Sumermerinden kutulardan ve fildişi sandıklardan taşan değerli takıları görenler iç geçiriyordu ve değneklerle asılı sandıkların içinde taşınan altınlar her bakanın gözlerini kamaştırıyordu.

Tütsü dumanlarının sarmaladığı Kral Gelimer, zafer alayının doruk noktası sayılan imparator locasının önüne geldiğinde, kendisini tozun toprağın içine attı. Uçuşan

beyaz giysileri içinde muhafızlar, bronz kapıyı açtılar ve Belisar'ın korumasında, küçük bir maiyet eşliğinde gelen Gelimer'i içeri aldılar. Az sonra, yukarıda katizmada, devrik Vandal kralının İmparator ve İmparatoriçe'nin ayaklarını öperek saygılarını sunduğu görüldü. Muzaffer kumandan Belisar da aynı şeyi yaptığında, kısa bir sessizlik oldu. Ancak Justinian, kumandanına kalbinin bulunduğu yeri öpmesi için işaret ettiğinde, hipodromdan eskisinden de büyük bir tezahürat yükseldi.

Edeplice örtünmüş, Teodora'nın hemen arkasında duran Antonina, kocasına mutlulukla gülümsedi.

Belisar nefesi kesilerek karşılık verdi; huzurunda eğilerek Teodora'ya dönmeden önce karısına göz kırptığı bile söylenebilirdi.

“Saygıdeğer efendimiz, Augusta, bu hükümdarlıktaki mutluluğun koruyucusu, değerli izninizle size duyduğum saygının bir ifadesi olarak Afrika kıyılarından getirdiğim bir armağanı sunmama izin vermenizi rica ediyorum.”

Belisar, Teodora'nın başını onay verircesine sallaması üzerine hizmetkârlarından birine el etti; adam dizlerinin üzerinde doğrularak ilerledi ve Teodora'ya üzerinde güvercinler uçuşan Kudüs'ün resmedildiği, sayısız değerli taşlarla bezeli zengin emaye işçiliği olan bir kutucuk uzattı.

Teodora öne doğru eğildi, derisi gergin, kaslı kolların ve fazlasıyla ince, esmer ellerin kendisine uzattığı muhteşem armağanı alarak açtı ve bakışlarını Prokopius'un kara gözlerine çevirdi. Kaşları hâlâ eskisi kadar esmer ve sıktı; yüzünde gözüpek bir kanat çırpışı gibi duruyorlardı. Bu kaşların gölgelediği bakışta, öfkeli bir reddediş ve hâlâ bulamadığı bir şeye duyulan yakıcı bir açlık arasın-

da gidip gelen o eski bildik ifade vardı. Dahası bu ifade Teodora'ya yönelikti.

Teodora, Prokopius'un elmacık kemiğiyle göz kuyruğu arasındaki, bir zamanlar sürekli öptüğü yumuşak noktayı gördü. Eskiden orada olmayan ve içlerinde tenin daha az esmerleştiği ince çizgiler halinde pırıldayan birkaç kırışık, Teodora'nın içinde onları diliyle okşamak gibi saçma bir istek uyandırdı. Teodora hafifçe iç geçirdi.

"Ah Belisarius, ne kadar muhteşein bir takı!"

Teodora, elleri bile titremeden ve armağanı vererek geri çekilene dek bir bakış daha lütfetmeden, karanlık bir ışıkla parlayan topazı çevreleyen, incilerle bezenmiş enli bir yaka biçimindeki gerdanlığı kutudan çıkardı. Ortasında, iki zincirin ucunda bir altın plaka asılıydı ve Belisar'ın söylediğine göre üzerindeki inci haçın ortasındaki kakmalı küçük kapağın ardında, kutsal haçın bir parçası bulunmaktaydı. Justinian, gerdanlığı karısının boynuna kendisi taktı; Prokopius ve Belisar kenara çekildiler. Bir süre grup halinde öylece durarak, kalabalığın alkışlarını dinlediler.

Aya Sofya'nın şantiyesiyle yeni tamamlanmış olan Aya İrini arasındaki meydanda, yanında ruhanilerden oluşan bir alayla Bizans Piskoposu Epifanios onları karşıladı ve yeni mekandaki ayine katılmak üzere eşlik etti. Teodora yanında nedimeleriyle birlikte locada, Antonina'yla yana oturuyor, taze harç ve tütsü kokusunu içine çekiyordu; altın sunağın önündeki erkeklerin başlarına bakarken, arkadaşının varlığına nasıl katlanacağını düşünüyordu.

Sormasına gerek bile yoktu; bu işte Prokopius'u görevlendirmek elbette Antonina'nın fikriydi. Kendisine böyle bir şeyi nasıl yapabiliirdi? Hepsinin ölümünü mü isti-

yordu? Dikkatlice biraz öne doğru eğilerek sırtı dönük duran Prokopius'un sıırım gibi bedenini inceledi. Hemen Belisar'ın yanında duruyordu. İnşallah dönüp kendisine bakmayacak kadar akliselim biriydi. Dizüstü çökmüş, başları eğik dua etmekte olan saray halkının görüntüsü bir ibadet duygusu vermekle birlikte, yoğun tütsü dumanları arasında bakışlar birbirleriyle kesişen ipler gibiydi ve deneyimsizlik, bu ölümcül ağın içinde hafifçe titreşerek asılı kalıyordu.

Ancak Prokopius'un sırtı ona hep dönük kaldı; Teodora bu sırtın eskisine göre daha geniş olduğunu fark etti. Gerdanlığı kendisine sunmayı isteyerek mi kabul etmişti acaba? Teodora'nın bakışları kendi kocasına çevrildi. Justinian uykusuz yüzüyle orada oturmuş, sunağın duvarına bakıyordu. Boynundaki haçla oynadığını gördü. Son zamanlarda daha da dindar olmuştu; tefekküre dalıyor, dua ediyor ve teolojik sorunlarla uğraşıyordu. Perhizini ve uykusuzluğunu tövbe ifadeleri olarak görmeye başlamıştı ve Teodora onu giderek daha sık, geçen akşam olduğu gibi kolları ve bacakları açık, yüzü yerde yatar bulmaya başlamıştı. Teodora'nın "hizmetlerini" rica etmekten kaçınmaya ve nefesine hakim olmaya çalışıyordu; ancak Teodora'ya duyduğu çaresizce tutkudan arınmayı başaramıyordu. Teodora yanına gidip de onu yerde bulduğunda, Justinian onun ayaklarını öpüyordu.

Son anda fikrini değiştirmemesini veya bir başka ziyaretçinin onu etkilememesini garantiye almak için neredeyse gün ağarana kadar dua eden Justinian'ın yanında geçirdiği bu gecelerde, yorgunluktan Teodora'nın gözleri yaşıyordu. Bütün zafer alayı boyunca sadece tek şey düşünmüştü; bir an önce uyumak. Aşırı yorgunluğun duyarsızlaştırdığı, yanıltıcı bir kayıtsızlık ve yaralanmaz-

lık duygusu verdiği o noktada, Prokopius'u birdenbire karşısında görmenin şoku bile içine kadar işleyememişti. Düşünceleri berraktı ama yorgunlukla akıyordu. Rahiplerin ilahileri yükselirken İskenderiye'deki fırının üzerindeki odayı, sıcağın altında su değirmeninin çarkını döndüren öküzleri, terli bedenlerine yapışan beyaz tozu, bitimsiz anları, hiçbir zaman var olmamış çevresi asma sarılı bir pencereyi düşünüyordu. O zamanlar duyduğu acı ve keder tekrar içinde yükseldi; bunların hemen ardındanysa öfke sandığı ve hâlâ canlı duran arzusu sinsi bir şekilde pusudaydı.

Bir hata yaptığının farkındaydı ama sözcükler ağzından çıkmaya başlamıştı bile.

“Şimdi Belisar'ın yanında oturan, az önce de bana gerdanlığı sunan genç adam kimdi? Görevinin gerektirdiği incelikte davranmayı başaramadı gibi geldi bana.”

Bütün nedimelerinin kulakları dikilmişti.

Antonina peçesinin altında kaşlarını çattı. Arkadaşı bu adamın ölümünü mü istiyordu yoksa? Ancak içinde bulundukları durumun gerektirdiği resmiyette cevap verdi.

“Ah, o Prokopius'tur; kocamın ekibinden. Yüzü sürekli asık bir bilim adamı. İncelik onun alanına giren bir şey değil; ama hukuk alanında çok iyi bir danışman olduğu için bağışlamayı rica ederim.” Antonina öksürdü. “Açık konuşmam gerekirse, onu İmparator'un hazırladığı yasalar üzerinde çalışan komisyona almanızı önermek niyetindeydim; çünkü sanırım bir süre Bizans'ta kalmak istiyor.”

Teodora konuşurken arkadaşının yüzüne bakmadı. Antonina ne kadar da maharetliydi; söylediklerini duyan Prokopius'un onun yeni gözdesi olduğunu ve Antoni-

na'yla bir ilişkisi bulunduğunu düşünecektir. Kendisi ise Prokopius'un adını anma tedbirsizliğinde bulunmasına rağmen ona yakıştırılma tehlikesinden uzaktı. Dahası orada burada Prokopius hakkında dikkat çekmeden konuşabileceklerdi! İçi rahatlayarak derin bir nefes aldı; içini birdenbire az önce nefret etmekte olduğu Antonina'ya karşı derin bir şükran dalgası kapladı. Buna eşlik eden bir duygu daha vardı. Ama ne olduğunu bilmiyordu. Yine de uzun zamandan beri ilk kez gelecek günleri, hatta saatleri sevinçle beklediğini hissediyordu. Uzun zamandan beri ilk kez yaşadığını yeniden hissediyordu.

Yüreği gümbür gümbür atarken sakın ve ölçülü bir sesle yanıtladı.

“Her şeyden önce hukuk danışmanlığı İmparator'un, yani değerli eşimin tek başına karar verdiği bir alan. Ben ancak mütevazı önerilerde bulunabilirim ve söz konusu durumda bunu iç rahatlığıyla yapabileceğimi sanmıyorum.”

Çevrelerindeki nedimelerin içten içe attıkları sevinç kahkahaları neredeyse duyulacaktı. Antonina denilen şu karı nihayet ağzının payını almıştı. Kocası Belisar'ın İmparator ve İmparatoriçe nezdinde gözden düştüğüne dair ortalıkta anlatılanlar doğrudu demek ki. Bugün katizmada, muzaffer bir kumandan değil de yenik bir düşman gibi diz çöküşü de zaten bunu doğruluyordu. Şimdi karısının da burnu sürtülecekti. İmparatoriçe kendisine yeni bir sırdaş arayacaktı ve kim bunun için can atmazdı!

Kyrie için ilk ses verildiğinde, peçelerin ardına gizlenen yüzlerde sevinçli bir beklentinin izleri hissediliyordu. Antonina ilahiye katılmadı, erguvan rengi dudak boyası sürülü ağzının kenarında sfenkslerdeki gibi bir gülümseyiş belirdi.

“Augusta! O geldi, o geldi!” Teodora tahtından sevinçli bir heyecanla fırladı ve hemen tekrar oturdu. Erguvan renkli pelerinini düzeltti. Onca kavga ve yanlış anlamalardan sonra nihayet ziyaretine geliyordu. Teodora koridorda onun ayak seslerini duyunca, ne kadar çok şeyin bu karşılaşmanın ilk anlarına bağlı olduğunu bir kez daha zihnine nakşetti. Sonra ziyaretçisi içeri girdi. Dimdik Teodora’ya doğru yürüdü ve saraylılar soluklarını tutmuş beklerken Antakyalı Severus, ametist taşlı bir yüzüğün süslediği elini öpmesi için İmparatoriçe’ye uzattı.

Antakya Patriği gerçekten de azametli bir adamdı. Teodora onun kendisine İskenderiyeli Timoteus’u yakından uzaktan hatırlatmadığını biraz üzülerək fark etti. Antakyalı Severus, uzun boylu ve zayıftı, keskin bir profili vardı ve birbirine yakın duran mavi gözlerini gür kaşları gölgeliyordu. Onda, İskenderiyeli’nin yumuşaklığından eser bile yoktu.

Severus’un erdemi isminin ifade ettiğiydi: Katılık... Bu katılığın nedeni, çekişmeler ve sürgünle geçen yıllar da olsa; bu yılları başarıyla atlatmasında doğuştan gelen özelliklerinin payı da olsa, Teodora’ya ilk bakışta itici geldi. Ama asıl niyeti Timoteus’a bir karşılıkta bulunmaktı; ki Antonina haklı olarak burada bir karşılık olmayacağını söylemişti.

Teodora, selamlaşmadan sonra Severus’a, nefesini tutarak, İskenderiye’deki arkadaşından bir mesaj olup olmadığını sorduğunda diğeri küçümser bir biçimde başını sallamıştı. Bu da onun için bir başka hayal kırıklığı olmuştu. Oradan ayrılışından sonra Timoteus’a yazmaya ya

da onu yoklamaya cesaret edememiş olan Teodora, sadece Monofizitlerin yanında yer alarak onu sevdiğini ve af dilediğini hissettirebilmeyi ummuş ve Severus vasıtasıyla kendisine bir işaret verebileceğini umut etmişti.

Antonina bu yüzden pek çok kez onunla dalga geçmişti; belki de diyordu, para kesesini yürüten küçük sokak fahişesini tamamen unuttu ya da şu anda dünya imparatorluğunun tahtında oturanın sen olduğunun gerçekten farkında değil. Ya da diyordu, ki Teodora'nın en çok canını yakan buydu, senin tavrını yerinde buluyor: "Bak, parmağını bir kez şıklatarak adamların için senin bütün ömrün boyunca yaptığından fazlasını yapabilirim." Yine de Antonina'nın takılmaları karşısında tavrını korumuş ve suskun kalmıştı.

Timoteus da, aynı suskunlukla karşılık veriyordu.

"Hayır, dostum Timoteus'un sizi bir mesajı yok, Augusta." Ona resmi sıfatıyla hitap etmişti etmesine ama, onu onurlandırma adına lütfedeceği tek şey de bu olacaktı.

"Neyi beklediğinizi biliyorum, her şeyi biliyorum." Boğazını temizledi ve derin bir nefes aldı. "Yüreği yumuşak kardeşimin sizi bağışlayacağını ve rahmetine sığınabileceğinizi umut ediyorsunuz. Fakat" diye gürledi, vaaz vermeye alışkın sesini yükselterek, "eğer Tanrı'sı sizi sevmiyorsa, bir Tanrı adamının sizi sevebileceğini nasıl bekleyebilirsiniz!"

"Demek ki beni hâlâ düşünüyor." Teodora'nın yüreği daha hızlı atmaya başladı. Antonina'ya, "Gördün mü?" der gibi muzaffer bir bakış fırlattı; o ise kaşlarını ve omuzlarını kaldırmakla yetindi.

"O nasıl?" diye sordu Teodora nefesi kesilerek, "Kedileri hâlâ yaşıyor mu? Hâlâ..."

Ancak Severus öfkeyle başını salladı. Ne densizce sorular! “Sadece kendinizi düşünüyorsunuz” diyerek Teodora’yı payladı.

Antonina öksürdü. Teodora, pek saygılı olmayan bu sözsüz yorumu önlemek istercesine konuşmasını aceleyle sürdürmeye çalıştı. Kendisini savunarak: “Ama inanan kardeşlerimiz için çok şey yaptım, hiçbiri artık saklanmak zorunda değil, özgürce ibadet edebiliyorlar; Keşiş Maras için görkemli bir manastır yaptırdım ve...”

“...Peki hiç ibadet etmek için orada bulundunuz mu?” diyerek Antakyalı Severus onun sözünü kesti ve elini suçlarcasına ona doğru uzattı. Teodora’dan yanıt gelmeyince uzaklaştırmırcasına elini salladı. “Siz ibadet etmek yerine burada, gösteriş içinde fahişeler ve falcılar arasında yaşıyorsunuz.”

Teodora, “Falcılar mı?” diye içten bir şaşkınlıkla Antonina’ya döndü.

Antonina’ysa büyük bir ciddiyet içinde tırnaklarını temizlemekle meşguldü. “Özür dilerim” diyerek yanıtını bekleyenlere kışkırtırcasına gülümsedi. Sonra soruya ilişkin sözü yineledi. “Falcılar mı? Herhalde ihtiyar Sofia’dan söz ediyor olmalı, güzel Tanrım, neredeyse yüz yaşındadır sanırım. Gerçekten de onu yakmanın zamanı geldi.”

Teodora şimdi anlamıştı. Bir süre önce ihtiyar Sofia’yı Çömlekçiler Mahallesi’nden alarak saraya yanına getirtmişti; bu, ihtiyar kadının bakımını sağlamak ve bir parça da memleket havasını hissetmek için yapılmış duygusal bir jestti. İhtiyar cadı, şimdi, her zamanki gibi kuruma bulanmış saçlarıyla -bu pisliği kim bilir nerede buluyordu- salınarak sarayın ihtişamlı koridorlarında dolaşıyordu. Saraydaki muhafızların ve nedimelerin aşk iksiri hazırlaması veya kemiklere bakarak geleceği söylemesi için

kendisine verdikleri altın solidusların sahici olup olmadığını, hâlâ kararmış dişleriyle ısırarak kontrol ediyordu.

Teodora, “Ah, Sofia! O ailenin eski bir dostudur” diyerek Severus’u yatıştırmaya çalıştı. “Şifalı otlar toplar, kimseye bir zararı yoktur ve kendisine bakacak birisine ihtiyacı var. Eğer onu tanıyacak olsanız, eee, Sofia nerede Nina?”

Antonina gülümsedi. “Şu sırada hamamda Piskopos Epifanios’un el falına bakıyor. Özür dilerim!” Kasten yaptığını belli ederek tırnağından çıkardığı bir kiri kenara atınca, Teodora öfkeli bir bakış attı. “Bir de fahişelerden söz etti, Teo” diye hatırlattı Antonina.

Antakyalı Severus küskün bir havari gibi kalakalmıştı. Uzun bir suskunluk oldu.

Teodora gözlerini yumdu. Bu konuşma bir felaketti.

“Patrik, gelin küçük bir gezinti yapaalım isterseniz.”

Teodora nedimelerine, özel bir konuşmayı mümkün kılacak kadar geride kalmalarını emrederek ve Severus’u saray çevresinin sokaklarından geçirerek Hormisdas Sarayı’na kadar götürdü. Evlenmeden önce orada Justinian’la birlikte yaşamışlardı, sonra da Justinian bu sarayı ona hediye etmişti. Teodora’nın burada yaşamalarına izin verdiği Monofizit rahiplerse, bir zamanlar kendisine o kadar aşına olan iç mekanlardaki tüm bezemeleri çıkartıp sarayı tam bir manastıra çevirmişlerdi. İç açıcı motiflerle süslü yer ve duvar halılarını çıkartmışlar, duvar resimlerini beyaz kireçle örtmüşlerdi; zemindeki renkli mozaiklerin üzerindeyse güzel yatakların ve yumuşak örtülerin yerine rahiplerin sert yer döşekleri ve tahta masaları duruyordu. Bu, yeryüzünde insan için bir barınak olsa da, artık bir yuva yoktu. Teodora bunun, Justinian’a duyduğu sevginin aldığı yolu ifade ettiğini düşünüyordu.

Somaki taşından muhteşem sütunlarıyla şölen salonu şimdi refektorium* olarak kullanılıyordu. Severus burada, kendisini karşılayarak Filistin'deki din kardeşlerinin çektiği acıları ve uğradıkları zulmü anlatıp Teodora'nın kendileri için yaptıklarını öve öve bitiremeyen, manastır başpapazının elini duygulanarak sıktı.

Söze girmek için fırsat bekleyen Teodora, heyecanla kendi planlarından, eski binaların satışından elde edilecek parayla bir hastane ve bir okul kurma isteğinden, sokak kadınları için Metanoia Manastırı'nda insan onuruna yakışır yaşam koşulları sağlama fikrinden, fahişeleri çalıştırdıkları sürece pezevenkler karşısında koruyacak yasa tasarılarından, yoksul gezginlerin barınması için yaptırdığı yabancı yurtlarından ve İmparator'un, Monofizitleri sonsuza kadar sürgünden koruyacak bir emirname çıkartması yönündeki umudundan söz etti. Ancak Severus, Teodora'ya karşı soğuk tavrını sürdürdü. Teodora onun kendisine duyduğu güvensizliği neredeyse tüm bedeninde hissediyordu.

Bir hedefe varmaksızın hararetle tartışarak iç mekamlarda ve bahçede dolaşıp sonunda rıhtıma vardılar. Uçuşan ağarmış sakalı ve elinde fildişinden asasıyla bir deri bir kemik kalmış ruhani bir adam ve yüksek ökçeli kırmızı deriden yarım çizmeleri içinde bile boyu onun omzuna bile varmayan ve ipek pelerini rüzgarda dalgalanan narin İmparatoriçe.

“Kimse sizi, amaçlarınıza ulaşmak adına yaltakçılık yapmakla suçlayamaz.”

“Amaçlara ulaşmak adına yanlış yolları kullanmanın bir anlamı yoktur” diye yanıtladı Severus kırgınlıkla.

* refektorium: Manastırlarda yemek salonu.

“Ayrıca sizin iyi bir Hıristiyan olmadığınızdan da emimim.”

Doğruca Teodora’nın gözlerinin içine baktı ve bu kara gözler onu son derece huzursuz etti.

“Bir insanın sadece bir diğer fani insanın varlığına duyduğu eğilimden dolayı yaptığı şeyin temeli sağlam olamaz.”

“Ama İsa der ki: ‘Eğer sevgi duymamış olsaydım...’”

“Onun kastettiği başka bir şey. O Tanrı’ya duyulan sevgiden söz ediyor.”

“Ancak kardeşlerim için yaptığınız en küçük şeyi bile benim için de yapmış sayılırsınız.”

“Ne bildiğimi biliyorum” diyerek tiksintiyle karşılık verdi Severus.

Bedenine neredeyse imparatorluğun yarısını kabul etmiş olan bu eski fahişe, gerçekten de kendisiyle İncil’de sevgi konusunda söylenenler üzerine bir tartışmaya girmeye cesaret edebiliyordu. Timoteus istediği kadar sevginin bu kadının da bir parçası olduğunu söylesin; kendisi yine de bir kötülük seziyor; görüyor ya da böyle bir şeyin kokusunu alıyordu. Çünkü kadından yayılan bu hoş koku sanki parfüm kokusu değildi. İhtiyarın dizleri titriyor, sinirleri bir vahiy karşısında kalmışcasına dalgalanıyordu; ama bu vahiy Tanrı’dan mı yoksa şeytandan mı geliyordu, bunu bilemiyordu. Bu kadında olağandışı bir şey olduğuna kuşku yoktu. Sadece bu bile yeterince kötüydü.

“Bu gürültü de ne?” diye yüksek sesle sordu Severus ve olumsuz düşüncelerinden uzaklaşmaya çalıştı.

Teodora, onun gösterdiği yöne, sahilde kara bir kütlenin başına toplanmış kalabalığa doğru baktı. Ne olduğunu anlamak için gönderdiği birkaç muhafız, Bizans sularına yıllarca huzursuzluk yaymış olan deniz canavarı

Porfirion'un* nihayet bu sabah burada karaya vurduğunu ve sonunun gelmiş olduğunu haber verdi. Bu haberi duyan birkaç bilim adamı da, yaratığı incelemek üzere oradaydı ve seyir meraklıları da akın etmeye başlamıştı. İmparatoriçe ve yanındakiler olay yerine yaklaşır, silentiariuslar gümüş değneklerini sallayarak halkı uyarırken, herkes susarak kenara çekildi.

Sahilde karşılarında yükselen şey, en az on beş metre boyunda ve altı metre çapında, kara parıltılı, balık kokulu bir et yığınıydı. Dev ağzı kilitlenmişti ama kolaylıkla seçilebiliyordu. Açıldığı zaman yeraltı dünyasına giden ve insanları da tekneleri de kolaylıkla yutabilen dev bir kapıya benziyor olmalıydı. Gerçekten de şekilsiz gövdesinin en büyük bölümünü ağız oluşturuyor ve tek amacı yutmakmış gibi görünüyordu. Ancak artık ölüydü ve derisi şimdiden yer yer kurumaya ve buruşmaya başlamıştı. Martılar çığlıklar atarak kadavranın üzerinde uçuşuyor ve sinekler çevresinde, ceset çok daha kötü kokmakla birlikte bir lavanta çalısının başındaki arılar gibi vızıldıyorlardı.

Teodora ve nedimleri peçeleriyle burunlarını kapatırlar.

Cesur bir muhafız mızrağını kenara bıraktı, çizmesiyle yoklayıp bu kaygan tepenin üzerinde tutunacak yer arayarak üzerine tırmandı. Tepesine vardığında, muzaffer bir tavırla kollarını bedeninde çaprazladı. Arkadaşları da izin istercesine Teodora'ya baktılar, o da lütfkâr bir şekilde başını salladı. Teodora bakışlarını çevrede dolaştırdı ve kalabalığın içinde, o sırada kölelerinden birini

* Porfirion: Porfirion adı takılan ve bir balina olduğu sanılan yaratık bir dönem Boğaz sularında korku salmıştı.

elinde ölçü şeridiyle yaratığın çapını ölçtürmek üzere göndermekte olan Johannes Lydos'u seçti; o da, adama yardım etmesi için bir askerini gönderdi. Asker itaatle beyaz pelerinini topladı; yukarıya uzatılmış ölçü şeridine doğru eğildi.

Antonina yaratığın, bir keresinde Makedonia'nın evindeki lambanın üzerinde resmini gördüğü, deniz canavarının halkalı ve dikenli kuyruğuna hiç de benzemeyen muazzam kuyruk yüzgecine, parmağının ucuyla dokundu. Bu bir balık yüzgecine benziyordu, sadece yatay değil, dikey uzamlıydı. Acaba yanlamasına mı yüzüyordu?

Antakyalı Severus haç çıkarttı. "Tanrı tuhaf mahluklar yaratıyor gerçekten de."

Teodora ona baktı ve bunları söylerken gözlerini kendisine diktiğini gördü. "Yine de hepsi onun çocukları" dedi.

"İyyy!" diye bağırarak parmağına bulaşan iğrenç balık kokusunu, üzerine parfüm döktüğü bir mendille silmeye çalışan Antonina'dan yana baktı. Sonra yine Severus'a döndü. Antakyalı teslimiyetle gülümsüyordu.

"Benim bir deli olduğumu düşünmemelisiniz" dedi sonunda. "Bana ve din kardeşlerimesunduklarınızı görebilmem için Tanrı'nın bana mucizelerinden birini göstermesi de gerekmiyor, Augusta." Bir an sustu; içinde kendisiyle savaşıyor gibiydi. Sonunda dudaklarından, "Bir de daha sık ibadet ettiğinizi görebilsek" sözleri döküldü.

Rüzgar, "...hayır, Herodot buna kesinlikle değinmemiştir" sözcüklerini kulaklarına taşıdı. Sesi tanıyan Teodora korktu. Orada, Johannes Lydos'un yanında bilgin dostları duruyordu; Antemios, Trallesli Alexander, Miletli Isidoros ve az önce duyduğu sözcükleri söylemiş olan

Prokopius. Bu alışmadık yaratık hakkında konuşuyorlardı. Prokopius, sanki bakışlarını hissetmiş gibi Teodora'ya doğru baktı. Bundan sonra konuşulanlar, martı çığlıkları arasında işitilmez oldu. Gürültünün ortasında yalnız kalmışlardı ve rüzgar saçlarını uçuşturuyordu.

O arada Antonina da Prokopius'u görmüştü. Önce düşünceli bir şekilde, tümüyle çökmüş görünen arkadaşını inceledi, sonra Caesariensli'yi, sonra hâlâ kendisini toparlamaya çalışan patriği. Zihninde yavaş yavaş bir fikir oluştu. "Yani düzenli olarak Maras'ın manastırına ibadete gitse ona inanacak mısınız?" diye masumane bir şekilde sordu. "O zaman isteğini yerine getirip Justinian'la görüşecek misiniz?"

"Orada veya başka bir yerde ibadet ederse" diyerek başını salladı Severus. Sonra birdenbire gönlünü almak istercesine İmparatoriçe'ye döndü. "Benimle İskenderiye'ye gelin Augusta, Timoteus'un yanına. Onun önünde diz çökün ve davanızın kutsallığını bana ve herkese kanıtlamış olun!"

Ancak Teodora başını salladı; bakışlarını ağır ağır Prokopius'tan ayırarak doğruca Antakyalı'nın yüzüne baktı. Alçak sesle, sadece onun duyabileceği şekilde yanıtladı:

"Eşim benim inancıma saygı duyuyor, bu nedenle bana ve size karşı tavizlerde bulunmaya hazır. Ama sizinle açık konuşmak istiyorum." Bir an sustu. "Eğer ki eşim herhangi bir şeyin, benim ilgimin ve sevgimin çok küçük bir bölümünü dahi ondan uzaklaştırıp kendisine çektiğini görecektir olursa, amansızca peşine düşüp onu yok eder, anlıyor musunuz?"

Teodora fısıltıyla ama içe işleyecek bir şekilde konuşmuştu.

“Beni itici bulduğunuz ortada” diye sözlerini sürdürdü, “duyduğumuz nefret sizin en büyük korunağınız ve davanızda en büyük yatırımınız; bu yüzden Tanrı’ya şükrediyorum ve sizinle yaptığımız sohbetin beni umutlandırdığını söylemek istiyorum. Ama beni anlamalısınız ki!”

Severus başını salladı. Bir an olduğu yerde sallandı ve birdenbire, sağlam mermerden yapılmış bu saray sokaklarının altındaki zeminin aslında ne kadar zayıf olduğunu anladı. Her an çöküp İmparatoriçe’yi bile yutabilecek kadar zayıf. Patrik unvanını taşısa bile, kendisi de hayatının yarısını hanların arka odalarında, din kardeşlerine ait mahzenlerde, yüzünü gizleyerek ve her an toparlanmaya uygun hafif yüklerle dolaşarak geçirmişti. Sürgün olarak yaşadığı onca yılı, onca şeyden sonra nasıl unuta-bilmişti? Severus kendinden utandı.

Hâlâ gözlerini kısarak Prokopius’u süzmekte ve ağlalarını örmekte olan Antonina, konuşmanın bu bölümünü duymamıştı. “Anlaştık o halde” dedi yüksek sesle, “Teodora haftada bir kez Maras’ın manastırına gidecek, yalnız meditasyon yapacak diyelim ve böylece tüm varlığının kefareтини ödeye...”

“Antonina!”

“Böylece siz de kaygılarınızdan ve sürekli savunma pozisyonunda olmaktan kurtulacaksınız.” Antonina, seven bir bakışla patriğe baktı.

Severus, artık bir gizi paylaşmakta olduğu İmparatoriçe’nin karşısında ilk kez eğildi. “İnanç kardeşim Damian’ın evinde kalacağım ve haberinizi bekleyeceğim, Augusta. Hoşçakalın.”

Severus giderken Antonina arkasından yapmacık bir şaşkınlıkla “Hey” diye bağırdı, “kamışı mı kalktı herifin

yoksa? Aman Tanrım, ihtiyar bir piskopos için hiç de fena değil!”

“Antonina” diye öfkeyle tısladı Teodora, “o bozuk ağzını kapa. Son anda her şeyi berbat edecektin.” Uzaklaşmakta olan patriğin dimdik sırtına baktı.

“Aman sen de” dedi arkadaşı, “hiçbir şey duymamıştır. Duymuş bile olsa, bu tezatlık sonunda yeni Teodora’nın işine yarar.”

Kolunu keyifle, kendini tutamayıp gülen Teodora’nın omzuna attı. Aklına o anda başka bir şey gelen Antonina, “Harika değil mi” dedi, “bu yaratığın ölüsünü gördükten sonra Maras’ın manastırına Altın Boynuz üzerinden yapacağın yolculuk nihayet emniyetli bir yolculuk olabilecek. Bunu bir kez mutlaka yapmalısın.”

Teodora, başka bir yorum yapmadan, kendi kendine hınzırca gülümseyen arkadaşına hayretle baktı.

Hayaller

Amalasunta* yazmakta olduğu mektuptan başını kaldırarak pencereden dışarıya baktı. On yaşındaki oğlu Atalarik, aşağıda, iç avludaki kemerli sütunların arasında zevkten çılgınlık atarak kocamış öğretmeniyile kovalamaca oynuyordu. Öğretmen tüniğini solgun renkli sıska bacaklarına sararak öğrencisinin arkasından havuzun kenarına ofyala puflaya tırmanmaya çalışırken, oğlanın soylu, küçük misafirleri, bir avuç kavgacı afacan da, saklandık-

* Amalasunta: Got Kralı Büyük Teodorik’in kızı, reşit olmayan oğlu Atalarik’in yerine tahta geçti. Kocası Teodahat’ın da karıştığı bir komplo sonucu öldürüldüğü sanılmaktadır.

ları yerden sapanlarıyla onu yaylını ateşine tutuyorlardı. Kulaklarına gelen içten erkek kahkahaları, dikkatlerini, onları sütunlu galerinin gölgeliğinden izleyen ve ellerini bacaklarına vurarak eğlendiklerini belli eden bir gruba çekti. Sonunda dayanamayan Yunanlı, Atalarık'e artık derse devam etmeleri için neredeyse yalvarmaya başladı.

"Bu kim?" diye ilgilile sordu Petrus. Odanın arka tarafındaki yataktan kalkarak üzerine işlemeli bir tünik geçirdi ve Amalasunta'nın arkasına geçip onu omzundan öptükten sonra bahçede olup bitenlere bir göz attı.

"Yunanlı bir filozof" diye yanıtladı Batı Gotlarının kraliçesi iç geçirerek. "Bazen buna inanması güç olsa da, Teodorik'in torunu olan bu yumurcağın eğitimi için getirttim onu."

Amalasunta başını dikkatle pencerenin kenarından içeriye doğru çekti. Tüm ikilemini hem acınası hem de açık bir biçimde gözler önüne seren bu konumda görölmek istemiyordu.

"Peki, ya şurda alkış tutan kim?" diye, Petrus ateşe kö-rükle gitti.

"Teudegiskus sanırım, Teodahat'ın oğlu."

Petrus'un ağzından bir "Ah!" nidası kaçtı ve başını çevirdi.

Keyfi kaçan Amalasunta onu geriye çekti. Ravenna'daki sarayında Bizans'tan gelen elçinin açıkça görmesini istemediği bazı şeyler vardı; hatta bu erkek, sevgilisi olsa bile. Petrus'un kendisini tekrar öpmesine biraz nazlandıktan sonra izin verdi.

"Ya da diğer soylulardan biri. Hemen hemen herkes olabilir. Bunu sen de biliyorsun."

"Benim zavallı sevgilim!" Petrus onu kucakladı. Amalasunta'nın sorununun ne olduğunu biliyordu. Got soy-

luları onun genç prenze vermek istediği eğitime karşıydılar. Prens, geleceğin genç Got hükümdarına uygun düşeceğine inandıkları şekilde yetişmesini istiyorlardı, yani yaşıtı olan genç soylular güruhuyla koşturmasını, boynuz tokuşturmasını ve hepsinin bildiği şeyleri öğrenmesini: Dövüşmek, içmek, savaşmak ve otorite gerektiğinde bir vahşi erkekler sürüsünü denetim altında tutabilmek...

Amalasunta'ysa farklı düşünüyordu ve günün birinde Batı Roma tahtına oturacak ve büyükbabası Büyük Teodorik'in tacını giyecek olan oğlunun klasik tarzda bir eğitim almasını istiyordu. Böyle bir konum, bir savaşçı sürüsünün liderliğinden daha fazlasını gerektirecekti. Çatışma kaçınılmazdı ve görüldüğünden daha da derin olduğu kesindi.

“Ayrıca” diye öfkeyle ekledi, “ben bir kadınıym.”

Petrus, “Benim de içinde bulunduğun durumu ne kadar önemsedığimi bilemezsin” diye Amalasunta'nın boynuna doğru eğilerek onu rahatlatmaya çalıştı. Bu arada da göz ucuyla, yazmaya başladığı mektubun ilk satırlarını okudu.

“Babam olsaydı, aynı mesele yüzünden bu kadar patırtı çıkartamazlardı herhalde!” diye yakındı.

Teoderik on seneden beri Ravenna'daki mezarında yatıyordu ve Amalasunta'ya yuvarlak mekanda durup, taş kapağın sandukanın üzerine kapatılışını seyredışı daha dün gibi geliyordu. Babasını gerçekten çok arıyordu; akli başka yerlere gitti.

Petrus, “Kadınlar ve filozoflar takımının zevzeklik ettiğini ben de duydum” diyerek onun düşüncelerini böldü.

“Ne zaman?” diye sert bir şekilde sordu Amalasunta, “Kim?”

“Ah, dün akşam Teodahat o meşhur davetlerinden birini verdi.”

Petrus alaycı bir el hareketi yaptı; Amalasunta da gülümsedi. Yeğenin hırsı kitaplara geçecek gibiydi.

“Geğirtiler ve bağrışmalar arasında içilen altıncı şaraptan sonra zaaflardan ve dekadanstan söz etmeyi pek severler.”

Amalasunta burnundan soludu. Yeğeni Teodahat’ın tam da Bizans elçisinin karşısında büyükleneceğı tutmuştu. Teodahat’ın beklediğı Amalasunta’nın pes etmesi, kendisiyle evlenmesi ve nihayet ikinci kişi konumunda kendi köşesine çekilmesiydi. Ama Amalasunta mecbur kalmadıkça ona bu iyiliğı yapmayacaktı ve bu içten içe öfkesini kabartıyordu. Ancak bu konumunu daha ne kadar koruyabilecekti? Kendi kapısında da, kızı Matasunta’nın kapısında da her gece muhafızlar nöbet bekliyordu; ama artık onlara güvenebilir miydi? Amalasunta, ucundaki mürekkep çoktan kurumuş olan diviti kemirdi. Ve Atalarik... Bu konuda kendisini kandırmamalıydı; öğlünden hiçbir zaman gerçek bir hükümdar olamayacaktı.

Tam Petrus, “Ne düşünüyorsun?” diye soruyordu ki, havuzdan gelen bağrışlarla cümlesi yarım kaldı.

“Efendim, efendim, o mahvettikleriniz Plinius’un öğretileri, ah efendim!”

İyi nişanlanmış bir atış elindeki papirüs tomarına denk gelip de tomarı suyun içine savurunca, Yunanlı lanet okudu. Elyazmalarını kurtarmaya çalışırken toplamış olduğı eteğini elinden bırakınca, kumaş ağır ağır içinde balıkların yüzdüğü bulanık suyu emmeye başladı. Ama Plinius’un da artık kurtarılacak tarafı kalmamıştı; mürekkep karanlık izler bırakarak dağılmaya başlamıştı bile.

Amalasunta dikkat çekmeyi göze alarak bir kez daha başını dışarı uzattı ve oğlunun bir sazlık kümesinin arkasından çıkarak, iki büklüm eğilmiş, lanetler okuyan bilginin ihtiyar kışına tekmeyi indirdiğini gördü. Sütunların gölgesinden savaşçı pençelerinin tuttuğu alkış sesleri geldi; orada kimlerin oturduğu görülmüyordu. Amalasunta iç geçirdi. Küçüğü toparlayıp kurulaması için köle kızlardan birisini çağırdı. Oğlu çabuk üşütüyordu ve kulakları hassastı.

“Bazen her ikisinin de en zayıf taraflarını almış olmasından korkuyorum” diyerek Petrus’a içini döktü. “Bilim adamı olmaya pek yatkın olmadığı gibi tedbirsiz bir savaşçılığı var; ayrıca bu ikisine hakim olacak başka bir erdemden de yoksun.”

Amalasunta, birdenbire cesaretini kaybetmiş gibi çöktü. Gerçekten de biraz yardım ona iyi gelebilirdi; örneğin Bizans’tan gelecek bir yardım.

Petrus, “Bizans’ın havası sana iyi gelecektir” diyerek fısıldadı ve Amalasunta kendisini onun okşamalarına bıraktı.

“Senin gibi bir kadın imparatorluk sarayının ihtişamı içinde yaşayabilir. Kendi sarayın olur, kentte bir idol haline gelirsin. Oğlun için de tüm üniversitelerin kapıları açık olur.” Petrus bir an sustu. “Justinian’dan bir gemi, bir de filo iste ve bırak seni ait olduğun yere ben götüreyim.”

Omzunun üzerinden bıraktığı Amalasunta’nın bu konuda biraz tereddütlü olduğunu hissetti; ama sonra kararlı bir şekilde diviti mürekkebe batırarak yazmaya başladığını gördü.

Justinian, “..ve böylece Kraliçe Amalasunta desteğimizi istiyor” diye konuşmasını bitirdi. Narses ve Prefectus Pretorio Kapadokyalı Johannes başlarını eğdiler. İmpara-

tor parşömeni özenle indirdi ve Amalasunta'nın İmparatoriçe Teodora'ya yazdığı, saraydaki yenilikler hakkında sualler içeren ve zararsız görülen bir mektupla, Teodora'nın Amalasunta'yla evlenmek istediğini belirten diğer mektubun da aralarında bulunduğu belgelerin yanına koydu.

Bugünkü toplantının yapılması için ricada bulunmuş olan Johannes, "O halde efendimiz" diye söze girdi. Bu tür görüşmelere katılmayı yeğleyen Teodora'nın o gün, himayesindeki Patrik Severus'un yanında olduğunu biliyordu ve İtalya'ya müdahale konusunda o olmadan bir görüşme yapma fırsatını kaçırmak istememişti. "Şans her zaman gülmez. Şu anda koşulların bizden yana olduğunu söylemek gerekir."

Justinian tereddütle başını eğdi. İmparatoriçe'nin bu görüşlere sert bir biçimde karşı çıkacağını ikisi de gayet iyi biliyordu. Çünkü eğer İmparator İtalya'ya girmek istiyorsa bu konuda Papa'nın desteğini almak zorundaydı; yani bu, karısının nefret ettiği Ortodoksların yardımını kabul etmesi anlamına geliyordu. Ayrıca bu, Roma papaları tarafından onay bulmayan ve savaş ilan edilen Monofizitlere karşı ılımlı bir politika oluşturma çizgisine de ters düşüyordu. Ya imparatorluğun doğusunu ve Monofizitleri ya da imparatorluğun batısını ve Ortodoksları yeğlemek durumundaydılar. Bizans bu ikisi arasında seçim yapacaktı ve Teodora'nın tercihinin ne olacağı belliydi. Kapadokyalı Johannes, Teodora orada olmadığı için bir kez daha içinden Tanrısı'na dua etti ve konuşmasını sürdürdü.

Justinian anlatılanları dikkatle, neredeyse kendisini kaptırarak dinledi ve giderek iç huzursuzluğundan kurtuldu. Teodora, imparatorluğun ve hükümlerinin ağır-

lık noktasını, dolayısıyla çekirdeğini ve geleceğini, Doğu'da gördüğünü ona sık sık tekrarlamıştı; Justinian onun bu tavrının, bölgeye yaptığı yolculuktan edindiği deneyimlere dayandığını biliyordu. Kendisi ise duruma farklı bakıyordu; onun hayali Büyük Roma İmparatorluğu'nu, eski görkemli sınırları içinde, iki ayrı imparatorluk merkezine bölmeden yeniden kurmaktı. Ama ne hayaldi! Bunun yanında gezgin bir tiyatro oyuncusunun yaşam deneyimlerinin ne önemi olabilirdi?

Kapadokyalı Johannes efendisinin yüzündeki ifadeyi gördü ve gülümsedi. Justinian'ın hırslarının neler olduğunu biliyordu ve bunlarla iyi çaldığı bir müzik aletini çalarcasına oynuyordu.

“Biz Romalı değil miyiz?” diye ölçülü bir coşkuyla sordu. “Roma'nın gerçek mirasçıları biz değil miyiz? Gotlar- sa sadece oraya bizim adımıza bir savaş kazanması için gönderdiğimiz ve bugüne kadar da orada kalmasına izin verdiğimiz bir subayın ardılları değil mi? Niçin, diye soruyorum kendime, niçin? Bize ait olanı tekrar geri istemeyecek kadar yüce gönüllü müyüz, budala mıyız, yoksa korkak mıyız?”

Justinian'ın, bu sözlerini onaylarcasına başını sallayışını hoşnutlukla izledi. Büyük İmparatorluk düşüncesinin tümüyle aşılmış olduğuna inansa da, bu tür temeller üzerinde politika oluşturmayı hatalı ve sıkıcı bulsa da, bu görüşün en hararetli taraftarıymış gibi davranmaktan kaçınmıyordu. Bu görüş, İmparatoriçesinin öfkesini uyandırmanın dışında, Johannes'in zenginliğe ulaşmak için seçtiği yoldu.

İmparator Atanasios'un zamanında iyice doldurarak ardıllarına devrettiği ve kat kat çoğaltılması için kendisinin de epey çaba göstermiş olduğu imparatorluk hazi-

nesinin, imparatorluk savaşları ve kale inşalarıyla eritilmesinde bir sakınca görmüyordu; ama bu arada kendi hazinesini de giderek çoğaltmayı düşünüyordu. İmparatorluğun silah imalathanelerinin başında bulunanlar, ordu kütük defterlerini denetleyenler, ordu için toplanan vergileri ve ikmal, iaşe ödemeleriyle bu savaş için ödenecek her türlü hizmet bedelinin akışını ellerinde tutanlar, kendi yanındaydılar ve onun çıkarına küçük yolsuzluklar yapmaya hazırdılar, ki bu küçük yolsuzluklar sonra birleşerek bir altın çağlayanına dönüşecekti. Johannes, Vandal Savaşı'nda bile koca bir hazine toplamıştı. Ama İtalya ona bunun kat be katını getirecekti. Gözünün önüne muazzam şöenler ve çekici bedenler geliyordu.

Johannes'in çelişkili mektuplar hakkında İmparator'a yaptığı yorum, "Roma'da durum gerginleşiyor" şeklindeydi.

"Teodahat, kuzeni Amalasunta'yı köşeye sıkıştırıyor ve kadın soylular arasından destek bulamayacağı için de eninde sonunda kaybedecek. Eğer şimdi ona direnç göstermesi için cesaret verirsek..."

Başmabeyinci Narses bu noktada kaşlarını kaldırdı. Sonra, "Onu niçin cesaretlendirelim ki" diye ihtiyatla sordu. "Gizlice yapmak istediği Bizans yolculuğu için bizden gemi istedi."

"Sonradan Teodahat'ı meşru bir kraliçeyi devirmiş, hatta belki kim bilir, öldürtmüş olmakla suçlayabilmemiz için" diye karşılık verdi. Johannes aceleyle. Yumruğuyla masaya vurarak devam etti, "Bu bize birliklerimizi İtalya'ya gönderme ve nihayet Batı Roma toprağına ayak basma fırsatı sağlayacak. Elbette barış getirmek adına" diye de ilave etti.

Narses bu beklenmedik açıklamaların imparatorunun ve efendisinin yüz ifadesinde yaptığı değişiklikleri belli etmeden gözledi. Sonra esmer ve zeki yüzü herhangi bir tepki vermeden tekrar tarafsız bir ifadeye büründü. Justinian herhangi bir şaşkınlık belirtisi göstermemişti; ifadesinde daha çok kendisine yasaklanan bir susamlı galeyayı ağzı sulanarak uzaktan seyretmek zorunda kalan bir çocuğun acınacak hali vardı. Narses, bunun, ikisinin bu konuda yaptıkları ilk konuşma olmadığına karar verdi.

Johannes, “Eğer evlenirlerse bunu yapamayız” diyerek gereksiz bir şekilde konuşmasını sürdürdü. “O zaman her şey göstermelik bir sevince ve gün ışığına boğulur.”

“O halde ne öneriyorsunuz?” diye sordu Justinian biraz huzursuz. Göz ucuyla da mektup tomarının yanında açık halde duran Akdeniz haritasına bir göz attı.

Mare nostrum; bizim deniz, eğer elini doğru anda uzatırsa kendi denizi olabilecek bu deniz, baştan çıkarıcı bir maviye boyanmış ve oynayan yunuslarla süslenmişti. Afrika kıyısını yeniden fethetmemiş miydi? Tek tek yükselttikleri kaleleri; Cermenlere karşı ördükleri surları; o mücadeleci, taştan zırhı, koruyucu bir kuşak gibi sarmaya başlamamış mıydı?

Teodora’nın itirazları kulaklarında çınılıyordu ve gözlerini suçluluk duygusuyla, karısının imparatorluğun kalbinin atacağını söylediği bölgeye; Suriye’ye, Filistin’e ve Mısır’a çevirdi. Justinian duraksadı ve deniz canavarı şeklindeki yüzüğünün, yaratığın ağzına yerleştirilmiş lacivert taşıyla oynamaya başladı. Kutsal Bakire’nin mavi taşının, birisi yalan söylediğinde koyulaşarak bunu belli ettiğine inanılıyordu ve Justinian, politik görüşmeler yaptığında bu yüzüğü her zaman takıyordu. Ancak Kapadokyalı Johannes konuşuyor da konuşuyor; İtalya’ya ya-

ılacak bir seferin yaratacağı fırsatları parlak renklerle betimliyordu ve taş eskisi gibi su berraklığındaki rengini koruyordu.

Justinian, kendi iç fırtınalarına hükmedebilmek için, yardım almak üzere yüzüğü içtenlikle öptü. Tekrar çevresine baktığında kararan tek şeyin hadım Narses'in yüzü olduğunu gördü. Buna rağmen suskunluğunu hâlâ sürdürüyordu.

“Diyelim ki bu savaşı başlattık” diye Justinian söze girdi, “görevi hangi generale vereceğiz?”

“Gerçi bizi birkaç kez hayal kırıklığına uğrattı ama, bütün bu girişimin gerçekten popülerlik kazanması ancak Belisar'ın...”

Hoşlanmadığı bu isim anılınca Justinian'ın yüzü asıldı; Belisar son kazandığı zaferden bu yana Bizans'ta devlet ziyaretine gelmiş yabancı bir prens gibi ağırlanıyordu. Dostları ve doriforları arasında sokağa çıktığında, ricacılar ve salya yalayıcıları bir hükümdarın peşinden koşar gibi peşinden koşuyor; senatörler hamama kadar ona eşlik ediyor; iş adamları konuşacak bir fırsat buluncaya kadar havlusunu tutuyorlardı.

“Belisarius mu!” Duyduğu bütün antipati bu seslenişe yüklenmişti. “Narses” diyerek şaşırtıcı biçimde ufak tefek olan Ermeni'ye döndü.

“Nika Ayaklanması sırasında emirlere uyan başarılı bir asker olduğunuzu kanıtladınız. Bu kumandanlığı üstlenir miydiniz?”

Bu öneri karşısında hadımın elleri titremeye başladı. Yanıt göz açıp kapayıncaya kadar geldi. Sonra İmparator'a baktı.

“Yaydığı ışık sonsuza kadar sönmeyecek şanlı imparatorum ve efendime, bana bağışladığı bu onur için şük-

ranlarımı sunarım” diye söze başladı. “Siz bu ülkenin güneşisiniz ve ben yüzümü şükranla ışığınıza çeviriyorum. Tanrı’nın gökyüzündeki yerini yeryüzünde siz alıyorsunuz ve size hizmet etmek benim ibadetimdir.” Narses öksürüp devam etti. “Ama sadık bir hizmetkârınız olarak ülke için hayırlı olacak şeyi önermenin görevim olduğunu düşünüyorum ve bu durumda oraya bu iş için sahip olduğumuz en iyi komutanı göndermeliyiz, ki o da Belisar’dır” diye kararlı bir biçimde düşüncesini belirttikten sonra ekledi: “Ancak Belisar, sizin şu anda tedirginliğini duyduğunuz gibi bu görevin altından kalkamayacak olursa, o zaman bu görevi onun elinden alma cesaretini gösterebilirim.”

Justinian sedir ağacından koltuğuna can sıkıntısıyla yaslandı. Johannes ise Narses’in yüzünde, davranışını açıklayabilecek bir ifade arıyordu. Bu savaşa komutan olarak Belisar’dan başka birini göndermek saçmalık olurdu. O halde bu çekinceler niyeydi? Bu küçük hadımın aklında ne vardı, beklentisi neydi?

Ancak Narses’in karanlık yüzünden hiçbir şey okunmuyordu. O efendisine sadık bir hizmetkârdı; istenmeyen bir hırs geliştirmesine neden olabilecek, kendi gelecek nesline sahip olmayan bir hadımdan da bu beklenirdi. Ayrıca bir elini veya bir gözünü kaybetmek şeklinde bile olsa, bedeni herhangi bir biçimde eksilmiş olan birisinin tahta varis olması mümkün değildi; ki erkekliğini kaybetmiş bir hadım olarak Narses’in böyle bir şey düşünebileceği varsayılmazdı. Hayır sadık olduğu kesindi; bu yüzden de Justinian’a Belisar’dan başkasını öneremezdi. Ancak bu yüzden hiçbir hırsa sahip olamayacağını düşünmek gibi bir hataya da düşmemek gerekirdi.

Johannes, böyle düşünürken bir yandan da Amalasunta'yla ilgili planlarını geliştiriyordu. "Ona umut verin", dedi Justinian'a. "Petrus'a gemilerin yolda olduğu haberini gönderin. Ama başka bir şey de yapmayın." Belgelerin arasında Teodora'nın Amalasunta'ya cevap olarak gönderdiği ve ona sınırsız destek vaat eden mektubu aradı. "Bunu da artık göndermeliyiz. Bu istediğimiz etkiyi yaratacaktır."

Justinian karısının el yazısına göz atınca utançtan kızardı. Ama işte oradaydı; gelecekteki imparatorluğunun, hayallerinin haritası oradaydı. Johannes fark etmeden, oynarcasına onu masanın üzerinde kaydırıyordu. Durumu tekrar düzeltecek, diye düşündü; himayesinde tuttuğu Belisar'a tekrar tüm yetkileri verecek. Durum bu noktaya geldiğinde Teodora bundan hoşlanacaktır. Ayrıca bu din safsatalarıyla kocasına nasıl oluyor da işkence edebiliyor, mistik bir eğitim yüzünden onun politikasını nasıl oluyor da bağımlı kılabilir? Buna hakkı yok! Justinian ona, rüyasında Gece Tanrısı'nın böyle davranmasını istediğini, yeni Roma'yı kurma misyonunu kendisine verdiğini söyleyebilir, evet! Hatta Justinian bu sesi ve mesajını, geceleri kendisine işkence eden sesler içinden birini, gerçekten de saray koridorlarında yaptığı uzun ve azaplı yürüyüşler sırasında duymamış mıydı? Justinian bunu artık kendisi bile bilmiyordu.

Sessizliğin uzamasıyla düşüncelerinden sıyrıldığında, "Petrus'u bir kez daha elçi olarak göndermeliyiz" dedi Narses'e başıyla bir işaret vererek. "Onu buraya getirin Narses. Ona kendim bilgi vereceğim ve ayrıntıları netleştireceğim." Sonra karısının mektubunu katladı. "Johannes!" Mektubu ona uzattı. "Büronuzda bunun doğru dürüst mühürlenmesini sağlayın." Prefectus pretoriosunun tereddütte kaldığını görünce güldü.

“İmkanlarınızın ne olduğunu bilmediğimi sanmayın.” Sonra devam etti. “Buna denk bir mektup yazacağım.” Bir an düşündü, “Teodahat’a da bir tane gönderilmeli. Onun da cesaretlendirilmeye ihtiyacı olacak. Onu tanırım. Zaferi burnunun dibinde görmedikçe cesaret gösteremeyen biridir.”

Johannes onaylayarak bıyık altından güldü, sonra mektubu almak üzere eğildi ve gölgesi İmparator’un yüzüğündeki lacivert taşın üzerine düştü.

Narses de eğildi. O soğukkanlı bir adamdı, Johannes’in ahlaksızlığı da, Belisar’ın kaygısız yaşama sevinci de, Justinian’ın giderek artan ruhanileşmesi de, onu pek etkilemiyordu. Şimdiye kadar bir tek İmparatoriçe’ye, onun aklına ve kusursuz öz denetimine güvenebilmişti. Fakat Teodora son zamanlarda huzursuzdu ve Narses bunun nedenini açıklayamıyordu. Şu kendi oğluyla yatan kızıl saçlı yaşlı orospu Teodora’nın etrafında fazla dolaşıyordu; bu İmparatoriçe için hiç de iyi değildi. Narses, eğer bir gün güçlü hamisi Teodora bugünkü etkisini yitirecek olursa, kendi konumunu Kapadokyalı karşısında koruyabilmeyi garantilemesi gerektiği yönünde bir hisse kapıldı. Narses durumu değerlendirdi ve kendinden hoşnut kaldı; bugün kendi konumunu dikkat çekmeden ama sağlam bir şekilde savunmuştu. Neredeyse gerçek bir üzüntü esintisiyle, “Zavallı Teodora” diye düşündü öne doğru eğilirken; güçler dengesi değişmeye başlamıştı. Teodora bugün burada bulunmuş olsaydı kendisi için daha iyi olacaktı.

Altın Boynuz'un üzerindeki gökyüzü, rüzgarın dağıttığı bulutlarla adeta bir tablo gibiydi. Güçlü dalgalar küçük gezinti sandalının renkli bordasına çarptıkça, çığlık çığlığa bağırarak yolcuları suyun serin serpintisiyle ıslatıyordu. Sykai'ya, gittikçe daha da yaklaşıyorlardı ve hemen yakında, yumuşak bir gün ışığının altında uzanan beyaz binası ve parlak pembe kubbeleriyle Maras'ın yeni manastırı görünüyordu.

Antonina yüzünü neşeye rüzgara çevirdi ve boyalı buklelerini dalgalandırdı; geniş şeritli şalı bir Roma yelkeni gibi dalgalanıyordu. Diğer iki nedime altın yaldızlı kordonlarla süslü pelerinlerine biraz daha sıkı sarındılar. Ermeni muhafızlar ellerinde mızraklarıyla heykel gibi duruyorlar ve deniz gezintisini de sakallarına sürtünerek uçuşan flamaların komikliğini de görmezlikten gelmeye çalışıyorlardı.

Teodora, lacivert suya ve durmadan köpüren dalgalara bakarak, "Niçin daha büyük bir sandala binmedik?" diye sordu. Midesinin bulanacağını tahmin ediyordu. Aslında bundan neredeyse emindi.

"Çünkü" dedi Antonina alçak sesle ve sabırla, "maiyetini küçük tutmak istiyorsun. Unutma ki, bu planlanmamış bir gezinti."

"Unutmuştum" diye mırıldandı Teodora. "Tanrım, kendimi iyi hissetmiyorum." Belli etmeden biraz daha kenara doğru kayarak başını denize doğru eğdi; ama o gün yedikleri yerlerinde sapasağlam duruyorlardı ve Teodora başını, çaresizlikle tekrar doğrulttu.

Antonina, "Benzin bile atmamış" dedi. Sonra gözlerini kapatıp yüzünü tekrar güneşe çevirdi. "Muhteşem de-

ğil mi? Antakya'ya gitmek!" diye heyecanla bağırdı, tülünü çıkarttı ve onu rüzgarda dalgalanmaya bıraktı.

"Lütfen Antonina! Bunu atlattık sanıyorum."

"Güzelim, insan hiçbir şeyi ardında bırakamaz" diyerek arkadaşı ona açıklamada bulundu; birkaç inatçı bukleyi alnından itti ve güneşe dönerek gözlerini kıstı. "Her şeyin dairesel bir hareket içinde geliştiği senin de dikkatini çekmedi mi?"

Teodora bunu tam da o an fark etmişti; hem de ta içinde. Ve bu hiç de hoşuna gitmemişti; çünkü yaşamını ya da sağlam zeminlere dayandırdığı her şeyi terk edip temelden yanlış bir yola sapıyor olduğu duygusu, asla girmemesi gereken, girdikten sonra bir daha evine dönemeceği yanlış bir yola giriyor olduğu duygusu buna eşlik ediyordu. Oturduğu yerde huzursuzca sağa sola kaydı.

"Hepimizi alabora edeceksin" diyerek Antonina onu uyardı, "rahatla biraz."

"Aslında burada ne aradığımı hiç bilemiyorum" diye söylendi Teodora.

"Ama ben biliyorum canım." Antonina onun elini okşadı ve biraz daha yakınına oturdu. "Şimdi Antonina teyzeni iyi dinle bakalım. Son derece mutsuz olduğun için şu anda burada oturuyorsun. Hayır, karşı çıkma" diyerek arkadaşının itirazını geri çevirdi, "ve bizi duyacaklarından da korkma, rüzgar kulaklarında uğuldarken duyamazlar. Yaklaş, sana açıklayayım." Kararsızlık içindeki Teodora'yı kendisine doğru çekti. Parmaklarıyla saymaya başladı, "Eğer sirkte işler yolunda gitmediyse, sevgili Tanrı'yla da öyleyse, büyük idealler hiçbir şey getirmediyse, kutsal evlilik de düş kırıklığı getirdiyse, geriye bir parça aşk isteğinden başka ne kalır?" Teodora'ya güç vermek için içtenlikle ensesinden öptü.

“ Ama...”

“Ah, öyle öfkeli bakma” diye güldü Antonina, “insan kendisine sürekli mutluluk telkininde bulunamaz. Burada ideallerin de bir yararı olmaz tatlım, burada insanı bedeninin özü ele verir. Örneğin benim senin kendini nasıl hissettiğini anlamam için pudrayla örtülü tenine bakmam yeterli.”

“Ama aşkı da yeterince denedim” diye zayıf bir itirazda bulundu Teodora. Justinian’ı, Antonina’ya veya kendisine karşı savunma girişiminde bulunmadı bile. Onun uykusuzluğunun zindanına hapsolmak, duyduğu acımayı da ağır ve kesin bir biçimde bitirmişti. Teodora geceleri yorgunluktan kızarmış gözleriyle Justinian’ın odasının bir köşesinden onu izliyor ve öylece birtakım yazıların başında otururken görünce, aklına kendisinden kaçırdıkları ve sakladıkları geldiğinde ona karşı nefretten başka bir şey hissetmediğini fark ediyordu. Sabahları Justinian yeniden yaşama sevincine kavuştuğunda, Teodora geceyi telafi etmek için geç saatlere kadar yatağında gerinirken sığındığı gizli fantezilerinde bir pırıltı yakalıyordu. Sonra bedenini yıkar, kremler, parfümler, bakımını yapar ve incelerken, aynada kimsenin arzulamadığı ve yaşama ateşiyle kavrulan; ama farkına varılmayan, dokunulmayan bir beden gördüğünü düşünüyordu. “Aşk...” Bu konudaki tüm cümlelerini gözden geçirdi. “Bu aldanmaların en büyüğüdü.”

“Seni tanıdığım kadarıyla büyük aşkı denedin, değil mi? Burada elbette mutsuzluk yaşanacak” diye buyurgan bir açıklamada bulundu Antonina. “Bunu iyi bilirim. Yok, yok, beni iyi dinle, ben bir parça aşktan söz ediyorum, bir parçacık anladın mı, fazlası değil. Buna hepimizin ihtiyacı var. Birbirimize dürüst olalım, söyle bakalım,

bu nefis göğüslere ne zamandan beri kimse hayranlığını sunmadı?”

“Yani, Nina!” Teodora korktu. Antonina düşüncelerini gerçekten de bu kadar net okuyabiliyor muydu? Yoksa sarayın içinde - Justinian’ın amcası bir zamanlar bunu nasıl söylemişti?- kızıışmış bir kancık gibi mi dolaşıyor-du?

“Hadi ama” diye Antonina şakayla karışık yüreğinde-kileri deşmeye devam etti, “ara sıra göğüslerine bakıp da şöyle düşündüğün olmuyor mu: Ne kadar yumuşak ve aynı zamanda ne kadar diriler, niçin onları kimse avuçlamak istemiyor? Ya şu aşağıdaki çizgi, mükemmel değil mi? Niçin kimse üzerinde diliyle dolaşmak istemiyor? Gerçekten de niçin güzelim? Şehvetin yerine geçebilecek başka bir şey yoktur, bu böyle. Annen sana bu konuda bir şeyler anlatmış olmalıydı.”

“Annemi karıştırmayalım lütfen, Nina!”

Demek, Antonina’nın her gün kim bilir kaç kişinin kollarında hissettiği şey şu bir parçacık aşktı! Demek ki bu noktaya kadar gelmişti. Kendisi için bir parça daha fazlası olamaz mıydı? Ama yine de Antonina konuşurken göğüs uçları büzülmüştü. Ne zamandan beri kimse tarafından kucaklanmamıştı? Gözlerini kapatıp İskenderiye’yi düşündü ve o odanın ter kokan havasını... İki ateşli elin kalçalarını sıkıştırdığını düşününce kendinden geçti. Hayır, bu kendisi değildi. Boğazından acı nidasına benzer bir ses çıktı.

Antonina özür dilercesine diğer nedimelere döndü, “Kendisini çok kötü hissediyor.”

“Sıkı tutunun, rıhtıma bordalıyoruz!” Gemiciler halatları açtılar ve rıhtımda dolaşan birkaç avareye seslenerek onları fırlattılar. Adamlar halatları maharetle yaka-

layıp rıhtım duvarındaki demir halkalara geçirdiler. Yengeçler geri geri giderek yuvalarına kaçtılar; yosunlar rıhtıma çarpan her dalganın yalayışıyla kabarıp ardından süzülerek yayıldılar. Ortalık balık kokuyordu. Sandalın küpeştesine gacırıtıyla bir kalas uzatıldı; kalas ahşap rıhtımın üzerinde bir soluğun ritmiyle gıcırdadı; sandaldakiler sakınarak yerlerinden kalktılar ve bir an yalpaladılar.

Teodora, “Burada olacağını düşünüyor musun?” diye sorarak yardım ararcasına Antonina’nın koluna sarıldı.

“Tanrım, Teo, ona onu görmek istediğini söyleyince bir yarış atı gibi yola çıktı.”

“Yani sen şimdi ona” diye sözler istemeden Teodora’nın ağzından döküldü, “benim, onu?”

Neyse ki, bir martı çılgılığı cümlesini boğdu.

Kaptanın, “Geldik değerli efendimiz!” diyen sesi çınladı.

Teodora, kendisini karaya çıkartmaları için muhafızlara elini uzattı. Kısa bir an, sağlam rıhtım taşlarının ayağının altında sarsıldığını sandı. Ama bu ancak fırtınalı yolculuğun etkisinden olabilirdi.

Az sonra Teodora, muhafızları manastırın parmaklıklı kapısının önünde bıraktı; nedimelerine ve Antonina’ya da Maras’ın kendisi için ayırdığı tefekkür hücresinin önünde beklemelerini söyledi. Bu oda, yandaki bölmede kalanların gündüzleri çalıştıkları bahçenin kenarında, ayrı bir bölümdeydi.

Bahçede çalışanlardan birinin alnına yumuşak bir saç lülesi düşmüştü; bir Suriyelinin kemerli burnuna ve bir mistiğin ateşli gözlerine sahipti. Eğer diğer kardeşlerinden onun hakkında bilgi istenseydi, onu pek de iyi tanımadıklarını itiraf etmek zorunda kalırlardı. Belki de, Te-

odora ilgisini açıkladıktan sonra isimlerini geride bırakıp aralarına katılarak Monofizitliği o kadar popülerleştiren soylulardan yeni birisiydi. Heyecan dolu onca yüz kimin aklında kalacaktı? Ama bu adam, rahip adaylarının tipik, huzursuz arayışını sergilese de, onlardan biri olmadığı belliydi. Bahçıvanbaşı, onun içeri girmesine izin vermek için yüklüce bir bahşiş almıştı. Yeni gelen, renkli grup yanından geçerken başını kaldırıp baktı, tırmığını elinden bırakıp hızla binanın yan girişlerinden birinde gözden kayboldu. Din kardeşlerinden birisi başını sallayarak terk edilen tırmığı bir kenara çekti.

Bu arada Antonina tekrar yola koyulmuştu. Kendisini hızla Bizans'a geri götürmelerini ve Prokopius'un evine bırakmalarını istedi. Üvey oğlu Teodosios orada, Prokopius'un misafiri olarak Antonina'yı bekliyordu. İkisinin de ev sahibinin yokluğunu hissetmeyecekleri belliydi.

Teodora, Kriseis ve Kalliste'nin önünde durdukları ağır kapıyı kapatarak arkasına döndü. Sırtını ahşaba dayayarak sığınağını inceledi. Burası ona tanıdık gelen basit bir odaydı. Beyaz duvarlar, bir minder; sadece tavandaki pervane yoktu, buna karşılık yatağın üzerinde bir ahşap haç asılıydı. Bu yatak, bir araya gelişlerinin amacını öylesine kuşkuya yer bırakmadan ifade ediyordu ki, gözleri yaşardı. Şimdi ona nasıl... Evet, ondan ne istiyordu aslında? Onu yüzüne karşı aşağılamak, incitmek ve yaralamak istediğini sanıyordu. Peki sonra? Soyunur muydu? İçinde öfkeyle karmaşa mücadele ediyor ve hiçbir sonuç çıkmıyordu. Belki de önce onun konuşmasını beklemeli ve kendisi sonra tepki vermeliydi. Kendisine söyleyebileceği daha ne vardı; belki de son kez olduğu gibi gözyaşları arasında kendini suçlamalar. Ya da yağını, kesesini ve havlusunu hamama taşıyan, sırf şehvet için satın alınmış bir köleye yapabile-

ceği gibi kendisini tatmin etmesini mi istemeliydi? Ama bunların hepsi gülünçtü. Burada bulunmakla kendisini tümüyle gülünç duruma düşürüyordu. Utançtan yüzüne yayılan kızılık aklına Prokopius'un yanaklarındaki koyu lekeleri getirdi; teni burada, çıkık elmacık kemiklerinin üzerinde gerginleşirken kızardığında keskin, koyu bir mora dönüşürdü ve insan dudaklarını dayarsa akan kanın kıpırtısını hissedebilirdi. Hazza ulaştığında da, Teodora ona kendisine sarılması için edepsiz sözler söylerken de, kendisinden utandığında da böyle olmuştu.

Tekrar öfkelenerek gözlerini açtı, tekrarlanmaya değmeyecek düşlere kapılmamakta kararlıydı. Pencereden bahçeye baktı, lahana tarhlarını, limon ağaçlarını ve eğilmiş bir halde aralarında çalışanları gördü. Parlak renkli giysilerinin içindeki iki nedimesi küçük bir gezinti yapmaya karar vermişlerdi ve dikkatle tarhların kıyısından yürüyorlardı. Sadece sazların hışırtısı eksikti. Ve aklına kuyunun çarkını döndüren öküz geldi; ona duyduğu istek kadar sonsuz bir döngüydü bu. Acaba Antonina haklı mıydı, her şey gerçekten tekrarlanıyor muydu? O artık kendisine ne söyleyebilirdi, bir ilişkinin mümkün olduğunu mu? Belki bir şeyler vardı ve kendisi o zaman...

Odanın ortasına doğru çekinerek birkaç adım attığında ikinci kapı açıldı. Onu görmek Teodora için hâlâ bir sarıntı, bir darbeydi. Ellerine toprak bulaşmış olduğu dikkatini çekti. Ve o hiç duraksamadan kendisine doğru geldi.

Teodora ne söyleyeceğini hâlâ bilmiyordu; ama onun bedeni beklenmedik bir ağırlık ve de güçle kendisini kaba sıvalı duvara yasladığında neredeyse bağıracaktı. İşte kokusunu duyuyordu; güneşin bedenini buruk meyvelerde olduğu gibi yumuşak ve uçucu bir şekilde ısıttığını ele veren, tuzlu ve sıcak teninin hafif kokusunu. Ağzı du-

daklarını kapattı, hayır araladı, üzerlerinde dolaştı, onları nemli ve bitkin bir şekilde geride bırakarak boynuna kayd, hafifçe ısırarak Teodora'nın tüm bedenini ürpertti; sonra o dudaklar meme uçlarına doğru gitti ve tekrar soluksuz kalmış ağzına döndüler.

Teodora ateş gibi yanan yanaklarının altında sıvanın soğukluğunu hissetti ve bir an karmakarışık duygularla bunun bir tecavüz olup olmadığını düşündü. Ama elleri onun teninin üzerinde ürktülmüş kuşlar gibi uçuşmaya başlamışlardı bile; ürkek, şaşkın, aranarak. Eski bildik yerleri bularak oralarda kaldılar; okşayarak, yakararak.

Prokopius'un aradığıysa bir yangın gibi karşısındaydı. Teodora onu arandığı yere çekti; bir dini bütünün kutsal ekmeğe kavuşması gibi kabul etti onu. Prokopius nihayet, kolları ve bacaklarıyla kendisine sımsıkı sarılmış olan Teodora'yı yatağa taşıdı.

Prokopius daha sonra, Teodora'nın yüzünün derinlemesine içlerine gömülmüş olduğu saçlarını yavaş yavaş araladı. O parıltılı siyah seli özenle tutam tutam okşayarak kenara çekti; çenesini, dudaklarını, narin elmacık kemiklerini ortaya çıkarttı. Teni hâlâ, ne kadar kırılgan ve şeffaf parıldasa da, insana asla solgunluk duygusu vermeyen, aksine altın ve bronzu düşündüren o büyüleyici fildişi rengindeydi. Kara gözleri kapalıydı; sadece hafifçe titreyen alt dudağı uyumadığını ele veriyordu. Prokopius gözleriyle, elleriyle, dudaklarıyla onun bedeninin üzerinde dolaştı; yanaklarını, dudağının kıyısındaki çizgiyi, kulak memelerini, köprücük kemiğinin altındaki zarif yayı, omuzlarının yuvarlaklığını okşadı. Tapınışında tek bir milimetreyi bile atlamadı, elinin üzerindeki damarlarda tek tek gezindi, ön taraftaki esmer derinin içteki açık tenle buluştuğu parmak aralarını yaladı, uçla-

rını emdi, koltuk altlarının kokusunu içine çekti, yumuşacık kollarını hafif hafif dişledi.

Bu, Teodora'nın kıpırdamaya cesaret edemeden nefesini tutarak kendisini bıraktığı kutsal bir ayindi. Prokopius'un öpüşleri, kendisine ait olan her şeyi tutkunun sözsüz itirafıyla mühürlüyordu. Dili Teodora'nın karnının üzerinde geziniyor ve onu kutsal bir yiyecek gibi boydan boya yalarken, sessiz boyun eğişini itiraf ediyordu. Tekrar onun içine girdiğinde organı, Teodora'nın iç organlarını çekip almaya hazır bir güçle haz ve bağışlanma aradı, sevgi aradı. Sözcüklere başvurmasına gerek kalmadı ve Teodora konuşmadığı halde her şeyi anladı.

Teodora, ancak Prokopius soluk soluğa omzuna yaslandığında gözlerini tekrar açtı. Prokopius'un esmer tenninde ter damlacıkları parıldıyordu. Pencereden yatağın önündeki yer karolarının üzerine kare şeklinde parıltılı bir ışık demeti düşüyordu. Dışarıda, güneş gökyüzünde hâlâ yükseklerdeydi ve parıltısıyla göğü soluk altın rengine dönüştürüyordu. Işık, aralarında arıların kesintisiz vızıldadığı pencereyi çevreleyen asma yapraklarında yeşil pırıltılar oluşturunuyordu. Teodora, Prokopius'a uzun uzun baktı. Sonra bir zamanlar hayal ettikleri evlerini süsleyecek asmayı gördüğünde ve artık şu anın dışında paylaşabilecekleri hiçbir şeyleri olmadığını anladığında, yanaklarından akan gözyaşları, saçlarını ıslatıp kulaklarına vararak soğumuşlardı. Sessizce ağlayarak elini kaldırdı ve onun sırtına kendi mülkiyetini ifade eden 'T' harfini çizdi. Prokopius, Teodora'nın ellerini kendisine doğru çekerek yüzünü içlerine gömdü.

KİTAP 4

ALTIN UFUK

Bedenine öylesine az değer veriyordu ki, edep yerini diğer kadınlar gibi doğal yerinde değil de, yüzünde taşıyordu sanki. Aşıkları daha ilk andan itibaren onun doğaya ters bir ilişki tarzına eğilimli olduğunu anlıyorlardı. Ve bütün saygın insanlar, forumda ona rastladıklarında kasten yollarını değiştiriyorlardı; çünkü bu kadının giysisine bile dokunmuş olmakla kendilerini lekelediklerinin düşünülmesini istemiyorlardı. Güne başlarken onunla karşılaşanlar bunu bir uğursuzluk işareti olarak yorumluyorlardı.

(Prokopius, Anekdotlar, IX. Kitap)

Bir Mozaik Ustasının Talibi

Mattias, umut etme cesaretine sahipken Bizans'ta daha mutluydu. Karısının ölümünden sonra Ravenna'daki yılların aşinalığını taşıyan atölyesini geride bırakıp akrabalarına elveda diyebilmekten hoşnut, önce sırtında heybeyle şaşkın bir şekilde Noeria Rıhtımı'nda durup, bir araya gelmiş onca halkın karmaşasını seyretmişti. Dümdüz siyah saçları ve tenlerinin yumuşak kahverengi tonuyla Mısırlı olduklarını hemen belli eden denizciler kol kola geçiyorlardı. Ambarların önünde Yahudiler ve Suriyeliler gördü; rengarenk giysileriyle Persler, erkekler de dahil olmak üzere kırmızı ayakkabılar giyiyorlardı. Bu Mattias'ı şaşırttı. Üzerlerinde üniformalarıyla geniş omuzlu Heruller ve İsauriyalılar* aylakça dolaşüyor; Hunlar uzun bıyıklarını sıvazlıyor, Yunanlılar parlak traşlı yüzlerini ve parfümlenmiş bakımlı saçlarını sergiliyorlardı. Araplar geniş harmanilerinin içinde gururla yürüyor, kızıl saçlı Trakyalılar arkalarından bakıyordu. Sırım gibi esmer bedenleri tere batmış bir grup İberyalı liman işçisi, bir gemi yükü mercanköşk kokulu peyniri boşaltıyordu. Karadeniz kıyısından Lazlar ve Gepidler, yeni dinlerinin büyük kiliselerini şaşkınlık içinde ziyaret ediyorlardı. Filistinli gezici rahipler, evlerin ve sarayların nişlerinde vaazlar veriyorlar ve Bitinyalılar bağıra bağıra bereketli topraklarının meyvelerini satmaya çalışıyorlar-

* İsauriyalılar: Toroslar bölgesinde yaşayan savaşçı bir halk.

dı. Pırıltılı gözleriyle Berberi köleler taş taşıyorlardı. Leopar derisinden başlıklarıyla Nümiyalı bir tüccar grubu satılık vahşi hayvanları için alıcı arıyordu; hayvanların böğürüşleri boşaltma rıhtımından pazar yerine kadar ulaşıyor ve orada yılan gibi kıvrılan sonsuz katarlar halinde Bizans'ın karmaşık yollarına doğru yola koyulan öküz ve at arabalarının gacırtıları arasında kayboluyordu.

Mattias, dünyanın bu tanımadığı kısmına gelirken yanında fazla bir şey getirmemişti; birkaç parça giysi, malla, perese, gönye, pergel ve tesviye terazisinden ibaret birkaç iş aleti, sonra dedesinin, babasının ve kendisinin geliştirdiği desenlere ait değerli bir şablon koleksiyonu ve imparatorluk kaleminin ünlü ustalara, Aya Sofya'nın iç mekanlarındaki mozaik işlerinin yapımına katılmaları için gönderdiği çağrı mektubu.

Mattias'a, üniversitenin arkasındaki kitapçılara ve entelektüellerin buluşma noktalarına yakın, ara sıra uğradığı küçük asmalı meyhaneleri olan, sakın sokaklardan birinde bir ev verdiler. Basit kısa tünüğü, her zaman harç artığı dolu tırnaklarıyla Mattias, orada yalnız da kalsa, kulağına aşına gelen Latince tartışmaları uzaktan işitmekten hoşnuttu. Yunancası ise, sokağındaki kasap ve fırından ihtiyaçlarını almaya ancak yetiyordu. Sözcükleri ağzında çiğ et gibi birbiri ardına dolaştırıyordu. Ama insanlar onu güler yüzle karşılıyor, istediklerini paketleyip veriyorlardı. Bu şehrin insanları yabancılara alışkındı. Pazardaki satıcı kadınlar ona bazen tanımadığı bir meyveyi fazladan veriyor ve meyvenin adını öğretiyorlardı; Mattias meyveyi ısırmadan önce çekinerek bu adı tekrarlıyordu. Haftada bir kez onu sokak ortasında tıraş eden berber çok fazla konuşmak zorunda kalmadığı bu müşte-

risiyle, tıraş bitene kadar kendi memleketinin dili olan Kilikya* dilinde konuşabildiği için mutluydu.

Bu yabancı sesler, Mattias'ın kafasında sokaklarda karşılaştığı yabancı görüntülerle birleşiyordu ve evinin sessizliğine döndüğünde bunları yeni kilisenin duvarlarında çarpıcı renklerle oluşturmak istediği bordürlere, çiçek örgülerine ve geometrik desenli mimari süslemelere dönüştürüyordu.

Mattias yorucu bir iş gününden sonra bazı akşamlar en iyi tanıdığı bölge olan liman çevresinde dolaşıyordu. Neoria ambarlarının ardındaki büyük köle pazarı onu kendisine doğru çektiğinde, buna bir kapris gibi boyun eğiyordu; çünkü evde mutfak işlerini yapan hizmetçi kızın dışında başka bir yardımcıya ihtiyacı yoktu. Kız, Mattias'ın daha zafer alayını izlerken gördüğü ve hemen o akşam satışa sunulan, Vandal Savaşı'ndan kalma bir kontenjan tutsağıydı. Ama kızın altın sarısı saçları, buradaki meşale ışığının loşluğunda, kendi kiliselerindeki altın yaldızlı mozaiklerin adak mumlarının ışığında parladığı gibi parılıyordu.

O akşam evine, uçuk sarı saçları sokaklardan geçerken ısıldayan küçük bir kızla döndü. Biriktirdiği paranın büyük bir kısmına mal olmuştu ve kızın varlığı Mattias'a bir mucize gibi geliyordu. Küçük kalkık burnunun üzerinde birbirinden uzak duran, lâciverdi gözleri vardı. Geniş ağzında, daha kalınca olan üst dudağı hafif bir küstahlıkla alt dudağının üzerine taşıyordu. İki bir diliyle ıslattığı üst dudağı profilden bakıldığında pembe etten küçük bir çıkıntı gibi görünüyordu. Karısının bu dünyadan göçüp gitmeden önce ölü olarak doğurduğu kız çocu-

* Kilikya: Günümüzde Çukurova bölgesi.

ğu için düşündükleri Maria adını verdi kızı. Maria uzun zaman konuşmadı ve tekrar bazı sesler çıkartmaya başladığında önce kendi kendine alçak sesle şarkılar söyledi. Ancak kız kendi ismini ve Mattias'inkini yüksek sesle söylediğinde ve böylece Mattias'ın yeni evindeki sessizliği kırdığında, yeni babası niçin bu kızı almış olduğunun bilincine vardı: O da bu şehirde en az kendisi kadar yabancı ve dilsizdi.

Ama Maria zamanla öğrenmeye başladı ve Mattias'ı çabucak geride bıraktı. Kısa süre sonra bütün alışverişleri o yapmaya başladı ve çevredeki sokakları avucunun içi gibi öğrendi. Mattias'ın nefret ettiği hesap kitap işlerinde Maria yetenekliydi ve çok çekingen olan Mattias'ın aksine sıkı bir pazarlıkçydı; böylece Mattias ev idaresini bir süre sonra tamamen ona bıraktı. Mattias, kızı gözlemleyerek, büyük bir iştahla kiraz yediğini, saçlarını örmeyi sevdiğini ve bir süre sonra örgüden kurtulan saçların, ters ışıktaki dağınık bir aziz haresi gibi çember halinde yüzünü sardığını öğrendi. Kilise avlularında yaşayan sahipsiz kedileri seviyordu ve onları okşadıktan sonra asla ellerini yıkamıyordu. Kimse bunu ummasa da, on yaşına gelmişti bile; güldüğünde dudağının kenarlarında gamzeler oluşuyor ve gülüşü utangaçlıkla yanaklarından yukarı tırmanacakmış gibi görünüyordu.

Mattias, onu sık sık şantiyeye götürüyordu. Maria orada, bir köşede oturup şarkılar mırıldanarak mozaikleri için kullandığı renkli mermer, cam artığı ve yarı değerli taş parçalarıyla oynuyor, bunları Mattias'ın defterinde gördüğü resimlere benzeterek bir araya getiriyordu. Bazen harcı o hazırlıyordu; kireç, mermer tozu, su ve bezir yağından yapılan karışımı hazırlamakta neredeyse ustalaşmıştı. Mattias'ın meslektaşlarının bazıları birleştirici

olarak yumurta akı kullanıyordu; ama Maria'ya bezir yağının en iyisi olduğunu söylüyordu. Onunla yapılan karışımı hiçbir şekilde kırmak mümkün değildi.

Maria, duvarı düzleyen, kaba sıvayı yapan, kireç çimentosu ve mermer kırığından harcı karan ve ritmik şarkılar mırıldanarak malalarını sallayan basit işçilerin yanından selamlar vererek geçerken, kendisine çok ağır gelen harç kovaşını Mattias'ın bir taslağı nemli maddeyle doldurmaya çalışırken dalıp gittiği yere taşıyordu.

Bazen, “Bak, şunu görüyor musun?” diye Maria'ya soruyor ve taslaktaki kırmızı bir çizgiyi parmağıyla takip ediyordu. “Bu nedir?”

O zaman Maria, “Aşiboyası” diye gururla yanıtlıyordu, “Karadeniz kıyısındaki Sinop'tan. En iyisi budur.”

Mattias etkilenmiş bir şekilde gülümsüyordu. Kendi kızı! Ne kadar da çabuk öğreniyordu. Mattias, arkasında belli bir düzen içinde istiflenmiş mozaik taşlarına hiç bakmaya gerek görmeden uzanıyor ve asla rengini şaşırmıyordu.

“Kırmızı?”

“Cıva sülfiti .”

“Yeşil?”

“Bakır oksit!”

Maria onun sorularını böyle yanıtlıyor ve camı renklendirmek için kullanılması gereken metal oksitlerin isimlerini sıralıyordu. Maria, mavi elde etmek için kobalt oksit gerektiğini; altın renginin, ince bir altın tabakasının iki camın arasına yerleştirilip ısıtılması yoluyla elde edildiğini biliyordu. Mattias ona, altın varacağı sabitlemek için yumurta akı veya bir tutam sarmısak suyu, üstübeç, kırmızı kil ve çok az idrar kullanmak gerektiğini öğretiyordu.

Maria, bunu söyleyince, “İıy, çış!” diye bağırmış ve kı-kırdamıştı; ama sonra yine de söz dinleyerek reçeteyi ez-berlemişti.

Mattias bazen kendi kendine, kızın bu iş için gereken ciddiyete sahip olup olmadığını; bazen de bilgisini niçin bir kıza aktardığını soruyordu. Hayatta evlenmekten ve dünyaya başka bir mozaik ustası getirmekten başka ne yapacaktı ki? Sonra bu soruları tekrar aklından çıkartıyor ve Maria’nın varlığından sevinç duyabildiği için mutlu oluyordu.

Bazen mozaiği tek tek nemli maddenin içine yerleştirirken, eğer desen çok karmaşık değilse ileride oynayan çocuğa bir göz atıyordu. Kızı bazen kubbeli bir nişin gölgesinde otururken, bazen sayısız pencerelerden birinden düşen ışıktaki parıldayan saçlarıyla öylece dururken görüyordu. Gün ışığı, Aya Sofya’nın sayısız açınımından devasa iç mekana dökülüyor, kubbeyi ışıktan bir tabaka üzerinde yüzdürüyor ve insanın bu mekanda soluduğu havayı kutsal bir buhara dönüştürüyordu. İnsan bu mekanda, maharetle düzenlenmiş ışıkla gölge arasında, her adımda kayar gibi görünen ve mimariye sonsuz bir canlılık duygusu katan sütunlarla kemerler arasında gidip geliyordu.

“Maria!” diye seslendi. Nereye gitmişti bu kız yine? Mattias’ın kalp atışları bir anda hızlandı. Ama işte orada, yan kanattaki sütunların arasında zıplayıp duruyordu. Bu kız hiç mi sakın duramazdı! Bugün de olduğu gibi aklı her zaman dört bir yanda; ama asla kendi yolunda değilken, elini tutup hopluya zıplaya onu çekiştirirdi. Gerçekten de oynarken hep hareket halindeydi; örgüsü çoktan dağılmış saçlarını savurarak başını eğer, çevirirdi; eğilir sallanırdı ve ışık saçlarının üzerinde dolaşarak büyüleyici yansımalarını yaratırdı.

Kızım ne kadar da güzel, diye düşündü Mattias; tüm devinimleri güzel. Bakışları düşünceli bir şekilde onun altın saçlarına takıldı, sonra yine parmaklarının arasında tuttuğu cam arasına sıkıştırılmış, altın varaktan rengini alan tekrenkli yüzeye döndü. Bu noktaya düşen ışığın durumunu kontrol etmek için başını kaldırdı, sonra duraksayarak taşları, yumurta akından elde edilen ince sıvının içine farklı basınçlarla dokunarak yerleştirmeye başladı; çok ince nüanslar söz konusuydu.

Bazı taşları, uygun yerleştirme yönüne karar verene kadar parmaklarının arasında çeviriyordu. Böylece taşları sıkışık bir düzen içersinde farklı temaslarla tek tek yerleştirip sonucu gözden geçirmek için geri çekildi. O zamana kadar elde edilmemiş gizemlilikte bir derinlik, benzersiz bir canlılığa, hareketliliğe sahip bir ışımaya içindeki altın ufuk karşısında titreşiyordu. Kendisi bile şaşırmıştı. Evet, böyle olmalıydı işte.

Mattias hoşnutlukla, heyecanla ve sarsılmış bir şekilde başını salladı. Sonra durmak nedir bilmeyen kızını aradı. Yine nereye kaybolmuştu? Maria o sırada ana zemin mozaığının üzerinde çizgilere basmamaca oynuyor ve mozaığın devamı için sivri çekiçle mermer parçacıkları kıran işçilerle şakalaşıyordu.

Mattias elinde olmadan güldü. Kızının yanına gidip saçlarını okşadı. Bu doğrudu, onun güzelliği hareketliliğindeydi; güzelliğin kendisi de hareketteydi zaten. Ve az önce sevinçle fark ettiği gibi, buna artık mozaiklerinde de ulaşabiliyordu.

“Öğlen yemeğine ne dersin baba?”

“Ne, yemek mi? Hem de bu kadar şişkolaştığın halde!”

Şakacıktan oflayarak, kızını öpmek için yukarı kaldırdı; tam o sırada bir çatırtı duyuldu.

Birlikte bazilika dehlizinden geçerek daha sonra sadece İmparator'un kullanacağı orta kapıya vardılar ve peşlerinden gelen diğerleriyle birlikte dışarı çıktılar. Az önce ön binanın henüz tamamlanmamış çatısına tuğla çıkartmakta olan vincin kopuk halatının, boşlukta mavi gökyüzüne doğru sallandığını gördüler. Vincin yükünün yere çarptığı noktadaki tuğla tozu bulutu yatışmaya başlamıştı. Tahta taşıyıcının parçalanmış kalasları ve tuğla yükünün altından, dışarı doğru bir adamın kolu uzanıyordu.

“Tanrı aşkına!” diyerek korkuyla haç çıkarttı Mattias. Kan ve toz bulaşmış elin hâlâ sımsıkı tuttuğu papirüs rulosunu tanımış ve daha ezilmiş bedeninin üzerindeki yük kaldırılmadan altında kalan kim olduğunu anlamıştı. Görmesin diye Maria’yı göğsüne bastırdı ve olay yeriyle aralarına meraklıların girmesine izin verecek şekilde oyalandı.

Sonunda Miletli Isidoros, çaresizlik içinde, saçları dar-madağan olmuş bir halde meslektaşının kanlı cesedinin başına geldi. “Antemios!” diye aklı başından gitmişçesine kekeledi.

Antemios’un cesedi, aceleyle getirilen bir sedyenin üzerinde oradan uzaklaştırılırken, Aya Sofya’nın mimarının adı kalabalıkta ağızdan ağza dolaştı. Birisi yerde kalan kanların üzerine bir kova söndürülmemiş kireç boşalttı ve seyirciler yavaş yavaş azaldı. Isidoros hâlâ orada duruyordu ve işçiler fısıldaşıyorlardı.

Mattias’ın yanında duran duvarcı ustası, “Bu bir kaza değildi” diye homurdandı ve sıkıntıyla alnını sıvazladı. Alnında uzunlamasına bir harç izi kaldı, “Bu kaza değildi, daha fazlasını söylemeyeceğim.”

Hiçbir şeyden haberi olmayan Mattias, “Niçin kaza değildi?” diye sorarak aşınmış vinç halatını gösterdi. Ka-

za değilse neydi? Ama duvarcı kalabalığının arasına karışarak sorusunu yanıtsız bıraktı.

Onun yerine telaşla metresini açıp kapayan bir başka meslektaşı, “Bilmiyor musun?” diye sordu. “İmparatoriçe’yle bir ilişkisi olduğu söyleniyor. Fahişe Teodora’yla” diye ekleyerek mermer tozlarının içine tükürdü.

Mattias inanamayarak, “Kim?” diye tekrar sordu ve adam yanıt olarak sadece çenesiyle, kan birikintisinin başında tek başına, elleriyle yüzünü kapamış duran Isidoros’u işaret etti.

Asma Yaprakları Arasındaki Yuva

“Benim zavallı sevgilim.” Teodora, Prokopius’un alnındaki saçları sevgiyle düzeltti ve alnının her iki yanına birer öpücük kondurdu. Pencereden giren serin kasım rüzgarı, son kalan kızıl yaprakları titretti; Teodora çıplak bedenini yün örtüyle sararak Prokopius’a yaslandı. Onu kolları ve bacaklarıyla sımsıkı sararak yüzünü koltuk altına gömdü. Şimdi yine kısa bir süre için ona dokunma fırsatı bulmuşken, teninin tek bir santimetrekaresinin bile ondan mahrum kalmasını istemiyordu.

“Bana cenaze törenini anlat” diye mırıldandı Teodora.

“Kardeşi Alexander oradaydı, onu tanıyorsun.” Teodora onaylayarak başını salladı. “Ve elbette Johannes Lydos. Sonra üniversiteden birkaç kişi daha. Saraydan kimse yoktu.” Prokopius gözyaşlarını zorlukla bastırdı. Başının altında birleştirmiş olduğu ellerini çözerek Teodora’yı kucakladı. “Rahip töreni bitirdiğinde Isidoros ağladı.” Teodora onun gözyaşlarını öperek kuruttu. Prokopius başını kaldırıp ona baktı. “Sonra o da seni savundu. Aynı benim yaptığım gibi.”

Teodora, Prokopius’a bakarak kederle gülümsedi. “Elbette” diyerek iç geçirdi ve kendini Prokopius’un kollarına bıraktı. Sonra düşünceli bir şekilde konuştu: “Öyle ya da böyle onu öldürecekti. Olayın öncesi var; bütün bunlar kubbe yüzünden. Sanırım yıkılma tehlikesi vardı. Sonra kocam Tanrı’nın ona rüyasında kubbe hesaplarının nasıl yapılacağını gösterdiğini söyledi.

Prokopius, acı bir kahkahaya benzer bir ses çıkarttı.

“Bunu Antemios da oldukça gülünç buldu sanırım” diye Teodora devam etti. “Belki de bunu fazla açık bir şekilde belli etti. Bence bundan sonra Justinian, inşaatın mimarına ihtiyaç duymayacağı kadar ilerlemesini bekledi...” Teodora sustu.

“Şu söylentinin sana zararı olur mu?” diye sordu Prokopius. Teodora başını salladı.

“Onun da bundan haberi var ve şimdiye kadar başıma bir şey gelmediğine göre bundan sonra da bir zararı olmaz.”

Prokopius’un saçlarını okşadı. “Ama eğer korkuyorsan bir süre için daha dikkatli davranıp bu kadar sık buluşmayız” diye öneride bulundu. Prokopius başını şiddetle sallayarak Teodora’yı kendisine çekti. Teodora, “Ayy!” diye bağırarak güldü, “Neredeyse belimi kıracaktın!”

“Hâlâ anlamıyor musun?” diye mırıldandı Prokopius, boynunu öpücüklere boğarken, “Sensiz yaşamaktansa seninle birlikte ölmeyi yeğlerim...”

Teodora korkmuş olmasına rağmen cilveleşerek güldü. Gerçekten de, eğer birisi buluştuklarını öğrenecek olursa ikisinin de öleceği kesindi. Prokopius ciddiydi, bunu hissetmişti.

Teodora, onu etinin içine gömemediği için; teni ve kemikleri, onunla iç içe eriyip tümüyle kaynaşmasına acıta-

rak karşı çıktıkları için, neredeyse öfke duyarak Prokopius'u bedenıyla sardı. Teodora'nın parmakları bedeninin üzerinde dolaşır ve kendilerine ait olan her şeyi onlara sahip çıkarak okşarken, Prokopius onun devinimleri altında uyarılarak ağır ağır içine girdi. Teodora, kendisine ait olanı dişıyla, tırnağıyla sarılarak aldı.

Teodora'nın soluk soluğa her "evet" deyişine, Prokopius'un "benimsin, benimsin, benimsin..." sözleri karıştı. "Bir imparatorun karısına aşığım."

"Aşık olduğun kadın" diye karşılık verdi Teodora, "tümüyle sana ait." Sonra, Prokopius'un, başını döndürüp onu kendinden geçiren sert yüklenişi altında inledi. Birbirlerine kenetlenmiş olarak kor ateşi içinde yiten bir diyara sürüklendiler.

Uzun bir zaman sonra Prokopius, Teodora'nın üzerine eğilerek onun işveli bedenini inceledi. Titreşmekte olan karnını yumuşacık dokunuşlarla okşadı. Prokopius, konuşmasını bıraktığı yerden sürdürdü:

"Bu imparatorluğun tacını günün birinde bizim çocuğumuzun giyeceğinin farkında mısınız?" Bu düşünceyi esprili bulmuş gibiydi.

"Bizim çocuğumuz?" Teodora'nın sesi alışılmadık bir ciddiyetle, "Sadece sana, bana ve kendisine ölüm getirir ve çok erken tanışacağı mezardan başka bir yere varamaz."

Prokopius'un gülüşü tedirginleştirdi.

Teodora havayı tekrar yumuşatmak için, "Tıpa tıp sana benzerdi herhalde" dedi.

"Bana mı benzerdi, emin misin?" Bunu hayal etmek Prokopius'u gururlandırmış gibiydi. Heyecanla arkasına yaslandı. "Hiç denememiş olmamız ne yazık."

Teodora, kendi suskunluğunun elle tutulur gibi olduğunu hissetti. Artık kendisi taşıyamayacak hale gelinceye

kadar suskunluğunun ağırlaşmasına izin verdi, sonra sessizliği bölerek, “Denedik” dedi.

“Ne?” Prokopius, oturduğu yerde doğruldu. Parmaklarını saçlarının arasına sokup geriye doğru yatırdı. Teodora’nın ne söylediğini gayet iyi duymuş ama anlamamıştı; hayır, anlamıştı ama inanmamıştı. Yine hayır; ona tümüyle inanmıştı ama duyduğu akıl almaz bir şeydi. Sorular beyninin içinde öylesine birbirine girmişti ki, hiç birisi şekillenemedi. İlk önce, ne zaman, diye düşündü; ama buna verebileceği sadece tek bir yanıt vardı. Sonunda, Teodora’nın anlatmaya başladığı hikayeyi neredeyse biliyormuş gibi oldu.

Prokopius, kollarını dizlerine dolayıp sesini çıkartmadan dinledi. Teodora, bağdaş kurmuş yanında oturuyor ve arada sırada anlattıklarını vurgulamak için eliyle çarşafın üzerine karmaşık şekiller çiziyordu. Birbirlerine dokunmuyorlardı.

“Kız mıydı, oğlan mıydı?” diye sordu sonunda.

“Bilmiyorum.”

“Bilmiyor musun?”

“Bilmiyorum.” Teodora omuzlarını silkti ve sustu. “Yanına alan o muydu, yani şu Makedonia çocuğumuza iyi baktı mı?”

“O en doğru seçimdi.”

“Şimdi neredeler?”

“İkisi de yaşamıyor. Sekiz yıl önceki deprem sırasında ikisi de öldü, sevgilim!” Teodora, onunla göz göze gelmek için başını kaldırdı ve yanaklarından akan gözyaşlarını görünce sarsıldı. Prokopius ona baktığında sımsıkı kapatmaya çalıştığı dudakları titriyordu; sonra kucağına yığılarak sanki hiç durmayacakmış gibi ağlamaya başladı.

Teodora düşünceli bir şekilde onun saçlarını okşadı. Bazen Prokopius'a acı verme isteğinin hâlâ bu kadar büyük oluşuna kendisi de şaşıyordu. Ama Prokopius'un, canını yakmasına kendisine hiç kızmadan izin verışı, içini bir anda olağanüstü derin bir duygudaşlıkla doldurmuştu. Şimdi Prokopius hıçkırıklarla sarsılırken onu eskisinden daha da çok seviyordu.

Sakinleştiğinde Teodora onu tekrar yanına yatırdı.

Bir süre sonra "Biliyor musun?" diyerek aniden yine konuşmaya başladı Prokopius, "Antemios, zaten her zaman şamatacı bir herifti."

Teodora sözüne devam etmesini bekleyerek saçlarını okşadı.

"Bir keresinde komşularının evini havaya uçurmasına ramak kaldığını sana anlatmış mıydım?" Teodora başını hayır anlamında sallayınca, "Anlatmadım mı?" diye şaşkınlıkla sordu. "Bu skandal bütün üniversiteyi meşgul etmişti. Antemios'un" diye hararetle devam ederken, olayı el hareketleriyle de canlandırabilmek için yerinde doğrulup oturdu, "buharın basınç altında oluşturduğu güçle ilgili bazı ilginç kuramları vardı."

Prokopius, Antemios'un buhar gücü üretmek için yaptığı düzeneği anlatmak isterken Teodora'nın yüzünü görünce, "Peki, peki" diyerek kısa kesti, "sonuçta bütün düzenek infilak etti ve tepesine uçtu. Sarsıntı o kadar şiddetliydi ki, yakındaki çömlek atölyesindekiler çömlekler havada uçtuğunda deprem olduğunu sandılar. Çömlekçi, Antemios'tan derhal şikayetçi oldu. Sonrasında Antemios'un rahatı, huzuru kalmadı."

Teodora'nın işkillendirici kahkahasını boğmak için yatak örtüsünü de onunla birlikte çekince, yataktan yere yuvarlandığını gördü, "Ne oldu?" diye sordu. "Bu kadar

gülecek ne var?” Prokopius bir eliyle yerde sarsılıp duran örtülü yumağı karıştırarak Teodora’nın gülen yüzünü ortaya çıkarttı.

“Her şeye rağmen bilim o günden beri, depremlerin gerçekten de yerkürenin içinde hapsolan sıcak buhar nedeniyle oluştuğunu anladı” diye açıklamalarını noktalandı.

Prokopius bunları söyledikten sonra kendini tutamadı ve o da bir kahkaha patlattı. Teodora’nın üzerine yığıldı ve birbirlerine sımsıkı dolanarak yerde sevişmeye başladılar, ta ki Teodora “ayy” diye bağırana kadar.

“Bu da nedir, şeytan götüresi? Torbandaki bu sert şey de ne?” Zaman zaman içine şarap ve atıştıracak bir şeyler koyup getirdiği heybeye elini attı.

“Bir şarap tulumu mu?” Bir yudum şarabın Prokopius’a iyi geleceğini düşündü. Bunun yerine heybenin içinde, basit bir şekilde, yağlı bir deri parçasına sarılmış bir kitap buldu. “Bu nedir?” diye merakla sordu.

“Ah” diye gururla gülümsedi Prokopius. “Bu senin için diyelim.” Bunları söylerken kitabı eline alarak karıştırmaya başladı.

“Benim için mi?”

“Baş harflerimizi simgeleyen günleri* artık unuttuk mu?” diyerek ağlamaktan kısılmış sesiyle onu mutlu edecek şeyler söyleyerek Teodora’yı şımarttı. “Ve bugün senin baş harfinin günü, ‘T harfiyle başlayan her şeyin günü. Tekla, Timoteus, Teodora, tutkuyla sevilen kadın, tan vakti kadar güzel kadın.” Sesi çatallandı ve öksürmek zo-

* Hristiyan dini takviminde her yıl, 24 Kasım - 17 Aralık günleri arasındaki bayram günlerinin her biri alfabenin bir harfine ve adı bu harfle başlayan kişilere ithaf edilir.

runda kaldı. “Şimdi yakışık alan senin için bir armağandır.”

“Tutkuyla sunulan” diye tamamladı Teodora. “Peki ne? Peki ne?”

Uslu bir çocuğa bir şeyler öğretir gibi başladı söze. “Sana üzerinde bulunabilecek hiçbir şey armağan etmemem gerektiğini biliyorum. Bu yüzden sana bu kitaptan bir şeyler okumak istedim.” Onu alnından öptü. “Bunu kimse keşfedemez.” Bir an sessiz kaldı. Sonra, “Ah, sevgilim” diye fısıldadı.

Teodora onu kederli bir şekilde kıvrılmış ağzından öptü. Prokopius, sonsuzluk kadar uzun bir aradan sonra konuştu.

“Bu, antik bir yazarın Sardunya üzerine anlattıklarından; annenin kökeni de orası değil mi? Dinle bak.” Her zamanki hatip sesiyle okumaya başladı.

“Pıış, alçak sesle oku” diyerek Teodora onu uyardı. “Dışarıdan duyabilirler.”

Prokopius sesini alçaltarak devam etti ve Teodora örtüyü çenesine kadar çekip ona sokularak okuduklarını dinlemeye başladı.

Yenilikler

Bizans haziran sıcağının ve kötü haberlerin sıkıntısını yaşıyordu. Bütün şehir bir arı kovanı gibi uğulduyordu. Prokopius bu konu kulağına çalınmadan ne hamama ne de fırına gidebiliyordu. İster pazara meyve veya süt almayı gitsin, ister sandaletlerini tamirciye götürsün veya tıraş olmak istesin mutlaka fikrini beyan eden biriyle karşılaşılıyordu. Eşraf, forumlarda durup tartışıyor, çeşme

başlarında el ustaları ve ev kadınları kovalarını doldururken fısıldaşıyor, sirk partilerinin taraftarları meyhanelerde şaraplarını yudumlarken öfkeyle büyük laflar ediyor ve hipodromun duvarlarında görülen anonim yazılar giderek çoğalıyordu.

Prokopius'un meslektaşları ve dostları da, üniversite civarındaki kitapçıların önünde toplanıp bu nahoş olayı değerlendiriyorlardı: Böyle bir şey kimin aklına gelirdi! Bu inanılır gibi bir şey değildi!

O sırada, yüzüne kızgın güneşin altında çabucak kuruyan ılık damlalar düşüren nemli saçlarıyla, güzel yağ kokuları saçarak Zeuxippos Termali'nden gelmekte olan Prokopius, havlusunu, kesesini ve yağ şişesini taşıyan kölesini eve gönderdi; kendisi ise hararetle tartışmakta olanların arasına katıldı.

"Bu kadar inanılmaz olan da nedir?" diye safça sordu ve heyecanla verilen yanıtların keyfini çıkarttı.

"Gerçekten bilmiyor musun?" "Sen ayda mı yaşıyorsun?" "Bunu nasıl sorarsın?" diyerek birbirlerinin sesini bastırdılar. Olan biteni Bizans'ta duymayan kalmış mıydı? O sıralar yazı masasının başında pek durmayan Johannes Lydos, arkadaşına sert bir bakış fırlattı.

Başka haberler de var mıydı? Patrik Epifanios ölmüştü ve büyük bir ayinle defnedilmişti. Ona son yolculuğunda sayısız aziz heykelciği, taşındıkları tahtırevanların üzerinde sallanarak eşlik ettiler; gacırtılı öküz arabaları bir gün boyunca sokağa çıkartılmadı ve şehirdeki bütün kiliselerden ilahiler yükseldi. İmparatoriçe Teodora, herkesçe saygı gösterilen I. Antemios'u onun halefi olarak seçti; İmparatoriçe'nin Monofizitlere yakınlığı bilindiğinden bu önce bir mucize gibi görüldü. Herkes böyle düşünüp rahat bir nefes aldı ve Monofizitlerin evleri sessiz-

liğe gömüldü. Şimdi ise bu Antemios'un eskiden beri gizli bir Monofizit olduğu ortaya  ıktı. Bunu minberin önünde itiraf etti! Bu kadar rezillik olmaz! Bizanslılar böylesi bir kaşarlanmışlık karşısında biraz da takdir duyduklarını tümüyle inkar edemiyorlardı. "Ama gerçekten inançlı Hristiyanların durumu şimdi ne olacak?"

Bu son soru, rengarenk t niği kenarından eteğine kadar havarilerin dokunmuş resimleriyle bezeli olan genç bir öğrenciden gelmişti; bu, hem Monofizit hem de Ortodoks kilisenin çok sert bir biçimde eleştirdiği; ancak inançlı ve süslenmeyi seven Bizanslıların da vazgeçemedikleri bir s slemeydi. On iki peygamberin on ikisi de dinlerine karşı işlenmiş bu günah karşısında köpürmüştü.

Prokopius sessizce ve eğlenerek gülümsüyordu. Bunu yapan Teodora'ydı; bazen yaşı ilerlemiş, otuz beşinde bir kadın olduğundan yakındığında, onu kızdırmak için süslendiği gibi küçük kızı, sevgilisiydi bunu yapan. Onunla ne kadar gururlanıyordu! Ayrıca bu çekişme onu hiç ilgi-lendirmiyordu; bu konuda belli bir tutumu yoktu.  nemsiz şeyler için bu heyecan da neydi! Son zamanlarda yaşamın tüm sorunlarına böyle bakıyordu, bütün bunlar ona bir d ş gibi görünüyordu; oysa Teodora'yla hücrede geçirdiği saatler uyanık olduğu yegane zamandı. Oradayken Teodora sarılıyor ve kokusunu içine çekerek öylece uzanıyordu ve ona sokaklarda, tavernalarda, resmi dairelerde ve kalemlerde başına gelmiş küçüklü büyüklü olayları anlatıyordu; ortak yaşamlarını bu sürekli akan sözcükler oluşturuyordu. Örneğin Belisar'ın akınları hakkında sokakta verdiği konferanslar sırasında yaşadığı tesadüfi şeyler... Teodora bunları dinlediğinde, içeriği ve biçimi olan olaylara d n şuyorlardı. Bu yüzden gündelik

yaşamı Prokopius'a sıkıcı gelmiyordu, aksine her zaman-
kinden daha rahat ve neşeli yaşıyordu; gerçekdışılık duy-
gusu, yaşamın içinde uçucu ve yaralanmaz bir biçimde
salınmasını sağlıyordu.

“Prokopius, sen ne diyorsun?”

Bütün bu olup bitenler karşısında ne düşündüğünü so-
ran arkadaşına omuzlarını silkerek yanıt verdi. Sonunda
tartışmayı yarıda bırakıp vedalaşarak oradan ayrıldığın-
da neredeyse sapkınlıkla damgalanma riskine giriyordu.
Isık çalarak oradan uzaklaştı. Bugün yine o günlerden
biriydi, bugün Sykai'ye geçiyordu ve giderken Teodora'ya
zaferinin hikayesini, yeni keselenmiş teninde limon
esansı kokusunu, saçlarındaysa deniz rüzgarının esintisi-
ni götürecekti. Ateşböceği zamanıydı. Belki de ayrılma
saatleri gelmeden birkaç tanesi akşamın pembemsi alaca-
sında yollarını şaşırp pencerelerine gelirdi.

Teodora o sabah keyifli uyanmış ve öğlene kadar ban-
yoda kalmıştı. İmparator'un havariler ayini için Patrik I.
Antemios'la birlikte Aya Sofya'da olduğunu ve Antakya-
lı Severus'un da orada hazır bulunduğunu biliyordu. Se-
verus'un solgun gözlerinde gördüğü yaşları hâlâ gayet iyi
hatırlıyordu; o sert ihtiyar kendisini sevinçten neredeyse
öpecekti. Yaşam harika, diye düşündü ve ılık su, süt, bal
ve gül esansıya dolu küvetin içine biraz daha gömüldü.
Pencereden iç avlulardaki ağaçların yeşil tepelerini göre-
biliyor ve küvetinin açık gökyüzünün altında olduğunu
hayal ediyordu.

Teodora'ya Leo adında bir habercisinin geldiği bildi-
rildiğinde isteksizce yerinde doğruldu; ama sonunda me-
rakı galip geldi. Leo, resmi olarak valilikte yaverlik yapsa
da, Kapadokyalı Johannes'in habercisinden başka her şey
olabilirdi. Uzun yıllar İran'da casus olarak çalışmıştı.

Dört yıl önce barış anlaşması yapıldığında, Justinian, ülkesindeki son sapkın akademi olan Atina Akademisi'ni de kapattıktan sonra İran'a sürgün giden yedi profsörle birlikte geriye dönmüştü. İran Kralı'nın sarayında ne aradıklarını kimse bilmiyordu; belki de ideal devleti aramışlardı. Ama her halükârda aradıklarını bulamayıp geri döndüler.

Leo da onlarla birlikte döndü. Leo, anlattıklarına göre bir süre Frigya'da bir Montanist* cemaatiyle birlikte yaşamıştı. Ama bu tarikat yasaklanınca tarikat üyeleri, kiliselerine kapanıp ilahiler söyleyerek ölmek için kiliseyi yaktilar. Bu Leo'ya göre değildi. O yoluna devam etti. Bu meslek Teodora'nın çabalarıyla yasaklanıp kendisi de şehir dışına tecrit edilinceye kadar hayatını Bizans'ta pezevenklik yaparak kazandı. Sonra imparatorluğun silah fabrikalarındaki denetçilere rüşvet vererek elde ettiği hançerleri ve kılıçları Bizans'ta karaborsada satarak zengin oldu. Silah ticareti imparatorluğun tekelindeydi ve sirk partilerine yandaş gençler ve soylular arasında silah talebi bir hayli yüksekti. Bu yüzden Leo, iyi hatta çok iyi kazanıyordu. Tam idareci Johannes'in çevresindeki sefahat düşkünü takımla baş döndürücü alemlerde kendini göstermeye başlamış ve senatör payesi kazanmışken, Kilikyalı büyük bir toprak sahibi ortaya çıkarak Leo'nun kendisine ait kaçak bir köle olduğunu iddia etti ve bunu kanıtlayan belgeleri de ortaya koydu. Adamın vekilharcı altın kakmalı tahtırevanıyla gelerek Leo'yu senatonun merdivenlerinden aldı ve boynuna bronz halkayı geçirdi.

* Montanist: Milattan sonra ikinci yüzyılda Frigya'da ortaya çıkan bir Hıristiyan tarikatı olan Montanizm'e inananlar.

Bu, çok dokunaklı bir talihsizlik görüntüsüydü. Leo'yu önlerinden geçerken gören pek çok Bizanslının dili tutuldu. Ancak Teodora'yı Leo'yu el altından satın almaya iten daha çok, senatörlerin, kendi seçkin çevrelerine dahil olmuş, onurlu salonlarında oturmuş, tartışmalara katılmış birisinin, efendisinin ardından yalınayak sokaklarda yürüyen bir köle olduğunu anlayınca düştükleri şaşkınlık oldu. Johannes, Leo'yu zaten tanıdığından, eski içki alemi arkadaşına yardım edilmesini Teodora'nın kulağına fısıldamalarını sağlamak kolay oldu. Leo şimdi resmen, onun gerçekte kime ait olduğunu asla öğrenemeyecek olan Kapadokyalı'nın himayesindeydi. Buna Teodora da pek değinmezdi; Leo'yu harekete geçiren güç ve aynı zamanda ona sempati duymasının nedeni de zaten onun bağımsızlığa duyduğu dizginlenemeyen ve kanıtlanmış isteğiydi. Özgürlüğü elinden alındığında Leo'nun kendisi için bile tehlike oluşturacağından Teodora emin-di.

İçeriye girip eğilerek ona gönderilen mektubu uzatan kıvrıkcık top sakallı, iri yarı adam dış görünüşü itibariyle bu özelliğini hiçbir şekilde ele vermiyor, aksine kısa parmaklı küt elleri ve karısıyla çocukları için kaygı duyuyormuşçasına yorgun bakışlarıyla daha çok bir zanaatkarı andırıyordu. Daha önce yaşamış olduğu değişik hayatlarda neler arayıp neler bulmuş olabileceğini asla belli etmeyen ortalama bir yüz. Eğer Teodora adam hakkında düşünmüş olsaydı, aralarındaki gizli akrabalığı mutlaka keşfederdi.

Ama Teodora sadece getirdiği mektubu alarak üzerine attığı ipek harmaniden hâlâ sular damlarken onu gönderdi. Parmakları elinde tuttuğu papirüsün üzerinde nemli lekeler bıraktı. Bu, Kraliçe Amalasunta'nın sara-

yındaki Bizans elçisi Petrus'un, kocası Justinian'a yazdığı bir mektubun kopyasıydı ve daha birkaç gün önce gönderilmişti. Mektupta, yeni evlendiği eşi Teodahat'ın Amalasunta'yı Bolssenasee'deki bir adaya terk ettiği belirtiliyordu. İlişikteki bir notta ise öldüğü bildiriliyordu. Teodora mektubu elinden bıraktı. Petrus bu haberi niçin kendisine ulaştırmamıştı? Justinian bunu kendisinden niçin saklamıştı? Bu olaydan sonra yapıldığı kesin olan görüşmelere niçin çağrılmamıştı? Zihninde dolaşan bütün bu soruların arkasında ürkütücü bir kesinlik ağır bir gölge gibi büyüyordu: Prokopius'la birlikte olabildikleri zamanlar geride kalmıştı.

Aşağıya, kendi bedenine doğru baktı; nemli, ıslak kumaş tenine yapışarak göğüslerinin, kalçalarının, düz karının şeklini pembe renkli ipeğin kayganlığıyla ortaya çıkartıyordu. Belisar'ın ordusu sefere çıkmaya hazır olmadan önce onun sıcak ve sağlam ellerini daha kaç kez bedeninde hissetme şansına sahip olabilecekti? Bir kez mi? On kez mi? Korunacak bir yer ararcasına banyo küvetine geri döndü. Monofizit cemaati için duyduğu kaygılar ağır basmadan ve eteklerini öfkeyle savurarak içi coşku dolu eşinin kapısını çalmadan önce, büyük aşkı için kimsenin göremeyeceği bir yere, güzel kokulu, tatlı banyo suyunun içine acı gözyaşları döktü.

Savaş Başlıyor

Teodora ve Prokopius birbirlerini sekiz kez daha gördüler, sekiz kez daha birbirlerini kucakladılar ve çaresizliğin öfkesiyle birbirlerinin içine akmaya çalıştılar; sekiz kez daha diğerinin yüreğinin dibine girip yaşamlarının

geri kalan kısmının tümünü orada geçirebilmek için neredeyse birbirlerinin etini kemiğinden sıyrır gibi oldular.

Prokopius, bir keresinde, Belisar'ın kuvvetlerin durumunun, geri çekilme hatlarının ve taarruz planlarının tartışıldığı karargâh toplantılarından birinden çıktıktan sonra Teodora'yla buluştuğunda, orduyla birlikte gitmeyeceğine dair ona yemin etti. Teodora ona saatlerce dil döktü, bunu yapmaması için diz çökerek yalvardı. Eğer gitmezse dikkat çekecekti ve Kapadokyalı gibi insanlar bunun ardındaki nedenleri merak edeceklerdi. Teodora, geceleri uykusundan haykırarak uyanıyordu; rüyalarında Prokopius'la hücrelerinde oturduklarını görüyor, o sırada küçük kapı çalınıyordu, sadece bir vuruş, o kadar. Ama bunun ardından gelecek olanın dile getirilemez bir şey olacağını biliyordu. Eski rüyalarından tanıdığı o korkunç ve sessizce büyüyen mozaik hâlâ gözlerinin önündeydi; burada Justinian, Prokopius'un kesik başını altın bir tepside kendisine sunuyordu ve hâlâ yatışmamış olan korkusu bu görüntüleri tekrar tekrar manastır hücresinin ahşap kapısına yansıtıyordu. Ardından gelen çığlık kendi çığlığıydı; onun ölümüne katlanamayacağını biliyordu. Teodora, içinde hâlâ yaşam olduğundan, artık hiçbir gücün yaşamı bir daha oraya geri veremeyeceği anın henüz gelmediğinden emin olmak için, Prokopius'un soluk alıp veren etine tekrar tekrar dokunuyordu.

Korku Teodora'nın aklını başında tutuyordu; sevgilisine kendisinden uzak durması, içlerinde hiçbir hitap, isim, değinme veya hatırlatış olmayan kısa notların dışında mektup yazmaması ve Antonina dışında hiç kimseyle haber göndermemesi için yalvarıyordu.

“Nee, o kadınla mı?” diye öfkeyle sordu Prokopius. “O entrikacı pislikten tüm yüreğimle nefret ediyorum ve ona bir an için bile güven duyamam! Onunla birlikte yola çıkmak ve kocasını düşürdüğü gülünç durumlara se-yirci kalmak zorunda olmam bile yeterince berbat za-ten!” diye çaresizlik içinde köpürdü. “Bir de seninle ilgili duygularımı ona emanet edeceğim ha? Asla! Her satır tek tek okuyacaktır!”

Teodora, onun önüne düşen saçlarını geriye atışını izledi. Öfkeli olduğu ya da ne yapacağını bilemediği zamanlarda bunu ne kadar da çok yapardı. Yüzü hiddetten öylesine solgunlaşmıştı ki, kara kaşları her şeyi tehdit edercesine öne çıkmıştı. Ama kıvılcımlar saçan gözlerinin altında koyu halkalar vardı.

Teodora, gemilerin imparatorluk rıhtımından uzaklaşarak gözden yitişlerini izlerken, bu görüntüler hâlâ gözlerinin önündeydi. Belisar’ın amirallik gemisi, güvertesinde gündüz zamanı deniz ve gökyüzü arasında ancak küçük bir ateşböceği gibi yanıp sönen ve kendisini izleyen donanmaya Sicilya’ya doğru yol gösteren kırmızı fenerle birlikte oradan uzaklaşmaktaydı. Kıyıdan peşlerine düşen müziğin düşüncelerini dağıtan sesi Teodora’ya iyi geldi.

“Antonina herhangi birinden daha iyidir” diye karşılık vermişti Prokopius’a; kendi sesi hâlâ kulaklarındaydı. Üzerinden ne kadar zaman geçmişti? Bir hafta mı? Teninin üzerinde hâlâ yaşananları ele veren dudaklarının izlerini tehlikeli bir biçimde taşıyordu. Son kez buluştuklarında, daha önceleri bırakmasını hep engellemiş olduğu bu tutku işaretiyle kendisini mühürlemesine bu kez izin vermiş, hatta iz bırakmasını kendisi istemişti. Bunun çocukça bir istek olduğunu biliyordu. Vedalaştıktan sonra

da ondan bir şeyleri koruyabilme isteğiydi bu. Bu son derece anlamsız bir riskti, giyinip soyunurken her an bir nedime veya hizmetkâr görebilir ve bu hemen kulaktan kulağa yayılabilirdi. Ama Teodora böyle olmasını istemişti; o yabancı bir ülkedeki savaşa giderken daha büyük risklere girmiyor muydu? Ve şimdi uğurlama töreni için toplanmış saray halkının arasındayken, parmağı durmadan, mekanik olarak dirseğinin iç tarafındaki artık sararmış ve yakında silinecek olan o küçük nişaneye gidiyordu.

Arkasında duran biri, “Ah, gidiyorlar işte” diye abartılı bir şekilde iç geçirdi. Teodora, suçluluk duygusuyla elini çekti. Kapadokyalı Johannes, “Onu çok arayacaksınız değil mi?” diyerek küçük tiradına devam etti.

Teodora’nın ağzından elinde olmadan, “Kimi?” sorusu çıktı. Ardından hemen rahat bir tavır takınarak, “Yani, neyi arayacağım Prefektus?” diye sorusunu düzeltirken içinden kendi denetimsizliğine lanetler okudu. Yıllarca bu ülkenin tüm sahnelerinde boy gösterdikten sonra böyle bir şey yapacağı kimin aklına gelirdi? Dikkatini biraz daha fazla bulunduğu ana odaklamak için kendi kendisini uyardı. Yine de titriyordu. Johannes anlayışla gülümsedi.

“Elbette daimi sohbetlerinizi ve” bir an sustu, “küçük gizli buluşmalarınızı...” Öksürerek devam etti, “Arkadaşınız Antonina da arayacaktır.”

İkinizin bana karşı nasıl çalıştığınızı bilmediğimi sanmayın, diye cümlesini içinden sürdürdü. Ama bu savaş yine de yapılıyor. Benim savaşım, Justinian’ın savaşı. Johannes, ardında bir niyet veya somut bir dayanak olmayan bu küçük sıradan tehdit karşısında İmparatoriçe’nin böylesine heyecanlanmış olmasına çok şaşırmıştı. Ah, büyük bir heyecan belirtisi göstermiş değildi; ama soluk alış

verişinin ritmini güçl¼kle denetleyebildiğini ve teninin ¼zerinde, sabah yağmurundan sonra bu serin ekim g¼n¼n¼n neden olamayacağı ince bir ter tabakasının oluştuğunu da fark etmişti. şimdi Kapadokyalı Johannes de gri ufkun gerisinde hızla kaybolan gemilere d¼ř¼nceli bir ifadeyle bakıyordu. Acaba İmparatoriçe'nin bu gemilerin ayrılışıyla kaybettiği başka ne gibi ¼zel yakınlıklar olabiliirdi? İçinde bir kuşku yükseldi ve ileride, Belisar'ın yazışmalarını ve elbette İmparatoriçe'ninkileri de yakından izlemeye karar verdi.

Teodora bu olaydan hemen sonra yazı masasının başına oturup Antonina'ya, onu ne kadar özlediğinden söz eden sevgi dolu, uzun bir mektup yazdı ve mektubunu şu satırlarla bitirdi: "Ama elbette orada kocana hizmet etmen gerektiğini ve fazlasıyla meşgul olduğunu da biliyorum ve şimdilik senden başka bir mektup beklemiyorum. Sağlıcakla kal."

Kısa Bir Savaş

Prokopius, "Hay aksi şeytan, lanet olsun!" diyerek yumruğunu masaya indirince, vurmanın şiddetiyle sarsılan altın şarap kupalarından d¼k¼len birkaç damla kaliteli kırmızı şarap, Belisar'ın İtalya haritalarının ¼zerine d¼k¼ld¼. Çadırın ön¼nde bekleyen muhafızlar, içeri-deki iki Napoli elçisinin korkudan nasıl titrediklerini gözlerinin ön¼ne getirerek sırttılar. Bu işleri gerçekten de bu hitabet aygırına bırakmak gerekiyordu, pazarlık yapmakta muhteşemdi.

Kentlerinin kaderi ¼zerine pazarlık yapmaları için Napoli'den gönderilen iki soylu, Asklepiodotus ve Pastor,

gerçekten de sinirli sinirli uzun giysilerinin kıvrımlarıyla oynuyorlardı. Belisar'ın kan kırmızısı ipekten dokunmuş toplantı çadırında Asklepiodotus, ev ödevini yapmamış bir okul çocuğu tedirginliğiyle cübbesinin kenar süsünü kıvrıp bükerken; Pastor donuk bir ifadeyle ev sahiplerinin öfkeli yüzüne bakakalmıştı.

“Kumandanla kişisel olarak görüşmek istiyoruz” diye taleplerini bir kez daha tekrarladılar.

Prokopius güldü; bu gülüşü aynanın önünde defalarca prova etmişti. Teodora'nın bu küçümseyici gülüşünü hiç tanımadığı aklına geldi.

“Yani Belisar'ın, gücüne boyun eğmeyen dikkafalılara ne yaptığını size kendi ağzıyla mı söylemesini istiyorsunuz? O halde buyrun; ama o zaman öfkesiyle baş başa kalacaksınız. Ama ben...” Bir an yapmacık bir şekilde soluklandı, “Ben kentiniz için bir şeyler yapmak istiyorum. Bu şehir hoşuma gidiyor ve o güzel mavi körfezinizin üzerinden kapkara dumanların yükseldiğini görmek yüreğimi burkacak. Üzüm bağlarınızın cesetlerle örtülmesi, su kaynaklarınızın zehirlenmesi ve yağmacıların alem yapacağı evlerinizden kızlarınızın feryatlarının yükselmesi sizi de üzmeyecek mi?”

Asklepiodotus ve Pastor'un tüyleri diken diken oldu. Belisar'ın vurucu güçleri arasındaki çok sayıda Hun'u elbette görmüşlerdi. Prokopius, elçilerin Hunların kampından geçirilerek getirilmeleri için önceden talimat vermişti. Bu adamların düşen bir kenti yağmalarken neler yapabilecekleri herkesçe bilinen bir şeydi.

“Ama bizler meşru bir kralın tebaasıyız!” Pastor alnındaki teri sildi ve yardım aranarak Asklepiodotus'a baktı. Onun saçları daha ağarmamış, eklemleri kireçlenmemişti; o karar versindi.

Prokopius bu gerekçeye hiç yüz vermedi.

“Bir kral katilinin tebaası demek istiyorsunuz yani! Ayrıca Amalasunta da bütün ayrıcalıklarını sadece ve sadece Justinian’ın sabrına borçlu.”

Elçilerin yüzünde parlayan öfkeyi gördüğünde konuyu değiştirdi.

“Sicilya barışcıl davranarak bizimle birleşti ve Belisar’ın lütufkârlığından payını aldı. Dalmaçya’daki ordumuz da ilerlemeye devam ediyor. Bu savaş,” elini hakimiyetini gösterir bir şekilde haritanın üzerine koydu, “çok kısa bir savaş olacak.” Sonra her ikisine de delici bakışlarla baktı ve “Son kurbanlar olmak istemezsiniz herhalde?” dedi.

Az sonra Belisar’ın doriforlarından bir grup onu, canı sıkkın bir şekilde koltuğuna gömülmüş, şarap kupasını seyrederken buldu. Elçiler directmekten vazgeçmemişler ve anlaşma sağlanmadan şehirlerine dönmüşlerdi.

Ordudaki Hunların ünlü lideri Korsomantis, elçilerin yarım bıraktıkları şarap kadehlerini bir dikişte boşalttı ve yeniden doldurdu. “Hiç de fena değilmiş” dedi.

“Hey ihtiyar tilki” diyerek Bessas onu uyardı, “ayyaşlık sonunu getirecek!”

Diğer piyade komutanı Konstantinus da safça güldü.

Hun geçirdi. “Ben sarhoş olsam da atımın akli her zaman başındadır, sizi gidi sürüngenler!”

“İnatlarını kıramadım” dedi Prokopius, kasvetli bir ruh hali içinde.

Bessas, onun omzuna vurarak, “Sıkma canını, biz de ahmakları kuşatırız olur biter!”

Konstantinus, “Kuşatma uzun sürebilir” diyerek karamsar bir kehanette bulundu. “Yazık, şimdiye kadar her şey ne güzel tereyağından kıl çeker gibi kolayca gerçekleşmişti.”

Çadırın girişinden, “Ve böyle de devam edecek!” diyen neşe dolu bir ses duyuldu.

“Belisarius!” “Kumandanım!” Çadırdaki erkekler arasında ani bir hareketlenme oldu. Komutanlarının arkasında, sırtarak mızraklarına yaslanan Dorifor Ioannes’le Ursicinus’u gördüler. Pelerinlerine yapışmış otlar ve Ioannes’in dişleriyle sapından tutarak ağzında çevirdiği asma yaprağı devriyeden henüz dönmüş olduklarına işaret ediyordu.

Belisarius adamlarını, “Haydi gelin” diye çağırırdı, “size bir şey göstereceğim. Bu son derece kısa bir kuşatma olacak!”

Az sonra kent surlarına yakın, kuytu bir yamaçta, Napoli’nin suyunu sağlayan su kemerlerinin önünde durduklarında Prokopius, “Dahiyane bir fikir” diye fısıldadı.

“Sadece şuradaki dar geçiti genişleteceğiz” dedi Bessas. “Bir iki gecemizi alır belki.”

“Ondan sonra kanaldan geçebiliriz” diye devam etti Konstantinus, “önden Hunlar gider; boylarının o kısalığıyla künkün içinden geçerken iki büklüm olmalarına gerek yok” derken gözü yorgun bir şekilde kent surlarına bakan Korsomantis’e takıldı. Süvari eri onu şakacıktan boğmaya çalıştı.

Belisarius, subaylarının keyiflerinin yerinde olmasına sevinerek, “Hadi bırakın çocuklar” dedi, “bizim cesur Korsomantis’imiz atı olmadan hiçbir yere gitmez, öyle değil mi dostum?” Sonra diğer subaylarına dönerek, “Ursicinus ve sen Bessas, geçit açıldığında ikiniz yanınıza dört yüz meşaleli adam alacaksınız. Biz kapıların önünde sizi bekleyeceğiz.”

İki dorifor diğerlerini selamlayarak ekiplerini oluşturmak üzere yanlarından ayrıldılar.

Geceleri, şehre ses gitmesin diye kazmalarına bezler sararak çalıştılar. İki gün sonra dört yüz kişi neredeyse hiç ses çıkartmadan çalıların arasından geçerek su kemerinin içinde açılan geçide girerken, sadece ağustosböceklerinin cırtlısı işitiliyor ve akşam kızılığında aşırı ısınmış kayaların üzerinde kertenkeleler başlarını havaya kaldırıyorlardı. Künkün içinden geçerken fısıltılar bile yankı yapıyor ve kılıçları yere sürtünüyordu; bu yüzden iki büküm ilerliyorlardı. Bu taş geçidi ancak çok büyük bir dikkatle gözleyen birisi, belki çok az sayıdaki mazgal aralığında kurt gözlerini andıran pırıltılar görebilirdi. Bunlar kuşatmacıların meşaleleri idi. Bir de, çığlıklar atarak havalanıp yakınlardaki zeytin ağacına sığındıktan sonra kanatlarını tekrar kapatan bir yarasa sürüsünü görebilirdi.

Belisar'ın askerleri de, nemli tünelden geçip gün ışığına çıktıktan sonra, orada gecenin koruyucu karanlığını beklemeye başlamışlardı. Karanlık tam olarak çökmeden önce çatlak kent surlarının içinden çıkmış bir zeytin ağacına deri bir kement attılar ve bunun yardımıyla surların tepeyi çevreleyen, daha alçak olan kesimine tırmandılar. Askerler, bu deri merdivenden tüm silahlarıyla birlikte tek tek tırmanarak surlara atladılar. Sonra küçük bir kulübenin bahçesindeki otların arasına sinerek ayaklarının altında korumasızca uzanan Napoli'nin art arda parlamaya başlayan ışıklarını seyre daldılar. İçlerinden birisi bir kulübeye girerek, bağırmasını veya bir ateş yakmasını engellemek için, yaşayan yaşlı dilenciye boğazladı; kadından gık bile çıkmadı. Bazıları kadının bahçesindeki incirleri topladı, havuçları kökledi ve Bessas hareket emri verinceye kadar otların üzerine oturup sohbet ederek bunları yediler.

Şehrin sokaklarında ilerlemeye başladıklarında Napolililer derin bir uykudaydılar. Ana kapıdaki nöbetçiler bağırmaya bile fırsat bulamadan keskin çelikler gırtlaklarını delmiş ve bronz kakmalı kapı kanatları gıcırdayarak açılmıştı.

Korsomantis'in atlıları şehre girdi. Sokaklarda yankılanan seslerini duyup ilk uyananlar, pencerelerinden baktıklarında yabancı üniformalı askerlerin geçtiğini dehşetle fark ettiler. İlk çığlıklar, ilk alevler yükselmeye başladı. Bessas ve Ursicinus adamlarıyla birlikte ana kapıda kalıp her yaklaşanı tepelerken, Hunlar atlarıyla birlikte tek tek şehre aktılar; kemerlerin arasından dört nala sürdükleri atlarıyla geçerek meydanlara daldılar, evlerin içine at üstünde girerek çığlık çığlığa bağırان insanların yataklarından daha kalkamadan kafalarını kestiler. İlk yangınların alevleri Napoli'nin üzerinde göğe yükseldi; ortalık kan kokuyordu ve kaçmaya çalışanlar ana kapının önünde birbirlerini eziyorlardı.

Belisar çadırında kaldı ve şehri üç gün boyunca Hunların eline bıraktı. Bu üç günden sonra Belisar ve Prokopius'un şehre ilk girişlerinde karşılaştıkları görüntü, bir cesede basmadan adım atılamayan bir mezbaha görüntüsüydü. Pencerelerden dışarı sarkan cesetlerin yüzlerinde bir dehşet ifadesi vardı. Prokopius burnunu mendiliyle kapatıp sıktı. Onu en fazla dehşete düşüren Pazar Meydanı'nda kazığa geçirilmiş iki kişinin görüntüsüydü. Pastor ve Asklepidotus, etraflarını çeviren kent ileri gelenlerinin arasında kanlı kazıkların üzerinde çakılı dururken, Napolililerin kendilerini direnişe teşvik edenlerin cezalandırılması yönündeki isteklerini sergiliyorlardı. Çektikleri korkunç acıyı ifade eden dışarı uğramış gözlerinin dışında, yüzlerinde sadece çıplak et seçiliyordu. Kabuk

tutmuş kara deliklere benzeyen dişsiz ağızları aşağıya doğru açılmıştı. Prokopius, onları biraz daha zorlamış olsaydım, bu başlarına gelmeyecekti belki de, diye düşündü.

Konstantinus, onu şaşırtarak, “Üzme kendini” diyerek yanı başında fısıldadı, “iki beyinsiz ahmaktan başka bir şey değildiler. Yapacak bir şey yoktu.”

Prokopius cansız bir şekilde başını salladı. Belisar, şehrin anahtarını teslim etmek üzere yanlarına yaklaşmakta olan heyeti karşılamaya hazırlandı.

“Ah, işte geliyorlar” dedi böbürlenerek, “sanırım çok kısa bir savaş olacak.”

Lanetlenmiş Bir Aziz

Prefektus pretorio Kapadokyalı Johannes de, gayri resmi olarak toplantıya çağrılan imparatorluk meclisinde konuşurken, “Sanırım çok kısa bir savaş olacak” dedi. Justinian’la birbirlerine bakarak gülümsediler. Planlarını böyle yapmışlardı. O kadar uzakta çok uzun bir savaşı sürdürmeleri de mümkün değildi zaten. Teodora, koltuğunun kenarını sıkıca kavradı ve bir yorum yapmamak için kendisini tuttu. En son gelen konukları, bir kadının bu toplantıya katılmasından dolayı duydukları tedirginliği gergin yüz ifadeleriyle belli etmişlerdi zaten. Papa Agapet* birkaç gün önce makamının tüm ihtişamını sergileyerek Bizans’a gelmiş ve herkese yüzüğünü öptürmüştü; şimdi de üzerindeki değerli taşlarla ağırlaşmış

* Papa Agapet: 535/536 yılları arasında Papa olarak görev yaptı. Teodahat’ın barış elçisi olarak geldiği Bizans’ta öldü.

cüppesinin içinde yüzünde ciddi bir ifadeyle oturmuş görüşmeleri izliyordu. Papa resmi olarak, büyük kaygılar içinde bulunan Kral Teodahat'ı temsil ediyordu. Söylen-tilere bakılırsa Doğu Gotları onu tahtından indirerek yerine Witigis adındaki basit bir savaşçıyı geçirmişlerdi. Herhalde Teodahat şimdi Ravenna'da oturmuş kutsal elçisinin kendisine getireceği haberi tedirginlikle bekliyordu.

Ancak Agapet, temsilcisi sıfatıyla geldiği İtalya'nın sorunlarını halletmek üzere bir girişimde bulunmuyordu. Bugün de katıldığı görüşmeler sırasında hiçbir konuda her hangi bir görüş belirtmedi.

Şimdiden mezara girmek üzere olduğu düşünülebilir, diye aklından geçirdi Teodora. Ölümünün çok da uzakta olmadığı her halinden görülüyordu. Cüppesinin içinden bir kaplumbağa boynu gibi dışarı uzanan kupkuru boynu kırış kırıştı ve en az son beş dakikadır hiçbir kıpırtı göstermemişti. Gözlerini kırıştıırabiliyor muydu acaba? Bizans'a gelirken Yunanistan'da bir mucize yarattığı söyleniyordu. Kudas ayini sırasında sakat ve dilsiz bir dilencinin dilinin üzerine kutsal ekmeği koyunca adamın dilinin çözüldüğü, bacaklarının tutmaya başladığı anlatılıyordu. Diyakozları iyileşen adımı, herkes Ortodoksluğun gücünü gözleriyle görüp elleriyle tutabilsin diye Bizans önündeki kaplıcalarda sergilemişlerdi. Teodora, böylesine ticari bir kutsallığa ne isim verileceğini Antonina olsa bilirdi, diye hayıflanarak düşündü. Neredeyse ölmek üzere olan Papa'nın kesinlikle küçüksenmeyecek biri olduğu ortadaydı. Teodora gözlerinden öfke kıvılcımları saçarak ona baktı.

Papa, ancak kilise politikasını ilgilendiren konular açılınca bir hayat belirtisi gösteriyordu. Bugün İtalya'yla

ilgili sorunlardan sonra I. Antemios'un makamıyla ilgili konular görüşülecekti. Teodora, Justinian'ın kararının ne olduğunu biliyordu. Onu tanıyan birisi, gözlerinin çevresindeki kırmızı halkalardan, Justinian odasında bir aşağı bir yukarı yürüyüp dağ kristalinden yapılmış İsa heykelciği üzerine yeminler ederken, Teodora'nın, kocasının kararını etkileyebilmek için onun yanı başında uykusuz bir gece geçirdiğini hemen anlayabilirdi. Ama Justinian'ı etkilemek mümkün olmamıştı.

Kapadokyalı Johannes, Papa Agapet'in dönerken Teodahat'a götüreceği en son mektubu yüksek sesle okudu. *"... Ve Sicilya'yı bize bırakacaksınız, her yıl yüz elli kilo altın ve imparatorluk ordusu için üç bin asker vereceksiniz. Bizim iznimiz olmadan kardinalleri ve patrisyenleri idam edemeyeceksiniz ve kendi heykellerinizi dikemeyeceksiniz. Ama eğer Witigis iktidarda kalırsa, talebimiz üzerine tüm ülkeyi bize devredeceksiniz."* Witigis'in, Teodahat'ı Ravenna'ya kaçarken yakalayıp katlettiğinden kimsenin haberi yoktu. Mektubu bir ölüye yazmışlardı. Kellesi birkaç gün sonra, Witigis'in, bu armağanı başarılı bir birleşme için vaatkâr bir başlangıç olarak değerlendiren mektubuyla birlikte Bizans'a gelecekti. Amalasunta'nın kızını karısı yapmak ve böylece krallığını meşrulaştırmak için bağırıp çağırarak karşı çıkmaya çalışan Matasunta'nın odasının kapısını kırarken duyulan balta sesleri de, Bizans sarayının koridorlarına kadar ulaşmamıştı. Şimdi burada sadece Johannes'in konuşmasından sonra ortalığa hakim olan onaylayıcı sessizlik vardı.

"Şimdi gelelim dini meselelerimize!"

Bir mumyadan bu kadar gür bir ses çıkması şaşılacak şeydi. Agapet ayağa kalkmış ve Papalık cübbesini iki yanına savurmuştu. Tanrı'nın temsilcisi olarak yeryüzünde

nasıl davranması gerektiğini gerçekten de biliyordu; hakkını teslim etmek gerekirdi. Şimdi kaçınılmaz olarak meydana gelecek şeyler yüzünden Teodora ondan nefret ediyordu. Tüm bedeni gerilimli bir direniş halindeydi. Agapet, Bizans Patriği I. Antemios'un makamından uzaklaştırılmasını talep eder, Justinian da bunu kabul ederken ikisi de Teodora'dan yana bakmadılar.

"...Çünkü imparatorluğun en kutsal minberlerinde sapkınlığın yaygınlaştırılması mümkün olmamalıdır ve saray ruhunun ölümsüzlüğünü tehlikeye atmamalı ve kendisini Tanrı'nın inayetinden mahrum bırakmamalıdır." Daha net bir biçimde aforoz tehdidinde bulunulamazdı, diye düşündü Teodora. Yapacak bir şey yoktu, bunu içine sindirecekti. Dudaklarını ısırarak Justinian'ın, libellarius tarafından seslendirilen hoşgörü içeren yanıtını dinledi. Metni biliyordu, Justinian onu sabah, gün ağarırken yazmıştı. Gözpınarlarına kadar yükselen yaşları tutarak ağlamama gayret etti.

Teodora, "İmparatorum ve efendim" diyerek sonunda iki erkeğin diyalogunu böldü ve bir anda Agapet'in kötü bakışlarını, azarlarcasına kendisine diktiğini hissetti. Hayır, bu ihtiyar kaplumbağanın hemen ölmeye hiç niyeti yoktu.

"Sizden söyleyeceklerimi dinlemenizi rica..."

Papa, "Bir kadının bu konuda konuşması ve bu ortamda bulunması bizi şaşırttı" diye gürleyen sesiyle araya girdi.

"Sizden rica ediyorum" diye kararlılıkla yineledi Teodora.

"İmparatorum" diyerek Agapet tekrar onun sözünü kesti. "Bu konudaki kararımız kesindir."

Elindeki çoban değneğini sözlerini güçlendirircesine yere vurduğunda, ses mermer duvarlarda yankılandı. Şa-

şıran libellarius kıpkırmızı olan yüzüyle efendisine baktı, elindeki metni sonuna kadar okumuştı. Justinian'ın ayakları tahtının somaki taşından basamakları üzerinde huzursuz bir şekilde kıpırdıyordu. Üzerinde, gökyüzü düzeneğinin mekanizması, zamanın an be an geçtiğini hissettirerek ağır ağır tıkırdıyor ve gökcisimleri fark ettirmeden yörüngelerinde ilerliyorlardı.

Teodora, Papa'nın değnek vuruşlarının yankılarının kelimesini bekledi. Teodora içsel bir dönüş yaşadı ama bu kez doğruca Agapet'in gözlerinin içine bakıyordu.

"Bu konunun bir din adamına uzak olan ama bir hükümdarı yakından ilgilendirmesi gereken başka yönleri de vardır" diyerek yumuşak ama kararlı bir ses tonuyla konuşarak Justinian'a döndü. "Efendim ve eşim, sizin kararınızı eleştirmek veya bundan yakınmak haddime değil. Ama Bizans'ın hakimi olarak sizden, Ortodokslar ve Monofizitler arasındaki barış dengesinin her zaman hassasiyetini koruduğu bu şehir için neyin hayırlı olacağını bir kez daha düşünmenizi rica ediyorum."

Şimdi kocasının dikkatini çekmeyi başarmıştı. Justinian başını sallayarak konuşmasına devam etmesini işaret etti ve Agapet'in öfkeli soluk alıp verişlerini duymazlıktan geldi.

Teodora, "Siz" diyerek Agapet'e döndü, "şehrimizin hamamlarında ve sokaklarında mucizevi kutsallığınızın kanıtlarını sergilediniz ve her ne kadar..." Uygun sözcüğü bularak devam etti, "Şaşırtıcı da olsa bunu yanlış yorumlayan basit düşünceli insanlar da vardır izleyenler arasında".

Teodora Papa'nın patlamaya hazır olduğunu görünce aceleyle konuşmasını sürdürdü.

"Zararsız zanaatkârlara ait ilk işliklerde yağmalar başladı bile. Sokaklardaki huzursuzluk tırmanıyor. Gerani-

on Çeşmesi'nin dibinde, orada tartaklananların dökülmüş dişleri duruyor. Maras Manastırı'nın duvarlarında, azizleri ki bu şehirde Maras'ı aziz kabul edenler az değildir, sur dışına sürenlerin cezalandırılmasını isteyenlerin taleplerini yazdıkları mektuplar çoğalıyor. Maras'ın asısıyla ne kadar amansız olabileceğini bilirsiniz. Ama şimdi yaralı ve insanların çoğu onun yaşamından endişe ediyor” bir an ara vererek devam etti, “ve şu anda bu insanlar hipodroma doğru yola koyulmuş durumdalar.”

Bu sözleriyle kocasında Nika Ayaklanması'nın travmatik anılarını tazeledi. Teodora derin bir nefes alarak yeni bir halk ayaklanmasının yol açabileceği dehşeti ayrıntılarıyla anlatarak zihinlerde canlandırdı.

Papa Agapet kendisini tutamayarak parladı, “Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisini bir fahişenin densizce tehdit etmesi olacak şey değil!”

Artık Teodora arkasına yaslanabilirdi ve o bunu hafifçe gülümseyerek yaptı. Din veya bir başka konu, Justinian imparatoriçesinin herhangi bir nedenle taciz edilmesine asla izin vermemiştir. Fazla ileri gittiğini Agapet de hissetmişti. Bir an sessizlik oldu ve o çaresizlik içinde tekrar yerine oturdu. İmparator'un tahtının arkasında, geometrik bir sırayla dizilmiş bekleyen saraylıların düzenine benzer bir şekilde Papa'nın arkasında bekleyen diyakozlar, kendi aralarında fısıldaştılar.

İmparator elini kaldırdı ve prefektus pretoriosunu yanına çağırdı. Prefektus pretorio, tahtın basamaklarını koşar adım çıktıktan sonra kendini yere bıraktı ve efendisinin ayaklarını öptü. Sonra İmparator'un işaretiyle birlikte tekrar basamaklardan indi ve bir hizmetkârdan alçak sesle yazı tahtasıyla taş kalem istedi. Sıkıntılı geçen bir kaç dakikadan sonra tekrar basamakları çıkıp yerlere

kadar eğilerek her ikisini de İmparator'a uzattı. Justinian notunu yazdıktan sonra, büzülmüş bekleyen Kapadokyalı'ya verdi. Kapadokyalı yazılanları okudu, tekrar basamakları indi, taht basamaklarının dibinde bekleyen libellariusu çağırarak tahtada yazılı olanları alçak sesle ona aktardı. Libellarius başını salladı, Justinian'ın karşısında yerlere kadar eğilerek öne doğru bir adım attı. Papa'nın diyakozları öksürdüler ve sonra sessizliğe gömüldüler. Bütün bunlar olurken Teodora tedirgin bir şekilde kocasını izliyordu.

“Bizans Patriği'nin makamından azledildiğini resmi olarak açıklamadan önce, başkentimizde huzurun güvence altına alınabilmesi için ona bir gün, bir gece zaman tanıyoruz.”

Teodora, okunanları dinledikten sonra ayağa kalktı, maiyetiyle birlikte İmparator'un tahtına yaklaştı, sessizce ayağına kapanarak teşekkür etti ve sonra başı dimdik, gidişini göz ucuyla izleyen Agapet'in önünden geçerek taht salonunu terk etti. Org tınları koridora kadar ölçülü adımlarına eşlik etti ve Teodora, kapının kanatları son nedimesinin ve saray oğlanının ardından kapanırken geleneksel seslenişi işitti, “Güneşin efendisi, çok yaşa!” Sonra adımlarını silentariusların yetişemeyeceği kadar hızlandırdı.

Adamları, gümüş değneklerini sallayarak neredeyse koşarcasına peşinden gidip Teodora'nın verdiği emirleri dinlediler, sonra emirlere itaat ederek Narses ve Leo'yu imparatoriçelerinin yanına gönderdiler; imparatorluk rıhtımına giderek bir gemiyi müsadere ettiler, erzak ve su temini için hizmetkârları şehre gönderdiler. Narses, Antakyalı Severus'u bulup saraya getirmekle görevlendirdi.

“Ona bir geminin gün doğana kadar İskenderiye’ye yelken açmak için hazır bekleyeceğini söyle. Himaye etmek istediklerini yanına alarak gemiye binsin.”

Narses, her zamanki gibi hiçbir yorum yapmadan eğildi ve gitti. Sonra Leo, tanıdık kiliselere ve cemaat evlerine uğrayarak yaklaşımakta olan tehlikeyi bildirmek üzere görevlendirildi. Leo, Kalke’yi arkasına alıp ellerini kalçalarına dayayarak, aradıklarını diğer kişilerden ayırmak için Bizans halkını nasıl bir elekten geçirmesi gerektiğini düşündü. O sırada hipodrumun önündeki hediye-lik eşya tezgâhlarında, gözüne deri bağcıklarla boyna asılabilen küçük resimli levhacıklar ilişti. Bu resimler Papa Agapet’in bir mucize eseri iyileştirdiği dilsiz ve sakat Yunanlıyı gösteriyorlardı. Gökyüzündeki melekler de bu manzarayı hoşnutlukla izliyorlardı. Tezgâhın arkasındaki iki köle, efendilerinin gözetiminde ince fırçalarla yeni levhacıkları resimliyorlardı. Tezgâhın sahibi malını övmek için hemen yanına geldi.

Altın renkli zemin üzerine yapılmış bir tanesini göstererek, “Buradakileri Papa bizzat kutsadı” dedi.

Leo, dolaşıyormuş gibi yaparak tezgâh başındakilerin konuşmalarına kulak kabarttı. Sonunda muskalardan birini burnuna yaklaştırarak taze boya kokusunu içine çekti.

Adam, tam “Birinci kalite” diyerek malını pazarlamaya başlamıştı ki, Leo, ”Bence kan ve hainlik kokuyor” deyip muskayı tezgâhın üzerine fırlattı. Adamın yüzü bembeyaz oldu. Etrafını hemen bir kalabalık sardı ama kimse ona dokunmaya cesaret edemedi. Leo küçümser bir tavırla kalabalığın arasından kendisine yol açarken, tedirgin bir şekilde olanları izleyenlere şehri terk etmelerini fısıldadı. “Yakında kapılar kapatılacak, sandallara binin” diyerek uyarıda bulundu.

Ve sandallara binildi... Birçoğu o geceyi Maras'ın manastırlarının ve azizlik mertebesinde Maras'la boy ölçüşen cüce keşiş Zooras'ın Sykai'deki manastırının yakınında geçirdi. Önce sur dibinde korunmaya çalıştılar, sonra Bitinya'ya ve daha doğuya kaçmayı denediler.

Patrikleri yaşlı Severus, karanlık bastığında iyice örtünmüş ve kaygılar içinde, yanında Antakya'ya birlikte gideceği en sadık müritleriyle birlikte eşek üstünde sara-ya gitti. Vedalaşırlarken Teodora ikinci kez onun ağladığını gördü. Kendisi de kederlendi; çünkü Agapet üstün gelmiş gibi görünüyorsa da, bu küçük zafer, aksi takdirde yitirilecek bir savaş yerine geri çekilmeyi kabul etmek anlamına geliyordu.

Şimdi hepsi de kaçaklar gibi sandallara binmiş belirsiz bir geleceğin, diğer bir deyişle geçen yıllara ait çabaların yıkıntıları arasında sürükleniyorlardı.

“Antimos sizinle değil mi?” diye kaygıyla sordu Teodora.

Yanıt, çok üzgün olduğu görülen Patrik'ten değil de, Narses'ten geldi. “Onu bulamadık!”

Asık yüzü duyduğu kaygıyı belli ediyordu.

“Onu arayın” diye emretti Teodora, “ayaktakımının ya da Agapet'in eline geçmeden onu biz bulmalıyız! Onu nasıl tarif etmişti?” Teodora tiksintiyle yüzünü buruşturdu “Rafızilikle lekelenmiş.”

Narses eğildi ve tekrar karanlığın içinde kayboldu. Bu huzursuz gecede İmparator'un verdiği sürenin bitmesine birkaç saat kalmıştı. Monofizitlerin kiliselerinden sokaklara mum ışığı ve dua sesleri yansıyor. Ara sokaklarda, sapkınlığın bitmek üzere oluşunu kutlayanların neşeli şarkıları yankılanıyordu. “Uykusuzlar” yani imansızlar kentten sürülene kadar hiç uyumadan ve dua ederek di-

renmeye yemin etmiş dindarlar, köşe başlarında durmuş şahadetlerini mırıldanıyorlardı.

Pelerinlerine sarınmış aramaya devam eden Narses ve Leo için bu yıpratıcı bir manzaraydı.

Antimos, avizelerinde yanan mumların ışığıyla süslenmiş, ölü sessizliğindeki Aya Sofya'da da yoktu. Girdikleri boş mekanın içindeki devasa mozaik haç onlara doğru bakar gibiydi; seslenişleri karşılıksız kaldı. Saray çevresindeki dokunulmazlığı bilindiğinden pek çok kişinin oradaki rahiplerin yanına sığındığı Hormisdas Sarayı'nda da yoktu. Narses, buradakiler için bir çorba karavanası ayarlanmasını Teodora'ya hatırlatmak gerektiğini aklının bir köşesine yazdı. Sonunda onu Mese'deki saraya doğru akan büyük kargaşanın içinde buldular. Yaşlı ruhünün kollarına girmiş onu Teodora'ya sürüklercesine götürürlerken hava kararmaya başlamış ve denizin üzerinde pembemsi bir kuşak oluşmuştu. Ancak Antakya Patriği'nin gemisi demir almış ve giderek altın rengine dönüşen ufukta, siyah bir silüet olarak doğuya doğru uzaklaşmaya başlamıştı.

Teodora nedimesi Kriseis'e döndüğünde, Antimos korkudan zangır zangır titriyordu.

"Onu benim daireme götürün ve ona bir oda verin ve bundan hiç kimseye söz etmeyin" diye emir verdi Teodora.

"Patriği mi?" diye tereddütle sordu Kriseis.

"Evet, şurada gördüğün acınası yığını" diye onayladı Teodora. "En iyisi ona Antonina'nın odasını ver, döndüğünde ben ona durumu açıklayım."

Kriseis omuzlarını silktilti. "Hadi bakalım o zaman gel!"

Eski Bizans patriğini bir çocuk gibi önüne katarak sarayın iç bölümlerine doğru yürüdü.

Geride kalanların Antimos'un ağzından duydukları son şey, "Ah, bana yazı yazabileceğim bir şeyler verebilir misiniz?" sorusu ve Kriseis'in iyi kalpli bir adamın edasıyla verdiği "elbette" yanıtı oldu. Sonra on iki yıl boyunca Antimos'tan hiç kimse bir haber alamadı.

"Şu Papa" diye homurdandı Teodora. Narses sırayla, önce onun önünde eğildi, sonra huzurundan çekildi. Ama Leo orada kaldı ve yeni emirlerini bekledi. Ancak Teodora, "Şu Papa" diyerek söylediğini yinelemekle yetindi.

"Ne olmuş Papa'ya?" diye sordu Leo sonunda.

Teodora daha çok kendi kendine konuşur gibi, "Adamdan hiç haz etmiyorum" dedi. "Eğer kutsal makamla pazarlığa gireceksek orada en azından pazarlığa girmeye değecek biri oturmalı, değil mi Leo?"

Leo yanıt vermek yerine sadece, "Agapet, münzevi keşiş Zoorah'ı görmek istiyor" demekle yetindi.

"Çok ilginç, onu niçin görmek isteyebilir ki" diyerek şaşkınlığını belirtti Teodora. "Aramızda kalsın, bir kez ben de onunla görüştüm, son derece sıkıcı bir sohbet arkadaşı. Onun yanında Maras bile salon adamı sayılabilir."

"Öğrendiğim kadarıyla onu lanetlemek istiyor" dedi Leo kısaca, "Sykai'ye bir gemi gönderilmiş ve manastır kapısına giden subaylar, Zoorah'ın oruç zamanı olduğu ve nedamet ibadetini yerine getirmesi gerektiği söylenerek geri çevrilmiş."

Teodora kahkahalarla güldü.

"Yakında ikinci bir geminin gönderilmesi gerekecek."

"O halde o gemiyi ele geçirin ve Haliç'te çıkan ani bir fırtınanın gemiyi sürüklediği ve Sykai'ye varamadığı haberini yayın" diye kararlı bir sesle emretti. "Sonuçta biz de mucize yaratabiliriz." Öfkeyle başını salladı. "Bu konuda daha son söz söylenmedi."

Kuşatma

Roma o gün çok şey yaşadı. Kral Witigis, senato ve Kardinal Silverius karşısında forumda sadakat yemini edip arkasında adamlarıyla at üstünde Porta Flaminia'dan geçip Ravenna'ya doğru yola çıkarken, Belisar'ın kuvvetleri de aynı sırada Porta Appia'dan şehre giriyordu. Daha son Gotlar şehri henüz terk etmemişken, ilk Bizanslı şehre adımını atmaktaydı. Witigis'in veda sözlerinin tınıları henüz silinmemişken, atlarının Senato'nun önünde bıraktığı elmalardan yağmur çiseltisi altında buharlar yükselirken, senatörler kurtarıcılarını tezahüratla karşılıyor ve resmi kumandan olarak geride kalan Doğu Gotlardan Theutaris'i ve onun korumasında olan kent anahtarlarını teslim ediyorlardı.

Belisar hiç zaman kaybetmedi; Aventise'te kampını kurdu ve bu ölümsüz kentin planları üzerine eğilerek, doriforlarının omuzları üzerinden bakan patrisyenlerin şaşkın bakışları altında şehrin savunmasını planlamaya başladı. Kutlamaya gelenler aralarında fısıldaşıyorlardı; kumandan ne düşünüyordu, bir kuşatmaya direnmeyi mi? Böyle bir şehirde, elindeki beş bin adamlı, Roma'nın uçsuz bucaksız surlarını bile boydan boya tutması mümkün değildi. Ya ikmal nasıl yapılacaktı? Denizden bu kadar uzaktayken ikmal nasıl sağlanacaktı? Tiber üzerindeki Portus Limanı hâlâ Batı Gotlarının elindeydi; Ostia'ysa bir harabeydi, buradan Roma'ya giden yol ormanlıktı ve tahıl gemilerini yedeklemeye izin vermiyordu. Kuşatmaya direnmek olacak şey değildi. Ama az sonra şaşkın izleyicilerin kulaklarına siperlerin oradan bir marş müziği geldi; Belisar işçilerine surların çevresine hendekler kazdırıyor, göğüs hizasında siperlikler yaptırı-

yor, surlarda istihkam noktaları kurduruyordu. Belisar'ın emri üzerine Roma'nın bütün kapıları için yeni kilitler ve anahtarlar döken demirci işliklerinden hummalı çalışmayı haber veren cazırtılar duyuluyordu. Bu işlem bundan böyle her pazar yinelenenecekti. Senatörler şaşkınlık içindeydi.

Napoli'den yük arabalarıyla getirilen Sicilya buğdayı, sarı bir sel halinde tahıl ambarlarına akıyordu. Bu sonsuz bir selmiş gibi görünüyordu; ama hesap yapmasını bilen herkes, Roma'nın nüfusunu ve yeni koruyucularının sayısını gelecek aylar içinde yiyecekleri öğünlerin sayısıyla çarptığında, buğdayın ne kadar süre yeteceğini görebilirdi. Senatörler başlarını sallıyorlardı. Belisarius, Porta Flaminia ile Porta Pinciana arasındaki surların yeniden yapılmasını talep ettiğinde tepedekiler yakınmayı başladı: Bu olamazdı! Havari Paulus Roma'yı ziyaret ettiğinde surların bu bölümünü kendi koruması altına almıştı. Burada tek bir taş bile yerinden oynatılamazdı! Senatörler itirazlarını kabul ettirdiler ve bir süre için sakinleştiler. Ama Belisar'ın kararlı ve kesintisiz çalışmaları tam olarak huzur bulmalarını engelliyordu.

Samnium sahil şeridinin yanı sıra Kalabriya, Apulya ve Tuszien'in büyük bölümünün de, Konstantinus ve Bessas komutasındaki, çevreyi denetim altına alan Bizans kuvvetlerine teslim olması bile senatörleri tam anlamıyla kaygıdan kurtaramadı.

Sonra gün gelip de Witigis, yüz elli bin adamıyla eski başkentinin üzerine yürümeye başladığında, Roma'da kopan patırtı büyük oldu. Surlardan izleyenler, Bessas'ın atlılarının yaklaşmakta olan düşmanı yaramayarak Narmia'ya çekilmek zorunda kaldığını gördüler. Kısa bir süre sonra karmaşaya gerçek bir korku karıştı. Sağla-

ma aldıklarına inandıkları Tiber Köprüsü'nün üzeri herhangi bir çarpışma yaşanmadan gözlerinin önünde bir anda Gotlardan geçilmez olunca, Korsomantis ve Ursicinus bile siperlerin üzerinden sarkarak lanetler savurdular.

Hun, “ihamet” diye dişlerinin arasından tıslayarak eğri kılıcını surların üzerinden korkuyla bakan patrisyenlere doğru çekti. Prokopius ve Ursicinus, bir yandan öfkesi kabaran süvari subayını yatıştırırken bir yandan da gözlerini köprüden ayırmıyorlardı. Çünkü orada, Tiber kıyısında, Valentinus ve Magnus komutasındaki atlılarından oluşan bin adamıyla Belisar mevzilenmişti. Kıyıyla yaklaşmakta olan güruhun arasına sıkışmıştı ve bu konuda atlarının avantajından yararlanamayan süvarilerin nasıl bir umutsuzluk içinde savaştıklarını uzaktan seçmek zordu. Bizans askerleri baltalı ve kılıçlı Got süvarileri karşısında kendilerine avantaj sağlayan ok ve yay gibi uzun mesafe silahlarıyla donanmışlardı. Ama aşağıda görülen kanlı kargaşanın içinde mesafeden söz etmek mümkün değildi. Belisar'ın çatışmanın en yoğun olduğu noktada savaşmakta olduğu rahatlıkla seçilebiliyordu; çünkü beyaz burun delikleri ve kır donuyla atı Balas dikkat çekiyordu; gözden kaçacak gibi değildi. Witigis'in adamları da onu rahatlıkla hedef alıyor, yoğun bir ok ve mızrak yağmuruna tutuyorlardı.

“O nerede?” Antonina nefesi tıkanarak koşup gelmiş kocasını arıyordu. Belisar'ı bir mızrak ormanının ortasında, uzun kılıcını çevresinde döndürürken gördüğünde endişeden tırnaklarını Prokopius'un koluna geçirdi.

Prokopius ilk kez Antonina'ya karşı sempati besledi; çünkü kocası için duyduğu korkunun gerçek olduğu tartışmasız ortadaydı. Ancak, peşinden basamakları nefes

nefese tırmanarak gelen Teodosios'u gördüğünde bu sempati hissi anında yok oldu.

“Kapıya!” diye haykırdı Antonina. “Kapıya gitmeliyiz. Mutlaka savaşa savaşa kapıya ulaşacaktır!”

Söylediklerinde haklıydı. Prokopius ve doriforlar üzerlerindeki zırhların ağırlığı içinde, savunma koridorlarını geçerek kapıya koştular ve kalan atlılarını sur dibine toplayan Belisar’la hemen hemen aynı anda kapının diğer yanına vardılar.

Belisar, Balas’ın dizginlerini sıkı bir şekilde tutmaya devam etti. Böylece oradan oraya kayarak sürekli çevresinde vızıldayan ok ve mızrakları savuşturmaya çalıştı ve yukarıya doğru haykırarak kapıyı açmalarını istedi. Ancak bir senatörün denetiminde kapıda nöbet tutmakta olan Romalılar, ki bunlar daha yeni silahlandırılmış olan işçiler ve zanaatkârlardan ibaretti, Belisar’ın adamlarının peşi sıra gelen düşmanın içlerine saldığı korkudan ve biraz da ona karşı çıktıklarından kapıyı açmaya yanaşmadılar. Prokopius ve yanındakiler, kapı nöbetçilerinin tehditkâr bir şekilde kaldırdıkları mızraklarına çaresizlik içinde gözlerini diktiler.

Prokopius, yakası açılmadık küfürler savurarak silahlı adamların üzerine atılmaya hazırlanan Antonina’yı sımsıkı tuttu. Antonina surların üzerinden, kılıcıyla dönerek arkasındaki Got’un balta darbesini savuşturmaya çalışan kocasına doğru eğildi. Sanki ona dokunabilecekmiş gibi elini Belisar’a uzatıp bağırdı: “Dayan sevgilim! Açın kapıyı, açın diyorum size korkak domuzlar; yoksa yemin ediyorum hepinizin işini bitiririm. Derhal açın kapıyı!”

Antonina avazı çıktığı kadar haykırıyordu; ama Romalılar panik içinde, titreyerek mızraklarını dik tutmaya devam ediyorlardı.

Ellerini kılıçlarının kabzasından çekmeden çaresizlik içinde bekleyen doriforlar da, lanetler okuyup küfürler ederek arkadaşları için kesinlikle ölüm anlamına gelen karanlığın yaklaşmasını göz ucuyla izliyorlardı. O sırada Bizanslıların borusunun sesi tekrar duyuldu; Belisar son ve umutsuz bir atak için işaret verdiriyordu. Az sonra canlarını dişlerine takarak savaşan Bizanslıların Gotları adım adım gerileterek Roma surlarından geriye püskürttüklerini gördüler. Bir an için kapının önündeki savaş alanının boşaldığı görüldü.

“Açın şu kapıyı, sizi itoğlu itler” diye kükredi Antonina. Kılıcını çeken Ursicinus en yakınındaki Romalı askerin silahlarını ani bir darbeyle elimden aldı ve kılıcının ucunu gırtlığına dayadı. Komutanları durumundaki senatör yutkunarak kapının açılmasını işaret etti. Az sonra kapının kanatları açıldı ve Magnus’la Valentinus’un geriye kalan atlıları içeri girdi. İçeri en son giren Balas’ın üzerindeki Belisar oldu. Saplanmış oklarla dolu kapı birkaç saniye sonra üzerlerinden kapanırken, Antonina çığlıklar atıp koşturarak kocasına sarıldı. Aniden oluşan sessizliğin içinde Valentinus birden atının üzerinden yuvarlandı ve sert bir şekilde çarparak yere düştü ve olduğu yerde öylece kaldı. Ölmüştü; deri zırhı tüylü ok saplarıyla delik deşikti.

Belisar, kolunda Antonina’ya birlikte kapı muhafızlarının ve komutanlarının önünden tek bir söz bile etmeden geçip gitti. Korsomantis, Ursicinus, Teodosios ve Prokopius da başları önlerinde orada durmuş, sanki sorumlu olan kendileriymiş gibi suçluluk duygusuyla yere bakıyorlardı.

Valentius’un arkadaşları geldiler, onu kaldırıp kalkınının üzerinde taşıyarak suskun Romalıların önünden geçerek götürdüler.

O gece Belisar, karanlığın kucak açabileceği ihanetleri engellemek için bütün burçlarda ateş yakılmasını emretti; kendilerine katılan Romalıları ordusunun farklı gruplarına dağıtarak parolaları da değiştirdi.

Günün son ışıklarında, Witigis'in siper kurma işine girdiği görülüyordu. Gökyüzüne doğru yükselmeye başlayan yedi hareketli kule tamamlandığında, Roma'nın on dört kapısından yedisine karşı saldırıya geçebileceklerdi. Nasıl ki Bizanslılar tüm surları koruyamıyorlarsa, onlar da daha fazlasını yapacak güçte değildiler. Ritmik darbe sesleri ve ardından borulardan dışarı akmaya başlayan suyun sesi, Roma'ya su sağlayan on dört su kemerinin tahrip edilmekte olduğunu gösteriyordu. Napoli'de uyguladığı taktiği unutmayan Belisar, işe yaramayan harabelerin hemen duvarla örülmesini emretti.

Duvarcılar, ellerinde malaları çalışırken Gotlardan gelen çekiç seslerinin uğuldayan borularda çıkarttığı tınıları iç sıkıntısıyla dinliyorlardı.

Prokopius o gece geç saatlere kadar Belisar ve subaylarının yanındaydı. Bacağındaki yaranın sargısından kanlar sızan Magnus uyuyup kalınca, sandalyesiyle birlikte toplantı odasından dışarı taşınmak zorunda kaldı. Kupalardaki baharatlı şarabın buharları tüterken, Got siperlerine gönderilmiş olan casuslar orada gördüklerini anlatırlar.

Dört tane koçboynuzu görmüşlerdi; deri sarılmış başlıklarıyla heybetli şahmerdanlardı bunlar. Ayrıca henüz göğüs siperlikleri ve tekerlekleri monte edilmemiş çok sayıda saldırı kulesi görmüşlerdi. Casuslar, bunların sayısı konusunda aralarında anlaşmazlığa düştüler. Belisar, durumu doriforlarıyla birlikte uzun uzun gözden geçirdi; sonunda en zayıf kapılar olan Porta Pinciana ve Porta

Salaria'nın arkalarına, bu kapılar düşerse içeri girenlerin üzerlerine devirip onları şişlemek amacıyla, kurt adı verilen, sivri çıkıntıları metalle kaplanmış ahşap bloklardan yerleştirmeye karar verdiler.

Prokopius, listelere bakarak mancınıkların ve saldırı kulelerindeki göğüs siperliklerini delebilecek güçte, normalden dört kat büyük boyda oklar atabilen özel mancınıkların durumunu gözden geçirdi. Bunların parçalarını ambarlardan çıkarttı, mancınıkları hemen o gece kurup mevzilendirecek piyadeleri organize etti. Kumandana son haberleri götüren emir erleri, durmadan odasına girip çıkıyorlardı. Romalıların depolarında da on tane taş mancınığı bulundu ve ayarları yapıldı. Prokopius, Roma makamlarının istediği makbuzları hazırlarken öfkeyle gülümsüyordu.

Prokopius nihayet kendi odasına dönebildiğinde neredeyse sabah olmuştu. Ama uyumak istemiyordu. Yorgunluktan titreyen elleriyle küçük kandilini ayarladı ve yazı takımlarını aradı. Bitkin bir şekilde alnını ovuşturdu; sokaktan köpek havlamaları duyuluyordu. Bedevi birliklerinin devriye nöbetinden döndüklerini anladı. Gizlice kapılara veya surlara yaklaşmalarını önlemek amacıyla surların önünde, yeni kazılmış hendekler boyunca dolaşıyorlardı. Başka insanların karılarına veya çocuklarına baktıkları gibi özenle baktıkları aşırı ince yapılı ve uzun bacaklı köpeklerini uzun tasmalarıyla dolaştırıyorlardı.

Çölden gelen bu kısa tüylü, büyük kulaklı köpekler tıpkı bir hayalet gibi solgundular; efendilerinin esmer ellerini yalıyorlardı ve insanların gırtlaklarını parçalamak üzere eğitilmişlerdi. Havlamaları boğuk ve derindendi.

Prokopius onlar kanlı ağızlarını yalarken, sahiplerinin ele geçirilen düşmanların parçalanmış gırtlaklarından kanlar sızan kellelerini sallayarak neşeyle birbirleriyle sohbet ettiklerini düşündü. Getirdikleri her Got kellesi için ödül olarak fazladan buğday alıyorlardı; ama Prokopius ucunda ödül olmasa da, onların bu tehlikeli ve ölümü hiçe sayan akşam gezintilerine çıkacaklarından emindi. Bu halk ona, katletmekten çok hoşlanıyormuş gibi geliyordu. Onlar hakkındaki düşüncelerini aynen kaydetti.

Prokopius, gizlilik sınırına girmediği sürece gördüğü ve çevresinde olup biten her şeyi yazıyordu. İsim vermiyor ve hiçbir şekilde hitap kullanmıyordu. Teodora'nın uyarılarını dikkate alarak o da hiçbir yazdığını göndermiyordu. Bu yazdıkları günün birinde, Justinian ve Belisar'ın savaşları üzerine kaleme aldığı büyük tarihi yapıtının temelini oluşturacaktı. Bu arada, Teodora'dan uzakta geçen ve kanlı yaşamını anlatan öyküdeki her sözcük ona ithaf edilmekteydi. Ancak Bizans'ta her zaman yaşadığı büyü; başından geçen her şeyin, Teodora'ya anlattığında birdenbire anlam ve biçim kazanmasına dair mucize yavaş yavaş etkisini kaybediyordu. Napoli'yi geçer geçmez orada gördüklerini kağıda dökme isteğini kaybetmişti bile ve gücü tamamıyla tükenmiş durumdayken kalem birkaç kelime daha yazdıktan sonra elinden düştü ve gözlemlerini kandilin küçük ışığına dikti.

Teodora'nın adını fısıldadı. O kadar kısık sesle söylemişti ki; kapıya kulağını dayamış duymeyen birisi bile ne söylediğini anlayamazdı. Bir dua gibi durmadan tekrarlardı: "Teodora, Teodora, Teodora..." Nefesi küçük alevi her seferinde titretiyordu; bu hareket canlı bir yankı gibiydi ve Prokopius'u hipnotize ediyordu. Bir süre sonra uyuyakaldı.

İşte Teodora karşısında duruyordu. Eliyle gelmesini işaret etti. Prokopius ikisini ayıran uçuruma doğru bir adım attı; ama üzerine bastığı hava, onu sanki ayaklarının altında sağlam bir zemin varmışçasına anlaşılmaz bir biçimde taşıdı. Böylece Teodora'ya doğru ilerledi. Teodora gülümsedi, selam verircesine elini kaldırdı ve bir şeyler söyledi. Prokopius ona biraz daha yaklaştığında kucağında bir çocuk tuttuğunu gördü. Teodora çocuğu öpüyor, göğsüne bastırıyor ve bu arada Prokopius'a gülümsüyordu. Prokopius kendi yanıtını kendisi de duyamadı; rüzgar sözcükleri dudaklarından kopartıp götürdü. Birdenbire üzerinde durduğu havanın içinde, kayan kumların içine gömülür gibi kaybolduğunu hissetti. Bunu sevgilisine söylemek istedi ama o sadece çocukla ilgileniyor ve onun gittikçe daha da derinlere battığını, şu anda gözlerinin önünde sadece zambak desenli giysisinin altından görünen dizlerinin olduğunu, şimdiyse kırmızı küçük deri çizimleri içindeki ayaklarının hizasına geldiğini görmüyordu. Prokopius'un arkasındaki kalabalık bağırıyor, el çırpıyor, tezahürat yapıyordu. Arkasına döndü ve uyandı.

Yüksek sesle inledi ve başucu masasının üzerindeki şarap sürahisine uzandı; ama bağırışmalar kesilmedi. Bir anda uykusu açıldı ve ana karargâha bitişik bir odada, kendisi için hazırladıkları deri minderin üzerinde doğruldu. Oynayan su perilerini ve orman manzaralarını gösteren zarif duvar freskleri, burasının bir zamanlar evin hanımının veya kızının odası olduğunu ele veriyordu.

Prokopius, iki elini birden saçlarının arasında gezdirdi, bir yudum şarapla ağzını çalkaladı; artık yeni başla-

van güne hazırды. Pencereden içeri giren gürültünün sokaktan geldiğini fark etti.

Ön cephedeki odaya girerek, “Dışarıda neler oluyor?” diye sordu. “Yoksa Gotlar mı geliyor?” Nöbetçi subayları bu soğuk espriye durumdan hoşnut olmadıklarını gösteren gülüşlerle karşılık verdiler ve omuzlarını silktiler.

İsauriya’lı general Eunes, “Hayır, Romalılar” diye homurdandı, “herhalde yine karınları acıktı.”

“Tam isabet” dedi Korsomantis biraz huysuzlanarak ve rahat rahat kaşınabilmek için üzerinde uyumuş olduğu koltuktan doğruldu. “Daha birkaç haftalık kuşatmada götleri havalandı.”

Eunes, “Hey” diyerek heyecanla onun sözünü kesti, “tırnaklarının arasındakilerin bit olduğunun farkında mısınız? Çabuk uzaklaş buradan. İnanılır gibi değil.” Prokopius’a dönerek, “Dünyanın başkentindeyiz ve adam bitlendi!”

“Dünyanın başkenti olalı çok olmadı” diye uyuşuk bir şekilde karşılık veren Korsomantis’in sesini duyduğunda Prokopius, sabah saatlerinde başlayan patırtının nedenini anlamak için dışarı çıkmıştı bile. Sokakta yürümeye başladığında gökyüzü bir soğan kabuğu gibi solgundu ve surların yarıklarında hâlâ gecenin gölgeleri vardı. Bu, bütün ayak seslerinin daha yakındaymışçasına duyulduğu kuşluk vaktiydi. Bizans’ta, Blahernay yakınlarındaki o sessiz mahallede, kendi evindeyken günün bu anları bazen tümüyle ona ait olurdu. Ama burada, Roma’da, bu mümkün değildi.

Heyecanlı bağrıışmaların surlardan gelmediğini kısa sürede fark ederek rahatladı; demek ki bir saldırı söz konusu değildi. Oreliyen Surları’nın Tiber’e bağlandığı bu noktada, bir saldırı da beklenmiyordu zaten. Prokopius

kararını değiştirerek Portikus Aemilia'daki ıssız rıhtıma doğru yürüdü; burası, Roma daha ticaret yapmaktayken nehir ticaretiyle gelen malların yığıldığı devasa uzunluk-taki bir hangardı. Witigis'in baskıları sonucu her türlü gemi ticareti durmuştu; depolar ve satış mağazaları boştu. Artık kullanılmayan amforaların atılmasıyla oluşan dev cam kırığı yığını yosun bağlamaya başlamış ve antik bir kalıntı görüntüsü ortaya çıkmıştı.

Prokopius birkaç cam parçasını suya fırlatarak kaydır-maya çalıştı. Hepsi de ilk zıplayıştan hemen sonra tař gi-bi battılar. Hiçbiri, Belisarius'un sur dışında kalan ve Gotların eline gečen öğütme işliklerinin yerine kullanıl-mak için aceleyle yaptırdığı değirmenleri üzerlerine yer-leştirmek amacıyla Tiber'e demirlettiğı dev sallara kadar ulaşamadı.

Bu derme çatma değirmenlerde her gün, Belisar'ın or-dusunun sınırlı tayını öğütölüyordu. Prokopius başını salladı, bu dahiyane bir buluştu. İlk fikir Antonina'dan çıkmış bile olsa, bu alışılmamış fikri hemen uygulamaya sokması yine kumandanının olağanüstü bir insan olduğunun göstergesiydi.

Prokopius, rıhtım yolundan Probis Köprüsü'ne kadar yürüdü. Hafiften yağmur çiselemeye başladı; ama insa-nın kendini koruma ihtiyacı duymayacağı kadar zayıftı. Prokopius da dimdik yürümeye devam etti; küçük su damlacıkları saçlarında asılı kaldı. Roma'da bu kadar sık yağmur yağmasının şaşırtıcı olduğunu düşündü.

Prokopius'u uykusundan uyandırmış olan gürültü, Maximus Sirki ve Boarium Forumu yakınlarında yine arttı. İnsanlar akın akın o tarafa gidiyorlardı ve onu da beraberlerinde sürüklediler. Prokopius, kalabalığın için-de yönünü bulmaya çabalarken sonunda, Bizans'ta ani

bir şekilde vefat eden Agapet'in yerine geçen Papa Silverius'u buldu.

Galeyana gelmiş bir grup patrisyenle birlikte, atının üzerinde sabah devriyelerini denetlemeye giden Belisar'ı aralarına almış, soru yağmuruna tutuyorlardı. Balas, dizginine uzanıp çekiştiren ellerden ürkerek geri çekildi.

Prokopius, kumandanının yanına gidebilmek için kendisine yol açtı ve huzursuzlaşan hayvanın burnunu okşadı. Birkaç meraklı muhafız, atı geri getirmesine yardımcı oldular ve böylece patirtinin nedenini öğrendi.

Eski inancın birkaç taraftarı geçen gece, putperestlik zamanından kalma bir alışkanlıkta, her savaş öncesi yaptıkları gibi Janus Tapınağı'nın kapılarını açmaya çalışmışlardı. Ancak hep birlikte olay yerine gittiklerinde, paslanmış kapı kanatlarının gösterilen çabalara pek karşılık vermemiş olduğunu gördüler. Devriyenin çağırılmasına ve onların putperestleri oradan sürmesine neden olan bütün uflayıp puflamalara rağmen, kapı sadece birkaç parmak aralanabilmişti. Rahipler tarafından kovulan birkaç haşarı sokak çocuğu burunlarını bu aralıktan içeri uzatmaya çalışıyorlardı.

Belisar'ın subaylarından bazıları haç çıkarttı; aralarındaki putperestlerse muskalarını öptüler. Yerleşmiş batıl inançları, orada, karanlığın içinde kıpırdananlara dair müphem ama yoğun hayaller kurmalarını sağlıyordu.

Prokopius da merakla yaklaştı. Ama yüzyıllardır açılmamış kapıların ardından bir şey seçmek mümkün değildi. Sadece, aşka gelen bir diyakozun yaktığı tütsünün dumanı bastırıncaya kadar istekle içine çektiği, serin ve de nemli bir esinti yüzüne çarptı. Silverius, Belisar'a putperestleri bulması için yeminler ederek ve dualar okuyarak yalvarıyordu.

Ancak kumandan sadece başını sallamakla yetindi; yapacağı daha iyi şeyler vardı. “O halde” diye neşeli olduğunu belli eden bir tonda gürlledi, “bana Tiber Köprüsü’nü Gotlara teslim eden hainleri getirin, ben de aranızdaki putperestleri bulayım.”

Silverius, Belisar’ın kemerli burnunun üzerinde birbirine yakın duran açık renk gözlerine baktı ve yutkundu. Gözlerini kırıştıtırarak bir adım geri çekildi. O sırada Porta Salaria tarafından çığlıklar işitildi: “Saldırı!” Belisar, Balas’ı çığlıkların geldiği tarafa çevirdi ve birbirine giren kalabalığı yardı. Prokopius da arkasından koştu.

Tam zamanında kapıya vardı ve tam da bulundukları sur dilimine doğru yaklaşmakta olan kuşatma akınına akli başından gitmişçesine bakakaldı. Yanında duran Konstantinus haç çıkarttı. Gotlar, mızraklarını kalkanlarına vura vura, marşlar söyleyerek, dehşet verici savaş düzeneklerinin ardında yürüyorlardı. Koçboynuzlarının başları, yoldaki her çukura girdiklerinde, deriyle kaplanmış ahşap yuvalarının içinde titreşiyor ve bronz kaplamaları, doğmakta olan güneşin ışıkları altında parılıyordu.

Kuşatılmakta olan ordu, birkaç saniyeliğine donmuş gibi kalakaldı. Korkuyla sarsılan bedenleri, yaklaşan ölümlerini fiziksel düzeyde yoğun bir biçimde haber veriyordu.

Tıpkı evlerin zelzele sırasında sallandıkları gibi bir titremeye tutulmuşlardı; bir farkla, askerlerin hiçbiri olduğu yerden kıpırdamıyordu. Zaman sanki durmuştu.

O sırada Belisarius, adamlarının tüylerini diken diken edecek bir şekilde yüksek sesle ve neşeyle güldü. Ani bir hareketle Ursicinus’un elindeki yayı aldı, peş peşe iki ok atarak Gotların iki komutanını da atlarının üzerinden

yere devirdi. Ardından adamlarına öncelikle koçbaşlarını ve mancınıkları çeken öküzleri vurmalarını emretti, sonra mancınıkları yanar haldeki topları atacak şekilde ayarlamak üzere gözden kayboldu.

Prokopius, elinde olmadan hayranlıkla öylece donup kaldı ve Belisar'ın heyecanının az önce felç olmuş gibi hareketsiz duran adamlarına da bulaştığını gördü. Şimdi surlardan atılan oklar birbirini kovalıyor ve onlar emirler yağıyor, kendi kendilerine cesaret vererek surlardaki savunmayı daha da güçlendiriyorlardı. Az sonra, koçboynuzlarının ve tekerlekli saldırı kulelerinin, daha surlarla aralarında epey uzun bir mesafe varken oldukları yerde kaldıklarını gördüler; kendilerini çeken hayvanların vurulmasıyla hareketsizliğe mahkum olmuşlardı. Tekerlekli kulelerin siperlerinin arkasından umutsuzca ok yağmurunu sürdürmeye çalışan Gotlar, asla gerçekleşmeyecek saldırıyı beklerlerken, surlardakiler de mancınıkların harekete geçmesini bekliyorlardı.

Mancınıklar, halkın coşkulu tezahüratı arasında, gökyüzünde pembe çizgiler çizerek alevli atışlarını yaptılar ve kıvılcımlar saçıp çatırtılar çıkartarak hedeflerini buldular. Gotların dehşet verici kuşatma mekanizması, ortaya çıkışından bir saat sonra, üzerinde dumanlar tüten bir yıkıntı haline gelmişti.

Prokopius kendine gelememişti. Az önce her şeyi kaybetmiş gibiyken şimdi... Olağanüstüydü, bu tek kelimeyle olağanüstüydü! Zafer sevincinin sarhoşluğuyla aşağı baktı. Ya Belisar! Nasıl da savaşırmıştı, tıpkı bir tanrı gibi, gülererek! Ama aynı zamanda da dehşet içindeydi. Aşağıda geride, bir mancınık atışıyla ağaca çivilenmiş bir Got savaşçısı görüyordu; diğer tarafta tekerlekli kuşatma kulelerinin en büyüğü sanki uçuruma düşüyormuş gibi bir

çatırtı çıkararak ve yüzlerce kişiyi ezerek çöküyordu. Ortalık yanmış et kokuyordu ve göz yaşartıcı bir duman masum gökyüzünü karartıyordu. Belisarius yine yanındaydı ve kolunu omzuna attı. Halinden gayet memnun, aşağıdaki oyunu izlerken danışmanın omzuna vurdu.

“Mancınık için kaç atışlık malzememiz kaldığını tespit et, dostum.”

“Elbette, kumandanım.” Bunları söylerken ona hem hayranlık duyuyor hem de öndan tiksiniyordu.

Witigis öfkeyle başka bir saldırı noktası aradı ve bunu Porta Prenestina yakınlarında buldu. Kentin surları bu noktada oldukça yıpranmıştı ve sonradan örülen destek duvarı da bir tek darbeye yıkılacak durumdaydı. Bu iki sur duvarı arasında kalan bölüm kısa süre öncesine kadar şehrin arenaya çıkacak hayvanlarının barındırıldığı yerd; burada vahşi canavarlar dolaşıyor ve sirk gösterilerine katılma sıralarının gelmesini bekliyorlardı. Roma’nın gönüllü olmayan bu koruyucularının arasında, aslanlar, ayılar ve kara panterler vardı. Ancak tüyler ürpertici çığlıkları günlerden beri duyulmaz olmuştu. Bu hayvanlar şimdi, karaborsa fiyatlarını ödeyebilen zengin Romalıların tencerelerini dolduruyorlardı; artık Roma’da kimse etin kaynağını sormuyordu. Emektar eşekler ve atlar, köpekler, kediler, hatta sıçanlar, aç kent sakinlerinin sofralarının yolunu tutuyordu. Berberiler, sadece sevgili köpeklerini kararlılıkla korudukları için değil, onları herkesi açıkça kıskırtarak, ölen savaşçıların kanlı kemikleriyle besledikleri için de herkesin nefretini uyandırıyorlardı.

Anlaşılaçağı üzere hayvan barınağı boştu; Romalıları canlı koruma duvarlarını mideye indirmişlerdi ve böylece saldırganlarının karşılaşılabilecekleri en büyük tehlike-

yi kendileri ortadan kaldırmışlardı ve dıştaki sur duvarını geçtikten sonra yıkık iç duvarı geçmek Gotlar için sorun olmayacak gibi görünüyordu. Kısa bir süre sonra hayvan barınağının içi, kalkanlarının ardında temkinle ilerlerken burunlarına gelen vahşi hayvan kokusundan hâlâ tedirgin olan savaşçılarla kaynıyordu. Akılları canavarların artık orada olmadığını söylese de, içgüdülerini yatıştırmak mümkün olmuyordu ve bu yüzden saçları diken diken oluyordu. Artçı Gotların halat merdivenleri aceleyle yetiştirmesi gerekiyordu artık.

Geri döndükten sonra Porta Prenestina'yı tutan Bessas, denetim yürüyüşlerinden birinde, aşağıda kaynayan kara silüetleri görünce gözlerine inanmadı ve derhal alarm verdi. Ağırıklı olarak Transtiber bölgesinden gelme birer zanaatkâr olan ve paralı asker olarak Belisar'ın hizmetine girerek açlıktan kurtulan adamları, burası hâlâ bir vahşi hayvan çukuruymuş ve sanki kendilerini yutabilirmiş gibi aşağıdaki taş hazneye büyülenmişcesine gözlerini dikmişlerdi. Oradan kimler geçmemişti!

“Yaylarınızı hazır edin lanet olasıcalar” diye homurdandı Bessas ve nişan aldığı ilk oku tam hedefe atarak korkuya kapılan Gotlara keşfedildiklerini göstermiş oldu.

“Haydi, sizi gidi korkaklar!” Yaylarını büyük bir güç harcayarak geren ve başlarını yana çevirerek çukura nişan alan adamlarına sabırsızlıkla baktı. “İsterseniz gözlerinizi kapayıp da nişan alın” diye homurdandı. “Aşağıda adım atacak yer bile yokken hiç nişan almanız da olur.” Her atışta isabet sağlayarak kalkanlarını siper etmiş adamları teker teker yıktı.

Zanaatkârlardan oluşan birlik cesaret bulmaya başlamıştı; ilk nişancılara tezahürat yapılıyordu. Onlar bile

umutsuzca hapsolmuş bir sürünün içine yukarıdan atış yapabilecek durumdaydılar. Gotların mızrakları çaresizlikle duvarlara çarpıyor; ama kendilerini atış altında tutanlara ulaşamıyordu. Bu, içlerinden bazılarının av hayvanlarını sıkıştırmak için katıldıkları, hükümdarlar için düzenlenen sürekle avlarına benziyordu. Hayvanın etrafı parmaklıkla çevrildiğinde rahatça yanına yaklaşıp kolaylıkla onu parçalayabiliyordunuz. Suburbalı bir marangoz, bir duvar çatlağına sinerek kendisini emniyete aldığı sanan genç bir Got'a dikkatle nişan aldı ve yayı bırakırken keyifle bağırdı: "İşin bitti!" Duvardan aşağı kayarken, delikanlının uzun sarı saçları, aralarındaki kaba süslere dolandı ve başının gerisinde dalgalandı. Bir sıcak sos satıcısı durmadan dişlerini gıcırdatırken, peş peşe gönderdiği okları sapladığı kalkanların ardından canhıraş çığlıklar yükseliyordu.

Bessas'ın adamları kolları ağrıyarak yaylarını ellerinden bıraktıklarında, vivariumun* zemini Gotların cesetleriyle kaplanmıştı.

Kentin diğer ucundan panik dolu bir feryat yükseldi: "Orada, orada! Tırmanma halatları!"

Savunma noktalarından biri olan Hadrian Mozolesi'nin tepesinde nöbet tutan asker, sönmüş kamp ateşinin başında uyuyakalmıştı ve ancak Gotların halat merdivenlerinden birinin kancası dam düzlüğünden dışarı uzanan topuğuna girdiğinde uyandı. Bu gizemli uyarı feryadıyla ne kastetmek istediğini anlatacak fırsat bulamadı; çünkü kalkanlarının ardına sinen ilk saldırganlar dama atlayarak tek bir ses dahi çıkartmasına fırsat vermeden onu bacağından tutup aşağı savurmuşlardı bile.

* vivarium: Vahşi hayvanların arenaya çıkmadan önce barındırıldıkları yer.

Arkadaşları uyku sersemliğiyle ayağa fırlayıp el yordamıyla silahlarını bularak canlarını kurtarmaya çalıştılar. Ancak zorlu bir mücadeleden sonra durmadan balta sallayan Gotları parmaklığa kadar geriletip birbiri ardına aşağı savurmayı başardılar. Çığlıklar atarak düşenler, artlarından tırmanmakta olan arkadaşlarını da, yuvarlanan kaya blokları gibi beraberlerinde sürüklediler. Bizanslılar bundan sonra aceleyle merdivenleri sökmeye başladılar.

Ancak derhal yenileri getirildi ve tehdit edercesine yükselmeye başladı. Güneş doğmaya başladı ve gözleri kamaştıracığının sinyallerini verdi. Birliğin komutanı Korsomantis gözlerini sıkıntıyla kırıştıtarak içlerine akan teri sildi. “Bunlar bitlerden de beter” diye bağırarak, o sırada inatla damın kenarına yapışıp, kolunu uzatarak orada dizili sayısız heykelden birine tutunmaya çalışan bir Got’un yüzüne kılıcını enlemesine geçirdi. Adam gözlerini sonuna kadar açıp, sanki onu büyüleyip dondurabilecekmiş gibi son ana kadar öldürücü çeliğe baktı.

Got savaşçısı ağzını sessizce açarak aşağıya düşerken, aynı heykele tutunmuş olan Korsomantis soluklanmaya çalışarak ardından baktı. Sonra gözlerini tutunmakta olduğu taş figüre çevirdi. Bu olgun yaşlarında bir Herkül’dü, sırtına bir aslan postu atmış ve adaleli kolunu gürzüne dayamıştı. Biraz ötesinde duran etine dolgun bir Fortuna, bereket bohçasını boşaltıyordu. Daha geride başında parıltılı haresiyle bir güneş tanrısı, dört atlı bir savaş arabası sürüyordu; atların nalları şimdiden eksikti. Korsomantis, Herkül’ün mermer omzuna pat pat vurdu.

“Dünyanın başkenti” diye mırıldanarak yere tükürdü. “Eh, bu da elbette bir işe yarıyordur.” Sonra uzun kılıcının kabzasını kullanarak Herkül’ün kolunu bileğinden

oylattı, ağır mermer bloğu havaya kaldırarak aşağıya, Gotların peşinden tırmananların üzerine bıraktı. “İşte bu iş böyle yapılır çocuklar” diye bağırdıktan sonra tüm gücüyle mermer bir Heros’a dayandı; sonunda birkaç askerin yardımıyla onu devirmeyi başardı. Heykel kof bir çatırtı çıkarttı ve çarptığı yerde parçalandı. Şimdi yukarı tırmanan saldırganların üzerine mermer yağmaya başlamıştı. Fortuna, Sol ve birkaç peri aşağıya indi; nefis pliseler içinde narin figürler, sükunetle sonsuzluğa gülümseyen tanrısal yüzler... Çaresizlik içinde kendilerini korumaya çalışan askerler hepsini birer birer yerlerinden sökerek parçaladılar, kırdılar ve sonunda Gotların kalkanlarının üzerine yağmur gibi yağdırdılar. Geride, damın üzerinde kırık eller, etkileyici gözleri açık, yarısı parçalanmış yüzler, saç buklelerinden ve giysi kıvrımlarından artıklar kaldı; orada bir zamanlar var olmuş ve artık geçmişe karışmış bir güzelliğin izleriydi bunlar. Bir zamanlar insanların birbirlerine iletmek istemiş olduğu bir anlamın bilmeceleşmiş izleri...

Korsomantis, geri çekilenlerin ardından, “Bu size medeni bir halkla savaşmanın ne demek olduğunu öğretir” diye bağırdı.

O günün sonunda Witigis, bütün önemli noktalardan geri çekilmeye başlamıştı. Belisar kapıları açtırdı ve zafer sevinci içindeki adamlarını kaçan Gotların peşinden saldı. Hun atlıları onları emniyetli bir mesafeden yaptıkları atışlarla vurarak ortalığı kan gölüne çevirdiler. Piyade birlikleriye geride kalan kuşatma gereçlerini tahrip etmeye giriştiler ve sağlam kalanları da ateşe verdiler.

O gün, düşmanın otuz bin kişilik bir kayıp verdiği söylendi. Akşam olduğunda Bizanslılar sokaklarda zaferlerini kutluyordu. Romalılar da durumdan son derece hoş-

nuttu ve birkaç patrisyen Sybil'in* kitaplarında, şehrin üzerindeki tehlikenin temmuza kadar atlatılacağına dair ipuçları bulduklarını söylediler. Yazılanlarda, Quintilis** ayında, bir imparatorun yardımıyla şehirde “Gotların izi kalmayacak” deniyordu. Aventin'deki sarayında bulunan Belisarius bu sevindirici haberi memnuniyetle, gülerek karşıladı ve oturup imparatoruna bir mektup yazdı.

“Sicilya ve İtalya'da çok sayıda adam bırakmak zorunda kaldım” diyordu, “ve Roma'yı şimdiye kadar Tanrı'nın yardımıyla elimizde tuttum. Ama şimdi imparatorum yardım etmeli: Kuşatmaya kısa sürede son vermek için askere ve silaha ihtiyacım var. Eğer bu yokluk zamanı uzun sürerse ve açlık yaygınlaşırsa Romalılar yine düşmanın tarafına geçerler ve şimdiye kadar kazandığımız her şeyi kaybederiz. Bu yüzden yenilgi ve utançla karşılaşmadan önce harekete geçmeliyiz.”

Belisar mektubu Prokopius'a vererek, Gotlar sakın kaldığı sürece kadınların, çocukların ve kölelerin yiyecek stokundan tasarruf etmek için Napoli'ye gönderilmelerini emretti. O andan itibaren paralı askerlerin ücretleri azalan buğday yerine elde bol olan paraıyla ödenmeye başlandı. Belisar ayrıca, Gotlarla işbirliği yaptıklarından kuşkulandığı için şehirden sürülmelerini istediği senatörlerin bir listesini çıkarttı. Papa Silverius'un da Likya bölgesine, Patara'ya sürgüne gönderilmesini istedi.

Prokopius hepsini dikkatle dinledi ve Belisar'ın önünde eğilerek oradan ayrıldı. Koridora çıktığında Belisar'ın Teodora'ya yazdığı mektubu, orada oyalanan subayların şaşkın bakışları arasında deli gibi çarpan yüreğinin üzeri-

* Sybil: Eski Yunanistan'da falcı kadın.

** Quintilis: Latince beşinci ay.

ne bastırıldı. Bu satırlara yakında onun da elleri değecekti, o da bunları okuyacaktı. Teodora! İçi hasetle dolu olan İmparator'un kendilerinden esirgeyeceği şeyleri Teodora'nın sağlayacağından emindi: Destek, asker ve yiyecek! Acaba mektubun bir kenarına tesadüfi bir lekeymiş, papirüsün kendi dokusuymuş gibi çok ince bir çizgiyle bir 'T' veya bir 'P' yazmalı mıydı? Kendisini tutamadı, papirüsün üzerine içten bir öpücük kondurdu ve anında yüzü kızardı.

"Hadi, hadi" diye bıyık altından gülerek ona takıldı Konstantinus, "sevgiliye bir mektup ha? Tanıdığımı biri mi?"

Prokopius şiddetle başını salladı. Güçlülkle, "Sirkten bir kız sadece" derken aniden kahkahalarla gülmeye başladı. Koridorda uzaklaşırken doriforlar arkasından bakakaldılar.

Konstantinus da arkadaşına baktı ve sonra sanki, "anlaşılır gibi değil" demek istercesine omuzlarını silkti ve tekrar zar atılan masaya döndü.

"İki puan Eunes, sıra sende. Hey, Valentin elini cebinden çek. Yaralılara bile hile yaptırmayız burada."

Hükümet İşleri

Kapadokyalı Johannes, "Yenilgi ve utançmış" diye dalga geçti. "Kumandanımız biraz abartmıyor mu acaba?"

Teodora onu duymazlıktan geldi.

"Sevgili eşim, oradakiler açlık çekiyor" diyerek ısrarla söylediklerini yineledi. "Antonina, bana şehir halkının ellerinde sepetlerle surlara tırmandığını ve taşların arasında biten otları toplayıp pişirdiğini yazıyor."

Teodora, arkadaşının her zamanki küstahça tavrıyla şöyle bir değindiği şeyleri, eşine dehşet verici bir biçimde aktarabilmek için umutsuzca çırpınıyordu.

“Şu günlerde Roma’da trafiği engelleyen birinci neden sokağın ortasında birdenbire yere yığılarak ölen insanlar” diye yazıyordu Antonina. “Bu durumda alışverişe çıkmak gerçekten de zevkli olmuyor.”

Johannes, bir anlık boşluktan faydalanarak tekrar en sevdiği konuya döndü: “Roma’da kalmak başından beri bir hataydı. Witigis’i kovalamalı ve ele geçirmeliydi; böylece bütün bu olaya bir son verilmiş olurdu. Bence doğru olan buydu.”

Teodora bakışlarını tavana çevirdi. Daha ne kadar aynı şeyi konuşacaklardı. Yine de derin bir nefes alıp konuşmaya başladı:

“...Gerekirse yüz kere tekrarlayacağım, Prefektus. Koskoca Got Ordusu’nun karşısında beş bin kişiyle başka ne yapabilirdi. Ayrıca Witigis kaçmadı, taktik olarak geri çekildi sadece...”

Johannes, Roma’dan gelen mektubu bir kanıt gibi sallayarak araya girdi, “... Belisar’a da itiraz etmeden yuttuğu ve şimdi boğazına takılmış olan bir yem attı.”

“Başka bir seçenek var mıydı?”

“Napoli’de veya başka yerlerde bırakılan kuvvetlerin sayısını az tutarak ilerlemeye devam etmek.”

“Ve arkasındaki kentleri Gotlara bırakarak güvenilir bir destek hattı yaratmadan düşmanın ortasında kalmak, öyle mi?” diye sertçe kozunu ortaya sürdü Teodora. “Rica ediyorum Prefekt. Sizin stratejik deneyimlerinizin vergi borcu olanlara baskı uygulamaktan ibaret olduğunu biliyoruz ama bu mesele bunun çok ötesinde.” Sanki bunca budalalık karşısında kararı, tavan mozaiginde resmedil-

miş kainatın hakimine bırakmak istemişçesine ellerini ve gözlerini yukarı çevirdi.

“İmparatoriçem, siz kendi stratejik görüşünüzün talihsiz generalimize duyduğunuz sempatiden kaynaklanmadığından emin misiniz?”

Tombul boynunun üzerindeki başını hafifçe eğdi ve bir kaşını da havaya kaldırdı.

Teodora bütün dişlerini göstererek güldü. “Bu iddiayla iki yıldan beri çalmadığınız kapı kalmadı Johannes; bütün mektuplarımı kontrolden geçiriyorsunuz, odamı karıştırıyorsunuz, hizmetkârlarıma baskı yapıyorsunuz ve ortada gerçekten böyle bir şey olmadığı için de şu ana kadar en ufak bir kanıt bile bulabilmiş değilsiniz.” Canlı bir hareketle başını kaldırdı. “Benim stratejik görüşüm bu ülke için duyduğum kaygıdan kaynaklanıyor. Çünkü Belisarius haklı, şu anda Roma’yı kaybetmek sadece bir utanç değil, aynı zamanda büyük bir yenilgi ve İtalya seferinin nihai sonu olurdu. Augustus!” Sesindeki ısrarlı tonu koruyarak tekrar eşine doğru döndü.

“Aslında bu seferin bir an önce bitmesini en çok sizin isteyeceğinizi sanıyordum” diyen Johannes bir kez daha kötü niyetle araya girdi.

“Bu seferin bitmesi, sevgili eşim” diyerek öne doğru eğilen Teodora cümleyi tekrarlardı. Kafasının içindeyse, açlık çekiyorlar, açlık çekiyorlar, cümlesi uğulduyordu. Antonina, kocasının ekibinin durumunun iyi olduğuna dair güvence vermiş bile olsa, Prokopius’un açlıktan solmuş yüzü, ot suyuyla beslenirken, gece nöbetteyken yanındaki duvarda biten sinir otunu yolup çiğnerkenki hali Teodora’nın gözlerinin önünden gitmiyordu. Antonina’nın mektuplarında canlandırdığı tüm sahnelerde Prokopius gözlerinin önüne geliyordu. Tezgâhta

pek çok kişinin çekiştirdiği bir çuval unu alabilmek için, kalabalığın içinden tezgâhtara avucunun içinde sıkıldığı altınları uzatırken; gece tarlalardan birkaç kucak dolusu buğday kesebilmek için kapılardan birinden gizlice çıkıp başak saplarının arasından duyulabilecek ayak seslerine kulak vererek iki büklüm bir halde çabalarken; artık vızıldamasını duyması mümkün olmayan bir okla yere serilirken görüyordu onu. Sonra kendisini onun sıcak cesedinin başında otururken, bir daha asla hayat belirtisi göstermeyecek dermansız kollarını ellerinin içinde sıkarken görüyordu; artık ne nabız, ne kucaklamalar, ne bir kıpırtı vardı... Kendisi birkaç dakika geciktiği için hepsi bir daha geri gelmemecesine silinmişti. Beyninin içindeki cehennem Teodora'yı alt etmişti, gözlerini kapattı. "Açlık çekiyorlar" diye bir kez daha bitkin bir şekilde mırıldandı.

Kapadokyalı Johannes tam karşı çıkmaya hazırlanıyordu ki, Justinian tek bir işaretiyle konuşmasını yasakladı.

İmparator durup düşündü. Belisar'a ve öncelikle de onun sözlerine asla güvenmiyordu. Ama Roma'nın kaybedilmesi kendisi için de bir kabustu. O anda kimin haklı olduğu sorunu bir yana bırakacak ve bu konuda esnek davranacaktı.

"Eutalius'u paralı askerlerin ödeneklerini de Napoli'ye gönderin" diye emretti, "oradan Roma'ya nasıl döneceğiyle Belisar ilgilensin. Sonra da kuvvetlerin desteklenmesi üzerine düşünelim."

Kapadokyalı Johannes boyun eğdi ve alayların konumuna ve etkinlik bölgelerine ait kayıtları gözden geçirmeye başladı. "Bin İsauryalı gönderebiliriz belki" diye tereddütle konuşmaya başladı.

Teodora ayağa kalktı, kağıdı onun elinden çekip aldı. İnceledikten sonra kocasına uzattı. “Beş bin” diye talebini belirtti.

Justinian kağıdı onun elinden almadı. Sonunda bir silentarius yaklaşıp kağıdı nazikçe parmaklarının arasından çekti.

Johannes, Teodora’nın arkasından, “En iyi ihtimalle üç bin” dedi.

Justinian başını salladı.

Teodora öfke içinde tekrar koltuğuna oturdu. “İmparatorluğun geleceği hakkında pazarcı kadınlar gibi pazarlık ediyoruz!”

Johannes, “Sevgili Augusta, siz kendinize başka bir yerde eğlence arasanız, biz de bu konuyu erkek erkeğe tartışabiliriz” diyerek onu iğneledi.

Teodora hiddetten sapsarı kesilmiş bir halde kocasına baktı; ama Justinian onların çekişmesine aldırmayacak kadar kendi düşüncelerine dalmıştı. Teodora’nın sadece bu tür görüşmelerde görmeye alıştığı şen kahkahasını atarak bir espri yaptı. Eskiden olsa Teodora rahatça arkasına yaslanır ve işin bu kadarla kalacağından emin olurdu.

Kapadokyalı, “Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?” diye sorarak şimdi de o ana kadar hiçbir yorum yapmadan koltuğunda oturmakta olan Ermeni’den destek aradı.

“Ben” dedi Narses, “ayrıca Vitalien’in kuzeni Johannes’in kumandasında bulunan yedi yüz Trakyalı süvariye de gönderebileceğimizi düşünüyorum.”

Teodora ona aşikâr bir şekilde şükranla gülümsedi.

“Ama meslektaşımın Belisar’ın taktiğine ilişkin kaygılarını da bir ölçüde paylaşıyorum.”

Teodora ona hayretle baktı ama yüzünde ciddiyetten başka bir şey göremedi. Ermeni, Belisar’ın hareket tarzını

gerçekten de hatalı mı buluyordu? Teodora ona inanma eğilimindeydi ve gerçekten de kendisi için pek fark etmiyordu. Çaresizlik içinde bekledikleri para Belisar'a gönderilecekti ve İsauryalılar'la Trakyalılar gemilerle Napoli'ye doğru yola çıkacaklardı; önemli olan buydu. Eğer Narses de kendi adamlarıyla birlikte İtalya seferine katılmak istiyorsa bu Teodora için sadece, Prokopius'un o kıyımdan sağ kurtulması ve kendisine dönebilmesi için desteğin biraz daha artması anlamına geliyordu. Ve elbette Antonina da vardı. Ama tuhaf bir şekilde Antonina için kaygı duymuyordu; o kendisine bakabilirdi. Narses konuşmaya devam etti; Teodora da ona kulak verebilmek için kendi düşüncelerinden sıyrılmaya çalıştı. Hayır, üzerindeki kanatlı aslan motifleriyle olağanüstü ihtişamlı giysisi içindeki bu ufak tefek Ermeni onda bir kaygı uyandırmıyordu. Tartışma bittiğinde Teodora kendisini galip gelmiş hissetti.

Teodora kendi dairesine giderken yanına kısa boylu bir adam yaklaştı. Silentariuslar ve özel muhafızları, onun bu ricacıyla konuşmak istediğinden emin olduktan sonra İmparatoriçe'nin yanına gitmesine izin verdiler. Adam, uzun koridorlar boyunca Teodora'nın yanında yürüyerek, arkalarındaki koro oğlanlarının yankılanan ilahileri arasında onunla sohbet etti.

“Size bir öneri getirmiştım imparatoriçem.”

“Biliyorum.”

“Eğer sormama izin verirseniz, kararınız nedir?”

Teodora dimdik ve yüzünde gururlu bir ifadeyle ona döndü. “Daha fazla bekleyemem” diye devam etti kısa boylu adam, “kardeşlerimle birlikte Roma'ya dönmeliyim. Orada Papa Agapet'i tasviye etmiş olduğunuzu anlatırsam hiç de yalan söylemiş olmam.”

Teodora buz gibi bakışlarla onu süzdü. “Doğru” diye saptamada bulundu, “bu arada kendi oynamış olduğunuz mütevazı role değinmenize ise hiç gerek yok elbette. Ve tabii Papa Silverius’un elinden çıkmış görünen Witigis’e tarafınızdan yazılmış ve Belisar’ı onu sürmeye teşvik eden mektup var bir de. Ayrıca şunu da unutmayın ki Vigilius...” orta parmağını gösterip uyararak ona baktı, “Papa olarak Kalkedon Ruhaniler Meclisi’ni dağıtmaya hazır olduğunuzu kanıtlayan yazı da elimde. Belki de bu belgeyi Roma’daki kardeşlerinize göndermeliyim.”

Vigilius’un gözünü korkutmak mümkün değildi. İnsanların yanına her zaman gereğinden fazla sokularak tedirginlik veren canlı, zayıf bedeni Teodora’ya, kendisini besleyen sahibinden biraz fazlasını kopartma telaşıyla haince elini ısırarak aç bir hayvanı hatırlatıyordu. Açtı, hepsi açıldılar...

“Sadece bin altın lira ve papalık koltuğuna oturduğumda, Patrik Antiemos’u tekrar eski makamına getireceğim” diye Vigilius korkusuzca düşüncesinde diretti.

“Yedi yüz” diye yanıtladı Teodora, “bu son sözüm. Ve hemen bugün yola çıkacaksınız, anlaşıldı mı? Duyduğuma göre Patara Piskoposu, Papa Silverius’u destekliyormuş ve tekrar makamına iade edilmesi için çalışıyormuş; ondan önce davranmanız iyi olur.”

Vigilius, Teodora’ya biraz daha yaklaştı. “Bir yanlış anlaşılma olmasın diye Napoli Merkez Komutanı’na ve Belisar’a yazılmış bir iki mektuba ihtiyacım olacak.”

Teodora iç geçirdi ve kendisiyle birlikte gelmesi için Vigilius’a işaret etti. Bu parazitten kurtulur kurtulmaz günün geri kalan kısmını banyoda geçirecekti.

Vigilius, adım attığı ihtişamlı mekanlara meraklı gözlerle baktı.

Sütun başlıklarının yassı akıtmalarında devam eden altın yaldızlı tavan oymalarını, duvarları zeminden tavana doğru yarısına kadar süsleyen parıltılı pembe elmaslarla bezenmiş kobalt mavisi mozaikler tamamlıyordu. Etrafta sandal ağacı ve limon karışımı hoş bir koku vardı. Teodora istediği mektupları yazarken Vigilius, burun deliklerini kabartarak güzel aromaları içine çekti, yazı masasının üzerindeki sumermerini okşadı, altın mürekkep hokkasını elinde tarttı, sedir ağacından koltuğa dokunarak elinin altında kayışını hissetti.

“İşte.” Teodora mektup tomarını öfkeyle ona uzattı.

“Antemios burada mı?” diye merakla sordu Vigilius ve dört bir yana baktı, “onun sarayda olduğunu söyleyenler...”

“Hayır” diye sözünü kesti Teodora, “ Mısır’daki bir manastırda.” Bunu söylerken mektupları bir kez daha ona doğru itti.

Sonunda Vigilius mektupları aldı, eğildi ve gitti. Nihayet, nihayet gidiyordu işte. Teodora, Kriseis ve Kalliste’yi çağırdı, kapıları açtı, iç içe odalardan geçti ve hizmetkârlarını yeşim taşından küveti sıcak suyla doldurmaları için gönderdi.

Bir kapı açıldı ve eski patrik Antemios’un yuvarlak, güleç yüzü görüldü. “Gitti mi?” diye endişeyle sordu.

“Evet” diyerek kısa kestirme bir yanıt verdi Teodora.

Patrik rahat bir nefes aldı. “Ah, eğer mümkünse bir de mürekkep rica edeceğim. Size yük olmak istemem ama acaba....”

“Evet” diye öfkeyle sözünü kesti Teodora ve ani bir hareketle giysisinin omuz kopçalarını açtı.

Eski patrik Antemios, “Teşekkürler” diye mırıldandı telaşla. Kapı ardından kapandı.

Teodora kendini suyun içine bıraktı ve teninin üzerindeki sıcak ve hissedilir basıncın, onun ellerinin basıncı olmasını yürekten diledi. Prokopius! Burnuna tuzlu, uçucu bir koku geldi ve bir an için onun avuç içlerini kokladığını zannetti. Bedeninin her köşesinin nasıl koktuğunu biliyordu; şakaklarının kokusunu bileklerinin kokusundan ayırt edebilirdi. Daha derin bir soluk aldı ve çağrışım hafifledi. Hayır, bu soluduğu havada sevgilisinden bir zerrebile yoktu. Kendisini bu mekanda sarmalayan hava, sevgilisini başka bir yerde; bir ihtimal ardında olduğu surlara ulaşmak için bir denizin, bir sahilin, o sıradağların ve bir düzlüğün geçilmesi gereken bir uzaklıkta kucaklıyordu. İkisini damla damla, tane tane bağlayan okşayışlar öylesine çoktu ki; bir şeyleri ıslak parmaklarıyla avuçlamaya çalışan biri için çok fazlaydı bu. Teodora gözlerini yumdu ve sevgilisinin nerede olduğunu hayal etmeye çalıştı.

Akılın Zaferi

“Aaaaah!” Önce yere çarptı, sonra kendinden geçti. Parmaklarını tekrar hareket ettirdiğinde eline toprak geldi. Serin karanlık tenine sinmişti. Prokopius’un, vurulmuş değil de kaybolmuş olduğunu ve içinde bulunduğu çukurun kendi mezarı değil de tarlaların arasında bir yerlerde rasgele bir çukur olduğunu anlaması için bir süre geçmesi gerekti.

Kendisini sürükleyip götüren karmaşayı ve bağırışmayı hâlâ hatırlıyordu. Burası ise tümüyle sessizdi. Kararmış, çatlak bir kalas, ilk yıldızın görüldüğü soluk gökyüzünün önünde bir siluet olarak yükseliyor ve içine düş-

müş olduğu çukurun zamanın harap ettiği eski bir yapının bir bölümü olduğunu ele veriyordu. Eğer bir kentte, Roma'da olduğu gibi uzun zamandır yerleşim varsa, o zaman kent, bir mercan kayalığı gibi büyüyor, eski köklerini ve katmanlarını çoğunlukla şaşılası dokunulmamışlıkta geride bırakıyordu.

Prokopius geçmişin içine düşmüştü; bir tarihçi için ne uygun bir ölüm, diye düşündü biraz alaylı. Hiçbir çıkıntısı veya çatlağı olmayan kaygan duvarlara yarım yamalak dokunuşuyla yaptığı bir yoklama bunun ölümü anlamına geleceğini ortaya koyuyordu. Binanın açıklığı, tırmanmak için hiçbir destek yaratamayacağı kadar yüksekteydi. Hızla kaybolmakta olan gün ışığında aceleyle yığın haline getirdiğı toprak, basar basmaz ayaklarının altında kayıyor ve Prokopius kendisini tekrar düz zeminin üzerinde buluyordu. Bir gece boyunca kalkanını döşek, kısa asker togasını da örtü olarak kullanarak orada yattı. Yapabileceğı başka ne vardı? Akılla durumunun umutsuz olduğunu kavrasa da, içindeki bir şey, umut etmekten vazgeçemiyordu, vazgeçmek istemiyordu.

Prokopius, asmalı odalarında Teodora'nın yanında yattığını hayal etmeye çalıştı; ama bu sadece kendisini daha da yalnız hissetmesine neden oldu. Kendi yaşamı olan yoldan sadece bir adım uzakta ve işte soğuk, nemli, sevimsiz bir çıkmazın içinde, hiç kendi ölümüne benzemeyen bir ölümle baş başa beklemekteydi. Karanlığa diktiğı gözleri kırpışmaya başladı. Sonra uykuya daldı.

Bir süre sonra gün ışığı deliğın köşelerinde dolaşmaya başladı. Prokopius küçük bir ışık demetinin duvar boyunca aşağıya kayarak kıpırtısız ayağına vuruncaya kadar zeminde gezindiğini gördü. Işık demeti ayağına ulaştığında ışığın geldiğı açıklıktan aşağıya, Prokopius'un üstüne

doğru ağır bir şey düştü; emekleyerek kendini duvarın dibine çekti. Hemen dibine düşen, zırhı ve silahlarıyla birlikte tam donanımlı bir Got savaşçısı olduğu yerde doğruldu. Sakalındaki kanı sildi, sersemliğini hâlâ atmamış bir şekilde etrafına bakındı, Prokopius'u gördü ve kılıcını çekti. Sonra bir an durdu ve düşündü.

“İşte böyle iyi” diye mırıldandı Prokopius gerginlik içinde, “düşünmek iyidir, düşün dostum. Evet, tamam, söyle bir etrafına bak yeter ki.” Olabildiğince ses çıkartmadan olduğu yerde doğruldu, duvara yaslanıp öylece kaldı. “Fena sayılmaz değil mi?” diyerek kendi kendine alçak sesle yaptığı konuşmayı sürdürdü.

Got, kılıcının askısını üzerine asılıp tırmanabilmek için daha yakında görünen bir kalasa fırlatmaya hazırlanınca; “Hımm, çıkıntılar. Hayır, kalası unut” diye şarkı söylercesine devam etti Prokopius. “Ben çoktan denedim, taşımıyor ama sen buyur dene.” Kendinden iki baş daha uzun olan yeni kazazedeye yavaş yavaş yaklaştı. Got aşağı doğru baktı; Prokopius yukarı doğru... Sonra ikisi birden yukarıda parlayan güneşe doğru baktılar.

İki gönülsüz kader ortağı öğleden sonrayı birlikte karşıladılar. Got, ters çevirip yere bıraktığı miğferinin içine, oturduğu yerden küçük taşlar fırlatıyordu. Her atışta daha yumuşak hareket ediyordu, sonunda sadece bileğini oynatarak atmaya başladı. İsabet ettirdiğinde “dong” diye bir ses çıkıyordu.

Prokopius hiçbir şey söylemiyordu. Başarısızlıkla sonuçlanan bir dizi tırmanma girişiminden sonra yaptıkları basit bir planla Latince muhabbetlerini sonlandırmışlardı. Yukarıda tekrar bir ses duyduklarında, içlerinden hangisinin dilinden konuşuluyorsa o fırlayıp bağırıyordu.

Akşama doğru fırsat doğdu; savaş çılgınlıkları sustu ve birtakım belirsiz konuşmalar duyulmaya başladı. İkisi de ayağa fırlayarak tüm güçleriyle yukarıya doğru haykırmaya başladılar. Sonra susup beklediler. Ayak seslerinin yaklaştığını duydular, tozluklar şıkırdadı, birisi aşağıya eğildi ve bir soru sordu. Prokopius nefesini tuttu: Gotlar. Yanındaki ona şöyle bir baktı ve yukarıya yanıt verdi. Az sonra aralarına sarkan bir halat ucu görüldü ve boşlukta sessizce sallanmaya başladı. Prokopius tutunmaya çalıştı ama Got onu engelledi.

“Hayır önce sen çıkma, deliğin ağzında Bizans miğferini gördükleri anda seni tepelerler.”

Prokopius başını salladı ve gergin bir şekilde geri çekildi. Got’un heybetli gövdesi halatın ucunda sallana sallana yükselerek kayboldu. Peki ya halat? Küçük isterik çılgınlık hava kabarcıkları gibi Prokopius’un gırtlığına doğru yükselip dışarı fırlamak istediler. Halatın ucu ağır ağır uzaklaşmıyor muydu? Fark ettirmeden? Az sonra tamamen kaybolmayacak mıydı? Prokopius felç gelmiş gibi olduğu yerde kalarak, halatı titreşerek tümüyle gözden yitene kadar seyretti. Ama yine oradaydı işte, önünde sallanıyordu ve yukarıdan sabırsızlığını belli eden bir homurtu geliyordu.

Prokopius heyecanla halata sarılarak tırmanmaya başladı. Delikten bir Bizanslının çıktığını gören Gotlar da en az onun kadar şaşırılmışlardı. Kabaca koltuklarının altından tutarak onu yukarı çektiler. Ama Prokopius’un kader arkadaşı, eğer çıkarttığı seslere konuşma denebilirse, yanındakilerle tartışıyordu ve sonunda biri kılıcının ucunu uzatarak hangi yönde ortalıktan kaybolması gerektiğini Prokopius’a gösterdi. Prokopius derhal harekete geçti. Cesetlerin, mızrakların ve tepelerin üzerinden geçerek

ebedi şehrin surlarına doğru düşe kalka ilerledi; şehri gördüğünde onun kadar sevinen pek az hacı olmuştur.

Arkadaşlarını askeri hastanede buldu. Her ikisi de sargılar içinde olan Ioannes ve Konstantinus, ellerinde şarap kupalarıyla hayatında ilk kez korkmuş görünen Bessas'ın başında duruyorlardı.

Bessas'ın yüzünde, gözünün tam altından, yeleklenmiş bir ok sapı dışarı uzanıyordu. Hâlâ yaşıyor olması bir mucizeydi. Alnına yağlı bir deri mendil bağlamış olan Yunanlı cerrah, az önce kestiği bacağı bir kenara bıraktı, kanlı ellerini bir beze silerek durumu sakın bir şekilde gözden geçirdi.

Doktor, "Hayır şimdi şarap olmaz" diyerek Ioannes'in arkadaşına uzattığı kupayı geri çevirdi. Sonra Bessas'ın çevresinde dolaşarak bir süre düşündükten sonra ensesindeki bir noktaya eliyle bastırdı. "Acıyor mu?"

"Ah, evet çok acıyor."

Doktor hoşnutlukla başını salladı.

Sargılı bacağıyla topallaya topallaya gelen Korsomantis, "Bu sevinilecek bir şey mi?" diye tedirgin bir şekilde sordu.

"Doğrusu öyle" dedi doktor, "çünkü bu onun yaşayacağına işaret ediyor." Bunları söylerken okun sapını giriş noktasına yakın bir yerden kırdı. Bessas'ın rengi soldu.

Sonra doktor hassas bir neşter aldı, enlemesine hızlı bir darbeye Bessas'ın ensesindeki işaretli yeri keserek açtı ve açık kırmızı renkli, kanayan eti yokladı.

"Hadi itin bakalım" diyerek arkadaşlarına ahşap sapın çıkık kökünü gösterdi. Hepsinin rengi soldu. Sonra Korsomantis devasa başparmağını bastırdı. Bessas gözlerini yumdu. Doktor diğer taraftarı sapı yakaladı ve çekti. "İşte buyrun!" Sesinde katıksız bir zafer sevinci vardı.

Konstantinus, sapın arkadaşının boynundan nasıl git-tikçe uzayarak dışarı kaydığını gördü, arkasına döndü ve kustu.

“İşte.” Doktor neredeyse yarım metre uzunluğundaki ahşap ok sapını Bessas’ın eline tutuşturdu. Okun uç kısmında demirden ters çentikler vardı. “Görünüştünüzü bo-zacak bir yara izi kalmayacak.” Bunları söyleyerek bir sonraki yaralıya döndü. Bir an sessizlik oldu, sonra Bessas haykırarak şarap istedi.

Biraz sonra Diokletians Hamamı’nın yan mekanların-dan birinde kurdukları çilingir sofrasına oturduklarında, “Peki Ursicinus nerede?” diye sordu Prokopius.

Her zamankinden hızlı içmişti; çukurda geçirdiği sa-atler onu susatmıştı ve şimdiden oda etrafında dönmeye başlamıştı. Konstantinus cevap vermek yerine bardağını kaldırdı ve yere birkaç damla şarap döktü. Diğerleri de aynı şeyi tekrarladılar. Prokopius da durumu anladı. O da arkadaşı için birkaç damla şarabı feda etti.

“Ama onu savaşırken görmeliydin” diye coşkuyla ba-ğırды Bessas. O sırada ölen atlardan birinin kızartılmış eti dolaştırıldı; hepsi hançerlerini çekerek birer parça kestiler ve lifli etleri ağızlarına tıktılar. Yağlar çenele-rinden akarken, o gün Gotları nasıl acımasızca dağıttık-larını, Principius ve Tarnutus’un kendi piyadelerini de savaşa katmak için nasıl yalvardıklarını, süvarilerin na-sıl düşman siperlerine vardığını, Teodoriskus ve Georgi-us’un nasıl iki ellerinde birer mızrak, çarpışma içinde yutulana kadar cephede dövüştüğünü, Atenodoros’un nasıl siperlerin üzerine fırlayıp Gotlara kıcını gösterdi-ğini, nasıl durmadan öldürdüklerini ama siperlerin ar-dından Gotların neredeyse fışkırdığını anlatıp durdu-lar.

“Gotların ardı arkası kesilmiyordu” diye peltek peltek konuştu Korsomantis. “Üç tanesini öldürüyordun, beş tanesi çıkıyordu.”

Geri çekilirlerken Principus ve Tarnutus’un onları nasıl kahramanca koruduğunu, Principus’un göğsü mızraklarla delik deşik olmuşken bir baltanın nasıl kafatasını yardığını, kardeşinin Tarnutus’u nasıl bir atın üstünde taşıdığını ve Porta Salaria’nın önüne geldiklerinde bir kan gölü bırakarak atın böğründen nasıl kaydığını anlattılar. Tarnutus için de yere şarap döküldü. Meyhane vecizeleri birbirini kovaladı, her dilden kahramanlık şarkıları söylendi ve Prokopius hayretle yaşamın bu adamlar için bir şey ifade etmediğini ve ölümü düşünmenin de onları şarap gibi etkilediğini fark etti.

Yalnızca Korsomantis dikkat çekecek ölçüde sakın kaldı; sadece içti, içti ve gözlerini kadehine dikti. Sol eli yaralı bacağına üzerindeydi, adaleleri ve sinirleri kemiğe dayanana kadar yırtılmıştı. Hâlâ doktorun, bir daha hiçbir zaman normal yürüyemeyeceğini söyleyen sesini duyuyordu.

O sırada Ioannes, “Peki, sen bu arada ne yaptın?” diye neşyle sorarak Prokopius’un omzuna vurdu.

“Bir çukura düşmüştü!” diyerek, kıkırdayan Konstantinus gülerken ağzındaki şarabı dışarı püskürttü. Biraz sakinleştikten sonra, “Neyse, aldırma” dedi, “sonuçta sen bir kalem adamısın.” Diğerleri çok beğendikleri bu espriye gülerken Prokopius, cam gibi olmuş gözleriyle bakarak güç bela konuştu.

“Hayatta kalmış olmak gülünç bir şey değil!” diye inledi. Beynindeki kırmızı noktalar zonkluyordu. Önemli ve coşturucu bir laf ettiği hissine kapılmıştı. “Bu öyle bir şey ki...” diye bilgece konuşmasını devam ettirmek istedi ama sözü kesildi.

Bessas, o sırada kapının perdesini aralayan Korsomantis'in ardından "Nereye gidiyorsun?" diye seslendi. Kimse onun kalktığını fark etmemişti.

"Tanrı'nın cezası Gotlar" dedi Korsomantis sadece, "bacağımı mahvedip de cezasız kalacaklarını sanmasınlar."

"Hey, bırak şimdi gitmeyi" diye seslendi Ioannes; ama Hunlu çoktan dışarı çıkmıştı bile. Subay bardağını öfkeyle arkasına doğru fırlattı ve onun peşinden gitti. Diğerleri de onu izlediler.

Topallaya topallaya kararlı bir şekilde ilerleyen dori-foru, kah gülerек, kah hayretle, kah şaşkınlıkla ikna etmeye çalıştılar; ama o son cümlesini durmadan tekrarlamaktan başka bir şey yapmıyordu. Korsomantis'in üçüncü denemeden sonra bir atın sırtına sıçramayı başardığı Porta Pinciana'nın önünde, son iyi niyetli şakalar da tü-kendi.

"Hay şu kalın kafalı Hun" diyerek öfkesini belirtti Bessas.

"Hey, bu salak ne yapmak istiyor çocuklar?"

Ancak Korsomantis, şaşkınlık içindeki kapı muhafızlarına kapıyı açmalarını emretti ve onlar da bu herkesçe tanınan adama itaat ettiler. Korsomantis alçak sesle küfretmeye devam ederek atını dışarı sürdü ve önünden geçerken de Konstantinus'un elindeki şarap kupasını aldı. Böylece küfrederek ve içerek Gotların siperlerine doğru ilerlemeye başladı. Geride kalan arkadaşları bundan sonra ne olacağını görebilmek için aceleyle surlara yapıştılar. Neredeyse en yuvarlak halini almış olan dolunay, savaş alanını ve atının üzerinde kendi bilmecemsi dilinde bir ezgi mırıldanan Hun'u net olarak görmelerini sağlıyordu; sesini şimdi Got devriyeleri de duymuşlardı. Yabancı

atlı hiç telaş etmeden yaklaşırken ayağa kalktılar. Kılıcını çekip ilk iki devriyenin kafasını uçururken, hâlâ şaşkınlıklarını üzerlerinden atamamışlardı. Korsomantis'in devriyeleri tek başına nasıl doğradığını gördüklerinde Ioannes ve Konstantinus gecenin sessizliği içinde tezahürat yaptılar; Bessas soluğu kesilerek öne doğru eğildi. Prokopius iç sıkıntısıyla suskun kaldı. Korsomantis, çevresinde bir ceset yığını oluşturduktan sonra atının başını çevirdi ve aynı sakin tempoyla geri döndü.

“Evet, moruk, muhteşem!” Bessas, Ioannes’e sarılıp öptü. Sur devriyeleri tezahürat çığlıkları attılar.

“Ama artık geri dön!” diye bağırdı Ioannes ve ilk Got savaşçılarının atının üzerinde uyukluyormuş gibi duran ağır atlının peşine düştüklerini gördüklerinde bağırmaya başladılar. “Niçin daha hızlı sürmüyor? Haydi, Korsomantis, daha hızlı!” Bağırdılar, el salladılar, onu hızlandırmaya çalıştılar; ama boşuna. Korsomantis hızlanmadı. Gerginlikten soluklarını tutarak, peşindeki Gotların, Hun’la kurtarıcı şehir surlarının arasına girdiklerini gördüklerinde Korsomantis’in sarhoş homurtularını bir kez daha duydular. Sonra etrafı sarıldı ve düşman kalabalığının içinde gözden yitip gitti.

“İnanılır gibi değil!” Bessas sırtını surlara yasladı.

“Tek başına neredeyse yirmi Got öldürdü.” Kendisini kötü hissediyordu.

“Niçin o kadar ağırdan aldı sanki?” diye sıkıntıyla sordu Ursicinus.

Prokopius hâlâ dışarıya, Gotların Korsomantis’in üzerine avını parçalayan bir kurt sürüsü gibi üşüştüğü yere bakıyordu.

“Hayatta kalmak hiç de gülünç değil” diye fısıldadı. Bir anda hiç tanımadığı çocuğunun, kendi ölümünü

mutlaklaştıracak, oradaki Hun'un ölümü kadar anlamsız ve sonuçsuz kılacak ölümden sonsuz bir acı duydu.

Huzura Kabul

“Ah, Teodora!” Komito, erguvani renkli pelerinini hışırdatarak ağlayanları teselli etmeye çalışan kız kardeşinin kollarına atıldı. Teodora, yanağını sevecenlikle Komito'nun yanağına bastırdı ve alınlığından sarkan incilerin birleşen tenlerinin arasında ısındığını hissetti.

“Hey, tuzlu su lekelerinin ipekten ne kadar zor çıktığını biliyorsun değil mi?” diye şakalaşmaya çalıştı Teodora. Komito gözyaşları arasında gülümsedi. Olduğu yerde doğrularak alnındaki saçları geriye itti.

Teodora onu inceledi; çocuksu bir yaşlı kadının, yukarıda topladığı ağarmış saçlarını tutan altın alınlığının altındaki ince kemikli yüzüydü gördüğü. Komito yaşadığı kaygılardan dolayı erken yaşlanmış, diye düşündü Teodora ve içinden bir hesap yaptı; ellisini geçmiş olamazdı. Ya Sittas bir savaşta yaşamını yitirdiğinden beri ne kadar geçmişti? Komito şimdi, kızı evlenmek üzere olduğu için ağlıyordu.

“Pışşt, pışşt” diye mırıldandı Teodora, “sevgili Sofia'nın Justinian'ın yeğenlerinden en iyisini alıyor; bunun için gerekeni yaptım.”

Johannes gibilerinin artık tehlike arz edemeyeceği büyük bir sülalenin kurucusu olacaktı Sofia.

Komito söz dinleyerek ağlamayı kesti, burnunu çekti ve cebinden küçük bir cep aynası çıkarttı.

“Ah, kusura bakma. Kendimi harap ettim gerçekten de.”

Bir kölenin karşısında durarak kendisine uzattığı çantayı karıştırdı ve dudak boyasını aradı. Boyamak üzere büzdüğü dudaklarıyla,

“Törene Anastasia da gelecek mi?” diye sordu zar zor. Sonra yüzüne değişik ifadeler vererek birkaç deneme yaptı ve Teodora’ya baktı. O ise, pelerininin kıvrımlarını düzeltiyordu.

“Anastasia’yı tanırırsın” dedi sonunda Komito’nun yüzüne bakmadan. “Her zaman gezmede ve eğlencede.” Başını kaldırdı, “Doğruyu söylemem gerekirse nerede olduğunu hiç bilmiyorum.”

Komito tekrar hüzünlendi. “İnanılır gibi değil, öyle değil mi? Bizim küçük kızımız.” Bir an düşüncelere dalarak sustu. “Hatırlıyor musun, bir gece nasıl senin kucağına oturmuş ve sarılarak seni sevdiğini söylemişti?”

Teodora başını salladı. “Sonuçta yaşamda insanın sevdiği kişiler azalıyor” diye yanıtladı düşünceli bir ifadeyle. “Sen, Antonina...” Sustu.

“Kocan” diye sıralamayı tamamladı Komito ve Teodora’nın elini tuttu. Teodora gözlerini kardeşinin parıltılı bakışlarından kaçırdı. Komito’nun kocasını sevmiş olduğuna kuşku yoktu.

“Evet” dedi sonunda, “bu doğru aslında. Kocam beni seviyor.”

Tekrar sustu. O sırada Narses geldi ve hiçbir şey söylemeden onu görebilecekleri bir yerde durdu. Teodora başıyla ona işaret etti.

“Şimdi gitmelisin, Komito” dedi, “huzura kabul az sonra başlıyor.”

Kız kardeşi başını salladı, Teodora’yı bir kez daha alnından öptü, tahtın basamaklarını aceleyle indi ve duracakları yerler simetri içinde düzenlenmiş olan maiyetin

içindeki yerini almak üzere ağır kanatlı yan kapılardan birinden çıktı. Sonra müzik ve tütsü dumanları arasında ağır perdeler kaldırıldı ve o günkü ricacılar Bizans İmparatoriçesi Teodora Augusta'nın huzuruna kabul edildiler. Ellerin göğüslerinde çaprazlayıp önünde diz çöktüler.

Teodora tekrar yalnız kaldığında yine düşüncelere daldı. Evlilik bağları kurmak için uğraşmak, çocuksuzlar ve yurdunu yitirmiş olanlarla uğraşmak çok az sayıdaki yakınlarını kendisine ve birbirlerine ne kadar bağlasa da yetmiyordu. Sirkten eski arkadaşlarına destek vermiş; umut dolu taşralı gençlerin koydukları hedeflere ulaşmalarına yardımcı olmuştu. Eufemia'dan farklı olarak, kendisi için açılan kapıları başkalarına da her zaman için açık tutmaya çalışmıştı. Bu arada düşmanlık dolu soyluluk tabakasının yavaş yavaş dağılmasıyla elde ettiği kazanım da hiç fena değildi. Şimdi bir sülale kurma, kendini insanlara vakfetme ve aynı zamanda bütün uyarılarına rağmen Justinian'ın himayesinde, giderek yükselen ezeli düşmanı Kapadokyalı Johannes'e karşı inisiyatifi ele alma zamanıydı. Bir an, Kapadokyalı'nın da bir çocuğu olduğu aklına geldi.

“Kriseis!” Oda hizmetkârını çağırdı ve ondan Eufemia adında on dört yaşında bir kızı olduğunu öğrendi. “Eufemia!” Teodora ağzını burnunu yamulttu ve ölümünün üzerinden onca yıl geçmiş olan ana imparatoriçeyi düşündü.

“Ben hiçbir zaman bu kadar bayağılaşmadım” diyerek onun kendi hakkındaki insafsız yargısını tekrarladı. “Ama belki de bu Eufemia bayağılaşabilir.” Bu basit bir oyun olacaktı, gerçek anlamda bayağı değil; ama yeterince aşağılayıcı. Johannes, eski soylularla evlilik bağları üzerinden ilişki kuramayacaktı. Damat adayı aynı za-

manda çok şey vaat eden bir genç olmalıydı ki, daha sonra bir zarar görmeden yükselmesi ve sonsuza kadar müteşekkîr kalması sağlanabilsin. Teodora olasılıkları gözden geçirdi ama aklına hemen uygun bir damat aday gelmedi. Belki de Leo? Eski bir köle, bu harikaydı! Johannes'ın onu sırdaşı kabul etmesi durumu daha da renklendiriyordu. Teodora, geleceğin damat adayını göz önünde bulundurmayaya karar verdi.

Teodora, Eufemia'nın oda hizmetçisinin ağzında gevelediklerine kulak vermeden yanındaki birkaç kişilik maiyetiyle Johannes'ın kızının özel bölmesine girdi. Hizmetkârın söyledikleri bahane değildi; Eufemia gerçekten de dışarıya çıkmıştı. Teodora odanın içinde kararsızlıkla bir aşağı bir yukarı dolaştı ve burasının bir prenses odası gibi döşenmiş olduğunu gördü; altın, fildişi ve sarı ipek dışında hiçbir şey kullanılmamıştı neredeyse. Johannes kızını ya çok seviyordu, ya da onunla ilgili büyük planları vardı. Parmaklarını düşünceli bir şekilde kök ahşaptan yapılma, zarif yazı masasının pırıl pırıl yüzeyinde gezdirirken gözüne bir mektup ilişti. Mektubu hemen eline aldı, kapatılmış ve mühürlenmişti. Mektubun üzerine köle Eudokia'nın çok iyi tanıdığı el yazısıyla Antonina'nın adı yazılmıştı. Teodora'yı birden bir ürperti sardı: Johannes'ın kızı ve Antonina? Johannes ve Antonina? İçinden gelen ilk dürtü mührü açmak oldu. Eufemia'nın, mektubu elinden almaya çalışan oda hizmetçisi, Teodora'nın muhafızları tarafından durduruldu. Teodora onlara bakmadan elini kaldırdı ve kızı bırakmalarını işaret etti. Sonra mektubu yerine bıraktı ve bulmuş olduğu gibi yerleştirmeye özen gösterdi. Böylesi daha iyiydi.

“Buraya bak, kızım.” Kriseis'e korku içindeki oda hizmetçisine elli solidus vermesini emretti. “Sen şimdi to-

parlanıp derhal kenti terk edeceksin.” Kriseis’e dönerek devam etti, “Muhafızlardan birine aşık olup birlikte kaçtıkları söylentisinin yayılmasını sağla.” Sesini yükselterek ilave etti, “Biz de hiçbir zaman bu odaya girmedik.”

Muhafızları derhal hazır ola geçip ipek giysilerini uçuşturarak kendi dairesine giden İmparatoriçe’ye eşlik ettiler. Geride, masanın üzerinde açılmamış mektup kaldı.

Kıtlık

“Konstantinus, aklını başına topla!” Doriforu yavaş yavaş Belisar’ın sabrını taşırmaya başlamıştı. Mızraklarını ayaklarının arasına dayamış, çepeçevre duvarın etrafında duran muhafız birliği, gözlerini sıkıntıyla yere dikti.

Yanıt, “Onu Tiber’e atarım daha iyi!” oldu.

Belisarius, başını hızla kaldırdı. Öfkesini bastırmaya çalışırken dişlerini sıktığı görülebiliyordu.

“Presidius, forumda herkesin önünde konuştu benimle ve belli ki adamın kılıçlarını çalmışsın. Şimdi ne yapmamı bekliyorsun delikanlı, Romalılarda Bizans’ın adalet anlayışı hakkında kuşku yaratmamı mı?” diyen Belisar bir kez daha subayının sağduyusunu harekete geçirmeyi denedi. Ama o, gözlerini bir nişe dikmiş, inatla direterek karşısında duruyordu. Bu açlık, diye düşündü Belisar, tekdüzelik ve yoksunluğun bu sonsuz tekrarı. Şehrin, kuşatma altında düpedüz hiçlikte çöküşü bu; hastaların ve sakatların, hayvanların bir yapıya sığınması gibi sığındığı bir avuç yıkıntı. Adamlarımı deli eden bu. Bu kendisini de deli ediyordu ve ellerini arkasında kavuştur-

muş, şimdiye kadar karşılaştıklarının en gülüncü olan bu sorunu çözmeden, doriforlarının önünde bir aşağı bir yukarı gidip gelirken sabrının yavaş yavaş taşmakta olduğunu hissediyordu. Askerlerinin dişleri dökülmeye başlamıştı; Roma halkı ayakta zor duran bir hayaletler ordusuna dönüşmüştü; yeni Papa Vigilius, hemen eskisini öldürtmüştü ve karısı... Lanet olsun, bu durumda üzerlerine birkaç değerli taş kakılı iki altın kılıcın ne önemi vardı? Koca Roma'da bunları verip de karşılığında alacağınız bir lahana bulmak bile mümkün değildi. Kendini toparladı.

“Konstantinus, sana onları geri vermeni emrediyorum, ben senin komutanın değil miyim?”

“Her konuda sana itaat ederim ama bu konuda değil.”

Şimdi muhafızlardan da, duydukları dehşeti belli eden sesler geliyordu. Konstantinus'la dost olanlar korkuyla derin birer nefes aldılar. Belisar diğer doriforları da içeriye çağırды; bunu neredeyse bir refleks olarak yapmıştı. İçeriye girdiler ve sessizce komutanlarının arkasına dizildiler.

Konstantinus, diğerlerinin arasında duran Ioannes, Ursicinus ve Bessas'ı gördü ve onların ciddi bakışları karşısında dudaklarını büzdü. “Herhalde beni öldürecekler” diye durumu küçümsemeye çalıştı. Ama o suskun ilerleyişleri, içine korku salmıştı ve eli belli etmeden kılıcına doğru gitti.

Bu Presidius'tan çaldığı kılıç değildi. O, ikiziyle birlikte eski bir yün beze sarılı olarak kaldığı yerde duruyordu. Çamurların içine bata çıka eve döndüğünde, her akşam onları altında kutsal bir kap gibi parladıkları lambanın ışığında seyrediyordu. Yatmadan önce kabzalarındaki lacivert taşını öpüyor ve ölmeyeceğine inanıyordu.

Belisar'ın tehdit dolu bir ses tonuyla "Benim emrime itaati ret mi ediyorsun?" diye sorduğunu duydu. Niyeti bu muydu? Konstantinus'un alnında ter birikmişti. Zorlukla yutkundü. O sırada arkadaşlarının arasında bir hareketlenme sezdi ve kılıcını çekti.

Belisar öyle korktu ki; geriye doğru bir adım atarken Bessas'ın üzerine düştü. Can sıkıcı bir şekilde yuvarlanır gibi oldu ve Belisar yüzü kıpkırmızı olmuş Bessas'a tutunarak doğrulmaya çalışırken diğerleri Konstantinus'u zaptedip dışarı çıkardılar.

Komutan zorlukla soluk alarak nihayet doğruldu. Subaylarından biri ona itaati ret etmiş, kılıç çekmişti ve kendisi de bir başkasının kollarına sığınmaya çalışan bir budala durumuna düşmüştü. Terli alnına düşen saçları geriye itti, kılıcını dener gibi yarı yarıya kınından çekti, tekrar yerine yerleştirdi, birkaç adım attı ve sonra aniden, gözlerini kendisinden kaçırarak Bessas'a döndü.

"Onu öldürün" diye emretti. Dorifor hafifçe eğilerek selam verdi. Sonra emri yan odaya ilettiler.

Belisar, o akşam Antonina ve Prokopius'u yanına çağırırken her zamanki gibi kontrollü görünüyordu. Her ikisi de onu sükunetle dinleyip başlarını salladılar. Baskı altındaki kent için Napoli'den destek getirme planlarının üzerinde uzun süre düşünmüş ve sonuçta bu fikri uygun bulmuşlardı.

Antonina yolculuk kıyafetlerini giymişti bile; üzerinde Palmyra* işi bir erkek giysisi vardı. Pamuklu kumaştan bol şalvarın üzerine diz boyunda yırtmaçlı bir tünik ve koyu renk yünlüden kapüşonlu bir Gal pelerini giymişti. Bu kıyafet bir erkek gibi rahatça ata binmesini sağ-

* Palmyra: Suriye'de, bugünkü adı Tadmur olan bir antik kent.

lıyordu. Prokopius, onun her zamanki süsü olmadan ne-redeyse tanınmaz hale geldiğini düşündü; Antonina yine de altın bir kemeri rahat tuniğinin beline birkaç kez do-lamayı ihmal etmemişti. Üzerine çok bol gelen büzgülü şalvarın içinde babasının giysilerini giymiş küçük bir kız gibi görünüyordu. Dalgalı saçları kapüşondan dışarı taşı-yordu ve ancak kürek kemiklerinin hizasında dağınık bir kuyruk halinde bağlanabilmişti.

Prokopius, onun bu saç bolluğunun arasında duran, mermer solgunluğundaki makyajsız yüzüne baktı. Çevre-lerindeki koyu halkalar, çamların gölgelediği berrak koy-lardaki denizin rengi gibi parlayan yeşil gözlerini daha da irileştiriyordu. Prokopius o akşam farkına varmadan Te-odora'nın tanıdığı ama kendisinin hiç görmediği genç kızdan bir şeyler gördü Antonina'da. Ama Antonina, An-tonina'dır, diye hatırlattı kendisine; izlenimlerini şiirsel-leştirmesinin anlamı yoktu yani. Belisar ortak misyonları-na nasıl umut bağladığını belirtirken, Antonina başını ona doğru çevirdi; yüzünde yine o sinsi gülümsemesi var-dı. Ona karşı hissettiği itici duygularla sırtını dikleştirdi ve dosdoğru kumandanın yüzüne baktı. Karı koca tutkuyla öpüşerek vedalaştılar; bu sırada Prokopius başını çevirdi.

Antonina daha o gece Dorifor Mundilas'ın eşliğinde düşman siperleri boyunca ilerleyerek Via Appia'ya çıktı. Düşman kampının uzağından, gün boyunca emdiği ısıyı hâlâ koruyan toprağa sürünerek geçerken, ağustosböcek-lerinin sesi kulakları sağır edecek gibiydi ve makilikler-den adaçayı, rezene ve lavanta kokuları yükseliyordu. Kamptaki ateşten insanın içini ısıtan çıtırtılar yükseliyor, üstlerindeki Samanyolu, ışıltılı bir sis gibi görünüyordu. Ancak Mundilas'ın emriyle toparlanıp itaatle yollarına devam ettiler.

Via Appia'ya geldiklerinde, birkaç gün önce bir çatışma sırasında kentten uzaklaşmayı başarıp, yiyecek bulmak için çevreyi taramak üzere dışarıda kalan küçük süvari grubu onları bekliyordu. Fazla bir şey bulamamışlardı. Tarlalar çiftçilerin cesetleriyle doluydu; yıkık kulübe-lerin içinde yaşayanlarsa açlıktan yarı ölü gibiydiler ve komşu çiftliklere dair yamyamlık hikayeleri anlatıyorlardı. Sıska atlarını yolun iki yanındaki mezar taşlarına bağlamışlardı. Atlar yapraksız dalların kabuklarını kemiriyorlardı; binicileri de bir mozolede korunarak bu dalların yapraklarından çorba pişirmişlerdi. Mezar röl-yeflerindeki uzanmış dinlenen veya yemek yiyen ölü-lerin ciddi yüzleri, ay ışığı altında acele ve duygusuz veda-laşmalarına tanık oldu.

Mundilas tekrar karanlığın içinde kayboldu; diğerleri atlarına bindiler. Antonina'nın da at sürüyor oluşu Prokopius'u çok şaşırttı. Antonina atını onunkine yaklaştırdı.

“Şimdi el ele vatanımız için çalışıyor oluşumuzu dokunaklı bulmuyor musunuz?” diye alaylı bir şekilde sordu Antonina. “Hele ortak dostlarımız varken?”

Prokopius buna karşılık vermedi. Bunun yerine yaralayıcı bir şekilde, “Teodosios'u da yanınıza almadınız mı?” diye sordu.

Antonina güldü. “Ah, yoksa siz de Valentinus'u astır-duğım için bana öfkelenenlerden misiniz?” diyerek bir çocuğun ağzını ararcasına sordu. “O, en berbatlarından bir karaborsacıydı.”

“Ve Belisar'a siz ve oğlunuz hakkında bilgi vermişti” diye neredeyse yüzüne tükürürcesine konuştu Prokopius.

“Doğru” diye onayladı Antonina, “aynı zamanda da boşboğazın biriydi.”

“Acaba anlattıkları gerçek değil miydi?” diye tekrar sordu Prokopius. Antonina’dan ses çıkmayınca ısrarla devam etti:

“Hayatımda hiç sizin kadar yozlaşmış birini görmemiştim. Bunlar İmparator’un da kulağına gidecek ve...”

“İmparator’un aşk hayatımla ilgilendiğini hiç bilmiyordum” diye onun sözünü kesti Antonina. “Teo sayesinde benim durumumu nasıl görmesi gerektiğini gayet iyi biliyor İmparatorumuz. Teo beni her alanda destekleyecektir ve bunu da, sizinle yaşadığı küçük maceraya borçluyum.”

Prokopius kıpkırmızı olan yüzünü gizlediği için karanlığa şükretti. “Yani bu...” Sevgilisinin baskı altına alınmasına sebep olduğuna işaret eden tatsız gerçeğe dokunmaya çalışarak, “yani bu, her şeyi bildiğiniz için sizi desteklemesini sağlamak üzere bizi bir araya getirdiğiniz anlamına mı geliyor?” dedi. Olanları kavrayamıyormuş gibi karanlıkta başını salladı. “Siz ne biçim bir arkadaşısınız?”

“Ah” dedi Antonina alçak sesle gülerek, “bana karşı iyi olduğu sürece ben onun en iyi arkadaşıyım. Biri diğerini dışlamıyor, değil mi?”

Prokopius cevap verecek durumda değildi.

“Hayat böyledir işte” diyerek Antonina kendi kendine konuşur gibi devam etti, “insanın düşündüğünden biraz daha karmaşıktır hep.”

Prokopius’la yan yana gidebilmek, dolayısıyla atını hızlandırabilmek için kırbacını şaklattı. Atlarının nallarını takırdatarak Terracina’ya doğru yol alırlarken, “Ayrıca size kocamı sevdiğimi hiç söylemiş miydim?” diye masum bir ifadeyle sordu Antonina.

Küçük Vandal Kız

Mattias iskelenin en üst kalasına sırtüstü uzanmıştı. Kalke'nin tavanı burnunun dibindeydi ve İmparatoriçe Teodora'nın yol gösteren eline pembe camdan, kare şeklinde kesilmiş son taşları yerleştiriyordu. Maria aşağıda, duvara dayanarak harç kovalarının arasında durmuş, elindeki balmumu levha üzerinde haftalık malzemenin son hesaplarını yapıyordu ve ara sıra yukarıya, mozaik ustasına doğru baktığında, Teodora'nın maiyetinin parıltılı giysilerinin ihtişamı karşısında hayranlık duyuyordu. Tunikler, pelerinler, şallar, peçeler; hepsi de farklı ve zarif desenlerle bezeliydi.

Mattias çiçekleri, hayvanları, sarmal veya geometrik süslemeleri en ince ayrıntılarına kadar göstermişti. Maria, bu mozağin benzersiz ve muhteşem olduğunu düşünüyordu. Kapı girintilerine ve nişlere, bir bebek evindeki bebekler gibi insan figürlerinin yerleştirilmiş olduğu mimari kurguları da beğeniyordu. Gergin perdelerin her kıvrımı seçilebiliyordu ve Maria bunları aralayıp arkalarına geçtiğini hayal ediyordu.

O sırada yukarıdan Mattias'ın kısık sesi duyuldu: "Maria!" Kollarını sürekli yukarıda tutmak kadar, artık eskisi kadar genç olmadığını hissetmek de canını acıtıyordu. "Parmağı için kullandığım taşlardan biraz daha lazım. Hangileri olduğunu biliyorsun."

Maria yanıt vermek yerine başını salladı. Babasının ne istediğini biliyordu; bunlar süt beyazı taşlardı. Eritilip plaka haline getirilmiş ve bez muhafazalar arasına istiflenmiş plakalarla dolu sandıkları gözden geçirdi. Gerektiği zaman bu plakalardan kare şeklinde parçalar kesiliyordu. Altın rengi, gül kırmızısı, turkuvaz, siyah... Ama

kaldırdığı hiçbir kapağın altında ten rengini göremiyordu. “Bitmiş” diye yukarı doğru seslendi. “Maxentiolus’un atölyesine gidip yenisini almalıyım.”

“Lanet olsun!” diye söylendiğini duydu Mattias’ın. “Eğer elinde varsa tabii. Son olarak koca bir palet dolusu plakayı, ikinci ısıtmada fazla kızdırdığı için tümüyle ziyan etmişti.” Maxentiolus’un beceriksizliğinden yakındı. “Sıvayı çoktan sürdüm bile.” Yerinden doğrulup her tarafı tutulmuş bir şekilde aşağıya inerken iskele sallandı. “Yeterince nakit paramız var mı?” diye sordu. “Oraya kadar gitmişken stokunda bulunan şu sumermerini de sorabilirsin. Pahalı ama nasıl bir parıltısı var bir görsen. Bunu kullanırsam muhafızların pelerinleri melek kanatları gibi görünecek.” Hayalindeki görüntüleri elleriyle havaya çizdi.

Onun coşkusu Maria’yı mutlu ediyordu. Elindeki yazı levhasını salladı. “Haftalık hesabımızı çıkarttım” dedi. “Eğer hemen fatura çıkaracak birini bulursam comes rerum sacracumun* veznesine gider ödeneği alırım.”

Mattias söylediklerini pek kavrayamamıştı; alnını kıristırdı. Saraydaki makamların adları ona bir şey ifade etmiyordu. Ama Maria bilgiçlik taslayarak devam etti, “Praepositus Sacri Cubiculi** Curopalates...” Sözcükler ağzından su gibi dökülüyordu. “Neyse, önemli olan paramızı almamız.”

Mattias alnına bir öpücük kondurdu. “Ah, ya sen olmasaydın!”

* comes rerum sacracum: Maliye bakanı; beş yıllık vergilerden, gümrük ve ticaret harçlarından sorumlu. Devlet madenlerinin ve tekellerin denetçisi, maaşları ve primleri ödeyen kişi.

** praepositus sacri cubiculi: Baş hazinedar.

Maria, Chalke'deki şantiyeden neşeyle, hoplaya zıplaya ayrıldı; ama birkaç köşeyi döndükten sonra babasından uzaklaştığında durdu. Ona bu kadar yardımcı olabilmek ve onun kendisine bu kadar güvenmesi gururunu okşuyordu. Hiç sorun değil, dercesine hemen yollara düşmesinin nedeni de buydu. Ama şimdi nereye gitmesi gerektiği konusunda hiçbir fikri olmadığını kendi kendisine itiraf etmesi gerekiyordu. Normalde comes rerum sacracumun, şehir hazinesi yöneticisinin bir memuru her pazartesi akşamı gelerek hesapları kontrol eder, para öder ya da imparatorluk depolarından malzeme almaları için gereken belgeyi verirdi. Kendisi onu bulmak istediğinde ise nerede arayacağı konusunda hiçbir fikri yoktu.

Önünde iç avlulardan ve sütunlu galerilerden oluşan bir ağ uzanıyordu. Hiçbir yere sapmadan dosdoğru mu gitmeliydi, yoksa sağa veya sola mı dönmeliydi, bir öncekinden mi, bir sonrakinden mi? Sağa sarmaya karar verdi ve zemini siyah beyaz kareli mermerden bordürlerle çevrili bir avluya çıktı; etrafında uzun diziler halinde pencereleriyle saray binaları yükseliyordu. Tiz bir çığlık Maria'yı yerinden hoplattı.

"Seni pis hayvan!" Maria yüreği gümbür gümbür, lanetler okuyarak, kendisini bu denli korkutan tavus kuşunu birkaç adımla kovaladı. Şimdi, iç avludan sadece ortasındaki fıskıyeli havuzun biçimiyle ayırt edilen başka bir iç avluya geçmişti. Yine dört ayrı yön arasında seçim yapmak zorundaydı. Maria, saray kompleksinin tam bir labirent olduğuna karar verdi.

Kapadokyalı Johannes, hızlı adımlarla koridorlardan geçerken bir yandan da emrindekilerin kendisine uzattığı kağıtları okuyordu. Okuduklarını arkaya fırlatıyor ve yazıcılardan birisi bunu havada yakalayarak düzeltiyordu.

“Yok! Yok! Yok!” Bir tomar mektubu öfkeyle bir kenara attı. Bunlar İmparatoriçe Teodora’nın o gün gönderdiği veya aldığı mektuplardı. Ama aradığı şey içlerinde yoktu. Bu Johannes için kolay bir şey değildi ama; bu durumda en sevdiği kuşkusundan vazgeçmek zorunda kalacaktı: İmparatoriçe ve komutan Belisar arasında var olduğuna inandığı ilişki... Ama en büyük iki düşmanının işini tek darbeye görmek de fazla abartılı olurdu. Bu kadar büyük beklentilere girmemeliydi.

Johannes iç geçirdi. Belli ki karısı Belisar’a yetiyor da artıyordu bile. Şimdi bir de Narses’i peşinden İtalya’ya göndermişlerdi; artık komuta yetkisi için çekişip dursunlardı! Fakat Teodora! Davranışları bir bilmece gibiydi. Maras Manastırı’na yaptığı ziyaretleri kesmişti. Evet, manastır Monofizitlerle ilgili huzursuzluklar sırasında yakılmıştı; ama ruhunu huzura kavuşturacağı başka hiçbir yer yok muydu sanki? Bunlar aklına her geldiğinde, Johannes öfkeye kapılıyordu. Teodora’nın oraya ibadet için gitmediğinden gün geçtikçe daha fazla emin oluyordu. Ama orada kiminle ve ne yapmış olabilirdi? Bu sorunun cevabını alabilmek için artık çok geçti. İşkence yapıp sorguya çekebileceği keşişlerin tümü çoktan kaçmıştı.

Johannes avcunun içine yumruğuyla vurdu. Bu fırsat kaçmıştı. Ama sonunda bulacaktı. Şu savaş başladığından beri eline hiçbir kanıt geçirememiş olması tesadüf olmazdı! Şu anda İtalya’da bulunanlardan biri olmalıydı. Bundan neredeyse emindi. Ama kimdi, kimdi, işte asıl soru buydu.

“Leo!”

“Buyrun efendim!”

“Son yaptıklarının listesil!”

Leo efendisine bir liste uzattı; o da hızla göz gezdirdi.

“Banyo.” Diğer sayfaya geçti, “Yine banyo, banyo ve banyo. Süslenmek. Hanımefendi hazretleri banyolarından dışarı hiç mi çıkmıyorlar?” Kağıdı buruşturup yere attı. “Oda hizmetçilerinin ağzını yoklayın.”

“Pardon?”

“Ne?” Johannes kaba bir tavırla başını kaldırdı.

Küçük sarışın bir kız biraz ürkek Leo’yla aralarına girmişti ve şimdi onlara bakıyordu. İnce saç örgüsünden kurtulmuş bir tutam saç, alnının üzerinde parıldayarak titreşiyordu. Johannes kızın, en fazla on ikisinde olabileceğine karar verdi. Giysisinin altından hissedilen küçük göğüsleri, kış elmaları gibi yuvarlaktı ve körpe uçlarını pek belli etmiyorlardı; Johannes onların da kızın ağzı kadar pembe olduklarını hayal etti. Kızın şimdi diliyle ısılattığı, öne çıkık küstah üst dudağıyla bir meyve içi gibi parlayan bu ağzı ısırma istiyordu.

“Leo!” Bir el hareketiyle hizmetkârına gitmesini işaret etti. Sonra Maria’nın önünde diz çöktü.

“Ne istedin küçüğüm” diye sıcak bir gülümseyişle kıza sordu. Kızın çıplak kollarının üst kısmına ellerini dokundurarak bir aşağı bir yukarı kaydırdı. Maria, bu kocaman ellerin arasında küçülmeye çalışarak tedirginlikle gülümsedi.

“Comes rerum sacrarumun bürosunu arıyorum” dedi.

Ah bu ses! On yaşından daha büyük olamazdı! Johannes, kızın nemli dudaklarını boydan boya yalamamak için kendisini zor tuttu. Kızın kollarını okşarken başparmağını giysisinin üzerinden göğüslerine dokunacak şekilde biraz açtı.

Kız büzüldü; Johannes de onu daha sıkı kavradı. Hâlâ dostça bir tını taşıyan sesiyle, “Ne tesadüf” dedi, “bürosu burada, hemen şu kapının arkasında.” Bunu söylerken

ayağa kalktı, kızı döndürdü ve onu önüne katarak boş bir konuk odası olduğunu bildiği en yakın odaya doğru yürümeye başladı. Kız olduğu yerde durup gitmemekte direnince, Johannes onu daha kuvvetli itti. Bacaklarında küçük yuvarlak kalçalarını hissetti; organı sertleşerek dikeldi. “Evet, evet” diye inlercesine konuştu, “işte burası. Hadi ama yürü artık.” Bir koluyla kızı içeri itmek üzere sararken, öne doğru hamle yapıp diğer eliyle kapıyı açtı.

“Prefektus?”

Lanet olsun, bu yumuşak ve nazik sesi tanıyordu. Kapadokyalı Johannes, avını odaya itip kapıyı üzerinden kapatmaya çabalamaktan vazgeçmedi; ama küçük canavar tüm gücüyle kapının kenarına yapışmıştı. Kapadokyalı istese de istemese de arkasına dönmek zorundaydı.

“İmparatoriçem?” Üstüne başına çeki düzen verip eğildi. “Bağışlayın sesinizi hemen tanıyamadım. Ben sizin...”

“Banyoda olduğumu sanıyordunuz değil mi?” diyerek Teodora onun cümlesini tamamlarken eline buruşturulmuş bir kağıt tutuşturdu. “Bunu orada yerde buldum, sanırım sizin.”

Johannes, kendisini ele veren kağıdı renk vermemeye çalışarak aldı.

Teodora’nın nedimleri kıkırdaştılar; kendisi de bu küçük zaferi karşısında hafifçe gülümsemekten kendisini alamadı.

“Ah, burada da kim varmış bakalım?” Tiksinmiş gibi bir ifadeyle Johannes’in bacağına sarılmış olan küçük oyuncana baktı. Ama ifadesi anında değişti. Çocuk korku içindeydi. Dehşetle gördü ki, kız çok küçüktü; neşeyle Komito’nun elinden tutup hoplaya zıplaya Petrus’un kendisini beklemekte olduğu tiyatroya ilk kez gittiği za-

manki yaşımdan da küçüktü yaşı. Muhafızları aceleyle çocuğu kendisinden uzaklaştırmaya çalıştıklarında, “Bırakın” diyerek elini sallayıp onları uzaklaştırdı. Şimdi kendisi de çocuğun önünde dizüstü çöktü.

“Ben comes rerum sacrarumu arıyorum” diye yineledi Maria cesaretle. Üst dudağı hafifçe titriyordu ve göz yaşlarını zar zor tutuyordu. “O odadaymış!” Johannes’in kendisini sokmaya çalıştığı odayı gösterdi; şimdi gerçekten ağlıyordu.

Teodora ayağa kalktı. Prefektus pretorionun yüzüne, adamın benzi atana ve yerlere kadar eğilerek ortadan kaybolana kadar sessizce baktı. Sonra kolunu küçüğün omzuna attı. “Adın ne senin? Maria mı? Güzel bir isim.” İttiği beylik sözlerden kendisi de sıkıldı. “Benim adım Teodora” diyerek tanışma faslını tamamladı ve kendini aptal gibi hissetti. Kızda güven yaratmak istiyordu ve “Şişşt!” diyerek maiyetindekilerin gülüşmelerini engelledi. “Şimdi önce benim daireme gidelim Maria. Sonra da bana comes rerum sacrarumu niye aradığını anlattırırın, olur mu?” Öfkeyle başını kaldırdı. “Kriseis! Ortada gerçekten de gülecek bir şey yok!”

“Sen imparatoriçe misin?” diye sordu Maria ve burnunun ucundaki gözyaşı damlasını sildi.

Teodora ona şaşkınlıkla baktı. “Evet, ben imparatoriçeyim.”

Küçük kız bundan hiç etkilenmemiş görünüyordu.

“Bunu nasıl anladın?”

“Aynı babamın yaptığı mozaikteki gibisin çünkü. Babam en iyisidir” diye devam ederken Maria özgüvenini yeniden kazanmıştı. “Mozaik taşlarıyla her şeyi gerçekten yaşıyormuş gibi canlandırabiliyor. Hatta kuşları ve filleri bile.”

“Demek öyle. O halde belli ki beni de sanki sahibiyim-
şim gibi canlandırdı.”

Teodora’nın maiyeti başlarını sallayarak fısıldaştı. Si-
lentiariuslar bu tiz çocuk sesi karşısında kendilerini çare-
siz hissederek susmasını sağlamak için değneklerini sal-
lamayı düşündüler ve muhafızlar gülmeye cesaret ede-
meden bakışlarını beyaz pelerinlerinin üzerinden ileriye
diktiler. Mozaik Ustası Mattias’ın kızı Maria, sırtı dim-
dik, Bizans İmparatoriçesi’nin yanında sarayın koridor-
larında yürüyordu. Koridor boyunca etrafa yayılan tütsü
dumanları ve ipek giysilerin hışırtıları onlara eşlik etti.
Oğlanlar korosunun sesi ise geride bıraktıkları son kori-
dorda eriyip gitti.

Bir saat sonra Teodora, Maria’yla Mattias’ın üniversi-
tenin arkasındaki mütevazı evlerindeki yaşamlarına iliş-
kin her şeyi öğrenmişti. Küçük ona yaslanmış yanında
oturuyordu ve Teodora bacağında onun sıcak ağırlığını
hissediyordu. O kadar güzel kokuyordu ki, Teodora ara sı-
ra burnunu onun karmaşık saçlarının arasına sokmaktan
kendini alamıyordu. Kız bir ara, birbirinden uzak duran,
su berraklığındaki gözlerini kaldırıp ona baktı ve “Çok
güzelsin” dedi.

Maiyetindekiler gülerek onu alkışlarken, Teodora kı-
zardı ve kızın yanağını okşadı. “Teşekkürler” diye mırıl-
dandı; ilk kez bir iltifat onu utandırmıştı.

“Ama babamın mozaikinde de bu kadar güzelsin. Onu
görmek ister misin?”

“Kalkedeki mozaikler mi?” Teodora bir an düşündü.
“Neden olmasın!”

“Yaşasın!” Maria ayağa fırlayıp ortalıkta dans edercesi-
ne dolaştı. “O zaman yolu da öğrenmiş olursun ve burada
oturduğuna göre istediğin zaman bizi ziyarete gelirsin.”

Teodora başını salladı. Kapadokyalı'yı ve listesini düşündü. "Bu baban için pek iyi olmaz" diye kendi kendine mırıldandı.

"Niçin?" diye şaşkınlıkla sordu Maria. Kaşlarını kaldırıp, alnını kırıştıtararak düşündü.

"Henüz bunu anlayamazsın çocuğum."

Maria bunu kabul etmek istemedi. Sonunda bir zafer ifadesiyle, "Babam da Mimar Antemios gibi bir vincin altında kalır öyle değil mi?" diye sordu.

Teodora dehşet içinde çocuğa bakakaldı. Ama onun yüzünde çocuksu naiflikten ve böyle karmaşık bir durumu tek başına çözdüğü için takdir edilmeyi bekleyen yüz ifadesinden başka bir şey göremedi.

"Biliyor musun..." diye temkinli bir şekilde konuşmaya başladı. Kıza bunu gerçekten açıklamalı mıydı? Maria sadece merakla başını sallıyordu.

"Ben zaten biliyorum, babam bana anlatmıştı. Benim gerçek annem olmayan karısı gönülsüz ölmüş zaten. Ama yanına bir melek gelmiş, öylesine güzelmış ki, üvey annemin elinden onu öpmekten ve birlikte gökyüzüne gitmekten başka bir şey gelmemiş. Sadece, melek o kadar güzel olduğu için diğer her şeyi unutmuş. Belki sen de böyle bir meleksindir ve Antemios da seni ne olursa olsun öpmek istemiştir."

Teodora sarsılmış bir biçimde başını salladı. "Hayır" dedi zar zor, "hayır ben öyle bir melek değilim." Maria'nın beklentiyle dolu yüzüne baktı. "Annem öyle bir melekti." Bunu kendisi de, söylediği anda kavramıştı. Maria'yı tekrar kendisinden uzaklaştırdı ve ciddi bir ifadeyle gözlerinin içine baktı. "Ama insan yaşamı korumalı Maria, sevdiklerini de... Başka bir yol yok."

Düşüncelerin zorlamasıyla alnını kırıştıran Maria başını salladı. Bir an durduktan sonra çekinerek, “Babama sorarım” dedi.

“Hayır” dedi Teodora kesin bir dille. “Babana sorma tamam mı? Hatta buraya geldiğini bile anlatma ona...”

“Ama...”

Fakat Teodora kararlı bir şekilde başını salladı. “Martinus!” Muhafızlarının arasındaki bir subaya işaret etti. “Bu Martinus” diye onu Maria’ya tanıttı. “Onun da iki kızı var. Değil mi Martinus?” Asker “evet” anlamında başını salladı. “Martinus her gün şantiyeye gelip bir şeye ihtiyacınız olup olmadığına bakacak. Bazen de seni küçük bir ziyaret için yanıma getirecek, anlaştık mı?” diye yumuşakça sordu. Maria başını salladı ve dudaklarını ısırды. “Hadi ama!” Teodora bir kez daha ona sarıldı. “İnan bana sizin için en iyisi bu.” Ayağa kalktı ve Maria’ya elini uzattı. “Haydi şimdi bana mozaiklerinizi göster.”

Alıştığı mermer tozu bulutlarının arasına tütsü du-manları karışınca Mattias öksürdü. Harç bulaşmış ellerini çekingen bir şekilde iş önlüğüne sildi, diz çöktü ve değerli ziyaretçisinin önünde alnını yere değdirdi. Maria bir derviş gibi etraflarında dönüyordu. Söylemesi gereken bütün o harika yenilikler onu zorluyor, bir an önce dışarı fırlamak istiyor ve bu onun bir saniye bile rahat duramamasına neden oluyordu. Parmağı sürekli havada dolaşıyor ve görkemli tavan mozaikindeki yeni ve daha önce fark edilmeyen bir ayrıntıya işaret ediyordu. Mozaikte, Justinian ve Teodora, Vandallara karşı kazandıkları zaferin getirdiği bütün o hazinelerin ortasında, muzaffer iktidarı temsil ediyorlardı. Etrafları Kartaca savaşından ve başka savaşlardan sahneler ve av resimlemeleriyle bezeliydi.

Teodora'nın mozaikten tacının dibindeki bir nedimenin yüzüne işaret ederek, "İşte bu, gerçek annem olmayan annem" diye fısıldadı Maria ve heyecanla Teodora'nın erguvan renkli pelerini çekti.

Teodora başını kaldırıp koyu renk gözlere ve yumuşak hatlı yuvarlak yüze baktı. Mozaik ustası ölen karısını böyle hayal etmişti demek. Bakışlarını bir yüzden diğerine dolaştırdı.

"Peki, ya şuradaki?" Bir taşra manzarasını gösterdi: Afrika coğrafyası önünde bir çiftlik arazisi, sarmaşıklarla örülü binanın üzerine sarkan palmiye dalları... Beyaz perde kenara çekilmiş, genç bir Vandal çift, sarışın başlarını birbirlerine eğmiş, kapının önünde duruyorlardı. Bu savaşta kazanılmış toprakların bir görüntüsü olmalıydı; ama figürler niçin parmaklarını o denli içtenlikle birbirlerine kenetlemişlerdi?

"Bunlar benim annemle babam" diye fısıldadı Maria huşu içinde. "Mattias bunu benim için yaptı."

Ölülerin yüzleri yukarıdan Teodora'ya bakıyorlardı ve tavanın altın parıltılı ufku etraflarında, harekete geçmiş yıldızlı bir gökyüzü gibi dönüyordu. Sonsuza kadar orada parlayacak gibiydi. Bu mozaik ustası sevdiklerini korumasını gerçekten de biliyor, diye düşündü Teodora.

Maria gülerek bir sıçrayışta babasının bacağına sarıldı. Teodora o geceki rüyalarını, altın gökyüzüyle birlikte ikisinin görüntüsü süsledi.

Tahta Davet

Narses ve Belisar erguvan renkli, ipekten komutanlık çadırında, öfkeli ve bir o kadar da suskun bir halde otu-

ruyorlardı. Belisar, karşısındaki çelimsiz bedeni küçümseyerek süzdü: Gülünç bir oyuncak zırhın içine sıkıştırılmış, gaga burunlu bir yaşlı adamın, kaşarlanmış, hırslı bir ihtiyarın başıyla tapalanmış bir çocuk gövdesi. Böyle bir tipin askeri birlikleri yönetmek istemesi saçmaydı. Ama bundan İmparator'un yakınlarının yanında elbette söz etmemeliydi. Dilinin ucuna gelen ama yuttuğu diğer pek çok şey gibi... Bu konuda karısına söz vermişti.

Masanın üzerinde, dokunulmamış şarap kadehlerinin ortasında, Po Irmağı'nın o yakasındaki tüm toprakların ve Batı Gotlarının kraliyet hazinesinin yarısının Bizans'a bırakılmasını sağlamak üzere Got Kralı Witigis ile İmparator Justinian arasında yapılacak anlaşmanın taslağı duruyordu. Eksik olan, pazarlık partneri olarak Witigis'ten başkasına güvenmeyen Belisar'ın imzasıydı. Büyük komutan ise imzalamayı reddediyordu.

“Daha başka ne istiyorsunuz anlamıyorum” diye homurdandı Narses tepkisiz yüz ifadesiyle. “Bu barış anlaşması için öneriyi Witigis'in kendisi yaptı. Adamları açlık içinde ve savaşı bitirmek istiyorlar...”

“İşte bu yüzden” diye Belisar onun sözünü kesti. “İşte bu yüzden şimdi yarım iş yapmak istemiyorum. Sadece birkaç hafta daha, sonra tamamen teslim olacaklar.” Sadece onlar da değil, diye düşündü bir yandan da. Roma, arkalarında uzanıyordu, neredeyse insansız kalmış bir harabe yığını; çevresinde yanmış, yakılmış, bitmeyen savaşlarla çölleşmiş, gömülmemiş cesetlerle zehirlenmiş bir toprak. Roma ve Ravenna arasındaki herkes açlıktan ölme sınırında yaşıyordu. Ayrıca kendi askerleri de aylar önce pişirilmiş peksimetleri kemirmekten bıkmışlardı. Et ve yağ istiyorlardı, savaşın bitmesini istiyorlardı, yağma ve vatana dönmeyi istiyorlardı.

“Anlaşmış olduğumuzu sanıyordum” diye Narses tekrar böbürlenerek söze girdi.

“Eğer anlaşmış olsaydık” diyerek dişlerinin arasından tıslayan Belisar kontrolsüz bir hareketle sözleşmeyi masanın üzerinden alıp yere attı, “Mediolanum şimdi yerle bir olmamış ve halkı da yaşıyor olurdu. Üç bin kişi!”

Belisar sonunda şarap kadehine uzanarak öfkesini orada boğdu. “Ama mutlaka Aemilia’ya girmeniz ve kuvvetlerimizi gereksiz yere ziyan etmeniz gerekiyordu!”

Narses, beden ölçülerinin izin verdiği kadar diklenerek ayağa kalktı. “İmparatorluk adına gelmiş biri olarak, birbiri ardına hatalı kararlar veren basit bir generale boyun eğme gereği duymuyorum” dedi ve sustu.

“Demek öyle, şunu bir okuyun!” Belisar imparatorluk mührü taşıyan bir mektup çıkartarak onu Narses’in göğsüne doğru fırlattı.

Narses, mührü daha yeni kırılmış olan mektubu açıp okudu: “Haznedarımız Narses’i İtalya’ya başkomutan olarak göndermedik. Bizim isteğimiz, tüm ordunun komuta yetkisinin sadece Belisar’da olması ve kararları bizzat kendisinin vermesidir. Devletimizin hayrı için hepinizin ona itaat etmesi gerekmektedir.”

“Eee, yeterince açık mı?” diye sordu Belisar biraz alaylı bir tavırla, şarabından büyük bir yudum alarak çenesinden damlayanları sildi. Narses’in ne düşündüğü belli olmuyordu. O da kadehini kaldırdı, sonra giysisinin kolundan bir mendil çıkartarak ağzının kenarından akanları sildi. Belisar, saray entrikalarında son derece deneyimli olan karısının Napoli’de değil de kendisine destek vermek üzere yanında bulunmasını bir kez daha yürekten diledi. Hem o zaman karısının ne yaptığından da haberi olurdu. Bu düşünceyle içi ürperen Belisar, derhal onu

aklından uzaklaştırarak meydan okurcasına yüzünü kaldırıp çenesini dikleştirdi.

“Ancak sizin kararlarınız” diye ağır ağır yanıtladı Narses, “kesinlikle imparatorluğun hayrına değil.” Durdu. “Yoksa alınması mümkün olmayan Urbinus’u kuşatmak için koşturmak akıllıca bir fikir miydi? Sizi orada terk etmekten başka ne yapabiliyordum ki?”

“Yine de şehri aldım ama.”

“Şansınız yaver gitti. Sadece şansınız sayesinde; şehrin yegane su kaynağı kuruduğu için” diye karşılık verdi. Narses biraz küçümseyerek.

Belisar uzun saçlarını savurarak başını arkaya attı ve güldü. “Burası savaş alanı dostum. Burada geçerli olanlar içgüdü, şans ve zaferdir. Ama sizin gibi biri bunları nasıl anlayabilir!”

“Pekala!” Narses ayağa kalktı ve mektubu masanın üzerine fırlattı. “O halde zafer kazanın. Geçmişi tartışmamıza gerek yok; ama İmparator’un mektuplarını bu kadar dikkatle okuyorsanız sonuncusunu da okumuş olmalısınız: Justinian, Witigis’le bu anlaşmanın imzalanmasını kesinlikle istiyor. Yani imzalayın. Yoksa benim de Bizans’a bir mektup yazmam gerekecek.”

Narses sözlerini bitirir bitirmez çıktı.

Belisar, tekrar şarap doldurdu ve hâlâ yerde duran sevimsiz anlaşma metnine baktı. Onu ayağıyla sağa sola sürükledi. Hayır, imzalamayacağım, dedi sonra. İçgüdüleri her şeyi alabileceğini söylüyordu; birçok kapitülasyon ve hatta ülkenin tümünü... Sonra çadırının önüne çıktı ve nehrin üzerinden kente baktı. Ravenna orada uzanıyordu. Son yıllarda öylesine çok kent kuşatmıştı ki, fethetmesi gereken tek burası kalmıştı. Öyle veya böyle bunu da yapacaktı.

Elini sallayarak Dorifor Mundilas'ı yanına çağır-
dı. Mediolanum'u, Mundilas denetim altında tutmuştu ve
çekilmek zorunda kaldıklarında şehrin bütün erkekleri-
nin katledilişini, kadınların ve çocukların kölelerin ara-
sına katılışını dişlerini sıkarak seyretmek zorunda kal-
mıştı. Şehri kuşatan Gotlarla savaşamayacak kadar güç-
süzdü ve Belisar'ın elindeki kuvvetler de takviye gönde-
remeyecek kadar yetersizdi. Narses de destek vermeye ya-
naşmamıştı. Dorifor Ioannes gibi yükselme hırsı içindeki
bazı subaylar da İmparator'un pek sevdiği Ermeni'ye yal-
taklanma eğilimindeydiler. Ama Belisar, Mundilas'ın öf-
kesine güvenebileceğini biliyordu.

"Arabulucuları çadırıma getir" dedi hırsla başını sallayan dorifora. "Ama" diye onu kolundan tutarak devam etti, "hava iyice kararana kadar bekle, ne demek istediğini anladın mı?"

Mundilas başını salladı, "Hem de gayet iyi, efendim."

Gecenin geç saatlerinde, Belisar çadırında hâlâ uyanıktı. Yarın ona büyük şeyler vaat ediyordu. Gönülsüzce hazırlanmış anlaşmaları imzalamayacaktı. Ravenna'ya muzaffer bir komutan olarak girmek istiyordu. Emir tezkerelerini çoktan imzalamıştı, Mundilas, zamanı gelince onları dağıtacak-
tı. Ioannes ve kuvvetleri erzak müsadere etmek üzere görevlendirilmişti. Kentin devredilmesini Mundilas yönetecekti. Tahıl yüklü bir filo Ravenna'daki Classis Limanı'na girecek ve kuşatma altındaki kentin açlığını gidermek için ilk ikmal yapacaktı. Witigis, onurunu zedelemeyecek gö-
zaltı koşullarında sarayda tutulacak ve devlet hazinesi tümüyle Belisar'a devredilecekti. Got arabulucusu Uraias bu-
nu garanti etmişti. Hazine ve kraliyet tacı verilecekti.

Belisar, arabulucunun kafasının tepesinde bağlanmış atkuyruğundaki, şeritler halinde uzanan aklaşmış saçla-

rını ve devasa silüetini hâlâ görür gibiydi. Ciddi ve yorgun bir tavırla önerisini Bizanslı komutana sunmuş ve sonra ölçülü bir coşkuyla bir öneri daha getirmişti. İşte bu nedenle Belisar, şu anda uyanıktı ve çadırın dışından gelen seslere, atların uykulu kişnemelerine, devriyelerin adım seslerine, dışarıdaki kamp ateşinin çıtırtısına ya da içerdeki lambanın cızırtısına kulak kabartıyordu.

Uraias, Belisar'a büyük bir gizlilik içinde tüm Gotların onun yanında yer alacağını söylerken ve Batı Roma tacını, yani Teoderik'in tacını vaat ederken; yara izleriyle dolu ellerini kavuşturup başında oturduğu masanın üzerindeki lamba hâlâ yanıyordu.

Belisar, Gotların düşmanı bile olsa, bu büyük savaşçı ve önder karşısında askerlerin duyduğu hayranlığı anlayabiliyordu ve üstelik bu duyguyu paylaşıyordu da. Kendisi de esaslı bir rakibe her zaman saygı duymuştu. Böyle bir adama hizmet etme isteği Belisar için bildik bir duyguydu ve bu duygu doruklarıyla arasındaki bağa; ayrıca Justinian'la aralarında oluşmasını hep istediği yakınlığa da denk düşüyordu. Fakat karmaşık, temkinli ve anlaşılması zor İmparator, onu bu şekilde onurlandırmasını imkansız kılmıştı. Gösterdiği güvensizlikle Belisar'ı kendisinden uzaklaştırmıştı; bu durumda artık ne yapabiliirdi? Kendisini İmparator'a kanıtlamak ve her şeye yeni bir yön vermek için duyduğu derin istek, Uraias'ın içinde uyandırdığı doğal sempatiyle ve kumandanlarını onurlandırmak için kalkanlarına vurarak tezahürat yapan savaşçıların yarattığı güzel görüntülerle çelişiyordu. Bir şey için onay vermişti. Şimdi yatağında yatmış, Got'u yanıltmış olup olmadığını, şehre girmeyi garanti etmek için onu aldatmış olup olmadığını ya da her şeyin gerçek olup olmadığını ve yarın krala, aynı zamanda imparatoruna

ihamet eden bir komutan olup olmayacağını düşünüyordu.

Belisar ayağa kalktı ve lambanın yanına gitti. Tam fitili kısıp söndürmeye hazırlanırken bir karara vardı. Antonina'ya yazacaktı. Hemen bu gece. Ne yapması gerektiğini o bilirdi, her zaman bilmişti.

“Sevgilim...” Antonina yazı masasının başında durmuş, hizmetkârının elindeki divitin papirüsün üzerinde uçarcasına kaymasına ve takıldığı her pürüzde mürekkep sıçratmasına yol açan bir hızla mektubu dikte ediyordu.

Teodosios omzunun üzerinden bakmaya çalıştığında sert bir darbeye geriye, yatağın üzerine itildi. “Hey!” diye öfkeyle protesto ederek yüzükoyun yattı ve asık yüzünü ellerinin arasına aldı. Ama Antonina onu teselli etmek için yanına gelmedi. Tekrar sırtüstü döndü, başucu masasının üzerindeki üzümlere uzandı ve bir yandan ağzını şapırdatarak onları çiğnerken bir yandan da düşünmeye başladı. Yatakta ondan her şeyi alabiliyordu, gerçekten de her şeyi. Teodosios bunları sadece düşündüğünde bile sertleşiyordu. Ama bir mektup geldiğinde veya bir görüşme söz konusu olduğunda Antonina onu oyuncak gibi bir kenara bırakıyordu; o zaman da oda hizmetçisinin Teodosios’u teselli etmesi ve ne kadar akıllı, ne kadar tatlı bir delikanlı olduğuna onu inandırması gerekiyordu. Lanet olsun, buna ihtiyacı mı vardı? Annesinin de artık çok genç olduğu söylenemezdi; para da tatlı geliyordu. Ama sonuçta bunlar girdiği riski karşılıyor muydu? Eğer Belisar durumu anlarsa kafasının gideceği kesindi. Ah, Antonina şu ihtiyardan bir kurtulsa!

Teodosios sevgilisinin sırtını seyretti. Ee, hadi bakalım, diye aklından geçirdi. Yavaşça yataktan kalkıp Antonina’nın önünde diz çöktü, giysisinin eteğini sıyırdıktan

sonra başını aralarına sokup bacaklarının sıcak iç kısımlarının üzerinde diliyle dolaşarak onları birbirinden ayırmaya çalıştı. Eğer bu da onu baştan çıkartmazsa...

Antonina bacağı salladı ve ayağı Teodosios'un karnına isabet etti.

Teodosios öfkeyle ayağa fırladı. "Lanet olsun!" Ne olduğunu anlayamadan dudağının kenarından sızan kan damlasını sildi. "Dudağımı ısırdım, lanet olası." Antonina mektubunu dikte etmeye devam ediyordu. Buna pişman olacak, yaşlı orospu buna pişman olacak, diye yemin etti Teodosios. Kendisine zaman ayırabilecek duruma geldiğinde yatağına almak için ona önünde diz çöktürecekti. Şişen dudağını ısırarak alçak sesle küfretti. Bu ilk kez olmuyordu. Ama bu sefer kötü ödetecekti. Tedavi etmesi için Antonina'nın oda hizmetçisini çağırarak dışarı çıkıktı.

"Sevgili eşim" diye Antonina mektubuna devam etti, "Got soylularını öyle bir hileyle şehrin kapılarını açtıracak duruma getirmen bana gurur verdi.

Hizmetçisi diviti mürekkebe batırırken o, uzun tırnaklarıyla sabırsızca masanın üzerinde tempo tuttu.

"İmparatorluğa kan dökmeden sadece bir hileyle istediği her şeyi, hatta daha da fazlasını kazandırman herkes tarafından takdir edilmeni ve ününü arttırmanı sağlayacaktır. Sana teklif edilen ve asla göz koymadığın bir tacı reddetmenin senin için zor olmadığını biliyorum; çünkü senin sadık yüreğini tanıyorum. Senin göğsünde atan bir imparator yüreği değil, bir asker yüreği. Ve şimdi bu asker için büyük bir dönüm noktası! Benim dualarım hep seninle olacak. Gotlar budalalıkları yüzünden dişlerini gıcırtdatsalar da, biz gülerek imparatorumuzun ayaklarının dibine bırakacağımız ganimetleri sayacağız. Antonina."

Mektubu bir kalem darbesiyle imzaladı, sabırsızlıkla mürekkebi üfledi ve Prokopius'u çağırttı. İçeri girdiğinde, “Şunu bir oku” dedi gururla.

Yatağa doğru tedirgin bir bakış atan Prokopius, mektubu alarak hızla okudu. Şaşkınlıkla başını kaldırdı. “Nasıl bir dönüş!” Okumaya devam etti. “Emin misiniz? Gerçekten de hiçbir zaman aklını çelemediklerinden...”

Antonina'nın hiçbir şey söylemeden kendisine yönelttiği bakış karşısında sustu. Antonina'yı yepyeni bir ilgiyle süzdü. “Ne kadar akıllıca bir öneri” dedi sonunda.

“Gerçekten de öyle, değil mi?” diye sordu Antonina gülerek. “Aramızda kalsın ama, akıllı bir kız olduğumun her zaman farkındaydım. Ayağa kalktı ve yatağın karşısındaki büyük bronz aynanın önüne gitti, başını eğerek geceliğinin üzerine dökülen saçlarını düzeltti. “Got Kraliçesi'nin tacını gördüm ve onu istemiyorum.” Gür saçlarını bilek kalınlığında bir belik halinde ördü ve başının etrafına dolayarak nasıl durduğuna baktı. En azından koruyamayacağım bir tacı istemiyorum, diye düşündü. Saç örgüsünden yapılma tacına son bir kez daha baktıktan sonra çözdüğü saçları, derhal kıvrılarak başının çevresinde toplandılar.

“Şimdi bir de herkesin bundan haberdar olmasını sağlamalıyız tabii. Bir an önce Narses ve Justinian'ın eline geçmesi için mektubu hangi ulağa emanet etmeliyiz acaba?”

Prokopius başını eğdi. “Ioannes buğday alımı için şehre gitti.”

Eski dostunu deşifre etmek istemiyordu ama, artık Narses'in tarafına geçtiği de inkar edilecek bir şey değildi.

“Belki de aynı içerikte bir mektubu da arkadaşınız Teodora'ya göndermelisiniz.”

Yüzü kızarmadan onun adını telaffuz edemiyordu.

Antonina ona yazılmış ve kapatılmış ikinci bir mektup uzattı. “Çoktan yazıldı bile, işte!” Mektubun kenarını Prokopius’un yanan yanağına sürerek, “Bizans’a dönüp de tekrar hep birlikte olduğumuzda böyle açık vermeme-yi öğrenmeniz gerekir; yoksa çok riskli değil mi?” Bunları söyledikten sonra kapıya yöneldi. “Ama şimdi tekrar Teodosios’la, o zavallı incinmiş çocukla ilgilenmeliyim.” Yine Prokopius’a dönerek, “Lütfen bana bir muhafız ekibi ayarlayın Prokopius, olur mu? En kısa zamanda Ravenna’ya, kocamın yanına gitmek istiyorum. Bana ihtiyacı var.”

Prokopius onun arkasından baktı. Söyledikleri hâlâ kulaklarındaydı: Bizans’ta tekrar hep birlikte olmak... Evet, eve dönmek düşüncesi onu da sevindiriyordu.

Kayıp Oğul

Tahtında oturan Teodora, yelpazesini sallayarak serinlemeye çalışıyordu. O günkü kadar sıcak bir ağustos gününde, üzerindeki ağır kaftanın içinde huzura kabul prosedürlerine uymak tam bir işkenceydi. Yeni bir hamileliğin ilk sıkıntılarını yaşayan nedimesi Kriseis baygın düşmüş ve iki arkadaşı tarafından dışarı çıkartılmıştı. Bu, Teodora’nın tahtının dibinde bekleyen maiyetinin görüntüsünde büyük bir boşluk oluşturmuştu. Teodora esnemekten kendini alamadı ve kırmızı deri sandaletlerinin içinde ayak parmaklarını oynattı. İki ricacı arasından Martinus’u yanına çağırarak, huzura kabul bittikten sonra Maria’yı yanına getirmesini istedi. Yaşadığı bu işkenceden sonra küçüğün arkadaşlığı ona çok iyi gelecekti.

Bu davranışı karşısında dehşete düşmüş bir şekilde kendisine bakan libellariusun kulağına sıkıntıyla, “Daha kaç kişi var?” diye fısıldadı.

“Ah, sadece bir kişi kaldı sanırım” diye yanıtladı bir süre sonra ve iki kızının bağışlanmasını rica etmek için gelmiş bir senatör eşine yanıt olarak Teodora’nın kaleme aldığı yazıyı okumak üzere tökezleyerek tahtın basamaklarından aşağıya indi. Teodora, kızların Justinian’ın gözdeleleri arasından son derece düzgün ama soylu olmayan subaylarla evlendirilmelerini emretmişti. Kızlar o sırada bir kilisede vaftiz taşına sarılmış, sığınma istiyorlardı; ama kutsal yere sığınma süresi üç günle sınırlıydı. Sonuçta onları bekleyen yine nikah masasıydı. Miras olarak gelmiş tüm değerli takılarının parıltısı içindeki yaşlı anneleri, Teodora’nın verdiği ret cevabını libellariusun ağzından dinledi ve vekilharcının koluna yaslanıp kızlarını bekleyen ağır kaçınılmazlık karşısında hıçkıra hıçkıra ağlayarak dışarı çıktı.

Nihayet, son ricacı da geldi; bu yıllardan beri alkole teslim olduğu belli olan, Bizans’ın ucuz meyhanelerinde adım başı rastlanan, özensiz giyimli bir adamdı. Yanında da yaşlı, esmer bir hizmetkâr kadınla tahminen yirmi yaşlarında, etrafına tedirginlikle ve biraz da saldırgan bir tavırla bakan bir delikanlı vardı. Huzura çıktığında yüzü Teodora’ya tanıdık geldi. On parmağını birden uzun, siyah saçlarının içinden geçirip gururlu bir edayla başını kaldırıp ona baktığında Teodora, aniden gelen bulantı hissini bastırmak için eliyle ağzını kapatmak zorunda kaldı. Şimdi kadını da tanımıştı. Siyahi cildi artık kırış kırış olan Euphrosyne, saçlarını yine eskisi gibi sımsıkı bir düğüm halinde dolamış ve küçük şişlerle tutturmuştu. Sadece şişler artık altından değil, ahşaptandı. Pa-

rıltılı, renkli çiçeklerle süslü elbiselerinin ve boncuklu şallarının yerine şimdi üzerinde, koltuk altlarında ter lekeleri görülen, kahverengi, yünlü bir tunik vardı. Bu yabancı ortamda delikanlıyı korurcasına kollarını omzuna attı; o da buna karşı çıkmadı.

“Simon, sen misin?”

Arkasındaki gururla kucaklaşmış çifte bakan bu adam oydu kuşkusuz. Yüzü şişti ve alkolden şekilsizleşmişti; ama insanı şaşırtacak kadar açık renkli olan gözlerini hâlâ upuzun kıvrık kirpikler çevreliyordu.

“Bu ikisini nerede buldun?”

Teodora’nın maiyeti şaşkınlıktan dona kalmış bir şekilde, İmparatoriçe’nin bu sefil grupla kişisel bir ilişkisi olduğunu belli eden bir tarzda konuştuğunu fark etti. Bir an, peçelerin altından etrafa yayılan bir fısıldaşma ortamında dolaştı ve Teodora, az önce bir daha geri dönemeyeceği bir yola adım atmış olduğunu anladı. Euphrosyne’e baktı ve onun da bunu anladığını gördü.

Simon, “Ama akıllıca davranmışım değil mi?” diyerek ellerini ovuşturup, sanki yaptığı iyi bir şeyden ötürü övülmeyi bekliyormuşçasına etrafına bakındı. Buz gibi bir sessizlikle karşılaştı. Sonunda, “İranlılar onları bulundukları delikten çıkarttı” diye isteksizce anlatmaya başladı; ama sonra kendi hikayesinden kendisi etkilenecek havaya girdi.

“Kral Chosroes’in askerlerinin surlardan nasıl aktığını bir görmeliydin Teo. Son derece dramatikti.” Simon anlattıkça heyecanlanıyordu. “Sirk partilerindeki genç budalalar, o idealizmleri içinde silahlanıp karşı çıkmak istediler ve silinip süpürüldüler. Kapılarda yaşlılar, kadınlar ve çocuklar birbirlerini çiğneyerek öldürdüler. Neyse ki Hebe’yi dinleyip oraya gidecek kadar aptallık etmedim.”

“Hebe mi?” diye onun sözünü kesti Teodora. Ama gözlerini delikanlıdan ayıramıyordu. Bir keresinde kendisini öylesine düşüncesizce harekete geçirmiş olan aşıkâr bir kehanetin canlanmış hali gibiydi: tümüyle Prokopius’un bir kopyası.

“Ah” diye elini salladı Simon, “herhangi bir Hebe. Önemli değil. Her halükârda bu ikisini, nehir kıyısındaki bir şeytan kenevirinin altında buldum.”

Euphrosyne birdenbire, “Biz Keleos’un yanındaydık” diye o dingin ve boğuk sesiyle konuşmaya başladı. “Depremden ve Makedonia’nın ölümünden sonra bizi yanına aldı.”

Teodora’nın gözlerindeki umut dolu pırıltıyı görünce sadece başını iki yana sallamakla yetindi. Teodora, Keleos’un ölmüş olduğunu anladı.

“Her halükârda” diye yüksek sesle tekrarladı Simon ve ilgiyi tekrar kendisine yönlendirdi. “Bir sandalla bu mezbahadan uzaklaştık. Bu delikanlı düpedüz, bana Makedonia’nın annesi olduğunu yutturmaya çalıştı. Ama ben bunun doğru olamayacağını biliyordum, değil mi Teo?” Fütursuzca Teodora’ya bakıp güldü. Sonra tekrar şaşkınlıktı, sanki sözlerine nasıl devam edeceğini bilemez gibiydi. “Sonunda baklayı ihtiyarın ağzından aldım. Kolay olmadı. Aslında sonunda niçin pes ettiğine hâlâ şaşıyorum. Eh, epeyce açlık da çektik.” Teodora, Euphrosyne’in bakışlarını hatırladı ve niçin öyle baktığını şimdi anladı. Simon, “Her halükârda” diyerek en sevdiği sözcüğü tekrarladı, “şimdi buradayız.” Sonra sanki bir kavuşma kucaklaşması bekler gibi kollarını açtı. “Aç kaldık, sıkıntı çektik ama ayaktayız. Bize, hoş geldiniz, demeyecek misin anne?”

Çeneni tut Simon, diye içinden geçirdi Teodora gözlerinde yaşlarla. O kahrolası boş boğazına hakim ol ki, ha-

yatta kalmana izin verebileyim, zavallı beyinsiz budala. Tanrı senin cezanı versin. Ama artık çok geçti. Çok çok geçti. Delikanlının utanarak arkasını döndüğünü gördü. Ah, Prokopius'un bir zamanlar karşısında utandığı ve kendisinden bir türlü kopamadığı İskenderiye'deki hali-ne benziyordu. Belli ki o da, kendisini sevmesi gerektiği düşüncesiyle yanıp tutuşuyordu.

Teodora ayağa kalkınca maiyetinden bir dehşet nidası yükseldi. O ise, sağma soluna hiç bakmadan doğruca oğlunun yanına gitti. Çok yakınında durdu ve sanki ona dokunacakmış gibi elini kaldırdı. Evet, gözleri ve elmacık kemikleri arasındaki, insana okşama isteği veren o yumuşacık nokta da oradaydı işte.

Elini tekrar indirdi ve Simon'a döndü. Yanına o kadar yaklaştı ki, Simon gerilemek zorunda kaldı. Bu şekilde beş adım attılar ve sonra Teodora duvarın dibindeki muhafıza bir işaret verdi. Muhafız bir yayı çekti ve burçların işlenmiş olduğu mozaik zeminde, tam da akrep burcunun üzerinde duran Simon, bir çığlık atarak aniden ayaklarının altında açılan dipsiz boşluğa düştü. Euphrosyne de gıkı bile çıkmadan arkasından atladı.

"Sana söz veriyorum" diye fısıldadı Teodora arkasından. Sonra hiçbir şey söylemeden herkesin nefesini tutmuş beklediği salondan çıktı.

Gözlerindeki nefreti görmekten korktuğu için oğluna bakmaya cesaret edemedi. Tanrım, bu gerekliydi, diye düşündü çaresizce. Euphrosyne bunu biliyordu. Bu gerekliydi, yoksa o aşağıdaki zindanlardan birinde ölebilirdin. Delikanlıyı elinden tuttu ve direnmesine aldırmadan onu, kendisiyle birlikte dışarı sürükledi. Onlar kapıdan çıkarken duyulan ses uçuşunun kapandığının işaretiydi.

Teodora dışarı çıkar çıkmaz, kapının kapalı kanatlarının yanında durarak sırtını duvara yasladı. Orada bekleyen iki muhafız, şaşkınlık içinde İmparatoriçe'nin zorlukla nefes alışına ve emaye bir küpün içine kusuşuna şahit oldular. Teodora iki büklüm olmuş bir halde tükürüyor ve öğürüyordu. Oğlunun, ondan tiksindiğini belli eden bakışlarını üzerinde hissetti ve bir daha hiç doğrulmak zorunda olmamayı diledi.

Sonunda, "İçeri girin ve hepsini öldürün" diye emretti sessizce. İki subay karşısında durmuş bekliyordu. Teodora gözlerini kapayıp geriye doğru yaslandı. Kulağına hiç ses gelmeyince, fildişi solgunluğundaki bir yüzün üzerinde parıldayan çok iri ve siyah gözlerini tekrar açtı. "Derhal" diye haykırdı. Adamlar birbirlerine baktılar, kılıçlarını çekip kapıyı açtılar.

Teodora orada durup duvarın diğer yanından gelen seslere kulak verdi. Korodaki hadım oğlanların başlarının yuvarlanışını, nedimelerinin biçilen kuklalar gibi devrilişlerini, sıra ona geldiğinde libellariusun sesinin tükenişini ve muhafızların savaşıarak ölüşünü hayal etmeye çalıştı. Hiçbirisi bir şey anlamayacaktı, sanki içerideki sahneyi görüyormuşcasına gözleri iri iri açılan oğlu da bir şey anlamayacaktı. Teodora tekrar kusmaya başladı. Bir el acımasızca içindeki her şeyi boşaltıyordu; midesi dalga dalga büzülüyor ve o kendisini boğulur gibi hissediyordu. Bir silentarius tereddütle vaklaştı. Teodora dudaklarını sildi ve ona valilikten Leo'yu getirmesini emretti.

Oğluyla yalnızdılar. Lanet olsun! Adının ne olduğunu bile bilmiyordu. Teodora sornıak için ağzını açtı ve hemen tekrar kapattı. Ne kadar hoş görünüyordu; onun da Prokopius'un duyarlı ağız yapısına sahip oldu-

ğunu fark etti. O da, şimdi olduğu gibi akli karıştığında kara kaşlarını solgun yüzünde aynı karamsarlıkla çatıyordu.

Teodora'nın dilinin ucuna gelen bir sonraki cümle, "Aynı babana benziyorsun" oldu ama, böyle bir şeyi söylemeye hakkım yok, diye düşünerek sustu.

Dizinde epey eskiden olmuşa benzeyen bir yara izi vardı. Acaba daha küçük bir çocukken mi olmuştu? Makedonia onu kucağına alıp teselli etmiş miydi? Aklında öylesine çok soru vardı ki; ama hiç birini dile getiremiyordu. Leo gelene kadar konuşmadan karşılıklı durdular. Teodora onu ancak, önünde eğilip de kendisine hitap ettiğinde fark etti. O anda yaşamının şu ana kadar geçen bölümü sona ermişti.

"Leo" diye telaşlı bir azametle konuşmaya başladı, "Bugünün sonunda seni azat edeceğim. Seni, ülkenin dilediğin bölümünde bir çiftlik arazisi bekliyor."

Teodora sustu ve Leo başını salladı. Leo'nun bunun bedelini söylemesini beklediğini biliyordu ve bunu ödeyeceğini de.

"Orada içeride iki muhafız var." Teodora hızla ve gerektiği kadar konuşuyordu. "Onları öldür ve cesetlerini diğerlerinininkilerle birlikte ortadan kaldır." Leo'ya ne yapması gerektiğini izah etti ve tuzak kapağını açan yayın nerede olduğunu söyledi. "Sonra tekrar buraya gel, anladın mı?"

Leo ona, çocuklarının günahlarından dolayı acı çeken bir aile babası gibi kederli bakışlarla baktı. Sonra içeriye girdi.

"Ne..." Bu oğlanın çıkarttığı ilk sestir ve Teodora'nın içinden bir yıldırım gibi geçti. O sırada Maria ve Martinus geldi.

“Teo!” Kız ona sarılırken bir yandan da ilgiyle genç adamı inceliyordu. “O kim?” Ona bakarken yüzünde beliren çekingen gülümseme duyduğu ilgiyi ele veriyordu.

Teodora yutkundü. Sonra Martinus’un hâlâ huzur içinde gülümseyerek bu mutluluk görüntüsünü izlediğini fark etti.

“Git buradan!” diye bağırdı ona. Martinus korkuyla hazır ola geçti ve duraksadı. “Eğer hayatına değer veriyorsan git, lanet olası!”

Yaşlı asker şaşkınlık ve incinmişlikle geri çekildi.

Teodora rahatlamış halde derin bir soluk alarak yüzünü Maria’nın saçlarına gömdü. “O” diye söze başladı sonunda; ama cümlesini tamamlayamadı. Delikanlı da hâlâ tek bir kelime bile söylemiyordu. “O, senin yol arkadaşın” diyerek sorusunu yanıtlayabildi.

“Yol arkadaşım mı?” diye şaşkınlıkla sordu Maria.

Teodora onu omuzlarından tuttu.

“Maria” dedi onu etkisi altına almaya çalışarak. “Bana bazen babanın tekrar Ravenna’ya, ailesine dönmek istediğinden söz ederdin, değil mi?” Kız başını sallayınca devam etti. “İyi. Bugün oraya gideceksiniz, yeni yol arkadaşınızla birlikte.”

“Ama” diyerek Maria karşı çıkmaya çalıştı.

Teodora o gün sanki bir başkası gibiydi. Maria’yı konuşturmadı ve kız bakışları karşısında korkuya kapıldı.

“Bunu benim için yapmalısın Maria, söz veriyor musun?” Kız yüzünü asar gibi olunca, “Bana bir şey olmasını istemezsin değil mi?” diye devam etti.

Maria başını salladı ve bir çocuk gibi ağlamaya başladı. Teodora onu teselli etmek için başını okşadı ve artık bunu yapmak için eğilmek zorunda kalmayışına şaşırdı. “Baban tekrar evine dönünce ne kadar mutlu olacak, bak

göreceksin” diyerek Maria’nın başının üzerinden uzaklara bakar gibi konuştu.

Boğuk bir sesle “Evet” yanıtı geldi.

“Bana başka bir şey için daha söz vermelisin Maria. Artık yeterince büyüdü.”

“On altı yaşındayım” dedi Maria hıçkırarak.

“İnanılır gibi değil” diye gülümsedi Teodora. “En fazla on iki gösteriyorsun.”

O zaman Maria başını kaldırdı. “Senin sırlarını daha on birimde bile saklayabilmişim, değil mi?” dedi kışkırtıcısına. “Herhalde...” derken yan gözle delikanlıya baktı. “Kimseye ondan söz etmemem gerekiyor.”

Teodora ciddi bir şekilde başını salladı.

“Ne kim olduğu, ne de onu nerede gördüğün hakkın-da tek söz etmeyeceksin.”

“Anlaşıldı” diyerek başını salladı Maria. “Diyelim ki benim Napoli’den gelen kuzenim...”

Leo’nun kanlı kılıcıyla kapıdan çıktığını gören Teodora’nın gülümsemesi soldu.

Teodora, Maria’ya arkasını dönerek Leo’ya ikisini en kısa yoldan limana götürmesini emretti. Leo onları kendisiyle birlikte sürüklerken Maria’nın ve delikanlının yüzlerinde soru soran bir ifade vardı. Teodora sorularının hiçbirini yanıtlayamayacaktı. Uzun koridorda gözden kaybolmaya başlamışlardı bile. İkisinin içgüdüsel olarak el ele tutuşmuş olduklarını gördü.

Leo’ya her şeyi yeterince açık anlatabilmiş miydi? Oğlunun saraya girdiğini kaç kişi görmüştü? Yaşlı, ayyaş Simon bunu Bizans meyhanelerinde acaba kaç kişiye anlatmıştı? Johannes kaybolan nedimleri ne zaman aramaya başlayacaktı? Teodora bu soruların cevabını almak için beklemek zorunda kalacaktı. Bir elini dudaklarına götür-

dü. Maria'nın bir kez daha arkasına döndüğünü sanmıştı; ama emin değildi.

Söylentiler

Prefektus pretorio daha aynı akşam Teodora'nın odasına geldi. Lambalar yeni yakılmıştı ve günün son ışıkları avlulardan çekilmekteydi. Oda hizmetçileri geceye hazırlık olarak fırçalamak üzere Teodora'nın saçlarını açmışlardı. Ancak ellerini arkasında kavuşturmuş bir halde duran, geç saatte gelen ziyaretçi çekilmek için hiçbir harekette bulunmayınca, Teodora kızlara çıkmalarını işaret etti.

Yalnız kaldıklarında “Bazı muhafızlarınızı kaybettiğiniz söyleniyor” diye doğrudan söze girdi Johannes.

“Ooo...” derken belirsiz bir el hareketi yaptı Teodora. “Taşradan gelen bu genç oğlanları bilirsiniz. Yanlarında aileleri olmadan büyük şehre gelip meyhanelerde kötü ortamlara girerler ve herhangi bir maceranın peşinde ortadan kaybolurlar. Bu ilk kez olmuyor.”

“Bana ayrıca birkaç nedimenizi de kaybettiğiniz söylendi.”

“Durum açık” diye yanıtladı Teodora. “Birlikte ortadan kaybolmuşlardır. Eski hikaye.” Bu arada tuvalet masasının üzerindeki bir bilezikle oynuyordu.

“Aynı anda altısı birden mi?”

Johannes sakalını okşadı. Ses tonu kuşkudan da öte, tehdit yüklüydü.

“Ne istiyorsunuz, Prefekt?” diyerek Teodora saldırıya geçti, “Kızlarımın ahlak düşkünlüğü yüzünden beni yargılamak mı?”

Huzura kabul salonunu iyice temizlemiş olan Leo'ya ve hizmetkârına içinden teşekkür etti.

“Neyse ki Kriseis hâlâ burada” diye rahat bir ses tonuyla sözlerine devam etti ve Johannes'in yüzünün öfkeden kızarışını izledi. Elinde hiçbir kanıt yok diye düşündü zâfer duygusuyla, hiçbir kanıt.

“Ayrıca” diye ısrar etti Johannes alçak sesle ve Teodora'nın sesinin tınısı karşısında içgüdüsel olarak ardına çekildiği masanın üzerine doğru eğilerek devam etti, “bugün sizi bir delikanlının ziyaret ettiği söyleniyor. Erafta onun sizin oğlunuz olduğuna dair çirkin söylentiler dolaşıyor.”

Teodora gözlerini yumdu. Demek mesele buydu. Sakin ol, dedi kendi kendine, sakin sol, elinde hiçbir kanıt yok.

“Söylenti bu mu?” diye yanıtladı. “Kendinizi gülünç durumlara sokmayın Kapadokyalı. Benim oğlum yok. Benim çocuğum olmuyor. Bunu herkes biliyor. Eğer kendisine sorarsanız, bu üzücü gerçeği kocam da teyit edecektir. Bütün doktorları ziyaret ettik.”

Johannes'in yüzüne karşı zar zor gülümsedi. Kapadokyalı İmparator'a böyle hassas bir soruyu elbette yöneltemezdi, buna nasıl cesaret edebilirdi. Bunu hiç yapmasa çok daha iyi olurdu ayrıca.

Teodora'nın çocuk sahibi olamayışının, kendisinin onunla gerçek anlamda ilişkiye girememesinden kaynaklandığını koca Bizans İmparatorluğu içinde bilen bir Justinian'dı; bunu hiçbir zaman yapamamıştı. Bir başkasının çocuğu karşısında da buna uygun bir tepki göstereceği kesindi; bunun evliliklerinden önce veya sonra olmasının bir önemi yoktu. Daha da kötüsü; Justinian'a bu çocuktan hiç bahsetmemişti, onun güvenine layık davranmamıştı. En kötüsü de buydu.

“Bu uydurma oğlu bana getirin ki” diye kibirle konuştu, “birlikte Justinian’a gidelim ve ona sizin entrikalarınız hakkında ne düşündüğümü anlatayım.”

Johannes ellerini yumruk yaptı. “Onu bulacağım” dedi kararlılıkla, “onu bulacağım. Bu saraydaki her taşın altına bakmam gerekse bile. Sonra Justinian’a gideceğiz.”

Yarım yamalak eğilerek hızla dışarı çıktı. İçinden tutturamadım, diyerek lanet okudu; hiçbir şeyi kabul etmedi. Ama gerginleşmişti, evet artık onu tanıyordu, o gözlerindeki anlamın çözülemediği, yanına yaklaşılmayan küçük fildişi figürü tanıyordu ve ne zaman gergin, ne zaman rahat olduğunu görüyordu. Altın Baküs’teki casusları, İmparatoriçe’ye oğlunu getirmekle övünen bir ayaştan söz etmişlerdi. Yanında yaşlı bir kadın ve bir delikanlı vardı. Ertesi gün de bu tanıma uyan bir üçlü, huzura kabul salonunun bekleme odasındaki ricacılar arasında görülmüştü. Ne yazık ki, bir daha geri dönmemişlerdi; ama onları bulacaktı. Johannes tekrar yumruklarını sıktı. Onları hangi zindanda kaybetmiş olursa olsun önemli değildi, yine de bulacaktı; bu kez elinden kurtulamayacaktı. Aklına kızının Antonina’ya yazabileceği geldi; belki bu şekilde bir şeyler öğrenebilirdi.

Teodora, Kapadokyalı’nın ayak sesleri koridorda duyulmaz oluncaya kadar eli ayağı titreyerek bekledi. Kapadokyalı’nın bu konuda kocasına şikayette bulunmasını beklemeye hiç niyeti yoktu; onunla kendisi konuşacaktı. Beyaz pelerinine sarınıp yanına herhangi bir eşlikçi almadan, ardında açık saçlarının üzerinde salındığı parıltılı bir ipek bulutunu savurarak koridorlarda yürümeye başladı. Böylece kocasının dairelerine açılan iki kanatlı meşe kapının önüne geldiğinde yüzü, üzerindeki ipekten de beyazdı. Muhafızlar mızraklarını önünde çaprazladılar.

“Benim kim olduğumu bilmiyor musunuz?” diyerek kara gözlerindeki bakışla, başlarını kaygıyla sallayan muhafızları delmeye çalıştı.

“İmparator’un emri!”

Teodora çarpılmış gibi sendeleyerek geriye doğru birkaç adım attı. Sanki bir güç, onu topaç gibi birkaç kez çevresinde döndürmüştü. Sonra koşmaya başladı; hâlâ sersemlemiş bir haldeydi. Koşarken koridorların duvarlarına çarpıyordu. Duvarlardaki fresklerde gördüğü kovalanan yaban hayvanları gibi kaçarak kendi bölmesine vardı. Ona her şeyi anlatmış olmalıydı. Justinian anlatılanların doğruluğundan şüphe duyuyor olmalıydı, aksi halde çoktan ölmüş olurdu. Ama artık güveni sarsılmıştı. Teodora onun gecelere özgü yarı deli bakışlarını üzerinde hissetti. Justinian artık ona güvenmiyordu! Nihayet odasına vardı. Yatağının içine girdi; sıcaklığın, lambasının aydınlığının ve korkularının içine... Bu duvarların ardında bir yerde kocası, İmparator, uykusuz bir şekilde bir aşağı bir yukarı yürüyor, dua ediyor ve Teodora’yı düşünüyordu.

Geri Dönüş

İmparator Justinian, geri dönen komutanı için sönük bir karşılama töreni hazırlamıştı; kutlamalar ve araba yarışları yoktu, iki büyük adam arasındaki dostluk ve güvene işaret eden halka açık bir sergileme yoktu. Teodora, Belisar’ın zaferini mektup göndererek desteklemeye çalışmıştı ama boşuna. Güvensizlik içindeki Justinian, Belisar’ın bir taç peşine düşebileceği korkusuyla, onu halk karşısına parlak bir kahraman olarak çıkarmak istemi-

yordu. Belisar'ın tutsak olarak beraberinde getirdiği kraliyet ailesi ve Batı Got soylularının çocuklarıyla birlikte Batı Got devlet hazinesi de, önemsenmeden ve büyük bir hazırlık yapılmadan, Magnaura Sarayı'nın mekanlarında huzursuz bir şekilde dolaşan senatörlere gösterildi.

İmparator ve İmparatoriçe, yüksek tavanlı mekanların içindeki bu küçük resmi geçit sırasında, birbirlerine hiç bakmadan ve tek bir sözcük bile söylemeden yürüdüler. Daha önce aralarında hiçbir zaman böyle bir soğukluk olmamıştı. Maiyetleri, sandıkların, silahların, tepsilerin ve kilise hazinelerinin önünden geçiyor; alçak sesle şaşkınlıklarını belirterek parmaklarıyla bazı parçaları gösteriyorlardı.

Bu arada Got çocukları yabancı bakışların onlarda yarattığı korkuyla silahşörlerinin bacaklarına sarılıyor ve kendilerini bekleyen sürgünü düşündükçe ürperiyorlardı.

Ortamda kasvet hakimdi; bu parıltılı ihtişamın ve onun eski sahiplerinin önünden yalnızca Prokopius, içinden ısıklıklar çalarak geçiyordu.

İşte o önünde yürüyordu, hayır, diye düşündü biraz gururlu; yürümüyor zarafetle süzülüyordu. Kaslarının ağır ipek kumaşların altındaki devinimlerini, narin kollarını ve bacaklarını hissedebiliyordu. Eline bir şey almak için bileziklerini geriye doğru iterken ince bilekleri görünüyordu. Ondan yirmi metre uzakta olmasına ve aralarında birçok kişi bulunmasına rağmen, yüksek alınlığıyla onun üzerindeki tülün altına tamamen gizlenmiş saçlarının kokusunu duyduğuna inanıyordu. Duyduğu sevinçle yüzü kızarmıştı. Yüzü, konumunun gerektirdiği solgunlukta ve kıpırtısızlıkta kaldığı için Teodora'ya şükran duyuyordu. Ah, bu güzelliğin kollarında nasıl eriye-

ceğini biliyordu. Onu mutlu edecekti. Prokopius, saraylıların arasında sessizce yürürken bu yemini etti.

Prokopius cebindeki, aşıkların taşı olan erguvan renkli kuvarslardan yapılma bileziğin durduğu işlemeli deri keseyi yokladı. Tam göğüs uçlarının renginde, diye düşündü. Yağmalanan onca ziynet varken, Teodora'daki bu bileziğin ondan geldiğini kim anlayacaktı. Eğer duydukları doğruysa zaten kısa bir zaman sonra dünyanın en mutlu insanları olacaklardı.

Belisarius onu ölçülü sözlerle İmparator'a takdim edip, yakında Justinian'ın onuruna yayımlanacak *Got Savaşı Tarihi* adlı kitabından övgüyle bahsettiğinde, gelen zayıf karşılık Prokopius'u pek de düş kırıklığına uğratmamıştı. Bu şekilde baştan savıldıktan sonra, arkadaşı Johannes Lydos'un hem acıyan, hem de gizli bir zafer duygusu taşıyan bakışları kendisine dikildiğinde ona neşeyle baktı. Bütün bunlara ne kadar az önem verdiğini zavallı Johannes nereden bilebilirdi. Gördüğü üç kanlı savaş, eski hırsını eritmişti; şimdi çok daha büyük bir şeye sahipti; şimdi Teodora vardı.

Prokopius cesaretini toplayıp onun suskun ve kederli yüzüne baktı ve bu yüzü ellerinin arasına alıp alnındaki belli belirsiz kırışıklıklardan öptüğünü hayal etti. Bir an, bu hayal o kadar canlı bir hâl aldı ki, bunu gerçekten herkesin gözü önünde yapıp yapmadığından kuşku duydu. Hızla yerine geri döndü. Umarım her şeyin bu kadar mükemmelleşebileceği bir anda onu kaygılandırmamışımdır, diye düşündü.

İmparator ve İmparatoriçe gümüş püsküllü bir taht tepeliğinin ardında gözden kayboldular. Prokopius salonda kalarak, gruplar halinde toplanıp sohbet eden eski arkadaşlarının yanına gitti. Prokopius'un sırtını sı-

vazladılar, ona savaş ve yeni eseri hakkında sorular sordular.

Prokopius, kimseye fırsat vermeden çukura düşüş hikayesini espri katarak, biraz da kendisiyle dalga geçerek anlattı ve büyük ilgi topladı.

Bizans ona yeniden kavuşmuştu. Bugün, onun iyi beslenen, sohbetten hoşlanan insanlarla dolu geniş caddelerinde gezecekti. Hipodromda Yeşiller'e tezahürat yapacak, Filippa'nın meşhur pidelerinden alacak ve Konstantin Sütunu'nun dibine oturarak onu yiyecekti. Saatlerce üniversite çevresindeki kitapçılarda dolaşacak ve sonra meyhanelerin asmaları arasından süzülen ışıklarını takip ederek şarap masası başında arkadaşlarıyla harika ve uzun sohbetlere dalacaktı. Sonra gecenin geç saatlerinde, öküz arabaları ertesi gün pazarda satılacak malları taşımak üzere harekete geçtiklerinde, şehrin binlerce havuzuna yansıyan Bizans'ın yıldızlı göğünün altında, sallanarak evine gitmek üzere taş siperliğin koruduğu Milion Taşı'nın yanından; hipodromun suskun silüetinin, yakınlardaki bahçelerden gelen baygın kokuları arasında forumların yanından, Lykos Deresi boyunca uzanan zeytin ağaçlarındaki kuşların uykulu cıvıltılarının içinden geçerek, yeni günün içine girecekti. Ve bir gün Teodora gelecekti. Prokopius mutluluğu yüreğinin derinliklerinde ve tamamıyla hissediyordu.

Birkaç saat sonra Magnaura Sarayı'dan çıkmak istediğinde, bir koridorda aniden güçlü eller onu yakaladı ve bir kapının ardına doğru sürükledi.

Kapının ağır kanatlarının gürültüsüyle üzerinden kapanmasının ardından, direnmenin boşuna olduğunu anladı. Bu anın uzun zamandır beklenen ve her şeyin sonunu getirecek an olabileceği korkusuna kapıldı. Arkasına

döndü ve kılıçlarını çekmiş muhafızlarının arasında duran Justinian'ın karanlık bakışlarıyla karşılaşacağını düşündü. Ama karşısında gördüğü Teodora'ydı; üzerinde hâlâ öğleden önce giydiği ihtişamlı tören giysisiyle pencerenin önünde duruyordu; sadece yüksek alınlığından omuzlarına doğru dört kalın örgü halinde inen saçlarındaki tülü çıkartmıştı. İşte karşısındaydı.

Prokopius'un yüreği gümbür gümbür atıyordu. Teodora kendisi için neleri göze almıştı! Bu gerçektir demek! Hemen onun yanına gitti, şakaklarının üzerinde titreşen inci dizilerine parmağıyla yumuşakça dokundu. Teodora yüzünü aniden, sert bir şekilde ona çevirdi. Yüzünde gördüğü dehşet Prokopius'un canını yaktı.

“Biliyorum sevgilim, biliyorum” diye mırıldanarak Teodora'yı kendine doğru çekti, bir çocuğu okşar gibi kaftanının altındaki saçlarını okşadı. “Her şeyi biliyorum.”

Bir an için suskun kaldılar. Teodora kendisini onun kollarına bıraktı ve gözyaşlarını tutmaya çalışırken boğulacağını sandı. Prokopius konuşmaya devam etti.

“Her şeyin zorlaşacağını biliyorum ama başarabiliriz. Sadece onun nerede olduğunu söyle bana, hemen yanıma alacağım. Onu koruyacağım ve yetiştireceğim, geriye bizden bir şey kalacak. Sevgilim, ikimizden bir şey.” Prokopius sevinç gözyaşlarını tutmaya çalışıyordu. “Göreceksin mutlu olacağız.” Yüzünü Teodora'ya çevirdi. “Sen, ben ve oğlumuz. Bu doğru, öyle değil mi?”

Teodora onun yüzündeki mutlu ışıltıyı ve umudu gördü. Daha önce hayatında hiç bu kadar yalnız olmamıştı. Sevgilisinin mutlu bir gelecek, kuracağı ev, oğluna vereceği eğitim, ikisinin oğullarında ve onun çocuklarında sonsuzluğa doğru yaşamaya devam edecekleri hakkında

anlattıklarını doğru dürüst dinleyemiyordu. Teodora verdiği sevgi için Prokopius'u seviyordu ama aynı zamanda ondan nefret ediyordu. Çünkü şimdi onun canını yakmak zorunda kalacaktı. Söylediklerinin hiçbirinin gerçekleşmeyeceğini göremiyor muydu? Dünyanın hiçbir köşesinde onun veya oğullarının kocasının takibinden kurtulup emniyette olabilecekleri bir yer yoktu. Son haftaları ölümün eşiğinde geçirmişti ve eğer kendisine veya oğluna bir kez olsun yaklaşırsa, Prokopius da aynı tehlikenin içine girecekti. Bu coşkusu kendi sonu olabilirdi. Tabii çocuğunun da sonu olurdu bu.

Teodora, “Birbirimizi bir daha görmemeliyiz” diye sonunda sözcükleri zorlukla telaffuz etti ve dikleşti. Bir an için Prokopius’un kendisini duyup duymadığından emin olamadı.

Sonunda Prokopius hâlâ gülümseyerek, “Ne dedin sen?” diye sordu. “Ne kadar saçma şeyler söylüyorsun sen sevgilim?” Tekrar Teodora’ya sarılmaya çalıştı. “Yakında yine birlikte mutlu olacağız.”

Evet mezarda, diye düşündü Teodora kederle. Seni hunharca öldürecekler sevgilim ve ben buna katlanamayacağım. Teodora derin bir nefes aldı ve geriye bir adım attı. Kendisini zorlayarak rahat bir tavır takınmaya çalıştı ve kendi yerinde Antonina olsa onun da söyleyeceği cümleyi telaffuz etti: “Ah, bu artık gerçekten de mümkün değil.”

Donup kalan Prokopius ona baktı. “Ne demek istiyorsun?”

Prokopius tekrar ona yaklaşmaya çalıştı; ama Teodora kayıtsız bir tavırla odada yürüdü. Ancak öylesine titriyordu ki, tökezleyip onun gözlerinin önünde yere devrilmekten korktu.

“Rica ederim Prokopius, oğlunla aile saadeti yaşayacaksın diye, benden bütün bunları kaybetme riskine girmemi bekleme konusunda ciddi olamazsın.” Eliyle belirsiz bir hareket yaparak odanın pahalı tezyinatını, fildişi oymaları ve altın kakmaları işaret etti ve sustu.

Prokopius sadece başını salladı, sanki gülmek ister gibiydi. “Buna inanmıyorum” dedi.

“İnanmak zorunda kalacaksın!”

Teodora ellerini kalçalarına dayadı. Tanrım, diye düşündü, durumumu bu kadar zorlaştırma.

“Benim kim olduğumu ve nereden geldiğimi başından beri biliyordun. Gerçekten de ciddi ciddi, sahip olduğum her şeyden böyle kolayca vazgeçebileceğimi mi düşünüyordun? Bir, bir...” Sözcüğü dilinin ucuna getiremedi.

“Yalan söylüyorsun.” Prokopius parmaklarını hemen, yine inatla şakaklarının üzerine dökülen ipeksi saçlarının arasından geçirdi. “Yalan söylüyorsun. Seni seviyorum.”

“Üzgünüm” diye yanıtladı Teodora. “Böylesi beklentilere gireceğini düşünmemiştim.”

Prokopius cevap vermek yerine hızla yanına gitti ve şiddetle sarılarak onu öptü.

Teodora, dudakları serbest kaldığında, “Ben zaten bir başkasını buldum artık” diye nefes nefese konuşmaya çalıştı ama Prokopius onu öpmeye devam etti.

“Yalan söylediğini biliyorum” diyerek mırıldandı Prokopius. Teodora’yı sevmesi mi, cezalandırması mı gerektiğini bilemeden dudaklarını neredeyse ısırды.

Ümitsizlik içindeki Teodora kendisini ondan kurtardı. Koridorda yaklaşmakta olan ayak sesleri duyuluyordu. Çabuk olmalıydı, Tanrım, şimdi çabuk olmalıydı.

Prokopius'un, "Bizim bir oğlumuz var" dediğini duydu. Ve sanki kendi sesi değilmiş gibi kulağına çok uzaklardan gelen yanıtını işitti: "Artık yok."

Ayak sesleri yaklaştı; bir muhafız kıtasının düzenli adımlarıydı bunlar.

"Bununla ne demek istedin?" diyerek neredeyse fısıltıyla sordu Prokopius. Benzi solmuştu.

Teodora her heceyi tek tek vurgulayarak ağır ağır konuştu: "Hayatımı mahvetmeye niyetim yok."

Ayak sesleri gittikçe yaklaşıyordu ve Prokopius kırıltısız öylece duruyordu.

"Antonina! Kriseis!" diye büyük bir panikle bağırdı Teodora.

Bu haykırışın üzerine her ikisi de önceden sözleşmiş gibi yandaki odanın kapısını açarak içeri girdiler ve Teodora'nın arkasına geçip durdular. Koridora çıkan kapı hızla açıldı ve Kapadokyalı Johannes yanında muhafızlarıyla birlikte içeri daldı. Teodora, "Üzgünüm" diyen kendi sesini duydu "ama yazdığınız tarihi kitapla ilgili olarak imparator üzerinde hiçbir etkimin olacağını sanmıyorum." Sesi, sanki ölmekte olan birini ezer gibiydi.

Johannes bu sahneyi şaşkınlıkla izledi; beklediği bu değildi. Hayal kırıklığını güçlkle gizledi; ama durum yine de ilginçti. Neredeyse acıyarak, her an kusacakmış gibi görünen bembeyaz olmuş tarihçinin omzuna elini attı. İmparatoriçe kayıtsızdı. "Haydi gelin" dedi Johannes, Belisar'ın hukuk danışmanına, "burada yapacağınız bir şey kalmadı."

"Fahişe" diyerek güçlkle konuştu o zaman Prokopius. "Sen her zaman bir fahişeydin." Artık bağıırıyordu. Ve nefret dolu bir hareketle deri keseyi ayaklarının dibine attı. Antonina onu hemen yerden aldı.

“İşte siz böylesiniz, ikiniz de fahişesiniz!”

Johannes, taşkınlık içindeki adamı bir kaza çıkmadan odadan dışarıya sürükledi. Koridora çıktıklarında Prokopius’un omzuna vurdu.

“Sizinle tamamen aynı fikirdeyim” dedi, “ama insan ilerisini de düşünmeli, öyle değil mi? Az önce yapmış olduğunuz gibi bir çıkış kellenize mal olabilir.” Tekrar Prokopius’un omzuna vurdu. “Neyse, bu sefer başınıza bir şey gelmeden kurtardınız” dedi babacan bir tavırla. “Onur, dostum. Onur.” Sonra düşünceli bir hâl aldı. “Belki de İmparator’la sizin için ben konuşabilirim” dedikten sonra içinden Prokopius’u tarttı. Belisar’ın çevresinden yakın bir ilişki fena olmazdı, bu kesindi. Hele adam işine bu kadar bağlıken... “Ben okula fazla devam edemedim” diye onun gururunu okşadı Johannes, “ama bilime saygım var elbette.”

Prokopius susuyordu.

“Eh, söylediklerimi bir düşünün, tamam mı?” diyerek vedalaştı Johannes. “Önümüzdeki günlerde mutlaka birlikte bir yemek yiyelim. Hayat fırsatlarla dolu!”

Prokopius, o uzaklaşırken arkasından bile bakmadı. Johannes’in, önünde iki muhafız bıraktığı kapalı kapının ardında da ölüm sessizliği hakimdi.

Philae’den Gelen Ölüm

İmparator, bizans kahramanı Belisar’ın gözden düşmesiyle ilgilenecek durumda değildi. Kuzeyden gelen vahşi atlı gurupları çapulculuk yaparak ovaları aşıp kente yaklaşıyorlardı; herkes korkuyla surların arkasına sını-
mış tehlikenin atlatılmasını bekliyordu. Sonra Belisar,

kuvvetlerinin başına geçerek Üçüncü İran Seferi için yola çıktı. Bundan sonraki olaysa, Roma İmparatorluğu'daki son putperest kültlerin heykelciklerinin ve rahiplerinin halka gösterildiği büyük göç olayıydı.

Justinian, Philae'deki İsis Tapınağı'nı kapatarak kutsal hayvanlarını kestirdi. Sütunlarını Hıristiyan kiliseleri tarzında yontturdu, manastır duvarlarının taşlarını taşocağına çevirerek müritlerini zorla vaftiz ettirdi. İsis rahiplerini de aynı akıbet bekliyordu.

Aya Sofya'nın avlusuna götürülen rahipler, önce halk karşısında batıl inanışlarının çarpık görüşlerini kabul etmek, bunları kült tasvirlerini ve kullandıkları ayin malzemelerini göstererek açıklamak zorunda kaldılar. Sonra izleyicilerin gülüşmeleri arasında, başlarını Patrik'in elinin altına uzatarak vaftiz oldular. Manastırlara kapanarak bir daha ortaya çıkmadılar. Heykelcikler, müzik aletleri, değerli eşyalar, tanrısal iksirler ve ayin malzemeleri de ateşe verildi veya eritildiler; değerli taşlar sökülerek süs olarak Bizans kiliselerine devredildi. Prokopius'un yirmi yıl kadar önce ziyaret etmiş olduğu yerlerden geriye hiçbir şey kalmadı. Dumanlar yükselirken aklından geçen anılar, dönerek yoğunlaşan karanlık buluttan daha da karanlıktı. Kilisenin önünde yapılan ihtişamlı seremoniye İmparatoriçe katılmamıştı.

Philae'nin dağıtılmasının üzerinden çok kısa bir zaman geçmişti ki, Etiyopya'da baş gösteren bir hastalık şehirden şehre bulaşarak Asya'da ilerlemeye başladı. Halk arasında bunun İsis'in intikamı olduğu söyleniyordu ve insanlar kutsal yerlere sığınmaya başlamışlardı. Ama tüm dualar boşunaydı; lanet, kentleri birbiri ardına kırıp geçiyordu. Önce hafif bir ateş hissediliyor, sonra çoğunlukla kasıklarda veya kolun iç kısmında iltihaplanma

başlıyordu. Bunu bilinç yitimi, nöbetler ve kangren izliyordu; bazen bedeni mercimek büyüklüğünde kara lekeler kaplıyor, hasta kan kusmaya başlıyor ve sonunda ölüm geliyordu. 542 yılının Mayıs ayında salgın Bizans'a ulaştı.

Deniz, pırıl pırıl göğün altında ısıldayarak uzanıyor; demir almış gemilerin flamaları rengarenk dalgalanıyordu. Rıhtım taşları güneşin altında ısınmıştı; ama ortalıkta tek bir insan bile görünmüyordu.

Mese ölmüş gibiydi; kemerlerin altında sadece kediler dolaşüyor ve kapıları tahtalarla çakılmış yiyecek dükkanlarının ve kasapların önünde dilenerek miyavlıyorlardı. Bütün pencereler kapalı, perdeler çekikti; sıcak bir ağustos günü daha önce Bizans'ı hiç bu kadar ölgünleştirmemişti. Daha dün kiliseleri dolduran halkın söylediği ilahiler, bugün susmuştu. Güneşli sokaklarda sadece, aralanan ve sonra derhal tekrar kapatılan kapılardan, alelacele dışarı itilen beyaz bezlere sarılmış cesetleri toplayan öküz arabalarının çıkarttığı gıcirtılar duyuluyordu. Cesetleri şehir dışına taşıyan arabalar günde üç kez geçiyordu. Surların dışına toplu mezarlar kazılmıştı; ceset arabaları yüklerini buraya boşaltıyorlardı. Skai'de ise cesetlerle başa çıkamıyorlardı; sur kulelerini açıp cesetleri buralara atıyorlardı. Leş kokusu bütün şehri sarmıştı.

Tek başına ölenler yataklarında çürüyorlardı; yaşıyanlarsa bütün çarşılar ve pazarlar kapalı olduğundan aç kalıyorlardı. Çevre köylerdeki çiftçiler, şehirden yiyecek aramak için gelenleri yabalar ve sopalarla uzaklaştırmaya çalışıyorlardı; ama gelenler sayıca çok fazlaydı. Tarlaları yağmalıyor, hastalığı köylülere de bulaştırıyor ve vebayı Kuzey'e doğru sürüklüyorlardı. Salgın Trakya'ya doğru ilerledi.

Sonunda insanlar, içlerinde ölmekten başka bir şey yapamadıkları evlerinde kalmamaya başladılar. Sağlıklılar, hastalar ve ölüm halinde olanlar hep birlikte, kol kola sokaklarda eğlenerek yürümeye başladılar; meydanlarda dans ediyorlar ve ölümün elinin kime dokunup kime dokunmayacağını bekliyorlardı. Meyhaneler bir kez daha açıldı ve son şaraplarını sattılar. Dışarıda, güneşin altında hareket eden yegane araç olan ceset arabaları dolaşüyor; ölümcül durumda olanlar sokaklarda düşüp kalırken, insanlar asmaların altında oturuyor, leş kokusuna karşı yüzlerini mendilleriyle örterek içiyorlardı.

Sonra Bizans tekrar sessizliğe gömüldü. Merdiven basamaklarında son adımlarını atarken düşüp kalanlar yatıyor; açlıktan ölmek üzere olan köpekler biraz ürkek, onların kararmış topuklarını kemiriyordu.

Johannes Lydos, “Bulaşıcı değil” diyerek genel görüşü aktardı. “Bazıları hasta birine dokunuyor ve kendileri de hastalanıyorlar” diye bilgi vererek devam etti. “Bazılarına ise aynı şey olmuyor. Bir diğer durumdaysa, hiçbir şekilde bir hastayla temas etmemiş kişilerde de belirtiler ortaya çıkabiliyor.”

Ellerini havaya kaldırdı sonra kollarını göğsünde kavuşturdu.

Trallesli Alexander, “Eğer görüşün buysa” diyerek ona karşılık verirken elindeki metal çubukla hastasının kasığındaki irin dolu sargıları kaldırdı, “gel sen de bir dokun.”

Johannes Lydos yutkundu.

Şehrin en yoksullarının parasız tedavi görmek için geldikleri Aziz Samson Hastanesi’ndeydiler. Birinci katta bulunan, gösterişsiz salondaki bütün yataklar inleyerek dönüp duran hastalarla doluydu. İğrenç çıbanların-

dan kötü kokular yayılıyor ve havada tatlımsı bir çürüme kokusu hissediliyordu. Birkaç çanağın içinde tütsü yakılmıştı; öğle sonrasının rehaveti içinde sinekler vızıldıyor, rahipler son duaları mırıldanıyor ve irinle ağırlaşmış sargılarla dolu kapları dışarı taşıyorlardı. Güneş her şeyi güller yüzle ve pırıltıyla aydınlatıyordu.

“Ben katibim, cerrah değil” diyerek telaşla, yanıt verdi Johannes Lydos. İrin akmaya başlayınca, “Ah, iğrenç bu!” diyerek sözlerine devam etti. “Bunun için o yardımsever biraderlerden birini bul.”

Alexander kederle gülümseyerek başını salladı. “Bana kalırsa bunu yaparsan iyi edersin; çünkü herhalde bulaşıcı bu.”

Yaşlı bir hizmetkâr kadın yatakların arasında geziniyor ve mırıldanarak muskalar dağıtıyordu. Alexander hastasına dönmeden önce ikisi de yaşlı kadını bir süre bakışlarıyla izlediler.

“Uğursuz bir şey bu” diyerek Johannes Lydos sohbeti tekrar başlatmaya çalıştı. “Bir hastalık bir insandan diğerine hangi yolla geçer?”

“Belki de havadaki sıradan buharla” diyerek omuzlarını silkti Alexander. “Bilmiyorum.” Elindeki bisturiyi yaklaştırdı ve iltihabın üzerindeki deriyi kesti. Salgı fışkırdı ve iki adam da geri çekildiler. “Ama ben ne gördüğümü biliyorum ve bunun ne olduğunu bulacağım. Sargılar” diye bağırdı ama kimsede bir hareket olmadı. “Kimsede sargı kalmadı mı burada?”

Sonunda sendeleyerek gelen rahip, üzerinde pıhtılaşmış kanın oluşturduğu kara lekeler bulunan eliyle sargıları ona uzattı. Sonra yere yığıldı. Diğer rahipler onu hiçbir şey söylemeden boşalmış yataklardan birine yatırdılar. Sandaletlerini çıkarttıklarında, ateş nöbetiyle titre-

yen kirli ayakları göründü. Johannes Lydos'un bakışları elinde olmadan oraya saplandı. Ya arkadaşı haklıysa? Kollarını sıvazladı ve farkında olmadan daha hafif soluk almaya başladı.

“Eh, pekala” dedi, “artık gideyim bari.”

Bileğinden birkaç zincir sarkan, pençemsî bir el onu durdurdu. “Muska ister misin?”

Johannes Lydos ihtiyarı kenara itti. Sonra telaşla, tökezleyerek dışarı çıkıp sıcak ağustos gününün içine daldı.

Sofia az sonra saraydaki yerine varmıştı; kazancını saydı ve kalan muskaları minderin altına soktu. Hiç alışmadığı biçimde terlemesine yol açan sıcağa lanet okudu. Banyoya gireceği için sevindi. Giysilerini çıkartırken eli, kırış kırış sarkık kasığındaki iltihaplı bir şişliğe dokundu ve Sofia bir köpek gibi uludu. Oda hizmetçileri pembe şişliğe baktılar ve çığlıklar atarak ellerindeki kovaları bırakıp kaçtılar.

Sofia'yı ıslak zeminde kendinden geçmiş yatarken buldular. Teodora, “Sofia” diye seslenip ateşin bulanıklığı arasından ona ulaşmaya çalışırken, huzursuzca titreyen yaşlı elini okşuyordu. “Her şey düzelecek, Sofia.”

Sofia'nın başı sanki karşı çıkmak istercesine yastığın üzerinde şiddetle çırpındı.

“Hayır, hayır” diyerek onunla şakalaşmaya çalıştı Teodora, “bak göreceksin, uzun bir yolculuğa çıkacaksın ve esmer, yakışıklı bir adamla tanışacaksın.”

O zaman Sofia kendine gelir gibi oldu. İmparatoriçe'nin avucunun içindeki elini kabaca çekti; ama sonra kendisine yaklaşmasını işaret etti.

Teodora yüzünü yaşlı kadına yaklaştırdı. “Şu doktor” diye tıkanarak konuştu Sofia.

“Hangi doktor?” diye sordu Teodora şaşkınlıkla. “Doktor getirmemizi mi istiyorsun Sofia?”

Sofia başını sallayarak istemediğini belli etti. “Aziz Samson Hastanesi’ndeki, Trallesli.”

Konuşmakta zorluk çekiyordu. Teodora başını salladı. “Diyor ki..”, Sofia yine durmak zorunda kaldı, “diyor ki, hastalık bulaşıcıymış.”

Teodora’yı tekrar kalan tüm gücüyle itti.

Teodora ayağa kalktı ve donmuşcasına, artık gözlerini yummuş yatan, ateşler içindeki kadına baktı. İlk dürtüsü oradan kaçmaktı. Ama sanki orada kök salmışçasına kaldı. Aklına bir fikir gelmişti ve bunu sonuçlandırmak istiyordu. Sonunda gözü Sofia’nın yerde duran giysilerine ilişti. Teodora fazla düşünmeden kendi şalını çıkardı ve Sofia’nın iç çamaşırlarını buna sardı ve pelerinin altına soktu. Sonra sanki bir düşteymiş gibi oradan uzaklaştı.

Justinian’ın geceleri kendisine hâlâ kapalı olan yatak odası gün boyunca terk edilmiş gibiydi. Hizmetkârlar onu görünce şaşırdılar; ama boş odaya girmesine karşı çıkmadılar.

Teodora, Sofia’nın paçavralaşmış giysisinden aceleyle göze çarpmayacak beyaz bir parça yırttı ve onu çarşafların arasına bıraktı. Sevdiklerini öldürmüş ya da uzaklara göndermişti ve içindeki acı hâlâ şiddetle çalkalanıyordu. Bağlı olduğu ne varsa nefret ve zorla ondan kopartılmıştı. Niçin, diye sordu kendi kendine, şimdi yanında olan ve hayatta kalan niçin Justinian olsundu? Sonunda kendi ölümü de niçin bu delinin elinden olsundu? Gözlerinde öfke yaşları birikti. O sırada, onun masasının üzerinde duran dağ kristalinden haçını gördü. Haçı aldı ve duvara çarparak parçaladı. İmparator’un ruhsal berraklığını desteklediğine inandığı parlak taş, paralanarak etrafa saçıldı.

Antonina'nın Kaygıları

Antonina onu daha sonra kendi dairesinde bir aşığı bir yukarı gidip gelirken gördü. Bir süre saçlarının uçlarını dişleyerek bu oyunu izledi. Bir yandan arkadaşını, haftalardır yatağından çıkmadıktan sonra nihayet ayakta gördüğü için memnundu. Diğer yandan, o an gördükleri de pek sağlıklı sayılmazdı. Arenaya salınmadan önce kafesinde dolaşan vahşi bir hayvan gibiydi. Teodora bir şeyi bekler gibiydi; Antonina'nın, koridorda ayak sesleri duyulur duyulmaz başını dikleştirmesinden anladığı kadarıyla, bir şeyleri tutkuyla bekler gibiydi. Neler olup bittiğini bir anlayabilseydi! Bizans'a döndüğünde Teodora önce aşırı bir coşkuyla boynuna sarılmıştı, sonra dur durak bilmeden ağlamıştı, ardından Prokopius'la yaşanan o anlaşılmasız sahne, sonuçta taşlaşıp kalmıştı Teodora. Şimdi ise karşısında, kafesteki bir kaplan gibi odada dolanıyordu; bir taş bunu ne kadar yapabilirse.

Bırak şu metaforları, dedi Antonina kendi kendine. Ama eğer onu böyle daha fazla seyredersen gözlerim karmaya başlayacak. Eninde sonunda kendisini toparlaması gerek, bir yerden başlamak zorunda. Belki de şimdi zamanı değildi; ama yine de denemek zorundaydı.

“Aaaah! Ah!” Antonina sonunda kendisini abartılı bir iç çekişle bir divanın üzerine bıraktı ve söze girdi. “Hayat hiç de adil değil. Sen de öyle düşünmüyor musun?” dedi vurgulamaya çalıştığı bir kayıtsızlıkla.

Katı bir suskunlukla karşılandı. Yanıt beklediği de yoktu zaten. Hoppa bir tavırla tekrar konuşmaya başladı.

“Nihayet kocam evde kalmama izin veriyor, bu sefer de tatlı Teodosios'um kendisini bir manastıra kapatıyor ve üstüne üstlük artık tek bir şölen bile verilmeyen veba-

lı bir şehirde yaşıyorum. Bütün bunlar bir yana” diye hesaplı bir aradan sonra devam etti, “hiçbiri yetmezmiş gibi bir de sevgili eşim beni öldürmek istiyor.”

Teodora’nın şiddetle titrediğini görünce korktu.

Teodora, “Ne dedin sen?” diye bağırarak Antonina’nın yanına gitti.

“Aman Tanrım, anlayışın için teşekkürler” diyerek takıldı ona Antonina. “Son haftalardaki donukluğundan sonra, başıma gelenlerin seni böylesine etkileyeceğini beklemiyordum doğrusu. Teşekkürler, çok sağol.”

“Pardon, anlayamadım?” Teodora yeniden oyuna katılmıştı.

“Eh, açık konuşmak gerekirse” diye sözlerine devam etti Antonina, “sevgilini, benim nedenini hâlâ anlayamadığım biçimde öyle durduk yerde terk ettikten sonra, benden ve benim maceralarımdan da bıktığını düşünmeye başlamıştım.”

Biraz bekledi. Bu itiraf Antonina için gerçeğe oldukça yakındı. Teodoras’ının ona yardım için hiçbir şey yapmadığı bu günlerde, kocası tarafından izlenirken ve saray dedikodularıyla çevriliyken, kendisini arkadaşı tarafından tedirginlik verecek ölçüde terk edilmiş hissediyordu. Teodora niçin kocasına gidip eski bir arkadaşı için birazcık yardım istemiyordu? Teodora’ya olan güvenini yavaş yavaş kaybediyordu.

Belisar’ın Antonina’yı Bizans’ta bırakmasının nedeni aslında, onu terk etmesi mi, öldürmesi mi, yoksa görmezlikten gelmesi mi gerektiğine karar verememesi ve onu kıskırtmak istememesiydi. Böyle bir durumda bir manastır Teodosios’a en emin yer olarak görünmüştü. Okkalı bir skandal. Antonina’nın şansına Bizans bunun tadını layığıyla çıkartacak durumda değildi. Şanssızlığıysa, bu

durumda hunharca bir cinayetin de kimsenin dikkatini çekmeyecek oluşuydu.

Aslında elinde, Teodora'yı tekrar kendisine destek vermeye zorlayacak bir koz vardı; uzun uzun mektuplaşarak Johannes'in kızının sempatisini kazanması boşuna değildi. Bu bağlantıyı Teodora'nın önüne yem olarak atabilirdi ya da daha elverişli olursa bunu kullanabilirdi. Yeter ki yaşamla ilgisini kesmiş görünen arkadaşı kendisine bir konuşma fırsatı tanısun!

“Yani diyorum ki” diye yeniden söze başladı, “şu sıralar ikimizin de başında yeterince sorun var; benim kocamla, senin kocanla ve bir de Kapadokyalı'yla... Belki de bunlar hakkında konuşmalıyız?” Cümlesini tamamlamamıştı, belli ki arkadaşının aklı başka yerlerdeydi. “Hu huu, beni dinliyor musun hâlâ?”

“Kocalarımız mı?” Teodora başını kaldırdı; Antonina çenesini dikleştirdi. O sırada Sofia'nın ölmekte olduğu haberini getiren ulak içeri girdi. Antonina, Teodora'nın ellerinin buz gibi olduğunu hissetti.

Antonina ertesi gün Eufemia'yı polo alanında uzun bir yürüyüşe davet etti. Bu Antonina başkente döndükten sonra yaptıkları pek çok yürüyüşten biriydi ve konu hep aynıydı.

“Eşim Belisar, bu İmparator'dan kadir bilmezlikten başka bir şey görmedi. Bütün devlet haksızlık üzerine kurulmuş duruyor” diye sızlandı tekrar Antonina.

Eufemia, yaşına uygun, bilmişçe bir cevap verdi: “ Fakat sevgili arkadaşım, bunun nedeni kendi hatanız; çünkü elinizdeki gücün imkanlarından yararlanmıyorsunuz.”

Atların nal sesleri ve oyuncuların bağırışları bu konuşmayı işlerine gelecek şekilde bastırıyordu. Onları böyle

yürürken görenler çayırdaki sporcularla ilgilendiklerini sanırlardı. Ama ikisinin de en az ilgilendiği şeydi bu. Antonina canı sıkılmış gibi yaptı; ama aslında zihninde Eufemia'nın söylediklerini evirip çeviriyordu. "İmkanlara rağmen" tanımı, rejim karşıtı on dört yaşındaki, coşkulu bir kızın kendi inancını mı ifade ediyordu, yoksa bunun ardında babasının fikirleri mi yatıyordu? Yoksa şu anda valiyle birlikte mi yürüyordu? Onun sesini bir medyumun ağzından duyar gibi Eufemia'nın ağzından duyabilmek için ne kadar çok beklemişti. Şeytanla pazarlığa giren önlemini de almalı. Antonina'ya, kız belli bir gerilim yaşamış gibi geldi. Sonunda atağa geçmeye karar verdi.

"Ah çocuğum" diyerek özellikle hiçbir şeye aldırımıyormuş gibi bir tonda konuştu, "orduda bir isyan çıkartacak gücümüz var elbette. Ama burada, vatanımızda ne istediğini ve ne yapmak gerektiğini bilen saraydan birisinin desteğine ihtiyacımız var. Böyle biri olmadan gerisi boş laf."

Sanki fazla konuşmuş da konuyu değiştirmek istermiş gibi arkadaşının koluna girerek onu oyun alanının kenarına çekti.

"Bu konuştuklarımızdan kimseye söz etme Tanrı aşkına" diye fısıldadı önce ve sonra daha canlı bir sesle devam etti: "Bak, Maviler'den şu sporcuyla görüyor musun? Şimdi sayı yapacak. Haydi!"

Antonina sporculara tezahürat yaptı.

Eufemia, ölse kimseye tek bir söz bile etmeyeceğine dair söz verdi; ama sonra bir daha oyuna kendini veremedi ve evine de her zamankinden daha erken döndü. Akşam babasının karşısına geçti.

"Sarayda Belisar'a karşı bir isyan hazırlayacak casus arıyorlar, doğru anlamış mıyım?"

Eufemia heyecandan kızarmış yanaklarıyla başını salladı.

“Bu bir tuzak.”

“Değil!” Eufemia fena incinmişti. “O benim arkadaşım, aramızda gizli saklı yok, hem o, o...” uygun sözcüğü arıyordu. “Antonina gizli bir iş çevirir gibi davrandı, evet. Etrafına bakıp fısıldayarak konuştu. Birisi yanımıza yaklaştığında da polodan söz etmeye başladı.”

“Polo.” Valinin düşünceleri zihninde geziniyordu.

Kızı, “O bana asla yalan söylemez” diyerek bir çocuğun zedelenmiş onuruyla söylediklerinde ısrar etti.

Ona kim yalan söyleyebilirdi ki. Johannes, çocuğuna, tatlı kızına etkilenmiş bir şekilde baktı. Kızının böyle bir fırsatı ayağına getireceği kimin aklına gelirdi! Babası sevgiyle yanağını okşarken Eufemia’nın düşünceleri, sarayın uzun yolları boyunca köşeleri ve çitleri dönerek polo alanına kadar vardı ve bir an ürktü.

Johannes, suratını asan kızına, “Bir düşüneceğim” dedi “bir düşüneceğim. Bilgi toplamak lazım...”

Eufemia’nın “iyi geceler, baba” dediğini duymadı bile.

Seni Seviyorum

Teodora dünyaya sırtını dönerek huzursuz bir titreme içinde Sofia’nın ölüm döşegine gitti. Nöbet geçirmekte olan kadını hem isteksizlikle hem de büyülenmişçesine seyretti.

“Annen için nasıl yılan almaya geldiğini hatırlıyor musun hâlâ?” diye sordu ona Sofia.

Teodora sabırsızlıkla başını salladı. Ölüm döşegindeki kadın bunu daha önce de defalarca sormuştu. Teodora’nın

bakışları odada hızla dolaşıyordu. Haberciler hâlâ niçin gelmemişlerdi? Yoksa Justinian ölmüş müydü? Yılanlar! Burada işi neydi? Ama birdenbire, neredeyse kendi isteği dışında hatırladı Teodora. Orada oturuyordu, yine bir çocuktuk ve yılanın güçlü gövdesinin kucağında tuttuğu sepetin iç çeperlerine çarpışını hissediyordu. Annesinin kendi dilindeki hitap sözcüklerini hatırladı. Sofia'ya döndü.

“Ana, yeryüzüne karşı ulu Baba’dan daha lütufkârdı” diye inledi ihtiyar. “Bizi seviyordu. Baba’nın taraftarları ise yaşamdan nefret ediyor, hah!” Güldü ve öksürmeye başladı.

Teodora ayağa fırladı ve bir bardak su aradı.

“Bedene sırt çevirmek istiyorlar” diye hırladı Sofia küçümseyerek. “Sanki bize bir armağan değilmiş gibi. Zevki öldürmek istiyorlar.” Tekrar öksürdü ve derin bir nefes aldı. “O çok üstün gördükleri beyinleriyle... Böyle olmasını isterlerdi.” Görüntüler artık birbirine karışıyordu.

“Tamam, Sofia” diyerek onu sakinleştirmeye çalıştı Teodora çaresizlikle. “Her şey yolunda.”

“Bütün o huşuları aslında kendilerini üstün görmekten başka bir şey değil. Senin anne biliyordu... Sevgiyi.”

Bundan sonra başka bir şey söylemedi.

Teodora yanında oturmuş hastalığın Sofia’nın teninde yarattığı tahribatı izliyordu. Sonra, sakinleşti ve annesini, Makedonia’yı, Justinian’ı ve Prokopius’u düşündü.

“Evet, biliyorum” diye mırıldandı. “Bunu öğrendim.”

“Öğrenmek, pöf!” Sofia bir kez daha canlandı. “Sevgi annenin içinde vardı. İçinde, anlıyor musun! Onu verebiliyordu. Bana verebildi. Öp beni!” diye neredeyse haykırdı son kez nöbet geçirirken. “Öp beni!”

“Sofia!” Teodora çırpınan ihtiyarı korkuyla omuzlarından tutup yatağına doğru bastırdı.

“Öp beni!” diye tekrarladı Sofia çarpılmış yüzüyle. Sonra geriye yığıldı. “O zamanlar ne kadar da hoştun” diyerek güçlükle fısıldadı.

“Ben, ben...” Teodora kendisini toparlamaya çalıştı. O sırada Sofia’nın başı yana düştü; ölmüştü.

Teodora uzun uzun ona baktı. Sonra üzerine eğildi, dudaklarını onun açık kalmış renksiz dudaklarına bastırarak öptü.

Tekrar doğrulduğunda öpücüğü hâlâ onun dudaklarındaydı.

“Antonina sen misin?” Korkuyla ayağa kalktı. “Oh, Kriseis. O..?”

Ne olduğunu biliyordu. Ama oda hizmetçisi, İmparator’un vebaya yakalandığını çekinerek anlatırken niçin sevinç duymuyordu.

Teodora hayretle bu haberin kendisini sevindirecek yerde boğduğunu fark etti. Bir zafer duygusu hissetmesi gerekmez miydi? Ama bunun yerine hissettiği, neydi? Parmaklarını az önce Sofia’nın dudaklarına değmiş olan dudaklarına götürdü. Sevgi; hayret etti, sevgiydi hissettiği. Asla kuşkuya düşmemesi gerekirdi!

Teodora giysilerinin eteklerini topladı ve çaresiz bir şekilde duran, taş kesilmiş, suskun insanların; içinde olup biteni anlamadan kendisine acıyan insanların önünden kayarak koridorları koşa adım geçti.

Erguvan renkli yelkeniyle bir tekne Altın Boynuz’u geçerek Justinian’ı, şifa dilemesi için Aziz Kosmas ve Damian Kilisesi’ne götürüyordu. Teodora, surların üzerinden ona doğru baktı. Bu, bomboş denizin üzerindeki tek tekneydi. Asla boyun eğmemesi gerekirdi! Teodora’nın zihninde, pişmanlık dolu düşünceler çatışıyordu. Hastalık taşıyan paçavra parçasını yatağından geri ala-

bilmeyi ne kadar isterdi. Artık başka bir cinayet işlememeliydi, daha iyi şeyler yapabiliirdi. Justinian! Yıllar sonra ilk kez, onu acımaya benzer bir duyguyla düşünüyordu. Onu ikna edebilirdi, tekrar güvenini kazanabilirdi, bir anda bundan emin oldu; Sofia'nın sözcükleri ona bu güveni vermişti. Hayır, ölmesi gerekmiyordu. Teodora dua etti.

Kanatlarının altında akşamın gölgelerini taşıyan karga sürüleri tıka basa doymuş olarak adalarına döndüler. Justinian'ın teknesinin geride bıraktığı köpükler son ışıkların içinde daha da aydınlık pırıldadı ve Bizans karanlığın içine uzandı.

Kapadokyalı'nın Oyunları

“Peki ama niçin olmasın?” Eufemia büyük bir hayal kırıklığı içinde alt dudağını ısırıldı. Babası nihayet ondan bunu istemişti ve şimdi... Başarması gerekiyordu. Şimdi de arkadaşının böyle nazlanması anlaşılır gibi değildi.

“Lütfen, Nina” diye yalvardı Eufemia, “benim için, ne olur. Babam akıllı bir adamdır ve belki size yardım edebilir. Konuş onunla, ne olur.”

Antonina sonunda karşı çıkmaktan vazgeçip Kapadokyalı Johannes'le Bizans'ın dışında bir yerde buluşmaya razı oldu.

Belisar'ın karısı ve Johannes, Rufinianai banliyösünde, 'Filli Meyhane'nin bahçesindeki bir bankta akşamı karşıladılar. Prefektus preterio, Antonina'yla birlikte Justinian'ı tahttan indirme niyetini burada hararetle açıkladı. Hatta Antonina'nın önünde gerçekten de bir aşık gibi diz çöktü.

“İmparator ve fahişe karısı sallandırılacak” diye yağ çekerek Antonina’ya biraz daha yaklaştı. “ Sizi bir kez fazlasıyla kandırdılar. Sevdiğiniz erkeğin yanında tahta çıkacaksınız, ne dersiniz? Bu, canınızı sıkmadığı sürece Belisar olabilir veya bir başkası. Antonina, gelin el sıkışalım!” Antonina’nın dizinde duran elini yukarı kaldırdı.

Antonina, “Eğer emin olabilseydim” diyerek tereddütünü belli etti.

“Duyuyorsunuz işte, yemin ediyorum” diyerek Johannes ısrarla onun sözünü kesti. “Bütün bu yeğenler de ne oluyor! Siz ve ben...”

“Bırakın da sözümü bitireyim” diye söylendi Antonina. “Eğer Narses ve adamlarının yeterince çabuk sivrileceklerinden emin olsam, siz sonsuza kadar bir zindanda kaybolmadan önce kasıklarınıza kendi ayağımla bir tekme geçirmek isterdim.”

Johannes dehşetle ayağa fırladı. “Bu bir şaka olmalı!”

“Çok gerginsiniz. Gergin bir adam kötü bir komplocudur.”

Antonina güldü ve onun yanağını okşadı.

Johannes sıkıntıyla homurdandı ve tekrar oturdu. Gözlerini çalılara dikti.

Tam o sırada prefektus pretorionun sekreteri, imparatorluk konseyinde bakanlar ve generallerin önünde yürüyerek konuşuyordu:

“Veliaht olarak Justinian’ın yeğeni Germanos’un üzerinde durmalıyız. Bir Anicina ile evlidir ve bunlar imparatorluğun en eski soylu ailelerinden biridir ve bize meşruluk sağlayacaklardır.”

“Bu, soylulukları o kadar eskiye dayanmıyor diye imparatorumuzun, atalarının ve amcalarının meşruluğun-

dan kuşku duyduğunuz anlamına mı geliyor” diyerek patrik araya girdi.

Patriğin yüzünde hafif bir gülümsemenin belirmesine yol açan sıkıntılı suskunluk, zavallı sekreterin nasıl bir hata yaptığını kavramasını sağladı. Heyecanla efendisinin kağıtlarını karıştırarak bir talimatname aradı. Prefekt de nerede kalmıştı. Böylesine önemli toplantıları kaçırmak hiç tarzı değildi aslında.

Bir itiraz karşısında tam, “Ben..” diye söze başlarken, kapı açıldı ve maiyeti eşliğinde Teodora içeri girdi. Herkes ellerini göğüslerinde çaprazlayarak doğruldu ve sonra İmparatoriçe’nin önünde proskynesisi yerine getirerek diz çöktü. Teodora bir an için sessizlik içindeki erkeklerin sırtlarına baktı. Ancak daha sonuncusu doğrulmamıştı ki tartışma tekrar başladı. Teodora kimse farkına varmadan oturdu ve erguvan renkli kaftanına biraz daha sıkı sarındı.

“Hâlâ burada bulunması” diye yanındakine fısıldadı bir silentarius. “Eğer Germanos tahta geçerse onu astırır.”

“Kendi kuzeniyle evli bile olsa Justinus’tan da onurlu bir sürgünden fazla bir şey beklememeli” diye bir yanıt geldi.

“Kenti terk etmiş olsa kendisi için daha iyi olurdu. Belisar ona yardım edemeyecek kadar uzakta.”

“Belisar mı ona yardım edecek? Kendisini aldatan karısıyla bu kadar sıkı fıkıyken onu şeytana havale ederdi” diye fısıldayarak bir başkası söze karıştı.

“Ama o ve komutanın karısı...”

“İnanılır gibi değil!”

“...Kenti terk...” Fısıldaşmaların ardı arkası kesilmiyordu. Sonunda uğultu resmi görüşmeleri bastırdı ve patrik isteksizce kaşlarını çatı.

O zaman Teodora başını dikleştirdi. Libellariusu duraksayarak ayağa kalktı; ama Teodora ona çekilmesini işaret etti. Bakışları orada bulunanların üzerinde dolaştı, karanlık yüzler; onlara hitap edecekti.

“Beyler” diye başladı söze, “Hepinizin sanki İmparator ölmüş gibi davranmanız beni şaşırtıyor. Akbabalar gibi” diyerek kısa bir duraksamadan sonra devam etti. Kaybedecek neyi vardı ki. “Hâlâ kıpırdayan bir yaban hayvanının üzerinde zıplayan akbabalar gibi.” Kabaran öfkeyi görmezlikten geldi. “Hele o” diye sesini yükselterek konuştu ve omuz atkısının gizlediği parmakları birbirine kenetlendi, “beni her zaman kendi çıkarlarının güvenilir bir temsilcisi olarak kabul etmişken ve bu böyle devam ederken.”

Bakışlarını tekrar, ifadelerinden pervasızlığına duyulan şaşkınlık açıkça okunan yüzlerin üzerinde dolaştırdı. Kapadokyalı’nın burada olup da itiraz edememesi ne iyi, diye düşündü. Justinian’ın kendisini geceler boyu kapısından geri çevirdiğini biliyor olmalıydı. Ama şimdi burada değildi ve bunu herkesin karşısında söyleyemezdi. Nerede, diye düşündü yüreği çarparak, Johannes nerede? Yüksek sesle devam etti:

“şuna dikkatinizi çekirim ki, henüz onun ardılı olarak tahtta, yanıma bir başkasını oturtmaya niyetim yok. Çünkü ben kocamın hâlâ yaşadığını biliyorum. Bazıları bunu unutmuş olsalar bile.”

Teodora tekrar oturdu; zaten olduğu yerde sallanmadan bir saniye daha ayakta durması mümkün değildi.

İmparatorluk konseyi karışmıştı; bu kadın gayet açık biçimde konseyin insiyatifini bloke etmiş ve hepsini tehdit etmişti. Senatonun desteği olmadan, kilisenin ve ordunun onayı olmadan buna nasıl cesaret ederdi. Yoksa Belisar ha-

rekete mi geçmişti, askerler şehrin kapılarına dayanmışlar da haberleri mi yoktu? Az sonra bir Herul sürüsü bıçaklarını gırtlaklarına mı dayayacaktı yoksa? Aşırı kaygılananlar bilgi toplamak için kölelerini gönderdiler. Yoksa hepsi bir blöf müydü? Bunun ardında ne olabilirdi? Varsayımlar çarkı fısıltılar ve gıcırtilarla dönmeye başlamıştı.

O sırada Johannes'in sekreterinin heyecanlı sesi duyuldu, "Doğu'daki büyük komutanlarımız Bizans'ta saptanacak bir halefi kabul etmedikleri sürece bütün bu heyecan boşuna."

Teodora'nın ağzı öfkeyle gerildi. Böyle ikinci dereceden temsilciler şimdiden kendisine karşı çıkma cesareti mi gösteriyorlardı?

"Bunu kim söylüyor?" diye patrik tehditkâr bir tavırla sordu.

Sekreter rahatlamış bir tavırla, "Kendi adamlarınız" diyerek ortaya birkaç mektup çıkarttı. Bunun muhteşem bir etki yarattığını memnuniyetle izledi. İmparatoriçe'nin girişimlerini engelleyecek ve aynı zamanda Belisar'ı yok edecekti. Valinin bu kağıtları "hemen kullanılmayacaklar" dosyasında saklaması anlaşılır gibi değildi; bunlar ellerindeki en iyi silahlardı.

"İran'dan bir garantör efendime bunları gönderdi" diye bağırarak mektupları herkesin görebileceği şekilde uzattı. "Bunlar Belisar'ın ve diğer generallerin, kendilerinin tahta çıkartmayacakları bir imparatoru kabul etmeyeceklerini açıkladıkları mektuplar."

"Bu ihanet" diyerek bir anda parladı patrik.

"Bu bir yalan" diye bağırdı Teodora aynı anda.

"Ah, öyle mi, eğer bunu söylüyorsanız o zaman Belisar'ın taht için kimi öngördüğünü de biliyorsunuz demektir?"

“Katıksız sahtekarlık bu! Peki prefektus pretorio niçin burada değil ve bunları yüzüme karşı söylemiyor?” diye ümitsizlik içinde karşısındakini köşeye sıkıştırmaya çalıştı Teodora. Gözünü karartıp blöf yapmak zorundaydı. Hay aksi şeytan, Kriseis nerede kalmıştı? Niçin beklediği haberi getirmiyordu?

“Pekala, vali nerede? Karşıma çıkmaya cesareti yok mu? Bu olmadık yakıştırmaları yapmak için sekreterini mi gönderiyor?”

“Özrü var” diye yanıtladı derin, yoğun, neşeli ve tanıdık bir ses rahat bir tonla. Teodora, Antonina’nın kapı muhafızlarının çaprazlanmış mızraklarının arkasında durduğunu ve Kriseis’i kucakladığını gördü. Teodora başını dikleştirerek gülmeye başladı; dizginsiz kahkahaları taht salonunun kubbelerinde çınliyordu. Kahkahaları muazzam salondaki tek ses olarak kalana ve konseydeki beyler sıkıntılı yüzlerle birbirlerine bakmaya başlayana kadar güldü. Sonra muzaffer bir ifadeyle ayağa kalktı.

“Az önce haber ulaştı” diye ilan etti, “İmparator yaşayacak. Tanrı’ya şükran dualarımızı edelim. Toplantı bitmiştir.”

“Ama ya mektuplar!” Johannes’in sekreteri hâlâ çaresizlik içinde elindeki kanıtları sallıyordu. “Kumandanın ihaneti!”

“Ah elbette, kumandan.” Teodora gizemle gülümsedi. “Onu geri çağırın ve tutuklayın. Ya da hayır” diye düzeltti ve kalabalığın üzerinden arkadaşına göz kırptı, “Belisar gözaltına alınsın.”

Bunları söyledikten sonra Bizans İmparatoriçesi Teodora salonu terk etti. Orglar çalmaya başladı.

Antonina salonun kapısındaki kalabalığın arasından yaklaştırmaya çalışıyordu. Bir silentariusun elindeki gümüş

değneği kararlı bir hareketle iterek kaynaşan kalabalığın içinden Teodora'ya doğru ilerledi. "Hey! Çekilin! Teo, Teo!" Onu soluk soluğa ellerinden yakalayarak sıkı sıkı tuttu.

Sonra Narses içeriye girerek Vali Johannes'in devlete ihanet suçundan tutuklandığını ilan etti.

"Ne?"

"Demek Johannes!"

"Delilik bu!" Çığlıklar birbirine karışıyordu. Sekreterin benzi attı; kimsenin iki kadına dikkat ettiği yoktu. Birbirlerine gülümsediler. Teodora, Antonina'nın yüzünü ellerinin arasına aldı.

"İyi iş çıkardın, canım" dedi alçak sesle, "seni seviyorum." Yoldaşını ağzının üzerinden öptü ve yürümeye devam etti.

Antonina, Teodora'nın az önce dudaklarını dokundurduğu noktaya şaşkınlıkla dokunarak arkasından baktı. Yanaklarından bir damla aktı. Onu parmağıyla yakaladı, parmağını kaldırarak baktı ve abartılı bir şekilde iç çekti.

"İşte bu" dedi ortalıktan çekilen saltanat konseyinin ardında bıraktığı sessizliğin içinde tek başına, "yine bir Tanrı'nın kulu görmedi elbette."

Justinian'ın yanına vardığında uyuyordu. Doktor, o ana kadar görülen tek çıbanı açarak sarmıştı. Hasta sadece, salgını ölgün şehirden dışarı üfleyen serin eylül havasında ara sıra ateşten dolayı hafif bir titreme geçiriyordu.

Teodora uzun zamandan beri ilk kez tekrar alışık olduğu koltuğa kıvrılıp ayaklarına her zamanki örtüsünü örterek kocasının yanında bir gece geçirdi; ama bu kez içinde o bildik nefret duygusu yoktu. Uyuyan, nihayet uyuyan kocasına iç rahatlığıyla bakarken ne hissettiğini

biliyordu. Acıma? Kendisi buna hüznü demeyi yeğlerdi; Sofia'nın içinde uyandırdığı sevginin uzak bir çağrışımı. Prokopius'u düşündü ve gözlerinden yaşlar aktı.

Anılar akın etti ve orada, öylece otururken kendisini bu akışa bıraktı. Sanki Justinian'ın hastalığının ateşi ikisini de yakar gibiydi. Kuşlar gecenin alacasında ötüşmeye başladıklarında ayağa kalktı. Kendisini tazelenmiş, neredeyse neşeli hissediyordu. Henüz tek bir ışık huzmesi görünmese de, kuşların şarkısı yeni günün başlamakta olduğunu haber veriyordu. Güç ve güvenle dolu Justinian'ın yatağına yaklaştı. Onun incelmış sakallı yüzünü, Sofia'yı öpmüş olduğu gibi öpmek üzere eğildiğinde, Justinian gözlerini açtı. Ateşin, teninin eski süt ve kan rengini, çökmüş yanaklarına geri getirdiğini gördü.

“Sen misin?” Sesi çatallı ve sakindi.

Teodora gülümsedi. “Bana bırak” diye onun aranan ellerini sakınleştirdi ve üzerindeki ince çarşafı sabah serinliğine karşı biraz daha yukarı çekti, “ayrıntılarla ben ilgilenirim.”

Justinian kuru kuru yutkundu. Sonra, “Sağol” dedi zar zor. “Teodora?”

Teodora bir kez daha arkasına döndü. “Biliyorum” dedi.

Ravenna

Halk uzun zamandan beri ilk kez, perdeleri sımsıkı kapalı tahtırevanı içindeki İmparatoriçe'ye en sevdiği kaplıca bölgesi olan Pythia'ya giderken eşlik edecek tören alayını hayranlıkla seyrediyordu. İzleyiciler ipek perdelerin arasından sadece lütüfkârca el sallayan beyaz bir kol

görüyordu. Sonra tütsüler, korolar, gösterişli altın süslerle bezeli atlı arabalar, hışırdayan ipek flamalar ve uygun adım yürüyen muhafız kıtalarıyla fundalıklara doğru dönen bu rengarenk alay, başı Pythia'ya vardığında, ucu hâlâ Bizans'ın kapılarında olacak kadar da ihtişamlıydı.

Limanda duran geminin yelkenleri serin rüzgarda dalgalanıyordu. Antonina, güverteye çıkmak üzere olan kadını kucakladı.

“Pythia’da bana her zaman arkadaşlık etmeni istediğimi aklından çıkartma” dedi Teodora onun boynuna sarılırken, “ve kimsenin senden önce davranmasına izin verme.”

“Keyifsiz olduğumu biliyorum” derken sımsıkı kucakladı Antonina, “daha doğrusu tam bir kaçıksın sen.”

Teodora itiraza fırsat vermeden, “Bu işe sakın karışma” diye onu uyardı. “Narses bunu tamamen tarafsız ve resmi bir biçimde tek başına hallederse dışarıya karşı görünüm daha iyi olur. Justinian ona güveniyor.”

Antonina yüzünü astı. Sonuçta bu kendi avıydı.

“Aslında ilk girişimde reddetmeyi düşünüyordum, biliyor musun?” dedi. “Ama hiçbir şeyi abartmamak gerekir. Ben de ona buluşmak için senin dediğin gibi ‘Filli Meyhane’yi önerdim ve sonra... ah, işte.”

Birbirlerini öptüler. “Fazla gecikme.”

Teodora güverteye çıktı.

Antonina, Teodora’nın vedalaşırlarken eline sıkıştırdığı mektubu ancak eve döndüğünde hizmetçisine açtırdı.

“Kendi suçunu kendin gayet iyi biliyorsun dostum” diye okumaya başladı kız, “ama karına büyük teşekkür borçlu olduğum için bütün bu günahlarına göz yumup hayatını bağışlamak istiyorum. Hayatının ve mal varlığı-

nın güvencesi karına bağlı. Bunu bize gelecekte eşine nasıl davranacağını gösterecektir.”

Mektup bu tonda devam ediyordu. Antonina, Teodora'nın mektubun arasına koyduğu resmi yazıdan hiç hoşlanmadı; ama bunun dahiyane bir fikir olduğunu kabul etmek zorundaydı. Bu, Belisar'ın herhangi bir kovuşturmaya uğramasını engellerken, Antonina'yı da kocasının şimdi tamamıyla kendisine yönelmiş olan kıskançlığından koruyordu.

Ah, ona iyi davranacağım, diye içinden mırıldandı Antonina. “Ben de olsam daha iyisini kotaramazdım kuzucuğum” dedi. Sonra ekteki kısa notu Eudokia'ya vererek heyecanla ağzına bir zeytin attı. “Haberini ona kendin iletme isteyeceğinden eminim...” yazılıydı notta. Bir zeytin daha arandı, ama kase boşalmıştı.

“Teodosios!” diye seslenerek eve dönmüş olan oğlunu çağırdı. “Hadi tatlı oğlum, mutfığa bir koş da başka zeytin var mı diye soruver, olur mu?”

Holden sadece bir homurtu duyuldu.

“... Çünkü onu her zaman sevmiş olduğunu sanıyorum.” Antonina iç geçirdi. “Ben bunu zaten hep söylememiş miydim?” Yaşlanmış ellerini inceledi, parmaklarıyla boynundaki kırıışıklara dokundu, sarkmaya başlayan gerdanının üzerinde gezdirdi. Hırçın bir ifadeyle dudaklarını sarkıttı. “Çocuk benim içimi okudu!”

Antonina doğruldu, kocası Belisar'ın İran'dan döndükten sonra kendisinden ve dünyanın tehlikelerinden korunmak için saklandığı yandaki yatak odasının kapısını çaldı.

“İyi haberler var, sevgilim” diyerek kapının ardından seslendi, “dışarı çık, artık katillerden korkmana gerek yok, özgürüz.”

Teodora'nın, elinde tuttuğu resmi mektubuna baktı. Sonra aklına bir şey geldi ve saç tuvaletini kontrol etmek için aynaya koştı. "Hadi canım, çık artık dışarı" diye tekrar seslendi. "Gel de bak, Teo bize ne güzel haberler göndermiş!"

Teodora, Ravenna'nın Classis Limanı'nda karaya çıktığında, ayaklarının altındaki zemin hâlâ sallanıyordu. Doğrudan doğruya mozaik ustası Mattias'ın atölyesini sordu ve yerini bulduktan sonra yakınlardaki bir hana yerleşti. Buraya kimliğini gizleyerek geldiği için memurlardan birinin sarayına yerleşmesi mümkün değildi; kısa bir süre sonra buna pişman oldu.

Teodora, sıradan bir hanın içine girmeyeli çok uzun zaman olmuştu. Ayrıca savaş ve açlık sıkıntısı yoksul halktan pek çok kişiyi köylerden şehirlere sürüklemişti ve onun kaldığı handa da, yemek salonunda, ateşin başındaki uzun masaların etrafında tuhaf tipler oturuyordu. Karanlık bakışlarından, Teodora'nın sade giysisinin yine de yeterince gösterişsiz olmadığı ve yanlarında getirdikleri yiyecekleri hazırlaması için hizmetçisini mutfığa gönderen yaşlı bir kadının malını, onurunu ve yaşamını koruma çabasında haklı olduğu anlaşılıyordu. Teodora için bir zamanlar o kadar bildik olan bu dünyanın, şimdi onu bu kadar farklı etkilemesi şaşırtıcıydı.

Masadaki bir seyyar çömlek satıcısı tatsız bir sözle kendisine sataşınca, Teodora'nın aklına ilk gelen şey onu hemen tutuklatmak oldu. Ama muhafızlarının uzaklarda, Pythia'da olduklarını hatırlayınca içgüdüsel olarak ellerini eski zamanlardaki gibi kalçasına dayadı.

Koruyucu olarak yanında bulunan ve bir köşeye çekilmiş olan Martinus telaşla araya girdi ve başına kötü bir şey gelmeden Teodora'yı oradan uzaklaştırdı. İmpa-

ratoriçesinin hasmına, bir çamaşırcı kadın gibi küfrettiğini hayretle izlemişti. Ancak Teodora onun yardımını küçümsememişti. Bir zamanlar Antakya'ya doğru yola çıkan genç kız olmadığını kabul etmek zorunda kalmıştı.

Bunun üzerine Kriseis kaplıcaya gitme isteğini başını sallayarak reddetti ve imparatoriçesine ahşap küvetin içinde bir banyo hazırlamak üzere odaya sıcak su gönderilmesini istedi. O zaman Teodora, küvetin içinde titreyerek ve lanetler okuyarak evindeki lüksü aradı ve planıyla ilgili olarak ilk kez içine bir sıkıntı çöktü. Ama sonunda Kriseis, Maria'ya yazılmış notu atölyeye götürdü ve akşam olduğunda Teodora, Martinus'un ve Kriseis'in eşliğinde buluşma yerine gitti.

Burası şehrin en kuzeyinde, İmparatoriçe Gala Placidia'nın mozolesinin yakınında, neredeyse tamamlanmış bir kilise inşaatıydı. Yapı, Teodora'nın gözüne pek küçük göründü. Ama tüm duvarlarıyla kendini korunaklı bir şekilde ortada odaklamış gibi görünen sekizgen taban yapısı üzerindeki merkezi kubbesiyle kilisenin yuvarlak silueti, Teodora'ya kendi memleketini çağrıştırdı ve ona bir şekilde İtalya'da görmeyi beklemediği kadar aşina geldi. Bizans'ın ve Doğu'nun buradaki etkisini görmek mümkün değildi. İki yoldaşını dışarıda, seyyar bir aşçının işçilere otlu arpa çorbası pişirmek için yaktığı ateşe yakın bir yerde bıraktı. Şantiyedeki karmaşanın içinde hiçbirisi göze batmıyordu. Sonra Teodora iskeleler ve yontulmuş mermer yüklü paletler arasından geçerek merakla kilisenin içine doğru ilerledi.

Tanıdık bir sesin, "Mesele birleştirme tekniğinde" diyerek yanındakilere bilgi verdiğini duydu, "özellikle de genişlik ve ritmin akışı önemli, anladın mı?"

Gergin bir delikanlı sesi, “Evet, baba” diye cevap verdi. Teodora irkildi ve camları takılmadığı için kaba bezlerle kapatılmış pencereler nedeniyle içeride daha da koyulaşan karanlığa şükrederek duvarın gölgesine saklandı. Çekinerek tekrar öne çıktığında, zemin mozaığının üzerine şevkle eğilmiş Mattias’la tartışan, düz kara saçlı, genç bir adamın başını ve sırtını gördü. Yüzüne düşen saçları şakak kemiklerini okşuyordu. Neredeyse tanıyamayacaktı; ama onun kim olduğunu biliyordu.

“Öfleme” dedi o sırada Mattias oğluna, “sonuçta ustalık burada kendini gösterir, bak!”

“Baba, lütfen!”

Teodora titredi. Bunu hesaba katmamıştı. Bu karşılaşmaya hazır değildi. Tam oradan uzaklaşmak üzereydi ki, nişin içinde, elinde meşaleyle bir siluet gördü ve duvara yakın kalarak yarı karanlıkta oraya kadar ilerledi. “Maria?” diye fısıldadı.

“Teo!” Çocuk korkuyla arkasına döndü. Ama Teodora karşısında duranın aslında artık bir çocuk olmadığını fark etti. Karşısında duran belki olduğundan daha küçük gösteren genç bir kadındı; ama içinden olgunluk ve kendinden hoşnutluk yansıdığını da görmemek mümkün değildi. Sağ koluyla gebe karnını sarmalamıştı. Teodora içinde birtakım duyguların kabardığını hissetti. Bir an için oğlunun Maria’ya, o zamanlar huzura kabul salonunda yaşananların ne kadarını anlatmış olabileceğini sordu kendi kendine.

Maria, “Burada olman ne kadar müthiş” diye fısıldayarak sevincini belli etti. “Sana mutlaka göstermem gereken bir şey var.”

“Evet, görüyorum!” Teodora onun kabarmış bedenine işaret etti. Derin bir nefes aldı ve oğluna içten bir teşekkür gönderdi. Küçüğü onu güzel anılarla korumuştur.

“Hayır bu değil tabii ama, elbette bu da.”

Maria kızardı ve bakışları, iki erkeğin hâlâ hararetle mesleki incelikler hakkında tartıştıkları girişteki nişe yöneldi.

“Peki bundan şu sonuca varabilir miyim” diye sordu Teodora ve yüreğinin gümbürdemeye başladığını fark etti, “sizin, sizin...”

Maria utanarak başını salladı. “Sen buna karşı değilsin, değil mi?”

Teodora yanıt vermek yerine kızı göğsüne bastırdı ve sımsıkı sardı. Bir süre sonra kollarını gevşetti.

“Eh, düzgün bir nikahınız olduğu sürece değilim” diye şakalaştı.

Maria hevesle başını salladı, sonra tutuklaştı. “Ama Ortodoks kilisesinde” diye tereddütle karşılık verdi.

Teodora omuzlarını silkti. İnsan her şeye bir arada sahip olamıyordu. Sonra Maria’nın betinin benzinin attığını gördü. “Ne oldu?” diye sordu, “Neyin var?”

“Hiçbir şey!” Maria bir an sırtını döndü. “Sadece hâlâ bulantım var. Sende de o zamanlar bu kadar uzun sürmüş müydü?”

“Bilmiyorum” diye yanıtladı Teodora reddeden bir tavırla.

O zamanları hatırlamak hâlâ hoşuna gitmiyordu. “O zamanlar, çocuğumun babası olacak herif beni bırakıp gittiği için öfkeden kustuğumu sanıyordum.”

“Ah!” Maria bir an sustu. “O zaman belki de durumumuz karşılaştırılabilir gibi değil.”

“Sanırım değil.”

“Belki de” diye Maria tıkanmış sohbeti sakınarak tekrar canlandırmaya çalıştı, “belki de babasına anlatmak gerekir?” Başıyla genç kocasını işaret etti.

Bu ne yazık ki mümkün değil” diye yanıtladı Teodora: kısa keserek.

“Niçin, hayatta değil mi?”

“Hayır.” Soruyu yanıtlamakta bir an zorlandı Teodora. Kararını gerçekten yana verdi. “Öyle gibi bir şey. Ama to-runu olduğunu öğrenirse hayatta kalamayacağı kesin.” Sesi kuru ve küskündü ve bundan acı duydu. “Ama öğrenebilse mutlaka çok sevinirdi” diye sözünü sürdürdü bu yüzden.

Maria bu yanıtla yetindi ve düşüncelere daldı.

Birkaç sıkıntılı an boyunca ikisi de sustu. İkisinin yaşamları birbirinden ne kadar farklı bir akış içindeydi.

“Zeminle figürün buluştuğu kesimlerde yüzeyin ve figürün eklenme yerleri ideal olarak dik açı oluşturarak birleşmelidir” diyen ciddi sesini duydular yine Mattias’ın.

“Ama bu her zaman mümkün olmaz, o zaman bir yığın pürüzlü nokta oluşur ve bunlara da şekilsiz taş kırıkları yerleştirmek zorunda kalırsın ve bu da sınır çizgisinin titrekleşmesine neden olur” diye karşılık verdi da-madı Mattias’a.

Teodora, oğlunu, onu dünyaya getirmiş olan kendisinden tamamen bağımsız olarak tam cümleler kurarak konuşması, yaşaması, hareket etmesi ve kendi fikrini dile getirmesi sanki bir mucizeymişcesine kendinden geçerek dinliyordu. Sesinin Prokopius’un sesine benzemediğini fark etti; sesi onunki kadar berrak değildi. Oğlan daha boğuk bir sesle ve kelimeleri sürükleyerek, bazılarının da son hecelerini yutarak konuşuyordu. Teodora bu sesi son-suza kadar dinleyebilirdi.

Mattias, bir yandan da gururlandığını gizleyemeden, “Pekala, genç dahimiz bunu engellemek için ne yapmayı düşünüyor?”

“Zeminin taşlarını bir iki sıra boyunca figürün çevresinde dolaştır, sonra yüzeye gir” diyerek muzaffer bir tonda yanıtladı oğlan. “Böylece sorun tek renkli bölüme aktarılmış olur.”

“Olabilir” diye söylediklerini onayladı Mattias. Bir süre sadece öneriyi birlikte deneyen iki erkeğin soluk alıp verişlerinden başka bir şey duyulmadı. Bir metal pergel taşın üzerinde tıngırdadı. “Peki zemini düzenli mi düzensiz mi yerleştirmeyi düşünüyorsun?”

Maria duygulanarak “O, olağanüstü” diye fısıldadı Teodora’nın kulağına, “günün birinde babamdan da iyi olacak. Bak şuradaki mozaïği o yaptı. Onu sana mutlaka göstermeliyim.”

Teodora, Maria’nın sahiplenici gururu karşısında anlayışla gülümseyerek övgülerini dile getirmeye hazırlandı. Maria’nın yukarıya kaldırdığı meşalenin ışığında karşısına çıkan şey, kendisinin mozaikten bir tasviriydi; bir tablo gibi dikdörtgendi ve renkli şeritlerle süslenerek çerçevelenmişti.

“Gel, iskeleyi henüz kaldırmadılar.” Maria onu, portreyle göz göze gelinceye kadar sallanan kalasların üzerinden yukarı çekiştirdi. Değerli taşlarla süslenmiş sütunların arasında, etrafında maiyetiyle orada duruyordu. Oğlu, onu ilk tanıdığı anda üzerinde olan mücevher bezeli geniş yakalığının ve inci sallantılı tacının üzerini, Roma Güneş Tanrısı’nın bir özelliği olan ve sonradan Bizans İmparatoru’na geçen bir haleyle süslemişti. Bedeni, etekleri üç kutsal kral figürüyle süslenmiş erguvan renkli kaftanın parıltılı kıvrımlarıyla sarmalanmıştı.

Teodora, oğlunun kendisini gördüğü tek gün olan o gün, bu kaftanın üzerinde olup olmadığını düşündü. Sonra bakışları nedimelerinin yüzlerinde dolaştı ve anla-

dı. Yanındakinin yüzü, cilveli üst dudağıyla Maria'nın ince yüzüydü; onun yanındaki soylu hatlara sahip kadının, oğlunun anne dediği Dansöz Makedonia olduğunu içinde ince bir sızı duyarak fark etti. Oğlunun da Mattias gibi bütün sevdiklerini bu mozaikte bir araya topladığını anladı. Kaftanı, işi ısmarlayanın istediği gibi yapmıştı; ama insanların yüzlerini kendisi şekillendirmişti. Teodora, kendisini de orada gördüğü için yine de duygulanmış ve gurur duymuştu.

“Yüz harika değil mi?” diye sordu Maria alçak sesle ve kendi görüntüsünü daha iyi inceleyebilsin diye meşaleyi biraz daha yukarı kaldırdı.

“Yanlış bir şey yapmasın diye ona senden çok söz ettim. Yalnızca gözlerinin bu kadar siyah olabileceğine kesinlikle inanmak istemedi.”

Teodora tek tek her mozaik parçasına ve resmin tümüne baktı; orada hem hüznünü hem de kararlılığını gördü. Benim gülebileceğimi de göremedi o gün, diye kederle düşündü. “Önemli değil” diye mırıldandı Maria'ya yanıt olarak. “Annemin gözleri de aynı böyleydi, kehribar rengi.” Bakmaya doyamıyordu. “Her şey bir yana, ona sandığımdan da fazla benziyorum.”

“Eh öyleyse” diye kıkırdadı Maria, “bunu ona anlatmalıyım.”

Teodora onu bileğinden tuttu. “Hayır, lütfen anlatma.” Maria şaşkın ve kırılmış bir ifadeyle alnını kırıstırdığında, “Lütfen” diye tekrarladı, “buraya geldiğimi ona söyleme. Kimseye söyleme.”

“İyi ama niçin?”

“Buna henüz hazır değilim. Lütfen, Maria. Oradaki nedir?” diye sorarak küçüğün dikkatini dağıtmaya çalıştı ve duvarda kendi mozaigiyle aynı ölçülere sahip bir yeri

gösterdi. Maria meşaleyi kaldırdı ve sıvanın üzerinde karanlıkta belirginleşen sarıyla yapılmış bir taslağı aydınlattı. Renk alanları uygun boyayla karılmış çimentoyla belirlenmiş olduğundan, bir dizi asker, soylular ve ruhanilerden oluşan sahne rahatça seçilebiliyordu. Ortada, yüzü ve bedeninin üst kısmının taşları yerleştirilmiş olan bir erkek resmedilmişti. Teodora bir adım yaklaştı ve neredeyse iskelenin üzerinden düşecek gibi oldu. Kollarını havada sallayarak, kendisini sımsıkı tutan Maria'ya yaslanıp dengesini tekrar sağladı. Bu resmi daha önce de görmüştü! Ama kocasının ifadesi iyi yakalanmıştı. Onun tacının çevresinde de bir hale vardı; yakut bir broşla tutturulmuş erguvan renkli peleriniyle orada duruyordu. Yanındaki figürlerin henüz yüzleri yoktu. Ancak o eskiden gördüğü kabusta olduğu gibi bu yüzler de duvarın üzerinde taş be taş belirecekti. Teodora soluğunu tutarak bakışlarını aşağıda dolaştırdı. İşte kase de ellerinin arasındaydı, rüyasında görmüş olduğu gibi som altından. Ama içinde Prokopius'un başı yoktu. Teodora, o anda zafer duygusuyla ve kahkahalarla gülmeyi çok isterdi.

“Hey” diye bağırdı alçak sesle Teodora, “karnındaki beni tekmeliyor.”

“Evet” diye gülümseyerek ondan uzaklaştı Maria ve karnını sıvazladı. “Torunun şimdiden çok hareketli. Günün birinde bir mozaikte hareketsiz duracak sabrı gösterecek mi bilmiyorum.”

O sırada Mattias'ın “Maria!” diye seslendiğini duydu-lar. “Kiminle konuşuyorsun? Yanında birisi mi var?”

Teodora parmağını telaşla dudaklarına götürdü ve şiddetle başını salladı.

Maria kısa bir duraksamadan sonra, “Hayır” diye yanıtladı, “yanımda kimse yok.”

Teodora'yı çabucak yanağından öptü ve paytak paytak, hamile adımlarıyla iskeleden dikkatle inerek erkeklerinin yanına gitti.

Teodora tekrar kendi resmine döndü. Hayır, diye düşündü, Maria'nın söylediği kesinlikle doğru değildi. Burada birisi vardı. Torunu ve torununun torunları onu burada bulacaklar ve yüzüne bakacaklardı, ne kadar uzun bir geleceğe doğru kim bilir. Burada birisi vardı.

Resmi bir süre daha inceledikten sonra, hayır, dedi, o gün o kaftanı giymemişti; ama resme niçin girdiğini anladı. Rengiyle ve süslemeleriyle bir şekilde resimle buluyor ve her şeyi doğru bir biçimde, bir tamamlanma içinde toparlıyordu. Resme girmiş olması güzeldi. Yüreği hızla atmaya başladı. Makedonia'nın kolunu kaldırmış dans eden hali gözünün önüne geldi. Evet, diye düşündü, arkadaşı haklıydı, böyle anlar vardı. Onları korumak da, tekrarlamak da mümkün değildi. Hatta onlardan bir şeyler öğrenmek de mümkün değildi. Ama onları yaşayabirdiniz. Bunların hepsi burada vardı. Teodora yüzünü elleriyle kapattı ve güldü.

EPİLOG

Prokopius, Bizans'taki evinde, yazı masasının başında oturuyordu. Renkli yün halıların üzerinde güneş ışığı dolaşmaktaydı. Serçeler kanatlarını çırpıp pençelerini geçirerek penceresinin içine konuyorlar ve asmanın ışıktaki şeffaflaşarak parlayan üzümlerini gagalıyorlardı.

Prokopius elini şarap kadehine uzattı ve barikatlarının önünde kalıp ilerleyemeyen arabacıların küfürlerine kulak verdi. Kalabalığın sabırsızlık dolu mırıldanmaları giderek yükseliyordu; anneler kargaşanın içinde gözden kaybolan çocuklarına bağılıyor; içecek satıcıları bağıra çağıra mallarını övüyorlardı. Apostel Kilisesi'nde çanlar çalıyordu ve Prokopius, ona mozolesine giderken eşlik eden uzun ayin alayını görmek için ayağa kalkıp dışarı bakma ihtiyacı duymadı.

Bizzat saraya gitmiş ve lahdinin içinde bekletildiği salonu ziyaret ederek bir yığın rütbe sahibinin oluşturduğu uzun kuyruğun arasına karışıp, üzerinde basit mavi tuniğiyle, içlerinde en payesizlerden biri olarak onun önünden geçmişti. Justinian'ın gözlerinde yaşlarla ona ziynet eşyaları takışını seyretmişti; ince, beyaz parmağına akik taşlı, oymalı yüzüğünü, mücevherlerle süslü yüksek ya-

kalığını ve Narses onu hafifçe zorlayarak uzaklaştırana kadar inci sallantılarını şakaklarına ve omuzlarına yaymaya çalıştığı tacını takışını izlemişti.

Antonina da oradaydı ve ölüye pembe kuvarstan bir bilezik takarken, teselli edercesine gözlerinin içine bakma küstahlığını göstermişti. Antonina, cenaze konuklarının arasından geçerek koluna dokunmak üzere yanına yaklaştığında, arkasını dönerek onu ortada bırakmıştı. Oysa suratına tükürmeyi tercih ederdi.

“Git oraya, Ey İmparatoriçe; kralların kralı, efendilerin efendisi seni çağırıyor!”

Lahtin üzerine çiçekler yağar, Justinian’ın hıçkırıkları gittikçe şiddetlenirken seremoni şefinin sesi tütsü dumanları arasından iki kez daha yankılandı. Sonra beyaz pelerinleri içindeki muhafız kıtası yaklaşarak onu kaldırdı. Prokopius önceden yaklaşmıştı. Tek başınaydı.

Şimdi yukarıdan orgun sesi duyulmaya başladı. Prokopius, seremoniyi tüm ayrıntılarıyla izliyordu. Patriğin tacını tekrar çıkarıp, bir papaz yardımcısının oradaki kutsal eşyaların, kupaların, kaselerin, örtülerin ve haçların arasına bırakmak üzere altın sunak masasına taşıdığı erguvan renkli ipek bir yastığın üzerine bırakışını gördü. İhtiyarın, bir kan izi gibi açık kırmızı bir tonda ışıldayan erguvani bir bandı, tacın yerine alnına bağlayışını gördü. Sağ elini kaldırıp haç çıkartarak onu kutsadığını, sonra içine yerleştirileceği zümrüt yeşili mermer lahdi gördü. Kapak, yüksek perdeden son bir yankılanmayla üzerine yerleştirildiğinde taşın taş üzerinde gıcırdayışı duyulacaktı ve onun soğumuş küçük bedeni lahdin soğukluğunu alacaktı.

Prokopius dişlerini sıktı. Hayır, öldüğü için üzülmiyorum, diye kendi kendine söylendi; üzülmiyorum. Sa-

dece daha önce ölmemiş olduğu için canı yanıyordu. Rüzgar yüksek perdeden bir koro şarkısını ona kadar taşıdı ve Bizanslıların doldurduğu sokaklardan yüzyıllardan beri olduğu gibi ağıtçı kadınların çığlıkları yükseldi. Kırmızı yılan niçin daha Maras'ın manastırındayken veya İskenderiye'deyken dolanmamıştı alnına? Daha kollarının arasındayken. Daha kendisini severken! O fahişe kendisini öylesine incitip çocuğunu öldürtmeden önce! Onu niçin, niçin sevmemişti?

Prokopius tütsü dumanını bulunduğu noktada hissettiğini sandı ve bir de delice geçen bir zaman dilimi içinde onun parfümünün kokusunu aldı; odasının yalnızlığında etrafını sarmalayan hafif bir sandal ağacı ve limon esintisi... Öfkeden delirmiş gibi birbiri ardına divitlerini kırmaya başladı. Mürekkep hokkası pencerenin çerçevesine çarpıp yuvarlanarak çini zeminin üzerine düştü. Serçeler korkuyla kanat çırpıldılar.

Prokopius inledi. Buna hakkı yoktu! Bütün hücrelerine sinmeye hakkı yoktu; kafasının içinde gezinmeye ve anılara dokunmaya hakkı yoktu; o soğuk ve soylu lahitte yatmaya da hakkı yoktu! Hipodromun kumuna, kanın ve vahşi hayvan pisliklerinin altına gömülmeliydi o katil, fahişe, o fahişe! Ünlenmiş, hatta Johannes Lydos'un övgüsünü bile kazanmış, şehrin bütün kitapçılarında bulunan *Got Savaşı Tarihi*'ni kitaplığından cilt be cilt yırtarcasına çekti ve duvara çarptı; tekrar yerden aldı ve paramparça ettiği sayfalar odanın içinde beyaz kanatlar gibi çırpınarak uçuştular. Bazıları mürekkep birikintisinin içine düşüp ağır ağır mürekkebi emdiler.

Bu yazılarda ondan İmparatoriçe olarak söz etmiş, hatta övmüştü. Söylediklerinin biri bile doğru değildi. Onun buna hakkı yoktu, hakkı yoktu. Ama kendisi bunu

ortaya dökenekti! Onu gerçekten olduğu gibi gösterecekti!

Prokopius telaşla yarattığı tahribata baktı. Ama orada hâlâ sağlam duran bir omurga vardı; Justinian'dan gelen, direngenliği yüzünden o ana kadar dokunmadığı gecikmiş bir övgü armağanı; ağır, gümüş bir mürekkep hokkası. Evet, hâlâ doluydu. Ve papirüs, bir yerlerde hâlâ birkaç yaprak olmalıydı! Dirseğini çarpıp canını yaktı ve küfretti. Gözlerine yaşlar doldu. Bütün o karmaşanın içinde diz çökerek aradığı şeyi eline alana kadar yazı masasının çekmecelerini titreyen parmaklarıyla boşalttı, temizledi.

İnleyerek, dizleri titreyerek oturdu. Yüreği korkutacak kadar gümbürdüyordu. Yaprakları tekrar tekrar kararlı dokunuşlarla düzleştirdiğinde çanlar yeniden çalmaya başladı ve Prokopius ağlayarak yazı masasının üzerine yığıldı. Elleriyle kulaklarını kapattı ve kendi kafasının içinde hapsolmuş kendi sesinin nasıl hüngürdeyerek ağladığını duydu.

“Niçin?” diye sordu bu ses, “Niçin terk ettin beni?” Sonra gözyaşlarını sildi, sümküdü, diviti eline aldı ve yazdı.

O bu yeryüzü üzerinde kara bir lekeydi; her türlü utançtan arınıp tüm kirli zevklere terk etmişti kendini. Ama bütün iyi insanlar uzağından geçiyorlardı ve kim ona gün başlarken rastlarsa, bunu kötü bir işaret addediyordu...

Sardunya Taylası'nın üzerinde atmacalar dolanıyor. Meşeler ve gümüşü zeytin ağaçları, makilerin arasından yosunlarla beneklenmiş kaygan sırtları yükselen gri kayaların üzerine gölgelerinin bezemelerini yayıyorlar. Zümrüt renkli kertenkeleler güneşin içinde boyunları atarak oturuyorlar. Kuru toprağın üzerinde yoğunlaşan ısınn içinde ada-

çayının, yabani kekiğin ve ısınan ağacın kokusu titreşiyor. Çalılıkları titreştiren tek bir soluk yok kuru otları hışırdatan tek bir adım yok. Yakınlardaki su birikintilerinin yorgun, kahverengi gözlerinde su mercimekleri yüzüyor. Kızböcekleri, mavimsi pırıltıları ve sessizlikleriyle üzerlerinden uçuyor. Bakımsız domuzlar, sayısız toynağın yoğurduğu çamurun içinde uzanmış uyukluyorlar ve rüyalarında homurdanıyorlar.

Kilisenin önündeki menhirlerin üzerindeki taş yüzler hâlâ yuvalarından uğramış gözleriyle bakıyorlar. İçeriden, kucağında erkek cesedi tutan kadın figürünün yakınından bir ilahi yükseliyor ve dışarıya, titreşen havanın içine süzülüyor. Ses, güzel kokulu bir incir ağacının serinliğine yerleşerek boy attığı ve özlemle içine doğru eğildiği büyük deliğin zeminine yaklaşırken eriyor. Delikteki nemle yetişen birkaç öbek eğrelti otu karanlığın içinden parıldayarak fışkırıyor. Fundalıkların ve mersin ağaçlarının beyaz çiçeklerinin arasında arılar vızıldıyor. Bir şabin gökte yükseliyor.

Uçurumun zararsız ağzı bir şey ifade etmiyor. Aynı, yakındaki zeytin ağacının yumrulu gövdesinin veya dağın gri gölgeli yamacında dönerek uçan kuşların herhangi bir anlamları olmadığı gibi...

Ağacın asırlık kabukları veya kuşların kırılğan solukluk-taki kanatlarının çizdiği bezemenin arasından görünen bir Tanrı yüzü yok; gökyüzünün mavi renkli papirüsünde de bir işaret belirmemiş. Oradaki eski kilisede söyledikleri ve yaylanın üzerinde ağır ağır yayılan ilahi de bir anlam taşımıyor. Sadece ilahi işte; taşlar da taş...

Kertenkeleler güneşin sıcaklığına uzanmış pullu karınlarını ısıtıyorlar. Bir domuz uyanıyor ve homurdanarak su içmeye gidiyor, gövdesini bir taşa sürtüyor ve sonra yine arkadaşlarının yanına gidip tozun içine bırakıyor kendisini.

Kızböcekleri suyun üzerinde uçuşarak çiftleşiyorlar. Mantar ağacı dallarıyla gökyüzüne tırmanıyor. Ani bir rüzgar biberiye dallarını titreştiriyor. Bir kaya kartalı yükseliyor. Bütün bunlar orada. Bütün bunlar orada...

© LİTERATÜR ARALIK 2003

Soylu kökenden gelmediği halde, çarpıcı güzelliği ve zekası sayesinde Bizans'ta imparatoriçelik tahtına çıkan ilk kadın: Teodora... Mahalleleri, mozaik gibi renkli insanları ve yüreğinin attığı hipodromun inanılmaz dünyasıyla Konstantinopolis, yani İstanbul...

Yazar Tessa Korbler, romanında bir yandan Bizans'ın büyüleyici imparatoriçesinin çalkantılı yaşam hikayesini, diğer yandan ruhları bu toprakların izleri silinmeye yüz tutmuş mekanlarında gezinen insanların, uzansak yakalayabilirdiğimiz gibi yakın duran bir tarihte yaşadıklarını anlatıyor.

Fildişinden oyulmuş zarif bir heykele benzeyen yüzü, derin bakışları, parıltılı siyah saçlarıyla gizemli; zekası ve gücüyle etkileyici bir kadındır Teodora. Tüm hedeflerine ulaşır; hatta daha fazlasına... İmparatoriçe olduktan sonra inançlarına ortak olduğu Monofizitleri destekler, kadınları koruyan yasalar çıkarır, sınırsız servetini vakıflar, kiliseler ve manastırlar için kullanır. Kendi konumunu inanılmaz güçlülere rağmen büyük bir dirençle koruyan Teodora, tek bir şeye yenik düşer: Aşka. Yaşadığı tutkulu aşk onu ölümcül bir tehlikenin içine sürükleyecektir...

TARİH
içinde
ROMAN
içinde
TARİH

SAFİYE KORB
TEODORA
KONSTANTİN
POLİS

ISBN 9789756432455

9 797564 324554